Biblia Sacra IV

Steinle fec.

Daniel

BIBLIA SACRA

IV

BIBLIA SACRA

SECUNDUM

VULGATAM CLEMENTINAM

EDITA

A

P. MICHAELE HETZENAUER O. M. CAP.

CONSULTORE PONTIFICIÆ COMMISSIONIS BIBLICÆ

IV

VETUS TESTAMENTUM IV

RATISBONÆ

SUMPTIBUS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET

S. SEDIS APOST. ET S. RIT. CONGR. TYPOGR.

VETUS TESTAMENTUM

TOMUS IV

**EZECHIEL - DANIEL
XII PROPHETÆ MINORES
LIBER I ET II MACHABÆORUM
ORATIO MANASSE
LIBER III ET IV ESDRÆ**

RATISBONÆ

SUMPTIBUS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET
S. SEDIS APOST. ET S. RIT. CONGR. TYPOGR.

1922

Imprimatur.

Romæ, die 16 Februarii 1920

Fr. Venantius a Lisle-en-Rigault
O. M. Cap. Min. Gen.

Imprimatur.

Ratisbonæ, die 19 Septembris 1921

Dr. Scheglmann Vic. Gen.

VETUS TESTAMENTUM

IV

Signum Ionæ Prophetæ. *Mt 12, 39*

PROPHETIA EZECHIELIS

PARS PRIOR

Comminationes Ezechielis prophetæ,
1, 1—32, 32

Introitus, in quo vocatio eius narratur, 1, 1—3, 21

1. Apparitio gloriæ Domini, 1, 1—2, 1a

1 [1] Et factum est in trigesimo anno, in quarto, Tempus et locus
in quinta mensis, cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar, aperti sunt cæli, et vidi visiones Dei. [2] In quinta mensis, ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachin, [3] factum est verbum Domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldæorum, secus flumen Chobar: et facta est super eum ibi manus Domini.

[4] Et vidi, et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: et nubes magna, et ignis involvens, et splendor in circuitu eius: et de medio eius quasi species electri, id est de medio ignis: nubes et ignis

[5] et in medio eius similitudo quattuor animalium: et hic aspectus eorum, similitudo hominis in eis. [6] Quattuor facies uni, et quattuor pennæ uni. [7] Pedes eorum pedes recti, et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli, et scintillæ quasi aspectus æris candentis. [8] Et manus hominis sub pennis eorum similitudo quattuor animalium

---

(1) Inf 3, 23; 10, 20.

in quattuor partibus: et facies, et pennas per quat-
tuor partes habebant. 9 Iunctæque erant pennæ
eorum *alterius* ad alterum; non revertebantur cum
incederent: sed unumquodque ante faciem suam
gradiebatur. 10 Similitudo autem vultus eorum:
facies hominis, et facies leonis a dextris ipsorum
quattuor: facies autem bovis, a sinistris ipsorum
quattuor, et facies aquilæ desuper ipsorum quat-
tuor. 11 Facies eorum, et pennæ eorum extentæ
desuper: duæ pennæ singulorum iungebantur, et
duæ tegebant corpora eorum: 12 et unumquodque
eorum coram facie sua ambulabat: ubi erat impe-
tus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertebantur
cum ambularent.

splendor ignis in medio animalium

13 Et similitudo animalium, aspectus eorum quasi
carbonum ignis ardentium, et quasi aspectus lam-
padarum. Hæc erat visio discurrens in medio ani-
malium, splendor ignis, et de igne fulgur egre-
diens. 14 Et animalia ibant, et revertebantur in
similitudinem fulguris coruscantis.

quattuor rotæ juxta animalia

15 Cumque aspicerem animalia, apparuit rota
una super terram iuxta animalia, habens quattuor
facies. 16 Et aspectus rotarum, et opus earum,
quasi visio maris: et una similitudo ipsarum quat-
tuor: et aspectus earum et opera, quasi sit rota
in medio rotæ. 17 Per quattuor partes earum
euntes ibant: et non revertebantur cum ambula-
rent. 18 Statura quoque erat rotis, et altitudo, et
horribilis aspectus: et totum corpus oculis plenum
in circuitu ipsarum quattuor. 19 Cumque ambu-
larent animalia, ambulabant pariter et rotæ iuxta
ea: et cum elevarentur animalia de terra, eleva-
bantur simul et rotæ. 20 Quocumque ibat spiritus,
illuc eunte spiritu, et rotæ pariter elevabantur, se-
quentes eum. Spiritus enim vitæ erat in rotis.
21 Cum euntibus ibant, et cum stantibus stabant:
et cum elevatis a terra, pariter elevabantur et ro-
tæ, sequentes ea: quia spiritus vitæ erat in rotis.

---

(18) Inf 10, 12.

22 Et similitudo super capita animalium firma-
menti, quasi aspectus crystalli horribilis, et extenti
super capita eorum desuper. 23 Sub firmamento
autem pennæ eorum rectæ alterius ad alterum:
unumquodque duabus alis velabat corpus suum, et al-
terum similiter velabatur. 24 Et audiebam sonum ala-
rum, quasi sonum aquarum multarum, quasi sonum
sublimis Dei: cum ambularent quasi sonus erat multi-
tudinis ut sonus castrorum; cumque starent, demit-
tebantur pennæ eorum. 25 Nam cum fieret vox su-
per firmamentum, quod erat super caput eorum,
stabant, et submittebant alas suas. 26 Et super fir-
mamentum, quod erat imminens capiti eorum, quasi
aspectus lapidis sapphiri similitudo throni: et su-
per similitudinem throni, similitudo quasi aspectus
hominis desuper. 27 Et vidi quasi speciem electri,
velut aspectum ignis, intrinsecus eius per circuitum:
a lumbis eius et desuper, et a lumbis eius usque
deorsum, vidi quasi speciem ignis splendentis in
circuitu: 28 Velut aspectum arcus cum fuerit in
nube in die pluviæ. Hic erat aspectus splendoris
per gyrum.

similitudo hominis in similitudine throni

2 1 Hæc visio similitudinis gloriæ Domini. Et vidi,
et cecidi in faciem meam, et audivi vocem lo-
quentis.

vox loquentis

2. Missio Ezechielis prophetæ, 2, 1b—3, 15

Et dixit ad me: Fili hominis sta super pedes
tuos, et loquar tecum. 2 Et ingressus est in me
spiritus postquam locutus est mihi, et statuit me
supra pedes meos: et audivi loquentem ad me,
3 et dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios
Israel, ad gentes apostatrices, quæ recesserunt a
me: ipsi et patres eorum prævaricati sunt pactum
meum usque ad diem hanc. 4 Et filii dura facie,
et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te:
et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: 5 Si
forte vel ipsi audiant, et si forte quiescant, quo-
niam domus exasperans est: et scient quia pro-
pheta fuerit in medio eorum. 6 Tu ergo fili ho-
minis ne timeas eos, neque sermones eorum me-

A Domino delegatur

tuas: quoniam increduli, et subversores sunt tecum,
et cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne ti-
meas, et vultus eorum ne formides: quia domus
exasperans est. 7 Loqueris ergo verba mea ad
eos, si forte audiant, et quiescant: quoniam irrita-
tores sunt.

instruitur

8 Tu autem fili hominis audi quæcumque loquor
ad te: et noli esse exasperans sicut domus ex-
asperatrix est: aperi os tuum et comede quæcum-
que ego do tibi. 9 Et vidi, et ecce manus missa
ad me, in qua erat involutus liber: et expandit
illum coram me, qui erat scriptus intus, et foris:
et scriptæ erant in eo lamentationes, et carmen,
et væ.

3 1 Et dixit ad me: Fili hominis quodcumque
inveneris comede: comede volumen istud, et
vadens loquere ad filios Israel. 2 Et aperui os
meum, et cibavit me volumine illo: 3 et dixit ad
me: Fili hominis venter tuus comedet, et viscera
tua complebuntur volumine isto, quod ego do tibi.
Et comedi illud: et factum est in ore meo sicut
mel dulce.

ac roboratur

4 Et dixit ad me: Fili hominis vade ad domum
Israel, et loqueris verba mea ad eos. 5 Non enim
ad populum profundi sermonis, et ignotæ linguæ
tu mitteris ad domum Israel: 6 neque ad populos
multos profundi sermonis, et ignotæ linguæ, quo-
rum non possis audire sermones: et si ad illos
mittereris, ipsi audirent te. 7 Domus autem Israel
nolunt audire te: quia nolunt audire me; omnis
quippe domus Israel attrita fronte est, et duro
corde. 8 Ecce dedi faciem tuam valentiorem fa-
ciebus eorum, et frontem tuam duriorem frontibus
eorum. 9 Ut adamantem, et ut silicem dedi faciem
tuam: ne timeas eos, neque metuas a facie eorum:
quia domus exasperans est. 10 Et dixit ad me:
Fili hominis omnes sermones meos, quos ego lo-
quor ad te, assume in corde tuo, et auribus tuis

---

(9) Apc 5, 1. — (3) Apc 10, 9 s.

audi: 11 Et vade ingredere ad transmigrationem,
ad filios populi tui, et loqueris ad eos, et dices
eis: Hæc dicit Dominus Deus: si forte audiant,
et quiescant.
12 Et assumpsit me spiritus, et audivi post me — a spiritu transfertur
vocem commotionis magnæ: Benedicta gloria Do-
mini de loco suo, 13 et vocem alarum animalium
percutientium alteram ad alteram, et vocem rota-
rum sequentium animalia, et vocem commotionis
magnæ. 14 Spiritus quoque levavit me, et assump-
sit me: et abii amarus in indignatione spiritus mei:
manus enim Domini erat mecum, confortans me.
15 Et veni ad transmigrationem, ad acervum no-
varum frugum, ad eos, qui habitabant iuxta flu-
men Chobar, et sedi ubi illi sedebant: et mansi
ibi septem diebus mærens in medio eorum.

3. Declaratio muneris periculosi, 3, 16—21

16 Cum autem pertransissent septem dies, fac- — Peccatores et iustos monere debet
tum est verbum Domini ad me, dicens: 17 Fili
hominis speculatorem dedi te domui Israel: et au-
dies de ore meo verbum, et annuntiabis eis ex me.
18 Si dicente me ad impium: Morte morieris: non
annuntiaveris ei, neque locutus fueris ut avertatur
a via sua impia, et vivat: ipse impius in iniqui-
tate sua morietur, sanguinem autem eius de manu
tua requiram. 19 Si autem tu annuntiaveris im-
pio, et ille non fuerit conversus ab impietate sua,
et a via sua impia: ipse quidem in iniquitate sua
morietur, tu autem animam tuam liberasti. 20 Sed
et si conversus iustus a iustitia sua fuerit, et fe-
cerit iniquitatem: ponam offendiculum coram eo,
ipse morietur, quia non annuntiasti ei: in peccato
suo morietur, et non erunt in memoria iustitiæ
eius, quas fecit: sanguinem vero eius de manu tua
requiram. 21 Si autem tu annuntiaveris iusto ut
non peccet iustus, et ille non peccaverit: vivens
vivet, quia annuntiasti ei, et tu animam tuam li-
berasti.

---

(17) Inf 33, 7.

I. Vaticinia contra Israel, 3, 22—24, 27

1. Pœna Ierosolymorum symbolis præmonstratur, 3, 22—5, 17

Per Prophetam inclusum, ligatum, mutum

22 Et facta est super me manus Domini, et dixit
ad me: Surgens egredere in campum, et ibi loquar
tecum. 23 Et surgens egressus sum in campum:
et ecce ibi gloria Domini stabat quasi gloria, quam
vidi iuxta fluvium Chobar: et cecidi in faciem meam.
24 Et ingressus est in me spiritus, et statuit me
super pedes meos: et locutus est mihi, et dixit
ad me: Ingredere, et includere in medio domus
tuæ. 25 Et tu fili hominis, ecce data sunt super
te vincula, et ligabunt te in eis: et non egredieris
de medio eorum. 26 Et linguam tuam adhærere
faciam palato tuo, et eris mutus, nec quasi vir ob-
iurgans: quia domus exasperans est. 27 Cum au-
tem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, et dices
ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Qui audit, au-
diat: et qui quiescit, quiescat: quia domus ex-
asperans est.

urbem in latere descriptam obsidentem

4 1 Et tu fili hominis sume tibi laterem, et po-
nes eum coram te: et describes in eo civita-
tem Ierusalem. 2 Et ordinabis adversus eam ob-
sidionem, et ædificabis munitiones, et comportabis
aggerem, et dabis contra eam castra, et pones arie-
tes in gyro. 3 Et tu sume tibi sartaginem ferream,
et pones eam in murum ferreum inter te, et inter
civitatem: et obfirmabis faciem tuam ad eam, et
erit in obsidionem, et circumdabis eam: signum
est domui Israel.

super latus sinistrum et deinde dextrum dormientem

4 Et tu dormies super latus tuum sinistrum, et
pones iniquitates domus Israel super eo numero
dierum, quibus dormies super illud, et assumes
iniquitatem eorum. 5 Ego autem dedi tibi annos
iniquitatis eorum, numero dierum trecentos et nona-
ginta dies: et portabis iniquitatem domus Israel.
6 Et cum compleveris hæc, dormies super latus

---

(23) Sup 1, 3.

tuum dexterum secundo: et assumes iniquitatem
domus Iuda quadraginta diebus; diem pro anno,
diem, inquam, pro anno dedi tibi. 7 Et ad obsi-
dionem Ierusalem convertes faciem tuam, et bra-
chium tuum erit extentum: et prophetabis adver-
sus eam. 8 Ecce circumdedi te vinculis: et non te
convertes a latere tuo in latus aliud, donec com-
pleas dies obsidionis tuæ.

9 Et tu sume tibi frumentum, et hordeum, et
fabam, et lentem, et milium, et viciam: et mittes
ea in vas unum, et facies tibi panes numero die-
rum, quibus dormies super latus tuum: trecentis
et nonaginta diebus comedes illud. 10 Cibus au-
tem tuus, quo vesceris, erit in pondere viginti sta-
teres in die: a tempore usque ad tempus comedes
illud. 11 Et aquam in mensura bibes, sextam par-
tem hin: a tempore usque ad tempus bibes illud.
12 Et quasi subcinericium hordeaceum comedes
illud: et stercore, quod egreditur de homine, ope-
ries illud in oculis eorum. 13 Et dixit Dominus:
Sic comedent filii Israel panem suum pollutum inter
gentes, ad quas eiiciam eos. 14 Et dixi: A a a,
Domine Deus, ecce anima mea non est polluta, et
morticinum, et laceratum a bestiis non comedi ab
infantia mea usque nunc, et non est ingressa in
os meum omnis caro immunda. 15 Et dixit ad me:
Ecce dedi tibi fimum boum pro stercoribus huma-
nis: et facies panem tuum in eo. 16 Et dixit ad
me: Fili hominis: Ecce ego conteram baculum pa-
nis in Ierusalem: et comedent panem in pondere,
et in sollicitudine: et aquam in mensura, et in
angustia bibent: 17 Ut deficientibus pane et aqua,
corruat unusquisque ad fratrem suum: et conta-
bescant in iniquitatibus suis.

cibum tenuem et impurum comedentem

5 1 Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum,
radentem pilos: et assumes eum, et duces per
caput tuum, et per barbam tuam: et assumes tibi
stateram ponderis, et divides eos. 2 Tertiam par-

pilos in tres partes dividentem

---

(6) Nm 14, 34. — (13) Os 9, 3. — (16) Inf 5, 16; 14, 13.

tem igni combures in medio civitatis, iuxta com-
pletionem dierum obsidionis: et assumes tertiam
partem, et concides gladio in circuitu eius: tertiam
vero aliam disperges in ventum, et gladium nudabo
post eos. 3 Et sumes inde parvum numerum: et
ligabis eos in summitate pallii tui. 4 Et ex eis
rursum tolles, et proiicies eos in medio ignis, et
combures eos igni: et ex eo egredietur ignis in
omnem domum Israel.

declaratio actionum symbolicarum

5 Hæc dicit Dominus Deus: Ista est Ierusalem,
in medio gentium posui eam, et in circuitu eius
terras. 6 Et contempsit iudicia mea, ut plus esset
impia quam gentes: et præcepta mea ultra quam
terræ, quæ in circuitu eius sunt; iudicia enim mea
proiecerunt, et in præceptis meis non ambulave-
runt. 7 Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Quia
superastis gentes, quæ in circuitu vestro sunt, et
in præceptis meis non ambulastis, et iudicia mea
non fecistis, et iuxta iudicia gentium, quæ in cir-
cuitu vestro sunt, non estis operati; 8 Ideo hæc
dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, et ipse ego
faciam in medio tui iudicia in oculis gentium; 9 et
faciam in te quod non feci, et quibus similia ultra
non faciam propter omnes abominationes tuas.
10 Ideo patres comedent filios in medio tui, et filii
comedent patres suos, et faciam in te iudicia, et
ventilabo universas reliquias tuas in omnem ven-
tum. 11 Idcirco vivo ego, dicit Dominus Deus:
Nisi pro eo quod sanctum meum violasti in om-
nibus offensionibus tuis, et in cunctis abominatio-
nibus tuis: ego quoque confringam, et non parcet
oculus meus, et non miserebor. 12 Tertia pars
tui peste morietur, et fame consumetur in medio
tui: et tertia pars tui in gladio cadet in circuitu
tuo: tertiam vero partem tuam in omnem ventum
dispergam, et gladium evaginabo post eos. 13 Et
complebo furorem meum, et requiescere faciam
indignationem meam in eis, et consolabor: et scient
quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cum
implevero indignationem meam in eis. 14 Et dabo
te in desertum, et in opprobrium gentibus, quæ

in circuitu tuo sunt, in conspectu omnis præter-
euntis. 15 Et eris opprobrium, et blasphemia, ex-
emplum, et stupor in gentibus, quæ in circuitu
tuo sunt, cum fecero in te iudicia in furore, et in
indignatione, et in increpationibus iræ. 16 Ego Do-
minus locutus sum: Quando misero sagittas famis
pessimas in eos: quæ erunt mortiferæ, et quas
mittam ut disperdam vos: et famem congregabo
super vos, et conteram in vobis baculum panis.
17 Et immittam in vos famem, et bestias pessimas
usque ad internecionem: et pestilentia, et sanguis
transibunt per te, et gladium inducam super te.
Ego Dominus locutus sum.

2. Pœna totius terræ verbis prænuntiatur, 6, 1—7, 27

6 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: Propter idololatriam
2 Fili hominis pone faciem tuam ad montes
Israel, et prophetabis ad eos, 3 et dices: Montes
Israel audite verbum Domini Dei: Hæc dicit Do-
minus Deus montibus, et collibus, rupibus, et val-
libus: Ecce ego inducam super vos gladium, et
disperdam excelsa vestra, 4 et demoliar aras ve-
stras, et confringentur simulacra vestra: et deiici-
am interfectos vestros ante idola vestra. 5 Et dabo
cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum
vestrorum: et dispergam ossa vestra circum aras
vestras 6 in omnibus habitationibus vestris. Urbes
desertæ erunt, et excelsa demolientur, et dissipa-
buntur: et interibunt aræ vestræ, et confringen-
tur: et cessabunt idola vestra, et conterentur de-
lubra vestra, et delebuntur opera vestra. 7 Et
cadet interfectus in medio vestri: et scietis quia
ego sum Dominus. 8 Et relinquam in vobis eos,
qui fugerint gladium in gentibus, cum dispersero
vos in terris. 9 Et recordabuntur mei liberati ve-
stri in gentibus, ad quas captivi ducti sunt: quia
contrivi cor eorum fornicans, et recedens a me;
et oculos eorum fornicantes post idola sua: et dis-
plicebunt sibimet super malis quæ fecerunt in uni-

(16) Sup 4, 16; Inf 14, 13. — (3) Inf 36, 1.

versis abominationibus suis. 10 Et scient quia ego
Dominus non frustra locutus sum ut facerem eis
malum hoc.

terra deserta fiet

11 Hæc dicit Dominus Deus: Percute manum
tuam, et allide pedem tuum, et dic: Heu, ad om-
nes abominationes malorum domus Israel: quia
gladio, fame, et peste ruituri sunt. 12 Qui longe
est, peste morietur: qui autem prope, gladio cor-
ruet: et qui relictus fuerit, et obsessus, fame mo-
rietur: et complebo indignationem meam in eis.
13 Et scietis quia ego Dominus, cum fuerint inter-
fecti vestri in medio idolorum vestrorum in cir-
cuitu ararum vestrarum, in omni colle excelso, et
in cunctis summitatibus montium, et subtus omne
lignum nemorosum, et subtus universam quercum
frondosam, locum, ubi accenderunt thura redolentia
universis idolis suis. 14 Et extendam manum me-
am super eos: et faciam terram desolatam, et de-
stitutam a deserto Deblatha in omnibus habitatio-
nibus eorum: et scient quia ego Dominus.

vastitas terræ inevitabilis est

7 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 Et tu fili hominis, hæc dicit Dominus Deus
terræ Israel: Finis venit, venit finis super quattuor
plagas terræ. 3 Nunc finis super te, et immittam
furorem meum in te: et iudicabo te iuxta vias
tuas: et ponam contra te omnes abominationes
tuas. 4 Et non parcet oculus meus super te, et
non miserebor: sed vias tuas ponam super te, et
abominationes tuæ in medio tui erunt: et scietis
quia ego Dominus. 5 Hæc dicit Dominus Deus:
Afflictio una, afflictio ecce venit. 6 Finis venit, ve-
nit finis, evigilavit adversum te: ecce venit. 7 Ve-
nit contritio super te, qui habitas in terra: venit
tempus, prope est dies occisionis, et non gloriæ
montium. 8 Nunc de propinquo effundam iram
meam super te, et complebo furorem meum in te:
et iudicabo te iuxta vias tuas, et imponam tibi om-
nia scelera tua: 9 Et non parcet oculus meus, nec
miserebor, sed vias tuas imponam tibi, et abomi-
nationes tuæ in medio tui erunt: et scietis quia
ego sum Dominus percutiens. 10 Ecce dies, ecce

venit: egressa est contritio, floruit virga, germina-
vit superbia: 11 Iniquitas surrexit in virga im-
pietatis: non ex eis, et non ex populo, neque ex
sonitu eorum: et non erit requies in eis. 12 Venit
tempus, appropinquavit dies: qui emit, non læte-
tur: et qui vendit, non lugeat: quia ira super om-
nem populum eius. 13 Quia qui vendit, ad id,
quod vendidit, non revertetur, et adhuc in viven-
tibus vita eorum: visio enim ad omnem multitu-
dinem eius non regredietur: et vir in iniquitate
vitæ suæ non confortabitur. 14 Canite tuba, præ-
parentur omnes, et non est qui vadat ad prœlium:
ira enim mea super universum populum eius.
15 Gladius foris: et pestis, et fames intrinsecus:
qui in agro est, gladio morietur: et qui in civitate,
pestilentia, et fame devorabuntur. 16 Et salvabun-
tur qui fugerint ex eis: et erunt in montibus quasi
columbæ convallium omnes trepidi, unusquisque in
iniquitate sua. 17 Omnes manus dissolventur, et
omnia genua fluent aquis. 18 Et accingent se ci-
liciis, et operiet eos formido, et in omni facie con-
fusio, et in universis capitibus eorum calvitium.
19 Argentum eorum foras proiicietur, et aurum
eorum in sterquilinium erit. Argentum eorum, et
aurum eorum non valebit liberare eos in die fu-
roris Domini. Animam suam non saturabunt, et
ventres eorum non implebuntur: quia scandalum
iniquitatis eorum factum est. 20 Et ornamentum
monilium suorum in superbiam posuerunt, et ima-
gines abominationum suarum, et simulacrorum fe-
cerunt ex eo: propter hoc dedi eis illud in im-
munditiam: 21 et dabo illud in manus alienorum
ad diripiendum, et impiis terræ in prædam, et con-
taminabunt illud. 22 Et avertam faciem meam ab
eis, et violabunt arcanum meum: et introibunt in
illud emissarii, et contaminabunt illud.

23 Fac conclusionem: quoniam terra plena est
iudicio sanguinum, et civitas plena iniquitate. 24 Et

propter iniquitatem habitatorum

(18) Is 15, 2; Ir 48, 37. — (19) Pr 11, 4; Soph 1, 18; Sir 5, 10. 13.

adducam pessimos de gentibus, et possidebunt do-
mos eorum; et quiescere faciam superbiam poten-
tium, et possidebunt sanctuaria eorum. 25 Angustia
superveniente, requirent pacem, et non erit. 26 Con-
turbatio super conturbationem veniet, et auditus
super auditum: et quærent visionem de propheta,
et lex peribit a sacerdote, et consilium a seniori-
bus. 27 Rex lugebit, et princeps induetur mærore,
et manus populi terræ conturbabuntur. Secundum
viam eorum faciam eis, et secundum iudicia eorum
iudicabo eos: et scient quia ego Dominus.

3. Idololatriam Ierosolymorum propheta videt, 8, 1—18

In visione videt

8 1 Et factum est in anno sexto, in sexto mense,
in quinta mensis: ego sedebam in domo mea,
et senes Iuda sedebant coram me, et cecidit ibi
super me manus Domini Dei. 2 Et vidi, et ecce
similitudo quasi aspectus ignis: ab aspectu lum-
borum eius, et deorsum', ignis: et a lumbis eius,
et sursum, quasi aspectus splendoris, ut visio electri.
3 Et emissa similitudo manus apprehendit me in
cincinno capitis mei: et elevavit me Spiritus inter
terram, et cælum: et adduxit me in Ierusalem in
visione Dei, iuxta ostium interius, quod respicie-
bat ad aquilonem, ubi erat statutum idolum zeli ad
provocandam æmulationem. 4 Et ecce ibi gloria Dei
Israel secundum visionem, quam videram in campo.

idolum zeli statutum

5 Et dixit ad me: Fili hominis, leva oculos tuos
ad viam aquilonis. Et levavi oculos meos ad viam
aquilonis: et ecce ab aquilone portæ altaris idolum
zeli in ipso introitu. 6 Et dixit ad me: Fili ho-
minis, putasne, vides tu quid isti faciunt, abomi-
nationes magnas, quas domus Israel facit hic, ut
procul recedam a sanctuario meo? et adhuc con-
versus videbis abominationes maiores.

picturas adoratas

7 Et introduxit me ad ostium atrii: et vidi, et
ecce foramen unum in pariete. 8 Et dixit ad me:
Fili hominis fode parietem. Et cum fodissem pa-
rietem, apparuit ostium unum. 9 Et dixit ad me:

---

(3) Dn 14, 35.

Ingredere, et vide abominationes pessimas, quas
isti faciunt hic. 10 Et ingressus vidi, et ecce om-
nis similitudo reptilium, et animalium, abominatio,
et universa idola domus Israel depicta erant in
pariete in circuitu per totum. 11 Et septuaginta
viri de senioribus domus Israel, et Iezonias filius Sa-
phan stabat in medio eorum, stantium ante pictu-
ras: et unusquisque habebat thuribulum in manu
sua: et vapor nebulæ de thure consurgebat. 12 Et
dixit ad me: Certe vides fili hominis quæ seniores
domus Israel faciunt in tenebris, unusquisque in
abscondito cubiculi sui: dicunt enim: Non videt
Dominus nos, dereliquit Dominus terram. 13 Et
dixit ad me: Adhuc conversus videbis abominatio-
nes maiores, quas isti faciunt.

14 Et introduxit me per ostium portæ domus
Domini, quod respiciebat ad aquilonem: et ecce
ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem. 15 Et
dixit ad me: Certe vidisti fili hominis: adhuc con-
versus videbis abominationes maiores his.

Adonidem deploratum

16 Et introduxit me in atrium domus Domini
interius: et ecce in ostio templi Domini inter ve-
stibulum et altare, quasi vigintiquinque viri dorsa
habentes contra templum Domini, et facies ad ori-
entem: et adorabant ad ortum Solis.

solem adoratum

17 Et dixit ad me: Certe vidisti fili hominis:
numquid leve est hoc domui Iuda ut facerent ab-
ominationes istas, quas fecerunt hic: quia replen-
tes terram iniquitate conversi sunt ad irritandum
me? et ecce applicant ramum ad nares suas.
18 Ergo et ego faciam in furore: non parcet oculus
meus, nec miserebor: et cum clamaverint ad aures
meas voce magna, non exaudiam eos.

ramum applicatum

4. Punitionem Ierosolymorum propheta aspicit,
9, 1—11, 25

In visione cernit, omnes signo thau non signatos cædi

9
1 Et clamavit in auribus meis voce magna, di-
cens: Appropinquaverunt visitationes urbis, et
unusquisque vas interfectionis habet in manu sua.
2 Et ecce sex viri veniebant de via portæ supe-
rioris, quæ respicit ad aquilonem: et uniuscuiusque

vas interitus in manu eius: vir quoque unus in
medio eorum vestitus erat lineis, et atramentarium
scriptoris ad renes eius: et ingressi sunt, et ste-
terunt iuxta altare æreum: 3 Et gloria Domini
Israel assumpta est de cherub, quæ erat super eum
ad limen domus: et vocavit virum, qui indutus
erat lineis, et atramentarium scriptoris habebat in
lumbis suis. 4 Et dixit Dominus ad eum: Transi
per mediam civitatem in medio Ierusalem: et signa
thau super frontes virorum gementium, et dolen-
tium super cunctis abominationibus, quæ fiunt in
medio eius. 5 Et illis dixit, audiente me: Transite
per civitatem sequentes eum, et percutite: non par-
cat oculus vester, neque misereamini. 6 Senem,
adolescentulum, et virginem, parvulum, et mulie-
res interficite usque ad internecionem: omnem au-
tem, super quem videritis thau, ne occidatis, et a
sanctuario meo incipite. Cœperunt ergo a viris
senioribus, qui erant ante faciem domus. 7 Et
dixit ad eos: Contaminate domum, et implete atria
interfectis: egredimini. Et egressi sunt, et percu-
tiebant eos, qui erant in civitate. 8 Et cæde com-
pleta, remansi ego: ruique super faciem meam, et
clamans aio: Heu, heu, heu Domine Deus: ergone
disperdes omnes reliquias Israel, effundens furorem
tuum super Ierusalem? 9 Et dixit ad me: Iniqui-
tas domus Israel, et Iuda, magna est nimis valde,
et repleta est terra sanguinibus, et civitas repleta
est aversione: dixerunt enim: Dereliquit Dominus
terram, et Dominus non videt. 10 Igitur et meus
non parcet oculus, neque miserebor: viam eorum
super caput eorum reddam. 11 Et ecce vir, qui
erat indutus lineis, qui habebat atramentarium in
dorso suo, respondit verbum, dicens: Feci sicut
præcepisti mihi.

ignem super civitatem effundi

10 1 Et vidi, et ecce in firmamento, quod erat
super caput cherubim, quasi lapis sapphi-
rus, quasi species similitudinis solii, apparuit super

(4) Ex 12, 7; Apc 7, 3.

ea. 2 Et dixit ad virum, qui indutus erat lineis,
et ait: Ingredere in medio rotarum, quæ sunt sub-
tus cherubim, et imple manum tuam prunis ignis,
quæ sunt inter cherubim, et effunde super civita-
tem. Ingressusque est in conspectu meo: 3 cheru-
bim autem stabant a dextris domus cum ingrede-
retur vir, et nubes implevit atrium interius. 4 Et
elevata est gloria Domini desuper cherub ad limen
domus: et repleta est domus nube, et atrium re-
pletum est splendore gloriæ Domini. 5 Et sonitus
alarum cherubim audiebatur usque ad atrium ex-
terius, quasi vox Dei omnipotentis loquentis. 6 Cum-
que præcepisset viro, qui indutus erat lineis, dicens:
Sume ignem de medio rotarum, quæ sunt inter
cherubim: ingressus ille stetit iuxta rotam. 7 Et
extendit cherub manum de medio cherubim ad
ignem, qui erat inter cherubim: et sumpsit, et de-
dit in manus eius, qui indutus erat lineis: qui ac-
cipiens egressus est.
8 Et apparuit in cherubim similitudo manus ho- gloriam
minis subtus pennas eorum. 9 Et vidi, et ecce Domini
quattuor rotæ iuxta cherubim: rota una iuxta che-
rub unum, et rota alia iuxta cherub unum: species
autem rotarum erat quasi visio lapidis chrysolithi;
10 et aspectus earum similitudo una quattuor: quasi
sit rota in medio rotæ. 11 Cumque ambularent,
in quattuor partes gradiebantur: et non reverte-
bantur ambulantes, sed ad locum, ad quem ire de-
clinabat quæ prima erat, sequebantur et ceteræ,
nec convertebantur. 12 Et omne corpus earum, et
colla, et manus, et pennæ, et circuli plena erant
oculis, in circuitu quattuor rotarum. 13 Et rotas
istas vocavit volubiles, audiente me. 14 Quattuor
autem facies habebat unum: facies una, facies
cherub: et facies secunda, facies hominis: et in
tertio facies leonis: et in quarto facies aquilæ.
15 Et elevata sunt cherubim: ipsum est animal, quod
videram iuxta fluvium Chobar. 16 Cumque am-
bularent cherubim, ibant pariter et rotæ iuxta ea:
et cum elevarent cherubim alas suas ut exaltaren-
tur de terra, non residebant rotæ, sed et ipsæ iuxta

erant. [17] Stantibus illis, stabant: et cum elevatis
elevabantur; spiritus enim vitæ erat in eis.

a limine templi egredi

[18] Et egressa est gloria Domini a limine templi:
et *stetit super* cherubim. [19] Et elevantia cherubim
alas suas, exaltata sunt a terra coram me: et illis
egredientibus, rotæ quoque subsecutæ sunt: et
stetit in introitu portæ domus Domini orientalis:
et gloria Dei Israel erat super ea. [20] Ipsum est
animal quod vidi subter Deum Israel iuxta fluvium
Chobar: et intellexi quia cherubim essent. [21] Quat-
tuor vultus uni, et quattuor alæ uni: et similitudo
manus hominis sub alis eorum. [22] Et similitudo
vultuum eorum, ipsi vultus quos videram iuxta
fluvium Chobar, et intuitus eorum, et impetus sin-
gulorum ante faciem suam ingredi.

in visione principibus gladium prophetat

11 [1] Et elevavit me spiritus, et introduxit me
ad portam domus Domini orientalem, quæ
respicit ad solis ortum: et ecce in introitu portæ
viginti quinque viri: et vidi in medio eorum Iezo-
niam filium Azur, et Pheltiam filium Banaiæ, prin-
cipes populi. [2] Dixitque ad me: Fili hominis, hi
sunt viri, qui cogitant iniquitatem, et tractant con-
silium pessimum in urbe ista, [3] dicentes: Nonne
dudum ædificatæ sunt domus? hæc est lebes, nos
autem carnes. [4] Idcirco vaticinare de eis, vatici-
nare fili hominis. [5] Et irruit in me spiritus Do-
mini, et dixit ad me: Loquere: Hæc dicit Domi-
nus: Sic locuti estis domus Israel, et cogitationes
cordis vestri ego novi. [6] Plurimos occidistis in
urbe hac, et implestis vias eius interfectis. [7] Prop-
terea hæc dicit Dominus Deus: Interfecti vestri,
quos posuistis in medio eius, hi sunt carnes, et
hæc est lebes: et educam vos de medio eius.
[8] Gladium metuistis, et gladium inducam super
vos, ait Dominus Deus. [9] Et eiiciam vos de medio
eius, daboque vos in manu hostium, et faciam in
vobis iudicia. [10] Gladio cadetis: in finibus Israel
iudicabo vos, et scietis quia ego Dominus. [11] Hæc

---

(20) Sup 1, 1. 3.

non erit vobis in lebetem, et vos non eritis in me-
dio eius in carnes: in finibus Israel iudicabo vos.
12 Et scietis quia ego Dominus: quia in præceptis
meis non ambulastis, et iudicia mea non fecistis,
sed iuxta iudicia gentium, quæ in circuitu vestro
sunt, estis operati.

consolante tamen Domino

13 Et factum est, cum prophetarem, Pheltias
filius Banaiæ mortuus est: et cecidi in faciem meam
clamans voce magna, et dixi: Heu, heu, heu Do-
mine Deus: consummationem tu facis reliquiarum
Israel? 14 Et factum est verbum Domini ad me,
dicens: 15 Fili hominis, fratres tui, fratres tui, viri
propinqui tui, et omnis domus Israel, universi,
quibus dixerunt habitatores Ierusalem: Longe re-
cedite a Domino, nobis data est terra in posses-
sionem. 16 Propterea hæc dicit Dominus Deus,
quia longe feci eos in gentibus, et quia dispersi
eos in terris: ero eis in sanctificationem modicam
in terris, ad quas venerunt. 17 Propterea loquere:
Hæc dicit Dominus Deus: Congregabo vos de po-
pulis, et adunabo de terris, in quibus dispersi estis,
daboque vobis humum Israel. 18 Et ingredientur
illuc, et auferent omnes offensiones, cunctasque
abominationes eius de illa. 19 Et dabo eis cor
unum, et spiritum novum tribuam in visceribus
eorum: et auferam cor lapideum de carne eorum,
et dabo eis cor carneum: 20 Ut in præceptis meis
ambulent, et iudicia mea custodiant, faciantque ea:
et sint mihi in populum, et ego sim eis in Deum.
21 Quorum cor post offendicula et abominationes
suas ambulat, horum viam in capite suo ponam,
dicit Dominus Deus.

videt gloriam Domini de civitate egredientem

22 Et elevaverunt cherubim alas suas, et rotæ
cum eis: et gloria Dei Israel erat super ea. 23 Et
ascendit gloria Domini de medio civitatis, stetitque
super montem, qui est ad orientem urbis. 24 Et
spiritus levavit me, adduxitque in Chaldæam ad
transmigrationem, in visione in spiritu Dei: et sub-

---

(19) Ir 31, 33; Inf 36, 26.

lata est a me visio, quam videram. 25 Et locutus
sum ad transmigrationem omnia verba Domini,
quæ ostenderat mihi.

5. Captivitas et oppugnatio symbolis præformatur, 12, 1—28

Captivitas regis et populi transmigratione prophetæ

12 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis in medio domus exasperantis
tu habitas: qui oculos habent ad videndum, et non
vident: et aures ad audiendum, et non audiunt:
quia domus exasperans est. 3 Tu ergo fili homi-
nis, fac tibi vasa transmigrationis, et transmigrabis
per diem coram eis: transmigrabis autem de loco
tuo ad locum alterum in conspectu eorum, si forte
aspiciant: quia domus exasperans est. 4 Et efferes
foras vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem
in conspectu eorum: tu autem egredieris vespere
coram eis, sicut egreditur migrans. 5 Ante oculos
eorum perfode tibi parietem: et egredieris per eum.
6 In conspectu eorum in humeris portaberis, in ca-
ligine effereris: faciem tuam velabis, et non vide-
bis terram, quia portentum dedi te domui Israel.
7 Feci ergo sicut præceperat mihi Dominus: vasa
mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem:
et vespere perfodi mihi parietem manu: et in ca-
ligine egressus sum, in humeris portatus in con-
spectu eorum. 8 Et factus est sermo Domini mane
ad me, dicens: 9 Fili hominis, numquid non di-
xerunt ad te domus Israel, domus exasperans:
Quid tu facis? 10 Dic ad eos: Hæc dicit Domi-
nus Deus: Super ducem onus istud, qui est in Ie-
rusalem, et super omnem domum Israel, quæ est
in medio eorum. 11 Dic: Ego portentum vestrum:
quomodo feci, sic fiet illis: in transmigrationem, et
in captivitatem ibunt. 12 Et dux, qui est in medio
eorum, in humeris portabitur, in caligine egredie-
tur: parietem perfodient ut educant eum: facies
eius operietur ut non videat oculo terram. 13 Et

---

(13) Inf 17, 20.

extendam rete meum super eum, et capietur in
sagena mea: et adducam eum in Babylonem in
terram Chaldæorum: et ipsam non videbit, ibique
morietur. 14 Et omnes, qui circa eum sunt, præ-
sidium eius, et agmina eius dispergam in omnem
ventum: et gladium evaginabo post eos. 15 Et
scient quia ego Dominus, quando dispersero illos
in gentibus, et disseminavero eos in terris. 16 Et
relinquam ex eis viros paucos a gladio, et fame,
et pestilentia: ut enarrent omnia scelera eorum in
gentibus, ad quas ingredientur: et scient quia ego
Dominus.

oppugnatio urbis modo edendi et bibendi prophetæ

17 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
18 Fili hominis, panem tuum in conturbatione com-
ede: sed et aquam tuam in festinatione, et mærore
bibe. 19 Et dices ad populum terræ: Hæc dicit
Dominus Deus ad eos, qui habitant in Ierusalem
in terra Israel: Panem suum in sollicitudine com-
edent, et aquam suam in desolatione bibent: ut
desoletur terra a multitudine sua, propter iniqui-
tatem omnium, qui habitant in ea. 20 Et civitates,
quæ nunc habitantur, desolatæ erunt, terraque de-
serta: et scietis quia ego Dominus.

oppugnatio et captivitas instant

21 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
22 Fili hominis, quod est proverbium istud vobis
in terra Israel? dicentium: In longum differentur
dies, et peribit omnis visio. 23 Ideo dic ad eos:
Hæc dicit Dominus Deus: Quiescere faciam pro-
verbium istud, neque vulgo dicetur ultra in Israel:
et loquere ad eos quod appropinquaverint dies, et
sermo omnis visionis. 24 Non enim erit ultra om-
nis visio cassa, neque divinatio ambigua in medio
filiorum Israel. 25 Quia ego Dominus loquar: et
quodcumque locutus fuero verbum, fiet, et non
prolongabitur amplius: sed in diebus vestris domus
exasperans loquar verbum, et faciam illud, dicit
Dominus Deus. 26 Et factus est sermo Domini ad
me, dicens: 27 Fili hominis, ecce domus Israel
dicentium: Visio, quam hic videt, in dies multos:
et in tempora longa iste prophetat. 28 Propterea
dic ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Non pro-

longabitur ultra omnis sermo meus: verbum, quod
locutus fuero, complebitur, dicit Dominus Deus.

6. Falsi prophetæ et seniores idololatræ punientur. 13, 1—14, 23

Falsi prophetæ a salute excludentur

13 1 *Et factus* est sermo Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis, vaticinare ad prophe-
tas Israel, qui prophetant: et dices prophetantibus
de corde suo: Audite verbum Domini: 3 Hæc di-
cit Dominus Deus: Væ prophetis insipientibus, qui
sequuntur spiritum suum, et nihil vident. 4 Quasi
vulpes in desertis, prophetæ tui Israel erant. 5 Non
ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum
pro domo Israel, ut staretis in prœlio in die Do-
mini. 6 Vident vana, et divinant mendacium, di-
centes: Ait Dominus: cum Dominus non miserit
eos: et perseveraverunt confirmare sermonem.
7 Numquid non visionem cassam vidistis, et divi-
nationem mendacem locuti estis? et dicitis, ait Do-
minus: cum ego non sim locutus. 8 Propterea hæc
dicit Dominus Deus: Quia locuti estis vana, et vi-
distis mendacium: ideo ecce ego ad vos, dicit Do-
minus Deus: 9 Et erit manus mea super prophe-
tas, qui vident vana, et divinant mendacium: in
consilio populi mei non erunt, et in scriptura do-
mus Israel non scribentur, nec in terram Israel in-
gredientur: et scietis quia ego Dominus Deus:
10 Eo quod deceperint populum meum, dicentes:
Pax, et non est pax: et ipse ædificabat parietem,
illi autem liniebant eum luto absque paleis. 11 Dic
ad eos, qui liniunt absque temperatura, quod ca-
surus sit: erit enim imber inundans, et dabo la-
pides prægrandes desuper irruentes, et ventum
procellæ dissipantem. 12 Siquidem ecce cecidit pa-
ries: numquid non dicetur vobis: Ubi est litura,
quam linistis? 13 Propterea hæc dicit Dominus
Deus: Et erumpere faciam spiritum tempestatum
in indignatione mea, et imber inundans in furore
meo erit: et lapides grandes in ira in consumptio-

(3) Ir 23, 1; Inf 14, 9; 34, 2.

nem. [14] Et destruam parietem, quem linistis abs-
que temperamento: et adæquabo eum terræ, et
revelabitur fundamentum eius: et cadet, et consu-
metur in medio eius: et scietis quia ego sum Do-
minus. [15] Et complebo indignationem meam in
pariete, et in his, qui liniunt eum absque tempe-
ramento, dicamque vobis: Non est paries, et non
sunt qui liniunt eum. [16] Prophetæ Israel, qui pro-
phetant ad Ierusalem, et vident ei visionem pacis:
et non est pax, ait Dominus Deus.

prophetissæ mentientes confundentur

[17] Et tu fili hominis, pone faciem tuam contra
filias populi tui, quæ prophetant de corde suo: et
vaticinare super eas, [18] et dic: Hæc dicit Domi-
nus Deus: Væ quæ consuunt pulvillos sub omni
cubito manus: et faciunt cervicalia sub capite uni-
versæ ætatis ad capiendas animas: et cum cape-
rent animas populi mei, vivificabant animas eorum.
[19] Et violabant me ad populum meum propter pu-
gillum hordei, et fragmen panis, ut interficerent
animas, quæ non moriuntur, et vivificarent animas,
quæ non vivunt, mentientes populo meo credenti
mendaciis. [20] Propter hoc hæc dicit Dominus Deus:
Ecce ego ad pulvillos vestros, quibus vos capitis
animas volantes: et dirumpam eos de brachiis ve-
stris: et dimittam animas, quas vos capitis, animas
ad volandum. [21] Et dirumpam cervicalia vestra,
et liberabo populum meum de manu vestra, neque
erunt ultra in manibus vestris ad prædandum: et
scietis quia ego Dominus. [22] Pro eo quod mærere
fecistis cor iusti mendaciter, quem ego non con-
tristavi: et confortastis manus impii, ut non rever-
teretur a via sua mala, et viveret: [23] propterea
vana non videbitis, et divinationes non divinabitis
amplius, et eruam populum meum de manu ve-
stra: et scietis quia ego Dominus.

seniores idololatræ cum vate eis loquente disperdentur

14 [1] Et venerunt ad me viri seniorum Israel,
et sederunt coram me. [2] Et factus est ser-
mo Domini ad me, dicens: [3] Fili hominis, viri
isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis,
et scandalum iniquitatis suæ statuerunt contra fa-
ciem suam: numquid interrogatus respondebo eis?

4 Propter hoc loquere eis, et dices ad eos: Hæc
dicit Dominus Deus: Homo homo de domo Israel,
qui posuerit immunditias suas in corde suo, et
scandalum iniquitatis suæ statuerit contra faciem
suam, et venerit ad prophetam interrogans per
eum me: ego Dominus respondebo ei in multitu-
dine immunditiarum suarum: 5 ut capiatur domus
Israel in corde suo, quo recesserunt a me in cunc-
tis idolis suis. 6 Propterea dic ad domum Israel:
Hæc dicit Dominus Deus: Convertimini, et rece-
dite ab idolis vestris, et ab universis contamina-
tionibus vestris avertite facies vestras. 7 Quia
homo homo de domo Israel, et de proselytis qui-
cumque advena fuerit in Israel, si alienatus fuerit
a me, et posuerit idola sua in corde suo, et scan-
dalum iniquitatis suæ statuerit contra faciem suam,
et venerit ad prophetam ut interroget per eum
me: ego Dominus respondebo ei per me. 8 Et
ponam faciem meam super hominem illum, et fa-
ciam eum in exemplum, et in proverbium, et dis-
perdam eum de medio populi mei: et scietis quia
ego Dominus. 9 Et propheta cum erraverit, et lo-
cutus fuerit verbum: ego Dominus decepi prophe-
tam illum: et extendam manum meam super illum,
et delebo eum de medio populi mei Israel. 10 Et
portabunt iniquitatem suam: iuxta iniquitatem in-
terrogantis, sic iniquitas prophetæ erit: 11 ut non
erret ultra domus Israel a me, neque polluatur in
universis prævaricationibus suis: sed sint mihi in
populum, et ego sim eis in Deum, ait Dominus
exercituum.

pauci tantum pii servabuntur

12 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
13 Fili hominis, terra cum peccaverit mihi, ut præ-
varicetur prævaricans, extendam manum meam
super eam, et conteram virgam panis eius: et im-
mittam in eam famem, et interficiam de ea homi-
nem, et iumentum. 14 Et si fuerint tres viri isti
in medio eius, Noe, Daniel, et Iob: ipsi iustitia sua

---

(9) Sup 13, 3. — (13) Sup 4, 16; 5, 16.

liberabunt animas suas, ait Dominus exercituum.
15 Quod si et bestias pessimas induxero super
terram ut vastem eam; et fuerit invia, eo quod
non sit pertransiens propter bestias: 16 Tres viri
isti si fuerint in ea, vivo ego, dicit Dominus Deus,
quia nec filios, nec filias liberabunt: sed ipsi soli
liberabuntur, terra autem desolabitur. 17 Vel si
gladium induxero super terram illam, et dixero
gladio: Transi per terram: et interfecero de ea hominem, et iumentum: 18 et tres viri isti fuerint
in medio eius: vivo ego, dicit Dominus Deus, non
liberabunt filios, neque filias: sed ipsi soli liberabuntur. 19 Si autem et pestilentiam immisero super terram illam, et effudero indignationem meam
super eam in sanguine, ut auferam ex ea hominem, et iumentum: 20 Et Noe, et Daniel, et Iob
fuerint in medio eius: vivo ego, dicit Dominus
Deus, quia filium, et filiam non liberabunt: sed
ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. 21 Quoniam hæc dicit Dominus Deus: Quod et si quattuor iudicia mea pessima, gladium, et famem, ac
bestias malas, et pestilentiam immisero in Ierusalem ut interficiam de ea hominem, et pecus: 22 tamen relinquetur in ea salvatio educentium filios,
et filias: ecce ipsi ingredientur ad vos, et videbitis viam eorum, et adinventiones eorum, et consolabimini super malo, quod induxi in Ierusalem
in omnibus, quæ importavi super eam. 23 Et consolabuntur vos, cum videritis viam eorum, et adinventiones eorum: et cognoscetis quod non frustra
fecerim omnia, quæ feci in ea, ait Dominus Deus.

7. Ierosolymorum prævaricatio, pœna, susceptio nuntiatur, 15, 1—16, 63

15 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis, quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum, quæ sunt inter
ligna silvarum? 3 Numquid tolletur de ea lignum,
ut fiat opus, aut fabricabitur de ea paxillus, ut dependeat in eo quodcumque vas? 4 Ecce igni datum est in escam: utramque partem eius con-

Ierusalem ut lignum vitis igni tradetur

sumpsit ignis, et medietas eius redacta est in fa-
villam: numquid utile erit ad opus? 5 Etiam cum
esset integrum, non erat aptum ad opus: quanto
magis cum illud ignis devoraverit, et combusserit,
nihil ex eo fiet operis? 6 Propterea hæc dicit Do-
minus Deus: Quomodo lignum vitis inter ligna
silvarum, quod dedi igni ad devorandum, sic tra-
dam habitatores Ierusalem. 7 Et ponam faciem
meam in eos: de igne egredientur, et ignis con-
sumet eos: et scietis quia ego Dominus, cum po-
suero faciem meam in eos, 8 et dedero terram
inviam, et desolatam: eo quod prævaricatores ex-
stiterint, dicit Dominus Deus.

quia, a Deo servata ac mundata et ornata atque uxor ducta

16 1 Et factus est sermo Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis notas fac Ierusalem
abominationes suas: 3 et dices: Hæc dicit Domi-
nus Deus Ierusalem: Radix tua, et generatio tua
de terra Chanaan: pater tuus Amorrhæus, et ma-
ter tua Cethæa. 4 Et quando nata es in die ortus
tui non est præcisus umbilicus tuus, et aqua non
es lota in salutem, nec sale salita, nec involuta
pannis. 5 Non pepercit super te oculus ut faceret
tibi unum de his, misertus tui: sed proiecta es
super faciem terræ in abiectione animæ tuæ, in
die qua nata es. 6 Transiens autem per te, vidi
te conculcari in sanguine tuo; et dixi tibi cum esses
in sanguine tuo: Vive; dixi, inquam, tibi: In san-
guine tuo vive. 7 Multiplicatam quasi germen
agri dedi te: et multiplicata es, et grandis effecta,
et ingressa es, et pervenisti ad mundum mulie-
brem: ubera tua intumuerunt, et pilus tuus ger-
minavit: et eras nuda, et confusione plena. 8 Et
transivi per te, et vidi te: et ecce tempus tuum,
tempus amantium: et expandi amictum meum su-
per te, et operui ignominiam tuam. Et iuravi tibi,
et ingressus sum pactum tecum: ait Dominus Deus:
et facta es mihi. 9 Et lavi te aqua, et emundavi
sanguinem tuum ex te: et unxi te oleo. 10 Et
vestivi te discoloribus, et calceavi te ianthino: et
cinxi te bysso, et indui te subtilibus. 11 Et ornavi
te ornamento, et dedi armillas in manibus tuis, et

torquem circa collum tuum. 12 Et dedi inaurem
super os tuum, et circulos auribus tuis, et coro-
nam decoris in capite tuo. 13 Et ornata es auro,
et argento, et vestita es bysso, et polymito, et
multicoloribus: similam, et mel, et oleum comedi-
sti, et decora facta es vehementer nimis: et pro-
fecisti in regnum. 14 Et egressum est nomen tuum
in gentes propter speciem tuam: quia perfecta eras
in decore meo, quem posueram super te, dicit Do-
minus Deus.

procax meretrix et mulier adultera effecta est

15 Et habens fiduciam in pulchritudine tua for-
nicata es in nomine tuo: et exposuisti fornicatio-
nem tuam omni transeunti ut eius fieres. 16 Et
sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa hinc
inde consuta: et fornicata es super eis, sicut non
est factum, neque futurum est. 17 Et tulisti vasa
decoris tui de auro meo, atque argento meo, quæ
dedi tibi: et fecisti tibi imagines masculinas, et for-
nicata es in eis. 18 Et sumpsisti vestimenta tua
multicoloria, et operuisti illas: et oleum meum, et
thymiama meum posuisti coram eis. 19 Et panem
meum, quem dedi tibi, similam, et oleum, et mel,
quibus enutrivi te, posuisti in conspectu eorum in
odorem suavitatis, et factum est, ait Dominus Deus.
20 Et tulisti filios tuos, et filias tuas, quas generasti
mihi: et immolasti eis ad devorandum. Numquid
parva est fornicatio tua? 21 Immolasti filios meos,
et dedisti, illos consecrans, eis. 22 Et post omnes
abominationes tuas, et fornicationes, non es recor-
data dierum adolescentiæ tuæ, quando eras nuda,
et confusione plena, conculcata in sanguine tuo.
23 Et accidit post omnem malitiam tuam (væ, væ
tibi, ait Dominus Deus) 24 et ædificasti tibi lupa-
nar, et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis.
25 Ad omne caput viæ ædificasti signum prostitu-
tionis tuæ: et abominabilem fecisti decorem tuum:
et divisisti pedes tuos omni transeunti, et multi-
plicasti fornicationes tuas. 26 Et fornicata es cum
filiis Ægypti vicinis tuis magnarum carnium: et
multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me.
27 Ecce ego extendam manum meam super te, et

auferam iustificationem tuam: et dabo te in animas odientium te filiarum Palæstinarum, quæ erubescunt in via tua scelerata.
28 Et fornicata es in filiis Assyriorum, eo quod necdum fueris expleta: et postquam fornicata es, nec sic es satiata.
29 Et multiplicasti fornicationem tuam in terra Chanaan cum Chaldæis: et nec sic satiata es.
30 In quo mundabo cor tuum, ait Dominus Deus; cum facias omnia hæc opera mulieris meretricis, et procacis?
31 Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viæ, et excelsum tuum fecisti in omni platea: nec facta es quasi meretrix fastidio augens pretium,
32 sed quasi mulier adultera, quæ super virum suum inducit alienos.
33 Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, et dona donabas eis ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum.
34 Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis, et post te non erit fornicatio: in eo enim quod dedisti mercedes, et mercedes non accepisti, factum est in te contrarium.

gravissime punietur, quia peior est quam Sodoma et Samaria

35 Propterea meretrix audi verbum Domini.
36 Hæc dicit Dominus Deus: Quia effusum est æs tuum, et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos, et super idola abominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum, quos dedisti eis:
37 Ecce ego congregabo omnes amatores tuos, quibus commista es, et omnes, quos dilexisti cum universis, quos oderas: et congregabo eos super te undique, et nudabo ignominiam tuam coram eis, et videbunt omnem turpitudinem tuam.
38 Et iudicabo te iudiciis adulterarum, et effundentium sanguinem: et dabo te in sanguinem furoris et zeli.
39 Et dabo te in manus eorum, et destruent lupanar tuum: et demolientur prostibulum tuum: et denudabunt te vestimentis tuis, et auferent vasa decoris tui: et derelinquent te nudam, plenamque ignominia:
40 et adducent super te multitudinem, et lapidabunt te

---

(37) Inf 23, 10.

lapidibus, et trucidabunt te gladiis suis. 41 Et com-
burent domos tuas igni, et facient in te iudicia in
oculis mulierum plurimarum: et desines fornicari,
et mercedes ultra non dabis. 42 Et requiescet in-
dignatio mea in te: et auferetur zelus meus a te,
et quiescam, nec irascar amplius. 43 Eo quod non
fueris recordata dierum adolescentiæ tuæ, et pro-
vocasti me in omnibus his: quapropter et ego vias
tuas in capite tuo dedi, ait Dominus Deus, et non
feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus
tuis. 44 Ecce omnis, qui dicit vulgo proverbium,
in te assumet illud, dicens: Sicut mater, ita et filia
eius. 45 Filia matris tuæ es tu, quæ proiecit vi-
rum suum, et filios suos: et soror sororum tua-
rum es tu, quæ proiecerunt viros suos, et filios
suos: mater vestra Cethæa, et pater vester Amor-
rhæus. 46 Et soror tua maior, Samaria, ipsa et
filiæ eius, quæ habitant ad sinistram tuam: soror
autem tua minor te, quæ habitat a dextris tuis,
Sodoma, et filiæ eius. 47 Sed nec in viis earum
ambulasti, neque secundum scelera earum fecisti
pauxillum minus: pene sceleratiora fecisti illis in
omnibus viis tuis. 48 Vivo ego, dicit Dominus
Deus, quia non fecit Sodoma soror tua ipsa, et
filiæ eius, sicut fecisti tu, et filiæ tuæ. 49 Ecce
hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia,
saturitas panis et abundantia, et otium ipsius, et
filiarum eius: et manum egeno, et pauperi non
porrigebant. 50 Et elevatæ sunt, et fecerunt ab-
ominationes coram me: et abstuli eas sicut vidisti.
51 Et Samaria dimidium peccatorum tuorum non
peccavit: sed vicisti eas sceleribus tuis, et iustifi-
casti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis,
quas operata es. 52 Ergo et tu porta confusionem
tuam, quæ vicisti sorores tuas peccatis tuis, sce-
leratius agens ab eis: iustificatæ sunt enim a te:
ergo et tu confundere, et porta ignominiam tuam,
quæ iustificasti sorores tuas. 53 Et convertam re-
stituens eas conversione Sodomorum cum filiabus

---

(41) 2 Rg 25, 9. — (49) Gn 19, 24.

suis, et conversione Samariæ, et filiarum eius: et
convertam reversionem tuam in medio earum,
54 ut portes ignominiam tuam, et confundaris in
omnibus, quæ fecisti consolans eas. 55 Et soror
tua Sodoma, et filiæ eius revertentur ad antiqui-
tatem suam: et Samaria, et filiæ eius revertentur
ad antiquitatem suam: et tu, et filiæ tuæ reverte-
mini ad antiquitatem vestram. 56 Non fuit autem
Sodoma soror tua audita in ore tuo, in die super-
biæ tuæ, 57 antequam revelaretur malitia tua:
sicut hoc tempore in opprobrium filiarum Syriæ, et
cunctarum in circuitu tuo filiarum Palæstinarum,
quæ ambiunt te per gyrum. 58 Scelus tuum, et igno-
miniam tuam tu portasti, ait Dominus Deus.

propter pactum tamen iterum suscipietur

59 Quia hæc dicit Dominus Deus: Et faciam tibi
sicut despexisti iuramentum, ut irritum faceres pac-
tum: 60 et recordabor ego pacti mei tecum in
diebus adolescentiæ tuæ: et suscitabo tibi pactum
sempiternum. 61 Et recordaberis viarum tuarum,
et confunderis: cum receperis sorores tuas te ma-
iores cum minoribus tuis: et dabo eas tibi in filias,
sed non ex pacto tuo. 62 Et suscitabo ego pac-
tum meum tecum: et scies quia ego Dominus,
63 ut recorderis, et confundaris, et non sit tibi ultra
aperire os præ confusione tua, cum placatus tibi
fuero in omnibus, quæ fecisti, ait Dominus Deus.

8. Sors domus David prædicitur, 17, 1—24

Humiliatio Sedeciæ fœdifragi parabola

17 1 Et factum est verbum Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis propone ænigma, et
narra parabolam ad domum Israel, 3 et dices:
Hæc dicit Dominus Deus: Aquila grandis magna-
rum alarum, longo membrorum ductu, plena plu-
mis, et varietate, venit ad Libanum, et tulit me-
dullam cedri. 4 Summitatem frondium eius avul-
sit: et transportavit eam in terram Chanaan, in
urbe negotiatorum posuit illam. 5 Et tulit de se-
mine terræ, et posuit illud in terra pro semine,
ut firmaret radicem super aquas multas: in super-
ficie posuit illud. 6 Cumque germinasset, crevit in
vineam latiorem humili statura, respicientibus ra-

mis eius ad eam: et radices eius sub illa erant;
facta est ergo vinea, et fructificavit in palmites, et
emisit propagines. 7 Et facta est aquila altera gran-
dis magnis alis, multisque plumis: et ecce vinea
ista quasi mittens radices suas ad eam, palmites
suos extendit ad illam, ut irrigaret eam de areolis
germinis sui. 8 In terra bona super aquas multas
plantata est: ut faciat frondes, et portet fructum,
ut sit in vineam grandem. 9 Dic: Hæc dicit Do-
minus Deus: Ergone prosperabitur? nonne radices
eius evellet, et fructus eius distringet, et siccabit
omnes palmites germinis eius, et arescet: et non
in brachio grandi, neque in populo multo, ut evel-
leret eam radicitus? 10 Ecce plantata est: ergone
prosperabitur? nonne cum tetigerit eam ventus
urens siccabitur, et in areis germinis sui arescet?
11 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: ac decla-
12 Dic ad domum exasperantem: Nescitis quid ista ratione
significent? Dic: Ecce venit rex Babylonis in Ie- eius nun-
rusalem: et assumet regem, et principes eius, et tiatur
adducet eos ad semetipsum in Babylonem. 13 Et
tollet de semine regni, ferietque cum eo fœdus:
et ab eo accipiet iusiurandum. Sed et fortes terræ
tollet, 14 ut sit regnum humile, et non elevetur,
sed custodiat pactum eius, et servet illud. 15 Qui
recedens ab eo misit nuntios ad Ægyptum ut daret
sibi equos, et populum multum. Numquid pro-
sperabitur, vel consequetur salutem qui fecit hæc?
et qui dissolvit pactum, numquid effugiet? 16 Vivo
ego, dicit Dominus Deus: quoniam in loco regis,
qui constituit eum regem, cuius fecit irritum iura-
mentum, et solvit pactum, quod habebat cum eo,
in medio Babylonis morietur. 17 Et non in exer-
citu grandi, neque in populo multo faciet contra
eum Pharao prœlium: in iactu aggeris, et in ex-
structione vallorum ut interficiat animas multas.
18 Spreverat enim iuramentum ut solveret fœdus,
et ecce dedit manum suam: et cum omnia hæc
fecerit, non effugiet. 19 Propterea hæc dicit Do-
minus Deus: Vivo ego, quoniam iuramentum, quod
sprevit, et fœdus, quod prævaricatus est, ponam

in caput eius. 20 Et expandam super eum rete
meum, et comprehendetur in sagena mea: et ad-
ducam eum in Babylonem, et iudicabo eum ibi in
prævaricatione, qua despexit me. 21 Et omnes
profugi eius cum universo agmine suo, gladio ca-
dent: residui autem in omnem ventum dispergen-
tur: et scietis quia ego Dominus locutus sum.

exaltatio domus David parabola prophetatur

22 Hæc dicit Dominus Deus: Et sumam ego de
medulla cedri sublimis, et ponam: de vertice ra-
morum eius tenerum distringam, et plantabo super
montem excelsum et eminentem. 23 In monte sub-
limi Israel plantabo illud, et erumpet in germen,
et faciet fructum, et erit in cedrum magnam: et
habitabunt sub ea omnes volucres, et universum
volatile sub umbra frondium eius nidificabit. 24 Et
scient omnia ligna regionis, quia ego Dominus hu-
miliavi lignum sublime, et exaltavi lignum humile:
et siccavi lignum viride, et frondere feci lignum
aridum. Ego Dominus locutus sum, et feci.

9. Ratio iudiciorum divinorum exponitur, 18, 1—32

Peccator morietur

18 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 Quid est quod inter vos parabolam vertitis
in proverbium istud in terra Israel, dicentes: Pa-
tres comederunt uvam acerbam, et dentes filiorum
obstupescunt? 3 Vivo ego, dicit Dominus Deus,
si erit ultra vobis parabola hæc in proverbium in
Israel. 4 Ecce omnes animæ, meæ sunt: ut anima
patris, ita et anima filii mea est: anima, quæ pec-
caverit, ipsa morietur.

sed iustus vivet

5 Et vir si fuerit iustus, et fecerit iudicium, et
iustitiam, 6 in montibus non comederit, et oculos
suos non levaverit ad idola domus Israel: et uxo-
rem proximi sui non violaverit, et ad mulierem
menstruatam non accesserit: 7 et hominem non
contristaverit: pignus debitori reddiderit, per vim
nihil rapuerit: panem suum esurienti dederit, et

---

(20) Sup 12, 13; Inf 32, 3. — (2) Ir 31, 29. —
(7) Is 58, 7; Mt 25, 35.

nudum operuerit vestimento: 8 ad usuram non
commodaverit, et amplius non acceperit: ab ini-
quitate averterit manum suam, et iudicium verum
fecerit inter virum et virum: 9 in præceptis meis
ambulaverit, et iudicia mea custodierit ut faciat
veritatem: hic iustus est, vita vivet, ait Dominus
Deus.

10 Quod si genuerit filium latronem effunden-
tem sanguinem, et fecerit unum de istis: 11 et
hæc quidem omnia non facientem, sed in monti-
bus comedentem, et uxorem proximi sui polluen-
tem: 12 egenum, et pauperem contristantem, ra-
pientem rapinas, pignus non reddentem, et ad idola
levantem oculos suos, abominationem facientem:
13 ad usuram dantem, et amplius accipientem:
numquid vivet? non vivet; cum universa hæc de-
testanda fecerit, morte morietur, sanguis eius in
ipso erit.

filius malus patris boni morietur

14 Quod si genuerit filium, qui videns omnia
peccata patris sui, quæ fecit, timuerit, et non fe-
cerit simile eis: 15 super montes non comederit,
et oculos suos non levaverit ad idola domus Is-
rael, et uxorem proximi sui non violaverit: 16 et
virum non contristaverit, pignus non retinuerit, et
rapinam non rapuerit, panem suum esurienti de-
derit, et nudum operuerit vestimento: 17 a pau-
peris iniuria averterit manum suam, usuram et su-
perabundantiam non acceperit, iudicia mea fecerit,
in præceptis meis ambulaverit: hic non morietur
in iniquitate patris sui, sed vita vivet. 18 Pater
eius quia calumniatus est, et vim fecit fratri, et
malum operatus est in medio populi sui, ecce mor-
tuus est in iniquitate sua.

filius bonus patris mali vivet

19 Et dicitis: Quare non portavit filius iniquita-
tem patris? Videlicet, quia filius iudicium, et iu-
stitiam operatus est, omnia præcepta mea custo-
divit, et fecit illa, vivet vita. 20 Anima, quæ pec-
caverit, ipsa morietur: filius non portabit iniquita-

unusquisque iuxta opera sua iudicabitur

(20) Dt 24, 16; 2 Rg 14, 6; 2 Par 25, 4.

tem patris, et pater non portabit iniquitatem filii:
iustitia iusti super eum erit, et impietas impii erit
super eum.

peccator pænitens vivet

21 Si autem impius egerit pænitentiam ab omni-
bus peccatis suis, quæ operatus est, et custodierit
omnia præcepta mea, et fecerit iudicium, et iusti-
tiam: vita vivet, et non morietur. 22 Omnium
iniquitatum eius, quas operatus est, non recorda-
bor: in iustitia sua, quam operatus est, vivit.
23 Numquid voluntatis meæ est mors impii, dicit
Dominus Deus, et non ut convertatur a viis suis,
et vivat?

sed iustus prævaricans morietur

24 Si *autem* averterit se iustus a iustitia sua, et
fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes,
quas operari solet impius, numquid vivet? omnes
iustitiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur: in
prævaricatione, qua prævaricatus est, et in peccato
suo, quod peccavit, in ipsis morietur.

hæc ratio iudicandi æqua est

25 Et dixistis: Non est æqua via Domini. Audite
ergo domus Israel: Numquid via mea non est
æqua, et non magis viæ vestræ pravæ sunt? 26 Cum
enim averterit se iustus a iustitia sua, et fecerit
iniquitatem, morietur in eis: in iniustitia, quam
operatus est, morietur. 27 Et cum averterit se im-
pius ab impietate sua, quam operatus est, et fece-
rit iudicium, et iustitiam: ipse animam suam vivi-
ficabit. 28 Considerans enim, et avertens se ab
omnibus iniquitatibus suis, quas operatus est, vita
vivet, et non morietur. 29 Et dicunt filii Israel:
Non est æqua via Domini. Numquid viæ meæ
non sunt æquæ, domus Israel, et non magis viæ
vestræ pravæ? 30 Idcirco unumquemque iuxta
vias suas iudicabo domus Israel, ait Dominus Deus.

peccatores convertantur et vivent

Convertimini, et agite pænitentiam ab omnibus
iniquitatibus vestris: et non erit vobis in ruinam
iniquitas. 31 Proiicite a vobis omnes prævarica-
tiones vestras, in quibus prævaricati estis, et facite
vobis cor novum, et spiritum novum: et quare

---

(23) Ps 29, 4; Inf 33, 11. — (30) Mt 3, 2.

moriemini domus Israel? 32 Quia nolo mortem
morientis, dicit Dominus Deus, revertimini, et vi-
vite.

10. Principes Israel deflentur, 19, 1—14

19 1 Et tu assume planctum super principes Filii
Israel, 2 et dices: Quare mater tua leæna leænæ
inter leones cubavit, in medio leunculorum enu-
trivit catulos suos?

3 Et eduxit unum de leunculis suis, et leo factus Ioachaz
est: et didicit capere prædam, hominemque com-
edere. 4 Et audierunt de eo gentes, et non absque
vulneribus suis ceperunt eum: et adduxerunt eum
in catenis in terram Ægypti.

5 Quæ cum vidisset quoniam infirmata est, et et Ioachin
periit exspectatio eius: tulit unum de leunculis
suis, leonem constituit eum. 6 Qui incedebat inter
leones, et factus est leo: et didicit prædam capere,
et homines devorare: 7 Didicit viduas facere, et
civitates eorum in desertum adducere: et desolata
est terra, et plenitudo eius a voce rugitus illius.
8 Et convenerunt adversus eum gentes undique de
provinciis, et expanderunt super eum rete suum,
in vulneribus earum captus est. 9 Et miserunt
eum in caveam, in catenis adduxerunt eum ad re-
gem Babylonis: miseruntque eum in carcerem, ne
audiretur vox eius ultra super montes Israel.

10 Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super vitis vi-
aquam plantata est: fructus eius, et frondes eius neæ
creverunt ex aquis multis.

11 Et factæ sunt ei virgæ solidæ in sceptra do- Sedecias
minantium, et exaltata est statura eius inter fron-
des: et vidit altitudinem suam in multitudine pal-
mitum suorum. 12 Et evulsa est in ira, in terram-
que proiecta, et ventus urens siccavit fructum eius:
marcuerunt, et arefactæ sunt virgæ roboris eius:
ignis comedit eam. 13 Et nunc transplantata est
in desertum, in terra invia, et sitienti. 14 Et egres-

---

(32) Sup 23; Inf 33, 11. — (12) Os 13, 15.

sus est ignis de virga ramorum eius, qui fructum eius comedit: et non fuit in ea virga fortis, sceptrum dominantium. Planctus est, et erit in planctum.

11. Pollutus populus Israel purgabitur, 20, 1—44

Senioribus Deum interrogantibus exponuntur

20 [1] Et factum est in anno septimo, in quinto,
in decima mensis: venerunt viri de seniori-
bus Israel ut interrogarent Dominum, et sederunt
coram me. [2] Et factus est sermo Domini ad me,
dicens: [3] Fili hominis loquere senioribus Israel,
et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Num-
quid ad interrogandum me vos venistis? vivo ego
quia non respondebo vobis, ait Dominus Deus.

abominationes patrum in Ægypto

[4] Si iudicas eos, si iudicas fili hominis, abomina-
tiones patrum eorum ostende eis. [5] Et dices ad
eos: Hæc dicit Dominus Deus: in die, qua elegi
Israel, et levavi manum meam pro stirpe domus
Iacob, et apparui eis in terra Ægypti, et levavi
manum meam pro eis, dicens: Ego Dominus Deus
vester: [6] in die illa levavi manum meam pro eis,
ut educerem eos de terra Ægypti, in terram, quam
provideram eis, fluentem lacte, et melle: quæ est
egregia inter omnes terras. [7] Et dixi ad eos:
Unusquisque offensiones oculorum suorum abiiciat,
et in idolis Ægypti nolite pollui: ego Dominus
Deus vester. [8] Et irritaverunt me, nolueruntque
me audire: unusquisque abominationes oculorum
suorum non proiecit, nec idola Ægypti reliquerunt:
et dixi ut effunderem indignationem meam super
eos, et implerem iram meam in eis, in medio terræ
Ægypti. [9] Et feci propter nomen meum, ut non
violaretur coram gentibus, in quarum medio erant,
et inter quas apparui eis ut educerem eos de terra
Ægypti.

inobœdientia patrum in deserto

[10] Eieci ergo eos de terra Ægypti, et eduxi eos
in desertum. [11] Et dedi eis præcepta mea, et iu-
dicia mea ostendi eis, quæ faciens homo, vivet in

(11) Lv 18, 5; Rom 10, 5.

eis. 12 Insuper et sabbata mea dedi eis, ut essent
signum inter me et eos: et scirent quia ego Do-
minus sanctificans eos. 13 Et irritaverunt me do-
mus Israel in deserto, in præceptis meis non am-
bulaverunt, et iudicia mea proiecerunt, quæ faciens
homo vivet in eis: et sabbata mea violaverunt ve-
hementer: dixi ergo ut effunderem furorem meum
super eos in deserto, et consumerem eos. 14 Et
feci propter nomen meum, ne violaretur coram
gentibus, de quibus eieci eos in conspectu earum.
15 Ego igitur levavi manum meam super eos in
deserto, ne inducerem eos in terram, quam dedi eis
fluentem lacte, et melle, præcipuam terrarum om-
nium: 16 Quia iudicia mea proiecerunt, et in præ-
ceptis meis non ambulaverunt, et sabbata mea vio-
laverunt: post idola enim cor eorum gradiebatur.
17 Et pepercit oculus meus super eos ut non in-
terficerem eos: nec consumpsi eos in deserto.

18 Dixi autem ad filios eorum in solitudine: In et prævaricatio filiorum
præceptis patrum vestrorum nolite incedere, nec
iudicia eorum custodiatis, nec in idolis eorum pol-
luamini: 19 Ego Dominus Deus vester: in præ-
ceptis meis ambulate, iudicia mea custodite, et fa-
cite ea: 20 Et sabbata mea sanctificate ut sint
signum inter me et vos, et sciatis quia ego sum
Dominus Deus vester. 21 Et exacerbaverunt me
filii, in præceptis meis non ambulaverunt: et iu-
dicia mea non custodierunt ut facerent ea: quæ
cum fecerit homo, vivet in eis: et sabbata mea
violaverunt: et comminatus sum ut effunderem
furorem meum super eos, et implerem iram meam
in eis in deserto. 22 Averti autem manum meam,
et feci propter nomen meum, ut non violaretur
coram gentibus, de quibus eieci eos in oculis ea-
rum. 23 Iterum levavi manum meam in eos in
solitudine, ut dispergerem illos in nationes, et ven-
tilarem in terras: 24 eo quod iudicia mea non fe-
cissent, et præcepta mea reprobassent, et sabbata
mea violassent, et post idola patrum suorum fuis-

(12) Ex 20, 8; 31, 13; Dt 5, 12.

sent oculi eorum. 25 Ergo et ego dedi eis præ-
cepta non bona, et iudicia, in quibus non vivent:
26 Et pollui eos in muneribus suis cum offerrent
omne, quod aperit vulvam, propter delicta sua: et
scient quia ego Dominus.

pollutio patrum in Chanaan

27 Quamobrem loquere ad domum Israel, fili ho-
minis: et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus:
Adhuc et in hoc blasphemaverunt me patres ve-
stri, cum sprevissent me contemnentes: 28 et in-
duxissem eos in terram, super quam levavi manum
meam ut darem eis: viderunt omnem collem ex-
celsum, et omne lignum nemorosum, et immola-
verunt ibi victimas suas: et dederunt ibi irritatio-
nem oblationis suæ, et posuerunt ibi odorem sua-
vitatis suæ, et libaverunt libationes suas. 29 Et
dixi ad eos: Quid est excelsum, ad quod vos in-
gredimini? et vocatum est nomen eius Excelsum
usque ad hanc diem.

et idololatria filiorum

30 Propterea dic ad domum Israel: Hæc dicit
Dominus Deus: Certe in via patrum vestrorum
vos polluimini, et post offendicula eorum vos for-
nicamini: 31 et in oblatione donorum vestrorum,
cum traducitis filios vestros per ignem, vos pollui-
mini in omnibus idolis vestris usque hodie: et ego
respondebo vobis domus Israel? Vivo ego, dicit
Dominus Deus, quia non respondebo vobis.

futura purgatio filiorum Israel

32 Neque cogitatio mentis vestræ fiet, dicentium:
Erimus sicut gentes, et sicut cognationes terræ ut
colamus ligna, et lapides. 33 Vivo ego, dicit Do-
minus Deus, quoniam in manu forti, et in brachio
extento, et in furore effuso regnabo super vos.
34 Et educam vos de populis: et congregabo vos
de terris, in quibus dispersi estis, in manu valida,
et in brachio extento, et in furore effuso regnabo
super vos. 35 Et adducam vos in desertum popu-
lorum, et iudicabor vobiscum ibi facie ad faciem.
36 Sicut iudicio contendi adversum patres vestros
in deserto terræ Ægypti, sic iudicabo vos, dicit
Dominus Deus. 37 Et subiiciam vos sceptro meo,
et inducam vos in vinculis fœderis. 38 Et eligam

de vobis transgressores, et impios, et de terra in-
colatus eorum educam eos, et in terram Israel non
ingredientur: et scietis quia ego Dominus.
39 Et vos domus Israel, Hæc dicit Dominus Deus:
Singuli post idola vestra ambulate, et servite eis.
Quod si et in hoc non audieritis me, et nomen
meum sanctum pollueritis ultra in muneribus ve-
stris, et in idolis vestris: 40 in monte sancto meo,
in monte excelso Israel, ait Dominus Deus, ibi
serviet mihi omnis domus Israel; omnes, inquam,
in terra, in qua placebunt mihi, et ibi quæram pri-
mitias vestras, et initium decimarum vestrarum in
omnibus sanctificationibus vestris. 41 In odorem
suavitatis suscipiam vos, cum eduxero vos de po-
pulis, et congregavero vos de terris, in quas di-
spersi estis, et sanctificabor in vobis in oculis na-
tionum. 42 Et scietis quia ego Dominus, cum in-
duxero vos ad terram Israel, in terram, pro qua
levavi manum meam, ut darem eam patribus ve-
stris. 43 Et recordabimini ibi viarum vestrarum,
et omnium scelerum vestrorum, quibus polluti estis
in eis: et displicebitis vobis in conspectu vestro in
omnibus malitiis vestris, quas fecistis. 44 Et scietis
quia ego Dominus, cum benefecero vobis propter
nomen meum, et non secundum vias vestras ma-
las, neque secundum scelera vestra pessima domus
Israel, ait Dominus Deus.

et restitutio cultus Deo placentis

12. Ierusalem et Ammon gladio percutientur, 20, 45—21, 32

45 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
46 Fili hominis, pone faciem tuam contra viam au-
stri, et stilla ad africum, et propheta ad saltum
agri meridiani. 47 Et dices saltui meridiano: Audi
verbum Domini: hæc dicit Dominus Deus: Ecce
ego succendam in te ignem, et comburam in te
omne lignum viride, et omne lignum aridum: non
exstinguetur flamma succensionis: et comburetur
in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem.
48 Et videbit universa caro quia ego Dominus suc-
cendi eam, nec exstinguetur.

Succensus saltus meridianus

significat ⁴⁹ Et dixi: A a a, Domine Deus: ipsi dicunt de
me: Numquid non per parabolas loquitur iste?

gladium Domini in Ierusalem

21 ¹ Et factus est sermo Domini ad me, di-
cens: ² Fili hominis pone faciem tuam ad
Ierusalem, et stilla ad sanctuaria, et propheta con-
tra humum Israel: ³ Et dices terræ Israel: Hæc
dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, et eiiciam
gladium meum de vagina sua, et occidam in te iu-
stum, et impium. ⁴ Pro eo autem quod occidi in
te iustum, et impium, idcirco egredietur gladius
meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro
usque ad aquilonem: ⁵ Ut sciat omnis caro quia
ego Dominus eduxi gladium meum de vagina sua
irrevocabilem. ⁶ Et tu fili hominis ingemisce in
contritione lumborum, et in amaritudinibus inge-
misce coram eis. ⁷ Cumque dixerint ad te: Quare
tu gemis? dices: Pro auditu: quia venit, et tabescet
omne cor, et dissolventur universæ manus, et in-
firmabitur omnis spiritus, et per cuncta genua fluent
aquæ: ecce venit, et fiet, ait Dominus Deus.

gladium exacutum et limatum

⁸ Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
⁹ Fili hominis propheta, et dices: Hæc dicit Do-
minus Deus: Loquere: Gladius, gladius exacutus
est, et limatus. ¹⁰ Ut cædat victimas, exacutus
est: ut splendeat, limatus est: qui moves sceptrum
filii mei, succidisti omne lignum. ¹¹ Et dedi eum
ad levigandum ut teneatur manu: iste exacutus
est gladius, et iste limatus est ut sit in manu in-
terficientis. ¹² Clama, et ulula fili hominis, quia
hic factus est in populo meo, hic in cunctis duci-
bus Israel, qui fugerant: gladio traditi sunt cum
populo meo, idcirco plaude super femur, ¹³ quia
probatus est: et hoc, cum sceptrum subverterit, et
non erit, dicit Dominus Deus. ¹⁴ Tu ergo fili ho-
minis propheta, et percute manu ad manum, et du-
plicetur gladius, ac triplicetur gladius interfectorum:
hic est gladius occisionis magnæ, qui obstupescere
eos facit, ¹⁵ et corde tabescere, et multiplicat rui-
nas. In omnibus portis eorum dedi conturbationem
gladii acuti, et limati ad fulgendum, amicti ad cæ-
dem. ¹⁶ Exacuere, vade ad dexteram, sive ad

sinistram, quocumque faciei tuæ est appetitus.
17 Quin et ego plaudam manu ad manum, et im-
plebo indignationem meam ego Dominus locutus
sum.

seu gladium regis Babylonis

18 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
19 Et tu fili hominis pone tibi duas vias, ut veniat
gladius regis Babylonis: de terra una egredientur
ambæ: et manu capiet coniecturam, in capite viæ
civitatis coniiciet. 20 Viam pones ut veniat gladius
ad Rabbath filiorum Ammon, et ad Iudam in Ieru-
salem munitissimam. 21 Stetit enim rex Babylonis
in bivio, in capite duarum viarum, divinationem
quærens, commiscens sagittas: interrogavit idola,
exta consuluit. 22 Ad dexteram eius facta est di-
vinatio super Ierusalem ut ponat arietes, ut aperiat
os in cæde, ut elevet vocem in ululatu, ut ponat
arietes contra portas, ut comportet aggerem[1], ut
ædificet munitiones. 23 Eritque quasi consulens
frustra oraculum in oculis eorum, et sabbatorum
otium imitans: ipse autem recordabitur iniquitatis
ad capiendum.

qui Ierusalem regemque eius

24 Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quod
recordati estis iniquitatis vestræ, et revelastis præ-
varicationes vestras, et apparuerunt peccata vestra
in omnibus cogitationibus vestris: pro eo, inquam,
quod recordati estis, manu capiemini. 25 Tu autem
profane, impie dux Israel, cuius venit dies in tem-
pore iniquitatis præfinita: 26 Hæc dicit Dominus
Deus: Aufer cidarim, tolle coronam: nonne hæc
est, quæ humilem sublevavit, et sublimem humilia-
vit? 27 Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam
eam: et hoc non factum est donec veniret cuius
est iudicium, et tradam ei.

et filios Ammon cædet

28 Et tu fili hominis propheta, et dic: Hæc dicit
Dominus Deus ad filios Ammon, et ad opprobrium
eorum, et dices: Mucro, mucro evaginate ad occi-
dendum, limate ut interficias, et fulgeas, 29 cum
tibi viderentur vana, et divinarentur mendacia: ut
dareris super colla vulneratorum impiorum, quorum
venit dies in tempore iniquitatis præfinita. 30 Re-
vertere ad vaginam tuam in loco, in quo creatus

es, in *terra nativitatis* tuæ iudicabo te, 31 et ef-
fundam super te indignationem meam: in igne fu-
roris mei sufflabo in te, daboque te in manus ho-
minum insipientium, et fabricantium interitum.
32 Igni eris cibus, sanguis tuus erit in medio terræ,
oblivioni traderis: quia ego Dominus locutus sum.

13. Corruptio communis Ierosolymorum describitur, 22, 1—31

Civitas sanguinum et idolorum

22 1 Et factum est verbum Domini ad me, di-
cens: 2 Et tu fili hominis nonne iudicas,
nonne iudicas civitatem sanguinum? 3 et ostendes
ei omnes abominationes suas, et dices: Hæc dicit
Dominus Deus: Civitas effundens sanguinem in
medio sui ut veniat tempus eius: et quæ fecit idola
contra semetipsam ut pollueretur. 4 In sanguine
tuo, qui a te effusus est, deliquisti: et in idolis
tuis, quæ fecisti, polluta es: et appropinquare fe-
cisti dies tuos, et adduxisti tempus annorum tuo-
rum: propterea dedi te opprobrium gentibus, et
irrisionem universis terris. 5 Quæ iuxta sunt, et
quæ procul a te, triumphabunt de te: sordida, no-
bilis, grandis interitu.

sceleribus variis polluta est

6 Ecce principes Israel singuli in brachio suo
fuerunt in te ad effundendum sanguinem. 7 Pa-
trem, et matrem contumeliis affecerunt in te, ad-
venam calumniati sunt in medio tui, pupillum et
viduam contristaverunt apud te: 8 Sanctuaria mea
sprevisti, et sabbata mea polluisti. 9 Viri detrac-
tores fuerunt in te ad effundendum sanguinem, et
super montes comederunt in te, scelus operati sunt
in medio tui. 10 Verecundiora patris discooperue-
runt in te, immunditiam menstruatæ humiliaverunt
in te. 11 Et unusquisque in uxorem proximi sui
operatus est abominationem, et socer nurum suam
polluit nefarie, frater sororem suam filiam patris
sui oppressit in te. 12 Munera acceperunt apud te
ad effundendum sanguinem: usuram, et superabun-
dantiam accepisti, et avare proximos tuos calum-

---

(11) Ir 5, 8.

niabaris: meique oblita es, ait Dominus Deus.
13 Ecce complosi manus meas super avaritiam tuam,
quam fecisti, et super sanguinem, qui effusus est
in medio tui. 14 Numquid sustinebit cor tuum,
aut prævalebunt manus tuæ in diebus, quos ego
faciam tibi? ego Dominus locutus sum, et faciam.
15 Et dispergam te in nationes, et ventilabo te in
terras, et deficere faciam immunditiam tuam a te.
16 Et possidebo te in conspectu gentium: et scies
quia ego Dominus.

17 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: ideo ut scoria conflabitur
18 Fili hominis, versa est mihi domus Israel in
scoriam: omnes isti æs, et stannum, et ferrum, et
plumbum in medio fornacis: scoria argenti facti
sunt. 19 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Eo
quod versi estis omnes in scoriam, propterea ecce
ego congregabo vos in medio Ierusalem, 20 con-
gregatione argenti, et æris, et stanni, et ferri, et
plumbi in medio fornacis: ut succendam in ea ignem
ad conflandum. Sic congregabo in furore meo, et
in ira mea, et requiescam: et conflabo vos. 21 Et
congregabo vos, et succendam vos in igne furoris
mei, et conflabimini in medio eius. 22 Ut confla-
tur argentum in medio fornacis, sic eritis in medio
eius: et scietis quia ego Dominus, cum effuderim
indignationem meam super vos.

23 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: quia prophetæ et sacerdotes et principes et populus corrupti sunt
24 Fili hominis, dic ei: Tu es terra immunda, et
non compluta in die furoris. 25 Coniuratio pro-
phetarum in medio eius, sicut leo rugiens, rapiens-
que prædam, animas devoraverunt, opes et pretium
acceperunt, viduas eius multiplicaverunt in medio
illius. 26 Sacerdotes eius contempserunt legem
meam, et polluerunt sanctuaria mea: inter sanctum
et profanum non habuerunt distantiam: et inter
pollutum et mundum non intellexerunt: et a sab-
batis meis averterunt oculos suos, et coinquinabar
in medio eorum. 27 Principes eius in medio illius,
quasi lupi rapientes prædam ad effundendum san-

(27) Mch 3, 11; Soph 3, 3.

guinem, et ad perdendas animas, et avare ad sec-
tanda lucra. 28 Prophetæ autem eius liniebant eos
absque temperamento, videntes vana, et divinantes
eis mendacium, dicentes: Hæc dicit Dominus Deus,
cum Dominus non sit locutus. 29 Populi terræ ca-
lumniabantur calumniam, et rapiebant violenter:
egenum, et pauperem affligebant, et advenam op-
primebant calumnia absque iudicio. 30 Et quæsivi
de eis virum, qui interponeret sepem, et staret
oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam:
et non inveni. 31 Et effudi super eos indignatio-
nem meam, in igne iræ meæ consumpsi eos: viam
eorum in caput eorum reddidi, ait Dominus Deus.

14. Idololatria Samariæ et Ierusalem depingitur, 23, 1—49

Parabola sororum Oolla et Ooliba

23 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis, duæ mulieres filiæ matris
unius fuerunt, 3 et fornicatæ sunt in Ægypto, in
adolescentia sua fornicatæ sunt: ibi subacta sunt
ubera earum, et fractæ sunt mammæ pubertatis
earum. 4 Nomina autem earum Oolla maior, et
Ooliba soror eius minor: et habui eas, et pepere-
runt filios, et filias. Porro earum nomina Samaria
Oolla, et Ierusalem Ooliba.

Oolla-Samaria, meretrix Assyriorum et Ægyptiorum, Assyriis tradita est

5 Fornicata est igitur super me Oolla, et insa-
nivit in amatores suos, in Assyrios propinquantes,
6 vestitos hyacintho, principes, et magistratus, iu-
venes cupidinis, universos equites, ascensores equo-
rum. 7 Et dedit fornicationes suas super eos elec-
tos, filios Assyriorum universos: et in omnibus,
in quos insanivit, in immunditiis eorum polluta est.
8 Insuper et fornicationes suas, quas habuerat in
Ægypto, non reliquit: nam et illi dormierunt cum
ea in adolescentia eius, et illi confregerunt ubera
pubertatis eius, et effuderunt fornicationem suam
super eam. 9 Propterea tradidi eam in manus
amatorum suorum, in manus filiorum Assur, super
quorum insanivit libidine. 10 Ipsi discooperuerunt

---

(10) Sup 16, 37.

ignominiam eius, filios, et filias eius tulerunt, et
ipsam occiderunt gladio: et factæ sunt famosæ mu-
lieres, et iudicia perpetraverunt in ea.
11 Quod cum vidisset soror eius Ooliba, plus-
quam illa insanivit libidine: et fornicationem suam
super fornicationem sororis suæ 12 ad filios Assy-
riorum præbuit impudenter, ducibus, et magistra-
tibus ad se venientibus indutis veste varia, equiti-
bus qui vectabantur equis, et adolescentibus forma
cunctis egregia. 13 Et vidi quod polluta esset via
una ambarum. 14 Et auxit fornicationes suas: cum-
que vidisset viros depictos in pariete, imagines
Chaldæorum expressas coloribus, 15 et accinctos
balteis renes, et tiaras tinctas in capitibus eorum,
formam ducum omnium, similitudinem filiorum
Babylonis, terræque Chaldæorum, in qua orti sunt,
16 insanivit super eos concupiscentia oculorum suo-
rum, et misit nuntios ad eos in Chaldæam. 17 Cum-
que venissent ad eam filii Babylonis ad cubile mam-
marum, polluerunt eam stupris suis, et polluta est
ab eis, et saturata est anima eius ab illis. 18 De-
nudavit quoque fornicationes suas, et discooperuit
ignominiam suam: et recessit anima mea ab ea,
sicut recesserat anima mea a sorore eius. 19 Mul-
tiplicavit enim fornicationes suas, recordans dies
adolescentiæ suæ, quibus fornicata est in terra
Ægypti. 20 Et insanivit libidine super concubitum
eorum, quorum carnes sunt ut carnes asinorum:
et sicut fluxus equorum fluxus eorum. 21 Et vi-
sitasti scelus adolescentiæ tuæ, quando subacta sunt
in Ægypto ubera tua, et confractæ sunt mammæ
pubertatis tuæ.
22 Propterea Ooliba, hæc dicit Dominus Deus:
Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te,
de quibus satiata est anima tua: et congregabo eos
adversum te in circuitu, 23 Filios Babylonis, et
universos Chaldæos, nobiles, tyrannosque et prin-
cipes, omnes filios Assyriorum, iuvenes forma egre-
gia, duces, et magistratus universos, principes prin-
cipum, et nominatos ascensores equorum: 24 et
venient super te instructi curru, et rota, multitudo

Ooliba-Ierusalem, meretrix Assyriorum et Chaldæorum et Ægyptiorum

amatoribus relictis ideoque furibundis tradetur

populorum: lorica, et clypeo, et galea armabuntur
contra te undique: et dabo coram eis iudicium, et
iudicabunt te iudiciis suis. 25 Et ponam zelum
meum in te, quem exercent tecum in furore: na-
sum tuum, et aures tuas præcident: et quæ re-
manserint, gladio concident: ipsi filios tuos, et filias
tuas capient, et novissimum tuum devorabitur igni.
26 Et denudabunt te vestimentis tuis, et tollent
vasa gloriæ tuæ. 27 Et requiescere faciam scelus
tuum de te, et fornicationem tuam de terra Ægypti:
nec levabis oculos tuos ad eos, et Ægypti non re-
cordaberis amplius. 28 Quia hæc dicit Dominus
Deus: Ecce ego tradam te in manus eorum, quos
odisti, in manus, de quibus satiata est anima tua.
29 Et agent tecum in odio, et tollent omnes labores
tuos, et dimittent te nudam, et ignominia plenam,
et revelabitur ignominia fornicationum tuarum, sce-
lus tuum, et fornicationes tuæ. 30 Fecerunt hæc
tibi quia fornicata es post gentes, inter quas pol-
luta es in idolis earum. 31 In via sororis tuæ am-
bulasti, et dabo calicem eius in manu tua. 32 Hæc
dicit Dominus Deus: Calicem sororis tuæ bibes
profundum, et latum: eris in derisum, et in sub-
sannationem, quæ est capacissima. 33 Ebrietate,
et dolore repleberis: calice mæroris, et tristitiæ,
calice sororis tuæ Samariæ. 34 Et bibes illum, et
epotabis usque ad fæces, et fragmenta eius devo-
rabis, et ubera tua lacerabis: quia ego locutus
sum, ait Dominus Deus. 35 Propterea hæc dicit
Dominus Deus: Quia oblita es mei, et proiecisti
me post corpus tuum, tu quoque porta scelus tuum,
et fornicationes tuas.

propter adulterium seu idololatriam communem

36 Et ait Dominus ad me, dicens: Fili hominis
numquid iudicas Oollam, et Oolibam, et annuntias
eis scelera earum? 37 Quia adulteratæ sunt, et
sanguis in manibus earum, et cum idolis suis for-
nicatæ sunt: insuper et filios suos, quos genuerunt
mihi, obtulerunt eis ad devorandum. 38 Sed et
hoc fecerunt mihi: Polluerunt sanctuarium meum
in die illa, et sabbata mea profanaverunt. 39 Cum-
que immolarent filios suos idolis suis, et ingrede-

rentur sanctuarium meum in die illa ut polluerent
illud: etiam hæc fecerunt in medio domus meæ.
40 Miserunt ad viros venientes de longe, ad quos
nuntium miserant: itaque ecce venerunt: quibus te
lavisti, et circumlinisti stibio oculos tuos, et ornata
es mundo muliebri. 41 Sedisti in lecto pulcherrimo,
et mensa ornata est ante te: thymiama meum, et
unguentum meum posuisti super eam. 42 Et vox
multitudinis exsultantis erat in ea: et in viris, qui
de multitudine hominum adducebantur, et venie-
bant de deserto, posuerunt armillas in manibus eo-
rum, et coronas speciosas in capitibus eorum. 43 Et
dixi ei, quæ attrita est in adulteriis: Nunc fornica-
bitur in fornicatione sua etiam hæc. 44 Et ingressi
sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem: sic
ingrediebantur ad Oollam, et Oolibam mulieres
nefarias. 45 Viri ergo iusti sunt: hi iudicabunt eas
iudicio adulterarum, et iudicio effundentium san-
guinem: quia adulteræ sunt, et sanguis in manibus
earum. 46 Hæc enim dicit Dominus Deus: Adduc
ad eas multitudinem, et trade eas in tumultum, et
in rapinam: 47 Et lapidentur lapidibus populorum,
et confodiantur gladiis eorum: filios, et filias earum
interficient, et domos earum igne succendent. 48 Et
auferam scelus de terra, et discent omnes mulieres
ne faciant secundum scelus earum. 49 Et dabunt
scelus vestrum super vos, et peccata idolorum ve-
strorum portabitis: et scietis quia ego Dominus
Deus.

15. Exitium Ierosolymorum symbolis monstratur, 24, 1—27

Symbolo ollæ super ignem positæ

24 1 Et factum est verbum Domini ad me in
anno nono, in mense decimo, decima die
mensis, dicens: 2 Fili hominis scribe tibi nomen
diei huius, in qua confirmatus est rex Babylonis
adversum Ierusalem hodie. 3 Et dices per prover-
bium ad domum irritatricem parabolam, et loqueris
ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Pone ollam:
pone, inquam, et mitte in eam aquam. 4 Congere
frusta eius in eam, omnem partem bonam, femur

et armum, electa et ossibus plena. 5 Pinguissimum
pecus assume, compone quoque strues ossium sub
ea: efferbuit coctio eius, et discocta sunt ossa illius
in medio eius. 6 Propterea hæc dicit Dominus
Deus: Væ civitati sanguinum, ollæ, cuius rubigo
in ea est, et rubigo eius non exivit de ea: per
partes et per partes suas eiice eam, non cecidit
super eam sors. 7 Sanguis enim eius in medio
eius est, super limpidissimam petram effudit illum:
non effudit illum super terram ut possit operiri
pulvere. 8 Ut superinducerem indignationem meam,
et vindicta ulciscerer: dedi sanguinem eius super
petram limpidissimam ne operiretur. 9 Propterea
hæc dicit Dominus Deus: Væ civitati sanguinum,
cuius ego grandem faciam pyram. 10 Congere
ossa, quæ igne succendam: consumentur carnes,
et coquetur universa compositio, et ossa tabescent.
11 Pone quoque eam super prunas vacuam, ut in-
calescat, et liquefiat æs eius: et confletur in medio
eius inquinamentum eius, et consumatur rubigo
eius: 12 multo labore sudatum est, et non exivit
de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. 13 Im-
munditia tua exsecrabilis: quia mundare te volui,
et non es mundata a sordibus tuis: sed nec mun-
daberis prius, donec quiescere faciam indignationem
meam in te. 14 Ego Dominus locutus sum: Ve-
niet, et faciam: non transeam, nec parcam, nec
placabor: iuxta vias tuas, et iuxta adinventiones
tuas iudicabo te, dicit Dominus.

symbolo prophetæ uxorem mortuam non plangentis

15 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
16 Fili hominis, ecce ego tollo a te desiderabile
oculorum tuorum in plaga: et non planges, neque
plorabis, neque fluent lacrimæ tuæ. 17 Ingemisce
tacens, mortuorum luctum non facies: corona tua
circumligata sit tibi, et calceamenta tua erunt in
pedibus tuis, nec amictu ora velabis, nec cibos lu-
gentium comedes. 18 Locutus sum ergo ad populum
mane, et mortua est uxor mea vespere: fecique
mane sicut præceperat mihi. 19 Et dixit ad me

(9) Nah 3, 1; Hab 2, 12.

populus: Quare non indicas nobis quid ista signifi-
cent, quæ tu facis? 20 Et dixi ad eos: Sermo Do-
mini factus est ad me, dicens: 21 Loquere domui
Israel: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego polluam
sanctuarium meum, superbiam imperii vestri, et
desiderabile oculorum vestrorum, et super quo pa-
vet anima vestra: filii vestri, et filiæ vestræ, quas
reliquistis, gladio cadent. 22 Et facietis sicut feci:
Ora amictu non velabitis, et cibos lugentium non
comedetis. 23 Coronas habebitis in capitibus ve-
stris, et calceamenta in pedibus: non plangetis ne-
que flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris,
et unusquisque gemet ad fratrem suum. 24 Erit-
que Ezechiel vobis in portentum: iuxta omnia, quæ
fecit, facietis cum venerit istud: et scietis quia ego
Dominus Deus. 25 Et tu fili hominis ecce in die,
qua tollam ab eis fortitudinem eorum, et gaudium
dignitatis, et desiderium oculorum eorum, super
quo requiescunt animæ eorum, filios, et filias eo-
rum: 26 In die illa cum venerit fugiens ad te, ut
annuntiet tibi: 27 In die, inquam, illa aperietur os
tuum cum eo, qui fugit: et loqueris, et non silebis
ultra: erisque eis in portentum, et scietis quia ego
Dominus.

II. Vaticinia contra gentes, 25, 1—32, 33

1. Vaticinium contra Ammon, 25, 1—7

Propter malevolentiam orientalibus tradentur

25 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis pone faciem tuam contra filios
Ammon, et prophetabis de eis. 3 Et dices filiis
Ammon: Audite verbum Domini Dei: Hæc dicit
Dominus Deus: Pro eo quod dixisti: Euge, euge
super sanctuarium meum, quia pollutum est: et
super terram Israel, quoniam desolata est: et super
domum Iuda, quoniam ducti sunt in captivitatem:
4 Idcirco ego tradam te filiis orientalibus in here-
ditatem, et collocabunt caulas suas in te, et ponent
in te tentoria sua: ipsi comedent fruges tuas: et
ipsi bibent lac tuum. 5 Daboque Rabbath in habi-
taculum camelorum, et filios Ammon in cubile pe-

corum: et scietis quia ego Dominus. 6 Quia hæc
dicit Dominus Deus: Pro eo quod plausisti manu,
et percussisti pede, et gavisa es ex toto affectu super
terram Israel: 7 idcirco ecce ego extendam manum
meam super te, et tradam te in direptionem gen-
tium, et interficiam te de populis, et perdam de
terris, et conteram: et scies quia ego Dominus.

2. Vaticinium contra Moab, 25, 8—11

Ut Ammon tractabitur

8 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quod dixe-
runt Moab, et Seir: Ecce sicut omnes gentes, do-
mus Iuda: 9 idcirco ecce ego aperiam humerum
Moab de civitatibus, de civitatibus, inquam, eius,
et de finibus eius inclytas terræ Bethiesimoth, et
Beelmeon, et Cariathaim, 10 filiis orientis cum
filiis Ammon, et dabo eam in hereditatem: ut non
sit ultra memoria filiorum Ammon in gentibus.
11 Et in Moab faciam iudicia: et scient quia ego
Dominus.

3. Vaticinium contra Idumæam, 25, 12—14

Propter ultionem desolabitur

12 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quod fecit
Idumæa ultionem ut se vindicaret de filiis Iuda,
peccavitque delinquens, et vindictam expetivit de
eis; 13 idcirco hæc dicit Dominus Deus: Exten-
dam manum meam super Idumæam, et auferam
de ea hominem, et iumentum, et faciam eam de-
sertam ab Austro: et qui sunt in Dedan, gladio
cadent. 14 Et dabo ultionem meam super Idumæam
per manum populi mei Israel: et facient in Edom
iuxta iram meam, et furorem meum: et scient vin-
dictam meam, dicit Dominus Deus.

4. Vaticinium contra Palæstinos, 25, 15—17

Propter inimicitias interficientur

15 Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quod fece-
runt Palæstini vindictam, et ulti se sunt toto ani-
mo, interficientes, et implentes inimicitias veteres:
16 propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego
extendam manum meam super Palæstinos, et in-
terficiam interfectores, et perdam reliquias mariti-
mæ regionis: 17 faciamque in eis ultiones magnas

arguens in furore: et scient quia ego Dominus,
cum dedero vindictam meam super eos.

5. Vaticinia contra Tyrum, 26, 1—28, 19

Urbs propter malevolentiam vastabitur

26 1 Et factum est in undecimo anno, prima
mensis, factus est sermo Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis, pro eo quod dixit Tyrus de
Ierusalem: Euge confractæ sunt portæ populorum,
conversa est ad me: implebor, deserta est. 3 Prop-
terea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego super te
Tyre, et ascendere faciam ad te gentes multas,
sicut ascendit mare fluctuans. 4 Et dissipabunt mu-
ros Tyri, et destruent turres eius: et radam pul-
verem eius de ea, et dabo eam in limpidissimam
petram. 5 Siccatio sagenarum erit in medio maris,
quia ego locutus sum, ait Dominus Deus: et erit
in direptionem gentibus. 6 Filiæ quoque eius, quæ
sunt in agro, gladio interficientur: et scient quia
ego Dominus.

idque per exercitum regis Nabuchodonosor

7 Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad-
ducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylo-
nis ab aquilone regem regum, cum equis, et cur-
ribus, et equitibus, et cœtu, populoque magno.
8 Filias tuas, quæ sunt in agro, gladio interficiet:
et circumdabit te munitionibus, et comportabit ag-
gerem in gyro: et elevabit contra te clypeum.
9 Et vineas, et arietes temperabit in muros tuos,
et turres tuas destruet in armatura sua. 10 Inun-
datione equorum eius operiet te pulvis eorum: a
sonitu equitum, et rotarum, et curruum movebun-
tur muri tui, cum ingressus fuerit portas tuas
quasi per introitum urbis dissipatæ. 11 Ungulis
equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas:
populum tuum gladio cædet, et statuæ tuæ nobiles
in terram corruent. 12 Vastabunt opes tuas, diri-
pient negotiationes tuas: et destruent muros tuos,
et domos tuas præclaras subvertent: et lapides
tuos, et ligna tua, et pulverem tuum in medio
aquarum ponent. 13 Et quiescere faciam multitu-

(13) Ir 7, 34.

dinem canticorum tuorum, et sonitus cithararum
tuarum non audietur amplius. 14 Et dabo te in
limpidissimam petram, siccatio sagenarum eris, nec
ædificaberis ultra: quia ego locutus sum, ait Domi-
nus Deus.

insulis et principibus maris stupentibus

15 Hæc dicit Dominus Deus Tyro: Numquid non
a sonitu ruinæ tuæ, et gemitu interfectorum tuo-
rum cum occisi fuerint, in medio tui commove-
buntur insulæ? 16 Et descendent de sedibus suis
omnes principes maris: et auferent exuvias suas,
et vestimenta sua varia abiicient, et induentur stu-
pore: in terra sedebunt, et attoniti super repen-
tino casu tuo admirabuntur. 17 Et assumentes su-
per te lamentum, dicent tibi: Quomodo peristi,
quæ habitas in mari, urbs inclyta, quæ fuisti fortis
in mari cum habitatoribus tuis, quos formidabant
universi? 18 Nunc stupebunt naves in die pavoris
tui: et turbabuntur insulæ in mari, eo quod nullus
egrediatur ex te.

immo in nihilum redigetur

19 Quia hæc dicit Dominus Deus: Cum dedero
te urbem desolatam sicut civitates, quæ non habi-
tantur: et adduxero super te abyssum, et operue-
rint te aquæ multæ: 20 Et detraxero te cum his,
qui descendunt in lacum ad populum sempiternum,
et collocavero te in terra novissima sicut solitudi-
nes veteres cum his, qui deducuntur in lacum, ut
non habiteris: porro cum dedero gloriam in terra
viventium, 21 in nihilum redigam te, et non eris,
et requisita non invenieris ultra in sempiternum,
dicit Dominus Deus.

cuius ruina magna a propheta deploratur

27 1 Et factum est verbum Domini ad me, di-
cens: 2 Tu ergo fili hominis assume super
Tyrum lamentum: 3 Et dices Tyro, quæ habitat
in introitu maris, negotiationi populorum ad insu-
las multas: Hæc dicit Dominus Deus: O Tyre, tu
dixisti: Perfecti decoris ego sum, 4 et in corde
maris sita. Finitimi tui, qui te ædificaverunt, im-
pleverunt decorem tuum: 5 abietibus de Sanir ex-
struxerunt te cum omnibus tabulatis maris: cedrum
de Libano tulerunt ut facerent tibi malum. 6 Quer-

cus de Basan dolaverunt in remos tuos: et transtra
tua fecerunt tibi ex ebore Indico, et prætoriola de
insulis Italiæ. 7 Byssus varia de Ægypto texta
est tibi in velum ut poneretur in malo: hyacin-
thus, et purpura de insulis Elisa facta sunt operi-
mentum tuum. 8 Habitatores Sidonis, et Aradii
fuerunt remiges tui: sapientes tui, Tyre, facti sunt
gubernatores tui. 9 Senes Giblii, et prudentes eius
habuerunt nautas ad ministerium variæ supellecti-
lis tuæ: omnes naves maris, et nautæ earum fue-
runt in populo negotiationis tuæ. 10 Persæ, et
Lydii, et Libyes erant in exercitu tuo viri bellato-
res tui: clypeum, et galeam suspenderunt in te pro
ornatu tuo. 11 Filii Aradii cum exercitu tuo erant
super muros tuos in circuitu: sed et Pigmæi, qui
erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt
in muris tuis per gyrum: ipsi compleverunt pul-
chritudinem tuam. 12 Carthaginenses negotiatores
tui, a multitudine cunctarum divitiarum, argento,
ferro, stanno, plumboque repleverunt nundinas tuas.
13 Græcia, Thubal, et Mosoch, ipsi institores tui:
mancipia, et vasa ærea advexerunt populo tuo.
14 De domo Thogorma, equos, et equites, et mulos
adduxerunt ad forum tuum. 15 Filii Dedan nego-
tiatores tui: insulæ multæ negotiatio manus tuæ:
dentes eburneos, et hebeninos commutaverunt in
pretio tuo. 16 Syrus negotiator tuus propter mul-
titudinem operum tuorum, gemmam, et purpuram,
et scutulata, et byssum, et sericum, et chodchod
proposuerunt in mercatu tuo. 17 Iuda et terra Israel
ipsi institores tui in frumento primo, balsamum, et
mel, et oleum, et resinam proposuerunt in nundinis
tuis. 18 Damascenus negotiator tuus in multitudine
operum tuorum, in multitudine diversarum opum,
in vino pingui, in lanis coloris optimi. 19 Dan, et
Græcia, et Mosel in nundinis tuis proposuerunt fer-
rum fabrefactum: stacte, et calamus in negotiatione
tua. 20 Dedan institores tui in tapetibus ad seden-
dum. 21 Arabia, et universi principes Cedar, ipsi
negotiatores manus tuæ: cum agnis, et arietibus,
et hædis venerunt ad te negotiatores tui. 22 Ven-

ditores Saba, et Reema, ipsi negotiatores tui: cum
universis primis aromatibus, et lapide pretioso, et
auro, quod proposuerunt in mercatu tuo. 23 Ha-
ran, et Chene, et Eden negotiatores tui: Saba,
Assur, et Chelmad venditores tui. 24 Ipsi nego-
tiatores tui multifariam involucris hyacinthi, et
polymitorum, gazarumque pretiosarum, quæ ob-
volutæ, et astrictæ erant funibus: cedros quoque
habebant in negotiationibus tuis. 25 Naves ma-
ris, principes tui in negotiatione tua: et repleta
es, et glorificata nimis in corde maris. 26 In aquis
multis adduxerunt te remiges tui: ventus auster
contrivit te in corde maris. 27 Divitiæ tuæ, et
thesauri tui, et multiplex instrumentum tuum,
nautæ tui et gubernatores tui, qui tenebant supel-
lectilem tuam, et populo tuo præerant: viri quo-
que bellatores tui, qui erant in te cum universa
multitudine tua, quæ est in medio tui: cadent in
corde maris in die ruinæ tuæ. 28 A sonitu cla-
moris gubernatorum tuorum conturbabuntur clas-
ses: 29 Et descendent de navibus suis omnes, qui
tenebant remum: nautæ, et universi gubernatores
maris in terra stabunt: 30 et eiulabunt super te
voce magna, et clamabunt amare: et superiacient
pulverem capitibus suis, et cinere conspergentur.
31 Et radent super te calvitium, et accingentur
ciliciis: et plorabunt te in amaritudine animæ
ploratu amarissimo. 32 Et assument super te car-
men lugubre, et plangent te: Quæ est ut Tyrus,
quæ obmutuit in medio maris? 33 Quæ in ex-
itu negotiationum tuarum de mari implesti popu-
los multos: in multitudine divitiarum tuarum, et
populorum tuorum ditasti reges terræ. 34 Nunc
contrita es a mari, in profundis aquarum opes
tuæ, et omnis multitudo tua, quæ erat in medio
tui, ceciderunt. 35 Universi habitatores insularum
obstupuerunt super te: et reges earum omnes
tempestate perculsi mutaverunt vultus. 36 Nego-
tiatores populorum sibilaverunt super te: ad ni-
hilum deducta es, et non eris usque in perpe-
tuum.

rex Tyri propter nimiam superbiam interibit

28 1 Et factus est sermo Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis, dic principi Tyri: Hæc
dicit Dominus Deus: Eo quod elevatum est cor
tuum, et dixisti: Deus ego sum, et in cathedra
Dei sedi in corde maris: cum sis homo, et non
Deus, et dedisti cor tuum quasi cor Dei. 3 Ecce
sapientior es tu Daniele: omne secretum non est
absconditum a te. 4 In sapientia et prudentia tua
fecisti tibi fortitudinem: et acquisisti aurum, et
argentum in thesauris tuis. 5 In multitudine sa-
pientiæ tuæ, et in negotiatione tua multiplicasti
tibi fortitudinem: et elevatum est cor tuum in ro-
bore tuo. 6 Propterea hæc dicit Dominus Deus:
Eo quod elevatum est cor tuum quasi cor Dei:
7 idcirco ecce ego adducam super te alienos robu-
stissimos gentium: et nudabunt gladios suos super
pulchritudinem sapientiæ tuæ, et polluent decorem
tuum. 8 Interficient, et detrahent te: et morieris
in interitu occisorum in corde maris. 9 Numquid
dicens loqueris: Deus ego sum, coram interficien-
tibus te: cum sis homo, et non Deus, in manu
occidentium te? 10 Morte incircumcisorum mo-
rieris in manu alienorum: quia ego locutus sum,
ait Dominus Deus.

cuius casus a propheta defletur

11 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
Fili hominis leva planctum super regem Tyri: 12 et
dices ei: Hæc dicit Dominus Deus: Tu signaculum
similitudinis, plenus sapientia, et perfectus decore,
13 in deliciis paradisi Dei fuisti: omnis lapis pre-
tiosus operimentum tuum: sardius, topazius, et
iaspis, chrysolithus, et onyx, et beryllus, sapphirus,
et carbunculus, et smaragdus: aurum opus decoris
tui: et foramina tua in die, qua conditus es, præ-
parata sunt. 14 Tu cherub extentus, et protegens,
et posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum
ignitorum ambulasti. 15 Perfectus in viis tuis a
die condicionis tuæ, donec inventa est iniquitas in
te. 16 In multitudine negotiationis tuæ repleta
sunt interiora tua iniquitate, et peccasti: et eieci
te de monte Dei, et perdidi te o cherub protegens,
de medio lapidum ignitorum. 17 Et elevatum est

cor tuum in decore tuo: perdidisti sapientiam tuam
in decore tuo, in terram proieci te: ante faciem
regum dedi te ut cernerent te. 18 In multitudine
iniquitatum tuarum, et iniquitate negotiationis tuæ
polluisti sanctificationem tuam: producam ergo ignem
de medio tui, qui comedat te, et dabo te in cine-
rem super terram in conspectu omnium videntium
te. 19 Omnes, qui viderint te in gentibus, obstu-
pescent super te: nihili factus es, et non eris in
perpetuum.

6. Vaticinium contra Sidonem, 28, 20—26

Offendiculum et spina Israelis tolletur

20 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
21 Fili hominis pone faciem tuam contra Sidonem:
et prophetabis de ea, 22 et dices: Hæc dicit Do-
minus Deus: Ecce ego ad te Sidon, et glorificabor
in medio tui: et scient quia ego Dominus, cum fe-
cero in ea iudicia, et sanctificatus fuero in ea.
23 Et immittam ei pestilentiam, et sanguinem in
plateis eius: et corruent interfecti in medio eius
gladio per circuitum: et scient quia ego Dominus.
24 Et non erit ultra domui Israel offendiculum ama-
ritudinis, et spina dolorem inferens undique per
circuitum eorum, qui adversantur eis: et scient
quia ego Dominus Deus. 25 Hæc dicit Dominus
Deus: Quando congregavero domum Israel de po-
pulis, in quibus dispersi sunt, sanctificabor in eis
coram gentibus: et habitabunt in terra sua, quam
dedi servo meo Iacob. 26 Et habitabunt in ea se-
curi: et ædificabunt domos, et plantabunt vineas,
et habitabunt confidenter, cum fecero iudicia in
omnibus, qui adversantur eis per circuitum: et
scient quia ego Dominus Deus eorum.

7. Vaticinia contra Ægyptum, 29, 1—32, 32

Pharao, crocodilus magnus, bestiis ad devorandum dabitur

29 1 In anno decimo, decimo mense, undecima
die mensis, factum est verbum Domini ad
me, dicens: 2 Fili hominis pone faciem tuam con-
tra Pharaonem regem Ægypti, et prophetabis de
eo, et de Ægypto universa: 3 Loquere, et dices:
Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Pharao

rex Ægypti, draco magne, qui cubas in medio flu-
minum tuorum, et dicis: Meus est fluvius, et ego
feci memetipsum. 4 Et ponam frenum in maxillis
tuis: et agglutinabo pisces fluminum tuorum squa-
mis tuis: et extraham te de medio fluminum tuo-
rum, et universi pisces tui squamis tuis adhære-
bunt. 5 Et proiiciam te in desertum, et omnes
pisces fluminis tuis: super faciem terræ cades, non
colligeris, neque congregaberis: bestiis terræ, et
volatilibus cæli dedi te ad devorandum. 6 Et scient
omnes habitatores Ægypti quia ego Dominus: pro
eo quod fuisti baculus arundineus domui Israel.
7 Quando apprehenderunt te manu, et confractus
es, et lacerasti omnem humerum eorum: et inni-
tentibus eis super te, comminutus es, et dissolvisti
omnes renes eorum.

Ægyptus per 40 annos deserta erit

8 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego
adducam super te gladium: et interficiam de te
hominem, et iumentum. 9 Et erit terra Ægypti in
desertum, et in solitudinem: et scient quia ego
Dominus: pro eo quod dixeris: Fluvius meus est,
et ego feci eum. 10 Idcirco ecce ego ad te, et ad
flumina tua: daboque terram Ægypti in solitudines,
gladio dissipatam, a turre Syenes, usque ad ter-
minos Æthiopiæ. 11 Non pertransibit eam pes
hominis, neque pes iumenti gradietur in ea: et non
habitabitur quadraginta annis. 12 Daboque terram
Ægypti desertam in medio terrarum desertarum,
et civitates eius in medio urbium subversarum, et
erunt desolatæ quadraginta annis: et dispergam
Ægyptios in nationes, et ventilabo eos in terras.

postea regnum humile restituetur

13 Quia hæc dicit Dominus Deus: Post finem
quadraginta annorum congregabo Ægyptum de po-
pulis, in quibus dispersi fuerant. 14 Et reducam
captivitatem Ægypti, et collocabo eos in terra Pha-
thures, in terra nativitatis suæ: et erunt ibi in
regnum humile: 15 inter cetera regna erit humil-
lima, et non elevabitur ultra super nationes, et im-
minuam eos ne imperent gentibus. 16 Neque erunt

(6) Is 36, 6.

ultra domui Israel in confidentia, docentes iniquitatem, ut fugiant, et sequantur eos: et scient quia ego Dominus Deus.

regi Nabuchodonosor donabitur

17 Et factum est in vigesimo et septimo anno, in primo, in una mensis: factum est verbum Domini ad me, dicens: 18 Fili hominis Nabuchodonosor rex Babylonis servire fecit exercitum suum servitute magna adversus Tyrum: omne caput decalvatum, et omnis humerus depilatus est: et merces non est reddita ei, neque exercitui eius de Tyro pro servitute, qua servivit mihi adversus eam. 19 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babylonis in terra Ægypti: et accipiet multitudinem eius, et deprædabitur manubias eius, et diripiet spolia eius: et erit merces exercitui illius, 20 et operi, quo servivit adversus eam: dedi ei terram Ægypti, pro eo quod laboraverit mihi, ait Dominus Deus. 21 In die illo pullulabit cornu domui Israel, et tibi dabo apertum os in medio eorum: et scient quia ego Dominus.

Ægyptus dissipabitur

30 1 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis propheta, et dic: Hæc dicit Dominus Deus: Ululate, væ, væ diei: 3 quia iuxta est dies, et appropinquat dies Domini: dies nubis, tempus gentium erit. 4 Et veniet gladius in Ægyptum: et erit pavor in Æthiopia, cum ceciderint vulnerati in Ægypto, et ablata fuerit multitudo illius, et destructa fundamenta eius. 5 Æthiopia, et Libya, et Lydi, et omne reliquum vulgus, et Chub, et filii terræ fœderis, cum eis gladio cadent. 6 Hæc dicit Dominus Deus: Et corruent fulcientes Ægyptum, et destruetur superbia imperii eius: a turre Syenes gladio cadent in ea, ait Dominus Deus exercituum. 7 Et dissipabuntur in medio terrarum desolatarum, et urbes eius in medio civitatum desertarum erunt. 8 Et scient quia ego Dominus: cum dedero ignem in Ægypto, et attriti fuerint omnes auxiliatores eius. 9 In die illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus ad conterendam Æthiopiæ confidentiam, et erit pavor in

eis in die Ægypti, quia absque dubio veniet. 10 Hæc
dicit Dominus Deus: cessare faciam multitudinem
Ægypti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis.
11 Ipse et populus eius cum eo fortissimi gentium
adducentur ad disperdendam terram: et evaginabunt gladios suos super Ægyptum: et implebunt
terram interfectis. 12 Et faciam alveos fluminum
aridos, et tradam terram in manus pessimorum:
et dissipabo terram, et plenitudinem eius manu
alienorum, ego Dominus locutus sum.

13 Hæc dicit Dominus Deus: Et disperdam simulacra, et cessare faciam idola de Memphis: et
dux de terra Ægypti non erit amplius: et dabo
terrorem in terra Ægypti. 14 Et disperdam terram
Phathures, et dabo ignem in Taphnis, et faciam
iudicia in Alexandria. 15 Et effundam indignationem meam super Pelusium robur Ægypti, et interficiam multitudinem Alexandriæ, 16 et dabo ignem
in Ægypto: quasi parturiens dolebit Pelusium, et
Alexandria erit dissipata, et in Memphis angustiæ
quotidianæ. 17 Iuvenes Heliopoleos, et Bubasti
gladio cadent, et ipsæ captivæ ducentur. 18 Et in
Taphnis nigrescet dies, cum contrivero ibi sceptra
Ægypti, et defecerit in ea superbia potentiæ eius:
ipsam nubes operiet, filiæ autem eius in captivitatem ducentur. 19 Et iudicia faciam in Ægypto:
et scient quia ego Dominus.

urbes eius destruentur

20 Et factum est in undecimo anno, in primo
mense, in septima mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens: 21 Fili hominis brachium
Pharaonis regis Ægypti confregi: et ecce non est
obvolutum ut restitueretur ei sanitas, ut ligaretur
pannis, et fasciaretur linteolis, ut recepto robore
posset tenere gladium. 22 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad Pharaonem regem Ægypti, et comminuam brachium eius forte, sed confractum: et deiiciam gladium de manu eius: 23 et
dispergam Ægyptum in gentibus, et ventilabo eos
in terris. 24 Et confortabo brachia regis Babylo-

brachium regis confringetur

(13) Zach 13, 2.

nis, daboque gladium meum in manu eius: et con-
fringam brachia Pharaonis, et gement gemitibus
interfecti coram facie eius. 25 Et confortabo bra-
chia regis Babylonis, et brachia Pharaonis conci-
dent: et scient quia ego Dominus, cum dedero gla-
dium meum in manu regis Babylonis, et extende-
rit eum super terram Ægypti. 26 Et dispergam
Ægyptum in nationes, et ventilabo eos in terras,
et scient quia ego Dominus.

Pharao, cedrus sublimis

31 1 Et factum est in anno undecimo, tertio
mense, una mensis, factum est verbum Do-
mini ad me, dicens: 2 Fili hominis dic Pharaoni
regi Ægypti, et populo eius: Cui similis factus es
in magnitudine tua? 3 Ecce Assur quasi cedrus
in Libano, pulcher ramis, et frondibus nemorosus,
excelsusque altitudine, et inter condensas frondes
elevatum est cacumen eius. 4 Aquæ nutrierunt
illum, abyssus exaltavit illum: flumina eius mana-
bant in circuitu radicum eius, et rivos suos emisit
ad universa ligna regionis. 5 Propterea elevata
est altitudo eius super omnia ligna regionis: et
multiplicata sunt arbusta eius, et elevati sunt rami
eius præ aquis multis. 6 Cumque extendisset um-
bram suam, in ramis eius fecerunt nidos omnia vo-
latilia cæli, et sub frondibus eius genuerunt omnes
bestiæ saltuum, et sub umbraculo illius habitabat
cœtus gentium plurimarum. 7 Eratque pulcherri-
mus in magnitudine sua, et in dilatatione arbusto-
rum suorum: erat enim radix illius iuxta aquas
multas. 8 Cedri non fuerunt altiores illo in para-
diso Dei, abietes non adæquaverunt summitatem
eius, et platani non fuerunt æquæ frondibus illius:
omne lignum paradisi Dei non est assimilatum illi,
et pulchritudini eius. 9 Quoniam speciosum feci
eum, et multis, condensisque frondibus: et æmu-
lata sunt eum omnia ligna voluptatis, quæ erant
in paradiso Dei.

propter impietatem succidetur

10 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro eo
quod sublimatus est in altitudine, et dedit summi-
tatem suam virentem atque condensam, et eleva-
tum est cor eius in altitudine sua: 11 Tradidi eum

in manu fortissimi gentium, faciens faciet ei: iuxta
impietatem eius eieci eum. 12 Et succident eum
alieni, et crudelissimi nationum, et proiicient eum
super montes, et in cunctis convallibus corruent
rami eius, et confringentur arbusta eius in univer-
sis rupibus terræ: et recedent de umbraculo eius
omnes populi terræ, et relinquent eum. 13 In ruina
eius habitaverunt omnia volatilia cæli, et in ramis
eius fuerunt universæ bestiæ regionis. 14 Quam-
obrem non elevabuntur in altitudine sua omnia
ligna aquarum, nec ponent sublimitatem suam inter
nemorosa atque frondosa, nec stabunt in sublimi-
tate sua omnia, quæ irrigantur aquis: quia omnes
traditi sunt in mortem ad terram ultimam in medio
filiorum hominum ad eos, qui descendunt in lacum.
15 Hæc dicit Dominus Deus: In die quando de- stupentibus omnibus
scendit ad inferos, induxi luctum, operui eum
abysso: et prohibui flumina eius, et coercui aquas
multas: contristatus est super eum Libanus, et
omnia ligna agri concussa sunt. 16 A sonitu ruinæ
eius commovi gentes, cum deducerem eum ad in-
fernum cum his, qui descendebant in lacum: et
consolata sunt in terra infima omnia ligna volup-
tatis egregia, atque præclara in Libano, universa
quæ irrigabantur aquis. 17 Nam et ipsi cum eo
descendent in infernum ad interfectos gladio: et
brachium uniuscuiusque sedebit sub umbraculo eius
in medio nationum. 18 Cui assimilatus es o in-
clyte atque sublimis inter ligna voluptatis? Ecce
deductus es cum lignis voluptatis ad terram ulti-
mam: in medio incircumcisorum dormies, cum eis,
qui interfecti sunt gladio, ipse est Pharao, et om-
nis multitudo eius, dicit Dominus Deus.
32 1 Et factum est, duodecimo anno, in mense propheta Pharaonem conterendum
duodecimo, in una mensis, factum est ver-
bum Domini ad me, dicens: 2 Fili hominis assu-
me lamentum super Pharaonem regem Ægypti, et
dices ad eum: Leoni gentium assimilatus es, et
draconi, qui est in mari: et ventilabas cornu in flu-
minibus tuis, et conturbabas aquas pedibus tuis, et
conculcabas flumina earum. 3 Propterea hæc dicit

Dominus Deus: Expandam super te rete meum
in multitudine populorum multorum, et extraham
te in sagena mea. 4 Et proiiciam te in terram,
super faciem agri abiiciam te: et habitare faciam
super te omnia volatilia cæli, et saturabo de te
bestias universæ terræ. 5 Et dabo carnes tuas su-
per montes, et implebo colles tuos sanie tua. 6 Et
irrigabo terram fetore sanguinis tui super montes,
et valles implebuntur ex te. 7 Et operiam, cum
exstinctus fueris, cælum, et nigrescere faciam stel-
las eius: solem nube tegam, et luna non dabit lu-
men suum. 8 Omnia luminaria cæli mærere faci-
am super te: et dabo tenebras super terram tuam,
dicit Dominus Deus, cum ceciderint vulnerati tui
in medio terræ, ait Dominus Deus. 9 Et irritabo
cor populorum multorum cum induxero contritio-
nem tuam in gentibus super terras, quas nescis.
10 Et stupescere faciam super te populos multos:
et reges eorum horrore nimio formidabunt super
te, cum volare cœperit gladius meus super facies
eorum: et obstupescent repente singuli pro anima
sua in die ruinæ tuæ. 11 Quia hæc dicit Dominus
Deus: Gladius regis Babylonis veniet tibi, 12 in
gladiis fortium deiiciam multitudinem tuam: inex-
pugnabiles omnes gentes hæ: et vastabunt super-
biam Ægypti, et dissipabitur multitudo eius. 13 Et
perdam omnia iumenta eius, quæ erant super aquas
plurimas: et non conturbabit eas pes hominis ultra,
neque ungula iumentorum turbabit eas. 14 Tunc
purissimas reddam aquas eorum, et flumina eorum
quasi oleum adducam, ait Dominus Deus: 15 Cum
dedero terram Ægypti desolatam: deseretur autem
terra a plenitudine sua, quando percussero omnes
habitatores eius: et scient quia ego Dominus.
16 Planctus est, et plangent eum: filiæ gentium
plangent eum: super Ægyptum, et super multitu-
dinem eius plangent eum, ait Dominus Deus.

---

(3) Sup 12, 13; 17, 20. — (7) Is 13, 10; Ioel 2, 10; 3, 15; Mt 24, 29.

17 Et factum est in duodecimo anno, in quinta-
decima mensis, factum est verbum Domini ad me,
dicens: 18 Fili hominis cane lugubre super multi-
tudinem Ægypti: et detrahe eam ipsam, et filias
gentium robustarum ad terram ultimam cum his,
qui descendunt in lacum. 19 Quo pulchrior es?
descende, et dormi cum incircumcisis. 20 In medio
interfectorum gladio cadent: gladius datus est, at-
traxerunt eam, et omnes populos eius. 21 Lo-
quentur ei potentissimi robustorum de medio in-
ferni, qui cum auxiliatoribus eius descenderunt, et
dormierunt incircumcisi, interfecti gladio. 22 Ibi
Assur, et omnis multitudo eius: in circuitu illius
sepulcra eius: omnes interfecti, et qui ceciderunt
gladio. 23 Quorum data sunt sepulcra in novis-
simis laci: et facta est multitudo eius per gyrum
sepulcri eius: universi interfecti, cadentesque gla-
dio, qui dederant quondam formidinem in terra vi-
ventium. 24 Ibi Ælam, et omnis multitudo eius
per gyrum sepulcri sui; omnes hi interfecti, ruen-
tesque gladio: qui descenderunt incircumcisi ad
terram ultimam: qui posuerunt terrorem suum in
terra viventium, et portaverunt ignominiam suam
cum his, qui descendunt in lacum. 25 In medio
interfectorum posuerunt cubile eius in universis
populis eius: in circuitu eius sepulcrum illius: om-
nes hi incircumcisi, interfectique gladio. Dederunt
enim terrorem suum in terra viventium, et porta-
verunt ignominiam suam cum his, qui descendunt
in lacum: in medio interfectorum positi sunt. 26 Ibi
Mosoch, et Thubal, et omnis multitudo eius: in
circuitu eius sepulcra illius: omnes hi incircum-
cisi, interfectique et cadentes gladio: quia dederunt
formidinem suam in terra viventium. 27 Et non
dormient cum fortibus, cadentibusque et incircum-
cisis, qui descenderunt ad infernum cum armis
suis, et posuerunt gladios suos sub capitibus suis,
et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum:
quia terror fortium facti sunt in terra viventium.
28 Et tu ergo in medio incircumcisorum contere-
ris, et dormies cum interfectis gladio. 29 Ibi Idu-

et cum ingloriis dormiturum plangit

mæa, et reges eius, et omnes duces eius, qui dati
sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio: et
qui cum incircumcisis dormierunt, et cum his, qui
descendunt in lacum. 30 Ibi principes aquilonis
omnes, et universi venatores: qui deducti sunt cum
interfectis, paventes, et in sua fortitudine confusi:
qui dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio,
et portaverunt confusionem suam cum his, qui de-
scendunt in lacum. 31 Vidit eos Pharao, et con-
solatus est super universa multitudine sua, quæ
interfecta est gladio, Pharao, et omnis exercitus
eius, ait Dominus Deus: 32 quia dedi terrorem
meum in terra viventium, et dormivit in medio
incircumcisorum cum interfectis gladio: Pharao et
omnis multitudo eius: ait Dominus Deus.

PARS ALTERA

Consolationes Ezechielis prophetæ, 33, 1—48, 35

Introitus, in quo admonitio Iudæorum continetur, 33, 1—33

1. Invitatio ad pænitendum, 33, 1—20

Ezechiel speculator constitutus

33 1 Et factum est verbum Domini ad me di-
cens: 2 Fili hominis loquere ad filios populi
tui, et dices ad eos: Terra cum induxero super eam
gladium, et tulerit populus terræ virum unum de
novissimis suis, et constituerit eum super se spe-
culatorem: 3 et ille viderit gladium venientem su-
per terram, et cecinerit buccina, et annuntiaverit
populo: 4 Audiens autem, quisquis ille est, soni-
tum buccinæ, et non se observaverit, veneritque
gladius, et tulerit eum: sanguis ipsius super caput
eius erit. 5 Sonum buccinæ audivit, et non se ob-
servavit, sanguis eius in ipso erit: si autem se cu-
stodierit, animam suam salvabit. 6 Quod si spe-
culator viderit gladium venientem, et non inso-
nuerit buccina: et populus se non custodierit, ve-
neritque gladius, et tulerit de eis animam: ille qui-

dem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem
eius de manu speculatoris requiram. 7 Et tu fili ho-
minis, speculatorem dedi te domui Israel: audiens
ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me.
8 Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris:
non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua:
ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem
autem eius de manu tua requiram. 9 Si autem an-
nuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur,
non fuerit conversus a via sua: ipse in iniquitate
sua morietur: porro tu animam tuam liberasti.

10 Tu ergo fili hominis dic ad domum Israel: Sic
locuti estis, dicentes: Iniquitates nostræ, et peccata
nostra super nos sunt, et in ipsis nos tabescimus:
quomodo ergo vivere poterimus? 11 Dic ad eos:
Vivo ego, dicit Dominus Deus: nolo mortem impii,
sed ut convertatur impius a via sua, et vivat. Con-
vertimini, convertimini a viis vestris pessimis: et
quare moriemini domus Israel?

domum Israel ad pænitendum invitat

12 Tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui:
Iustitia iusti non liberabit eum in quacumque die
peccaverit: et impietas impii non nocebit ei, in
quacumque die conversus fuerit ab impietate sua:
et iustus non poterit vivere in iustitia sua, in qua-
cumque die peccaverit. 13 Etiam si dixero iusto
quod vita vivat, et confisus in iustitia sua fecerit
iniquitatem: omnes iustitiæ eius oblivioni traden-
tur, et in iniquitate sua, quam operatus est, in ipsa
morietur. 14 Si autem dixero impio: Morte mo-
rieris: et egerit pænitentiam a peccato suo, fecerit-
que iudicium et iustitiam, 15 et pignus restituerit
ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis
vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam iniustum:
vita vivet, et non morietur. 16 Omnia peccata
eius, quæ peccavit, non imputabuntur ei: iudicium,
et iustitiam fecit, vita vivet.

quia iusti prævaricantes morientur et peccatores pænitentes vivent

17 Et dixerunt filii populi tui: Non est æqui pon-
deris via Domini, et ipsorum via iniusta est. 18 Cum
enim recesserit iustus a iustitia sua, feceritque ini-

unusquisque iuxta opera sua iudicabitur

(7) Sup 3, 17. — (11) Sup 18, 23.

quitates, morietur in eis. 19 Et cum recesserit im-
pius ab impietate sua, feceritque iudicium, et iu-
stitiam, vivet in eis. 20 Et dicitis: Non est recta
via Domini. Unumquemque iuxta vias suas iudi-
cabo de vobis, domus Israel.

2. Castigatio impænitentium relictorum, 33, 21—29

Civitate vastata

21 Et factum est in duodecimo anno, in decimo
mense, in quinta mensis transmigrationis nostræ,
venit ad me qui fugerat de Ierusalem, dicens: Va-
stata est civitas. 22 Manus autem Domini facta
fuerat ad me vespere, antequam veniret qui fuge-
rat: aperuitque os meum donec veniret ad me
mane, et aperto ore meo non silui amplius.

habitatoribus ruinosorum impænitentibus

23 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
24 Fili hominis, qui habitant in ruinosis his super
humum Israel, loquentes aiunt: Unus erat Abra-
ham, et hereditate possedit terram: nos autem
multi sumus, nobis data est terra in possessionem.
25 Idcirco dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus:
Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis
ad immunditias vestras, et sanguinem funditis:
numquid terram hereditate possidebitis? 26 Steti-
stis in gladiis vestris, fecistis abominationes, et
unusquisque uxorem proximi sui polluit: et ter-
ram hereditate possidebitis?

interitus nuntiatur

27 Hæc dices ad eos: Sic dicit Dominus Deus:
Vivo ego, quia qui in ruinosis habitant, gladio ca-
dent: et qui in agro est, bestiis tradetur ad devo-
randum: qui autem in præsidiis, et speluncis sunt,
peste morientur. 28 Et dabo terram in solitudi-
nem, et in desertum, et deficiet superba fortitudo
eius: et desolabuntur montes Israel, eo quod nul-
lus sit qui per eos transeat. 29 Et scient quia ego
Dominus, cum dedero terram eorum desolatam, et
desertam propter universas abominationes suas,
quas operati sunt.

---

(20) Sup 18, 25.

3. Reprehensio auditorum Ezechielis, 33, 30—33

30 Et tu fili hominis: filii populi tui, qui loquun-
tur de te iuxta muros, et in ostiis domorum, et
dicunt unus ad alterum, vir ad proximum suum
loquentes: Venite, et audiamus quis sit sermo egre-
diens a Domino. 31 Et veniunt ad te, quasi si
ingrediatur populus, et sedent coram te populus
meus: et audiunt sermones tuos, et non faciunt
eos: quia in canticum oris sui vertunt illos, et ava-
ritiam suam sequitur cor eorum. 32 Et es eis
quasi carmen musicum, quod suavi, dulcique sono
canitur: et audiunt verba tua, et non faciunt ea.
33 Et cum venerit quod prædictum est (ecce enim
venit) tunc scient quod prophetes fuerit inter eos.

Sermones audiant atque faciant

I. Vaticinia de resurrectione populi, 34, 1—39, 29

1. De bono pastore gregis, 34, 1—31

34 1 Et factum est verbum Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis propheta de pastori-
bus Israel: propheta, et dices pastoribus: Hæc dicit
Dominus Deus: Væ pastoribus Israel, qui pasce-
bant semetipsos: nonne greges a pastoribus pa-
scuntur? 3 Lac comedebatis, et lanis operieba-
mini, et quod crassum erat occidebatis: gregem
autem meum non pascebatis. 4 Quod infirmum
fuit non consolidastis, et quod ægrotum non sana-
stis, quod confractum est non alligastis, et quod
abiectum est non reduxistis, et quod perierat non
quæsistis: sed cum austeritate imperabatis eis, et
cum potentia. 5 Et dispersæ sunt oves meæ, eo
quod non esset pastor: et factæ sunt in devora-
tionem omnium bestiarum agri, et dispersæ sunt.
6 Erraverunt greges mei in cunctis montibus, et
in universo colle excelso: et super omnem faciem
terræ dispersi sunt greges mei, et non erat qui re-
quireret, non erat, inquam, qui requireret. 7 Prop-

Malis pastoribus amotis

(2) Ir 23, 1; Sup 13, 3.

terea pastores audite verbum Domini: 8 Vivo ego,
dicit Dominus Deus: quia pro eo quod facti sunt
greges mei in rapinam, et oves meæ in devoratio-
nem omnium bestiarum agri, eo quod non esset
pastor (neque enim quæsierunt pastores mei gre-
gem meum:) sed pascebant pastores semetipsos,
et greges meos non pascebant: 9 propterea pa-
stores audite verbum Domini: 10 Hæc dicit Do-
minus Deus: Ecce ego ipse super pastores requi-
ram gregem meum de manu eorum, et cessare
faciam eos ut ultra non pascant gregem, nec pa-
scant amplius pastores semetipsos: et liberabo gre-
gem meum de ore eorum: et non erit ultra eis
in escam.

Deus ipse oves pascet

11 Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse
requiram oves meas, et visitabo eas. 12 Sicut vi-
sitat pastor gregem suum in die, quando fuerit in
medio ovium suarum dissipatarum: sic visitabo oves
meas, et liberabo eas de omnibus locis, in quibus
dispersæ fuerant in die nubis, et caliginis. 13 Et
educam eas de populis, et congregabo eas de ter-
ris, et inducam eas in terram suam: et pascam eas
in montibus Israel, in rivis, et in cunctis sedibus
terræ. 14 In pascuis uberrimis pascam eas, et in
montibus excelsis Israel erunt pascua earum: ibi
requiescent in herbis virentibus, et in pascuis pin-
guibus pascentur super montes Israel. 15 Ego pa-
scam oves meas: et ego eas accubare faciam, dicit
Dominus Deus. 16 Quod perierat requiram, et quod
abiectum erat reducam, et quod confractum fuerat
alligabo, et quod infirmum fuerat consolidabo, et
quod pingue et forte custodiam: et pascam illas
in iudicio.

inter pecora mala et bona iudicabit

17 Vos autem greges mei, hæc dicit Dominus
Deus: Ecce ego iudico inter pecus et pecus, arie-
tum, et hircorum. 18 Nonne satis vobis erat pa-
scua bona depasci? insuper et reliquias pascuarum
vestrarum conculcastis pedibus vestris: et cum pu-
rissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris
turbabatis. 19 Et oves meæ his, quæ conculcata
pedibus vestris fuerant, pascebantur: et quæ pedes

vestri turbaverant, hæc bibebant. 20 Propterea
hæc dicit Dominus Deus ad vos: Ecce ego ipse
iudico inter pecus pingue, et macilentum: 21 pro
eo quod lateribus, et humeris impingebatis, et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras: 22 salvabo gregem meum, et non erit ultra in rapinam, et iudicabo inter pecus et pecus.

23 ET SUSCITABO SUPER EAS PASTOREM
UNUM, qui pascat eas, servum meum David: ipse
pascet eas, et ipse erit eis in pastorem. 24 Ego
autem Dominus ero eis in Deum: et servus meus David princeps in medio eorum: ego Dominus locutus sum.

unum pastorem Davidicum suscitabit

25 Et faciam cum eis pactum pacis, et cessare faciam bestias pessimas de terra: et qui habitant
in deserto, securi dormient in saltibus. 26 Et ponam eos in circuitu collis mei benedictionem: et deducam imbrem in tempore suo: pluviæ benedictionis erunt. 27 Et dabit lignum agri fructum suum,
et terra dabit germen suum, et erunt in terra sua absque timore: et scient quia ego Dominus, cum contrivero catenas iugi eorum, et eruero eos de manu imperantium sibi. 28 Et non erunt ultra in
rapinam in gentibus, neque bestiæ terræ devorabunt eos: sed habitabunt confidenter absque ullo
terrore. 29 Et suscitabo eis germen nominatum:
et non erunt ultra imminuti fame in terra, neque portabunt ultra opprobrium gentium. 30 Et scient
quia ego Dominus Deus eorum cum eis, et ipsi populus meus domus Israel: ait Dominus Deus.
31 Vos autem greges mei, greges pascuæ meæ homines estis: et ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Deus.

ovibus pascuæ suæ benedicet

2. De vastatione terræ Edom, 35, 1—15

35 1 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis pone faciem tuam adversum
montem Seir, et prophetabis de eo, et dices illi:

Idumæa vastabitur propter

(23) Is 40, 11; Os 3, 5; Io 1, 45; 10, 11. — (31) Io 10, 11.

3 Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te mons
Seir, et extendam manum meam super te, et dabo
te desolatum atque desertum. 4 Urbes tuas de-
moliar, et tu desertus eris: et scies quia ego Do-
minus. 5 Eo quod fueris inimicus sempiternus, et
concluseris filios Israel in manus gladii in tempore
afflictionis eorum, in tempore iniquitatis extremæ.
6 Propterea vivo ego, dicit Dominus Deus: quoniam
sanguini tradam te, et sanguis te persequetur: et
cum sanguinem oderis, sanguis persequetur te.
7 Et dabo montem Seir desolatum atque desertum:
et auferam de eo euntem, et redeuntem. 8 Et im-
plebo montes eius occisorum suorum: in collibus
tuis, et in vallibus tuis, atque in torrentibus interfecti
gladio cadent. 9 In solitudines sempiternas tradam
te, et civitates tuæ non habitabuntur: et scietis
quia ego Dominus Deus. 10 Eo quod dixeris: Duæ
gentes, et duæ terræ meæ erunt, et hereditate pos-
sidebo eas: cum Dominus esset ibi: 11 Propterea
vivo ego, dicit Dominus Deus, quia faciam iuxta
iram tuam, et secundum zelum tuum, quem fecisti
odio habens eos: et notus efficiar per eos cum te
iudicavero. 12 Et scies quia ego Dominus audivi
universa opprobria tua, quæ locutus es de monti-
bus Israel, dicens: Deserti, nobis ad devorandum
dati sunt. 13 Et insurrexistis super me ore vestro,
et derogastis adversum me verba vestra: ego au-
divi. 14 Hæc dicit Dominus Deus: Lætante uni-
versa terra, in solitudinem te redigam. 15 Sicuti
gavisus es super hereditatem domus Israel, eo
quod fuerit dissipata, sic faciam tibi: dissipatus eris
mons Seir, et Idumæa omnis: et scient quia ego
Dominus.

[Margin notes: inimicitias sempiternas — postulatum insolens — malevolentiam]

3. De renovatione terræ Israel, 36, 1—38

[Margin note: Terra Israel a gentibus purgabitur]

36 1 Tu autem fili hominis propheta super mon-
tes Israel, et dices: Montes Israel audite ver-
bum Domini: 2 Hæc dicit Dominus Deus: Eo
quod dixerit inimicus de vobis: Euge, altitudines

(1) Sup 6, 3.

sempiternæ in hereditatem datæ sunt nobis: 3 prop-
terea vaticinare, et dic: Hæc dicit Dominus Deus:
Pro eo quod desolati estis, et conculcati per cir-
cuitum, et facti in hereditatem reliquis gentibus,
et ascendistis super labium linguæ, et opprobrium
populi: 4 propterea montes Israel audite verbum
Domini Dei: Hæc dicit Dominus Deus montibus,
et collibus, torrentibus, vallibusque et desertis, pa-
rietinis, et urbibus derelictis, quæ depopulatæ sunt,
et subsannatæ a reliquis gentibus per circuitum.
5 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quoniam in
igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus, et
de Idumæa universa, quæ dederunt terram meam
sibi in hereditatem cum gaudio, et toto corde, et
ex animo: et eiecerunt eam ut vastarent: 6 idcirco
vaticinare super humum Israel, et dices montibus,
et collibus, iugis, et vallibus: Hæc dicit Dominus
Deus: Ecce ego in zelo meo, et in furore meo lo-
cutus sum, eo quod confusionem gentium susti-
nueritis. 7 Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Ego
levavi manum meam ut gentes, quæ in circuitu
vestro sunt, ipsæ confusionem suam portent.
8 Vos autem montes Israel ramos vestros ger- renovata
minetis, et fructum vestrum afferatis populo meo ab Israe-
Israel: prope enim est ut veniat: 9 Quia ecce ego litis habi-
ad vos, et convertar ad vos, et arabimini, et acci- tabitur
pietis sementem. 10 Et multiplicabo in vobis ho-
mines, omnemque domum Israel: et habitabuntur
civitates, et ruinosa instaurabuntur. 11 Et replebo
vos hominibus, et iumentis: et multiplicabuntur,
et crescent: et habitare vos faciam sicut a prin-
cipio, bonisque donabo maioribus, quam habuistis
ab initio: et scietis quia ego Dominus. 12 Et ad-
ducam super vos homines populum meum Israel,
et hereditate possidebunt te: et eris eis in heredi-
tatem, et non addes ultra ut absque eis sis. 13 Hæc
dicit Dominus Deus: Pro eo quod dicunt de vobis:
Devoratrix hominum es, et suffocans gentem tuam:
14 Propterea homines non comedes amplius, et
gentem tuam non necabis ultra, ait Dominus Deus:
15 Nec auditam faciam in te amplius confusionem

gentium, et opprobrium populorum nequaquam por-
tabis, et gentem tuam non amittes amplius, ait
Dominus Deus.

qui propter immunditias suas in gentes dispersi sunt

16 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
17 Fili hominis domus Israel habitaverunt in humo
sua, et polluerunt eam in viis suis, et in studiis
suis iuxta immunditiam menstruatæ facta est via
eorum coram me. 18 Et effudi indignationem meam
super eos pro sanguine, quem fuderunt super ter-
ram, et in idolis suis polluerunt eam. 19 Et di-
spersi eos in gentes, et ventilati sunt in terras:
iuxta vias eorum, et adinventiones eorum iudi-
cavi eos.

quæ Deum Israel blasphemant

20 Et ingressi sunt ad gentes, ad quas introie-
runt, et polluerunt nomen sanctum meum, cum
diceretur de eis: Populus Domini iste est, et de
terra eius egressi sunt. 21 Et peperci nomini sancto
meo, quod polluerat domus Israel in gentibus, ad
quas ingressi sunt.

idcirco Deus populum suum reducet, mundabit, sanctificabit, immutabit

22 Idcirco dices domui Israel: Hæc dicit Domi-
nus Deus: Non propter vos ego faciam, domus
Israel, sed propter nomen sanctum meum, quod
polluistis in gentibus, ad quas intrastis. 23 Et sanc-
tificabo nomen meum magnum, quod pollutum est
inter gentes, quod polluistis in medio earum: ut
sciant gentes quia ego Dominus, ait Dominus ex-
ercituum, cum sanctificatus fuero in vobis coram
eis: 24 Tollam quippe vos de gentibus, et con-
gregabo vos de universis terris, et adducam vos
in terram vestram. 25 Et effundam super vos
aquam mundam, et mundabimini ab omnibus in-
quinamentis vestris, et ab universis idolis vestris
mundabo vos. 26 Et dabo vobis cor novum, et
spiritum novum ponam in medio vestri: et aufe-
ram cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis
cor carneum. 27 Et spiritum meum ponam in me-
dio vestri: et faciam ut in præceptis meis ambu-

---

(20) Is 52, 5; Rom 2, 24. — (26) Sup 11, 19.

letis, et iudicia mea custodiatis, et operemini. 28 Et
habitabitis in terra, quam dedi patribus vestris: et
eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.
29 Et salvabo vos ex universis inquinamentis ve-
stris: et vocabo frumentum, et multiplicabo illud,
et non imponam vobis famem. 30 Et multiplicabo
fructum ligni, et genimina agri, ut non portetis
ultra opprobrium famis in gentibus. 31 Et recor-
dabimini viarum vestrarum pessimarum, studiorum-
que non bonorum: et displicebunt vobis iniquitates
vestræ, et scelera vestra. 32 Non propter vos ego
faciam, ait Dominus Deus, notum sit vobis: con-
fundimini, et erubescite super viis vestris, domus
Israel.

33 Hæc dicit Dominus Deus: In die, qua mun- ut gentes virtutem Dei agnoscant
davero vos ex omnibus iniquitatibus vestris, et
inhabitari fecero urbes, et instauravero ruinosa,
34 et terra deserta fuerit exculta, quæ quondam
erat desolata in oculis omnis viatoris, 35 dicent:
Terra illa inculta, facta est ut hortus voluptatis:
et civitates desertæ, et destitutæ atque suffossæ,
munitæ sederunt. 36 Et scient gentes quæcumque
derelictæ fuerint in circuitu vestro, quia ego Do-
minus ædificavi dissipata, plantavique inculta, ego
Dominus locutus sim, et fecerim.

37 Hæc dicit Dominus Deus: Adhuc in hoc in- qui Israelitas multiplicabit
venient me domus Israel, ut faciam eis: Multipli-
cabo eos sicut gregem hominum, 38 ut gregem
sanctum, ut gregem Ierusalem in sollemnitatibus
eius: Sic erunt civitates desertæ, plenæ gregibus
hominum: et scient quia ego Dominus.

4. De restitutione populi Israel, 37, 1—28

37 1 Facta est super me manus Domini, et Aridis ossibus reviviscentibus
eduxit me in spiritu Domini: et dimisit me
in medio campi, qui erat plenus ossibus: 2 Et cir-
cumduxit me per ea in gyro: erant autem multa
valde super faciem campi, siccaque vehementer.
3 Et dixit ad me: Fili hominis putasne vivent ossa
ista? Et dixi: Domine Deus, tu nosti. 4 Et dixit

ad me: Vaticinare de ossibus istis: et dices eis:
Ossa arida audite verbum Domini. 5 Hæc dicit
Dominus Deus ossibus his: Ecce ego intromittam
in vos spiritum, et vivetis. 6 Et dabo super vos
nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et
superextendam in vobis cutem: et dabo vobis spi-
ritum, et vivetis, et scietis quia ego Dominus. 7 Et
prophetavi sicut præceperat mihi: factus est autem
sonitus, prophetante me, et ecce commotio: et ac-
cesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad iuncturam
suam. 8 Et vidi, et ecce super ea nervi, et carnes
ascenderunt: et extenta est in eis cutis desuper,
et spiritum non habebant. 9 Et dixit ad me: Va-
ticinare ad spiritum, vaticinare fili hominis, et di-
ces ad spiritum: Hæc dicit Dominus Deus: A quat-
tuor ventis veni spiritus, et insuffla super inter-
fectos istos, et reviviscant. 10 Et prophetavi sicut
præceperat mihi: et ingressus est in ea spiritus,
et vixerunt: steteruntque super pedes suos exer-
citus grandis nimis valde.

restitutio populi Israel significatur

11 Et dixit ad me: Fili hominis, ossa hæc uni-
versa, domus Israel est: ipsi dicunt: Aruerunt ossa
nostra, et periit spes nostra, et abscissi sumus.
12 Propterea vaticinare, et dices ad eos: Hæc dicit
Dominus Deus: Ecce ego aperiam tumulos ve-
stros, et educam vos de sepulcris vestris populus
meus: et inducam vos in terram Israel. 13 Et
scietis quia ego Dominus, cum aperuero sepulcra
vestra, et eduxero vos de tumulis vestris popule
meus: 14 Et dedero spiritum meum in vobis, et
vixeritis, et requiescere vos faciam super humum
vestram: et scietis quia ego Dominus locutus sum,
et feci, ait Dominus Deus.

duobus lignis unitis

15 Et factus est sermo Domini ad me, dicens:
16 Et tu fili hominis sume tibi lignum unum: et
scribe super illud: Iudæ, et filiorum Israel sociorum
eius: et tolle lignum alterum, et scribe super illud:
Ioseph ligno Ephraim, et cunctæ domui Israel, so-
ciorumque eius. 17 Et adiunge illa, unum ad alte-
rum tibi in lignum unum: et erunt in unionem in
manu tua.

unio regnorum Israel et Iuda indicatur

18 Cum autem dixerint ad te filii populi tui lo-
quentes: Nonne indicas nobis quid in his tibi ve-
lis? 19 loqueris ad eos: Hæc dicit Dominus Deus:
Ecce ego assumam lignum Ioseph, quod est in
manu Ephraim, et tribus Israel, quæ sunt ei ad-
iunctæ: et dabo eas pariter cum ligno Iuda, et fa-
ciam eas in lignum unum: et erunt unum in manu
eius. 20 Erunt autem ligna, super quæ scripseris
in manu tua, in oculis eorum. 21 Et dices ad eos:
Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego assumam filios
Israel de medio nationum, ad quas abierunt: et
congregabo eos undique, et adducam eos ad hu-
mum suam. 22 Et faciam eos in gentem unam in
terra in montibus Israel, et rex unus erit omnibus
imperans: et non erunt ultra duæ gentes, nec di-
videntur amplius in duo regna.

unus grex et unus pastor Davidicus in terra sancta perpetuo habitabunt

23 Neque polluentur ultra in idolis suis, et ab-
ominationibus suis, et cunctis iniquitatibus suis: et
salvos eos faciam de universis sedibus, in quibus
peccaverunt, et emundabo eos: et erunt mihi po-
pulus, et ego ero eis Deus. 24 Et servus meus
David rex super eos, et pastor unus erit omnium
eorum: in iudiciis meis ambulabunt, et mandata
mea custodient, et facient ea. 25 Et habitabunt
super terram, quam dedi servo meo Iacob, in qua
habitaverunt patres vestri: et habitabunt super eam
ipsi, et filii eorum, et filii filiorum eorum, usque
in sempiternum: et David servus meus princeps
eorum in perpetuum. 26 Et percutiam illis fœdus
pacis, pactum sempiternum erit eis: et fundabo
eos, et multiplicabo, et dabo sanctificationem meam
in medio eorum in perpetuum. 27 Et erit taber-
naculum meum in eis: et ero eis Deus, et ipsi
erunt mihi populus. 28 Et scient gentes quia ego
Dominus sanctificator Israel, cum fuerit sanctifica-
tio mea in medio eorum in perpetuum.

---

(22) Io 10, 16. — (24) Is 40, 11; Ir 23, 5; Sup 34, 23; Dn 9, 24; Io 1, 45. — (26) Ps 109, 4; 116, 2; Io 12, 34.

5. De exstinctione hostium Israel, 38, 1—39, 29

Dominus educet exercitum ingentem

38 1 Et factus est sermo Domini ad me, di-
cens: 2 Fili hominis pone faciem tuam contra
Gog, *terram Magog*, principem capitis Mosoch, et
Thubal: et vaticinare de eo, 3 et dices ad eum:
Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te Gog
principem capitis Mosoch et Thubal, 4 et circum-
agam te, et ponam frenum in maxillis tuis: et
educam te, et omnem exercitum tuum, equos et
equites vestitos loricis universos, multitudinem ma-
gnam, hastam et clypeum arripientium et gladium.
5 Persæ, Æthiopes, et Libyes cum eis, omnes scu-
tati et galeati. 6 Gomer, et universa agmina eius,
domus Thogorma, latera aquilonis, et totum robur
eius, populique multi tecum. 7 Præpara, et instrue
te, et omnem multitudinem tuam, quæ coacervata
est ad te: et esto eis in præceptum. 8 Post dies
multos visitaberis: in novissimo annorum venies
ad terram, quæ reversa est a gladio, et congregata
est de populis multis ad montes Israel, qui fuerunt
deserti iugiter: hæc de populis educta est, et ha-
bitabunt in ea confidenter universi. 9 Ascendens
autem quasi tempestas venies, et quasi nubes, ut
operias terram tu, et omnia agmina tua, et populi
multi tecum.

populo Israel inimicum atque infestum

10 Hæc dicit Dominus Deus: In die illa ascen-
dent sermones super cor tuum, et cogitabis cogi-
tationem pessimam: 11 et dices: Ascendam ad
terram absque muro: veniam ad quiescentes, habi-
tantesque secure: hi omnes habitant sine muro,
vectes, et portæ non sunt eis: 12 Ut diripias spo-
lia, et invadas prædam, ut inferas manum tuam
super eos, qui deserti fuerant, et postea restituti,
et super populum, qui est congregatus ex gentibus,
qui possidere cœpit, et esse habitator umbilici terræ.
13 Saba, et Dedan, et negotiatores Tharsis, et om-
nes leones eius dicent tibi: Numquid ad sumenda

(2) Inf 39, 1; Apc 20, 7.

spolia tu venis? ecce ad diripiendam prædam con-
gregasti multitudinem tuam, ut tollas argentum, et
aurum, et auferas supellectilem, atque substantiam,
et diripias manubias infinitas. 14 Propterea vati-
cinare fili hominis, et dices ad Gog: Hæc dicit
Dominus Deus: Numquid non in die illo, cum ha-
bitaverit populus meus Israel confidenter, scies?
15 Et venies de loco tuo a lateribus aquilonis tu et
populi multi tecum ascensores equorum universi, cœ-
tus magnus, et exercitus vehemens. 16 Et ascen-
des super populum meum Israel quasi nubes, ut
operias terram. In novissimis diebus eris, et ad-
ducam te super terram meam: ut sciant gentes
me, cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum,
o Gog.

17 Hæc dicit Dominus Deus: Tu ergo ille es,
de quo locutus sum in diebus antiquis in manu
servorum meorum prophetarum Israel, qui prophe-
taverunt in diebus illorum temporum, ut adduce-
rem te super eos. 18 Et erit in die illa, in die ad-
ventus Gog super terram Israel, ait Dominus Deus,
ascendet indignatio mea in furore meo. 19 Et in
zelo meo, in igne iræ meæ locutus sum. Quia in
die illa erit commotio magna super terram Israel:
20 et commovebuntur a facie mea pisces maris, et
volucres cæli, et bestiæ agri, et omne reptile, quod
movetur super humum, cunctique homines, qui
sunt super faciem terræ: et subvertentur montes,
et cadent sepes, et omnis murus corruet in ter-
ram. 21 Et convocabo adversus eum in cunctis
montibus meis gladium, ait Dominus Deus: gladius
uniuscuiusque in fratrem suum dirigetur. 22 Et
iudicabo eum peste, et sanguine, et imbre vehe-
menti et lapidibus immensis: ignem, et sulphur
pluam super eum, et super exercitum eius, et su-
per populos multos, qui sunt cum eo. 23 Et ma-
gnificabor, et sanctificabor: et notus ero in oculis
multarum gentium, et scient quia ego Dominus.

eumque ad talem internecionem adducet

(20) Mt 24, 29; Lc 21, 25.

ut filii Israel 7 annis arma cremare possint

39 1 Tu autem fili hominis vaticinare adversum
Gog, et dices: Hæc dicit Dominus Deus:
Ecce ego super te Gog principem capitis Mosoch
et Thubal: 2 et circumagam te, et educam te, et
ascendere te faciam de lateribus aquilonis: et ad-
ducam te super montes Israel. 3 Et percutiam ar-
cum tuum in manu sinistra tua, et sagittas tuas
de manu dextera tua deiiciam. 4 Super montes
Israel cades tu, et omnia agmina tua, et populi tui,
qui sunt tecum: feris, avibus, omnique volatili, et
bestiis terræ dedi te ad devorandum. 5 Super fa-
ciem agri cades: quia ego locutus sum, ait Domi-
nus Deus. 6 Et immittam ignem in Magog, et in
his, qui habitant in insulis confidenter: et scient
quia ego Dominus. 7 Et nomen sanctum meum
notum faciam in medio populi mei Israel, et non
polluam nomen sanctum meum amplius: et scient
gentes quia ego Dominus sanctus Israel. 8 Ecce
venit, et factum est, ait Dominus Deus: hæc est
dies, de qua locutus sum. 9 Et egredientur habi-
tatores de civitatibus Israel, et succendent et com-
burent arma, clypeum, et hastas, arcum, et sagit-
tas, et baculos manuum, et contos: et succendent
ea igni septem annis. 10 Et non portabunt ligna
de regionibus, neque succident de saltibus: quoni-
am arma succendent igni, et deprædabuntur eos,
quibus prædæ fuerant, et diripient vastatores suos,
ait Dominus Deus.

et 7 mensibus mortuos sepelire debeant

11 Et erit in die illa: dabo Gog locum nomina-
tum sepulcrum in Israel: vallem viatorum ad orien-
tem maris, quæ obstupescere faciet prætereuntes:
et sepelient ibi Gog, et omnem multitudinem eius,
et vocabitur vallis multitudinis Gog. 12 Et sepe-
lient eos domus Israel, ut mundent terram septem
mensibus. 13 Sepeliet autem eum omnis populus
terræ, et erit eis nominata dies, in qua glorificatus
sum, ait Dominus Deus. 14 Et viros iugiter con-
stituent lustrantes terram, qui sepeliant, et requi-
rant eos, qui remanserant super faciem terræ, ut
emundent eam: post menses autem septem quæ-
rere incipient. 15 Et circuibunt peragrantes terram:

cumque viderint os hominis, statuent iuxta illud
titulum, donec sepeliant illud polinctores in valle
multitudinis Gog. 16 Nomen autem civitatis Amo-
na, et mundabunt terram.
17 Tu ergo fili hominis, hæc dicit Dominus Deus:
Dic omni volucri, et universis avibus, cunctisque
bestiis agri: Convenite, properate, concurrite undi-
que ad victimam meam, quam ego immolo vobis,
victimam grandem super montes Israel: ut com-
edatis carnem, et bibatis sanguinem. 18 Carnes
fortium comedetis, et sanguinem principum terræ
bibetis: arietum, et agnorum, et hircorum, tauro-
rumque et altilium, et pinguium omnium. 19 Et
comedetis adipem in saturitatem, et bibetis san-
guinem in ebrietatem, de victima, quam ego im-
molabo vobis: 20 et saturabimini super mensam
meam de equo, et equite forti, et de universis
viris bellatoribus, ait Dominus Deus.

universa animalia autem saturentur

21 Et ponam gloriam meam in gentibus: et vide-
bunt omnes gentes iudicium meum, quod fecerim,
et manum meam, quam posuerim super eos. 22 Et
scient domus Israel quia ego Dominus Deus eorum
a die illa, et deinceps. 23 Et scient gentes quoniam
in iniquitate sua capta sit domus Israel, eo quod
dereliquerint me, et absconderim faciem meam ab
eis: et tradiderim eos in manus hostium, et ceci-
derint in gladio universi. 24 Iuxta immunditiam
eorum, et scelus feci eis, et abscondi faciem meam
ab illis.

omnes manum Domini agnoscent

25 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Nunc re-
ducam captivitatem Iacob, et miserebor omnis do-
mus Israel: et assumam zelum pro nomine sancto
meo. 26 Et portabunt confusionem suam, et om-
nem prævaricationem, qua prævaricati sunt in me,
cum habitaverint in terra sua confidenter neminem
formidantes: 27 et reduxero eos de populis, et
congregavero de terris inimicorum suorum, et sanc-
tificatus fuero in eis, in oculis gentium plurima-
rum. 28 Et scient quia ego Dominus Deus eorum,

qui domum Israel in gratiam restituit

(28) Sup 36, 23.

eo quod transtulerim eos in nationes; et congre-
gaverim eos super terram suam, et non dereli-
querim quemquam ex eis ibi. 29 Et non abscon-
dam ultra faciem meam ab eis, eo quod effuderim
spiritum meum super omnem domum Israel, ait
Dom*inus* Deus.

II. Vaticinia de vita nova populi, 40, 1—48, 35

1. De templo novo, 40, 1—43, 27

Ezechieli in visione ostenduntur

40 1 In vigesimo quinto anno transmigrationis
nostræ, in exordio anni, decima mensis, quar-
todecimo anno postquam percussa est civitas: in
ipsa hac die facta est super me manus Domini, et
adduxit me illuc. 2 In visionibus Dei adduxit me
in terram Israel, et dimisit me super montem ex-
celsum nimis: super quem erat quasi ædificium
civitatis vergentis ad austrum. 3 Et introduxit me
illuc: et ecce vir, cuius erat species quasi species
æris, et funiculus lineus in manu eius, et calamus
mensuræ in manu eius: stabat autem in porta. 4 Et
locutus est ad me idem vir: Fili hominis vide ocu-
lis tuis, et auribus tuis audi, et pone cor tuum in
omnia, quæ ego ostendam tibi: quia ut ostendan-
tur tibi adductus es huc: annuntia omnia, quæ tu
vides, domui Israel.

murus forinsecus

5 Et ecce murus forinsecus in circuitu domus
undique, et in manu viri calamus mensuræ sex cu-
bitorum, et palmo: et mensus est latitudinem ædi-
ficii calamo uno, altitudinem quoque calamo uno.

exterior porta orientalis

6 Et venit ad portam, quæ respiciebat viam ori-
entalem, et ascendit per gradus eius: et mensus
est limen portæ calamo uno latitudinem, id est,
limen unum calamo uno in latitudine: 7 et thala-
mum uno calamo in longum, et uno calamo in la-
tum: et inter thalamos, quinque cubitos: 8 et li-
men portæ iuxta vestibulum portæ intrinsecus, ca-
lamo uno. 9 Et mensus est vestibulum portæ octo
cubitorum, et frontem eius duobus cubitis: vesti-
bulum autem portæ erat intrinsecus. 10 Porro tha-

lami portæ ad viam orientalem, tres hinc et tres
inde: mensura una trium, et mensura una fronti-
um ex utraque parte. 11 Et mensus est latitudi-
nem liminis portæ, decem cubitorum: et longitu-
dinem portæ, tredecim cubitorum: 12 Et margi-
nem ante thalamos cubiti unius: et cubitus unus
finis utrinque: thalami autem, sex cubitorum erant
hinc et inde. 13 Et mensus est portam a tecto
thalami, usque ad tectum eius, latitudinem viginti-
quinque cubitorum: ostium contra ostium. 14 Et
fecit frontes per sexaginta cubitos: et ad frontem
atrium portæ undique per circuitum. 15 Et ante
faciem portæ, quæ pertingebat usque ad faciem ve-
stibuli portæ interioris, quinquaginta cubitos. 16 Et
fenestras obliquas in thalamis, et in frontibus eo-
rum, quæ erant intra portam undique per circui-
tum: similiter autem erant et in vestibulis fene-
stræ per gyrum intrinsecus, et ante frontes pictura
palmarum.

atrium exterius ac reliquæ portæ eius

17 Et eduxit me ad atrium exterius, et ecce ga-
zophylacia, et pavimentum stratum lapide in atrio
per circuitum: triginta gazophylacia in circuitu pa-
vimenti. 18 Et pavimentum in fronte portarum
secundum longitudinem portarum erat inferius.
19 Et mensus est latitudinem a facie portæ infe-
rioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus,
centum cubitos ad orientem, et ad aquilonem.
20 Portam quoque, quæ respiciebat viam aquilonis
atrii exterioris, mensus est tam in longitudine,
quam in latitudine. 21 Et thalamos eius tres hinc,
et tres inde: et frontem eius, et vestibulum eius
secundum mensuram portæ prioris, quinquaginta
cubitorum longitudinem eius, et latitudinem viginti
quinque cubitorum. 22 Fenestræ autem eius, et
vestibulum, et sculpturæ secundum mensuram por-
tæ, quæ respiciebat ad orientem: et septem gra-
duum erat ascensus eius, et vestibulum ante eam.
23 Et porta atrii interioris contra portam aquilonis,
et orientalem: et mensus est a porta usque ad
portam centum cubitos. 24 Et eduxit me ad viam
australem, et ecce porta, quæ respiciebat ad au-

strum: et mensus est frontem eius, et vestibulum
eius iuxta mensuras superiores. 25 Et fenestras
eius, et vestibula in circuitu, sicut fenestras cete-
ras: quinquaginta cubitorum longitudine, et latitu-
dine vigintiquinque cubitorum. 26 Et in gradibus
septem ascendebatur ad eam: et vestibulum ante
fores eius: et cælatæ palmæ erant, una hinc, et
altera inde in fronte eius. 27 Et porta atrii inte-
rioris in via australi: et mensus est a porta usque
ad portam in via australi, centum cubitos.

portæ atrii interioris

28 Et introduxit me in atrium interius ad por-
tam australem: et mensus est portam iuxta men-
suras superiores. 29 Thalamum eius, et frontem
eius, et vestibulum eius eisdem mensuris: et fene-
stras eius, et vestibulum eius in circuitu quinqua-
ginta cubitos longitudinis, et latitudinis vigintiquin-
que cubitos. 30 Et vestibulum per gyrum longitu-
dine vigintiquinque cubitorum, et latitudine quin-
que cubitorum. 31 Et vestibulum eius ad atrium
exterius, et palmas eius in fronte: et octo gradus
erant, quibus ascendebatur per eam. 32 Et intro-
duxit me in atrium interius per viam orientalem:
et mensus est portam secundum mensuras supe-
riores. 33 Thalamum eius, et frontem eius, et ve-
stibulum eius sicut supra: et fenestras eius, et ve-
stibula eius in circuitu, longitudine quinquaginta
cubitorum, et latitudine vigintiquinque cubitorum.
34 Et vestibulum eius, id est atrii exterioris: et
palmæ cælatæ in fronte eius hinc et inde: et in
octo gradibus ascensus eius. 35 Et introduxit me
ad portam, quæ respiciebat ad aquilonem: et men-
sus est secundum mensuras superiores. 36 Thala-
mum eius, et frontem eius, et vestibulum eius, et
fenestras eius per circuitum, longitudine quinqua-
ginta cubitorum, et latitudine vigintiquinque cubi-
torum. 37 Et vestibulum eius respiciebat ad atrium
exterius: et cælatura palmarum in fronte eius hinc
et inde: et in octo gradibus ascensus eius.

apparatus eius

38 Et per singula gazophylacia ostium in fronti-
bus portarum: ibi lavabant holocaustum. 39 Et in
vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ

inde: ut immoletur super eas holocaustum, et pro
peccato, et pro delicto. 40 Et ad latus exterius,
quod ascendit ad ostium portæ, quæ pergit ad aqui-
lonem, duæ mensæ: et ad latus alterum ante ve-
stibulum portæ, duæ mensæ. 41 Quattuor mensæ
hinc, et quattuor mensæ inde: per latera portæ
octo mensæ erant, super quas immolabant. 42 Quat-
tuor autem mensæ ad holocaustum, de lapidibus
quadris exstructæ: longitudine cubiti unius et di-
midii: et latitudine cubiti unius et dimidii: et alti-
tudine cubiti unius: super quas ponant vasa, in
quibus immolatur holocaustum, et victima. 43 Et
labia earum palmi unius, reflexa intrinsecus per
circuitum: super mensas autem carnes oblationis.
44 Et extra portam interiorem gazophylacia canto-
rum in atrio interiori, quod erat in latere portæ
respicientis ad aquilonem: et facies eorum contra
viam australem, una ex latere portæ orientalis, quæ
respiciebat ad viam aquilonis. 45 Et dixit ad me:
Hoc est gazophylacium, quod respicit viam me-
ridianam, sacerdotum erit, qui excubant in custo-
diis templi. 46 Porro gazophylacium, quod respicit
ad viam aquilonis, sacerdotum erit, qui excubant
ad ministerium altaris. Isti sunt filii Sadoc, qui ac-
cedunt de filiis Levi ad Dominum ut ministrent ei.

47 Et mensus est atrium longitudine centum cu- *et mensura*
bitorum, et latitudine centum cubitorum per qua-
drum: et altare ante faciem templi.

48 Et introduxit me in vestibulum templi: et *vestibulum templi*
mensus est vestibulum quinque cubitis hinc, et
quinque cubitis inde: et latitudinem portæ trium
cubitorum hinc, et trium cubitorum inde. 49 Longi-
tudinem autem vestibuli viginti cubitorum, et lati-
tudinem undecim cubitorum, et octo gradibus ascen-
debatur ad eam. Et columnæ erant in frontibus:
una hinc, et altera inde.

41 1 Et introduxit me in templum, et mensus *sanctum*
est frontes, sex cubitos latitudinis hinc, et
sex cubitos latitudinis inde, latitudinem tabernaculi.
2 Et latitudo portæ, decem cubitorum erat: et la-
tera portæ, quinque cubitis hinc, et quinque cubitis

inde: et mensus est longitudinem eius quadraginta
cubitorum, et latitudinem viginti cubitorum.

sanctum sanctorum

3 Et introgressus intrinsecus mensus est in fronte
portæ duos cubitos: et portam, sex cubitorum: et
latitudinem portæ, septem cubitorum. 4 Et mensus
est longitudinem eius viginti cubitorum, et latitu-
dinem eius viginti cubitorum, ante faciem templi:
et dixit ad me: Hoc est sanctum sanctorum.

ædificia coniuncta

5 Et mensus est parietem domus sex cubitorum:
et latitudinem lateris quattuor cubitorum undique
per circuitum domus. 6 Latera autem, latus ad
latus, bis triginta tria: et erant eminentia, quæ in-
grederentur per parietem domus, in lateribus per
circuitum, ut continerent, et non attingerent parie-
tem templi. 7 Et platea erat in rotundum, ascen-
dens sursum per cochleam, et in cenaculum templi
deferebat per gyrum: idcirco latius erat templum
in superioribus: et sic de inferioribus ascendebatur
ad superiora in medium. 8 Et vidi in domo alti-
tudinem per circuitum, fundata latera ad mensu-
ram calami sex cubitorum spatio: 9 et latitudinem
per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum:
et erat interior domus in lateribus domus. 10 Et
inter gazophylacia latitudinem viginti cubitorum in
circuitu domus undique, 11 et ostium lateris ad
orationem: ostium unum ad viam aquilonis, et
ostium unum ad viam australem: et latitudinem
loci ad orationem, quinque cubitorum in circuitu.
12 Et ædificium, quod erat separatum, versumque
ad viam respicientem ad mare, latitudinis septua-
ginta cubitorum; paries autem ædificii, quinque cu-
bitorum latitudinis per circuitum: et longitudo eius
nonaginta cubitorum.

mensuræ eorum

13 Et mensus est domus longitudinem, centum
cubitorum: et quod separatum erat ædificium, et
parietes eius, longitudinis centum cubitorum. 14 La-
titudo autem ante faciem domus: et eius, quod
erat separatum contra orientem, centum cubito-
rum. 15 Et mensus est longitudinem ædificii con-
tra faciem eius, quod erat separatum ad dorsum:
ethecas ex utraque parte centum cubitorum:

et templum interius, et vestibula atrii. 16 Li-
mina, et fenestras obliquas, et ethecas in circuitu
per tres partes, contra uniuscuiusque limen, stra-
tumque ligno per gyrum in circuitu: terra autem
usque ad fenestras, et fenestræ clausæ super ostia.
17 Et usque ad domum interiorem, et forinsecus
per omnem parietem in circuitu intrinsecus, et fo-
rinsecus, ad mensuram. 18 Et fabrefacta cherubim
et palmæ: et palma inter cherub et cherub, duas-
que facies habebat cherub. 19 Faciem hominis iuxta
palmam ex hac parte, et faciem leonis iuxta pal-
mam ex alia parte: expressam per omnem domum
in circuitu. 20 De terra usque ad superiora portæ,
cherubim, et palmæ cælatæ erant in pariete templi.
21 Limen quadrangulum, et facies sanctuarii, aspec-
tus contra aspectum. 22 Altaris lignei trium cubi-
torum altitudo: et longitudo eius duorum cubito-
rum: et anguli eius, et longitudo eius, et parietes
eius lignei. Et locutus est ad me: Hæc est mensa
coram Domino. 23 Et duo ostia erant in templo,
et in sanctuario. 24 Et in duobus ostiis ex utra-
que parte bina erant ostiola, quæ in se invicem
plicabantur: bina enim ostia erant ex utraque parte
ostiorum. 25 Et cælata erant in ipsis ostiis templi
cherubim, et sculpturæ palmarum, sicut in parieti-
bus quoque expressæ erant: quamobrem et gros-
siora erant ligna in vestibuli fronte forinsecus.
26 Super quæ fenestræ obliquæ, et similitudo pal-
marum hinc atque inde in humerulis vestibuli: se-
cundum latera domus, latitudinemque parietum.

apparatus domus

42 1 Et eduxit me in atrium exterius per viam
ducentem ad aquilonem, et introduxit me
in gazophylacium, quod erat contra separatum ædi-
ficium, et contra ædem vergentem ad aquilonem.
2 In facie longitudinis, centum cubitos ostii aqui-
lonis: et latitudinis quinquaginta cubitos, 3 contra
viginti cubitos atrii interioris, et contra pavimen-
tum stratum lapide atrii exterioris, ubi erat porti-
cus iuncta porticui triplici. 4 Et ante gazophylacia
deambulatio decem cubitorum latitudinis, ad inte-
riora respiciens viæ cubiti unius. Et ostia eorum

conclavia sacerdotum

ad aquilonem: 5 Ubi erant gazophylacia in supe-
rioribus humiliora: quia supportabant porticus, quæ
ex illis eminebant de inferioribus, et de mediis
ædificii. 6 Tristega enim erant, et non habebant
columnas, sicut erant columnæ atriorum: propterea
eminebant de inferioribus, et de mediis a terra cu-
bitis quinquaginta. 7 Et peribolus exterior secun-
dum gazophylacia, quæ erant in via atrii exterioris
ante gazophylacia: longitudo eius quinquaginta cu-
bitorum. 8 Quia longitudo erat gazophylaciorum
atrii exterioris, quinquaginta cubitorum: et longi-
tudo ante faciem templi, centum cubitorum. 9 Et
erat subter gazophylacia hæc introitus ab oriente
ingredientium in ea de atrio exteriori. 10 In lati-
tudine periboli atrii, quod erat contra viam orien-
talem, in faciem ædificii separati, et erant ante
ædificium gazophylacia. 11 Et via ante faciem eo-
rum iuxta similitudinem gazophylaciorum, quæ erant
in via aquilonis: secundum longitudinem eorum,
sic et latitudo eorum: et omnis introitus eorum,
et similitudines, et ostia eorum. 12 Secundum ostia
gazophylaciorum, quæ erant in via respiciente ad
notum: ostium in capite viæ: quæ via erat ante
vestibulum separatum per viam orientalem ingre-
dientibus. 13 Et dixit ad me: Gazophylacia aqui-
lonis, et gazophylacia austri, quæ sunt ante ædifi-
cium separatum: hæc sunt gazophylacia sancta: in
quibus vescuntur sacerdotes, qui appropinquant ad
Dominum in sancta sanctorum: ibi ponent sancta
sanctorum, et oblationem pro peccato, et pro de-
licto: locus enim sanctus est. 14 Cum autem in-
gressi fuerint sacerdotes, non egredientur de sanc-
tis in atrium exterius: et ibi reponent vestimenta
sua, in quibus ministrant, quia sancta sunt: vesti-
enturque vestimentis aliis, et sic procedent ad po-
pulum.

mensuræ totius templi

15 Cumque complesset mensuras domus interio-
ris, eduxit me per viam portæ, quæ respiciebat
ad viam orientalem: et mensus est eam undique
per circuitum. 16 Mensus est autem contra ven-
tum orientalem calamo mensuræ, quingentos cala-

mos in calamo mensuræ per circuitum. 17 Et men-
sus est contra ventum aquilonis quingentos cala-
mos in calamo mensuræ per gyrum. 18 Et ad ven-
tum australem mensus est quingentos calamos in
calamo mensuræ per circuitum. 19 Et ad ventum
occidentalem mensus est quingentos calamos in
calamo mensuræ. 20 Per quattuor ventos mensus
est murum eius undique per circuitum, longitudi-
nem quingentorum cubitorum, et latitudinem quin-
gentorum cubitorum dividentem inter sanctuarium
et vulgi locum.

43 1 Et duxit me ad portam, quæ respiciebat gloria Domini templum ingrediens
ad viam orientalem. 2 Et ecce gloria Dei
Israel ingrediebatur per viam orientalem: et vox
erat ei quasi vox aquarum multarum, et terra splen-
debat a maiestate eius. 3 Et vidi visionem secun-
dum speciem, quam videram, quando venit ut dis-
perderet civitatem: et species secundum aspectum,
quem videram iuxta fluvium Chobar: et cecidi su-
per faciem meam. 4 Et maiestas Domini ingressa
est templum per viam portæ, quæ respiciebat ad
orientem. 5 Et elevavit me spiritus, et introduxit
me in atrium interius: et ecce repleta erat gloria
Domini domus. 6 Et audivi loquentem ad me de
domo, et vir qui stabat iuxta me, 7 dixit ad me:
Fili hominis, locus solii mei, et locus vestigiorum
pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Israel
in æternum: et non polluent ultra domus Israel
nomen sanctum meum, ipsi, et reges eorum in
fornicationibus suis, et in ruinis regum suorum, et
in excelsis. 8 Qui fabricati sunt limen suum iuxta
limen meum, et postes suos iuxta postes meos:
et murus erat inter me et eos: et polluerunt no-
men sanctum meum in abominationibus, quas fe-
cerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea.
9 Nunc ergo repellant procul fornicationem suam,
et ruinas regum suorum a me: et habitabo in
medio eorum semper. 10 Tu autem fili hominis
ostende domui Israel templum, et confundantur

(3) Sup 9, 1. — Sup 1, 1. 3.

ab iniquitatibus suis, et metiantur fabricam: 11 et
erubescant ex omnibus, quæ fecerunt: Figuram do-
mus, et fabricæ eius exitus, et introitus, et omnem
descriptionem eius, et universa præcepta eius,
cunctumque ordinem eius, et omnes leges eius
ostende eis, et scribes in oculis eorum: ut custo-
diant omnes descriptiones eius, et præcepta illius,
et faciant ea. 12 Ista est lex domus in summitate
montis: Omnis finis eius in circuitu, sanctum sanc-
torum est: hæc est ergo lex domus.

mensuræ altaris holocaustorum

13 Istæ autem mensuræ altaris in cubito veris-
simo, qui habebat cubitum, et palmum: in sinu
eius erat cubitus et cubitus in latitudine, et defi-
nitio eius usque ad labium eius, et in circuitu, pal-
mus unus: hæc quoque erat fossa altaris. 14 Et
de sinu terræ usque ad crepidinem novissimam
duo cubiti, et latitudo cubiti unius: et a crepidine
minore usque ad crepidinem maiorem quattuor cu-
biti, et latitudo cubiti unius. 15 Ipse autem Ariel
quattuor cubitorum: et ab Ariel usque ad sursum,
cornua quattuor. 16 Et Ariel duodecim cubitorum
in longitudine per duodecim cubitos latitudinis: qua-
drangulatum æquis lateribus. 17 Et crepido quat-
tuordecim cubitorum longitudinis per quattuorde-
cim cubitos latitudinis in quattuor angulis eius: et
corona in circuitu eius dimidii cubiti, et sinus eius
unius cubiti per circuitum: gradus autem eius versi
ad orientem.

ac dedicatio eius

18 Et dixit ad me: Fili hominis, hæc dicit Do-
minus Deus: Hi sunt ritus altaris in quacumque
die fuerit fabricatum: ut offeratur super illud ho-
locaustum, et effundatur sanguis. 19 Et dabis Sa-
cerdotibus, et Levitis, qui sunt de semine Sadoc,
qui accedunt ad me, ait Dominus Deus, ut offerant
mihi vitulum de armento pro peccato. 20 Et as-
sumens de sanguine eius, pones super quattuor
cornua eius, et super quattuor angulos crepidinis,
et super coronam in circuitu: et mundabis illud,
et expiabis. 21 Et tolles vitulum, qui oblatus fuerit
pro peccato: et combures eum in separato loco
domus extra sanctuarium. 22 Et in die secunda

offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato:
et expiabunt altare, sicut expiaverunt in vitulo.
23 Cumque compleveris expians illud, offeres vitu-
lum de armento immaculatum, et arietem de grege
immaculatum. 24 Et offeres eos in conspectu Do-
mini: et mittent sacerdotes super eos sal, et offe-
rent eos holocaustum Domino. 25 Septem diebus
facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de
armento, et arietem de pecoribus immaculatos of-
ferent. 26 Septem diebus expiabunt altare, et mun-
dabunt illud: et implebunt manum eius. 27 Ex-
pletis autem diebus, in die octava et ultra, facient
sacerdotes super altare holocausta vestra, et quæ
pro pace offerunt: et placatus ero vobis, ait Do-
minus Deus.

2. De cultu novo, 44, 1—46, 24

44 1 Et convertit me ad viam portæ sanctuarii De porta
exterioris, quæ respiciebat ad orientem: et clausa
erat clausa. 2 Et dixit Dominus ad me: Porta
hæc clausa erit: non aperietur, et vir non trans-
ibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel in-
gressus est per eam, eritque clausa 3 principi.
Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem co-
ram Domino: per viam portæ vestibuli ingredie-
tur, et per viam eius egredietur.
4 Et adduxit me per viam portæ aquilonis in de incir-
conspectu domus: et vidi, et ecce implevit gloria cumcisis
Domini domum Domini: et cecidi in faciem meam.
5 Et dixit ad me Dominus: Fili hominis pone cor
tuum, et vide oculis tuis, et auribus tuis audi omnia,
quæ ego loquor ad te de universis ceremoniis do-
mus Domini, et de cunctis legibus eius: et pones
cor tuum in viis templi per omnes exitus sanc-
tuarii. 6 Et dices ad exasperantem me domum
Israel: Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiant vobis
omnia scelera vestra domus Israel: 7 eo quod in-
ducitis filios alienos incircumcisos corde, et incir-
cumcisos carne, ut sint in sanctuario meo, et pol-
luant domum meam: et offertis panes meos, ad-
ipem, et sanguinem: et dissolvitis pactum meum

in omnibus sceleribus vestris. 8 Et non servastis præcepta sanctuarii mei: et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobismetipsis. 9 Hæc dicit Dominus Deus: Omnis alienigena incircumcisus corde, et incircumcisus carne, non ingredietur sanctuarium meum, omnis filius alienus qui est in medio filiorum Israel.

de Levitis errore maculatis

10 Sed et Levitæ, qui longe recesserunt a me in errore filiorum Israel, et erraverunt a me post idola sua, et portaverunt iniquitatem suam: 11 erunt in sanctuario meo æditui, et ianitores portarum domus, et ministri domus: ipsi mactabunt holocausta, et victimas populi: et ipsi stabunt in conspectu eorum, ut ministrent eis. 12 Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum, et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis: idcirco levavi manum meam super eos, ait Dominus Deus, et portabunt iniquitatem suam: 13 et non appropinquabunt ad me ut sacerdotio fungantur mihi, neque accedent ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum: sed portabunt confusionem suam, et scelera sua quæ fecerunt. 14 Et dabo eos ianitores domus in omni ministerio eius, et in universis, quæ fient in ea.

de filiis Sadoc non maculatis

15 Sacerdotes autem et Levitæ filii Sadoc, qui custodierunt ceremonias sanctuarii mei, cum errarent filii Israel a me, ipsi accedent ad me ut ministrent mihi: et stabunt in conspectu meo ut offerant mihi adipem, et sanguinem, ait Dominus Deus. 16 Ipsi ingredientur sanctuarium meum, et ipsi accedent ad mensam meam ut ministrent mihi, et custodiant ceremonias meas. 17 Cumque ingredientur portas atrii interioris, vestibus lineis induentur: nec ascendet super eos quidquam laneum, quando ministrant in portis atrii interioris et intrinsecus. 18 Vittæ lineæ erunt in capitibus eorum, et feminalia linea erunt in lumbis eorum, et non accingentur in sudore. 19 Cumque egredientur atrium exterius ad populum, exuent se vestimentis suis, in quibus ministraverant, et reponent ea in gazophylacio sanctuarii, et vestient se

vestimentis aliis: et non sanctificabunt populum in
vestibus suis. 20 Caput autem suum non radent,
neque comam nutrient: sed tondentes attondent
capita sua. 21 Et vinum non bibet omnis sacer-
dos quando ingressurus est atrium interius. 22 Et
viduam, et repudiatam non accipient uxores, sed
virgines de semine domus Israel: sed et viduam,
quæ fuerit vidua a sacerdote, accipient. 23 Et po-
pulum meum docebunt quid sit inter sanctum et
pollutum, et inter mundum et immundum osten-
dent eis. 24 Et cum fuerit controversia, stabunt
in iudiciis meis, et iudicabunt: leges meas, et præ-
cepta mea in omnibus sollemnitatibus meis custo-
dient, et Sabbata mea sanctificabunt. 25 Et ad mor-
tuum hominem non ingredientur, ne polluantur,
nisi ad patrem et matrem, et filium et filiam, et
fratrem et sororem, quæ alterum virum non ha-
buerit: in quibus contaminabuntur. 26 Et post-
quam fuerit emundatus, septem dies numerabun-
tur ei. 27 Et in die introitus sui in sanctuarium
ad atrium interius ut ministret mihi in sanctuario,
offeret pro peccato suo, ait Dominus Deus.

28 Non erit autem eis hereditas, ego hereditas
eorum: et possessionem non dabitis eis in Israel,
ego enim possessio eorum. 29 Victimam et pro
peccato et pro delicto ipsi comedent: et omne vo-
tum in Israel ipsorum erit. 30 Et primitiva om-
nium primogenitorum, et omnia libamenta ex om-
nibus, quæ offeruntur, sacerdotum erunt: et pri-
mitiva ciborum vestrorum dabitis sacerdoti, ut re-
ponat benedictionem domui tuæ. 31 Omne morti-
cinum, et captum a bestia de avibus et de peco-
ribus non comedent Sacerdotes.

de reditibus sacerdotum

45 1 Cumque cœperitis terram dividere sortito,
separate primitias Domino, sanctificatum de
terra, longitudine vigintiquinque millia, et latitudine
decem millia: sanctificatum erit in omni termino

de possessione sacerdotum

(22) Lv 21, 14. — (28) Nm 18, 20; Dt 18, 1. —
(30) Ex 22, 29. — (31) Lv 22, 8.

eius per circuitum. 2 Et erit ex omni parte sanc-
tificatum *quingentos* per quingentos, quadrifariam
per circuitum: et quinquaginta cubitis in suburbana
eius per gyrum. 3 Et a mensura ista mensurabis
longitudinem vigintiquinque millium, et latitudinem
decem millium, et in ipso erit templum, sanctum-
que sanctorum. 4 Sanctificatum de terra erit sa-
cerdotibus ministris sanctuarii, qui accedunt ad mi-
nisterium Domini: et erit eis locus in domos, et
in sanctuarium sanctitatis.

et Levitarum

5 Vigintiquinque autem millia longitudinis, et de-
cem millia latitudinis erunt Levitis, qui ministrant
domui: ipsi possidebunt viginti gazophylacia.

de possessione principis

6 Et possessionem civitatis dabitis quinque millia
latitudinis, et longitudinis vigintiquinque millia se-
cundum separationem sanctuarii, omni domui Israel.
7 Principi quoque hinc et inde in separationem
sanctuarii, et in possessionem civitatis, contra fa-
ciem separationis sanctuarii, et contra faciem pos-
sessionis urbis: a latere maris usque ad mare, et
a latere orientis usque ad orientem: Longitudinis
autem iuxta unamquamque partem a termino oc-
cidentali usque ad terminum orientalem. 8 De
terra erit ei possessio in Israel: et non depopula-
buntur ultra principes populum meum: sed terram
dabunt domui Israel secundum tribus eorum.

ac reditibus eius

9 Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis prin-
cipes Israel: iniquitatem et rapinas intermittite, et
iudicium et iustitiam facite, separate confinia vestra
a populo meo, ait Dominus Deus. 10 Statera iu-
sta, et ephi iustum, et batus iustus erit vobis.
11 Ephi, et batus æqualia, et unius mensuræ erunt:
ut capiat decimam partem cori batus, et decimam
partem cori ephi: iuxta mensuram cori erit æqua
libratio eorum. 12 Siclus autem viginti obolos ha-
bet. Porro viginti sicli, et vigintiquinque sicli, et
quindecim sicli, mnam faciunt. 13 Et hæ sunt pri-
mitiæ, quas tolletis: sextam partem ephi de coro

---

(12) Ex 30, 13; Lv 27, 25; Nm 3, 47.

frumenti, et sextam partem ephi de coro hordei.
14 Mensura quoque olei, batus olei, decima pars
cori est: et decem bati corum faciunt: quia decem
bati implent corum. 15 Et arietem unum de grege
ducentorum de his, quæ nutriunt Israel in sacrifi-
cium, et in holocaustum, et in pacifica, ad expian-
dum pro eis, ait Dominus Deus. 16 Omnis popu-
lus terræ tenebitur primitiis his principi in Israel.

de sacrificiis

17 Et super principem erunt holocausta, et sa-
crificium, et libamina in sollemnitatibus, et in Ca-
lendis, et in Sabbatis, et in universis sollemnitati-
bus domus Israel: ipse faciet pro peccato sacrifi-
cium, et holocaustum, et pacifica ad expiandum
pro domo Israel.

diebus expiationis domus

18 Hæc dicit Dominus Deus: In primo mense,
una mensis sumes vitulum de armento immacula-
tum, et expiabis sanctuarium. 19 Et tollet sacerdos
de sanguine quod erit pro peccato: et ponet in po-
stibus domus, et in quattuor angulis crepidinis al-
taris, et in postibus portæ atrii interioris. 20 Et sic
facies in septima mensis pro unoquoque, qui igno-
ravit, et errore deceptus est, et expiabis pro domo.

sollemnitate paschæ

21 In primo mense, quartadecima die mensis erit
vobis Paschæ sollemnitas: septem diebus azyma
comedentur. 22 Et faciet princeps in die illa pro
se, et pro universo populo terræ, vitulum pro pec-
cato. 23 Et in septem dierum sollemnitate faciet
holocaustum Domino septem vitulos, et septem
arietes immaculatos quotidie septem diebus: et pro
peccato hircum caprarum quotidie. 24 Et sacrifi-
cium ephi per vitulum, et ephi per arietem faciet:
et olei hin per singula ephi.

festo tabernaculorum

25 Septimo mense, quintadecima die mensis in
sollemnitate faciet sicut supra dicta sunt per sep-
tem dies: tam pro peccato, quam pro holocausto,
et in sacrificio, et in oleo.

sabbatis et calendis

46 1 Hæc dicit Dominus Deus: Porta atrii inte-
rioris, quæ respicit ad orientem, erit clausa
sex diebus, in quibus opus fit: die autem Sabbati
aperietur, sed et in die Calendarum aperietur.
2 Et intrabit princeps per viam vestibuli portæ de-

foris, et stabit in limine portæ: et facient sacer-
dotes holocaustum eius, et pacifica eius: et adora-
bit super limen portæ, et egredietur: porta autem
non claudetur usque ad vesperam. 3 Et adorabit
populus terræ ad ostium portæ illius in Sabbatis,
et in Calendis coram Domino. 4 Holocaustum au-
tem hoc offeret princeps Domino: in die Sabbati
sex agnos immaculatos, et arietem immaculatum.
5 Et sacrificium ephi per arietem: in agnis autem
sacrificium quod dederit manus eius: et olei hin
per singula ephi. 6 In die autem Calendarum vi-
tulum de armento immaculatum: et sex agni, et
arietes immaculati erunt. 7 Et ephi per vitulum,
ephi quoque per arietem faciet sacrificium: de agnis
autem, sicut invenerit manus eius: et olei hin per
singula ephi.

de modo ingrediendi et egrediendi

8 Cumque ingressurus est princeps, per viam
vestibuli portæ ingrediatur, et per eandem viam
exeat. 9 Et cum intrabit populus terræ in con-
spectu Domini in sollemnitatibus: qui ingreditur
per portam aquilonis, ut adoret, egrediatur per
viam portæ meridianæ: porro qui ingreditur per
viam portæ meridianæ, egrediatur per viam portæ
aquilonis: non revertetur per viam portæ, per quam
ingressus est, sed e regione illius egredietur. 10 Prin-
ceps autem in medio eorum cum ingredientibus
ingredietur, et cum egredientibus egredietur. 11 Et
in nundinis, et in sollemnitatibus erit sacrificium
ephi per vitulum, et ephi per arietem: agnis autem
erit sacrificium sicut invenerit manus eius: et olei
hin per singula ephi.

de holocausto spontaneo principis

12 Cum autem fecerit princeps spontaneum ho-
locaustum, aut pacifica voluntaria Domino: aperie-
tur ei porta, quæ respicit ad orientem, et faciet
holocaustum suum, et pacifica sua, sicut fieri solet
in die sabbati: et egredietur, claudeturque porta
postquam exierit.

de holocausto quotidiano

13 Et agnum eiusdem anni immaculatum faciet
holocaustum quotidie Domino: semper mane faciet
illud. 14 Et faciet sacrificium super eo cata mane
mane sextam partem ephi, et de oleo tertiam par-

tem hin, ut misceatur similæ: sacrificium Domino
legitimum, iuge atque perpetuum. 15 Faciet agnum,
et sacrificium, et oleum cata mane mane: holo-
caustum sempiternum.

de possessione principis

16 Hæc dicit Dominus Deus: Si dederit princeps
donum alicui de filiis suis: hereditas eius, filiorum
suorum erit, possidebunt eam hereditarie. 17 Si
autem dederit legatum de hereditate sua uni ser-
vorum suorum, erit illius usque ad annum remis-
sionis, et revertetur ad principem: hereditas autem
eius, filiis eius erit. 18 Et non accipiet princeps
de hereditate populi per violentiam, et de posses-
sione eorum: sed de possessione sua hereditatem
dabit filiis suis: ut non dispergatur populus meus
unusquisque a possessione sua.

de culinis victimarum

19 Et introduxit me per ingressum, qui erat ex
latere portæ, in gazophylacia sanctuarii ad sacer-
dotes, quæ respiciebant ad aquilonem: et erat ibi
locus vergens ad occidentem. 20 Et dixit ad me:
Iste est locus ubi coquent sacerdotes pro peccato,
et pro delicto: ubi coquent sacrificium, ut non ef-
ferant in atrium exterius, et sanctificetur populus.
21 Et eduxit me in atrium exterius, et circumduxit
me per quattuor angulos atrii: et ecce atriolum
erat in angulo atrii, atriola singula per angulos
atrii. 22 In quattuor angulis atrii atriola disposita,
quadraginta cubitorum per longum, et triginta per
latum: mensuræ unius quattuor erant. 23 Et pa-
ries per circuitum ambiens quattuor atriola: et cu-
linæ fabricatæ erant subter porticus per gyrum.
24 Et dixit ad me: Hæc est domus culinarum, in
qua coquent ministri domus Domini victimas populi.

3. De terra nova, 47, 1—48, 35

Fons aquarum omnia sanantium

47 1 Et convertit me ad portam domus, et ecce
aquæ egrediebantur subter limen domus ad
orientem: facies enim domus respiciebat ad orien-
tem: aquæ autem descendebant in latus templi dex-
trum ad meridiem altaris. 2 Et eduxit me per
viam portæ aquilonis, et convertit me ad viam
foras portam exteriorem, viam quæ respiciebat ad

orientem: et ecce aquæ redundantes a latere dextro.
3 Cum egrederetur vir ad orientem, qui habebat
funiculum in manu sua, et mensus est mille cu-
bitos: et traduxit me per aquam usque ad talos.
4 Rursumque mensus est mille, et traduxit me
per aquam usque ad genua: 5 et mensus est mille,
et traduxit me per aquam usque ad renes. Et
mensus est mille, torrentem, quem non potui per-
transire: quoniam intumuerant aquæ profundi tor-
rentis, qui non potest transvadari. 6 Et dixit ad
me: Certe vidisti fili hominis. Et eduxit me, et
convertit ad ripam torrentis. 7 Cumque me con-
vertissem, ecce in ripa torrentis ligna multa nimis
ex utraque parte. 8 Et ait ad me: Aquæ istæ,
quæ egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis, et
descendunt ad plana deserti, intrabunt mare, et
exibunt, et sanabuntur aquæ. 9 Et omnis anima
vivens, quæ serpit, quocumque venerit torrens,
vivet: et erunt pisces multi satis postquam vene-
rint illuc aquæ istæ, et sanabuntur et vivent om-
nia, ad quæ venerit torrens. 10 Et stabunt super
illas piscatores, ab Engaddi usque ad Engallim sic-
catio sagenarum erit: plurimæ species erunt pisci-
um eius, sicut pisces maris magni, multitudinis
nimiæ: 11 in litoribus autem eius, et in palustri-
bus non sanabuntur, quia in salinas dabuntur.
12 Et super torrentem orietur in ripis eius ex utra-
que parte omne lignum pomiferum: non defluet
folium ex eo, et non deficiet fructus eius: per sin-
gulos menses afferet primitiva, quia aquæ eius de
sanctuario egredientur: et erunt fructus eius in
cibum, et folia eius ad medicinam.

termini terræ

13 Hæc dicit Dominus Deus: Hic est terminus,
in quo possidebitis terram in duodecim tribubus
Israel: quia Ioseph duplicem funiculum habet. 14 Pos-
sidebitis autem eam singuli æque ut frater suus:
super quam levavi manum meam ut darem patri-
bus vestris: et cadet terra hæc vobis in possessio-
nem. 15 Hic est autem terminus terræ: ad pla-
gam septentrionalem a mari magno via Hethalon,
venientibus Sedada, 16 Emath, Berotha, Sabarim,

quæ est inter terminum Damasci et confinium
Emath, domus Tichon, quæ est iuxta terminum
Auran. 17 Et erit terminus a mari usque ad atri-
um Enon terminus Damasci, et ab aquilone ad
aquilonem: terminus Emath plaga septentrionalis.
18 Porro plaga orientalis de medio Auran, et de
medio Damasci, et de medio Galaad, et de medio
terræ Israel, Iordanis disterminans ad mare orien-
tale, metiemini etiam plagam orientalem. 19 Plaga
autem australis meridiana a Thamar usque ad aquas
contradictionis Cades: et torrens usque ad mare
magnum: et hæc est plaga ad meridiem australis.
20 Et plaga maris, mare magnum a confinio per
directum, donec venias Emath: hæc est plaga maris.

et divisio pro indigenis et advenis

21 Et dividetis terram istam vobis per tribus Is-
rael: 22 et mittetis eam in hereditatem vobis, et
advenis, qui accesserint ad vos, qui genuerint filios
in medio vestrum: et erunt vobis sicut indigenæ
inter filios Israel: vobiscum divident possessionem
in medio tribuum Israel. 23 In tribu autem qua-
cumque fuerit advena, ibi dabitis possessionem illi,
ait Dominus Deus.

portiones septem tribuum septentrionalium

48 1 Et hæc nomina tribuum a finibus aquilo-
nis iuxta viam Hethalon pergentibus Emath,
atrium Enan terminus Damasci ad aquilonem iuxta
viam Emath. Et erit ei plaga orientalis mare, Dan
una. 2 Et super terminum Dan, a plaga orientali
usque ad plagam maris, Aser una: 3 et super ter-
minum Aser, a plaga orientali usque ad plagam
maris, Nephthali una. 4 Et super terminum Neph-
thali, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ma-
nasse una. 5 Et super terminum Manasse, a plaga
orientali usque ad plagam maris, Ephraim una.
6 Et super terminum Ephraim a plaga orientali
usque ad plagam maris, Ruben una. 7 Et super
terminum Ruben, a plaga orientali usque ad pla-
gam maris, Iuda una.

portiones

8 Et super terminum Iuda, a plaga orientali us-
que ad plagam maris, erunt primitiæ, quas separa-
bitis, vigintiquinque millibus latitudinis et longitudi-
nis, sicuti singulæ partes a plaga orientali usque ad

plagam maris: et erit sanctuarium in medio eius.
9 Primitiæ, quas separabitis Domino: longitudo vi-
gintiquinque millibus, et latitudo decem millibus.

sacerdotum

10 Hæ autem erunt primitiæ sanctuarii sacerdo-
tum: ad aquilonem longitudinis vigintiquinque mil-
lia, et ad mare latitudinis decem millia, sed et ad
orientem latitudinis decem millia, et ad meridiem
longitudinis vigintiquinque millia: et erit sanctua-
rium Domini in medio eius. 11 Sacerdotibus sanc-
tuarium erit de filiis Sadoc, qui custodierunt cere-
monias meas, et non erraverunt cum errarent filii
Israel, sicut erraverunt et Levitæ. 12 Et erunt eis
primitiæ de primitiis terræ sanctum sanctorum,
iuxta terminum Levitarum.

et Levitarum

13 Sed et Levitis similiter iuxta fines sacerdotum
vigintiquinque millia longitudinis, et latitudinis de-
cem millia. Omnis longitudo viginti et quinque mil-
lium, et latitudo decem millium. 14 Et non venun-
dabunt ex eo, neque mutabunt, neque transferentur
primitiæ terræ, quia sanctificatæ sunt Domino.

territorium urbis

15 Quinque millia autem quæ supersunt in lati-
tudine per vigintiquinque millia, profana erunt urbis
in habitaculum, et in suburbana: et erit civitas in
medio eius. 16 Et hæ mensuræ eius: ad plagam
septentrionalem quingenta et quattuor millia: et
ad plagam meridianam, quingenta et quattuor millia:
et ad plagam orientalem, quingenta et quattuor
millia: et ad plagam occidentalem, quingenta et
quattuor millia. 17 Erunt autem suburbana civi-
tatis ad aquilonem ducenta quinquaginta, et ad me-
ridiem ducenta quinquaginta, et ad orientem du-
centa quinquaginta, et ad mare ducenta quinqua-
ginta. 18 Quod autem reliquum fuerit in longitu-
dine secundum primitias sanctuarii, decem millia
in orientem, et decem millia in occidentem, erunt
sicut primitiæ sanctuarii: et erunt fruges eius in
panes his, qui serviunt civitati. 19 Servientes au-
tem civitati, operabuntur ex omnibus tribubus Is-
rael. 20 Omnes primitiæ, vigintiquinque millium,
per vigintiquinque millia in quadrum, separabuntur
in primitias sanctuarii, et in possessionem civitatis.

portio principis

21 Quod autem reliquum fuerit, principis erit
ex omni parte primitiarum sanctuarii, et possessio-
nis civitatis e regione vigintiquinque millium pri-
mitiarum usque ad terminum orientalem: sed et
ad mare e regione vigintiquinque millium usque
ad terminum maris, similiter in partibus principis
erit: et erunt primitiæ sanctuarii, et sanctuarium
templi in medio eius. 22 De possessione autem Le-
vitarum, et de possessione civitatis in medio par-
tium principis: erit inter terminum Iuda, et inter
terminum Beniamin, et ad principem pertinebit.

portiones quinque tribuum australium

23 Et reliquis tribubus: A plaga orientali usque ad
plagam occidentalem, Beniamin una. 24 Et contra
terminum Beniamin, a plaga orientali usque ad pla-
gam occidentalem, Simeon una. 25 Et super termi-
num Simeonis, a plaga orientali usque ad plagam
occidentalem, Issachar una. 26 Et super terminum
Issachar, a plaga orientali usque ad plagam occiden-
talem, Zabulon una. 27 Et super terminum Zabulon,
a plaga orientali usque ad plagam maris, Gad una.
28 Et super terminum Gad, ad plagam austri in me-
ridie: et erit finis de Thamar usque ad aquas con-
tradictionis Cades, hereditas contra mare magnum.
29 Hæc est terra, quam mittetis in sortem tribubus
Israel: et hæ partitiones earum, ait Dominus Deus.

circuitus et portæ civitatis sanctæ

30 Et hi egressus civitatis: A plaga septentrio-
nali quingentos et quattuor millia mensurabis. 31 Et
portæ civitatis ex nominibus tribuum Israel, portæ
tres a septentrione, porta Ruben una, porta Iuda
una, porta Levi una. 32 Et ad plagam orientalem,
quingentos et quattuor millia: et portæ tres, porta
Ioseph una, porta Beniamin una, porta Dan una.
33 Et ad plagam meridianam, quingentos et quat-
tuor millia metieris: et portæ tres, porta Simeonis
una, porta Issachar una, porta Zabulon una. 34 Et
ad plagam occidentalem, quingentos et quattuor
millia, et portæ eorum tres, porta Gad una, porta
Aser una, porta Nephthali una. 35 Per circuitum,
decem et octo millia: et nomen civitatis ex illa
die, Dominus ibidem.

PROPHETIA DANIELIS

PARS PRIOR

Historia Danielis prophetæ, 1, 1—6, 28

I. Vita privata, 1, 1—21

Babylonem ductus

1 [1] Anno tertio regni Ioakim regis Iuda, venit
Nabuchodonosor rex Babylonis in Ierusalem,
et obsedit eam; [2] et tradidit Dominus in manu
eius Ioakim regem Iuda, et partem vasorum domus
Dei: et asportavit ea in terram Sennaar in domum
dei sui, et vasa intulit in domum thesauri dei sui.

cum sociis litteras et linguam Chaldæorum discit

[3] Et ait rex Asphenez præposito eunuchorum
ut introduceret de filiis Israel, et de semine regio
et tyrannorum, [4] pueros, in quibus nulla esset
macula, decoros forma, et eruditos omni sapientia,
cautos scientia, et doctos disciplina, et qui possent
stare in palatio regis, ut doceret eos litteras, et
linguam Chaldæorum. [5] Et constituit eis rex an-
nonam per singulos dies de cibis suis, et de vino
unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis, postea
starent in conspectu regis. [6] Fuerunt ergo inter
eos de filiis Iuda, Daniel, Ananias, Misael, et Aza-
rias. [7] Et imposuit eis præpositus eunuchorum,
nomina: Danieli, Baltassar: Ananiæ, Sidrach: Mi-
saeli, Misach: et Azariæ, Abdenago.

et propter abstinentiam cibi ac potus

[8] Proposuit autem Daniel in corde suo ne pol-
lueretur de mensa regis, neque de vino potus eius:
et rogavit eunuchorum præpositum ne contamina-
retur. [9] Dedit autem Deus Danieli gratiam et mi-
sericordiam in conspectu principis eunuchorum.
[10] Et ait princeps eunuchorum ad Danielem: Timeo

ego dominum meum regem, qui constituit vobis
cibum et potum: qui si viderit vultus vestros ma-
cilentiores præ ceteris adolescentibus coævis ve-
stris, condemnabitis caput meum regi. 11 Et dixit
Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eu-
nuchorum super Danielem, Ananiam, Misaelem, et
Azariam: 12 Tenta nos obsecro servos tuos die-
bus decem, et dentur nobis legumina ad vescen-
dum, et aqua ad bibendum: 13 et contemplare
vultus nostros, et vultus puerorum, qui vescuntur
cibo regio: et sicut videris, facies cum servis tuis.
14 Qui, audito sermone huiuscemodi, tentavit eos
diebus decem. 15 Post dies autem decem appa-
ruerunt vultus eorum meliores, et corpulentiores
præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio.
16 Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum potus
eorum: dabatque eis legumina.

17 Pueris autem his dedit Deus scientiam, et dis-
ciplinam in omni libro, et sapientia: Danieli autem
intelligentiam omnium visionum et somniorum.
18 Completis itaque diebus, post quos dixerat rex
ut introducerentur: introduxit eos præpositus eunu-
chorum in conspectu Nabuchodonosor. 19 Cum-
que eis locutus fuisset rex, non sunt inventi tales
de universis, ut Daniel, Ananias, Misael, et Aza-
rias: et steterunt in conspectu Regis. 20 Et omne
verbum sapientiæ et intellectus, quod sciscitatus
est ab eis Rex, invenit in eis decuplum super
cunctos ariolos, et magos, qui erant in universo
regno eius.

intelligentia visionum et somniorum donatus est

21 Fuit autem Daniel usque ad annum primum
Cyri regis.

fuit usque ad Cyrum

II. Vita publica, 2, 1—6, 28

1. Daniel regi somnium aperit et declarat, 2, 1—49

2 1 In anno secundo regni Nabuchodonosor vidit
Nabuchodonosor somnium, et conterritus est
spiritus eius, et somnium eius fugit ab eo.

Somnium dilapsum

(21) Inf 6, 28.

sapientes regi Nabuchodonosor indicare nequeunt

2 Præcepit autem rex, ut convocarentur arioli,
et magi, et malefici, et Chaldæi: ut indicarent regi
somnia sua: qui cum venissent, steterunt coram
rege. 3 Et dixit ad eos rex: Vidi somnium: et
mente confusus ignoro quid viderim. 4 Responderuntque Chaldæi regi Syriace: Rex in sempiternum vive: dic somnium servis tuis, et interpretationem eius indicabimus. 5 Et respondens rex ait
Chaldæis: Sermo recessit a me: nisi indicaveritis
mihi somnium, et coniecturam eius, peribitis vos,
et domus vestræ publicabuntur. 6 Si autem somnium, et coniecturam eius narraveritis, præmia, et
dona, et honorem multum accipietis a me: somnium igitur, et interpretationem eius indicate mihi.
7 Responderunt secundo, atque dixerunt: Rex somnium dicat servis suis, et interpretationem illius
indicabimus. 8 Respondit rex, et ait: Certe novi
quod tempus redimitis, scientes quod recesserit a
me sermo. 9 Si ergo somnium non indicaveritis
mihi, una est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem, et deceptione plenam composueritis, ut loquamini mihi donec tempus pertranseat. Somnium itaque dicite mihi, ut sciam
quod interpretationem quoque eius veram loquamini. 10 Respondentes ergo Chaldæi coram rege,
dixerunt: Non est homo super terram, qui sermonem tuum, rex, possit implere: sed neque regum quisquam magnus et potens verbum huiuscemodi sciscitatur ab omni ariolo, et mago, et
Chaldæo. 11 Sermo enim, quem tu quæris, rex,
gravis est: nec reperietur quisquam, qui indicet
illum in conspectu regis: exceptis diis, quorum non
est cum hominibus conversatio.

ideoque supplicio destinantur

12 Quo audito, rex in furore, et in ira magna
præcepit ut perirent omnes sapientes Babylonis.
13 Et egressa sententia, sapientes interficiebantur:
quærebanturque Daniel, et socii eius, ut perirent.

Daniel prolationem petit

14 Tunc Daniel requisivit de lege, atque sententia
ab Arioch principe militiæ regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis. 15 Et
interrogavit eum, qui a rege potestatem acceperat,

quam ob causam tam crudelis sententia a facie
regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset
Arioch Danieli, 16 Daniel ingressus rogavit regem
ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam
regi.

17 Et ingressus est domum suam, Ananiæque et
Misaeli, et Azariæ sociis suis indicavit negotium:
18 ut quærerent misericordiam a facie Dei cæli
super sacramento isto, et non perirent Daniel, et
socii eius cum ceteris sapientibus Babylonis. 19 Tunc
Danieli mysterium per visionem nocte revelatum
est: et benedixit Daniel Deum cæli, 20 et locutus
ait: Sit nomen Domini benedictum a sæculo et
usque in sæculum: quia sapientia et fortitudo eius
sunt. 21 Et ipse mutat tempora, et ætates: transfert regna, atque constituit: dat sapientiam sapientibus, et scientiam intelligentibus disciplinam:
22 Ipse revelat profunda, et abscondita, et novit in
tenebris constituta: et lux cum eo est. 23 Tibi
Deus patrum nostrorum confiteor, teque laudo:
quia sapientiam, et fortitudinem dedisti mihi: et
nunc ostendisti mihi quæ rogavimus te, quia sermonem regis aperuisti nobis.

a Deo edocetur

24 Post hæc Daniel ingressus ad Arioch, quem
constituerat rex ut perderet sapientes Babylonis,
sic ei locutus est: Sapientes Babylonis ne perdas:
introduc me in conspectu regis, et solutionem regi
narrabo. 25 Tunc Arioch festinus introduxit Danielem ad regem, et dixit ei: Inveni hominem de
filiis transmigrationis Iuda, qui solutionem regi annuntiet. 26 Respondit rex, et dixit Danieli, cuius
nomen erat Baltassar: Putasne vere potes mihi
indicare somnium, quod vidi, et interpretationem
eius? 27 Et respondens Daniel coram rege, ait:
Mysterium, quod rex interrogat, sapientes, magi,
arioli, et aruspices nequeunt indicare regi: 28 Sed
est Deus in cælo revelans mysteria, qui indicavit
tibi rex Nabuchodonosor, quæ ventura sunt in novissimis temporibus.

in conspectu regis

Somnium tuum, et visiones capitis tui in cubili
tuo huiuscemodi sunt: 29 Tu rex cogitare cœpisti

somnium narrat

in strato tuo, quid esset futurum post hæc: et qui
revelat mysteria, ostendit tibi quæ ventura sunt.
30 Mihi quoque non in sapientia, quæ est in me
plus quam in cunctis viventibus, sacramentum hoc
revelatum est: sed ut interpretatio regi manifesta
fieret, et cogitationes mentis tuæ scires. 31 Tu
rex videbas, et ecce quasi statua una grandis: sta-
tua illa magna, et statura sublimis stabat contra
te, et intuitus eius erat terribilis. 32 Huius statuæ
caput ex auro optimo erat, pectus autem et bra-
chia de argento, porro venter, et femora ex ære,
33 tibiæ autem ferreæ, pedum quædam pars erat
ferrea, quædam autem fictilis. 34 Videbas ita, do-
nec abscissus est lapis de monte sine manibus: et
percussit statuam in pedibus eius ferreis, et ficti-
libus, et comminuit eos. 35 Tunc contrita sunt
pariter ferrum, testa, æs, argentum, et aurum, et
redacta quasi in favillam æstivæ areæ, quæ rapta
sunt vento: nullusque locus inventus est eis: lapis
autem, qui percusserat statuam, factus est mons
magnus, et implevit universam terram. 36 Hoc est
somnium.

eiusque interpretationem adicit

Interpretationem quoque eius dicemus coram te,
rex. 37 Tu rex regum es: et Deus cæli, regnum,
et fortitudinem, et imperium, et gloriam dedit tibi:
38 et omnia, in quibus habitant filii hominum, et
bestiæ agri: volucres quoque cæli dedit in manu
tua, et sub dicione tua universa constituit: tu es
ergo caput aureum. 39 Et post te consurget re-
gnum aliud minus te argenteum: et regnum ter-
tium aliud æreum, quod imperabit universæ terræ.
40 Et regnum quartum erit velut ferrum: quomodo
ferrum comminuit, et domat omnia, sic commi-
nuet, et conteret omnia hæc. 41 Porro quia vi-
disti pedum, et digitorum partem testæ figuli, et
partem ferream: regnum divisum erit, quod tamen
de plantario ferri orietur, secundum quod vidisti
ferrum mistum testæ ex luto. 42 Et digitos pedum
ex parte ferreos, et ex parte fictiles: ex parte re-
gnum erit solidum, et ex parte contritum. 43 Quod
autem vidisti ferrum mistum testæ ex luto, com-

miscebuntur quidem humano semine, sed non ad-
hærebunt sibi, sicut ferrum misceri non potest te-
stæ. 44 In diebus autem regnorum illorum susci-
tabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dis-
sipabitur, et regnum eius alteri populo non trade-
tur: comminuet autem, et consumet universa regna
hæc: et ipsum stabit in æternum. 45 Secundum
quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis
sine manibus, et comminuit testam, et ferrum, et
æs, et argentum, et aurum, Deus magnus ostendit
regi quæ ventura sunt postea; et verum est som-
nium, et fidelis interpretatio eius.

46 Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem
suam, et Danielem adoravit, et hostias, et incen-
sum præcepit ut sacrificarent ei. 47 Loquens ergo
rex, ait Danieli: Vere Deus vester Deus deorum
est, et Dominus regum, et revelans mysteria: quo-
niam tu potuisti aperire hoc sacramentum. 48 Tunc
rex Danielem in sublime extulit, et munera multa,
et magna dedit ei: et constituit eum principem
super omnes provincias Babylonis: et præfectum
magistratuum super cunctos sapientes Babylonis.

rex Deum Israel agnoscit et Danielem honorat

49 Daniel autem postulavit a rege: et constituit
super opera provinciæ Babylonis, Sidrach, Misach,
et Abdenago: Ipse autem Daniel erat in foribus
regis.

socios eius exaltat

2. Socii Danielis in fornace servantur, 3, 1—97

3 1 Nabuchodonosor rex fecit statuam auream
altitudine cubitorum sexaginta, latitudine cubi-
torum sex, et statuit eam in campo Dura provin-
ciæ Babylonis.

Statuam a rege erectam

2 Itaque Nabuchodonosor rex misit ad congre-
gandos satrapas, magistratus, et iudices, duces, et
tyrannos, et præfectos, omnesque principes regio-
num, ut convenirent ad dedicationem statuæ, quam
erexerat Nabuchodonosor rex. 3 Tunc congregati
sunt satrapæ, magistratus, et iudices, duces, et ty-
ranni, et optimates, qui erant in potestatibus con-
stituti, et universi principes regionum ut conve-

adorantibus reliquis convocatis

nirent ad dedicationem statuæ, quam erexerat Na-
buchodonosor rex. Stabant autem in conspectu sta-
tuæ, quam posuerat Nabuchodonosor rex: 4 et
præco clamabat valenter: Vobis dicitur populis,
tribubus, et linguis: 5 In hora, qua audieritis so-
nitum tubæ, et fistulæ, et citharæ, sambucæ, et
psalterii, et symphoniæ, et universi generis musi-
corum, cadentes adorate statuam auream, quam
constituit Nabuchodonosor rex. 6 Si quis autem
non prostratus adoraverit, eadem hora mittetur in
fornacem ignis ardentis. 7 Post hæc igitur statim
ut audierunt omnes populi sonitum tubæ, fistulæ,
et citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphoniæ,
et omnis generis musicorum: cadentes omnes po-
puli, tribus, et linguæ adoraverunt statuam auream,
quam constituerat Nabuchodonosor rex.

socii Danielis non adorant

8 Statimque in ipso tempore accedentes viri Chal-
dæi accusaverunt Iudæos: 9 dixeruntque Nabu-
chodonosor regi: Rex in æternum vive: 10 tu rex
posuisti decretum, ut omnis homo, qui audierit
sonitum tubæ, fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psal-
terii, et symphoniæ, et universi generis musico-
rum, prosternat se, et adoret statuam auream:
11 si quis autem non procidens adoraverit, mittatur
in fornacem ignis ardentis. 12 Sunt ergo viri Iu-
dæi, quos constituisti super opera regionis Baby-
lonis, Sidrach, Misach, et Abdenago: viri isti con-
tempserunt, rex, decretum tuum: deos tuos non
colunt, et statuam auream, quam erexisti, non
adorant.

regi Nabuchodonosor audacter resistentes

13 Tunc Nabuchodonosor in furore, et in ira
præcepit ut adducerentur Sidrach, Misach, et Ab-
denago: qui confestim adducti sunt in conspectu
regis. 14 Pronuntiansque Nabuchodonosor rex, ait
eis: Verene Sidrach, Misach, et Abdenago deos
meos non colitis, et statuam auream, quam con-
stitui, non adoratis? 15 Nunc ergo si estis parati,
quacumque hora audieritis sonitum tubæ, fistulæ,
citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphoniæ, om-
nisque generis musicorum, prosternite vos, et ad-
orate statuam, quam feci: quod si non adoraveri-

tis, eadem hora mittemini in fornacem ignis ar-
dentis: et quis est Deus, qui eripiet vos de manu
mea? 16 Respondentes Sidrach, Misach, et Abde-
nago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet
nos de hac re respondere tibi. 17 Ecce enim Deus
noster, quem colimus, potest eripere nos de ca-
mino ignis ardentis, et de manibus tuis, o rex,
liberare. 18 Quod si noluerit, notum sit tibi, rex,
quia deos tuos non colimus, et statuam auream,
quam erexisti, non adoramus.

19 Tunc Nabuchodonosor repletus est furore: et
aspectus faciei illius immutatus est super Sidrach,
Misach, et Abdenago, et præcepit ut succendere-
tur fornax septuplum quam succendi consueverat.
20 Et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut li-
gatis pedibus Sidrach, Misach, et Abdenago mitte-
rent eos in fornacem ignis ardentis. 21 Et confe-
stim viri illi vincti cum braccis suis, et tiaris, et
calceamentis, et vestibus missi sunt in medium
fornacis ignis ardentis; 22 nam iussio regis urge-
bat: fornax autem succensa erat nimis. Porro vi-
ros illos, qui miserant Sidrach, Misach, et Abde-
nago, interfecit flamma ignis. 23 Viri autem hi
tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdenago, cecide-
runt in medio camino ignis ardentis, colligati.

ideoque in fornacem mittuntur

Quæ sequuntur in Hebræis voluminibus non repperi.

24 Et ambulabant in medio flammæ laudantes
Deum, et benedicentes Domino.

in medio flammæ

25 Stans autem Azarias oravit sic, aperiensque
os suum in medio ignis, ait: 26 Benedictus es Do-
mine Deus patrum nostrorum, et laudabile, et glo-
riosum nomen tuum in sæcula: 27 quia iustus es
in omnibus, quæ fecisti nobis, et universa opera
tua vera, et viæ tuæ rectæ, et omnia iudicia tua
vera. 28 Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia, quæ
induxisti super nos, et super civitatem sanctam
patrum nostrorum Ierusalem: quia in veritate, et
in iudicio induxisti omnia hæc propter peccata no-

Azarias Domino confitetur

stra. 29 Peccavimus enim, et inique egimus rece-
dentes a te: et deliquimus in omnibus: 30 et præ-
cepta tua non audivimus, nec observavimus, nec
fecimus sicut præceperas nobis ut bene nobis esset.
31 Omnia ergo, quæ induxisti super nos, et uni-
versa, quæ fecisti nobis, in vero iudicio fecisti:
32 et tradidisti nos in manibus inimicorum nostro-
rum iniquorum, et pessimorum, prævaricatorum-
que et regi iniusto, et pessimo ultra omnem ter-
ram. 33 Et nunc non possumus aperire os: con-
fusio, et opprobrium facti sumus servis tuis, et
his, qui colunt te. 34 Ne, quæsumus, tradas nos
in perpetuum propter nomen tuum, et ne dissipes
testamentum tuum; 35 neque auferas misericor-
diam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum,
et Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum:
36 quibus locutus es pollicens quod multiplicares
semen eorum sicut stellas cæli, et sicut arenam,
quæ est in litore maris: 37 quia Domine immi-
nuti sumus plus quam omnes gentes, sumusque
humiles in universa terra hodie propter peccata
nostra. 38 Et non est in tempore hoc princeps,
et dux, et propheta, neque holocaustum, neque
sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque
locus primitiarum coram te, 39 ut possimus in-
venire misericordiam tuam: sed in animo contrito,
et spiritu humilitatis suscipiamur. 40 Sicut in ho-
locausto arietum, et taurorum, et sicut in millibus
agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum
in conspectu tuo hodie, ut placeat tibi: quoniam
non est confusio confidentibus in te. 41 Et nunc
sequimur te in toto corde, et timemus te, et quæ-
rimus faciem tuam. 42 Ne confundas nos: sed fac
nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, et secun-
dum multitudinem misericordiæ tuæ. 43 Et erue
nos in mirabilibus tuis, et da gloriam nomini tuo
Domine: 44 et confundantur omnes, qui ostendunt
servis tuis mala, confundantur in omni potentia
tua, et robur eorum conteratur: 45 et sciant quia
tu es Dominus Deus solus, et gloriosus super or-
bem terrarum.

46 Et non cessabant qui miserant eos ministri regis succendere fornacem, naphtha, et stuppa, et pice, et malleolis, 47 et effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem: 48 et erupit, et incendit quos repperit iuxta fornacem de Chaldæis. 49 Angelus autem Domini descendit cum Azaria, et sociis eius in fornacem: et excussit flammam ignis de fornace, 50 et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, et non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit, nec quidquam molestiæ intulit.

ab angelo Domini servati

51 Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant, et glorificabant, et benedicebant Deum in fornace, dicentes:

hi tres Domino Deo benedicunt

52 Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum: et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in sæcula;
et benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum: et laudabile, et superexaltatum in omnibus sæculis.
53 Benedictus es in templo sancto gloriæ tuæ: et superlaudabilis, et supergloriosus in sæcula.
54 Benedictus es in throno regni tui: et superlaudabilis, et superexaltatus in sæcula.
55 Benedictus es, qui intueris abyssos, et sedes super cherubim: et laudabilis, et superexaltatus in sæcula.
56 Benedictus es in firmamento cæli: et laudabilis et gloriosus in sæcula.
57 Benedicite omnia opera Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
58 Benedicite angeli Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
59 Benedicite cæli Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
60 Benedicite aquæ omnes, quæ super cælos sunt, Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.

---

(59) Ps 148, 4.

61 Benedicite omnes virtutes Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
62 Benedicite sol, et luna Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
63 Benedicite stellæ cæli Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
64 Benedicite omnis imber, et ros Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
65 Benedicite omnes spiritus Dei Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
66 Benedicite ignis, et æstus Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
67 Benedicite frigus, et æstus Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
68 Benedicite rores, et pruina Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
69 Benedicite gelu, et frigus Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
70 Benedicite glacies, et nives Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
71 Benedicite noctes, et dies Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
72 Benedicite lux, et tenebræ Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
73 Benedicite fulgura, et nubes Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
74 Benedicat terra Dominum: laudet, et superexaltet eum in sæcula.
75 Benedicite montes, et colles Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
76 Benedicite universa germinantia in terra Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
77 Benedicite fontes Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
78 Benedicite maria, et flumina Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
79 Benedicite cete, et omnia, quæ moventur in aquis, Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.

80 Benedicite omnes volucres cæli Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
81 Benedicite omnes bestiæ, et pecora Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
82 Benedicite filii hominum Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
83 Benedicat Israel Dominum: laudet et superexaltet eum in sæcula.
84 Benedicite sacerdotes Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
85 Benedicite servi Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
86 Benedicite spiritus, et animæ iustorum Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
87 Benedicite sancti, et humiles corde Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
88 Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.
Quia eruit nos de inferno, et salvos fecit de manu mortis,
et liberavit nos de medio ardentis flammæ, et de medio ignis eruit nos.
89 Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.
90 Benedicite omnes religiosi Domino Deo deorum: laudate et confitemini ei, quia in omnia sæcula misericordia eius.

Hucusque in Hebræo non habetur: et quæ posuimus, de Theodotionis editione translata sunt.

91 Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et sur- rex obstupescens
rexit propere, et ait optimatibus suis: Nonne tres
viros misimus in medium ignis compeditos? Qui
respondentes regi, dixerunt: Vere rex.
92 Respondit, et ait: Ecce ego video quattuor viros solutos,
et ambulantes in medio ignis, et nihil corruptionis
in eis est, et species quarti similis filio Dei.
93 Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium for- illæsos egredi iubet
nacis ignis ardentis, et ait: Sidrach, Misach, et
Abdenago servi Dei excelsi, egredimini, et venite.
Statimque egressi sunt Sidrach, Misach, et Abde-

nago de medio ignis. 94 Et congregati satrapæ, et
magistratus, et iudices, et potentes regis contem-
plabantur viros illos, quoniam nihil potestatis ha-
buisset ignis in corporibus eorum, et capillus ca-
pitis eorum non esset adustus, et sarabala eorum
non fuissent immutata, et odor ignis non transisset
per eos.

et Deum Israel profitens eos promovet

95 Et erumpens Nabuchodonosor, ait: Benedictus
Deus eorum, Sidrach videlicet, Misach, et Abde-
nago, qui misit angelum suum, et eruit servos
suos, qui crediderunt in eum: et verbum regis im-
mutaverunt, et tradiderunt corpora sua ne servi-
rent, et ne adorarent omnem deum, excepto Deo
suo. 96 A me ergo positum est hoc decretum, ut
omnis populus, tribus, et lingua, quæcumque lo-
cuta fuerit blasphemiam contra Deum Sidrach, Mi-
sach, et Abdenago, dispereat, et domus eius vaste-
tur: neque enim est alius Deus, qui possit ita sal-
vare. 97 Tunc rex promovit Sidrach, Misach, et
Abdenago in provincia Babylonis.

3. Nabuchodonosor mente capitur et sanatur, 3, 98—4, 34

Initium decreti regii

98 NABUCHODONOSOR rex, omnibus populis,
gentibus, et linguis, qui habitant in universa terra,
pax vobis multiplicetur. 99 Signa, et mirabilia fecit
apud me Deus excelsus. Placuit ergo mihi præ-
dicare 100 signa eius, quia magna sunt: et mira-
bilia eius, quia fortia: et regnum eius regnum
sempiternum, et potestas eius in generationem et
generationem.

aliud somnium suum

4 1 Ego Nabuchodonosor quietus eram in domo
mea, et florens in palatio meo: 2 somnium
vidi, quod perterruit me: et cogitationes meæ in
strato meo, et visiones capitis mei conturbave-
runt me.

quod sapientes interpretari nequeunt

3 Et per me propositum est decretum ut intro-
ducerentur in conspectu meo cuncti sapientes Ba-
bylonis, et ut solutionem somnii indicarent mihi.

---

(100) Inf 4, 31; 7, 14.

4 Tunc ingrediebantur arioli, magi, Chaldæi, et
aruspices, et somnium narravi in conspectu eorum:
et solutionem eius non indicaverunt mihi:
5 donec collega ingressus est in conspectu meo
Daniel, cui nomen Baltassar secundum nomen Dei
mei, qui habet spiritum deorum sanctorum in se-
metipso: et somnium coram ipso locutus sum.
6 Baltassar princeps ariolorum, quoniam ego scio
quod spiritum sanctorum deorum habeas in te, et
omne sacramentum non est impossibile tibi: vi-
siones somniorum meorum, quas vidi, et solutio-
nem earum narra.
7 Visio capitis mei in cubili meo: Videbam, et
ecce arbor in medio terræ, et altitudo eius nimia.
8 Magna arbor, et fortis: et proceritas eius con-
tingens cælum: aspectus illius erat usque ad ter-
minos universæ terræ. 9 Folia eius pulcherrima,
et fructus eius nimius: et esca universorum in ea.
Subter eam habitabant animalia, et bestiæ, et in
ramis eius conversabantur volucres cæli: et ex ea
vescebatur omnis caro. 10 Videbam in visione ca-
pitis mei super stratum meum, et ecce vigil, et
sanctus de cælo descendit. 11 Clamavit fortiter,
et sic ait: Succidite arborem, et præcidite ramos
eius: excutite folia eius, et dispergite fructus eius:
fugiant bestiæ, quæ subter eam sunt, et volucres
de ramis eius. 12 Verumtamen germen radicum
eius in terra sinite, et alligetur vinculo ferreo et
æreo in herbis, quæ foris sunt, et rore cæli tinga-
tur, et cum feris pars eius in herba terræ. 13 Cor
eius ab humano commutetur, et cor feræ detur
ei: et septem tempora mutentur super eum. 14 In
sententia vigilum decretum est, et sermo sancto-
rum, et petitio: donec cognoscant viventes quoniam
dominatur Excelsus in regno hominum; et cuicum-
que voluerit, dabit illud, et humillimum hominem
constituet super eum. 15 Hoc somnium vidi ego
Nabuchodonosor rex: tu ergo Baltassar interpre-
tationem narra festinus: quia omnes sapientes regni
mei non queunt solutionem edicere mihi: tu autem
potes, quia spiritus deorum sanctorum in te est.

Danieli ingresso

Nabuchodonosor narrat

eiusque interpretationem audit

16 Tunc Daniel, cuius nomen Baltassar, cœpit
intra semetipsum tacitus cogitare quasi una hora:
et cogitationes eius conturbabant eum. Respon-
dens autem rex ait: Baltassar, somnium et inter-
pretatio eius non conturbent te. Respondit Bal-
tassar, et dixit: Domine mi, somnium his, qui te
oderunt, et interpretatio eius hostibus tuis sit.
17 Arborem, quam vidisti sublimem, atque robu-
stam, cuius altitudo pertingit ad cælum, et aspec-
tus illius in omnem terram: 18 et rami eius pul-
cherrimi, et fructus eius nimius, et esca omnium
in ea, subter eam habitantes bestiæ agri, et in ra-
mis eius commorantes aves cæli: 19 Tu es rex,
qui magnificatus es, et invaluisti: et magnitudo tua
crevit, et pervenit usque ad cælum, et potestas
tua in terminos universæ terræ. 20 Quod autem
vidit rex vigilem, et sanctum descendere de cælo,
et dicere: Succidite arborem, et dissipate illam,
attamen germen radicum eius in terra dimittite, et
vinciatur ferro et ære in herbis foris, et rore cæli
conspergatur, et cum feris sit pabulum eius, donec
septem tempora mutentur super eum: 21 Hæc
est interpretatio sententiæ Altissimi, quæ pervenit
super dominum meum regem: 22 Eiicient te ab
hominibus, et cum bestiis ferisque erit habitatio
tua, et fænum ut bos comedes, et rore cæli infun-
deris: septem quoque tempora mutabuntur super
te, donec scias quod dominetur Excelsus super
regnum hominum, et cuicumque voluerit, det illud.
23 Quod autem præcepit ut relinqueretur germen
radicum eius, id est arboris: regnum tuum tibi
manebit postquam cognoveris potestatem esse cæ-
lestem. 24 Quamobrem rex consilium meum pla-
ceat tibi, et peccata tua eleemosynis redime, et
iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan
ignoscet delictis tuis.

rex in insaniam zoanthropicam incidit

25 Omnia hæc venerunt super Nabuchodonosor
regem. 26 Post finem mensium duodecim, in aula
Babylonis deambulabat. 27 Responditque rex, et

---

(22) Inf 5, 21. — (24) Sir 3, 33.

ait: Nonne hæc est Babylon magna, quam ego ædi-
ficavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ,
et in gloria decoris mei? 28 Cumque sermo ad-
huc esset in ore regis, vox de cælo ruit: Tibi di-
citur Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transibit
a te, 29 et ab hominibus eiicient te, et cum be-
stiis et feris erit habitatio tua: fænum quasi bos
comedes, et septem tempora mutabuntur super te,
donec scias quod dominetur Excelsus in regno ho-
minum, et cuicumque voluerit, det illud. 30 Eadem
hora sermo completus est super Nabuchodonosor,
et ex hominibus abiectus est, et fænum ut bos
comedit, et rore cæli corpus eius infectum est:
donec capilli eius in similitudinem aquilarum cre-
scerent, et ungues eius quasi avium.

31 Igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor
oculos meos ad cælum levavi, et sensus meus red-
ditus est mihi: et Altissimo benedixi, et viventem
in sempiternum laudavi, et glorificavi: quia pote-
stas eius potestas sempiterna, et regnum eius in
generationem et generationem. 32 Et omnes ha-
bitatores terræ apud eum in nihilum reputati sunt:
iuxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus
cæli quam in habitatoribus terræ: et non est qui
resistat manui eius, et dicat ei: Quare fecisti?
33 In ipso tempore sensus meus reversus est ad
me, et ad honorem regni mei, decoremque perveni:
et figura mea reversa est ad me: et optimates mei,
et magistratus mei requisierunt me, et in regno
meo restitutus sum: et magnificentia amplior addita
est mihi.

et iterum mentis compos fit

34 Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo, et
magnifico, et glorifico regem cæli: quia omnia opera
eius vera, et viæ eius iudicia, et gradientes in su-
perbia potest humiliare.

regem cæli glorificat

4. Baltassar regno et vita privatur, 5, 1—31

5 1 Baltassar rex fecit grande convivium opti-
matibus suis mille: et unusquisque secundum

Profanantibus vasa templi

---

(31) Sup 3, 100.

suam bibebat ætatem. 2 Præcepit ergo iam temu-
lentus ut afferrentur vasa aurea et argentea, quæ
asportaverat Nabuchodonosor pater eius de templo,
quod fuit in Ierusalem, ut biberent in eis rex,
et optimates eius, uxoresque eius, et concubinæ.
3 Tunc allata sunt vasa aurea, et argentea, quæ
asportaverat de templo, quod fuerat in Ierusalem:
et biberunt in eis rex, et optimates eius, uxores
et concubinæ illius. 4 Bibebant vinum, et lauda-
bant deos suos aureos, et argenteos, æreos, ferreos,
ligneosque et lapideos.

manus scribens apparet

5 In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus
hominis scribentis contra candelabrum in superficie
parietis aulæ regiæ: et rex aspiciebat articulos ma-
nus scribentis. 6 Tunc facies regis commutata est,
et cogitationes eius conturbabant eum: et compages
renum eius solvebantur, et genua eius ad seinvi-
cem collidebantur.

cuius scripturam sapientes exponere nequeunt

7 Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent
magos, Chaldæos, et aruspices. Et proloquens rex
ait sapientibus Babylonis: Quicumque legerit scrip-
turam hanc, et interpretationem eius manifestam
mihi fecerit, purpura vestietur, et torquem auream
habebit in collo, et tertius in regno meo erit.
8 Tunc ingressi omnes sapientes regis non potue-
runt nec scripturam legere, nec interpretationem
indicare regi. 9 Unde rex Baltassar satis contur-
batus est, et vultus illius immutatus est; sed et
optimates eius turbabantur.

regina suadente

10 Regina autem pro re, quæ acciderat regi, et
optimatibus eius, domum convivii ingressa est: et
proloquens ait: Rex in æternum vive: non te con-
turbent cogitationes tuæ, neque facies tua immu-
tetur. 11 Est vir in regno tuo, qui spiritum deo-
rum sanctorum habet in se: et in diebus patris tui
scientia et sapientia inventæ sunt in eo: nam et
rex Nabuchodonosor pater tuus principem mago-
rum, incantatorum, Chaldæorum, et aruspicum con-
stituit eum, pater, inquam, tuus, o rex: 12 quia
spiritus amplior, et prudentia, intelligentiaque et
interpretatio somniorum, et ostensio secretorum,

ac solutio ligatorum inventæ sunt in eo, hoc est
in Daniele: cui rex posuit nomen Baltassar. Nunc
itaque Daniel vocetur, et interpretationem nar-
rabit.

13 Igitur introductus est Daniel coram rege. Ad
quem præfatus rex ait: Tu es Daniel de filiis cap-
tivitatis Iudæ, quem adduxit pater meus rex de
Iudæa? 14 Audivi de te quoniam spiritum deorum
habeas: et scientia, intelligentiaque ac sapientia
ampliores inventæ sunt in te. 15 Et nunc intro-
gressi sunt in conspectu meo sapientes magi, ut
scripturam hanc legerent, et interpretationem eius
indicarent mihi: et nequiverunt sensum huius ser-
monis edicere. 16 Porro ego audivi de te, quod
possis obscura interpretari, et ligata dissolvere: si
ergo vales scripturam legere, et interpretationem
eius indicare mihi, purpura vestieris, et torquem
auream circa collum tuum habebis, et tertius in
regno meo princeps eris.

Daniel introducitur

17 Ad quæ respondens Daniel, ait coram rege:
Munera tua sint tibi, et dona domus tuæ alteri da:
scripturam autem legam tibi, rex, et interpretatio-
nem eius ostendam tibi. 18 O rex, Deus altissi-
mus regnum, et magnificentiam, gloriam, et hono-
rem dedit Nabuchodonosor patri tuo. 19 Et prop-
ter magnificentiam, quam dederat ei, universi po-
puli, tribus, et linguæ tremebant, et metuebant
eum: quos volebat, interficiebat: et quos volebat,
percutiebat: et quos volebat, exaltabat: et quos
volebat, humiliabat. 20 Quando autem elevatum
est cor eius, et spiritus illius obfirmatus est ad
superbiam, depositus est de solio regni sui, et glo-
ria eius ablata est: 21 et a filiis hominum eiectus
est, sed et cor eius cum bestiis positum est, et
cum onagris erat habitatio eius: fænum quoque ut
bos comedebat, et rore cæli corpus eius infectum
est, donec cognosceret quod potestatem haberet
Altissimus in regno hominum: et quemcumque vo-

qui regem superbum obiurgat

(21) Sup 4, 22.

luerit, suscitabit super illud. 22 Tu quoque filius
eius Baltassar, non humiliasti cor tuum, cum scires
hæc omnia: 23 sed adversum Dominatorem cæli
elevatus es: et vasa domus eius allata sunt coram
te: et tu, et optimates tui, et uxores tuæ, et con-
cubinæ tuæ vinum bibistis in eis: deos quoque ar-
genteos, et aureos, et æreos, ferreos, ligneosque
et lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque
sentiunt, laudasti: porro Deum, qui habet flatum
tuum in manu sua, et omnes vias tuas, non glo-
rificasti. 24 Idcirco ab eo missus est articulus ma-
nus, quæ scripsit hoc, quod exaratum est.

scripturam legit et interpretatur

25 Hæc est autem scriptura, quæ digesta est:
MANE, THECEL, PHARES. 26 Et hæc est in-
terpretatio sermonis. MANE: numeravit Deus re-
gnum tuum, et complevit illud. 27 THECEL: ap-
pensus es in statera, et inventus es minus habens.
28 PHARES: divisum est regnum tuum, et datum
est Medis, et Persis.

a rege honoratur

29 Tunc iubente rege indutus est Daniel pur-
pura, et circumdata est torques aurea collo eius:
et prædicatum est de eo quod haberet potestatem
tertius in regno suo.

Baltassar occiditur, Darius regnat

30 Eadem nocte interfectus est Baltassar rex
Chaldæus. 31 Et Darius Medus successit in regnum
annos natus sexaginta duos.

5. Daniel in lacu leonum servatur, 6, 1—28

Principes et satrapæ Danieli invidentes

6 1 Placuit Dario, et constituit super regnum sa-
trapas centum viginti ut essent in toto regno
suo. 2 Et super eos principes tres, ex quibus Da-
niel unus erat: ut satrapæ illis redderent rationem,
et rex non sustineret molestiam. 3 Igitur Daniel
superabat omnes principes, et satrapas: quia spi-
ritus Dei amplior erat in illo. 4 Porro rex cogi-
tabat constituere eum super omne regnum: unde
principes, et satrapæ quærebant occasionem ut in-
venirent Danieli ex latere regis: nullamque cau-
sam, et suspicionem reperire potuerunt, eo quod
fidelis esset, et omnis culpa, et suspicio non inve-

niretur in eo. 5 Dixerunt ergo viri illi: Non in-
veniemus Danieli huic aliquam occasionem, nisi
forte in lege Dei sui.
6 Tunc principes, et satrapæ surripuerunt regi,
et sic locuti sunt ei: Dari rex in æternum vive:
7 consilium inierunt omnes principes regni tui, ma-
gistratus, et satrapæ, senatores, et iudices ut de-
cretum imperatorium exeat, et edictum: Ut omnis,
qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo,
et homine usque ad triginta dies, nisi a te rex,
mittatur in lacum leonum. 8 Nunc itaque rex con-
firma sententiam, et scribe decretum: ut non im-
mutetur quod statutum est a Medis et Persis, nec
prævaricari cuiquam liceat. 9 Porro rex Darius
proposuit edictum, et statuit.

religio-
sum de-
cretum
regium
afferunt

10 Quod cum Daniel comperisset, id est, con-
stitutam legem, ingressus est domum suam: et fe-
nestris apertis in cenaculo suo contra Ierusalem
tribus temporibus in die flectebat genua sua, et
adorabat, confitebaturque coram Deo suo sicut et
ante facere consueverat.

quod Da-
niel non
curat

11 Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt
Danielem orantem, et obsecrantem Deum suum.
12 Et accedentes locuti sunt regi super edicto: Rex
numquid non constituisti, ut omnis homo, qui ro-
garet quemquam de diis, et hominibus usque ad
dies triginta, nisi te, rex, mitteretur in lacum leo-
num? Ad quos respondens rex, ait: verus est
sermo iuxta decretum Medorum, atque Persarum,
quod prævaricari non licet. 13 Tunc respondentes
dixerunt coram rege: Daniel de filiis captivitatis
Iuda, non curavit de lege tua, et de edicto, quod
constituisti: sed tribus temporibus per diem orat
obsecratione sua.

quare ab
illis viris
accusatur

14 Quod verbum cum audisset rex, satis con-
tristatus est: et pro Daniele posuit cor ut liberaret
eum, et usque ad occasum solis laborabat ut erue-
ret illum. 15 Viri autem illi intelligentes regem
dixerunt ei: Scito rex, quia lex Medorum, atque
Persarum est ut omne decretum, quod constituerit
rex, non liceat immutari. 16 Tunc rex præcepit:

et in la-
cum leo-
num mit-
titur

et adduxerunt Danielem, et miserunt eum in lacum
leonum. Dixitque rex Danieli: Deus tuus, quem
colis semper, ipse liberabit te. 17 Allatusque est
lapis unus, et positus est super os laci: quem ob-
signavit rex anulo suo, et anulo optimatum suo-
rum, ne quid fieret contra Danielem. 18 Et abiit
rex in domum suam, et dormivit incœnatus, cibi-
que non sunt allati coram eo, insuper et somnus
recessit ab eo.

sed ab angelo Dei servatur

19 Tunc rex primo diluculo consurgens, festinus
ad lacum leonum perrexit: 20 appropinquansque
lacui, Danielem voce lacrimabili inclamavit, et affa-
tus est eum: Daniel serve Dei viventis, Deus tuus,
cui tu servis semper, putasne valuit te liberare a
leonibus? 21 Et Daniel regi respondens ait: Rex
in æternum vive: 22 Deus meus misit angelum
suum, et conclusit ora leonum, et non nocuerunt
mihi: quia coram eo iustitia inventa est in me:
sed et coram te, rex, delictum non feci.

Darius eum educit

23 Tunc vehementer rex gavisus est super eo,
et Danielem præcepit educi de lacu: eductusque
est Daniel de lacu, et nulla læsio inventa est in
eo, quia credidit Deo suo. 24 Iubente autem rege,
adducti sunt viri illi, qui accusaverant Danielem:
et in lacum leonum missi sunt, ipsi, et filii, et
uxores eorum: et non pervenerunt usque ad pavi-
mentum laci, donec arriperent eos leones, et omnia
ossa eorum comminuerunt.

ac Deum Israel honorat

25 Tunc Darius rex scripsit universis populis,
tribubus, et linguis habitantibus in universa terra:
PAX vobis multiplicetur. 26 A me constitutum est
decretum, ut in universo imperio, et regno meo
tremiscant, et paveant Deum Danielis; ipse est
enim Deus vivens, et æternus in sæcula: et re-
gnum eius non dissipabitur, et potestas eius usque
in æternum. 27 Ipse liberator, atque salvator, fa-
ciens signa, et mirabilia in cælo, et in terra: qui
liberavit Danielem de lacu leonum.

---

(22) 1 Mcc 2, 60.

28 Porro Daniel perseveravit usque ad regnum Darii, regnumque Cyri Persæ.

Daniel usque ad Cyrum est

PARS ALTERA

Visiones Danielis prophetæ, 7, 1—12, 13

1. De quattuor regnis mundi ac de regno Messianico, 7, 1—28

7 1 Anno primo Baltassar regis Babylonis, Da-
niel somnium vidit: visio autem capitis eius in
cubili suo: et somnium scribens, brevi sermone
comprehendit: summatimque perstringens, ait:

Tempus visionis

2 Videbam in visione mea nocte, et ecce quat-
tuor venti cæli pugnabant in mari magno. 3 Et
quattuor bestiæ grandes ascendebant de mari di-
versæ inter se. 4 Prima quasi leæna, et alas ha-
bebat aquilæ: aspiciebam donec evulsæ sunt alæ
eius, et sublata est de terra, et super pedes quasi
homo stetit, et cor hominis datum est ei. 5 Et
ecce bestia alia similis urso in parte stetit: et tres
ordines erant in ore eius, et in dentibus eius, et
sic dicebant ei: Surge, comede carnes plurimas.
6 Post hæc aspiciebam, et ecce alia quasi pardus,
et alas habebat quasi avis, quattuor super se, et
quattuor capita erant in bestia, et potestas data
est ei. 7 Post hæc aspiciebam in visione noctis,
et ecce bestia quarta terribilis, atque mirabilis, et
fortis nimis, dentes ferreos habebat magnos, com-
edens atque comminuens, et reliqua pedibus suis
conculcans: dissimilis autem erat ceteris bestiis,
quas videram ante eam, et habebat cornua decem.
8 Considerabam cornua, et ecce cornu aliud par-
vulum ortum est de medio eorum: et tria de cor-
nibus primis evulsa sunt a facie eius: et ecce oculi,
quasi oculi hominis erant in cornu isto, et os lo-
quens ingentia.

Quattuor bestias de mari ascendentes videt

9 Aspiciebam donec throni positi sunt, et anti-
quus dierum sedit: vestimentum eius candidum

Iudicium Dei aspicit

(28) Sup 1, 21.

quasi nix, et capilli capitis eius quasi lana munda:
thronus eius flammæ ignis: rotæ eius ignis accen-
sus. 10 Fluvius igneus, rapidusque egrediebatur a
facie eius; millia millium ministrabant ei, et decies
millies centena millia assistebant ei: iudicium sedit,
et libri aperti sunt. 11 Aspiciebam propter vocem
sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur:
et vidi quoniam interfecta esset bestia, et perisset
corpus eius, et traditum esset ad comburendum
igni: 12 aliarum quoque bestiarum ablata esset po-
testas, et tempora vitæ constituta essent eis usque
ad tempus, et tempus.

filium hominis videt

13 Aspiciebam ergo in visione noctis, et ecce cum
nubibus cæli quasi filius hominis veniebat, et usque
ad antiquum dierum pervenit: et in conspectu eius
obtulerunt eum. 14 Et dedit ei potestatem, et ho-
norem, et regnum: et omnes populi, tribus, et
linguæ ipsi servient: potestas eius, potestas æterna,
quæ non auferetur: et regnum eius, quod non cor-
rumpetur.

interpretationem visorum accipit

15 Horruit spiritus meus, ego Daniel territus sum
in his, et visiones capitis mei conturbaverunt me.
16 Accessi ad unum de assistentibus, et veritatem
quærebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi
interpretationem sermonum, et docuit me: 17 Hæ
quattuor bestiæ magnæ: quattuor sunt regna, quæ
consurgent de terra. 18 Suscipient autem regnum
sancti Dei altissimi: et obtinebunt regnum usque
in sæculum, et sæculum sæculorum. 19 Post hoc
volui diligenter discere de bestia quarta, quæ erat
dissimilis valde ab omnibus, et terribilis nimis:
dentes et ungues eius ferrei: comedebat, et com-
minuebat, et reliqua pedibus suis conculcabat:
20 et de cornibus decem, quæ habebat in capite:
et de alio, quod ortum fuerat, ante quod cecide-
rant tria cornua: et de cornu illo, quod habebat
oculos, et os loquens grandia, et maius erat ce-
teris. 21 Aspiciebam, et ecce cornu illud faciebat

---

(10) Apc 5, 11. — (14) Sup 3, 100; Mch 4, 7; Lc 1, 32.

bellum adversus sanctos, et prævalebat eis, 22 do-
nec venit antiquus dierum, et iudicium dedit sanc-
tis Excelsi, et tempus advenit, et regnum obtinue-
runt sancti. 23 Et sic ait: Bestia quarta, regnum
quartum erit in terra, quod maius erit omnibus
regnis, et devorabit universam terram, et concul-
cabit, et comminuet eam. 24 Porro cornua decem
ipsius regni, decem reges erunt: et alius consurget
post eos, et ipse potentior erit prioribus, et tres
reges humiliabit. 25 Et sermones contra Excelsum
loquetur, et sanctos Altissimi conteret: et putabit
quod possit mutare tempora, et leges, et tradentur
in manu eius usque ad tempus, et tempora, et di-
midium temporis. 26 Et iudicium sedebit ut aufe-
ratur potentia, et conteratur, et dispereat usque in
finem. 27 Regnum autem, et potestas, et magni-
tudo regni, quæ est subter omne cælum, detur
populo sanctorum Altissimi: cuius regnum, regnum
sempiternum est, et omnes reges servient ei, et
obœdient.

28 Hucusque finis verbi. Ego Daniel multum
cogitationibus meis conturbabar, et facies mea mu-
tata est in me: verbum autem in corde meo con-
servavi.

finis visionis

2. De victoria Græcorum et impietate regis ultimi, 8, 1—27

8 1 Anno tertio regni Baltassar regis, visio appa-
ruit mihi. Ego Daniel post id, quod videram
in principio, 2 vidi in visione mea, cum essem in
Susis castro, quod est in Ælam regione: vidi autem
in visione esse me super portam Ulai.

Tempus et locus visionis

3 Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce aries
unus stabat ante paludem, habens cornua excelsa,
et unum excelsius altero atque succrescens. Postea
4 vidi arietem cornibus ventilantem contra occiden-
tem, et contra aquilonem, et contra meridiem, et
omnes bestiæ non poterant resistere ei, neque li-
berari de manu eius: fecitque secundum volunta-
tem suam, et magnificatus est. 5 Et ego intellige-
bam: ecce autem hircus caprarum veniebat ab oc-

hircum de ariete triumphantem

cidente super faciem totius terræ, et non tangebat
terram: porro hircus habebat cornu insigne inter
oculos suos. 6 Et venit usque ad arietem illum
cornutum, quem videram stantem ante portam, et
cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suæ. 7 Cum-
que appropinquasset prope arietem, efferatus est
in eum, et percussit arietem: et comminuit duo
cornua eius, et non poterat aries resistere ei: cum-
que eum misisset in terram, conculcavit, et nemo
quibat liberare arietem de manu eius. 8 Hircus
autem caprarum magnus factus est nimis: cumque
crevisset, fractum est cornu magnum, et orta sunt
quattuor cornua subter illud per quattuor ventos
cæli.

et cornu insolentissimum videt

9 De uno autem ex eis egressum est cornu unum
modicum: et factum est grande contra meridiem,
et contra orientem, et contra fortitudinem. 10 Et
magnificatum est usque ad fortitudinem cæli: et
deiecit de fortitudine, et de stellis, et conculcavit
eas. 11 Et usque ad principem fortitudinis magni-
ficatum est: et ab eo tulit iuge sacrificium, et de-
iecit locum sanctificationis eius. 12 Robur autem
datum est ei contra iuge sacrificium propter pec-
cata: et prosternetur veritas in terra, et faciet, et
prosperabitur.

eiusque tempus audit

13 Et audivi unum de sanctis loquentem: et dixit
unus sanctus alteri nescio cui loquenti: Usquequo
visio, et iuge sacrificium, et peccatum desolationis,
quæ facta est: et sanctuarium, et fortitudo concul-
cabitur? 14 Et dixit ei: Usque ad vesperam et
mane, dies duo millia trecenti: et mundabitur sanc-
tuarium.

Gabriel Danieli apparet

15 Factum est autem cum viderem ego Daniel
visionem, et quærerem intelligentiam: ecce stetit
in conspectu meo quasi species viri. 16 Et audivi
vocem viri inter Ulai: et clamavit, et ait: Gabriel
fac intelligere istum visionem. 17 Et venit, et stetit
iuxta ubi ego stabam: cumque venisset, pavens
corrui in faciem meam, et ait ad me: Intellige fili
hominis, quoniam in tempore finis complebitur
visio. 18 Cumque loqueretur ad me, collapsus sum

pronus in terram: et tetigit me, et statuit me in
gradu meo, 19 dixitque mihi:

et visionem interpretatur

Ego ostendam tibi quæ futura sunt in novissimo
maledictionis: quoniam habet tempus finem suum.
20 Aries, quem vidisti habere cornua, rex Medorum est atque Persarum. 21 Porro hircus caprarum, rex Græcorum est; et cornu grande, quod
erat inter oculos eius, ipse est rex primus. 22 Quod
autem fracto illo surrexerunt quattuor pro eo:
quattuor reges de gente eius consurgent, sed non
in fortitudine eius. 23 Et post regnum eorum, cum
creverint iniquitates, consurget rex impudens facie,
et intelligens propositiones. 24 Et roborabitur fortitudo eius, sed non in viribus suis: et supra quam
credi potest, universa vastabit, et prosperabitur, et
faciet. Et interficiet robustos, et populum sanctorum 25 secundum voluntatem suam, et dirigetur
dolus in manu eius: et cor suum magnificabit, et
in copia rerum omnium occidet plurimos: et contra
principem principum consurget, et sine manu conteretur. 26 Et visio vespere et mane, quæ dicta
est, vera est: tu ergo visionem signa, quia post
multos dies erit.

effectus visionis

27 Et ego Daniel langui, et ægrotavi per dies:
cumque surrexissem, faciebam opera regis, et stupebam ad visionem, et non erat qui interpretaretur.

3. De tempore adventus Christi et regni Messianici, 9, 1—27

Tempus et occasio visionis

9 1 In anno primo Darii filii Assueri de semine
Medorum, qui imperavit super regnum Chaldæorum: 2 Anno uno regni eius, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus
est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, ut complerentur desolationis Ierusalem septuaginta anni.
3 Et posui faciem meam ad Dominum Deum meum
rogare et deprecari in ieiuniis, sacco, et cinere.

Daniel peccata confitetur

4 Et oravi Dominum Deum meum, et confessus
sum, et dixi: Obsecro Domine Deus magne et

(2) Ir 25, 11; 29, 10. — (4) Neh 1, 5.

terribilis, custodiens pactum, et misericordiam dili-
gentibus te, et custodientibus mandata tua. 5 Pec-
cavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et re-
cessimus: et declinavimus a mandatis tuis, ac iu-
diciis. 6 Non obœdivimus servis tuis prophetis, qui
locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, principi-
bus nostris, patribus nostris, omnique populo terræ.
7 Tibi Domine iustitia: nobis autem confusio fa-
ciei, sicut est hodie viro Iuda, et habitatoribus Ie-
rusalem, et omni Israel, his qui prope sunt, et his
qui procul in universis terris, ad quas eiecisti eos
propter iniquitates eorum, in quibus peccaverunt
in te. 8 Domine nobis confusio faciei, regibus no-
stris, principibus nostris, et patribus nostris, qui
peccaverunt. 9 Tibi autem Domino Deo nostro
misericordia, et propitiatio, quia recessimus a te:
10 et non audivimus vocem Domini Dei nostri ut
ambularemus in lege eius, quam posuit nobis per
servos suos prophetas. 11 Et omnis Israel præva-
ricati sunt legem tuam, et declinaverunt ne audi-
rent vocem tuam, et stillavit super nos maledictio,
et detestatio, quæ scripta est in libro Moysi servi
Dei, quia peccavimus ei. 12 Et statuit sermones
suos, quos locutus est super nos, et super prin-
cipes nostros, qui iudicaverunt nos, ut superindu-
ceret in nos magnum malum, quale numquam fuit
sub omni cælo, secundum quod factum est in Ieru-
salem. 13 Sicut scriptum est in lege Moysi, omne
malum hoc venit super nos: et non rogavimus fa-
ciem tuam Domine Deus noster, ut reverteremur
ab iniquitatibus nostris, et cogitaremus veritatem
tuam. 14 Et vigilavit Dominus super malitiam, et
adduxit eam super nos: iustus Dominus Deus no-
ster in omnibus operibus suis, quæ fecit: non enim
audivimus vocem eius.

et salutem petit

15 Et nunc Domine Deus noster, qui eduxisti
populum tuum de terra Ægypti in manu forti, et
fecisti tibi nomen secundum diem hanc: peccavi-

(5) Bar 1, 17. — (11) Dt 27, 14. — (15) Bar 2, 11. — Ex 15, 13.

mus, iniquitatem fecimus. 16 Domine in omnem
iustitiam tuam: avertatur obsecro ira tua, et furor
tuus a civitate tua Ierusalem, et monte sancto tuo.
Propter peccata enim nostra, et iniquitates patrum
nostrorum, Ierusalem, et populus tuus in oppro-
brium sunt omnibus per circuitum nostrum. 17 Nunc
ergo exaudi Deus noster orationem servi tui, et
preces eius: et ostende faciem tuam super sanc-
tuarium tuum, quod desertum est propter temet-
ipsum. 18 Inclina Deus meus aurem tuam, et audi:
aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram,
et civitatem, super quam invocatum est nomen
tuum: neque enim in iustificationibus nostris pro-
sternimus preces ante faciem tuam, sed in mise-
rationibus tuis multis: 19 Exaudi Domine, placare
Domine: attende et fac: ne moreris propter temet-
ipsum Deus meus: quia nomen tuum invocatum
est super civitatem, et super populum tuum.

20 Cumque adhuc loquerer, et orarem, et confi- Gabriel
terer peccata mea, et peccata populi mei Israel, et ei
prosternerem preces meas in conspectu Dei mei, apparet
pro monte sancto Dei mei: 21 Adhuc me loquente
in oratione, ecce vir Gabriel, quem videram in vi-
sione a principio, cito volans tetigit me in tem-
pore sacrificii vespertini. 22 Et docuit me, et lo-
cutus est mihi, dixitque: Daniel nunc egressus sum
ut docerem te, et intelligeres. 23 Ab exordio precum
tuarum egressus est sermo: ego autem veni ut
indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergo
animadverte sermonem, et intellige visionem.

24 Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt su- et 70 heb-
per populum tuum, et super urbem sanctam tuam domadas
ut consummetur prævaricatio, et finem accipiat annorum
peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur iustitia nuntiat
sempiterna, et impleatur visio, et prophetia, et
ungatur Sanctus sanctorum. 25 Scito ergo, et anim-
adverte: Ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur
Ierusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades
septem, et hebdomades sexaginta duæ erunt: et

(24) Io 1, 45.

rursum ædificabitur platea, et muri in angustia tem-
porum. 26 Et post hebdomades sexaginta duas oc-
cidetur Christus: et non erit eius populus, qui eum
negaturus est. Et civitatem, et sanctuarium dissi-
pabit populus cum duce venturo: et finis eius va-
stitas, et post finem belli statuta desolatio. 27 Con-
firmabit autem pactum multis hebdomada una: et
in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrifici-
um: et erit in templo abominatio desolationis: et
usque ad consummationem et finem perseverabit
desolatio.

4. De eventibus a Cyro usque ad finem mundi, 10, 1—12, 13

Tempus, occasio, locus visionis

10 1 Anno tertio Cyri regis Persarum, verbum
revelatum est Danieli cognomento Baltassar,
et verbum verum, et fortitudo magna: intellexit-
que sermonem: intelligentia enim est opus in vi-
sione. 2 In diebus illis ego Daniel lugebam trium
hebdomadarum diebus, 3 panem desiderabilem non
comedi, et caro et vinum non introierunt in os meum,
sed neque unguento unctus sum: donec comple-
rentur trium hebdomadarum dies. 4 Die autem vi-
gesima et quarta mensis primi eram iuxta fluvium
magnum, qui est Tigris.

Gabriel Danieli apparet

5 Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce vir
unus vestitus lineis, et renes eius accincti auro
obrizo: 6 et corpus eius quasi chrysolithus, et fa-
cies eius velut species fulguris, et oculi eius ut
lampas ardens: et brachia eius, et quæ deorsum
sunt usque ad pedes, quasi species æris candentis:
et vox sermonum eius ut vox multitudinis. 7 Vidi
autem ego Daniel solus visionem: porro viri, qui
erant mecum, non viderunt: sed terror nimius ir-
ruit super eos, et fugerunt in absconditum. 8 Ego
autem relictus solus vidi visionem grandem hanc:
et non remansit in me fortitudo, sed et species mea
immutata est in me, et emarcui, nec habui quid-
quam virium. 9 Et audivi vocem sermonum eius:

(27) Mt 24, 15.

et audiens iacebam consternatus super faciem me-
am, et vultus meus hærebat terræ.
10 Et ecce manus tetigit me, et erexit me super
genua mea, et super articulos manuum mearum. eum confortat atque docet
11 Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intel-
lige verba, quæ ego loquor ad te, et sta in gradu
tuo: nunc enim sum missus ad te. Cumque di-
xisset mihi sermonem istum, steti tremens. 12 Et
ait ad me: Noli metuere Daniel: quia ex die primo,
quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te affli-
geres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba
tua: et ego veni propter sermones tuos. 13 Prin-
ceps autem regni Persarum restitit mihi viginti et
uno diebus: et ecce Michael unus de principibus
primis venit in adiutorium meum, et ego remansi
ibi iuxta regem Persarum. 14 Veni autem ut do-
cerem te quæ ventura sunt populo tuo in novissi-
mis diebus, quoniam adhuc visio in dies. 15 Cum-
que loqueretur mihi huiuscemodi verbis, deieci vul-
tum meum ad terram, et tacui. 16 Et ecce quasi
similitudo filii hominis tetigit labia mea: et aperiens
os meum locutus sum, et dixi ad eum, qui stabat
contra me: Domine mi, in visione tua dissolutæ
sunt compages meæ, et nihil in me remansit viri-
um. 17 Et quomodo poterit servus Domini mei
loqui cum Domino meo? nihil enim in me reman-
sit virium, sed et halitus meus intercluditur. 18 Rur-
sum ergo tetigit me quasi visio hominis, et con-
fortavit me, 19 et dixit: Noli timere vir deside-
riorum: pax tibi: confortare, et esto robustus. Cum-
que loqueretur mecum, convalui, et dixi: Loquere
Domine mi, quia confortasti me. 20 Et ait: Num-
quid scis quare venerim ad te? et nunc revertar
ut prœlier adversum principem Persarum. Cum ego
egrederer, apparuit princeps Græcorum veniens.
21 Verumtamen annuntiabo tibi quod expressum
est in scriptura veritatis: et nemo est adiutor meus
in omnibus his, nisi Michael princeps vester.
11 1 Ego autem ab anno primo Darii Medi sta-
bam ut confortaretur, et roboraretur. 2 Et
nunc veritatem annuntiabo tibi.

de tribus successoribus Cyri

Ecce adhuc tres reges stabunt in Perside, et
quartus ditabitur opibus nimiis super omnes: et
cum invaluerit divitiis suis, concitabit omnes ad-
versum regnum Græciæ.

de Alexandro eiusque regno

3 Surget vero rex fortis, et dominabitur pote-
state multa: et faciet quod placuerit ei. 4 Et cum
steterit, conteretur regnum eius, et dividetur in
quattuor ventos cæli: sed non in posteros eius, ne-
que secundum potentiam illius, qua dominatus est;
lacerabitur enim regnum eius etiam in externos,
exceptis his.

de Ptolemæo I et Seleuco I

5 Et confortabitur rex austri: et de principibus
eius prævalebit super eum, et dominabitur dicione:
multa enim dominatio eius.

de Antiocho II et Ptolemæo II

6 Et post finem annorum fœderabuntur: filiaque
regis austri veniet ad regem aquilonis facere ami-
citiam, et non obtinebit fortitudinem brachii, nec
stabit semen eius: et tradetur ipsa, et qui addu-
xerunt eam, adolescentes eius, et qui confortabant
eam in temporibus.

de Ptolemæo III et Seleuco II

7 Et stabit de germine radicum eius plantatio:
et veniet cum exercitu, et ingredietur provinciam
regis aquilonis: et abutetur eis, et obtinebit. 8 In-
super et deos eorum, et sculptilia, vasa quoque
pretiosa argenti, et auri captiva ducet in Ægyptum:
ipse prævalebit adversus regem aquilonis. 9 Et
intrabit in regnum rex austri, et revertetur ad ter-
ram suam.

de Seleuco III fratreque Antiocho III et Ptolemæo IV

10 Filii autem eius provocabuntur, et congrega-
bunt multitudinem exercituum plurimorum: et ve-
niet properans, et inundans: et revertetur, et con-
citabitur, et congredietur cum robore eius. 11 Et
provocatus rex austri egredietur, et pugnabit ad-
versus regem aquilonis, et præparabit multitudi-
nem nimiam, et dabitur multitudo in manu eius.
12 Et capiet multitudinem, et exaltabitur cor eius,
et deiiciet multa millia, sed non prævalebit. 13 Con-

necnon Ptolemæo V

vertetur enim rex aquilonis, et præparabit multi-
tudinem multo maiorem quam prius: et in fine
temporum, annorumque veniet properans cum ex-

ercitu magno, et opibus nimiis. 14 Et in tempori-
bus illis multi consurgent adversus regem austri:
filii quoque prævaricatorum populi tui extollentur
ut impleant visionem, et corruent. 15 Et veniet
rex aquilonis, et comportabit aggerem, et capiet
urbes munitissimas: et brachia austri non sustine-
bunt, et consurgent electi eius ad resistendum, et
non erit fortitudo. 16 Et faciet veniens super eum
iuxta placitum suum, et non erit qui stet contra
faciem eius: et stabit in terra inclyta, et consu-
metur in manu eius. 17 Et ponet faciem suam ut
veniat ad tenendum universum regnum eius, et
recta faciet cum eo: et filiam feminarum dabit ei,
ut evertat illud: et non stabit, nec illius erit. 18 Et
convertet faciem suam ad insulas, et capiet multas:
et cessare faciet principem opprobrii sui, et oppro-
brium eius convertetur in eum. 19 Et convertet
faciem suam ad imperium terræ suæ, et impinget,
et corruet, et non invenietur.

de Seleuco IV

20 Et stabit in loco eius vilissimus, et indignus
decore regio: et in paucis diebus conteretur, non
in furore, nec in prœlio.

de Antiocho IV Epiphane Ægyptum bis oppugnante

21 Et stabit in loco eius despectus, et non tri-
buetur ei honor regius: et veniet clam, et obtine-
bit regnum in fraudulentia. 22 Et brachia pugnantis
expugnabuntur a facie eius, et conterentur: insu-
per et dux fœderis. 23 Et post amicitias, cum eo
faciet dolum: et ascendet, et superabit in modico
populo. 24 Et abundantes, et uberes urbes ingre-
dietur: et faciet quæ non fecerunt patres eius, et
patres patrum eius: rapinas, et prædam, et divi-
tias eorum dissipabit, et contra firmissimas cogita-
tiones inibit: et hoc usque ad tempus. 25 Et con-
citabitur fortitudo eius, et cor eius adversum re-
gem austri in exercitu magno: et rex austri pro-
vocabitur ad bellum multis auxiliis, et fortibus ni-
mis: et non stabunt, quia inibunt adversus eum
consilia. 26 Et comedentes panem cum eo, con-
terent illum, exercitusque eius opprimetur: et ca-

(14) Is 19, 16.

dent interfecti plurimi. 27 Duorum quoque regum
cor erit ut malefaciant, et ad mensam unam men-
dacium loquentur, et non proficient: quia adhuc
finis in aliud tempus. 28 Et revertetur in terram
suam cum opibus multis: et cor eius adversum te-
stamentum sanctum, et faciet, et revertetur in ter-
ram suam. 29 Statuto tempore revertetur, et ve-
niet ad austrum: et non erit priori simile novissi-
mum. 30 Et venient super eum Trieres, et Ro-
mani: et percutietur, et revertetur, et indignabitur
contra testamentum sanctuarii, et faciet: reverte-
turque et cogitabit adversum eos, qui dereliquerunt
testamentum sanctuarii. 31 Et brachia ex eo sta-
bunt, et polluent sanctuarium fortitudinis, et aufe-
rent iuge sacrificium: et dabunt abominationem in
desolationem. 32 Et impii in testamentum simu-
labunt fraudulenter: populus autem sciens Deum
suum, obtinebit, et faciet. 33 Et docti in populo
docebunt plurimos: et ruent in gladio, et in flam-
ma, et in captivitate, et in rapina dierum. 34 Cum-
que corruerint, sublevabuntur auxilio parvulo: et
applicabuntur eis plurimi fraudulenter. 35 Et de
eruditis ruent, ut conflentur, et eligantur, et deal-
bentur usque ad tempus præfinitum: quia adhuc
aliud tempus erit. 36 Et faciet iuxta voluntatem
suam rex, et elevabitur, et magnificabitur adversus
omnem deum: et adversus Deum deorum loquetur
magnifica, et dirigetur, donec compleatur iracundia:
perpetrata quippe est definitio. 37 Et Deum pa-
trum suorum non reputabit: et erit in concupiscen-
tiis feminarum, nec quemquam deorum curabit:
quia adversum universa consurget. 38 Deum au-
tem Maozim in loco suo venerabitur: et Deum,
quem ignoraverunt patres eius, colet auro, et ar-
gento, et lapide pretioso, rebusque pretiosis. 39 Et
faciet ut muniat Maozim cum Deo alieno, quem
cognovit, et multiplicabit gloriam, et dabit eis po-
testatem in multis, et terram dividet gratuito.

40 Et in tempore præfinito prœliabitur adversus
eum rex austri, et quasi tempestas veniet contra
illum rex aquilonis in curribus, et in equitibus, et

ac populum Israel persequente

propter impietatem suam

de hoste novissimo

in classe magna, et ingredietur terras, et conteret,
et pertransiet. 41 Et introibit in terram gloriosam,
et multæ corruent: hæ autem solæ salvabuntur de
manu eius, Edom, et Moab, et principium filiorum
Ammon. 42 Et mittet manum suam in terras: et
terra Ægypti non effugiet. 43 Et dominabitur the-
saurorum auri, et argenti, et in omnibus pretiosis
Ægypti: per Libyam quoque, et Æthiopiam trans-
ibit. 44 Et fama turbabit eum ab oriente et ab
aquilone: et veniet in multitudine magna ut con-
terat et interficiat plurimos. 45 Et figet taberna-
culum suum Apadno inter maria, super montem
inclytum et sanctum: et veniet usque ad summi-
tatem eius, et nemo auxiliabitur ei.

12 1 In tempore autem illo consurget Michael *ac protectore populi Israel*
princeps magnus, qui stat pro filiis populi
tui: et veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo
gentes esse cœperunt usque ad tempus illud. Et
in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui
inventus fuerit scriptus in libro.

2 Et multi de his, qui dormiunt in terræ pulvere, *de resurrectione et mercede*
evigilabunt: alii in vitam æternam, et alii in op-
probrium ut videant semper. 3 Qui autem docti
fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui
ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in per-
petuas æternitates.

4 Tu autem Daniel claude sermones, et signa li- *de libro signando*
brum usque ad tempus statutum: plurimi pertrans-
ibunt, et multiplex erit scientia.

5 Et vidi ego Daniel, et ecce quasi duo alii sta- *finis visionis*
bant: unus hinc super ripam fluminis, et alius inde
ex altera ripa fluminis. 6 Et dixi viro, qui erat
indutus lineis, qui stabat super aquas fluminis: Us-
quequo finis horum mirabilium? 7 Et audivi vi-
rum, qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas
fluminis, cum elevasset dexteram et sinistram suam
in cælum, et iurasset per viventem in æternum,

---

(2) Mt 25, 46. — (3) Sap 3, 7. — (7) Apc 10, 5.

quia in tempus, et tempora, et dimidium temporis.
Et cum completa fuerit dispersio manus populi
sancti, complebuntur universa hæc. 8 Et ego au-
divi, et non intellexi. Et dixi: Domine mi, quid
erit post hæc? 9 Et ait: Vade Daniel, quia clausi
sunt, signatique sermones usque ad præfinitum tem-
pus. 10 Eligentur, et dealbabuntur, et quasi ignis
probabuntur multi: et impie agent impii, neque in-
telligent omnes impii, porro docti intelligent. 11 Et
a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium, et
posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille
ducenti nonaginta. 12 Beatus, qui exspectat, et
pervenit usque ad dies mille trecentos trigintaquin-
que. 13 Tu autem vade ad præfinitum: et requie-
sces, et stabis in sorte tua in finem dierum.

Hucusque Danielem in Hebræo Volumine legimus. Quæ sequuntur usque ad finem libri, de Theodotionis editione translata sunt.

Appendices libri, 13, 1—14, 42

1. Ad 2, 49: de liberatione castæ Susannæ, 13, 1—64

Senibus iudicibus sollicitantibus resistit

13 1 Et erat vir habitans in Babylone, et no-
men eius Ioakim: 2 Et accepit uxorem no-
mine Susannam, filiam Helciæ pulchram nimis, et
timentem Deum: 3 parentes enim illius, cum es-
sent iusti, erudierunt filiam suam secundum legem
Moysi. 4 Erat autem Ioakim dives valde, et erat
ei pomarium vicinum domui suæ: et ad ipsum con-
fluebant Iudæi, eo quod esset honorabilior omnium.
5 Et constituti sunt de populo duo senes iudices in
illo anno: de quibus locutus est Dominus: Quia
egressa est iniquitas de Babylone a senioribus iudi-
cibus, qui videbantur regere populum. 6 Isti fre-
quentabant domum Ioakim, et veniebant ad eos
omnes, qui habebant iudicia. 7 Cum autem popu-
lus revertisset per meridiem, ingrediebatur Susanna,
et deambulabat in pomario viri sui. 8 Et videbant
eam senes quotidie ingredientem, et deambulan-
tem: et exarserunt in concupiscentiam eius: 9 et
everterunt sensum suum, et declinaverunt oculos

suos ut non viderent cælum, neque reeordarentur
iudiciorum iustorum. 10 Erant ergo ambo vulne-
rati amore eius, nec indicaverunt sibi vicissim do-
lorem suum: 11 erubescebant enim indicare sibi
concupiscentiam suam, volentes concumbere cum
ea: 12 et observabant quotidie sollicitius videre
eam. Dixitque alter ad alterum: 13 Eamus do-
mum, quia hora prandii est. Et egressi recesse-
runt a se. 14 Cumque revertissent, venerunt in
unum: et sciscitantes ab invicem causam, confessi
sunt concupiscentiam suam: et tunc in communi
statuerunt tempus, quando eam possent invenire
solam. 15 Factum est autem, cum observarent diem
aptum, ingressa est aliquando sicut heri et nudius-
tertius, cum duabus solis puellis, voluitque lavari
in pomario: æstus quippe erat: 16 et non erat ibi
quisquam, præter duos senes absconditos, et con-
templantes eam. 17 Dixit ergo puellis: Afferte
mihi oleum, et smigmata, et ostia pomarii claudite,
ut laver. 18 Et fecerunt sicut præceperat: clause-
runtque ostia pomarii, et egressæ sunt per posti-
cum ut afferrent quæ iusserat; nesciebantque senes
intus esse absconditos. 19 Cum autem egressæ
essent puellæ, surrexerunt duo senes, et accurrerunt
ad eam, et dixerunt: 20 Ecce ostia pomarii clausa
sunt, et nemo nos videt, et nos in concupiscentia
tui sumus: quamobrem assentire nobis, et commi-
scere nobiscum. 21 Quod si nolueris, dicemus con-
tra te testimonium, quod fuerit tecum iuvenis, et
ob hanc causam emiseris puellas a te. 22 Ingemuit
Susanna, et ait: Angustiæ sunt mihi undique: si
enim hoc egero, mors mihi est: si autem non egero,
non effugiam manus vestras. 23 Sed melius est
mihi absque opere incidere in manus vestras, quam
peccare in conspectu Domini. 24 Et exclamavit
voce magna Susanna: exclamaverunt autem et se-
nes adversus eam. 25 Et cucurrit unus ad ostia
pomarii, et aperuit. 26 Cum ergo audissent cla-
morem famuli domus in pomario, irruerunt per po-
sticum ut viderent quidnam esset. 27 Postquam
autem senes locuti sunt, erubuerunt servi vehe-

menter: quia numquam dictus fuerat sermo huius-
cemodi de Susanna.

ab illis adulterii accusata condemnatur

Et facta est dies crastina. 28 Cumque venisset
populus ad Ioakim virum eius, venerunt et duo
presbyteri pleni iniqua cogitatione adversus Susan-
nam ut interficerent eam. 29 Et dixerunt coram
populo: Mittite ad Susannam filiam Helciæ uxorem
Ioakim. Et statim miserunt. 30 Et venit cum pa-
rentibus, et filiis, et universis cognatis suis. 31 Porro
Susanna erat delicata nimis, et pulchra specie. 32 At
iniqui illi iusserunt ut discooperiretur (erat enim
cooperta) ut vel sic satiarentur decore eius. 33 Fle-
bant igitur sui, et omnes qui noverant eam. 34 Con-
surgentes autem duo presbyteri in medio populi,
posuerunt manus suas super caput eius. 35 Quæ
flens suspexit ad cælum: erat enim cor eius fidu-
ciam habens in Domino. 36 Et dixerunt presby-
teri: Cum deambularemus in pomario soli, ingressa
est hæc cum duabus puellis: et clausit ostia po-
marii, et dimisit a se puellas. 37 Venitque ad eam
adolescens, qui erat absconditus, et concubuit cum
ea. 38 Porro nos cum essemus in angulo pomarii,
videntes iniquitatem, cucurrimus ad eos, et vidi-
mus eos pariter commisceri. 39 Et illum quidem
non quivimus comprehendere, quia fortior nobis
erat, et apertis ostiis exsilivit: 40 hanc autem cum
apprehendissemus, interrogavimus, quisnam esset
adolescens, et noluit indicare nobis: huius rei te-
stes sumus. 41 Credidit eis multitudo quasi seni-
bus et iudicibus populi, et condemnaverunt eam ad
mortem. 42 Exclamavit autem voce magna Susanna,
et dixit: Deus æterne, qui absconditorum es cog-
nitor, qui nosti omnia antequam fiant, 43 tu scis
quoniam falsum testimonium tulerunt contra me:
et ecce morior, cum nihil horum fecerim, quæ isti
malitiose composuerunt adversum me.

sed a Daniele innocens demonstratur

44 Exaudivit autem Dominus vocem eis. 45 Cum-
que duceretur ad mortem, suscitavit Dominus spi-
ritum sanctum pueri iunioris, cuius nomen Daniel:
46 Et exclamavit voce magna: Mundus ego sum a
sanguine huius. 47 Et conversus omnis populus ad

eum, dixit: Quis est iste sermo, quem tu locutus
es? 48 Qui cum staret in medio eorum, ait: Sic
fatui filii Israel, non iudicantes, neque quod verum
est cognoscentes, condemnastis filiam Israel? 49 Re-
vertimini ad iudicium, quia falsum testimonium lo-
cuti sunt adversus eam. 50 Reversus est ergo po-
pulus cum festinatione, et dixerunt ei senes: Veni,
et sede in medio nostrum, et indica nobis: quia
tibi Deus dedit honorem senectutis. 51 Et dixit
ad eos Daniel: Separate illos ab invicem procul, et
diiudicabo eos. 52 Cum ergo divisi essent alter ab
altero, vocavit unum de eis, et dixit ad eum: In-
veterate dierum malorum, nunc venerunt peccata
tua, quæ operabaris prius: 53 iudicans iudicia in-
iusta, innocentes opprimens, et dimittens noxios,
dicente Domino: Innocentem et iustum non inter-
ficies. 54 Nunc ergo si vidisti eam, dic sub qua
arbore videris eos colloquentes sibi. Qui ait: Sub
schino. 55 Dixit autem Daniel: Recte mentitus es
in caput tuum: Ecce enim angelus Dei accepta sen-
tentia ab eo, scindet te medium. 56 Et, amoto eo,
iussit venire alium, et dixit ei: Semen Chanaan,
et non Iuda, species decepit te, et concupiscentia
subvertit cor tuum: 57 sic faciebatis filiabus Israel,
et illæ timentes loquebantur vobis: sed filia Iuda
non sustinuit iniquitatem vestram. 58 Nunc ergo
dic mihi, sub qua arbore comprehenderis eos lo-
quentes sibi. Qui ait: Sub prino. 59 Dixit autem
ei Daniel: Recte mentitus es et tu in caput tuum:
manet enim angelus Domini, gladium habens, ut
secet te medium, et interficiat vos. 60 Exclamavit
itaque omnis cœtus voce magna, et benedixerunt
Deum, qui salvat sperantes in se. 61 Et consur-
rexerunt adversus duos presbyteros (convicerat enim
eos Daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium)
feceruntque eis sicut male egerant adversus pro-
ximum, 62 ut facerent secundum legem Moysi: et
interfecerunt eos, et salvatus est sanguis innoxius
in die illa. 63 Helcias autem et uxor eius lauda-

(53) Ex 23, 7. — (62) Dt 19, 18.

verunt Deum pro filia sua Susanna cum Ioakim marito eius, et cognatis omnibus, quia non esset inventa in ea res turpis. 64 Daniel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa, et deinceps.

2. Ad 6, 28: de eversione idolorum, 13, 65—14, 42

Daniel conviva Cyri

65 Et rex Astyages appositus est ad patres suos, et suscepit Cyrus Perses regnum eius.

14 1 Erat autem Daniel conviva regis, et honoratus super omnes amicos eius.

idolum Bel non adorat

2 Erat quoque idolum apud Babylonios nomine Bel: et impendebantur in eo per dies singulos similæ artabæ duodecim, et oves quadraginta, vinique amphoræ sex. 3 Rex quoque colebat eum, et ibat per singulos dies adorare eum: porro Daniel adorabat Deum suum. Dixitque ei rex: Quare non adoras Bel? 4 Qui respondens, ait ei: Quia non colo idola manufacta, sed viventem Deum, qui creavit cælum, et terram, et habet potestatem omnis carnis. 5 Et dixit rex ad eum: Non videtur tibi esse Bel vivens Deus? An non vides quanta comedat, et bibat quotidie? 6 Et ait Daniel arridens: Ne erres rex; iste enim intrinsecus luteus est, et forinsecus æreus, neque comedit aliquando. 7 Et iratus rex vocavit sacerdotes eius, et ait eis: Nisi dixeritis mihi, quis est qui comedat impensas has, moriemini. 8 Si autem ostenderitis, quoniam Bel comedat hæc, morietur Daniel, quia blasphemavit in Bel. Et dixit Daniel regi: Fiat iuxta verbum tuum. 9 Erant autem sacerdotes Bel septuaginta, exceptis uxoribus, et parvulis, et filiis. Et venit rex cum Daniele in templum Bel. 10 Et dixerunt sacerdotes Bel: Ecce nos egredimur foras: et tu rex pone escas, et vinum misce, et claude ostium, et signa anulo tuo: 11 et cum ingressus fueris mane, nisi inveneris omnia comesta a Bel, morte moriemur, vel Daniel qui mentitus est adversum nos. 12 Contemnebant autem, quia fecerant sub mensa absconditum introitum, et per illum ingrediebantur semper, et devorabant ea.

sed fraude sacerdotum detecta subvertit

13 Factum est igitur postquam egressi sunt illi,
rex posuit cibos ante Bel: præcepit Daniel pueris
suis, et attulerunt cinerem, et cribravit per totum
templum coram rege: et egressi clauserunt ostium:
et signantes anulo regis abierunt. 14 Sacerdotes
autem ingressi sunt nocte iuxta consuetudinem su-
am, et uxores et filii eorum: et comederunt omnia,
et biberunt. 15 Surrexit autem rex primo diluculo,
et Daniel cum eo. 16 Et ait rex: Salvane sunt si-
gnacula, Daniel? Qui respondit: Salva, rex. 17 Sta-
timque cum aperuisset ostium, intuitus rex men-
sam, exclamavit voce magna: Magnus es Bel, et
non est apud te dolus quisquam. 18 Et risit Da-
niel: et tenuit regem ne ingrederetur intro: et
dixit: Ecce pavimentum, animadverte cuius vestigia
sint hæc. 19 Et dixit rex: Video vestigia virorum,
et mulierum, et infantium. Et iratus est rex.
20 Tunc apprehendit sacerdotes, et uxores, et filios
eorum: et ostenderunt ei abscondita ostiola, per
quæ ingrediebantur, et consumebant quæ erant su-
per mensam. 21 Occidit ergo illos rex, et tradidit
Bel in potestatem Danielis: qui subvertit eum, et
templum eius.

atque draconem interficit

22 Et erat draco magnus in loco illo, et colebant
eum Babylonii. 23 Et dixit rex Danieli: Ecce nunc
non potes dicere quia iste non sit Deus vivens:
adora ergo eum. 24 Dixitque Daniel: Dominum
Deum meum adoro: quia ipse est Deus vivens:
iste autem non est Deus vivens. 25 Tu autem rex
da mihi potestatem, et interficiam draconem abs-
que gladio, et fuste. Et ait rex: Do tibi. 26 Tulit
ergo Daniel picem, et adipem, et pilos, et coxit
pariter: fecitque massas, et dedit in os draconis,
et diruptus est draco. Et dixit: Ecce quem co-
lebatis.

in lacum leonum missus

27 Quod cum audissent Babylonii, indignati sunt
vehementer: et congregati adversum regem, dixe-
runt: Iudæus factus est rex: Bel destruxit, draco-
nem interfecit, et sacerdotes occidit. 28 Et dixe-
runt cum venissent ad regem: Trade nobis Da-
nielem, alioquin interficiemus te, et domum tuam.

29 Vidit ergo rex quod irruerent in eum vehemen-
ter: et necessitate compulsus tradidit eis Danielem.
30 Qui miserunt eum in lacum leonum, et erat ibi
diebus sex. 31 Porro in lacu erant leones septem,
et dabantur eis duo corpora quotidie, et duæ oves:
et tunc non data sunt eis, ut devorarent Danielem.

ab Habacuc propheta pascitur

32 Erat autem Habacuc propheta in Iudæa, et
ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in al-
veolo: et ibat in campum ut ferret messoribus.
33 Dixitque angelus Domini ad Habacuc: Fer pran-
dium, quod habes, in Babylonem Danieli, qui est
in lacu leonum. 34 Et dixit Habacuc: Domine, Ba-
bylonem non vidi, et lacum nescio. 35 Et appre-
hendit eum angelus Domini in vertice eius, et
portavit eum capillo capitis sui, posuitque eum in
Babylone supra lacum in impetu spiritus sui. 36 Et
clamavit Habacuc, dicens: Daniel serve Dei, tolle
prandium, quod misit tibi Deus. 37 Et ait Daniel:
Recordatus es mei Deus, et non dereliquisti dili-
gentes te. 38 Surgensque Daniel comedit. Porro
angelus Domini restituit Habacuc confestim in loco
suo.

Cyrus Danielem educit ac Deum Israel honorat

39 Venit ergo rex die septimo ut lugeret Danie-
lem: et venit ad lacum, et introspexit, et ecce Da-
niel sedens in medio leonum. 40 Et exclamavit
voce magna rex, dicens: Magnus es Domine Deus
Danielis. Et extraxit eum de lacu leonum. 41 Porro
illos, qui perditionis eius causa fuerant, intromisit
in lacum, et devorati sunt in momento coram eo.
42 Tunc rex ait: Paveant omnes habitantes in uni-
versa terra Deum Danielis: quia ipse est Salvator,
faciens signa, et mirabilia in terra: qui liberavit
Danielem de lacu leonum.

---

(35) Ez 8, 3.

PROPHETIA OSEE

I. Actiones symbolicæ Osee, 1, 1—3, 5

1. Matrimonium cum fornicaria, 1, 1—2, 1

1 1 Verbum Domini, quod factum est ad Osee Titulus
filium Beeri, in diebus Oziæ, Ioathan, Achaz, libri
Ezechiæ regum Iuda et in diebus Ieroboam filii
Ioas regis Israel.

2 Principium loquendi Domino in Osee: et dixit Gomer
Dominus ad Osee: Vade, sume tibi uxorem forni- uxor pa-
cationum, et fac tibi filios fornicationum: quia for- rit
nicans fornicabitur terra a Domino. 3 Et abiit, et
accepit Gomer filiam Debelaim:

et concepit, et peperit ei filium. 4 Et dixit Do- filium
minus ad eum: Voca nomen eius Iezrahel: quo- Iezrahel
niam adhuc modicum, et visitabo sanguinem Iez-
rahel super domum Iehu, et quiescere faciam re-
gnum domus Israel. 5 Et in illa die conteram ar-
cum Israel in valle Iezrahel.

6 Et concepit adhuc, et peperit filiam. Et dixit filiam
ei: Voca nomen eius Absque misericordia: quia Lo-rucha-
non addam ultra misereri domui Israel, sed obli- ma
vione obliviscar eorum. 7 Et domui Iuda misere-
bor, et salvabo eos in Domino Deo suo: et non
salvabo eos in arcu, et gladio, et in bello, et in
equis, et in equitibus.

8 Et ablactavit eam, quæ erat Absque miseri- filium
cordia. Et concepit, et peperit filium. 9 Et dixit: Lo-ammi
Voca nomen eius: Non populus meus: quia vos
non populus meus, et ego non ero vester.

quorum nomina mutabuntur

10 Et erit numerus filiorum Israel quasi arena maris, quæ sine mensura est, et non numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis: Non populus meus vos: dicetur eis: Filii Dei viventis.
11 Et congregabuntur filii Iuda, et filii Israel pariter: et ponent sibimet caput unum, et ascendent de terra: quia magnus dies Iezrahel.

2 1 Dicite fratribus vestris: Populus meus: et sorori vestræ, Misericordiam consecuta.

2. Peccatum et pœna necnon restitutio Israel, 2, 2—24

Israel Dei sui obliviscens mærore et inopia affligetur

2 Iudicate matrem vestram, iudicate: quoniam
ipsa non uxor mea, et ego non vir eius.
Auferat fornicationes suas a facie sua, et adulteria sua de medio uberum suorum.
3 Ne forte exspoliem eam nudam, et statuam
eam secundum diem nativitatis suæ:
et ponam eam quasi solitudinem, et statuam
eam velut terram inviam,
et interficiam eam siti.
4 Et filiorum illius non miserebor: quoniam filii
fornicationum sunt.
5 Quia fornicata est mater eorum, confusa est
quæ concepit eos:
quia dixit: Vadam post amatores meos, qui
dant panes mihi, et aquas meas,
lanam meam, et linum meum, oleum meum,
et potum meum.
6 Propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis,
et sepiam eam maceria,
et semitas suas non inveniet.
7 Et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos:
et quæret eos, et non inveniet,
et dicet: Vadam, et revertar ad virum meum
priorem: quia bene mihi erat tunc magis
quam nunc.

---

(10) Rom 9, 26.

8 Et hæc nescivit, quia ego dedi ei frumentum,
et vinum, et oleum, et argentum multiplicavi ei, et aurum, quæ fecerunt Baal.
9 Idcirco convertar, et sumam frumentum meum
in tempore suo, et vinum meum in tempore suo,
et liberabo lanam meam et linum meum, quæ operiebant ignominiam eius.
10 Et nunc revelabo stultitiam eius in oculis amatorum eius: et vir non eruet eam de manu mea:
11 et cessare faciam omne gaudium eius, sollemnitatem eius, neomeniam eius, sabbatum eius,
et omnia festa tempora eius.
12 Et corrumpam vineam eius, et ficum eius: de quibus dixit:
Mercedes hæ, meæ sunt, quas dederunt mihi amatores mei:
et ponam eam in saltum, et comedet eam bestia agri.
13 Et visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum,
et ornabatur inaure sua, et monili suo, et ibat post amatores suos,
et mei obliviscebatur, dicit Dominus.

14 Propter hoc, ecce ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem: et loquar ad cor eius.
15 Et dabo ei vinitores eius ex eodem loco, et vallem Achor ad aperiendam spem:
et canet ibi iuxta dies iuventutis suæ, et iuxta dies ascensionis suæ de terra Ægypti.
16 Et erit in die illa, ait Dominus: vocabit me: Vir meus: et non vocabit me ultra, Baali.
17 Et auferam nomina Baalim de ore eius, et non recordabitur ultra nominis eorum.
18 Et percutiam cum eis fœdus in die illa, cum bestia agri, et cum volucre cæli, et cum reptili terræ:
et arcum, et gladium, et bellum conteram de terra: et dormire eos faciam fiducialiter.

sed conversa ad Deum suum reducetur magnaque felicitate donabitur

19 Et sponsabo te mihi in sempiternum: et sponsabo te mihi in iustitia, et iudicio, et in misericordia, et in miserationibus.
20 Et sponsabo te mihi in fide: et scies quia ego Dominus.
21 Et erit in die illa: Exaudiam, dicit Dominus, exaudiam cælos, et illi exaudient terram.
22 Et terra exaudiet triticum, et vinum, et oleum: et hæc exaudient Iezrahel.
23 Et seminabo eam mihi in terra, et miserebor eius, quæ fuit Absque misericordia.
24 Et dicam non populo meo: Populus meus es tu: et ipse dicet: Deus meus es tu.

3. Matrimonium cum adultera, 3, 1—5

Adultera seclusa sed non dimissa

3 [1] Et dixit Dominus ad me: Adhuc vade, et
dilige mulierem dilectam amico et adulteram:
sicut diligit Dominus filios Israel, et ipsi respiciunt
ad deos alienos, et diligunt vinacia uvarum. [2] Et
fodi eam mihi quindecim argenteis, et coro hordei,
et dimidio coro hordei. [3] Et dixi ad eam: Dies
multos exspectabis me: non fornicaberis, et non
eris viro: sed et ego exspectabo te. [4] Quia dies
multos sedebunt filii Israel sine rege, et sine principe, et sine sacrificio, et sine altari, et sine ephod,
et sine theraphim. [5] Et post hæc revertentur filii
Israel, et quærent Dominum Deum suum, et David regem suum: et pavebunt ad Dominum, et ad
bonum eius in novissimo dierum.

Israelem exsulem sed restituendam significat

II. Sermones prophetici Osee, 4, 1—14, 10

1. Culpa et pœna Israel nuntiantur, 4, 1—5, 9

Vitia populi abundant

4 [1] Audite verbum Domini filii Israel, quia iudicium Domino cum habitatoribus terræ: non est enim veritas, et non est misericordia, et non est scientia Dei in terra.
2 Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum,

(24) Rom 9, 25; 1 Ptr 2, 10. — (5) Ez 34, 23.

et adulterium inundaverunt, et sanguis sanguinem tetigit.
3 Propter hoc lugebit terra, et infirmabitur omnis, qui habitat in ea,
in bestia agri, et in volucre cæli: sed et pisces maris congregabuntur.

4 Verumtamen unusquisque non iudicet: et non arguatur vir: propter negligentiam sacerdotum
populus enim tuus sicut hi, qui contradicunt sacerdoti.
5 Et corrues hodie, et corruet etiam propheta tecum: nocte tacere feci matrem tuam.
6 Conticuit populus meus, eo quod non habuerit scientiam:
quia tu scientiam reppulisti: repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi:
et oblita es legis Dei tui, obliviscar filiorum tuorum et ego.
7 Secundum multitudinem eorum sic peccaverunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo.
8 Peccata populi mei comedent, et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum.

9 Et erit sicut populus, sic sacerdos: ideo populus et sacerdos punietur
et visitabo super eum vias eius, et cogitationes eius reddam ei.
10 Et comedent, et non saturabuntur: fornicati sunt, et non cessaverunt:
quoniam Dominum dereliquerunt in non custodiendo.

11 Fornicatio, et vinum, et ebrietas auferunt cor. Israel idola colit
12 Populus meus in ligno suo interrogavit, et baculus eius annuntiavit ei:
spiritus enim fornicationum decepit eos, et fornicati sunt a Deo suo.
13 Super capita montium sacrificabant, et super colles accendebant thymiama:
subtus quercum, et populum, et terebinthum, quia bona erat umbra eius:

ideo fornicabuntur filiæ vestræ, et sponsæ vestræ adulteræ erunt.
14 Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatæ, et super sponsas vestras cum adulteraverint:
quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur,
et cum effeminatis sacrificabant,
et populus non intelligens vapulabit.

et Iudam scandalizat

15 Si fornicaris tu Israel, non delinquat saltem
Iuda: et nolite ingredi in Galgala, et ne ascende-
ritis in Bethaven, neque iuraveritis: Vivit Domi-
nus. 16 Quoniam sicut vacca lasciviens declinavit
Israel: nunc pascet eos Dominus, quasi agnum in
latitudine. 17 Particeps idolorum Ephraim, dimitte
eum. 18 Separatum est convivium eorum, forni-
catione fornicati sunt: dilexerunt afferre ignomi-
niam protectores eius. 19 Ligavit eum spiritus in
alis suis, et confundentur a sacrificiis suis.

a sacerdotibus et principibus seductus

5 1 Audite hoc sacerdotes, et attendite domus Israel,
et domus regis auscultate: quia vobis iudicium est,
quoniam laqueus facti estis speculationi, et rete expansum super Thabor.
2 Et victimas declinastis in profundum: et ego eruditor omnium eorum.
3 Ego scio Ephraim, et Israel non est absconditus a me:
quia nunc fornicatus est Ephraim, contaminatus est Israel.
4 Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad Deum suum:
quia spiritus fornicationum in medio eorum, et Dominum non cognoverunt.
5 Et respondebit arrogantia Israel in facie eius:
et Israel, et Ephraim ruent in iniquitate sua,
ruet etiam Iudas cum eis.
6 In gregibus suis, et in armentis suis vadent ad quærendum Dominum, et non invenient: ablatus est ab eis.

[7] In Dominum prævaricati sunt, quia filios alienos genuerunt:
nunc devorabit eos mensis cum partibus suis.

[8] Clangite buccina in Gabaa, tuba in Rama: ululate in Bethaven, post tergum tuum Beniamin. — idcirco corripientur
[9] Ephraim in desolatione erit in die correptionis: in tribubus Israel ostendi fidem.

2. Israel et Iuda sincere converti nolunt, 5, 10—7, 16

[10] Facti sunt principes Iuda quasi assumentes terminum: super eos effundam quasi aquam iram meam. — Ab Assyriis frustra salutem quærent
[11] Calumniam patiens est Ephraim, fractus iudicio: quoniam cœpit abire post sordes.
[12] Et ego quasi tinea Ephraim: et quasi putredo domui Iuda.
[13] Et vidit Ephraim languorem suum, et Iuda vinculum suum:
et abiit Ephraim ad Assur, et misit ad regem Ultorem:
et ipse non poterit sanare vos, nec solvere poterit a vobis vinculum.
[14] Quoniam ego quasi leæna Ephraim, et quasi catulus leonis domui Iuda:
ego ego capiam, et vadam: tollam, et non est qui eruat.

[15] Vadens revertar ad locum meum: donec deficiatis, et quæratis faciem meam. — ad Dominum revertentur quidem
6 [1] In tribulatione sua mane consurgent ad me: Venite, et revertamur ad Dominum:
[2] quia ipse cepit, et sanabit nos: percutiet, et curabit nos.
[3] Vivificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos,
et vivemus in conspectu eius.
Sciemus, sequemurque ut cognoscamus Dominum:

(3) 1 Cor 15, 4.

quasi diluculum præparatus est egressus eius,
et veniet quasi imber nobis temporaneus, et
serotinus terræ.

sed mox pactum eius iterum violabunt

4 Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi
Iuda?
misericordia vestra quasi nubes matutina, et
quasi ros mane pertransiens.
5 Propter hoc dolavi in prophetis, occidi eos in
verbis oris mei:
et iudicia tua quasi lux egredientur.
6 Quia misericordiam volui, et non sacrificium,
et scientiam Dei plus quam holocausta.
7 Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum,
ibi prævaricati sunt in me.
8 Galaad civitas operantium idolum, supplantata
sanguine.
9 Et quasi fauces virorum latronum, particeps sacerdotum,
in via interficientium pergentes
de Sichem:
quia scelus operati sunt. 10 In domo Israel
vidi horrendum:
ibi fornicationes Ephraim: contaminatus est
Israel.
11 Sed et Iuda pone messem tibi,
cum convertero captivitatem populi mei.

7 1 Cum sanare vellem Israel,
revelata est iniquitas Ephraim, et malitia Samariæ,
quia operati sunt mendacium: et fur ingressus
est spolians, latrunculus foris.
2 Et ne forte dicant in cordibus suis omnem
malitiam eorum me recordatum:
nunc circumdederunt eos adinventiones suæ,
coram facie mea factæ sunt.
3 In malitia sua lætificaverunt regem: et in mendaciis
suis principes.
4 Omnes adulterantes, quasi clibanus succensus a
coquente: quievit paululum civitas a com-

---

(6) 1 Sm 15, 22; Eccl 4, 17; Mt 9, 13; 12, 7.

mistione fermenti, donec fermentaretur totum.
5 Dies regis nostri: cœperunt principes furere a vino: extendit manum suam cum illusoribus.
6 Quia applicuerunt quasi clibanum cor suum,
cum insidiaretur eis:
tota nocte dormivit coquens eos, mane ipse succensus quasi ignis flammæ.
7 Omnes calefacti sunt quasi clibanus, et devoraverunt iudices suos:
omnes reges eorum ceciderunt: non est qui clamet in eis ad me.

8 Ephraim in populis ipse commiscebatur: Ephraim factus est subcinericius panis, qui non reversatur.
9 Comederunt alieni robur eius, et ipse nescivit:
sed et cani effusi sunt in eo, et ipse ignoravit.
10 Et humiliabitur superbia Israel in facie eius:
nec reversi sunt ad Dominum Deum suum, et non quæsierunt eum in omnibus his.
11 Et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor:
Ægyptum invocabant, ad Assyrios abierunt.
12 Et cum profecti fuerint, expandam super eos rete meum:
quasi volucrem cæli detraham eos, cædam eos secundum auditionem cœtus eorum.
13 Væ eis, quoniam recesserunt a me: vastabuntur, quia prævaricati sunt in me:
et ego redemi eos: et ipsi locuti sunt contra me mendacia.
14 Et non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis:
super triticum et vinum ruminabant, recesserunt a me.
15 Et ego erudivi eos, et confortavi brachia eorum: et in me cogitaverunt malitiam.
16 Reversi sunt ut essent absque iugo: facti sunt quasi arcus dolosus:

in Ægyptum et Assyriam volantes a Domino capientur

cadent in gladio principes eorum, a furore linguæ suæ. Ista subsannatio eorum in terra Ægypti.

3. Idololatræ ignominia et mæstitia afficientur, 8, 1—10, 8

Israelitæ fœdifragi

8 1 In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini:
pro eo quod transgressi sunt fœdus meum,
et legem meam prævaricati sunt.
2 Me invocabunt: Deus meus cognovimus te Israel.
3 Proiecit Israel bonum, inimicus persequetur eum.

propter idololatriam inimicis servient

4 Ipsi regnaverunt, et non ex me: principes exstiterunt, et non cognovi:
argentum suum, et aurum suum fecerunt sibi idola, ut interirent:
5 proiectus est vitulus tuus Samaria, iratus est furor meus in eos.
Usquequo non poterunt emundari?
6 Quia ex Israel et ipse est: artifex fecit illum,
et non est Deus: quoniam in aranearum telas erit vitulus Samariæ.
7 Quia ventum seminabunt, et turbinem metent:
culmus stans non est in eo, germen non faciet farinam:
quod et si fecerit, alieni comedent eam.
8 Devoratus est Israel: nunc factus est in nationibus quasi vas immundum.
9 Quia ipsi ascenderunt ad Assur, onager solitarius sibi: Ephraim munera dederunt amatoribus.
10 Sed et cum mercede conduxerint nationes,
nunc congregabo eos:
et quiescent paulisper ab onere regis, et principum.
11 Quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum: factæ sunt ei aræ in delictum.

12 Scribam ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ sunt.
13 Hostias offerent, immolabunt carnes, et comedent, et Dominus non suscipiet eas:
nunc recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit peccata eorum:
ipsi in Ægyptum convertentur.
14 Et oblitus est Israel factoris sui, et ædificavit delubra: et Iudas multiplicavit urbes munitas:
et mittam ignem in civitates eius, et devorabit ædes illius.

9 1 Noli lætari Israel, noli exsultare sicut populi: atque in terris alienis tristitia replebuntur
quia fornicatus es a Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici.
2 Area et torcular non pascet eos, et vinum mentietur eis.
3 Non habitabunt in terra Domini:
reversus est Ephraim in Ægyptum, et in Assyriis pollutum comedit.
4 Non libabunt Domino vinum, et non placebunt ei:
sacrificia eorum quasi panis lugentium; omnes, qui comedent eum, contaminabuntur:
quia panis eorum animæ ipsorum, non intrabit in domum Domini.
5 Quid facietis in die sollemni, in die festivitatis Domini?
6 Ecce enim profecti sunt a vastitate:
Ægyptus congregabit eos, Memphis sepeliet eos:
desiderabile argentum eorum urtica hereditabit,
lappa in tabernaculis eorum.

7 Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis: quia prophetis non crediderunt
scitote Israel stultum prophetam, insanum virum spiritualem,
propter multitudinem iniquitatis tuæ, et multitudinem amentiæ.

8 Speculator Ephraim cum Deo meo:
propheta laqueus ruinæ factus est super omnes
vias eius, insania in domo Dei eius.
9 Profunde peccaverunt, sicut in diebus Gabaa:
recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit
peccata eorum.

neque Domino adhæserunt

10 Quasi uvas in deserto inveni Israel: quasi
prima poma ficulneæ in cacumine eius vidi
patres eorum:
ipsi autem intraverunt ad Beelphegor, et ab-
alienati sunt in confusionem,
et facti sunt abominabiles sicut ea, quæ dile-
xerunt.
11 Ephraim quasi avis avolavit, gloria eorum a
partu, et ab utero, et a conceptu.
12 Quod et si enutrierint filios suos, absque li-
beris eos faciam in hominibus:
sed et væ eis cum recessero ab eis.
13 Ephraim, ut vidi, Tyrus erat fundata in pulchri-
tudine: et Ephraim educet ad interfecto-
rem filios suos.
14 Da eis Domine. Quid dabis eis? Da eis vul-
vam sine liberis, et ubera arentia.
15 Omnes nequitiæ eorum in Galgal, quia ibi ex-
osos habui eos:
propter malitiam adinventionum eorum de
domo mea eiiciam eos:
non addam ut diligam eos, omnes principes
eorum recedentes.
16 Percussus est Ephraim, radix eorum exsiccata
est: fructum nequaquam facient.
Quod et si genuerint, interficiam amantissima
uteri eorum.
17 Abiiciet eos Deus meus, quia non audierunt
eum:
et erunt vagi in nationibus.

in simulacris suis confundentur

10 1 Vitis frondosa Israel, fructus adæquatus
est ei:

---

(9) Idc 19. — (15) 1 Sm 8.

secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria,
iuxta ubertatem terræ suæ exuberavit simulacris.
2 Divisum est cor eorum, nunc interibunt:
ipse confringet simulacra eorum, depopulabitur aras eorum.
3 Quia nunc dicent: Non est rex nobis:
non enim timemus Dominum: et rex quid faciet nobis?
4 Loquimini verba visionis inutilis, et ferietis fœdus: et germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri.
5 Vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariæ:
quia luxit super eum populus eius,
et æditui eius super eum exsultaverunt in gloria eius, quia migravit ab eo.
6 Siquidem et ipse in Assur delatus est, munus regi Ultori:
confusio Ephraim capiet, et confundetur Israel in voluntate sua.
7 Transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aquæ.
8 Et disperdentur excelsa idoli, peccatum Israel:
lappa, et tribulus ascendet super aras eorum:
et dicent montibus: Operite nos; et collibus: Cadite super nos.

4. Captivitas ac restitutio prædicuntur, 10, 9—11, 11

Filii iniquitatis corripientur

9 Ex diebus Gabaa, peccavit Israel, ibi steterunt:
non comprehendet eos in Gabaa prœlium super
filios iniquitatis. 10 Iuxta desiderium meum cor-
ripiam eos: congregabuntur super eos populi, cum
corripientur propter duas iniquitates suas. 11 Eph-
raim vitula docta diligere trituram, et ego transivi
super pulchritudinem colli eius: ascendam super
Ephraim, arabit Iudas, confringet sibi sulcos Iacob.
12 Seminate vobis in iustitia, et metite in ore mi-

---

(8) Is 2, 19; Lc 23, 30; Apc 6, 16. — (9) Idc 20.

sericordiæ, innovate vobis novale: tempus autem
requirendi Dominum, cum venerit qui docebit vos
iustitiam. 13 Arastis impietatem, iniquitatem mes-
suistis, comedistis frugem mendacii: quia confisus
es in viis tuis, in multitudine fortium tuorum.
14 Consurget tumultus in populo tuo: et omnes
munitiones tuæ vastabuntur, sicut vastatus est Sal-
mana a domo eius qui iudicavit Baal in die prœlii,
matre super filios allisa. 15 Sic fecit vobis Bethel,
a facie malitiæ nequitiarum vestrarum.

11 1 Sicut mane transiit, pertransiit rex Is-
rael.

Ægyptiis et Assyriis tradentur

Quia puer Israel, et dilexi eum: et ex Ægypto
vocavi filium meum. 2 Vocaverunt eos, sic ab-
ierunt a facie eorum: Baalim immolabant, et simu-
lacris sacrificabant. 3 Et ego quasi nutricius Eph-
raim, portabam eos in brachiis meis: et nescierunt
quod curarem eos. 4 In funiculis Adam traham
eos, in vinculis caritatis: et ero eis quasi exaltans
iugum super maxillas eorum: et declinavi ad eum
ut vesceretur. 5 Non revertetur in terram Ægypti,
et Assur ipse rex eius: quoniam noluerunt con-
verti. 6 Cœpit gladius in civitatibus eius, et con-
sumet electos eius, et comedet capita eorum. 7 Et
populus meus pendebit ad reditum meum: iugum
autem imponetur eis simul, quod non auferetur.

sed a Domino misericordi iterum reducentur

8 Quomodo dabo te Ephraim, protegam te Israel?
quomodo dabo te sicut Adama, ponam te, ut
Seboim?
Conversum est in me cor meum, pariter con-
turbata est pœnitudo mea.
9 Non faciam furorem iræ meæ: non convertar
ut disperdam Ephraim:
quoniam Deus ego, et non homo: in medio
tui sanctus, et non ingrediar civitatem.
10 Post Dominum ambulabunt, quasi leo rugiet:
quia ipse rugiet, et formidabunt filii maris.

---

(12) Ir 4, 3. — (14) Idc 8, 11. — (1) Mt 2, 15. —
(8) Gn 19, 24.

11 Et avolabunt quasi avis ex Ægypto, et quasi
columba de terra Assyriorum:
et collocabo eos in domibus suis, dicit Dominus.

5. **Peccatores ad pænitentiam invitantur, 11, 12—14, 10**

12 Circumdedit me in negatione Ephraim, et in dolo domus Israel: Dolosi et ingrati
Iudas autem testis descendit cum Deo, et cum sanctis fidelis.

12 1 Ephraim pascit ventum, et sequitur æstum:
tota die mendacium, et vastitatem multiplicat:
et fœdus cum Assyriis iniit, et oleum in Ægyptum ferebat.
2 Iudicium ergo Domini cum Iuda, et visitatio
super Iacob:
iuxta vias eius, et iuxta adinventiones eius reddet ei.
3 In utero supplantavit fratrem suum: et in
fortitudine sua directus est cum angelo.
4 Et invaluit ad angelum, et confortatus est:
flevit, et rogavit eum:
in Bethel invenit eum, et ibi locutus est nobiscum.
5 Et Dominus Deus exercituum, Dominus memoriale eius.
6 Et tu ad Deum tuum converteris:
misericordiam et iudicium custodi, et spera in Deo tuo semper.
7 Chanaan, in manu eius statera dolosa, calumniam dilexit.
8 Et dixit Ephraim: Verumtamen dives effectus
sum, inveni idolum mihi:
omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem, quam peccavi.
9 Et ego Dominus Deus tuus ex terra Ægypti,
adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in diebus festivitatis.

(3) Gn 25, 25; 32, 26.

10 Et locutus sum super prophetas, et ego visionem multiplicavi, et in manu prophetarum assimilatus sum.
11 Si Galaad idolum, ergo frustra erant in Galgal bobus immolantes: nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri:
12 Fugit Iacob in regionem Syriæ, et servivit Israel in uxorem, et in uxorem servavit.
13 In propheta autem eduxit Dominus Israel de Ægypto: et in propheta servatus est.
14 Ad iracundiam me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis, et sanguis eius super eum veniet, et opprobrium eius restituet ei Dominus suus.

idololatræ et superbi

13 1 Loquente Ephraim, horror invasit Israel, et deliquit in Baal, et mortuus est.
2 Et nunc addiderunt ad peccandum: feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum,
factura artificum totum est: his ipsi dicunt: Immolate homines vitulos adorantes.
3 Idcirco erunt quasi nubes matutina, et sicut ros matutinus præteriens,
sicut pulvis turbine raptus ex area, et sicut fumus de fumario.
4 Ego autem Dominus Deus tuus ex terra Ægypti: et Deum absque me nescies, et salvator non est præter me.
5 Ego cognovi te in deserto, in terra solitudinis.
6 Iuxta pascua sua adimpleti sunt, et saturati sunt:
et levaverunt cor suum, et obliti sunt mei.
7 Et ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via Assyriorum.
8 Occurram eis quasi ursa raptis catulis, et dirumpam interiora iecoris eorum:
et consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos.

---

(12) Gn 28, 5. — (13) Ex 14, 21 s. — (4) Is 43, 11.

9 Perditio tua Israel: tantummodo in me auxilium tuum.
10 Ubi est rex tuus? maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis:
et iudices tui, de quibus dixisti: Da mihi regem, et principes.
11 Dabo tibi regem in furore meo, et auferam in indignatione mea.

12 Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius. filii insipientes
13 Dolores parturientis venient ei: ipse filius non sapiens:
nunc enim non stabit in contritione filiorum.
14 De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos:
ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne:
consolatio abscondita est ab oculis meis.
15 Quia ipse inter fratres dividet: adducet urentem ventum Dominus de deserto ascendentem:
et siccabit venas eius, et desolabit fontem eius,
et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis.

14 1 Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum: in gladio pereant,
parvuli eorum elidantur, et fetæ eius discindantur.

2 Convertere Israel ad Dominum Deum tuum: ad Deum salvatorem convertantur
quoniam corruisti in iniquitate tua.
3 Tollite vobiscum verba, et convertimini ad Dominum:
et dicite ei: Omnem aufer iniquitatem, accipe bonum: et reddemus vitulos labiorum nostrorum.

---

(10) 1 Sm 8, 5. — (14) 1 Cor 15, 54; Hbr 2, 14. — (15) Ez 19, 12.

4 Assur non salvabit nos, super equum non
ascendemus,
nec dicemus ultra: Dii nostri opera manuum
nostrarum:
quia eius, qui in te est, misereberis pupilli.
5 Sanabo contritiones eorum, diligam eos spontanee:
quia aversus est furor meus ab eis.
6 Ero quasi ros, Israel germinabit sicut lilium,
et erumpet radix eius ut Libani.
7 Ibunt rami eius, et erit quasi oliva gloria eius:
et odor eius ut Libani.
8 Convertentur sedentes in umbra eius: vivent
tritico,
et germinabunt quasi vinea: memoriale eius
sicut vinum Libani.
9 Ephraim quid mihi ultra idola? ego exaudiam, et dirigam eum
ego ut abietem virentem: ex me fructus tuus
inventus est.
10 Quis sapiens, et intelliget ista? intelligens, et
sciet hæc?
quia rectæ viæ Domini,
et iusti ambulabunt in eis: prævaricatores
vero corruent in eis.

PROPHETIA IOEL

I. Duæ causæ pænitentiæ 1, 1—2, 17

1. Regio per locustas depopulata, 1, 1—20

1 [1] Verbum Domini, quod factum est ad Ioel filium Phatuel. Titulus libri

[2] Audite hoc senes, et auribus percipite omnes habitatores terræ: propheta plagam locustarum describit
si factum est istud in diebus vestris, aut in diebus patrum vestrorum?
[3] Super hoc filiis vestris narrate, et filii vestri filiis suis, et filii eorum generationi alteræ.
[4] Residuum erucæ comedit locusta,
et residuum locustæ comedit bruchus,
et residuum bruchi comedit rubigo.
[5] Expergiscimini ebrii, et flete,
et ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine: quoniam periit ab ore vestro.
[6] Gens enim ascendit super terram meam, fortis et innumerabilis:
dentes eius ut dentes leonis: et molares eius ut catuli leonis.
[7] Posuit vineam meam in desertum, et ficum meam decorticavit:
nudans spoliavit eam, et proiecit: albi facti sunt rami eius.
[8] Plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis suæ.
[9] Periit sacrificium, et libatio de domo Domini:
luxerunt sacerdotes ministri Domini.
[10] Depopulata est regio, luxit humus:
quoniam devastatum est triticum, confusum est vinum, elanguit oleum.

11 Confusi sunt agricolæ, ululaverunt vinitores
super frumento, et hordeo, quia periit messis
agri.
12 Vinea confusa est, et ficus elanguit:
malogranatum, et palma, et malum, et omnia
ligna agri aruerunt:
quia confusum est gaudium a filiis hominum.

omnes ad planctum et ieiunium adhortatur

13 Accingite vos, et plangite sacerdotes, ululate
ministri altaris:
ingredimini, cubate in sacco ministri Dei mei:
quoniam interiit de domo Dei vestri sacrificium, et libatio.
14 Sanctificate ieiunium, vocate cœtum,
congregate senes omnes habitatores terræ
in domum Dei vestri: et clamate ad Dominum:
15 A a a, diei!
quia prope est dies Domini, et quasi vastitas
a potente veniet.
16 Numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo Dei nostri, lætitia, et
exsultatio?
17 Computruerunt iumenta in stercore suo, demolita sunt horrea,
dissipatæ sunt apothecæ: quoniam confusum
est triticum.
18 Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti?
Quia non est pascua eis: sed et greges pecorum disperierunt.
19 Ad te Domine clamabo:
quia ignis comedit speciosa deserti, et flamma
succendit omnia ligna regionis.
20 Sed et bestiæ agri, quasi area sitiens imbrem,
suspexerunt ad te:
quoniam exsiccati sunt fontes aquarum, et ignis
devoravit speciosa deserti.

---

(14) Inf 2, 15.

2. Dies Domini propinqua, 2, 1—17

2 [1] Canite tuba in Sion, ululate in monte sancto meo,
conturbentur omnes habitatores terræ:
Quia venit dies Domini, quia prope est
[2] dies tenebrarum, et caliginis, dies nubis, et turbinis:
quasi mane expansum super montes populus multus et fortis:
similis ei non fuit a principio, et post eum non erit usque in annos generationis et generationis.
[3] Ante faciem eius ignis vorans, et post eum exurens flamma:
quasi hortus voluptatis terra coram eo, et post eum solitudo deserti, neque est qui effugiat eum.
[4] Quasi aspectus equorum, aspectus eorum: et quasi equites sic current.
[5] Sicut sonitus quadrigarum super capita montium exsilient, sicut sonitus flammæ ignis devorantis stipulam,
velut populus fortis præparatus ad prœlium.
[6] A facie eius cruciabuntur populi: omnes vultus redigentur in ollam.
[7] Sicut fortes current: quasi viri bellatores ascendent murum:
viri in viis suis gradientur, et non declinabunt a semitis suis.
[8] Unusquisque fratrem suum non coarctabit,
singuli in calle suo ambulabunt:
sed et per fenestras cadent, et non demolientur.
[9] Urbem ingredientur, in muro current:
domos conscendent, per fenestras intrabunt quasi fur.
[10] A facie eius contremuit terra, moti sunt cæli:
sol et luna obtenebrati sunt et stellæ retraxerunt splendorem suum.

Dies iudicii prope est

præcursores iudicis iam adsunt

Dominus terribilis veniet

(10) Is 13, 10; Ez 32, 7; Inf 3, 15; Mc 13, 24; Lc 21, 25.

11 Et *Dominus* dedit vocem suam ante faciem
exercitus sui:
quia multa sunt nimis castra eius, quia fortia
et facientia verbum eius:
magnus enim dies Domini, et terribilis valde:
et quis sustinebit eum?

idcirco sincere pænitentia agatur

12 Nunc ergo dicit Dominus:
Convertimini ad me in toto corde vestro in
ieiunio, et in fletu, et in planctu.
13 Et scindite corda vestra, et non vestimenta vestra, et convertimini ad Dominum Deum
vestrum:
quia benignus et misericors est, patiens et
multæ misericordiæ, et præstabilis super
malitia.
14 Quis scit si convertatur, et ignoscat, et relinquat post se benedictionem, sacrificium,
et libamen Domino Deo vestro?
15 Canite tuba in Sion,
sanctificate ieiunium, vocate cœtum,
16 congregate populum, sanctificate ecclesiam,
coadunate senes, congregate parvulos, et sugentes ubera:
egrediatur sponsus de cubili suo, et sponsa
de thalamo suo.
17 Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes
ministri Domini:
et dicent: Parce Domine, parce populo tuo: et
ne des hereditatem tuam in opprobrium
ut dominentur eis nationes.
quare dicunt in populis: Ubi est Deus eorum?

II. Duo fructus pænitentiæ, 2, 18—3, 21

1. Agri uberrimi maximeque fertiles, 2, 18—27

Locustis ablatis agri omni copia rerum abundabunt

18 Zelatus est Dominus terram suam, et pepercit populo suo:
19 Et respondit Dominus, et dixit populo suo:

---

(11) Ir 30, 7; Am 5, 18; Soph 1, 15 — (13) Ps 85, 5; Ion 4, 2. — (14) Ion 3, 9. — (15) Sup 1, 14.

Ecce ego mittam vobis frumentum, et vinum,
et oleum, et replebimini eis:
et non dabo vos ultra opprobrium in gentibus.
20 Et eum, qui ab aquilone est, procul faciam a
vobis: et expellam eum in terram inviam,
et desertam:
faciem eius contra mare orientale, et extremum
eius ad mare novissimum:
et ascendet fetor eius, et ascendet putredo
eius, quia superbe egit.
21 Noli timere terra, exsulta et lætare: quoniam
magnificavit Dominus ut faceret.
22 Nolite timere animalia regionis: quia germinaverunt
speciosa deserti,
quia lignum attulit fructum suum, ficus, et
vinea dederunt virtutem suam.
23 Et filii Sion exsultate, et lætamini in Domino
Deo vestro:
quia dedit vobis doctorem iustitiæ, et descendere
faciet ad vos imbrem matutinum et
serotinum sicut in principio.
24 Et implebuntur areæ frumento, et redundabunt
torcularia vino, et oleo.
25 Et reddam vobis annos, quos comedit locusta,
bruchus, et rubigo, et eruca: fortitudo mea
magna, quam misi in vos.
26 Et comedetis vescentes, et saturabimini: et
laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui
fecit mirabilia vobiscum:
et non confundetur populus meus in sempiternum.
27 Et scietis quia in medio Israel ego sum: et
ego Dominus Deus vester, et non est amplius:
et non confundetur populus meus in æternum.

2. Effusio Spiritus et salvatio in die Domini, 2, 28—3, 21

28 Et erit post hæc: effundam spiritum meum
super omnem carnem: Spiritus super omnes effundetur

---

(28) Is 44, 3; Act 2, 17.

et prophetabunt filii vestri, et filiæ vestræ:
senes vestri somnia somniabunt, et iuvenes vestri visiones videbunt.
29 Sed et super servos meos, et ancillas in diebus illis effundam spiritum meum.

invocantes Dominum salvabuntur

30 Et dabo prodigia in cælo, et in terra, sanguinem, et ignem, et vaporem fumi.
31 Sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem:
antequam veniat dies Domini magnus, et horribilis.
32 Et erit: omnis qui invocaverit nomen Domini, salvus erit:
quia in monte Sion, et in Ierusalem erit salvatio, sicut dixit Dominus,
et in residuis, quos Dominus vocaverit.

quando inimici Israelis

3 1 Quia ecce in diebus illis, et in tempore illo cum convertero captivitatem Iuda, et Ierusalem:
2 Congregabo omnes gentes, et deducam eas in vallem Iosaphat:
et disceptabo cum eis ibi super populo meo, et hereditate mea Israel,
quos disperserunt in nationibus, et terram meam diviserunt.
3 Et super populum meum miserunt sortem:
et posuerunt puerum in prostibulo, et puellam vendiderunt pro vino ut biberent.
4 Verum quid mihi et vobis Tyrus, et Sidon, et omnis terminus Palæsthinorum?
numquid ultionem vos reddetis mihi? et si ulciscimini vos contra me,
cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum.
5 Argentum enim meum, et aurum tulistis: et desiderabilia mea, et pulcherrima intulistis in delubra vestra.

---

(31) Sup 2, 10; Mt 24, 29; Lc 21, 25. — (32) Rom 10, 13.

6 Et filios Iuda, et filios Ierusalem vendidistis filiis
Græcorum, ut longe faceretis eos de fini-
bus suis.
7 Ecce ego suscitabo eos de loco, in quo vendi-
distis eos: et convertam retributionem
vestram in caput vestrum.
8 Et vendam filios vestros, et filias vestras in
manibus filiorum Iuda, et venundabunt
eos Sabæis genti longinquæ, quia Domi-
nus locutus est.

9 Clamate hoc in gentibus, sanctificate bellum,
suscitate robustos: accedant, ascendant om-
nes viri bellatores.
10 Concidite aratra vestra in gladios, et ligones
vestros in lanceas.
Infirmus dicat: Quia fortis ego sum.
11 Erumpite, et venite omnes gentes de circuitu,
et congregamini: ibi occumbere faciet Do-
minus robustos tuos.
12 Consurgant, et ascendant gentes in vallem Io-
saphat: quia ibi sedebo ut iudicem omnes
gentes in circuitu.
13 Mittite falces, quoniam maturavit messis:
venite, et descendite, quia plenum est torcular,
exuberant torcularia: quia multiplicata est ma-
litia eorum.
14 Populi populi in valle concisionis: quia iuxta
est dies Domini in valle concisionis.
15 Sol et luna obtenebrati sunt, et stellæ retra-
xerunt splendorem suum.
16 Et Dominus de Sion rugiet, et de Ierusalem
dabit vocem suam: et movebuntur cæli,
et terra:
et Dominus spes populi sui, et fortitudo filio-
rum Israel.
17 Et scietis quia ego Dominus Deus vester ha-
bitans in Sion monte sancto meo:

ac reliquæ gentes iudicabuntur

(13) Apc 14, 15. — (15) Sup 2, 10. 31. — (16) Ir 25, 30; Am 1, 2.

et erit Ierusalem sancta, et alieni non transibunt per eam amplius.

et digna factis recipient

18 Et erit in die illa: stillabunt montes dulcedinem,
et colles fluent lacte: et per omnes rivos Iuda ibunt aquæ:
et fons de domo Domini egredietur, et irrigabit torrentem spinarum.
19 Ægyptus in desolationem erit, et Idumæa in desertum perditionis:
pro eo quod inique egerint in filios Iuda, et effuderint sanguinem innocentem in terra sua.
20 Et Iudæa in æternum habitabitur, et Ierusalem in generationem et generationem.
21 Et mundabo sanguinem eorum, quem non mundaveram: et Dominus commorabitur in Sion.

---

(18) Am 9, 13

PROPHETIA AMOS

EXORDIUM

Regno Israel et regnis vicinis iudicium nuntiatur, 1, 1—2, 16

1. Regnis vicinis, 1, 1—2, 5

1 [1] Verba Amos, qui fuit in pastoribus de The- *Titulus libri*
cue: quæ vidit super Israel in diebus Oziæ
regis Iuda, et in diebus Ieroboam filii Ioas regis
Israel ante duos annos terræmotus.

2 Et dixit: Dominus de Sion rugiet, et de Ieru- *Dominus iudicaturus est*
salem dabit vocem suam:
et luxerunt speciosa pastorum, et exsiccatus
est vertex Carmeli.

3 Hæc dicit Dominus: *Damascum*
Super tribus sceleribus Damasci, et super
quattuor non convertam eum:
eo quod trituraverint in plaustris ferreis Galaad.
4 Et mittam ignem in domum Azael, et devorabit domos Benadad.
5 Et conteram vectem Damasci: et disperdam
habitatorem de campo idoli,
et tenentem sceptrum de domo voluptatis: et
transferetur populus Syriæ Cyrenen, dicit
Dominus.

6 Hæc dicit Dominus: *Philisthinos*
Super tribus sceleribus Gazæ, et super quattuor non convertam eum:
eo quod transtulerint captivitatem perfectam,
ut concluderent eam in Idumæa.

(1) Zach 14, 5. — (2) Ir 25, 30; Ioel 3, 16.

7 Et mittam ignem in murum Gazæ, et devorabit ædes eius.
8 Et *disperdam* habitatorem de Azoto, et tenentem sceptrum de Ascalone:
et convertam manum meam super Accaron, et peribunt reliqui Philisthinorum, dicit Dominus Deus.

Tyrum

9 Hæc dicit Dominus:
Super tribus sceleribus Tyri, et super quattuor non convertam eum:
eo quod concluserint captivitatem perfectam in Idumæa, et non sint recordati fœderis fratrum.
10 Et mittam ignem in murum Tyri, et devorabit ædes eius.

Edom

11 Hæc dicit Dominus:
Super tribus sceleribus Edom, et super quattuor non convertam eum:
eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum, et violaverit misericordiam eius,
et tenuerit ultra furorem suum, et indignationem suam servaverit usque in finem.
12 Mittam ignem in Theman: et devorabit ædes Bosræ.

Ammon

13 Hæc dicit Dominus:
Super tribus sceleribus filiorum Ammon, et super quattuor non convertam eum:
eo quod dissecuerit prægnantes Galaad ad dilatandum terminum suum.
14 Et succendam ignem in muro Rabba: et devorabit ædes eius
in ululatu in die belli, et in turbine in die commotionis.
15 Et ibit Melchom in captivitatem, ipse, et principes eius simul, dicit Dominus.

Moab

2 1 Hæc dicit Dominus:
Super tribus sceleribus Moab, et super quattuor non convertam eum:

eo quod incenderit ossa regis Idumææ usque
ad cinerem.
2 Et mittam ignem in Moab, et devorabit ædes
Carioth:
et morietur in sonitu Moab, in clangore tubæ:
3 et disperdam iudicem de medio eius, et om-
nes principes eius interficiam cum eo, dicit
Dominus.

4 Hæc dicit Dominus: Iudam
Super tribus sceleribus Iuda, et super quat-
tuor non convertam eum:
eo quod abiecerit legem Domini, et mandata
eius non custodierit:
deceperunt enim eos idola sua, post quæ ab-
ierant patres eorum.
5 Et mittam ignem in Iuda, et devorabit ædes
Ierusalem.

2. Regno Israel, 2, 6—16

6 Hæc dicit Dominus: Propter vitia
Super tribus sceleribus Israel, et super quat-
tuor non convertam eum:
pro eo quod vendiderit pro argento iustum,
et pauperem pro calceamentis.
7 Qui conterunt super pulverem terræ capita pau-
perum, et viam humilium declinant:
et filius ac pater eius ierunt ad puellam, ut
violarent nomen sanctum meum.
8 Et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta
omne altare: et vinum damnatorum bibe-
bant in domo Dei sui.

9 Ego autem exterminavi Amorrhæum a facie populi ingrati et inobœdientis
eorum:
cuius altitudo, cedrorum altitudo eius, et for-
tis ipse quasi quercus:
et contrivi fructum eius desuper, et radices
eius subter.

(9) Nm 21, 24; Dt 2, 24.

10 Ego sum, qui ascendere vos feci de terra Ægypti,
et duxi vos in deserto quadraginta annis
ut possideretis terram Amorrhæi.
11 Et suscitavi de filiis vestris in prophetas, et
de iuvenibus vestris nazaræos:
numquid non ita est filii Israel? dicit Dominus.
12 Et propinabitis nazaræis vinum: et prophetis
mandabitis, dicentes: Ne prophetetis.

regnum subvertetur

13 Ecce ego stridebo subter vos, sicut stridet
plaustrum onustum fæno.
14 Et peribit fuga a veloce, et fortis non obtinebit virtutem suam,
et robustus non salvabit animam suam: 15 et
tenens arcum non stabit,
et velox pedibus suis non salvabitur, et ascensor equi non salvabit animam suam:
16 et robustus corde inter fortes nudus fugiet in
illa die, dicit Dominus.

I. Sermones prophetici Amos, 3, 1—6, 15

1. De castigatione certa et dura, 3, 1—15

Non obstante electione

3 1 Audite verbum, quod locutus est Dominus
super vos, filii Israel:
super omnem cognationem, quam eduxi de
terra Ægypti, dicens:
2 Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognationibus terræ:
idcirco visitabo super vos omnes iniquitates
vestras.

Israel certo castigabitur

3 Numquid ambulabunt duo pariter, nisi convenerit eis?
4 Numquid rugiet leo in saltu, nisi habuerit
prædam?
numquid dabit catulus leonis vocem de cubili
suo, nisi aliquid apprehenderit?
5 numquid cadet avis in laqueum terræ absque
aucupe?

---

(10) Ex 14, 21; Dt 8, 2.

numquid auferetur laqueus de terra antequam
quid ceperit?
6 Si clanget tuba in civitate, et populus non
expavescet?
si erit malum in civitate, quod Dominus non
fecerit?
7 Quia non facit Dominus Deus verbum, nisi
revelaverit secretum suum ad servos suos
prophetas.
8 Leo rugiet, quis non timebit?
Dominus Deus locutus est, quis non prophe-
tabit?

9 Auditum facite in ædibus Azoti, et in ædibus propter
terræ Ægypti: iniquita-
et dicite: Congregamini super montes Sa- tes suas
mariæ,
et videte insanias multas in medio eius, et
calumniam patientes in penetralibus eius.
10 Et nescierunt facere rectum, dicit Dominus,
thesaurizantes iniquitatem, et rapinas in ædi-
bus suis.

11 Propterea hæc dicit Dominus Deus: Tribula- ita ut
bitur, et circuietur terra: pauci
et detrahetur ex te fortitudo tua, et diripien- tantum
tur ædes tuæ. salventur
12 Hæc dicit Dominus: Quomodo si eruat pastor
de ore leonis duo crura, aut extremum auri-
culæ:
sic eruentur filii Israel, qui habitant in Samaria
in plaga lectuli, et in Damasci grabato.

13 Audite, et contestamini in domo Iacob, dicit altaria
Dominus Deus exercituum: vero et
14 quia in die cum visitare cœpero prævarica- palatia
tiones Israel, destruen-
super eum visitabo, et super altaria Bethel: tur
et amputabuntur cornua altaris, et cadent in
terram.
15 Et percutiam domum hiemalem cum domo
æstiva:

et peribunt domus eburneæ, et dissipabuntur
ædes *multæ*, dicit Dominus.

2. De impænitentia Israelis castigati, 4, 1—13

Mulieres sceleratas

4 1 Audite verbum hoc vaccæ pingues, quæ
estis in monte Samariæ:
quæ calumniam facitis egenis, et confringitis
pauperes:
quæ dicitis dominis vestris: Afferte, et bibemus.
2 Iuravit Dominus Deus in sancto suo: quia
ecce dies venient super vos,
et levabunt vos in contis, et reliquias vestras
in ollis ferventibus.
3 Et per aperturas exibitis altera contra alteram,
et proiiciemini in Armon, dicit Dominus.

filiosque Israel idololatras

4 Venite ad Bethel, et impie agite: ad Galgalam, et multiplicate prævaricationem:
et afferte mane victimas vestras, tribus diebus decimas vestras.
5 Et sacrificate de fermentato laudem: et vo
cate voluntarias oblationes, et annuntiate:
sic enim voluistis filii Israel, dicit Dominus
Deus.

qui castigationibus non erudiuntur

6 Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in
cunctis urbibus vestris,
et indigentiam panum in omnibus locis vestris:
et non estis reversi ad me, dicit Dominus.
7 Ego quoque prohibui a vobis imbrem, cum
adhuc tres menses superessent usque ad
messem:
et plui super unam civitatem, et super alteram civitatem non plui:
pars una compluta est; et pars, super quam
non plui, aruit.
8 Et venerunt duæ et tres civitates ad unam civitatem ut biberent aquam, et non sunt
satiatæ:
et non redistis ad me, dicit Dominus.

9 Percussi vos in vento urente, et in aurugine,
multitudinem hortorum vestrorum, et vinearum vestrarum:
oliveta vestra, et ficeta vestra comedit eruca:
et non redistis ad me, dicit Dominus.
10 Misi in vos mortem in via Ægypti, percussi
in gladio iuvenes vestros usque ad captivitatem equorum vestrorum:
et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras: et non redistis ad me, dicit Dominus.
11 Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam, et Gomorrham,
et facti estis quasi torris raptus ab incendio:
et non redistis ad me, dicit Dominus.

12 Quapropter hæc faciam tibi Israel: Dominus omnipotens iudicabit
postquam autem hæc fecero tibi præparare in occursum Dei tui Israel.
13 Quia ecce formans montes, et creans ventum,
et annuntians homini eloquium suum,
faciens matutinam nebulam, et gradiens super excelsa terræ: Dominus Deus exercituum nomen eius.

3. De casu Israelis impænitentis, 5, 1—6, 15

5 1 Audite verbum istud, quod ego levo super vos planctum. Virgo Israel proicietur
Domus Israel cecidit, et non adiiciet ut resurgat.
2 Virgo Israel proiecta est in terram suam, non est qui suscitet eam.
3 Quia hæc dicit Dominus Deus:
Urbs, de qua egrediebantur mille, relinquentur in ea centum:
et de qua egrediebantur centum, relinquentur in ea decem in domo Israel.

4 Quia hæc dicit Dominus domui Israel: quia Dominum et iustitiam non quærit
Quærite me, et vivetis,
5 Et nolite quærere Bethel,

(9) Agg 2, 18. — (11) Gn 19, 24.

et in Galgalam nolite intrare, et in Bersabee
non transibitis:
quia Galgala captiva ducetur, et Bethel erit
inutilis.
6 Quærite Dominum, et vivite: ne forte comburatur ut ignis domus Ioseph,
et devorabit, et non erit qui exstinguat Bethel.
7 Qui convertitis in absinthium iudicium, et iustitiam in terra relinquitis.
8 Facientem Arcturum, et Orionem,
et convertentem in mane tenebras, et diem
in noctem mutantem:
qui vocat aquas maris, et effundit eas super
faciem terræ:
Dominus nomen est eius.
9 Qui subridet vastitatem super robustum, et
depopulationem super potentem affert.
10 Odio habuerunt corripientem in porta: et loquentem perfecte abominati sunt.
11 Idcirco, pro eo quod diripiebatis pauperem, et
prædam electam tollebatis ab eo:
domos quadro lapide ædificabitis, et non habitabitis in eis:
vineas plantabitis amantissimas, et non bibetis
vinum earum.
12 Quia cognovi multa scelera vestra, et fortia
peccata vestra:
hostes iusti accipientes munus, et pauperes
deprimentes in porta:
13 Ideo prudens in tempore illo tacebit, quia tempus malum est.
14 Quærite bonum, et non malum, ut vivatis:
et erit Dominus Deus exercituum vobiscum,
sicut dixistis.
15 Odite malum, et diligite bonum, et constituite
in porta iudicium:
si forte misereatur Dominus Deus exercituum
reliquiis Ioseph.

---

(8) Inf 9, 6. — (11) Soph 1, 13. — (15) Ps 96, 10;
Rom 12, 9.

16 Propterea hæc dicit Dominus Deus exercituum dominator,
in omnibus plateis planctus: et in cunctis, quæ foris sunt, dicetur væ væ:
et vocabunt agricolam ad luctum, et ad planctum eos, qui sciunt plangere.
17 Et in omnibus vineis erit planctus: quia pertransibo in medio tui, dicit Dominus.

ideo ubique planctus erit

18 Væ desiderantibus diem Domini: ad quid eam vobis?
dies Domini ista, tenebræ, et non lux.
19 Quomodo si fugiat vir a facie leonis, et occurrat ei ursus:
et ingrediatur domum, et innitatur manu sua super parietem, et mordeat eum coluber.
20 Numquid non tenebræ dies Domini, et non lux: et caligo, et non splendor in ea?
21 Odi, et proieci festivitates vestras: et non capiam odorem cœtuum vestrorum.
22 Quod si obtuleritis mihi holocautomata, et munera vestra, non suscipiam: et vota pinguium vestrorum non respiciam.
23 Aufer a me tumultum carminum tuorum: et cantica lyræ tuæ non audiam.
24 Et revelabitur quasi aqua iudicium, et iustitia quasi torrens fortis.
25 Numquid hostias et sacrificium obtulistis mihi in deserto quadraginta annis, domus Israel?
26 Et portastis tabernaculum Moloch vestro, et imaginem idolorum vestrorum,
sidus Dei vestri, quæ fecistis vobis.
27 Et migrare vos faciam trans Damascum, dicit Dominus, Deus exercituum nomen eius.

dies Domini calamitatem et captivitatem afferet

6 1 Væ qui opulenti estis in Sion, et confiditis in monte Samariæ:
optimates capita populorum, ingredientes pompatice domum Israel.

principes Iuda et Israel in capite transmigrantium erunt

---

(18) Ir 30, 7; Ioel 2, 11; Soph 1, 15. — (21) Is 1, 11; Ir 6, 20; Mal 1, 12. — (25) Act 7, 42. — (1) Lc 6, 24.

2 Transite in Chalane, et videte, et ite inde in
Emath magnam:
et descendite in Geth Palæsthinorum, et ad
optima quæque regna horum:
si latior terminus eorum termino vestro est.
3 Qui separati estis in diem malum: et appro-
pinquatis solio iniquitatis.
4 Qui dormitis in lectis eburneis, et lascivitis
in stratis vestris:
qui comeditis agnum de grege, et vitulos de
medio armenti.
5 Qui canitis ad vocem psalterii: sicut David
putaverunt se habere vasa cantici.
6 Bibentes vinum in phialis, et optimo unguento
delibuti:
et nihil patiebantur super contritione Ioseph.
7 Quapropter nunc migrabunt in capite transmi-
grantium: et auferetur factio lascivientium.

plurimi bello ac peste interibunt

8 Iuravit Dominus Deus in anima sua, dicit Do-
minus Deus exercituum:
Detestor ego superbiam Iacob,
et domos eius odi, et tradam civitatem cum
habitatoribus suis.
9 Quod si reliqui fuerint decem viri in domo
una, et ipsi morientur.
10 Et tollet eum propinquus suus, et comburet
eum, ut efferat ossa de domo:
et dicet ei, qui in penetralibus domus est:
Numquid adhuc est penes te?
11 Et respondebit: Finis est. Et dicet ei: Tace, et
non recorderis nominis Domini.

quibus Dominus iniquos percutiet

12 Quia ecce Dominus mandabit,
et percutiet domum maiorem ruinis, et do-
mum minorem scissionibus.
13 Numquid currere queunt in petris equi, aut
arari potest in bubalis,
quoniam convertistis in amaritudinem iudicium,
et fructum iustitiæ in absinthium?

(8) Ir 51, 14.

14 Qui lætamini in nihilo: qui dicitis: Numquid
non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua?
15 Ecce enim suscitabo super vos domus Israel,
dicit Dominus Deus exercituum, gentem:
et conteret vos ab introitu Emath, usque ad torrentem deserti.

II. Visiones symbolicæ Amos, 7, 1—9, 15

1. Locusta comedens et ignis devorans, 7, 1—6

7 1 Hæc ostendit mihi Dominus Deus: et ecce
fictor locustæ in principio germinantium sero-
tini imbris, et ecce serotinus post tonsionem re-
gis. 2 Et factum est: cum consummasset com-
edere herbam terræ, dixi: Domine Deus propitius
esto, obsecro: quis suscitabit Iacob, quia parvulus
est? 3 Misertus est Dominus super hoc: Non
erit, dixit Dominus.

Locusta prohibetur

4 Hæc ostendit mihi Dominus Deus: et ecce vo-
cabat iudicium ad ignem Dominus Deus: et devo-
ravit abyssum multam, et comedit simul partem.
5 Et dixi: Domine Deus quiesce, obsecro: quis
suscitabit Iacob, quia parvulus est? 6 Misertus
est Dominus super hoc: Sed et istud non erit,
dixit Dominus Deus.

et ignis arcetur

2. Trulla vel perpendiculum, 7, 7—17

7 Hæc ostendit mihi Dominus: et ecce Domi-
nus stans super murum litum, et in manu eius
trulla cæmentarii. 8 Et dixit Dominus ad me:
Quid tu vides Amos? Et dixi: Trullam cæmen-
tarii. Et dixit Dominus: Ecce ego ponam trullam
in medio populi mei Israel: non adiiciam ultra su-
perinducere eum. 9 Et demolientur excelsa idoli,
et sanctificationes Israel desolabuntur: et consur-
gam super domum Ieroboam in gladio.

Israel destruetur

10 Et misit Amasias sacerdos Bethel ad Ieroboam
regem Israel, dicens: Rebellavit contra te Amos
in medio domus Israel: non poterit terra sustinere
universos sermones eius. 11 Hæc enim dicit Amos:

Amos Amasiæ sacerdoti pœnas prædicit

In gladio morietur Ieroboam, et Israel captivus mi-
grabit de terra sua: 12 Et dixit Amasias ad Amos:
Qui vides, gradere, fuge in terram Iuda: et com-
ede ibi panem, et prophetabis ibi. 13 Et in Bethel
non adiicies ultra ut prophetes: quia sanctificatio
regis est, et domus regni est. 14 Responditque
Amos, et dixit ad Amasiam: Non sum propheta,
et non sum filius prophetæ: sed armentarius ego
sum vellicans sycomoros. 15 Et tulit me Dominus
cum sequerer gregem: et dixit Dominus ad me:
Vade propheta ad populum meum Israel. 16 Et
nunc audi verbum Domini: Tu dicis:

Non prophetabis super Israel, et non stillabis
super domum idoli.

17 Propter hoc hæc dicit Dominus:
Uxor tua in civitate fornicabitur: et filii tui,
et filiæ tuæ in gladio cadent,
et humus tua funiculo metietur: et tu in terra
polluta morieris,
et Israel captivus migrabit de terra sua.

3. Uncinus pomorum, 8, 1—14

Finis populi Israel veniet

8 1 Hæc ostendit mihi Dominus Deus: et ecce
uncinus pomorum. 2 Et dixit: Quid tu vides
Amos? Et dixi: Uncinum pomorum. Et dixit
Dominus ad me: Venit finis super populum meum
Israel: non adiiciam ultra ut pertranseam eum.
3 Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit Do-
minus Deus: multi morientur: in omni loco pro-
iicietur silentium.

Amos populo oppressionem pauperum exprobrat

4 Audite hoc qui conteritis pauperem, et defi-
cere facitis egenos terræ,
5 dicentes: Quando transibit mensis, et venun-
dabimus merces:
et sabbatum, et aperiemus frumentum:
ut imminuamus mensuram, et augeamus siclum,
et supponamus stateras dolosas,
6 ut possideamus in argento egenos et pauperes
pro calceamentis,
et quisquilias frumenti vendamus?

7 Iuravit Dominus in superbiam Iacob: Si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum.
8 Numquid super isto non commovebitur terra,
et lugebit omnis habitator eius:
et ascendet quasi fluvius universus, et eiicietur, et defluet quasi rivus Ægypti?
9 Et erit in die illa, dicit Dominus Deus:
occidet sol in meridie, et tenebrescere faciam terram in die luminis:
10 et convertam festivitates vestras in luctum,
et omnia cantica vestra in planctum:
et inducam super omne dorsum vestrum saccum, et super omne caput calvitium:
et ponam eam quasi luctum unigeniti, et novissima eius quasi diem amarum.
11 Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et mittam famem in terram:
non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini.
12 Et commovebuntur a mari usque ad mare, et ab aquilone usque ad orientem:
circuibunt quærentes verbum Domini, et non invenient.
13 In die illa deficient virgines pulchræ, et adolescentes in siti.
14 Qui iurant in delicto Samariæ, et dicunt: Vivit Deus tuus Dan: et vivit via Bersabee,
et cadent, et non resurgent ultra.

atque calamitates imminentes prophetat

4. Dominus super altare stans, 9, 1—15

9 1 Vidi Dominum stantem super altare, et dixit:
Percute cardinem, et commoveantur superliminaria:
avaritia enim in capite omnium, et novissimum eorum in gladio interficiam:
non erit fuga eis. Fugient, et non salvabitur ex eis qui fugerit.

Peccatores populi a Domino conterentur

(10) Tob 2, 6; 1 Mcc 1, 41.

2 Si descenderint usque ad infernum, inde manus mea educet eos:
et si ascenderint usque in cælum, inde detraham eos.
3 Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutans auferam eos:
et si celaverint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti, et mordebit eos.
4 Et si abierint in captivitatem coram inimicis suis, ibi mandabo gladio, et occidet eos:
et ponam oculos meos super eos in malum, et non in bonum.
5 Et Dominus Deus exercituum,
qui tangit terram, et tabescet: et lugebunt omnes habitantes in ea:
et ascendet sicut rivus omnis, et defluet sicut fluvius Ægypti.
6 Qui ædificat in cælo ascensionem suam, et fasciculum suum super terram fundavit:
qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terræ,
Dominus nomen eius.
7 Numquid non ut filii Æthiopum vos estis mihi, filii Israel, ait Dominus?
numquid non Israel ascendere feci de terra Ægypti: et Palæsthinos de Cappadocia, et Syros de Cyrene?
8 Ecce oculi Domini Dei super regnum peccans, et conteram illud a facie terræ:
verumtamen conterens non conteram domum Iacob, dicit Dominus.
9 Ecce enim mandabo ego, et concutiam in omnibus gentibus domum Israel,
sicut concutitur triticum in cribro: et non cadet lapillus super terram.
10 In gladio morientur omnes peccatores populi mei:
qui dicunt: Non appropinquabit, et non veniet super nos malum.

(2) Ps 138, 8. — (4) Ir 44, 11. — (6) Sup 5, 8.

11 In die illa suscitabo tabernaculum David, quod cecidit: et reædificabo aperturas murorum eius,
et ea, quæ corruerant, instaurabo: et reædificabo illud sicut in diebus antiquis.
12 Ut possideant reliquias Idumææ, et omnes nationes,
eo quod invocatum sit nomen meum super eos: dicit Dominus faciens hæc.
13 Ecce dies veniunt, dicit Dominus:
et comprehendet arator messorem, et calcator uvæ mittentem semen:
et stillabunt montes dulcedinem, et omnes colles culti erunt.
14 Et convertam captivitatem populi mei Israel:
et ædificabunt civitates desertas, et inhabitabunt:
et plantabunt vineas, et bibent vinum earum:
et facient hortos, et comedent fructus eorum.
15 Et plantabo eos super humum suam: et non evellam eos ultra
de terra sua, quam dedi eis, dicit Dominus Deus tuus.

tabernaculum David instaurabitur

---

(11) Act 15, 16. — (13) Ioel 3, 18.

PROPHETIA ABDIÆ

Sors Edomitarum et Israelitarum, 1—21

Titulus Edomitæ inter-ibunt

1 Visio Abdiæ.
Hæc dicit Dominus Deus ad Edom:
Auditum audivimus a Domino, et legatum ad gentes misit:
Surgite, et consurgamus adversus eum in prœlium.
2 Ecce parvulum dedi te in gentibus: contemptibilis tu es valde.
3 Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum,
exaltantem solium tuum: qui dicis in corde tuo: Quis detrahet me in terram?
4 Si exaltatus fueris ut aquila, et si inter sidera posueris nidum tuum:
inde detraham te, dicit Dominus.
5 Si fures introissent ad te, si latrones per noctem,
quomodo conticuisses? nonne furati essent sufficientia sibi?
si vindemiatores introissent ad te, numquid saltem racemum reliquissent tibi?
6 Quomodo scrutati sunt Esau, investigaverunt abscondita eius?
7 Usque ad terminum emiserunt te: omnes viri fœderis tui illuserunt tibi:
invaluerunt adversum te viri pacis tuæ: qui comedunt tecum, ponent insidias subter te:
non est prudentia in eo.

---

(1) Ir 49, 14.

8 Numquid non in die illa, dicit Dominus, perdam sapientes de Idumæa, et prudentiam de monte Esau?
9 Et timebunt fortes tui a meridie, ut intereat vir de monte Esau.

10 Propter interfectionem, et propter iniquitatem in fratrem tuum Iacob, operiet te confusio, et peribis in æternum. propter iniquitatem in Israelitas
11 In die cum stares adversus eum, quando capiebant alieni exercitum eius,
et extranei ingrediebantur portas eius, et super Ierusalem mittebant sortem:
tu quoque eras quasi unus ex eis.
12 Et non despicies in die fratris tui, in die peregrinationis eius:
et non lætaberis super filios Iuda in die perditionis eorum:
et non magnificabis os tuum in die angustiæ.
13 Neque ingredieris portam populi mei in die ruinæ eorum:
neque despicies et tu in malis eius in die vastitatis illius:
et non emitteris adversus exercitum eius in die vastitatis illius.
14 Neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint:
et non concludes reliquos eius in die tribulationis.
15 Quoniam iuxta est dies Domini super omnes gentes:
sicut fecisti, fiet tibi: retributionem tuam convertet in caput tuum.
16 Quomodo enim bibistis super montem sanctum meum, bibent omnes gentes iugiter:
et bibent, et absorbebunt, et erunt quasi non sint.

17 Et in monte Sion erit salvatio, et erit sanctus: qui salvabuntur
et possidebit domus Iacob eos qui se possederant.

(8) Is 29, 14. — (10) Gn 27, 41.

18 Et erit domus Iacob ignis, et domus Ioseph flamma,
et domus Esau stipula: et succendentur in eis, et devorabunt eos:
et non erunt reliquiæ domus Esau, quia Dominus locutus est.
19 Et hereditabunt hi, qui ad austrum sunt, montem Esau, et qui in campestribus Philisthiim:
et possidebunt regionem Ephraim, et regionem Samariæ: et Beniamin possidebit Galaad.
20 Et transmigratio exercitus huius filiorum Israel, omnia loca Chananæorum usque ad Sareptam:
et transmigratio Ierusalem, quæ in Bosphoro est, possidebit civitates austri.
21 Et ascendent salvatores in montem Sion iudicare montem Esau: et erit Domino regnum.

PROPHETIA IONÆ

I. Prior missio prophetæ, 1, 1—2, 11

1. Ionas in navi, 1, 1—16

In Niniven missus in navem descendit

1 1 Et factum est verbum Domini ad Ionam fili-
um Amathi, dicens: 2 Surge, et vade in Ni-
niven civitatem grandem, et prædica in ea: quia
ascendit malitia eius coram me. 3 Et surrexit Io-
nas, ut fugeret in Tharsis a facie Domini, et de-
scendit in Ioppen, et invenit navem euntem in
Tharsis: et dedit naulum eius, et descendit in eam
ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini.

quæ propter eum periclitatur

4 Dominus autem misit ventum magnum in mare:
et facta est tempestas magna in mari, et navis pe-
riclitabatur conteri. 5 Et timuerunt nautæ, et cla-
maverunt viri ad deum suum: et miserunt vasa,
quæ erant in navi, in mare, ut alleviaretur ab eis:
et Ionas descendit ad interiora navis, et dormiebat
sopore gravi. 6 Et accessit ad eum gubernator,
et dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? surge, in-
voca Deum tuum, si forte recogitet Deus de no-
bis, et non pereamus. 7 Et dixit vir ad collegam
suum: Venite, et mittamus sortes, et sciamus quare
hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes: et ce-
cidit sors super Ionam. 8 Et dixerunt ad eum:
Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis:
quod est opus tuum? quæ terra tua? et quo va-
dis? vel ex quo populo es tu? 9 Et dixit ad eos:
Hebræus ego sum, et Dominum Deum cæli ego
timeo, qui fecit mare et aridam. 10 Et timuerunt
viri timore magno, et dixerunt ad eum: Quid hoc
fecisti? (Cognoverunt enim viri quod a facie Do-

mini *fugeret*, quia indicaverat eis.) 11 Et dixerunt
ad eum: Quid faciemus tibi, et cessabit mare a
nobis? quia mare ibat, et intumescebat. 12 Et
dixit ad eos: Tollite me, et mittite in mare, et
cessabit mare a vobis: scio enim ego quoniam
propter me tempestas hæc grandis venit super vos.

ideo in mare mittitur

13 Et remigabant viri ut reverterentur ad aridam,
et non valebant: quia mare ibat, et intumescebat
super eos. 14 Et clamaverunt ad Dominum, et
dixerunt: Quæsumus Domine, ne pereamus in
anima viri istius, et ne des super nos sanguinem
innocentem: quia tu Domine, sicut voluisti, fecisti.
15 Et tulerunt Ionam, et miserunt in mare: et
stetit mare a fervore suo. 16 Et timuerunt viri
timore magno Dominum, et immolaverunt hostias
Domino, et voverunt vota.

2. Ionas in ventre piscis, 2, 1—11

A pisce absorptus

2 1 Et præparavit Dominus piscem grandem ut
deglutiret Ionam: et erat Ionas in ventre piscis
tribus diebus, et tribus noctibus. 2 Et oravit Ionas
ad Dominum Deum suum de ventre piscis. 3 Et
dixit:

ad Dominum clamat

Clamavi de tribulatione mea ad Dominum, et exaudivit me:
de ventre inferi clamavi, et exaudisti vocem meam.
4 Et proiecisti me in profundum in corde maris,
et flumen circumdedit me:
omnes gurgites tui, et fluctus tui super me transierunt.
5 Et ego dixi: Abiectus sum a conspectu oculorum tuorum:
verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum.
6 Circumdederunt me aquæ usque ad animam:

---

(1) Mt 12, 40; 16, 4; Lc 11, 30; 1 Cor 15, 4. — (3) Ps 119, 1. — (6) Ps 68, 2.

abyssus vallavit me, pelagus operuit caput
meum.
7 Ad extrema montium descendi: terræ vectes
concluserunt me in æternum:
et sublevabis de corruptione vitam meam, Domine Deus meus.
8 Cum angustiaretur in me anima mea, Domini
recordatus sum:
ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum.
9 Qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquunt.
10 Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quæcumque vovi, reddam pro salute Domino.

11 Et dixit Dominus pisci: et evomuit Ionam in aridam. evomitur

II. Altera missio prophetæ, 3, 1—4, 11

1. Ionas prædicans, 3, 1—10

3 1 Et factum est verbum Domini ad Ionam se- Ninivitis
cundo, dicens: 2 Surge, et vade in Niniven subversionem
civitatem magnam: et prædica in ea prædicatio- urbis
nem, quam ego loquor ad te. 3 Et surrexit Io- prædicit
nas, et abiit in Niniven iuxta verbum Domini: et
Ninive erat civitas magna itinere trium dierum.
4 Et cœpit Ionas introire in civitatem itinere diei
unius: et clamavit, et dixit: Adhuc quadraginta
dies, et Ninive subvertetur.

5 Et crediderunt viri Ninivitæ in Deum: et præ- quorum
dicaverunt ieiunium, et vestiti sunt saccis a maiore pænitentium
usque a minorem. 6 Et pervenit verbum ad re-
gem Ninive: et surrexit de solio suo, et abiecit
vestimentum suum a se, et indutus est sacco, et
sedit in cinere. 7 Et clamavit, et dixit in Ninive
ex ore regis et principum eius, dicens: Homines,

(5) Mt 12, 41; Lc 11, 32.

et iumenta, et boves, et pecora non gustent quid-
quam: nec pascantur, et aquam non bibant. 8 Et
operiantur saccis homines, et iumenta, et clament
ad Dominum in fortitudine, et convertatur vir a
via sua mala, et ab iniquitate, quæ est in mani-
bus eorum. 9 Quis scit si convertatur, et ignoscat
Deus: et revertatur a furore iræ suæ, et non per-
ibimus?

Deus miseretur

10 Et vidit Deus opera eorum, quia conversi
sunt de via sua mala: et misertus est Deus super
malitiam, quam locutus fuerat ut faceret eis, et
non fecit.

2. Ionas irascens, 4, 1—11

Propter Niniven non subversam

4 1 Et afflictus est Ionas afflictione magna, et
iratus est: 2 et oravit ad Dominum, et dixit:
Obsecro Domine, numquid non hoc est verbum
meum, cum adhuc essem in terra mea? propter
hoc præoccupavi ut fugerem in Tharsis; scio enim
quia tu Deus clemens, et misericors es, patiens,
et multæ miserationis, et ignoscens super malitia.
3 Et nunc Domine tolle quæso animam meam a
me: quia melior est mihi mors quam vita. 4 Et
dixit Dominus: Putasne bene irasceris tu?

et propter ricinum arefactum irascens

5 Et egressus est Ionas de civitate, et sedit con-
tra orientem civitatis: et fecit sibimet umbraculum
ibi, et sedebat subter illud in umbra, donec videret
quid accideret civitati. 6 Et præparavit Dominus
Deus hederam, et ascendit super caput Ionæ, ut
esset umbra super caput eius, et protegeret eum:
laboraverat enim: et lætatus est Ionas super he-
dera, lætitia magna. 7 Et paravit Deus vermem
ascensu diluculi in crastinum: et percussit hede-
ram, et exaruit. 8 Et cum ortus fuisset sol, præ-
cepit Dominus vento calido, et urenti: et percussit
sol super caput Ionæ, et æstuabat: et petivit ani-
mæ suæ ut moreretur, et dixit: Melius est mihi
mori, quam vivere.

---

(9) Ir 18, 11; Ioel 2, 14. — (2) Ps 85, 5; Ioel 2, 13.

9 Et dixit Dominus ad Ionam: Putasne bene ira-
sceris tu super hedera? Et dixit: Bene irascor
ego usque ad mortem. 10 Et dixit Dominus: Tu
doles super hederam, in qua non laborasti, neque
fecisti ut cresceret; quæ sub una nocte nata est,
et sub una nocte periit. 11 Et ego non parcam
Ninive civitati magnæ, in qua sunt plus quam cen-
tum viginti millia hominum, qui nesciunt quid sit
inter dexteram et sinistram suam, et iumenta
multa?

a Domino eruditur

PROPHETIA MICHÆÆ

I. Comminatio Michææ prophetæ, 1, 1—3, 12

1. Iudicium Dei, 1, 1—16

Titulus libri

1 [1] Verbum Domini, quod factum est ad Michæam Morasthiten, in diebus Ioathan, Achaz, et Ezechiæ regum Iuda: quod vidit super Samariam, et Ierusalem.

Iudex terribilis descendet

2 Audite populi omnes, et attendat terra, et plenitudo eius:
et sit Dominus Deus vobis in testem, Dominus de templo sancto suo.
3 Quia ecce Dominus egredietur de loco suo:
et descendet, et calcabit super excelsa terræ.
4 Et consumentur montes subtus eum: et valles scindentur
sicut cera a facie ignis, et sicut aquæ, quæ decurrunt in præceps.

atque Samariam et Ierusalem puniet

5 In scelere Iacob omne istud, et in peccatis domus Israel.
Quod scelus Iacob? nonne Samaria?
et quæ excelsa Iudæ? nonne Ierusalem?
6 et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantatur vinea:
et detraham in vallem lapides eius, et fundamenta eius revelabo.
7 Et omnia sculptilia eius concidentur, et omnes mercedes eius comburentur igne,
et omnia idola eius ponam in perditionem:
quia de mercedibus meretricis congregata sunt,
et usque ad mercedem meretricis revertentur.

---

(2) Dt 32, 1; Is 1, 2. — (3) Is 26, 21

8 Super hoc plangam, et ululabo: vadam spoliatus, et nudus: propheta captivitatem populi plangit
faciam planctum velut draconum, et luctum quasi struthionum.
9 Quia desperata est plaga eius, quia venit usque ad Iudam,
tetigit portam populi mei usque ad Ierusalem.

10 In Geth nolite annuntiare, lacrimis ne plo- eumque ad planctum invitat
retis, in domo Pulveris pulvere vos conspergite.
11 Et transite vobis habitatio Pulchra, confusa igno-
minia: non est egressa quæ habitat in exitu: planc-
tum Domus vicina accipiet ex vobis, quæ stetit
sibimet. 12 Quia infirmata est in bonum, quæ ha-
bitat in amaritudinibus: quia descendit malum a
Domino in portam Ierusalem. 13 Tumultus qua-
drigæ stuporis habitanti Lachis: principium peccati
est filiæ Sion, quia in te inventa sunt scelera Israel.
14 Propterea dabit emissarios super hereditatem
Geth: domus Mendacii in deceptionem regibus Is-
rael. 15 Adhuc heredem adducam tibi quæ habitas
in Maresa: usque ad Odollam veniet gloria Israel.
16 Decalvare, et tondere super filios deliciarum
tuarum: dilata calvitium tuum sicut aquila: quoniam
captivi ducti sunt ex te.

2. Peccata populi ac ducum eius, 2, 1—3, 12

2 1 Væ qui cogitatis inutile, et operamini malum in cubilibus vestris: Avaritia potentium
in luce matutina faciunt illud, quoniam contra Deum est manus eorum.
2 Et concupierunt agros, et violenter tulerunt, et rapuerunt domos:
et calumniabantur virum, et domum eius, virum, et hereditatem eius.
3 Idcirco hæc dicit Dominus:
Ecce ego cogito super familiam istam malum:
unde non auferetis colla vestra,
et non ambulabitis superbi, quoniam tempus pessimum est.

4 In die illa sumetur super vos parabola, et cantabitur canticum cum suavitate, dicentium:
Depopulatione vastati sumus: pars populi mei commutata est:
quomodo recedet a me, cum revertatur, qui regiones nostras dividat?
5 Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cœtu Domini.

perversitas populi dispergendi

6 Ne loquamini loquentes: Non stillabit super
istos, non comprehendet confusio. 7 Dicit domus
Iacob: Numquid abbreviatus est spiritus Domini,
aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea
bona sunt cum eo, qui recte graditur? 8 Et econ-
trario populus meus in adversarium consurrexit:
desuper tunica pallium sustulistis: et eos, qui trans-
ibant simpliciter, convertistis in bellum. 9 Mulieres
populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum:
a parvulis earum tulistis laudem meam in perpe-
tuum. 10 Surgite, et ite, quia non habetis hic re-
quiem: propter immunditiam eius corrumpetur pu-
tredine pessima. 11 Utinam non essem vir habens
spiritum, et mendacium potius loquerer: stillabo
tibi in vinum, et in ebrietatem: et erit super quem
stillatur populus iste.

qui tamen iterum congregabitur

12 Congregatione congregabo Iacob totum te: in unum conducam reliquias Israel,
pariter ponam illum quasi gregem in ovili, quasi pecus in medio caularum,
tumultuabuntur a multitudine hominum. 13 Ascendet enim pandens iter ante eos:
divident, et transibunt portam, et ingredientur per eam:
et transibit rex eorum coram eis, et Dominus in capite eorum.

iniustitia principum

3 1 Et dixi: Audite principes Iacob, et duces domus Israel:
Numquid non vestrum est scire iudicium,
2 qui odio habetis bonum, et diligitis malum:
qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis,
et carnem eorum desuper ossibus eorum?

3 Qui comederunt carnem populi mei,
et pellem eorum desuper excoriaverunt: et ossa eorum confregerunt,
et conciderunt sicut in lebete, et quasi carnem in medio ollæ.
4 Tunc clamabunt ad Dominum, et non exaudiet eos:
et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo,
sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis.

5 Hæc dicit Dominus super prophetas, qui seducunt populum meum: seductio prophetarum
qui mordent dentibus suis, et prædicant pacem:
et si quis non dederit in ore eorum quippiam,
sanctificant super eum prœlium.
6 Propterea nox vobis pro visione erit, et tenebræ vobis pro divinatione:
et occumbet sol super prophetas, et obtenebrabitur super eos dies.
7 Et confundentur qui vident visiones, et confundentur divini:
et operient omnes vultus suos, quia non est responsum Dei.
8 Verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus Domini, iudicio, et virtute:
ut annuntiem Iacob scelus suum, et Israel peccatum suum.

9 Audite hoc principes domus Iacob, et iudices domus Israel: propter quæ crimina urbs ac templum evertetur
qui abominamini iudicium, et omnia recta pervertitis.
10 Qui ædificatis Sion in sanguinibus, et Ierusalem in iniquitate.
11 Principes eius in muneribus iudicabant, et sacerdotes eius in mercede docebant,
et prophetæ eius in pecunia divinabant: et super Dominum requiescebant, dicentes:

---

(11) Ez 22, 27; Soph 3, 3.

Numquid non Dominus in medio nostrum?
non venient super nos mala.
12 Propter hoc, causa vestri, Sion quasi ager arabitur,
et Ierusalem quasi acervus lapidum erit, et mons templi in excelsa silvarum.

II. Consolatio Michææ prophetæ, 4, 1—5, 14

1. Restitutio populi, 4, 1—5, 1

In Sion multæ gentes felices erunt

4 1 Et erit: In novissimo dierum erit mons domus Domini præparatus
in vertice montium, et sublimis super colles:
et fluent ad eum populi. 2 Et properabunt gentes multæ, et dicent:
Venite, ascendamus ad montem Domini, et ad domum Dei Iacob:
et docebit nos de viis suis, et ibimus in semitis eius:
quia de Sion egredietur lex, et verbum Domini de Ierusalem.
3 Et iudicabit inter populos multos, et corripiet gentes fortes usque in longinquum:
et concident gladios suos in vomeres, et hastas suas in ligones:
non sumet gens adversus gentem gladium:
et non discent ultra belligerare.
4 Et sedebit vir subtus vitem suam, et subtus ficum suam, et non erit qui deterreat:
quia os Domini exercituum locutum est.
5 Quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine Dei sui: nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri in æternum et ultra.

ubi Dominus in populum suum dominabitur

6 In die illa, dicit Dominus, congregabo claudicantem:
et eam, quam eieceram, colligam: et quam afflixeram:
7 Et ponam claudicantem in reliquias: et eam, quæ laboraverat, in gentem robustam:

(12) Ir 26, 18. — (1) Is 2, 2. — (7) Soph 3, 19.

et regnabit Dominus super eos in monte Sion,
ex hoc nunc et usque in æternum.
8 Et tu turris gregis nebulosa filiæ Sion
usque ad te veniet: et veniet potestas prima,
regnum filiæ Ierusalem.

9 Nunc quare mærore contraheris? numquid rex non est tibi,
aut consiliarius tuus periit, quia comprehendit te dolor sicut parturientem?
10 Dole, et satage filia Sion quasi parturiens:
quia nunc egredieris de civitate, et habitabis in regione,
et venies usque ad Babylonem, ibi liberaberis:
ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum.
11 Et nunc congregatæ sunt super te gentes multæ, quæ dicunt:
Lapidetur: et aspiciat in Sion oculus noster.
12 Ipsi autem non cognoverunt cogitationes Domini,
et non intellexerunt consilium eius: quia congregavit eos quasi fænum areæ.
13 Surge, et tritura filia Sion: quia cornu tuum ponam ferreum,
et ungulas tuas ponam æreas: et comminues populos multos,
et interficies Domino rapinas eorum, et fortitudinem eorum Domino universæ terræ.

postquam de manu inimicorum eum liberaverit

5 1 Nunc vastaberis filia latronis: obsidionem posuerunt super nos,
in virga percutient maxillam iudicis Israel.

2. Dominator in Israel, 5, 2—14

2 ET TU BETHLEHEM Ephrata parvulus es in millibus Iuda:
ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel,

E Bethlehem princeps pacis egredietur

---

(7) Dn 7, 14; Lc 1, 32. — (2) Mt 2, 6; Io 7, 42.

et egressus eius ab initio, a diebus æternitatis.
3 Propter hoc dabit eos usque ad tempus, in quo parturiens pariet: et reliquiæ fratrum eius convertentur ad filios Israel.
4 Et stabit, et pascet in fortitudine Domini, in sublimitate nominis Domini Dei sui:
et convertentur, quia nunc magnificabitur usque ad terminos terræ.
5 Et erit iste pax:

cuius populus omnes hostes suos devincet

cum venerit Assyrius in terram nostram, et quando calcaverit in domibus nostris:
et suscitabimus super eum septem pastores, et octo primates homines.
6 Et pascent terram Assur in gladio, et terram Nemrod in lanceis eius:
et liberabit ab Assur
cum venerit in terram nostram, et cum calcaverit in finibus nostris.
7 Et erunt reliquiæ Iacob in medio populorum multorum
quasi ros a Domino, et quasi stillæ super herbam,
quæ non exspectat virum, et non præstolatur filios hominum.
8 Et erunt reliquiæ Iacob in gentibus in medio populorum multorum,
quasi leo in iumentis silvarum, et quasi catulus leonis in gregibus pecorum:
qui cum transierit, et conculcaverit, et ceperit, non est qui eruat.
9 Exaltabitur manus tua super hostes tuos, et omnes inimici tui interibunt.

ac denique sine apparatu bellico et superstitioso erit

10 Et erit in die illa, dicit Dominus:
Auferam equos tuos de medio tui, et disperdam quadrigas tuas.
11 Et perdam civitates terræ tuæ, et destruam omnes munitiones tuas,
et auferam maleficia de manu tua, et divinationes non erunt in te.

12 Et perire faciam sculptilia tua, et statuas tuas
de medio tui: et non adorabis ultra opera
manuum tuarum.
13 Et evellam lucos tuos de medio tui: et conteram civitates tuas.
14 Et faciam in furore et in indignatione ultionem
in omnibus gentibus, quæ non audierunt.

III. Admonitio Michææ prophetæ, 6, 1—7, 20

1. Vox Domini, 6, 1—16

6 1 Audite quæ Dominus loquitur:
Surge, contende iudicio adversum montes et
audiant colles vocem tuam.
2 Audiant montes iudicium Domini, et fortia
fundamenta terræ:
quia iudicium Domini cum populo suo, et cum
Israel diiudicabitur.
3 Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus
fui tibi? responde mihi.
4 Quia eduxi te de terra Ægypti, et de domo
servientium liberavi te:
et misi ante faciem tuam Moysen, et Aaron,
et Mariam?
5 Popule meus memento quæso quid cogitaverit
Balach rex Moab, et quid responderit ei
Balaam filius Beor,
de Setim usque ad Galgalam, ut cognosceres
iustitias Domini.

Dominus cum populo ingrato disputat

6 Quid dignum offeram Domino? curvabo genu
Deo excelso?
numquid offeram ei holocautomata, et vitulos
anniculos?
7 Numquid placari potest Dominus in millibus
arietum, aut in multis millibus hircorum
pinguium?
numquid dabo primogenitum meum pro scelere
meo, fructum ventris mei pro peccato animæ meæ?

interroganti bonum faciendum indicat

(3) Ir 2, 5. — (5) Nm 22; 23.

8 Indicabo tibi o homo quid sit bonum, et quid
Dominus requirat a te:
Utique facere iudicium, et diligere misericordiam, et sollicitum ambulare cum Deo tuo.

iniusto afflictationes varias comminatur

9 Vox Domini ad civitatem clamat, et salus erit
timentibus nomen tuum:
Audite tribus, et quis approbabit illud?
10 Adhuc ignis in domo impii thesauri iniquitatis,
et mensura minor iræ plena.
11 Numquid iustificabo stateram impiam, et sacelli pondera dolosa?
12 In quibus divites eius repleti sunt iniquitate,
et habitantes in ea loquebantur mendacium,
et lingua eorum fraudulenta in ore eorum.
13 Et ego ergo cœpi percutere te perditione super peccatis tuis.
14 Tu comedes, et non saturaberis: et humiliatio
tua in medio tui:
et apprehendes, et non salvabis: et quos salvaveris, in gladium dabo.
15 Tu seminabis, et non metes:
tu calcabis olivam, et non ungeris oleo: et
mustum, et non bibes vinum.
16 Et custodisti præcepta Amri, et omne opus
domus Achab:
et ambulasti in voluntatibus eorum,
ut darem te in perditionem, et habitantes in
ea in sibilum,
et opprobrium populi mei portabitis.

2. Vox populi, 7, 1—20

Sion iniquitatem filiorum suorum confitetur

7 1 Væ mihi, quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemiæ:
non est botrus ad comedendum, præcoquas
ficus desideravit anima mea.
2 Periit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est:

---

(15) Dt 28, 38; Agg 1, 6.

omnes in sanguine insidiantur, vir fratrem
suum ad mortem venatur.
3 Malum manuum suarum dicunt bonum: princeps postulat, et iudex in reddendo est:
et magnus locutus est desiderium animæ suæ,
et conturbaverunt eam.
4 Qui optimus in eis est, quasi paliurus: et qui
rectus, quasi spina de sepe.
Dies speculationis tuæ, visitatio tua venit:
nunc erit vastitas eorum.
5 Nolite credere amico: et nolite confidere in
duce:
ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui.
6 Quia filius contumeliam facit patri, et filia
consurgit adversus matrem suam,
nurus adversus socrum suam: et inimici hominis domestici eius.

7 Ego autem ad Dominum aspiciam, exspectabo iram Domini patiens portabit
Deum salvatorem meum:
audiet me Deus meus. 8 Ne læteris inimica
mea super me,
quia cecidi: consurgam,
cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est.
9 Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei,
donec causam meam iudicet, et faciat iudicium
meum:
educet me in lucem, videbo iustitiam eius.
10 Et aspiciet inimica mea, et operietur confusione,
quæ dicit ad me: Ubi est Dominus Deus
tuus?
Oculi mei videbunt in eam: nunc erit in conculcationem ut lutum platearum.
11 Dies, ut ædificentur maceriæ tuæ: in die illa
longe fiet lex.
12 In die illa et usque ad te veniet de Assur, et
usque ad civitates munitas:

(6) Mt 10, 21. — Mt 10, 36.

et a civitatibus munitis usque ad flumen, et
ad mare de mari, et ad montem de monte.
13 Et terra erit in desolationem propter habitatores suos, et propter fructum cogitationum eorum.

a quo redemptionem petit

14 Pasce populum tuum in virga tua, gregem
hereditatis tuæ
habitantes solos in saltu, in medio Carmeli:
pascentur Basan et Galaad iuxta dies antiquos.
15 Secundum dies egressionis tuæ de terra Ægypti
ostendam ei mirabilia.
16 Videbunt gentes, et confundentur super omni
fortitudine sua:
ponent manum super os, aures eorum surdæ
erunt.
17 Lingent pulverem sicut serpentes, velut reptilia terræ
perturbabuntur in ædibus suis: Dominum Deum
nostrum formidabunt, et timebunt te.
18 Quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem,
et transis peccatum reliquiarum hereditatis tuæ?
non immittet ultra furorem suum, quoniam
volens misericordiam est.
19 Revertetur, et miserebitur nostri: deponet iniquitates nostras,
et proiiciet in profundum maris omnia peccata
nostra.
20 Dabis veritatem Iacob, misericordiam Abraham:
quæ iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

---

(18) Ir 10, 6; Act 10, 43.

PROPHETIA NAHUM

1. Ninive peribit et Israel servabitur, 1, 1—15

1 [1] Onus Ninive: Liber visionis Nahum Elcesæi. *Titulus libri*

2 Deus æmulator, et ulciscens Dominus: ulciscens Dominus, et habens furorem:
ulciscens Dominus in hostes suos, et irascens ipse inimicis suis. *Dominus inimicis irascens, sed amicis bonus*
3 Dominus patiens, et magnus fortitudine, et mundans non faciet innocentem.
Dominus in tempestate, et turbine viæ eius, et nebulæ pulvis pedum eius.
4 Increpans mare, et exsiccans illud: et omnia flumina ad desertum deducens.
Infirmatus est Basan, et Carmelus: et flos Libani elanguit.
5 Montes commoti sunt ab eo, et colles desolati sunt:
et contremuit terra a facie eius, et orbis, et omnes habitantes in eo.
6 Ante faciem indignationis eius quis stabit? et quis resistet in ira furoris eius?
indignatio eius effusa est ut ignis: et petræ dissolutæ sunt ab eo.
7 Bonus Dominus, et confortans in die tribulationis: et sciens sperantes in se.
8 Et in diluvio prætereunte, consummationem faciet loci eius: et inimicos eius persequentur tenebræ.

9 Quid cogitatis contra Dominum? consummationem ipse faciet: non consurget duplex tribulatio. *Niniven perdet, sed Iudam salvabit*

10 Quia sicut spinæ se invicem complectuntur, sic convivium eorum pariter potantium: consumentur quasi stipula ariditate plena.
11 Ex te exibit cogitans contra Dominum malitiam: mente pertractans prævaricationem.
12 Hæc dicit Dominus: Si perfecti fuerint: et
ita plures, sic quoque attondentur, et pertrans-
ibit: afflixi te, et non affligam te ultra. 13 Et nunc
conteram virgam eius de dorso tuo, et vincula tua
disrumpam. 14 Et præcipiet super te Dominus,
non seminabitur ex nomine tuo amplius: de domo
Dei tui interficiam sculptile, et conflatile, ponam
sepulcrum tuum, quia inhonoratus es.
15 Ecce super montes pedes evangelizantis, et annuntiantis pacem:
celebra Iuda festivitates tuas, et redde vota tua:
quia non adiiciet ultra ut pertranseat in te Belial: universus interiit.

2. Ninive obsidebitur et vastabitur, 2, 1—13

Oppugnatio

2 1 Ascendit qui dispergat coram te, qui custodiat obsidionem:
contemplare viam, conforta lumbos, robora virtutem valde.
2 Quia reddidit Dominus superbiam Iacob, sicut superbiam Israel:
quia vastatores dissipaverunt eos, et propagines eorum corruperunt.
3 Clypeus fortium eius ignitus, viri exercitus in coccineis:
igneæ habenæ currus in die præparationis eius, et agitatores consopiti sunt.
4 In itineribus conturbati sunt: quadrigæ collisæ sunt in plateis:
aspectus eorum quasi lampades, quasi fulgura discurrentia.
5 Recordabitur fortium suorum, ruent in itineribus suis:

(15) Is 52, 7; Rom 10, 15.

velociter ascendent muros eius, et præparabitur umbraculum.
6 Portæ fluviorum apertæ sunt, et templum ad solum dirutum.
7 Et miles captivus abductus est: et ancillæ eius minabantur
gementes ut columbæ, murmurantes in cordibus suis.
8 Et Ninive quasi piscina aquarum aquæ eius:
ipsi vero fugerunt: state, state, et non est qui revertatur.

9 Diripite argentum, diripite aurum: depopulatio
et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus.
10 Dissipata est, et scissa, et dilacerata: et cor tabescens, et dissolutio geniculorum,
et defectio in cunctis renibus: et facies omnium eorum sicut nigredo ollæ.
11 Ubi est habitaculum leonum, et pascua catulorum leonum,
ad quam ivit leo ut ingrederetur illuc, catulus leonis, et non est qui exterreat?
12 Leo cepit sufficienter catulis suis, et necavit leænis suis:
et implevit præda speluncas suas, et cubile suum rapina.
13 Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum,
et succendam usque ad fumum quadrigas tuas, et leunculos tuos comedet gladius:
et exterminabo de terra prædam tuam, et non audietur ultra vox nuntiorum tuorum.

3. Ninive adultera non servabitur, 3, 1—19

3 1 Væ civitas sanguinum, universa mendacii dilaceratione plena: non recedet a te rapina. Propter fornicationes multas
2 Vox flagelli, et vox impetus rotæ, et equi frementis, et quadrigæ ferventis,

---

(1) Ez 24, 9; Hab 2, 12.

et equitis ascendentis: [3] et micantis gladii, et
fulgurantis hastæ,
et multitudinis interfectæ, et gravis ruinæ:
nec est finis cadaverum, et corruent in corpo-
ribus suis.
4 Propter multitudinem fornicationum meretricis
speciosæ, et gratæ, et habentis maleficia,
quæ vendidit gentes in fornicationibus suis, et
familias in maleficiis suis:
5 Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum,
et revelabo pudenda tua in facie tua,
et ostendam gentibus nuditatem tuam, et re-
gnis ignominiam tuam.
6 Et proiiciam super te abominationes, et contu-
meliis te afficiam, et ponam te in exemplum.
7 Et erit: omnis, qui viderit te, resiliet a te, et
dicet:
Vastata est Ninive:
quis commovebit super te caput? unde quæ-
ram consolatorem tibi?

ut Alexandria seu No Amon

8 Numquid melior es Alexandria populorum,
quæ habitat in fluminibus? aquæ in circuitu
eius:
cuius divitiæ, mare: aquæ muri eius.
9 Æthiopia fortitudo eius, et Ægyptus, et non est
finis: Africa, et Libyes fuerunt in auxilio
tuo.
10 Sed et ipsa in transmigrationem ducta est in
captivitatem: parvuli eius elisi sunt in ca-
pite omnium viarum,
et super inclytos eius miserunt sortem, et om-
nes optimates eius confixi sunt in compe-
dibus.
11 Et tu ergo inebriaberis, et eris despecta: et
tu quæres auxilium ab inimico.

inevitabiliter peribit

12 Omnes munitiones tuæ sicut ficus cum grossis
suis: si concussæ fuerint, cadent in os
comedentis.

---

(5) Is 47, 3.

13 Ecce populus tuus mulieres in medio tui: inimicis tuis adapertione pandentur portæ terræ tuæ, devorabit ignis vectes tuos.
14 Aquam propter obsidionem hauri tibi, exstrue munitiones tuas:
intra in lutum, et calca, subigens tene laterem.
15 Ibi comedet te ignis: peribis gladio, devorabit te ut bruchus:
congregare ut bruchus: multiplicare ut locusta.
16 Plures fecisti negotiationes tuas quam stellæ sint cæli: bruchus expansus est, et avolavit.
17 Custodes tui quasi locustæ: et parvuli tui quasi locustæ locustarum,
quæ considunt in sepibus in die frigoris: sol ortus est, et avolaverunt, et non est cognitus locus earum ubi fuerint.
18 Dormitaverunt pastores tui, rex Assur: sepelientur principes tui:
latitavit populus tuus in montibus, et non est qui congreget.
19 Non est obscura contritio tua, pessima est plaga tua:
omnes qui audierunt auditionem tuam, compresserunt manum super te:
quia super quem non transiit malitia tua semper?

PROPHETIA HABACUC

1. Responsa Domini, 1, 1—2, 20

Titulus libri

1 [1] Onus, quod vidit Habacuc propheta.

propheta de iniustitia impiorum conqueritur

2 Usquequo Domine clamabo, et non exaudies?
vociferabor ad te vim patiens, et non salvabis?
3 Quare ostendisti mihi iniquitatem, et laborem,
videre prædam, et iniustitiam contra me?
et factum est iudicium, et contradictio potentior.
4 Propter hoc lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem iudicium:
quia impius prævalet adversus iustum, propterea egreditur iudicium perversum.

Dominus Chaldæos adversus impios suscitabit

5 Aspicite in gentibus, et videte: admiramini, et obstupescite:
quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet cum narrabitur.
6 Quia ecce ego suscitabo Chaldæos, gentem amaram, et velocem,
ambulantem super latitudinem terræ, ut possideat tabernacula non sua.
7 Horribilis, et terribilis est: ex semetipsa iudicium, et onus eius egredietur.
8 Leviores pardis equi eius, et velociores lupis vespertinis;
et diffundentur equites eius: equites namque eius de longe venient,
volabunt quasi aquila festinans ad comedendum.

---

(5) Act 13, 41.

9 Omnes ad prædam venient, facies eorum ventus urens:
et congregabit quasi arenam, captivitatem.
10 Et ipse de regibus triumphabit, et tyranni ridiculi eius erunt:
ipse super omnem munitionem ridebit, et comportabit aggerem, et capiet eam.
11 Tunc mutabitur spiritus, et pertransibit; et corruet: hæc est fortitudo eius dei sui.

12 Numquid non tu a principio Domine Deus meus, sancte meus, et non moriemur?
Domine in iudicium posuisti eum: et fortem ut corriperes, fundasti eum.
13 Mundi sunt oculi tui, ne videas malum, et respicere ad iniquitatem non poteris.
Quare respicis super iniqua agentes, et taces devorante impio iustiorem se?
14 Et facies homines quasi pisces maris, et quasi reptile non habens principem.
15 Totum in hamo sublevavit, traxit illud in sagena sua,
et congregavit in rete suum. Super hoc lætabitur et exsultabit.
16 Propterea immolabit sagenæ suæ, et sacrificabit reti suo:
quia in ipsis incrassata est pars eius, et cibus eius electus.
17 Propter hoc ergo expandit sagenam suam, et semper interficere gentes non parcet.

propheta de nimia crudelitate Chaldæorum conqueritur

2 1 Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem: et contemplabor,
ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me.

ac responsum divinum exspectat

2 Et respondit mihi Dominus, et dixit:
Scribe visum, et explana eum super tabulas:
ut percurrat qui legerit eum.
3 Quia adhuc visus procul, et apparebit in finem, et non mentietur:
si moram fecerit exspecta illum: quia veniens veniet, et non tardabit.

Dominus Iudæis fidem inculcat

4 Ecce qui incredulus est, non erit recta anima
eius in semetipso: iustus autem in fide
sua vivet.

Chaldæis autem væ prænuntiat

5 Et quomodo vinum potantem decipit: sic erit
vir superbus, et non decorabitur:
qui dilatavit quasi infernus animam suam: et
ipse quasi mors, et non adimpletur:
et congregabit ad se omnes gentes, et coacervabit ad se omnes populos.
6 Numquid non omnes isti super eum parabolam
sument, et loquelam ænigmatum eius:
et dicetur: Væ ei, qui multiplicat non sua?
usquequo et aggravat contra se densum lutum?
7 Numquid non repente consurgent qui mordeant
te: et suscitabuntur lacerantes te, et
eris in rapinam eis?
8 Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt
te omnes, qui reliqui fuerint de populis
propter sanguinem hominis et iniquitatem terræ
civitatis, et omnium habitantium in ea.
9 Væ qui congregat avaritiam malam domui suæ,
ut sit in excelso nidus eius, et liberari se putat de manu mali.
10 Cogitasti confusionem domui tuæ, concidisti
populos multos, et peccavit anima tua.
11 Quia lapis de pariete clamabit: et lignum,
quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit.
12 Væ qui ædificat civitatem in sanguinibus, et
præparat urbem in iniquitate.
13 Numquid non hæc sunt a Domino exercituum?
Laborabunt enim populi in multo igne: et
gentes in vacuum, et deficient.
14 Quia replebitur terra, ut cognoscant gloriam
Domini, quasi aquæ operientes mare.
15 Væ qui potum dat amico suo mittens fel suum,
et inebrians ut aspiciat nuditatem eius.

---

(4) Io 3, 36; Rom 1, 17; Gal 3, 11; Hbr 10, 38. — (12) Ez 4, 9; Nah 3, 1.

16 Repletus es ignominia pro gloria: bibe tu quoque, et consopire:
circumdabit te calix dexteræ Domini, et vomitus ignominiæ super gloriam tuam.
17 Quia iniquitas Libani operiet te, et vastitas animalium deterrebit eos
de sanguinibus hominum, et iniquitate terræ,
et civitatis, et omnium habitantium in ea.
18 Quid prodest sculptile, quia sculpsit illud fictor suus, conflatile, et imaginem falsam?
quia speravit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta.
19 Væ qui dicit ligno: Expergiscere: Surge, lapidi tacenti:
numquid ipse docere poterit?
Ecce iste coopertus est auro, et argento: et omnis spiritus non est in visceribus eius.
20 Dominus autem in templo sancto suo: sileat a facie eius omnis terra.

2. Psalmus prophetæ, 3, 1—19

3 1 ORATIO HABACUC PROPHETÆ PRO IGNORANTIIS.

Propheta timens et sperans

2 Domine audivi auditionem tuam, et timui.
Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud: In medio annorum notum facies:
cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis.

adventum iudicis describit

3 Deus ab Austro veniet, et sanctus de monte Pharan:
Operuit cælos gloria eius: et laudis eius plena est terra.
4 Splendor eius ut lux erit: cornua in manibus eius:
Ibi abscondita est fortitudo eius:
5 ante faciem eius ibit mors. Et egredietur diabolus ante pedes eius.

---

(20) Ps 10, 5.

6 Stetit, et mensus est terram. Aspexit, et dissolvit gentes:
et contriti sunt montes sæculi. Incurvati sunt colles mundi,
ab itineribus æternitatis eius.
7 Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian.

causam adventus inquirit

8 Numquid in fluminibus iratus es Domine?
aut in fluminibus furor tuus?
vel in mari indignatio tua? Qui ascendes super equos tuos: et quadrigæ tuæ salvatio.
9 Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus quæ locutus es:
Fluvios scindes terræ:
10 viderunt te, et doluerunt montes: gurges aquarum transiit.
Dedit abyssus vocem suam: altitudo manus suas levavit.
11 Sol, et luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum,
ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ.
12 In fremitu conculcabis terram: in furore obstupefacies gentes.

Dominum in salutem populi sui venturum esse nuntiat

13 Egressus es in salutem populi tui: in salutem cum Christo tuo:
Percussisti caput de domo impii: denudasti fundamentum eius usque ad collum.
14 Maledixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius, venientibus ut turbo ad dispergendum me.
Exsultatio eorum sicut eius, qui devorat pauperem in abscondito.
15 Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum.

conturbatus in Deo Iesu suo exsultat

16 Audivi, et conturbatus est venter meus: a voce contremuerunt labia mea.
Ingrediatur putredo in ossibus meis, et subter me scateat.
Ut requiescam in die tribulationis: ut ascendam ad populum accinctum nostrum.

17 Ficus enim non florebit: et non erit germen in vineis.
Mentietur opus olivæ: et arva non afferent cibum.
Abscindetur de ovili pecus: et non erit armentum in præsepibus.
18 Ego autem in Domino gaudebo: et exsultabo in Deo Iesu meo.
19 Deus Dominus fortitudo mea:
et ponet pedes meos quasi cervorum. Et super excelsa mea deducet me

victor in psalmis canentem.

PROPHETIA SOPHONIÆ

I. Ultio Domini, 1, 1—3, 7

1. Dies Domini magnus appropinquat, 1, 1—18

Titulus libri

1 1 Verbum Domini, quod factum est ad Sophoniam filium Chusi, filii Godoliæ, filii Amariæ, filii Ezeciæ, in diebus Iosiæ filii Amon regis Iudæ.

Dominus omnia disperdet

2 Congregans congregabo omnia a facie terræ,
dicit Dominus:
3 congregans hominem, et pecus,
congregans volatilia cæli, et pisces maris:
et ruinæ impiorum erunt: et disperdam homines a facie terræ, dicit Dominus.

Iudam et Ierusalem visitabit atque castigabit

4 Et extendam manum meam super Iudam, et
super omnes habitantes Ierusalem:
et disperdam de loco hoc reliquias Baal, et
nomina æditurorum cum sacerdotibus:
5 et eos, qui adorant super tecta militiam cæli,
et adorant, et iurant in Domino, et iurant in
Melchom.
6 Et qui avertuntur de post tergum Domini, et
qui non quæsierunt Dominum, nec investigaverunt eum.
7 Silete a facie Domini Dei: quia iuxta est dies
Domini,
quia præparavit Dominus hostiam, sanctificavit vocatos suos.
8 Et erit: in die hostiæ Domini visitabo super
principes,
et super filios regis, et super omnes, qui induti sunt veste peregrina:

9 et visitabo super omnem, qui arroganter ingreditur super limen in die illa:
qui complent domum Domini Dei sui iniquitate, et dolo.
10 Et erit in die illa, dicit Dominus, vox clamoris a porta piscium,
et ululatus a Secunda, et contritio magna a collibus.
11 Ululate habitatores Pilæ:
conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt omnes involuti argento.
12 Et erit in tempore illo: scrutabor Ierusalem in lucernis:
et visitabo super viros defixos in fæcibus suis:
qui dicunt in cordibus suis:
Non faciet bene Dominus, et non faciet male.
13 Et erit fortitudo eorum in direptionem, et domus eorum in desertum:
et ædificabunt domos, et non habitabunt:
et plantabunt vineas, et non bibent vinum earum.

14 Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est et velox nimis: in die iræ, calamitatis et miseriæ
vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis.
15 Dies iræ dies illa,
dies tribulationis et angustiæ, dies calamitatis et miseriæ,
dies tenebrarum et caliginis, dies nebulæ et turbinis,
16 dies tubæ et clangoris super civitates munitas, et super angulos excelsos.
17 Et tribulabo homines, et ambulabunt ut cæci,
quia Domino peccaverunt:
et effundetur sanguis eorum sicut humus, et corpora eorum sicut stercora.
18 Sed et argentum eorum, et aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ Domini:

---

(13) Am 5, 11. — (15) Ir 30, 7; Ioel 2, 11; Am 5, 18. — (18) Ez 7, 19.

in igne *zeli* eius devorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.

2. Peccatores omnes iudicabuntur, 2, 1—3, 7

Dominum non quærentes

2 1 Convenite, congregamini gens non amabilis:
2 Priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem,
antequam veniat super vos ira furoris Domini,
antequam veniat super vos dies indignationis Domini.
3 Quærite Dominum omnes mansueti terræ, qui iudicium eius estis operati:
quærite iustum, quærite mansuetum: si quomodo abscondamini in die furoris Domini.

Philisthini

4 Quia Gaza destructa erit, et Ascalon in desertum,
Azotum in meridie eiicient, et Accaron eradicabitur.
5 Væ qui habitatis funiculum maris, gens perditorum:
verbum Domini super vos Chanaan terra Philisthinorum,
et disperdam te, ita ut non sit inhabitator.
6 Et erit funiculus maris requies pastorum, et caulæ pecorum:
7 et erit funiculus eius, qui remanserit de domo
Iuda: ibi pascentur, in domibus Ascalonis ad vesperam requiescent: quia visitabit eos Dominus Deus eorum, et avertet captivitatem eorum.

Moabitæ et Ammonitæ

8 Audivi opprobrium Moab, et blasphemias filiorum Ammon:
quæ exprobraverunt populo meo, et magnificati sunt super terminos eorum.
9 Propterea vivo ego, dicit Dominus exercituum Deus Israel,

---

(18) Inf 3, 8.

quia Moab ut Sodoma erit, et filii Ammon quasi Gomorrha,
siccitas spinarum, et acervi salis, et desertum usque in æternum:
reliquiæ populi mei diripient eos, et residui gentis meæ possidebunt illos.

10 Hoc eis eveniet pro superbia sua: quia blas-
phemaverunt, et magnificati sunt super populum
Domini exercituum. 11 Horribilis Dominus super
eos, et attenuabit omnes deos terræ: et adorabunt
eum viri de loco suo, omnes insulæ gentium.

12 Sed et vos Æthiopes interfecti gladio meo eritis. Æthiopes

13 Et extendet manum suam super aquilonem, Assyrii
et perdet Assur: et ponet speciosam in solitudi-
nem, et in invium, et quasi desertum. 14 Et accu-
babunt in medio eius greges, omnes bestiæ gen-
tium: et onocrotalus, et ericius in liminibus eius
morabuntur: vox cantantis in fenestra, corvus in
superliminari, quoniam attenuabo robur eius. 15 Hæc
est civitas gloriosa habitans in confidentia: quæ
dicebat in corde suo: Ego sum, et extra me non
est alia amplius: quomodo facta est in desertum
cubile bestiæ? omnis, qui transit per eam, sibilabit,
et movebit manum suam.

3 1 Væ provocatrix, et redempta civitas, columba.

ipsa quoque Ierusalem ad Deum non conversa

2 Non audivit vocem, et non suscepit disciplinam:
in Domino non est confisa, ad Deum suum non appropinquavit.
3 Principes eius in medio eius quasi leones rugientes:
iudices eius lupi vespere, non relinquebant in mane.
4 Prophetæ eius vesani, viri infideles:
sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem.

---

(14) Is 34, 11. — (3) Ez 22, 27; Mch 3, 11.

5 Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem:
mane mane iudicium suum dabit in lucem, et non abscondetur: nescivit autem iniquus confusionem.
6 Disperdidi gentes, et dissipati sunt anguli earum:
desertas feci vias eorum, dum non est qui transeat:
desolatæ sunt civitates eorum, non remanente viro, neque ullo habitatore.
7 Dixi: Attamen timebis me, suscipies disciplinam:
et non peribit habitaculum eius propter omnia, in quibus visitavi eam:
verumtamen diluculo surgentes corruperunt omnes cogitationes suas.

II. Salus Domini, 3, 8—20

Israelis servati

8 Quapropter exspecta me, dicit Dominus, in
die resurrectionis meæ in futurum, quia iudicium
meum ut congregem gentes, et colligam regna: et
effundam super eos indignationem meam, omnem
iram furoris mei: in igne enim zeli mei devorabitur
omnis terra.

sanctitas et securitas

9 Quia tunc reddam populis labium electum, ut
invocent omnes in nomine Domini, et serviant
ei humero uno. 10 Ultra flumina Æthiopiæ, inde
supplices mei, filii dispersorum meorum deferent
munus mihi. 11 In die illa non confunderis super
cunctis adinventionibus tuis, quibus prævaricata es
in me: quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiæ tuæ, et non adiicies exaltari amplius
in monte sancto meo. 12 Et derelinquam in medio
tui populum pauperem, et egenum: et sperabunt
in nomine Domini. 13 Reliquiæ Israel non facient
iniquitatem, nec loquentur mendacium, et non invenietur in ore eorum lingua dolosa: quoniam ipsi
pascentur, et accubabunt, et non erit qui exterreat.

---

(8) Sup 1, 18.

14 Lauda filia Sion: iubila Israel:
lætare, et exsulta in omni corde filia Ierusalem.
15 Abstulit Dominus iudicium tuum, avertit inimicos tuos:
rex Israel Dominus in medio tui, non timebis malum ultra.
16 In die illa dicetur Ierusalem: Noli timere: Sion, non dissolvantur manus tuæ.
17 Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipse salvabit:
gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione sua, exsultabit super te in laude.

gaudium et lætitia

18 Nugas, qui a lege recesserant, congregabo,
quia ex te erant: ut non ultra habeas super eis
opprobrium. 19 Ecce ego interficiam omnes, qui
afflixerunt te in tempore illo: et salvabo claudican-
tem: et eam, quæ eiecta fuerat congregabo: et
ponam eos in laudem, et in nomen, in omni terra
confusionis eorum. 20 In tempore illo, quo addu-
cam vos: et in tempore, quo congregabo vos:
dabo enim vos in nomen, et in laudem omnibus
populis terræ, cum convertero captivitatem vestram
coram oculis vestris, dicit Dominus.

atque gloria

PROPHETIA AGGÆI

I. Exhortatio templi ædificandi, 1, 1—2, 1

Negligentes increpantur

1 [1] In anno secundo Darii regis, in mense sexto,
in die una mensis, factum est verbum Do-
mini in manu Aggæi prophetæ ad Zorobabel filium
Salathiel, ducem Iuda, et ad Iesum, filium Iosedec,
sacerdotem magnum, dicens: [2] Hæc ait Domi-
nus exercituum, dicens: Populus iste dicit: Non-
dum venit tempus domus Domini ædificandæ. [3] Et
factum est verbum Domini in manu Aggæi pro-
phetæ, dicens: [4] Numquid tempus vobis est ut ha-
bitetis in domibus laqueatis, et domus ista deserta?
[5] Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: Ponite
corda vestra super vias vestras. [6] Seminastis mul-
tum, et intulistis parum: comedistis, et non estis
satiati: bibistis, et non estis inebriati: operuistis
vos, et non estis calefacti: et qui mercedes con-
gregavit, misit eas in sacculum pertusum. [7] Hæc
dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra su-
per vias vestras: [8] ascendite in montem, portate
ligna, et ædificate domum: et acceptabilis mihi erit,
et glorificabor, dicit Dominus. [9] Respexistis ad
amplius, et ecce factum est minus: et intulistis in
domum, et exsufflavi illud: quam ob causam, dicit
Dominus exercituum? quia domus mea deserta
est, et vos festinatis unusquisque in domum suam.
[10] Propter hoc super vos prohibiti sunt cæli ne
darent rorem, et terra prohibita est ne daret ger-
men suum: [11] et vocavi siccitatem super terram,
et super montes, et super triticum, et super vi-
num, et super oleum, et quæcumque profert hu-

templum ædificandum est, ut sterilitas cesset

---

(1) Esr 5, 1. — (6) Dt 28, 38; Mch 6, 15.

mus, et super homines, et super iumenta, et super
omnem laborem manuum.
12 Et audivit Zorobabel filius Salathiel, et Iesus
filius Iosedec sacerdos magnus, et omnes reliquiæ
populi vocem Domini Dei sui, et verba Aggæi pro-
phetæ, sicut misit eum Dominus Deus eorum ad
eos: et timuit populus a facie Domini. 13 Et dixit
Aggæus nuntius Domini de nuntiis Domini, populo
dicens: Ego vobiscum sum, dicit Dominus. 14 Et
suscitavit Dominus spiritum Zorobabel filii Salathiel,
ducis Iuda, et spiritum Iesu filii Iosedec sacerdotis
magni, et spiritum reliquorum de omni populo:
et ingressi sunt, et faciebant opus in domo Domini
exercituum Dei sui.

spiritu suscitati ædificare incipiunt

2 1 In die vigesima et quarta mensis, in sexto
mense, in anno secundo Darii regis.

II. Consolationes ædificantibus adhibitæ, 2, 2—24

1. Gloria templi futura, 2, 2—10

2 In septimo mense, vigesima et prima mensis,
factum est verbum Domini in manu Aggæi pro-
phetæ, dicens: 3 Loquere ad Zorobabel filium Sa-
lathiel, ducem Iuda, et ad Iesum filium Iosedec sa-
cerdotem magnum, et ad reliquos populi, dicens:
4 Quis in vobis est derelictus, qui vidit domum
istam in gloria sua prima? et quid vos videtis
hanc nunc? numquid non ita est, quasi non sit in
oculis vestris? 5 Et nunc confortare Zorobabel,
dicit Dominus: et confortare Iesu fili Iosedec sa-
cerdos magne, et confortare omnis populus terræ,
dicit Dominus exercituum: et facite (quoniam ego
vobiscum sum, dicit Dominus exercituum) 6 ver-
bum quod pepigi vobiscum cum egrederemini de
terra Ægypti: et spiritus meus erit in medio ve-
strum, nolite timere.

Gloria domus prioris minor fuit

7 Quia hæc dicit Dominus exercituum: Adhuc
unum modicum est, et ego commovebo cælum, et
terram, et mare, et aridam. 8 Et movebo omnes

quam gloria domus huius posterioris

(7) Hbr 12, 26.

gentes: ET VENIET DESIDERATUS cunctis gen-
tibus: et implebo domum istam gloria, dicit Do-
minus exercituum. 9 Meum est argentum, et meum
est aurum, dicit Dominus exercituum. 10 Magna
erit gloria domus istius novissimæ plus quam pri-
mæ, dicit Dominus exercituum: et in loco isto
dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

2. Benedictio Dei danda, 2, 11—20

Maledictio in benedictionem vertetur

11 In vigesima et quarta noni mensis, in anno
secundo Darii regis, factum est verbum Domini ad
Aggæum prophetam, dicens: 12 Hæc *dicit* Domi-
nus exercituum: Interroga sacerdotes legem, di-
cens: 13 Si tulerit homo carnem sanctificatam in
ora vestimenti sui, et tetigerit de summitate eius
panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut
omnem cibum: numquid sanctificabitur? Respon-
dentes autem sacerdotes, dixerunt: Non. 14 Et
dixit Aggæus: Si tetigerit pollutus in anima ex om-
nibus his, numquid contaminabitur? Et responde-
runt sacerdotes, et dixerunt: Contaminabitur. 15 Et
respondit Aggæus, et dixit: Sic populus iste, et
sic gens ista ante faciem meam, dicit Dominus, et
sic omne opus manuum eorum: et omnia quæ ob-
tulerunt ibi, contaminata erunt. 16 Et nunc ponite
corda vestra a die hac et supra, antequam pone-
retur lapis super lapidem in templo Domini. 17 Cum
accederetis ad acervum viginti modiorum, et fierent
decem: et intraretis ad torcular, ut exprimeretis
quinquaginta lagenas, et fiebant viginti. 18 Percussi
vos vento urente, et aurugine, et grandine omnia
opera manuum vestrarum: et non fuit in vobis,
qui reverteretur ad me, dicit Dominus. 19 Ponite
corda vestra ex die ista, et in futurum, a die vi-
gesima et quarta noni mensis: a die, qua funda-
menta iacta sunt templi Domini, ponite super cor
vestrum. 20 Numquid iam semen in germine est:
et adhuc vinea, et ficus, et malogranatum, et li-
gnum olivæ non floruit? ex die ista benedicam.

---

(18) Am 4, 9.

3. Solium David æternum, 2, 21—24

21 Et factum est verbum Domini secundo ad
Aggæum in vigesima et quarta mensis, dicens:
22 Loquere ad Zorobabel ducem Iuda, dicens: Ego
movebo cælum pariter et terram. 23 Et subvertam
solium regnorum, et conteram fortitudinem regni
gentium: et subvertam quadrigam, et ascensorem
eius: et descendent equi, et ascensores eorum:
vir in gladio fratris sui. 24 In die illa, dicit Do-
minus exercituum, assumam te Zorobabel fili Sa-
lathiel serve meus, dicit Dominus: et ponam te
quasi signaculum, quia te elegi, dicit Dominus ex-
ercituum.

In eversione regnorum stabit

(24) Sir 49, 13.

PROPHETIA ZACHARIÆ

Exordium, 1, 1—6

Convertantur ad Dominum

1 [1] In mense octavo in anno secundo Darii regis, factum est verbum Domini ad Zachariam,
filium Barachiæ filii Addo, prophetam, dicens: [2] Iratus est Dominus super patres vestros iracundia.
[3] Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Convertimini ad me, ait Dominus exercituum: et convertar ad vos, dicit Dominus exercituum. [4] Ne sitis sicut patres vestri, ad quos clamabant prophetæ priores, dicentes: Hæc dicit Dominus exercituum: Convertimini de viis vestris malis, et de cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt, neque attenderunt ad me, dicit Dominus.

qui consilia sua perficit

[5] Patres vestri ubi sunt? et prophetæ numquid in sempiternum vivent? [6] Verumtamen verba mea, et legitima mea, quæ mandavi servis meis prophetis, numquid non comprehenderunt patres vestros, et conversi sunt, et dixerunt: Sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras, et secundum adinventiones nostras fecit nobis.

PARS PRIMA

Promissio salutis, 1, 7—6, 15

I. Octo visionibus symbolicis, 1, 7—6, 8

1. Equites Domini, 1, 7—17

Tempus visionum

[7] In die vigesima et quarta undecimi mensis Sabath, in anno secundo Darii, factum est verbum

(3) Mal 3, 7. — (4) Is 21, 12; 31, 6; 45, 22; Ir 3, 12; Ez 18, 30; 20, 7; 33, 11; Os 14, 2; Ioel 2, 12.

Domini ad Zachariam filium Barachiæ, filii Addo,
prophetam, dicens:
8 Vidi per noctem, et ecce vir ascendens super
equum rufum, et ipse stabat inter myrteta, quæ
erant in profundo: et post eum equi rufi, varii, et
albi. 9 Et dixi: Quid sunt isti, Domine mi? et
dixit ad me angelus, qui loquebatur in me: Ego
ostendam tibi quid sint hæc. 10 Et respondit vir,
qui stabat inter myrteta, et dixit: Isti sunt, quos
misit Dominus ut perambulent terram.

equites Domini declarantur

11 Et responderunt angelo Domini, qui stabat
inter myrteta, et dixerunt: Perambulavimus ter-
ram, et ecce omnis terra habitatur, et quiescit.
12 Et respondit angelus Domini, et dixit: Domine
exercituum usquequo tu non misereberis Ierusalem,
et urbium Iuda, quibus iratus es? iste iam septua-
gesimus annus est. 13 Et respondit Dominus an-
gelo, qui loquebatur in me verba bona, verba con-
solatoria.

salus adhuc longinqua est

14 Et dixit ad me angelus, qui loquebatur in me:
Clama, dicens: Hæc dicit Dominus exercituum:
Zelatus sum Ierusalem, et Sion zelo magno. 15 Et
ira magna ego irascor super gentes opulentas: quia
ego iratus sum parum, ipsi vero adiuverunt in
malum. 16 Propterea hæc dicit Dominus: Rever-
tar ad Ierusalem in misericordiis: et domus mea
ædificabitur in ea, ait Dominus exercituum: et per-
pendiculum extendetur super Ierusalem. 17 Adhuc,
clama dicens: Hæc dicit Dominus exercituum: Ad-
huc affluent civitates meæ bonis: et consolabitur
adhuc Dominus Sion, et eliget adhuc Ierusalem.

at certo veniet

2. Quattuor cornua ac fabri, 1, 18—21

18 Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce quat-
tuor cornua. 19 Et dixi ad angelum, qui loque-
batur in me: Quid sunt hæc? et dixit ad me:
Hæc sunt cornua, quæ ventilaverunt Iudam, et
Israel, et Ierusalem.

Hostes Israel

---

(14) Inf 8, 2.

deicientur

20 Et ostendit mihi Dominus quattuor fabros.
21 Et dixi: Quid isti veniunt facere? Qui ait, di-
cens: Hæc sunt cornua, quæ ventilaverunt Iudam
per singulos viros, et nemo eorum levavit caput
suum: et venerunt isti deterrere ea, ut deiiciant
cornua gentium, quæ levaverunt cornu super ter-
ram Iuda ut dispergerent eam.

3. Vir cum funiculo mensorum, 2, 1—13

Urbs frequentissima et secura erit

2 1 Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce vir,
et in manu eius funiculus mensorum. 2 Et
dixi: Quo tu vadis? Et dixit ad me: Ut metiar
Ierusalem, et videam quanta sit latitudo eius, et
quanta longitudo eius. 3 Et ecce angelus, qui lo-
quebatur in me, egrediebatur, et angelus alius egre-
diebatur in occursum eius. 4 Et dixit ad eum:
Curre, loquere ad puerum istum, dicens: Absque
muro habitabitur Ierusalem præ multitudine homi-
num, et iumentorum in medio eius. 5 Et ego ero
ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu: et in
gloria ero in medio eius.

ad eam captivi revertentur

6 O, o fugite de terra aquilonis, dicit Dominus:
quoniam in quattuor ventos cæli dispersi vos, dicit
Dominus. 7 O Sion, fuge quæ habitas apud filiam
Babylonis: 8 quia hæc dicit Dominus exercituum:
Post gloriam misit me ad gentes, quæ spoliave-
runt vos: qui enim tetigerit vos, tangit pupillam
oculi mei: 9 quia ecce ego levo manum meam
super eos, et erunt prædæ his, qui serviebant
sibi: et cognoscetis quia Dominus exercituum mi-
sit me.

in ea Dominus habitabit

10 Lauda, et lætare filia Sion: quia ecce ego ve-
nio, et habitabo in medio tui, ait Dominus. 11 Et
applicabuntur gentes multæ ad Dominum in die
illa, et erunt mihi in populum, et habitabo in me-
dio tui: et scies quia Dominus exercituum misit
me ad te. 12 Et possidebit Dominus Iudam par-
tem suam in terra sanctificata: et eliget adhuc Ie-
rusalem. 13 Sileat omnis caro a facie Domini: quia
consurrexit de habitaculo sancto suo.

4. Summus sacerdos mundatus, 3, 1—10

Vestibus sordidis exuitur et splendidis induitur

3 1 Et ostendit mihi Dominus Iesum sacerdotem
magnum stantem coram angelo Domini: et
satan stabat a dextris eius ut adversaretur ei. 2 Et
dixit Dominus ad satan: Increpet Dominus in te
satan: et increpet Dominus in te, qui elegit Ieru-
salem: numquid non iste torris est erutus de igne?
3 Et Iesus erat indutus vestibus sordidis: et stabat
ante faciem angeli. 4 Qui respondit, et ait ad eos,
qui stabant coram se, dicens: Auferte vestimenta
sordida ab eo. Et dixit ad eum: Ecce abstuli a te
iniquitatem tuam, et indui te mutatoriis. 5 Et di-
xit: Ponite cidarim mundam super caput eius. Et
posuerunt cidarim mundam super caput eius, et
induerunt eum vestibus: et angelus Domini stabat.
6 Et contestabatur angelus Domini Iesum, dicens:
7 Hæc dicit Dominus exercituum: Si in viis meis
ambulaveris, et custodiam meam custodieris: tu
quoque iudicabis domum meam, et custodies atria
mea, et dabo tibi ambulantes de his, qui nunc hic
assistunt.

verus mediator Dei et hominum veniet

8 Audi Iesu sacerdos magne, tu et amici tui, qui
habitant coram te, quia viri portendentes sunt: ecce
enim ego ADDUCAM SERVUM MEUM ORIEN-
TEM. 9 Quia ecce lapis, quem dedi coram Iesu:
super lapidem unum septem oculi sunt: ecce ego
cælabo sculpturam eius, ait Dominus exercituum:
et auferam iniquitatem terræ illius in die una.
10 In die illa, dicit Dominus exercituum, vocabit
vir amicum suum subter vitem, et subter ficum.

5. Candelabrum aureum et duæ olivæ, 4, 1—14

Res visæ significant

4 1 Et reversus est angelus, qui loquebatur in
me, et suscitavit me, quasi virum, qui susci-
tatur de somno suo. 2 Et dixit ad me: Quid tu
vides? Et dixi: Vidi, et ecce candelabrum aureum
totum, et lampas eius super caput ipsius, et sep-
tem lucernæ eius super illud: et septem infusoria

(8) Lc 1, 78.

lucernis, quæ erant super caput eius. 3 Et duæ
olivæ super illud: una a dextris lampadis, et una
a sinistris eius.

templum in spiritu Domini perfici

4 Et respondi, et aio ad angelum, qui loquebatur
in me, dicens: Quid sunt hæc, domini mi? 5 Et
respondit angelus, qui loquebatur in me, et dixit
ad me: Numquid nescis quid sunt hæc? Et dixi:
Non, domine mi. 6 Et respondit, et ait ad me,
dicens: Hoc est verbum Domini ad Zorobabel, di-
cens: Non in exercitu, nec in robore, sed in spi-
ritu meo, dicit Dominus exercituum. 7 Quis tu
mons magne coram Zorobabel? in planum: et edu-
cet lapidem primarium, et exæquabit gratiam gra-
tiæ eius. 8 Et factum est verbum Domini ad me,
dicens: 9 Manus Zorobabel fundaverunt domum
istam, et manus eius perficient eam: et scietis quia
Dominus exercituum misit me ad vos. 10 Quis
enim despexit dies parvos? et lætabuntur, et vi-
debunt lapidem stanneum in manu Zorobabel. Sep-
tem isti oculi sunt Domini, qui discurrunt in uni-
versam terram.

et hunc spiritum per regnum et sacerdotium communicari

11 Et respondi, et dixi ad eum: Quid sunt duæ
olivæ istæ ad dexteram candelabri, et ad sinistram
eius? 12 Et respondi secundo, et dixi ad eum:
Quid sunt duæ spicæ olivarum, quæ sunt iuxta
duo rostra aurea, in quibus sunt suffusoria ex auro?
13 Et ait ad me, dicens: Numquid nescis quid sunt
hæc? Et dixi: Non, domine mi. 14 Et dixit: Isti
sunt duo filii olei, qui assistunt Dominatori uni-
versæ terræ.

6. Volumen maledictionis volans, 5, 1—4

Peccatores delebuntur

5 1 Et conversus sum, et levavi oculos meos: et
vidi, et ecce volumen volans. 2 Et dixit ad
me: Quid tu vides? Et dixi: Ego video volumen
volans: longitudo eius viginti cubitorum, et latitudo
eius decem cubitorum. 3 Et dixit ad me: Hæc
est maledictio, quæ egreditur super faciem omnis
terræ: quia omnis fur, sicut ibi scriptum est, iu-
dicabitur: et omnis iurans, ex hoc similiter iudi-

cabitur. 4 Educam illud, dicit Dominus exercituum:
et veniet ad domum furis, et ad domum iurantis
in nomine meo mendaciter: et commorabitur in
medio domus eius, et consumet eam, et ligna
eius, et lapides eius.

7. Mulier in amphora transportata, 5, 5—11

5 Et egressus est angelus, qui loquebatur in me: Impietas de terra auferetur
et dixit ad me: Leva oculos tuos, et vide quid est
hoc, quod egreditur. 6 Et dixi: Quidnam est? Et
ait: Hæc est amphora egrediens. Et dixit: Hæc
est oculus eorum in universa terra. 7 Et ecce ta-
lentum plumbi portabatur, et ecce mulier una se-
dens in medio amphoræ. 8 Et dixit: Hæc est im-
pietas. Et proiecit eam in medio amphoræ, et
misit massam plumbeam in os eius. 9 Et levavi
oculos meos, et vidi: et ecce duæ mulieres egre-
dientes, et spiritus in alis earum, et habebant alas
quasi alas milvi: et levaverunt amphoram inter
terram, et cælum. 10 Et dixi ad angelum, qui lo-
quebatur in me: Quo istæ deferunt amphoram?
11 Et dixit ad me: Ut ædificetur ei domus in terra
Sennaar, et stabiliatur, et ponatur ibi super basem
suam.

8. Quattuor quadrigæ egredientes, 6, 1—8

6 1 Et conversus sum, et levavi oculos meos, et Gentes vincentur
vidi: et ecce quattuor quadrigæ egredientes de
medio duorum montium: et montes, montes ærei.
2 In quadriga prima equi rufi, et in quadriga se-
cunda equi nigri, 3 et in quadriga tertia equi albi,
et in quadriga quarta equi varii, et fortes. 4 Et
respondi, et dixi ad angelum, qui loquebatur in
me: Quid sunt hæc, domine mi? 5 Et respondit
angelus, et ait ad me: Isti sunt quattuor venti cæli,
qui egrediuntur ut stent coram Dominatore omnis
terræ. 6 In qua erant equi nigri, egrediebantur
in terram aquilonis: et albi egressi sunt post eos:
et varii egressi sunt ad terram austri. 7 Qui au-
tem erant robustissimi, exierunt, et quærebant ire,
et discurrere per omnem terram. Et dixit: Ite,

perambulate terram; et perambulaverunt terram.
8 Et vocavit me, et locutus est ad me, dicens: Ecce
qui egrediuntur in terram aquilonis, requiescere
fecerunt spiritum meum in terra aquilonis.

II. Actione symbolica, 6, 9—15

Summus sacerdos coronatur

9 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
10 Sume a transmigratione ab Holdai, et a Tobia,
et ab Idaia; et venies tu in die illa, et intrabis do-
mum Iosiæ, filii Sophoniæ, qui venerunt de Ba-
bylone. 11 Et sumes aurum, et argentum: et fa-
cies coronas, et pones in capite Iesu filii Iosedec

Messias erit sacerdos atque rex

sacerdotis magni, 12 et loqueris ad eum, dicens:
Hæc ait Dominus exercituum, dicens: ECCE VIR
ORIENS NOMEN EIUS: et subter eum orietur,
et ædificabit templum Domino. 13 Et ipse exstruet
templum Domino: et ipse portabit gloriam, et se-
debit, et dominabitur super solio suo: et erit sacer-
dos super solio suo, et consilium pacis erit inter
illos duos. 14 Et coronæ erunt Helem, et Tobiæ,
et Idaiæ, et Hem, filio Sophoniæ, memoriale in
templo Domini. 15 Et qui procul sunt, venient, et
ædificabunt in templo Domini: et scietis quia Do-
minus exercituum misit me ad vos. Erit autem
hoc, si auditu audieritis vocem Domini Dei vestri.

PARS SECUNDA

Condicio salutis, 7, 1—8, 23

Interrogantibus Dominus respondet

7 1 Et factum est in anno quarto Darii regis, fac-
tum est verbum Domini ad Zachariam, in
quarta mensis noni, qui est Casleu. 2 Et miserunt
ad domum Dei Sarasar, et Rogommelech, et viri,
qui erant cum eo ad deprecandam faciem Domini:
3 ut dicerent sacerdotibus domus Domini exerci-
tuum, et prophetis loquentes: numquid flendum est
mihi in quinto mense, vel sanctificare me debeo,
sicut iam feci multis annis?

---

(12) Lc 1, 78.

4 Et factum est verbum Domini exercituum ad
me, dicens: 5 Loquere ad omnem populum terræ,
et ad sacerdotes, dicens: Cum ieiunaretis, et plan-
geretis in quinto et septimo per hos septuaginta
annos: numquid ieiunium ieiunastis mihi? 6 et
cum comedistis, et bibistis, numquid non vobis
comedistis, et vobismetipsis bibistis? 7 Numquid
non sunt verba, quæ locutus est Dominus in manu
prophetarum priorum, cum adhuc Ierusalem habi-
taretur, et esset opulenta, ipsa et urbes in circuitu
eius, et ad austrum, et in campestribus habitaretur?

in captivitate non ieiunium voluntarium

8 Et factum est verbum Domini ad Zachariam,
dicens: 9 Hæc ait Dominus exercituum, dicens:
Iudicium verum iudicate, et misericordiam, et mi-
serationes facite, unusquisque cum fratre suo. 10 Et
viduam, et pupillum, et advenam, et pauperem no-
lite calumniari: et malum vir fratri suo non cogitet
in corde suo. 11 Et noluerunt attendere, et aver-
terunt scapulam recedentem, et aures suas aggra-
vaverunt ne audirent. 12 Et cor suum posuerunt
ut adamantem ne audirent legem, et verba quæ
misit Dominus exercituum in spiritu suo per ma-
num prophetarum priorum: et facta est indignatio
magna a Domino exercituum. 13 Et factum est
sicut locutus est, et non audierunt: sic clamabunt,
et non exaudiam, dicit Dominus exercituum. 14 Et
dispersi eos per omnia regna, quæ nesciunt: et
terra desolata est ab eis, eo quod non esset trans-
iens et revertens: et posuerunt terram desidera-
bilem in desertum.

sed iustitiam et misericordiam a se præceptam necessariam fuisse

8 1 Et factum est verbum Domini exercituum,
dicens: 2 Hæc dicit Dominus exercituum: Ze-
latus sum Sion zelo magno, et indignatione magna
zelatus sum eam. 3 Hæc dicit Dominus exerci-
tuum: Reversus sum ad Sion, et habitabo in medio
Ierusalem: et vocabitur Ierusalem civitas veritatis,
et mons Domini exercituum mons sanctificatus.
4 Hæc dicit Dominus exercituum: Adhuc habita-

post reversionem quoque mandata Domini observanda esse

(5) Is 58, 5. — (10) Ex 22, 22; Is 1, 23; Ir 5, 28.

bunt senes, et anus in plateis Ierusalem: et viri
baculus in manu eius præ multitudine dierum. 5 Et
plateæ civitatis complebuntur infantibus, et puellis
ludentibus *in* plateis eius. 6 Hæc dicit Dominus
exercituum: Si videbitur difficile in oculis reliquia-
rum populi huius in diebus illis, numquid in oculis
meis difficile erit, dicit Dominus exercituum? 7 Hæc
dicit Dominus exercituum: Ecce ego salvabo po-
pulum meum de terra orientis, et de terra occasus
solis. 8 Et adducam eos, et habitabunt in medio
Ierusalem: et erunt mihi in populum, et ego ero
eis *in* Deum in veritate, et in iustitia. 9 Hæc di-
cit Dominus exercituum: Confortentur manus ve-
stræ, qui auditis in his diebus sermones istos per
os prophetarum in die, qua fundata est domus
Domini exercituum, ut templum ædificaretur. 10 Si-
quidem ante dies illos merces hominum non erat,
nec merces iumentorum erat, neque introeunti, ne-
que exeunti erat pax præ tribulatione: et dimisi
omnes homines, unumquemque contra proximum
suum. 11 Nunc autem non iuxta dies priores ego
faciam reliquiis populi huius, dicit Dominus exer-
cituum, 12 sed semen pacis erit: vinea dabit fruc-
tum suum, et terra dabit germen suum, et cæli
dabunt rorem suum: et possidere faciam reliquias
populi huius universa hæc. 13 Et erit: sicut eratis
maledictio in gentibus, domus Iuda, et domus Is-
rael: sic salvabo vos, et eritis benedictio: nolite
timere, confortentur manus vestræ. 14 Quia hæc
dicit Dominus exercituum: Sicut cogitavi ut affli-
gerem vos, cum ad iracundiam provocassent patres
vestri me, dicit Dominus, 15 et non sum miser-
tus: sic conversus cogitavi in diebus istis ut bene-
faciam domui Iuda, et Ierusalem: nolite timere.
16 Hæc sunt ergo verba, quæ facietis: Loquimini
veritatem, unusquisque cum proximo suo: verita-
tem, et iudicium pacis iudicate in portis vestris.
17 Et unusquisque malum contra amicum suum ne
cogitetis in cordibus vestris: et iuramentum men-

(16) Eph 4, 25.

dax ne diligatis: omnia enim hæc sunt, quæ odi,
dicit Dominus.
18 Et factum est verbum Domini exercituum ad
me, dicens: 19 Hæc dicit Dominus exercituum:
Ieiunium quarti, et ieiunium quinti, et ieiunium
septimi, et ieiunium decimi erit domui Iuda in gau-
dium, et lætitiam, et in sollemnitates præclaras:
veritatem tantum, et pacem diligite. 20 Hæc dicit
Dominus exercituum: Usquequo veniant populi, et
habitent in civitatibus multis, 21 et vadant habi-
tatores, unus ad alterum, dicentes: Eamus, et de-
precemur faciem Domini, et quæramus Dominum
exercituum: vadam etiam ego. 22 Et venient po-
puli multi, et gentes robustæ ad quærendum Do-
minum exercituum in Ierusalem, et deprecandam
faciem Domini. 23 Hæc dicit Dominus exercituum:
In diebus illis, in quibus apprehendent decem ho-
mines ex omnibus linguis gentium, et apprehen-
dent fimbriam viri Iudæi, dicentes: Ibimus vobis-
cum: audivimus enim quoniam Deus vobiscum est.

ieiunia voluntaria autem in gaudium et lætitiam converti

PARS TERTIA

Exsecutio salutis, 9, 1—14, 21

I. Acta et fata boni pastoris, 9, 1—11, 17

1. Gregem pascit, 9, 1—10, 12

9 1 Onus verbi Domini in terra Hadrach, et
Damasci requiei eius:
quia Domini est oculus hominis, et omnium
tribuum Israel.
2 Emath quoque in terminis eius, et Tyrus, et
Sidon: assumpserunt quippe sibi sapien-
tiam valde.
3 Et ædificavit Tyrus munitionem suam, et coa-
cervavit argentum quasi humum, et aurum
ut lutum platearum.
4 Ecce Dominus possidebit eam, et percutiet
in mari fortitudinem eius, et hæc igni de-
vorabitur.

Dominus vicinos hostes Israel percutiet

5 Videbit Ascalon, et timebit: et Gaza, et dolebit nimis: et Accaron, quoniam confusa est spes eius:
et peribit rex de Gaza, et Ascalon non habitabitur.
6 Et sedebit separator in Azoto, et disperdam superbiam Philisthinorum.
7 Et auferam sanguinem eius de ore eius, et abominationes eius de medio dentium eius,
et relinquetur etiam ipse Deo nostro,
et erit quasi dux in Iuda, et Accaron quasi Iebusæus.

Salvator super pullum asinæ ad Sion veniet

8 Et circumdabo domum meam ex his, qui militant mihi euntes et revertentes,
et non transibit super eos ultra exactor: quia nunc vidi in oculis meis.
9 Exsulta satis filia Sion, iubila filia Ierusalem: ECCE REX TUUS veniet tibi iustus, et salvator:
ipse pauper, et ascendens super asinam, et super pullum filium asinæ.
10 Et disperdam quadrigam ex Ephraim, et equum de Ierusalem,
et dissipabitur arcus belli: et loquetur pacem gentibus,
et potestas eius a mari usque ad mare, et a fluminibus usque ad fines terræ.

ubi reducti felices erunt

11 Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non est aqua.
12 Convertimini ad munitionem vincti spei, hodie quoque annuntians duplicia reddam tibi.
13 Quoniam extendi mihi Iudam quasi arcum, implevi Ephraim:
et suscitabo filios tuos Sion super filios tuos Græcia: et ponam te quasi gladium fortium.
14 Et Dominus Deus super eos videbitur, et exibit ut fulgur, iaculum eius:

---

(9) Is 62, 11; Mt 21, 5.

et Dominus Deus in tuba canet, et vadet in turbine austri.
15 Dominus exercituum proteget eos: et devorabunt, et subiicient lapidibus fundæ:
et bibentes inebriabuntur quasi a vino, et replebuntur ut phialæ, et quasi cornua altaris.
16 Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illa, ut gregem populi sui: quia lapides sancti elevabuntur super terram eius.
17 Quid enim bonum eius est, et quid pulchrum eius,
nisi frumentum electorum, et vinum germinans virgines?

10 1 Petite a Domino pluviam in tempore serotino, — salutem a Deo petendam
et Dominus faciet nives, et pluviam imbris dabit eis, singulis herbam in agro.
2 Quia simulacra locuta sunt inutile, et divini viderunt mendacium,
et somniatores locuti sunt frustra: vane consolabantur:
idcirco abducti sunt quasi grex: affligentur, quia non est eis pastor.

3 Super pastores iratus est furor meus, et super hircos visitabo: — gregi suo pastor bonus largietur
quia visitavit Dominus exercituum gregem suum, domum Iuda, et posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello.
4 Ex ipso angulus, ex ipso paxillus,
ex ipso arcus prœlii, ex ipso egredietur omnis exactor simul.
5 Et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in prœlio:
et bellabunt, quia Dominus cum eis: et confundentur ascensores equorum.
6 Et confortabo domum Iuda, et domum Ioseph salvabo:
et convertam eos, quia miserebor eorum: et erunt sicut fuerunt quando non proieceram eos:

ego enim Dominus Deus eorum, et exaudiam eos.
7 Et erunt quasi fortes Ephraim, et lætabitur cor eorum quasi a vino:
et filii eorum videbunt, et lætabuntur, et exsultabit cor eorum in Domino.

quem dispersum congregabit

8 Sibilabo eis, et congregabo illos, quia redemi eos: et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati.
9 Et seminabo eos in populis, et de longe recordabuntur mei:
et vivent cum filiis suis, et revertentur.
10 Et reducam eos de terra Ægypti, et de Assyriis congregabo eos,
et ad terram Galaad et Libani adducam eos,
et non invenietur eis locus:
11 et transibit in maris freto, et percutiet in mari fluctus, et confundentur omnia profunda fluminis,
et humiliabitur superbia Assur, et sceptrum Ægypti recedet.
12 Confortabo eos in Domino, et in nomine eius ambulabunt, dicit Dominus.

2. A grege abicitur, 11, 1—17

Terra vastabitur

11 1 Aperi Libane portas tuas, et comedat ignis cedros tuas.
2 Ulula abies, quia cecidit cedrus, quoniam magnifici vastati sunt:
ululate quercus Basan, quoniam succisus est saltus munitus.
3 Vox ululatus pastorum, quia vastata est magnificentia eorum:
vox rugitus leonum, quoniam vastata est superbia Iordanis.

quia grex bono pastori non obœdit

4 Hæc dicit Dominus Deus meus: Pasce pecora
occisionis, 5 quæ qui possederant, occidebant, et
non dolebant, et vendebant ea, dicentes: Benedictus Dominus, divites facti sumus: et pastores eo-

rum non parcebant eis. 6 Et ego non parcam ultra
super habitantes terram, dicit Dominus: ecce ego
tradam homines, unumquemque in manu proximi
sui, et in manu regis sui: et concident terram, et
non eruam de manu eorum. 7 Et pascam pecus
occisionis propter hoc, o pauperes gregis: et as-
sumpsi mihi duas virgas, unam vocavi Decorem,
et alteram vocavi Funiculum: et pavi gregem. 8 Et
succidi tres pastores in mense uno, et contracta
est anima mea in eis: siquidem et anima eorum
variavit in me. 9 Et dixi: Non pascam vos: quod
moritur, moriatur: et quod succiditur, succidatur:
et reliqui devorent unusquisque carnem proximi
sui. 10 Et tuli virgam meam, quæ vocabatur De-
cus, et abscidi eam ut irritum facerem fœdus me-
um, quod percussi cum omnibus populis. 11 Et in
irritum deductum est in die illa: et cognoverunt
sic pauperes gregis, qui custodiunt mihi, quia ver-
bum Domini est.

grex bonum pastorem cum irrisione abiciens

12 Et dixi ad eos: Si bonum est in oculis ve-
stris, afferte mercedem meam: et si non, quiescite.
Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos.
13 Et dixit Dominus ad me: Proiice illud ad sta-
tuarium, decorum pretium, quo appretiatus sum ab
eis. Et tuli triginta argenteos: et proieci illos in
domum Domini ad statuarium. 14 Et præcidi vir-
gam meam secundam, quæ appellabatur Funiculus,
ut dissolverem germanitatem inter Iudam, et Israel.

malo pastori traditur

15 Et dixit Dominus ad me: Adhuc sume tibi
vasa pastoris stulti. 16 Quia ecce ego suscitabo
pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, di-
spersum non quæret, et contritum non sanabit, et
id quod stat non enutriet, et carnes pinguium com-
edet, et ungulas eorum dissolvet. 17 O pastor, et
idolum, derelinquens gregem: gladius super bra-
chium eius, et super oculum dextrum eius: bra-
chium eius ariditate siccabitur, et oculus dexter
eius tenebrescens obscurabitur.

---

(12) Mt 27, 9.

II. Fata et acta gregis, 12, 1—14, 21

1. Culpam suam agnoscens purgabitur, 12, 1—13, 9

A gentibus oppugnatus

12 1 Onus verbi Domini super Israel. Dicit
Dominus extendens cælum, et fundans ter-
ram, et fingens spiritum hominis in eo: 2 Ecce
ego ponam Ierusalem superliminare crapulæ omni-
bus populis in circuitu: sed et Iuda erit in obsi-
dione contra Ierusalem. 3 Et erit: In die illa po-
nam Ierusalem lapidem oneris cunctis populis: om-
nes, qui levabunt eam, concisione lacerabuntur: et
colligentur adversus eam omnia regna terræ. 4 In
die illa, dicit Dominus, percutiam omnem equum
in stuporem, et ascensorem eius in amentiam: et
super domum Iuda aperiam oculos meos, et om-
nem equum populorum percutiam cæcitate.

sed a Domino protectus

5 Et dicent duces Iuda in corde suo: Conforten-
tur mihi habitatores Ierusalem in Domino exerci-
tuum Deo eorum. 6 In die illa ponam duces Iuda
sicut caminum ignis in lignis, et sicut faciem ignis
in fæno: et devorabunt ad dexteram, et ad sini-
stram omnes populos in circuitu: et habitabitur Ie-
rusalem rursus in loco suo in Ierusalem. 7 Et sal-
vabit Dominus tabernacula Iuda, sicut in principio:
ut non magnifice glorietur domus David, et gloria
habitantium Ierusalem contra Iudam. 8 In die illa
proteget Dominus habitatores Ierusalem, et erit
qui offenderit ex eis in die illa, quasi David: et
domus David quasi Dei, sicut angelus Domini in
conspectu eorum.

pastorem confixum planget

9 Et erit in die illa: quæram conterere omnes
gentes, quæ veniunt contra Ierusalem. 10 Et effun-
dam super domum David, et super habitatores Ie-
rusalem spiritum gratiæ, et precum: et aspicient
ad me, quem confixerunt: et plangent eum planctu
quasi super unigenitum, et dolebunt super eum,
ut doleri solet in morte primogeniti. 11 In die illa
magnus erit planctus in Ierusalem, sicut planctus
Adadremmon in campo Mageddon. 12 Et planget

---

(10) Io 19, 37. — (11) 2 Par 35, 22.

terra: familiæ et familiæ seorsum: familiæ domus
David seorsum, et mulieres eorum seorsum: 13 fa-
miliæ domus Nathan seorsum, et mulieres eorum
seorsum: familiæ domus Levi seorsum, et mulieres
eorum seorsum: familiæ Semei seorsum, et mu-
lieres eorum seorsum. 14 Omnes familiæ reliquæ,
familiæ et familiæ seorsum, et mulieres eorum
seorsum.

13 1 In die illa erit fons patens domui David, — aqua abluetur
et habitantibus Ierusalem in ablutionem pec-
catoris, et menstruatæ. 2 Et erit in die illa, dicit
Dominus exercituum: Disperdam nomina idolorum
de terra, et non memorabuntur ultra: et pseudo-
prophetas, et spiritum immundum auferam de terra.
3 Et erit, cum prophetaverit quispiam ultra, dicent
ei pater eius, et mater eius, qui genuerunt eum:
Non vives: quia mendacium locutus es in nomine
Domini; et configent eum pater eius, et mater eius,
genitores eius, cum prophetaverit. 4 Et erit: In
die illa confundentur prophetæ, unusquisque ex vi-
sione sua cum prophetaverit: nec operientur pallio
saccino, ut mentiantur: 5 sed dicet: Non sum pro-
pheta, homo agricola ego sum: quoniam Adam ex-
emplum meum ab adolescentia mea. 6 Et dicetur
ei: Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tua-
rum? Et dicet: His plagatus sum in domo eorum,
qui diligebant me.

7 Framea suscitare super pastorem meum, et — et igne probabitur
super virum cohærentem mihi, dicit Dominus ex-
ercituum: percute pastorem, et dispergentur oves:
et convertam manum meam ad parvulos. 8 Et erunt
in omni terra, dicit Dominus: partes duæ in ea
dispergentur, et deficient: et tertia pars relinque-
tur in ea. 9 Et ducam tertiam partem per ignem,
et uram eos sicut uritur argentum: et probabo eos
sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum,
et ego exaudiam eum. Dicam: Populus meus es;
et ipse dicet: Dominus Deus meus.

---

(2) Ez 30, 13. — (7) Mt 26, 31; Mc 14, 27.

2. Securus et sanctus erit, 14, 1—21

Contra hostes Ierusalem

14 1 Ecce venient dies Domini, et dividentur
spolia tua in medio tui. 2 Et congregabo
omnes gentes ad Ierusalem in prœlium, et capie-
tur civitas, et vastabuntur domus, et mulieres viola-
buntur: et egredietur media pars civitatis in cap-
tivitatem, et reliquum populi non auferetur ex urbe.

Dominus prœliabitur

3 Et egredietur Dominus, et prœliabitur contra
gentes illas, sicut prœliatus est in die certaminis.
4 Et stabunt pedes eius in die illa super montem
Olivarum, qui est contra Ierusalem ad orientem:
et scindetur mons Olivarum ex media parte sui ad
orientem, et ad occidentem prærupto grandi valde,
et separabitur medium montis ad aquilonem, et
medium eius ad meridiem. 5 Et fugietis ad vallem
montium eorum, quoniam coniungetur vallis mon-
tium usque ad proximum: et fugietis sicut fugistis
a facie terræmotus in diebus Oziæ regis Iuda: et
veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti cum
eo. 6 Et erit in die illa: Non erit lux, sed frigus
et gelu. 7 Et erit dies una, quæ nota est Domino,
non dies neque nox: et in tempore vesperi erit lux.

rex super omnem terram

8 Et erit in die illa: Exibunt aquæ vivæ de Ie-
rusalem: medium earum ad mare orientale, et me-
dium earum ad mare novissimum: in æstate et in
hieme erunt. 9 Et erit Dominus Rex super om-
nem terram: in die illa erit Dominus unus, et erit
nomen eius unum. 10 Et revertetur omnis terra
usque ad desertum, de colle Remmon ad austrum
Ierusalem: et exaltabitur, et habitabit in loco suo
a porta Beniamin usque ad locum portæ prioris,
et usque ad portam angulorum: et a turre Hana-
neel usque ad torcularia regis. 11 Et habitabunt
in ea, et anathema non erit amplius: sed sedebit
Ierusalem secura.

hostes Ierusalem percutiet

12 Et hæc erit plaga, qua percutiet Dominus om-
nes gentes, quæ pugnaverunt adversus Ierusalem:
Tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes

---

(5) Am 1, 1.

suos, et oculi eius contabescent in foraminibus suis,
et lingua eorum contabescet in ore suo. 13 In die
illa erit tumultus Domini magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi sui, et conseretur manus eius super manum proximi sui. 14 Sed et Iudas pugnabit adversus Ierusalem: et congregabuntur divitiæ omnium gentium in circuitu, aurum, et
argentum, et vestes multæ satis. 15 Et sic erit
ruina equi, et muli, et cameli, et asini, et omnium iumentorum, quæ fuerint in castris illis, sicut ruina hæc.

16 Et omnes, qui reliqui fuerint de universis gentibus, quæ venerunt contra Ierusalem, ascendent ab anno in annum, ut adorent Regem, Dominum exercituum, et celebrent festivitatem tabernaculorum. 17 Et erit: Qui non ascenderit de familiis terræ ad Ierusalem, ut adoret Regem, Dominum exercituum, non erit super eos imber.
18 Quod et si familia Ægypti non ascenderit, et non venerit: nec super eos erit, sed erit ruina, qua percutiet Dominus omnes gentes, quæ non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum. 19 Hoc erit peccatum Ægypti, et hoc peccatum omnium gentium, quæ non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum.

et gentes non conversas puniet

20 In die illa erit quod super frenum equi est, sanctum Domino: et erunt lebetes in domo Domini quasi phialæ coram altari. 21 Et erit omnis lebes in Ierusalem, et in Iuda sanctificatus Domino exercituum: et venient omnes immolantes, et sument ex eis, et coquent in eis: et non erit mercator ultra in domo Domini exercituum in die illo.

grex sanctus erit

PROPHETIA MALACHIÆ

Exordium, 1, 1—5

Titulus libri

1 [1] Onus verbi Domini ad Israel in manu Malachiæ.

Iacob magis dilectus a Domino quam Esau

[2] Dilexi vos, dicit Dominus, et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esau Iacob, dicit Dominus, et dilexi Iacob, [3] Esau autem odio habui? et posui montes eius in solitudinem, et hereditatem eius in dracones deserti. [4] Quod si dixerit Idumæa: Destructi sumus, sed revertentes ædificabimus quæ destructa sunt: Hæc dicit Dominus exercituum: Isti ædificabunt, et ego destruam: et vocabuntur termini impietatis, et populus, cui iratus est Dominus usque in æternum. [5] Et oculi vestri videbunt: et vos dicetis: Magnificetur Dominus super terminum Israel.

I. Peccata populi Israel, 1, 6—2, 16

1. Peccata sacerdotum, 1, 6—2, 9

Immunda offerunt

[6] Filius honorat patrem, et servus dominum suum: si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus? et si Dominus ego sum, ubi est timor meus? dicit Dominus exercituum ad vos, o sacerdotes, qui despicitis nomen meum, et dixistis: In quo despeximus nomen tuum? [7] Offertis super altare meum panem pollutum, et dicitis: In quo polluimus te? In eo quod dicitis: Mensa Domini despecta est. [8] Si offeratis cæcum ad immolandum, nonne ma-

(2) Rom 9, 13.

lum est? et si offeratis claudum, et languidum,
nonne malum est? offer illud duci tuo, si placuerit
ei, aut si susceperit faciem tuam, dicit Dominus
exercituum. 9 Et nunc deprecamini vultum Dei ut
misereatur vestri (de manu enim vestra factum est
hoc) si quomodo suscipiat facies vestras, dicit Do-
minus exercituum.

Dominus vero oblationem mundam vult

10 Quis est in vobis, qui claudat ostia, et incen-
dat altare meum gratuito? non est mihi voluntas
in vobis, dicit Dominus exercituum: et munus non
suscipiam de manu vestra. 11 Ab ortu enim solis
usque ad occasum, magnum est nomen meum in
gentibus, et in omni loco sacrificatur, et offertur
nomini meo oblatio munda: quia magnum est no-
men meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.

magnum nomen Domini polluunt

12 Et vos polluistis illud in eo, quod dicitis:
Mensa Domini contaminata est: et quod superpo-
nitur, contemptibile est cum igne, qui illud devorat.
13 Et dixistis: Ecce de labore, et exsufflastis illud,
dicit Dominus exercituum, et intulistis de rapinis
claudum, et languidum, et intulistis munus: num-
quid suscipiam illud de manu vestra? dicit Domi-
nus. 14 Maledictus dolosus, qui habet in grege
suo masculum, et votum faciens immolat debile
Domino: quia Rex magnus ego, dicit Dominus ex-
ercituum, et nomen meum horribile in gentibus.

idcirco castigabuntur

2 1 Et nunc ad vos mandatum hoc, o sacerdotes.
2 Si nolueritis audire, et si nolueritis ponere
super cor ut detis gloriam nomini meo, ait Domi-
nus exercituum: mittam in vos egestatem, et ma-
ledicam benedictionibus vestris, et maledicam illis:
quoniam non posuistis super cor. 3 Ecce ego pro-
iiciam vobis brachium, et dispergam super vultum
vestrum stercus sollemnitatum vestrarum, et as-
sumet vos secum.

exemplum veri sacerdotis non sequuntur

4 Et scietis quia misi ad vos mandatum istud,
ut esset pactum meum cum Levi, dicit Dominus
exercituum. 5 Pactum meum fuit cum eo vitæ et
pacis: et dedi ei timorem, et timuit me, et a facie

(11) Ps 112, 3. — (2) Lv 26, 14; Dt 28, 15.

nominis mei pavebat. 6 Lex veritatis fuit in ore
eius, et iniquitas non est inventa in labiis eius: in
pace, et in æquitate ambulavit mecum, et multos
avertit ab iniquitate. 7 Labia enim sacerdotis cu-
stodient scientiam, et legem requirent ex ore eius:
quia angelus Domini exercituum est. 8 Vos autem
recessistis de via, et scandalizastis plurimos in lege:
irritum fecistis pactum Levi, dicit Dominus exer-
cituum.

ideo contemnuntur

9 Propter quod et ego dedi vos contemptibiles,
et humiles omnibus populis, sicut non servastis
vias meas, et accepistis faciem in lege.

2. Peccata populi, 2, 10—16

Perfidi sunt

10 Numquid non pater unus omnium nostrum?
numquid non Deus unus creavit nos? quare ergo
despicit unusquisque nostrum fratrem suum, vio-
lans pactum patrum nostrorum?

alienas ducunt

11 Transgressus est Iuda, et abominatio facta est
in Israel, et in Ierusalem: quia contaminavit Iudas
sanctificationem Domini, quam dilexit, et habuit
filiam dei alieni. 12 Disperdet Dominus virum, qui
fecerit hoc, magistrum, et discipulum de taberna-
culis Iacob, et offerentem munus Domino exerci-
tuum.

uxorem pubertatis dimittunt

13 Et hoc rursum fecistis, operiebatis lacrimis
altare Domini, fletu, et mugitu, ita ut non respici-
am ultra ad sacrificium, nec accipiam placabile quid
de manu vestra. 14 Et dixistis: Quam ob causam?
quia Dominus testificatus est inter te, et uxorem
pubertatis tuæ, quam tu despexisti: et hæc parti-
ceps tua, et uxor fœderis tui. 15 Nonne unus
fecit, et residuum spiritus eius est? Et quid unus
quærit, nisi semen Dei? Custodite ergo spiritum
vestrum, et uxorem adolescentiæ tuæ noli despi-
cere. 16 Cum odio habueris, dimitte, dicit Domi-
nus Deus Israel: operiet autem iniquitas vestimen-
tum eius, dicit Dominus exercituum: custodite spi-
ritum vestrum, et nolite despicere.

---

(10) Mt 23, 9; Eph 4, 6.

II. Iudicium Domini, 2, 17—4, 3

1. In priore adventu Messiæ, 2, 17—3, 6

Blasphemantibus

17 Laborare fecistis Dominum in sermonibus ve-
stris: et dixistis: In quo eum fecimus laborare?
In eo quod dicitis: Omnis qui facit malum, bonus
est in conspectu Domini, et tales ei placent: aut
certe ubi est Deus iudicii?

adventus Messiæ nuntiatur

3 1 Ecce ego mitto angelum meum, et præpara-
bit viam ante faciem meam. Et statim veniet
ad templum suum Dominator, quem vos quæritis,
et angelus testamenti, quem vos vultis. Ecce ve-
nit, dicit Dominus exercituum: 2 et quis poterit
cogitare diem adventus eius, et quis stabit ad vi-
dendum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, et
quasi herba fullonum:

qui filios Levi purgabit

3 et sedebit conflans, et emundans argentum, et
purgabit filios Levi, et colabit eos quasi aurum, et
quasi argentum, et erunt Domino offerentes sacri-
ficia in iustitia. 4 Et placebit Domino sacrificium
Iuda, et Ierusalem sicut dies sæculi, et sicut anni
antiqui.

et reliquos iudicabit

5 Et accedam ad vos in iudicio, et ero testis ve-
lox maleficis, et adulteris, et periuris, et qui ca-
lumniantur mercedem mercennarii, viduas, et pupil-
los, et opprimunt peregrinum, nec timuerunt me,
dicit Dominus exercituum. 6 Ego enim Dominus,
et non mutor: et vos filii Iacob non estis con-
sumpti.

2. In præsenti tempore, 3, 7—12

Deum oblationibus defraudantes penuria maledicuntur

7 A diebus enim patrum vestrorum recessistis a
legitimis meis, et non custodistis. Revertimini ad
me, et revertar ad vos, dicit Dominus exercituum.
Et dixistis: In quo revertemur? 8 Si affiget homo
Deum, quia vos configitis me? Et dixistis: In quo
configimus te? In decimis, et in primitiis. 9 Et

---

(1) Mt 11, 10; Mc 1, 2; Lc 1, 17; 7, 27. —
(7) Zach 1, 3.

in penuria vos maledicti estis, et me vos confi-
gitis gens tota.

omnem decimam inferentes abundantia benedicentur

10 Inferte omnem decimam in horreum, et sit
cibus in domo mea, et probate me super hoc, dicit
Dominus: si non aperuero vobis cataractas cæli,
et effudero vobis benedictionem usque ad abun-
dantiam, 11 et increpabo pro vobis devorantem,
et non corrumpet fructum terræ vestræ: nec erit
sterilis vinea in agro, dicit Dominus exercituum.
12 Et beatos vos dicent omnes gentes: eritis enim
vos terra desiderabilis, dicit Dominus exercituum.

3. In altero adventu Messiæ, 3, 13—4, 3

Impiorum et iustorum sortes diversæ

13 Invaluerunt super me verba vestra, dicit Do-
minus. 14 Et dixistis: Quid locuti sumus contra
te? Dixistis: Vanus est, qui servit Deo: et quod
emolumentum quia custodivimus præcepta eius, et
quia ambulavimus tristes coram Domino exerci-
tuum? 15 ergo nunc beatos dicimus arrogantes:
siquidem ædificati sunt facientes impietatem, et ten-
taverunt Deum, et salvi facti sunt. 16 Tunc locuti
sunt timentes Dominum, unusquisque cum proximo
suo: Et attendit Dominus, et audivit: et scriptus
est liber monumenti coram eo timentibus Domi-
num, et cogitantibus nomen eius. 17 Et erunt mihi,
ait Dominus exercituum, in die, qua ego facio, in
peculium: et parcam eis, sicut parcit vir filio suo
servienti sibi. 18 Et convertemini, et videbitis quid
sit inter iustum, et impium: et inter servientem
Deo, et non servientem ei.

in die iudicii

4 1 Ecce enim dies veniet succensa quasi cami-
nus: et erunt omnes superbi, et omnes faci-
entes impietatem stipula: et inflammabit eos dies
veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non de-
relinquet eis radicem, et germen. 2 Et orietur vo-
bis timentibus nomen meum Sol iustitiæ, et sani-
tas in pennis eius: et egrediemini, et salietis sicut
vituli de armento. 3 Et calcabitis impios, cum fue-

---

(14) Iob 21, 15. — (2) Lc 1, 78.

rint cinis sub planta pedum vestrorum in die, qua ego facio, dicit Dominus exercituum.

Epilogus, 4, 4—6

4 Mementote legis Moysi servi mei, quam mandavi ei in Horeb ad omnem Israel præcepta, et iudicia.

Lex Moysi observetur

5 Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam, antequam veniat dies Domini magnus, et horribilis.
6 Et convertet cor patrum ad filios, et cor filiorum ad patres eorum: ne forte veniam, et percutiam terram anathemate.

Elias ante diem iudicii veniet

(4) Ex 20; Dt 4. 5. 6. — (5) Mt 17, 10; Mc 9, 10; Lc 1, 17.

LIBER PRIMUS MACHABÆORUM

Prolegomena, 1, 1—10

Alexander victoriis illustris

1 [1] Et factum est, postquam percussit Alexander
Philippi Macedo, qui primus regnavit in Græcia, egressus de terra Cethim, Darium regem Persarum, et Medorum:
[2] constituit prœlia multa, et obtinuit omnium munitiones, et interfecit reges terræ,
[3] et pertransiit usque ad fines terræ: et accepit spolia multitudinis gentium: et siluit terra in conspectu eius.
[4] Et congregavit virtutem, et exercitum fortem nimis: et exaltatum est, et elevatum cor eius:
[5] et obtinuit regiones gentium, et tyrannos: et facti sunt illi in tributum.

iuvenis moritur

[6] Et post hæc decidit in lectum, et cognovit quia moreretur.
[7] Et vocavit pueros suos nobiles, qui secum erant nutriti a iuventute: et divisit illis regnum suum, cum adhuc viveret.
[8] Et regnavit Alexander annis duodecim, et mortuus est.

successores eius

[9] Et obtinuerunt pueri eius regnum, unusquisque in loco suo:
[10] et imposuerunt omnes sibi diademata post mortem eius, et filii eorum post eos annis multis, et multiplicata sunt mala in terra.

PARS PRIMA

Epiphanes et Mathathias, 1, 11—2, 70

I. Antiochus IV. Epiphanes Iudæos persequens, 1, 11—67

1. Impiis Iudæis favet, 1, 11—16

Patri succedens

[11] Et exiit ex eis radix peccatrix, Antiochus illustris, filius Antiochi regis, qui fuerat Romæ

obses: et regnavit in anno centesimo trigesimo sep-
timo regni Græcorum.

Iudæis iustitiam gentium concedit

12 In diebus illis exierunt ex Israel filii iniqui,
et suaserunt multis, dicentes: Eamus, et disponamus testamentum cum gentibus, quæ circa nos
sunt: quia ex quo recessimus ab eis, invenerunt
nos multa mala. 13 Et bonus visus est sermo in
oculis eorum. 14 Et destinaverunt aliqui de po-
pulo, et abierunt ad regem: et dedit illis potesta-
tem ut facerent iustitiam gentium.

qui Ierusalem profanant

15 Et ædificaverunt gymnasium in Ierosolymis
secundum leges Nationum: 16 et fecerunt sibi præ-
putia, et recesserunt a testamento sancto, et iuncti
sunt Nationibus, et venundati sunt ut facerent
malum.

2. Ierusalem bis percutit, 1, 17—42

Ægypto percussa

17 Et paratum est regnum in conspectu Antiochi,
et cœpit regnare in terra Ægypti ut regnaret su-
per duo regna. 18 Et intravit in Ægyptum in mul-
titudine gravi, in curribus, et elephantis, et equi-
tibus, et copiosa navium multitudine: 19 et con-
stituit bellum adversus Ptolemæum regem Ægypti,
et veritus est Ptolemæus a facie eius, et fugit, et
ceciderunt vulnerati multi. 20 Et comprehendit ci-
vitates munitas in terra Ægypti: et accepit spolia
terræ Ægypti.

templum despoliat

21 Et convertit Antiochus, postquam percussit
Ægyptum in centesimo et quadragesimo tertio anno:
et ascendit ad Israel, 22 et ascendit Ierosolymam
in multitudine gravi. 23 Et intravit in sanctifica-
tionem cum superbia, et accepit altare aureum, et
candelabrum luminis, et universa vasa eius, et men-
sam propositionis, et libatoria, et phialas, et mor-
tariola aurea, et velum, et coronas, et ornamen-
tum aureum, quod in facie templi erat: et com-
minuit omnia. 24 Et accepit argentum, et aurum,
et vasa concupiscibilia: et accepit thesauros occul-
tos, quos invenit: et sublatis omnibus abiit in ter-
ram suam.

homines cædit

25 Et fecit cædem hominum, et locutus est in superbia magna.
26 Et factus est planctus magnus in Israel, et in omni loco eorum: 27 et ingemuerunt principes, et seniores:
virgines, et iuvenes infirmati sunt: et speciositas mulierum immutata est.
28 Omnis maritus sumpsit lamentum: et quæ sedebant in thoro maritali, lugebant:
29 et commota est terra super habitantes in ea, et universa domus Iacob induit confusionem.

per principem iterum civitatem percutit

30 Et post duos annos dierum misit rex princi-
pem tributorum in civitates Iuda, et venit Ierusa-
lem cum turba magna. 31 Et locutus est ad eos
verba pacifica in dolo: et crediderunt ei. 32 Et ir-
ruit super civitatem repente, et percussit eam plaga
magna, et perdidit populum multum ex Israel.
33 Et accepit spolia civitatis: et succendit eam igni,
et destruxit domos eius, et muros eius in circuitu:
34 et captivas duxerunt mulieres: et natos, et pe-
cora possederunt.

in arce præsidium relinquit

35 Et ædificaverunt civitatem David muro ma-
gno, et firmo, et turribus firmis, et facta est illis
in arcem: 36 et posuerunt illic gentem peccatri-
cem viros iniquos, et convaluerunt in ea; et po-
suerunt arma, et escas, et congregaverunt spolia
Ierusalem: 37 et reposuerunt illic: et facti sunt
in laqueum magnum.

38 Et factum est hoc ad insidias sanctificationi, et in diabolum malum in Israel:
39 et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis, et contaminaverunt sanctificationem.
40 Et fugerunt habitatores Ierusalem propter eos, et facta est habitatio exterorum,
et facta est extera semini suo, et nati eius reliquerunt eam.
41 Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo, dies festi eius conversi sunt in luctum,

(41) Tob 2, 6; Am 8, 10.

sabbata eius in opprobrium, honores eius in
nihilum.
42 Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia
eius: et sublimitas eius conversa est in
luctum.

3. Iudæis leges gentium imponit, proprias interdicit, 1, 43—67

43 Et scripsit rex Antiochus omni regno suo ut
esset omnis populus, unus: et relinqueret unus-
quisque legem suam. 44 Et consenserunt omnes
gentes secundum verbum regis Antiochi: 45 et
multi ex Israel consenserunt servituti eius, et sa-
crificaverunt idolis, et coinquinaverunt sabbatum.

Decretum generale promulgat

46 Et misit rex libros per manus nuntiorum in
Ierusalem, et in omnes civitates Iuda: ut seque-
rentur leges gentium terræ, 47 et prohiberent ho-
locausta, et sacrificia, et placationes fieri in templo
Dei, 48 et prohiberent celebrari sabbatum, et dies
sollemnes: 49 et iussit coinquinari sancta, et sanc-
tum populum Israel. 50 Et iussit ædificari aras,
et templa, et idola, et immolari carnes suillas, et
pecora communia, 51 et relinquere filios suos in-
circumcisos, et coinquinari animas eorum in om-
nibus immundis, et abominationibus, ita ut oblivi-
scerentur legem, et immutarent omnes iustificatio-
nes Dei. 52 Et quicumque non fecissent secundum
verbum regis Antiochi, morerentur.

leges Iudæorum immutat

53 Secundum omnia verba hæc scripsit omni re-
gno suo: et præposuit principes populo, qui hæc
fieri cogerent. 54 Et iusserunt civitatibus Iuda sa-
crificare. 55 Et congregati sunt multi de populo
ad eos, qui dereliquerant legem Domini: et fece-
runt mala super terram: 56 et effugaverunt po-
pulum Israel in abditis, et in absconditis fugitivo-
rum locis.

præpositos constituit

57 Die quintadecima mensis Casleu, quinto et
quadragesimo et centesimo anno ædificavit rex An-
tiochus abominandum idolum desolationis super al-
tare Dei, et per universas civitates Iuda in cir-
cuitu ædificaverunt aras: 58 et ante ianuas domo-

templum contaminat et libros sacros comburit

rum, et in plateis incendebant thura, et sacrifica-
bant: 59 et libros legis Dei combusserunt igni,
scindentes eos: 60 et apud quemcumque invenie-
bantur libri testamenti Domini, et quicumque ob-
servabat legem Domini, secundum edictum regis
trucidabant eum. 61 In virtute sua faciebant hæc
populo Israel, qui inveniebatur in omni mense et
mense in civitatibus. 62 Et quinta et vigesima die
mensis sacrificabant super aram, quæ erat contra
altare.

inobœdientes interficit

63 Et mulieres, quæ circumcidebant filios suos,
trucidabantur secundum iussum regis Antiochi, 64 et
suspendebant pueros a cervicibus per universas do-
mos eorum: et eos, qui circumciderant illos, tru-
cidabant. 65 Et multi de populo Israel definierunt
apud se, ut non manducarent immunda: et elege-
runt magis mori, quam cibis coinquinari immun-
dis: 66 et noluerunt infringere legem Dei sanc-
tam, et trucidati sunt: 67 et facta est ira magna
super populum valde.

II. Mathathias sacerdos æmulator legis exsistens, 2, 1—70

1. Legem zelat vivens, 2, 1—48

In Modin cum filiis habitat

2 1 In diebus illis surrexit Mathathias filius Io-
annis, filii Simeonis, sacerdos ex filiis Ioarib
ab Ierusalem, et consedit in monte Modin: 2 et
habebat filios quinque, Ioannem, qui cognomina-
batur Gaddis: 3 et Simonem, qui cognominabatur
Thasi: 4 et Iudam, qui vocabatur Machabæus: 5 et
Eleazarum, qui cognominabatur Abaron: et Iona-
than, qui cognominabatur Apphus. 6 Hi viderunt
mala, quæ fiebant in populo Iuda, et in Ierusalem.

mala populi plangit

7 Et dixit Mathathias:

Væ mihi, ut quid natus sum videre contritio-
nem populi mei, et contritionem civitatis
sanctæ, et sedere illic,
cum datur in manibus inimicorum? 8 Sancta
in manu extraneorum facta sunt:

templum eius sicut homo ignobilis. 9 Vasa glo-
riæ eius captiva abducta sunt:
trucidati sunt senes eius in plateis, et iuvenes
eius ceciderunt in gladio inimicorum.
10 Quæ gens non hereditavit regnum eius, et
non obtinuit spolia eius?
11 Omnis compositio eius ablata est. Quæ erat
libera, facta est ancilla.
12 Et ecce sancta nostra, et pulchritudo nostra, et
claritas nostra desolata est,
et coinquinaverunt ea gentes. 13 Quo ergo
nobis adhuc vivere?
14 Et scidit vestimenta sua Mathathias, et filii — cum filiis
eius: et operuerunt se ciliciis, et planxerunt valde.
15 Et venerunt illuc qui missi erant a rege An- — viris a re-
tiocho, ut cogerent eos, qui confugerant in civita- — ge missis
tem Modin, immolare, et accendere thura, et a lege — constan-
Dei discedere. 16 Et multi de populo Israel con- — ter resi-
sentientes accesserunt ad eos: sed Mathathias, et — stit
filii eius constanter steterunt. 17 Et respondentes
qui missi erant ab Antiocho, dixerunt Mathathiæ:
Princeps et clarissimus, et magnus es in hac civi-
tate, et ornatus filiis, et fratribus; 18 ergo accede
prior, et fac iussum regis, sicut fecerunt omnes
gentes, et viri Iuda, et qui remanserunt in Ierusa-
lem: et eris tu, et filii tui inter amicos regis, et
amplificatus auro, et argento, et muneribus multis.
19 Et respondit Mathathias, et dixit magna voce:
Et si omnes gentes regi Antiocho obœdiunt, ut
discedat unusquisque a servitute legis patrum suo-
rum, et consentiat mandatis eius: 20 ego et filii
mei, et fratres mei obœdiemus legi patrum nostro-
rum. 21 Propitius sit nobis Deus: non est nobis
utile relinquere legem, et iustitias Dei: 22 non au-
diemus verba regis Antiochi, nec sacrificabimus
transgredientes legis nostræ mandata, ut eamus
altera via.
23 Et ut cessavit loqui verba hæc, accessit qui- — idolola-
dam Iudæus in omnium oculis sacrificare idolis su- — tras occi-
per aram in civitate Modin, secundum iussum re- — dit
gis: 24 et vidit Mathathias, et doluit, et contre-

muerunt renes eius, et accensus est furor eius se-
cundum iudicium legis, et insiliens trucidavit eum
super aram: 25 sed et virum, quem rex Antio-
chus miserat, qui cogebat immolare, occidit in ipso
tempore, et aram destruxit, 26 et zelatus est le-
gem, sicut fecit Phinees Zamri filio Salomi.

cum suis in montes fugit

27 Et exclamavit Mathathias voce magna in ci-
vitate, dicens: Omnis, qui zelum habet legis sta-
tuens testamentum, exeat post me. 28 Et fugit
ipse, et filii eius in montes, et reliquerunt quæ-
cumque habebant in civitate. 29 Tunc descende-
runt multi quærentes iudicium, et iustitiam, in de-
sertum: 30 et sederunt ibi ipsi, et filii eorum, et
mulieres eorum, et pecora eorum: quoniam inun-
daverunt super eos mala.

bellum sabbatinum decernit

31 Et renuntiatum est viris regis, et exercitui,
qui erat in Ierusalem civitate David quoniam dis-
cessissent viri quidam, qui dissipaverunt manda-
tum regis in loca occulta in deserto, et abiissent
post illos multi. 32 Et statim perrexerunt ad eos,
et constituerunt adversus eos prœlium in die sab-
batorum, 33 et dixerunt ad eos: Resistitis et nunc
adhuc? exite, et facite secundum verbum regis
Antiochi, et vivetis. 34 Et dixerunt: Non exibi-
mus, neque faciemus verbum regis, ut polluamus
diem sabbatorum. 35 Et concitaverunt adversus
eos prœlium. 36 Et non responderunt eis, nec la-
pidem miserunt in eos, nec oppilaverunt loca oc-
culta, 37 dicentes: Moriamur omnes in simplici-
tate nostra: et testes erunt super nos cælum, et
terra, quod iniuste perditis nos. 38 Et intulerunt
illis bellum sabbatis: et mortui sunt ipsi, et uxores
eorum, et filii eorum, et pecora eorum usque ad
mille animas hominum. 39 Et cognovit Mathathias,
et amici eius, et luctum habuerunt super eos valde.
40 Et dixit vir proximo suo: Si omnes fecerimus
sicut fratres nostri fecerunt, et non pugnaverimus
adversus gentes pro animabus nostris, et iustifica-
tionibus nostris: nunc citius disperdent nos a terra.

---

(26) Nm 25, 13.

41 Et cogitaverunt in die illa, dicentes: Omnis ho-
mo, quicumque venerit ad nos in bello die sabba-
torum, pugnemus adversus eum: et non moriemur
omnes, sicut mortui sunt fratres nostri in occultis.
42 Tunc congregata est ad eos synagoga Assi-
dæorum fortis viribus ex Israel, omnis voluntarius
in lege: 43 et omnes, qui fugiebant a malis, ad-
diti sunt ad eos, et facti sunt illis ad firmamen-
tum. 44 Et collegerunt exercitum, et percusserunt
peccatores in ira sua, et viros iniquos in indigna-
tione sua: et ceteri fugerunt ad nationes, ut eva-
derent. 45 Et circuivit Mathathias, et amici eius,
et destruxerunt aras: 46 et circumciderunt pueros
incircumcisos quotquot invenerunt in finibus Israel:
et in fortitudine. 47 Et persecuti sunt filios super-
biæ, et prosperatum est opus in manibus eorum:
48 et obtinuerunt legem de manibus gentium, et
de manibus regum: et non dederunt cornu peccatori.

idololatriam impugnat et circumcisionem urget

2. Legem zelat moriens, 1, 49—70

49 Et appropinquaverunt dies Mathathiæ mori-
endi, et dixit filiis suis: Nunc confortata est su-
perbia, et castigatio, et tempus eversionis, et ira
indignationis: 50 Nunc ergo, o filii, æmulatores
estote legis, et date animas vestras pro testamento
patrum vestrorum, 51 et mementote operum pa-
trum, quæ fecerunt in generationibus suis: et ac-
cipietis gloriam magnam, et nomen æternum. 52 Ab-
raham nonne in tentatione inventus est fidelis, et
reputatum est ei ad iustitiam? 53 Ioseph in tem-
pore angustiæ suæ custodivit mandatum, et factus
est dominus Ægypti. 54 Phinees pater noster, ze-
lando zelum Dei, accepit testamentum sacerdotii
æterni. 55 Iesus dum implevit verbum, factus est
dux in Israel. 56 Caleb, dum testificatur in ec-
clesia, accepit hereditatem. 57 David in sua mise-
ricordia consecutus est sedem regni in sæcula.

Filios exhortationibus exacuit

---

(52) Gn 22, 2. — (53) Gn 41, 40. — (54) Nm 25, 13; Sir 45, 28. — (55) Ios 1, 2. — (56) Nm 14, 6; Ios 14, 14. — (57) 2 Sm 2, 4.

58 Elias, dum zelat zelum legis, receptus est in
cælum. 59 Ananias et Azarias et Misael creden-
tes, liberati sunt de flamma. 60 Daniel in sua sim-
plicitate liberatus est de ore leonum. 61 Et ita
cogitate per generationem, et generationem: quia
omnes qui sperant in eum, non infirmantur. 62 Et
a verbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria
eius stercus, et vermis est: 63 hodie extollitur,
et cras non invenietur: quia conversus est in ter-
ram suam, et cogitatio eius periit. 64 Vos ergo
filii confortamini, et viriliter agite in lege: quia in
ipsa gloriosi eritis.

et instruit

65 Et ecce Simon frater vester, scio quod vir
consilii est: ipsum audite semper, et ipse erit vo-
bis pater. 66 Et Iudas Machabæus fortis viribus a
iuventute sua, sit vobis princeps militiæ, et ipse
aget bellum populi. 67 Et adducetis ad vos omnes
factores legis: et vindicate vindictam populi vestri.
68 Retribuite retributionem gentibus, et intendite
in præceptum legis.

eis benedicens moritur

69 Et benedixit eos, et appositus est ad patres
suos. 70 Et defunctus est anno centesimo et qua-
dragesimo sexto: et sepultus est a filiis suis in
sepulcris patrum suorum in Modin, et planxerunt
eum omnis Israel planctu magno.

PARS SECUNDA

Iudas Machabæus, 3, 1—9, 22

I. Antiocho IV. Epiphane regnante, 3, 1—6, 16

1. Apollonium et Seronem vincit, 3, 1—26

Iudas dux eximius

3 1 Et surrexit Iudas, qui vocabatur Machabæus
filius eius pro eo: 2 et adiuvabant eum om-
nes fratres eius: et universi, qui se coniunxerant
patri eius, et prœliabantur prœlium Israel cum lætitia.

(58) 2 Rg 2, 11. — (59) Dn 3, 16. — (60) Dn 6, 22.

3 Et dilatavit gloriam populo suo, et induit se
loricam sicut gigas,
et succinxit se arma bellica sua in prœliis, et
protegebat castra gladio suo.
4 Similis factus est leoni in operibus suis, et
sicut catulus leonis rugiens in venatione.
5 Et persecutus est iniquos perscrutans eos: et
qui conturbabant populum suum, eos suc-
cendit flammis:
6 et repulsi sunt inimici eius præ timore eius,
et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt:
et directa est salus in manu eius. 7 Et ex-
acerbabat reges multos,
et lætificabat Iacob in operibus suis, et in sæ-
culum memoria eius in benedictione.
8 Et perambulavit civitates Iuda, et perdidit im-
pios ex eis, et avertit iram ab Israel.
9 Et nominatus est usque ad novissimum terræ, et
congregavit pereuntes.

Apollonium occidit

10 Et congregavit Apollonius gentes, et a Samaria
virtutem multam et magnam ad bellandum contra
Israel. 11 Et cognovit Iudas, et exiit obviam illi:
et percussit, et occidit illum: et ceciderunt vulne-
rati multi, et reliqui fugerunt. 12 Et accepit spolia
eorum: et gladium Apollonii abstulit Iudas, et erat
pugnans in eo omnibus diebus.

Seronem Deo confidens conterit

13 Et audivit Seron princeps exercitus Syriæ,
quod congregavit Iudas congregationem fidelium,
et ecclesiam secum, 14 et ait: Faciam mihi nomen,
et glorificabor in regno, et debellabo Iudam, et eos,
qui cum ipso sunt, qui spernebant verbum regis.
15 Et præparavit se: et ascenderunt cum eo castra
impiorum fortes auxiliarii ut facerent vindictam in
filios Israel. 16 Et appropinquaverunt usque ad
Bethoron: et exivit Iudas obviam illi cum paucis.
17 Ut autem viderunt exercitum venientem sibi ob-
viam, dixerunt Iudæ: Quomodo poterimus pauci
pugnare contra multitudinem tantam, et tam for-
tem, et nos fatigati sumus ieiunio hodie? 18 Et
ait Iudas: Facile est concludi multos in manus pau-
corum: et non est differentia in conspectu Dei cæli

liberare in multis, et in paucis: 19 quoniam non
in *multitudine* exercitus victoria belli, sed de cælo
fortitudo est. 20 Ipsi veniunt ad nos in multitu-
dine contumaci, et superbia ut disperdant nos, et
uxores nostras, et filios nostros, et ut spolient nos:
21 nos vero pugnabimus pro animabus nostris, et
legibus nostris: 22 et ipse Dominus conteret eos
ante faciem nostram: vos autem ne timueritis eos.
23 Ut cessavit autem loqui, insiluit in eos subito:
et contritus est Seron, et exercitus eius in con-
spectu ipsius: 24 et persecutus est eum in de-
scensu Bethoron usque in campum, et ceciderunt
ex eis octingenti viri, reliqui autem fugerunt in
terram Philisthiim.

ita ut omnes gentes timerent

25 Et cecidit timor Iudæ, ac fratrum eius, et for-
mido super omnes gentes in circuitu eorum; 26 et
pervenit ad regem nomen eius, et de prœliis Iudæ
narrabant omnes gentes.

2. Epiphanes Iudæos delere vult, 3, 27—37

Exercitum regni congregat

27 Ut audivit autem rex Antiochus sermones
istos, iratus est animo: et misit, et congregavit ex-
ercitum universi regni sui, castra fortia valde: 28 et
aperuit ærarium suum, et dedit stipendia exercitui
in annum: et mandavit illis ut essent parati ad
omnia.

in Perside tributa exacturus

29 Et vidit quod defecit pecunia de thesauris suis,
et tributa regionis modica propter dissensionem, et
plagam, quam fecit in terra, ut tolleret legitima,
quæ erant a primis diebus: 30 et timuit ne non
haberet ut semel et bis, in sumptus et donaria,
quæ dederat ante larga manu: et abundaverat su-
per reges, qui ante eum fuerant. 31 Et conster-
natus erat animo valde, et cogitavit ire in Persi-
dem, et accipere tributa regionum, et congregare
argentum multum.

Lysiæ administratori exstinctionem

32 Et reliquit Lysiam hominem nobilem de ge-
nere regali, super negotia regia, a flumine Euphrate
usque ad flumen Ægypti: 33 et ut nutriret An-
tiochum filium suum, donec rediret. 34 Et tradidit
ei medium exercitum, et elephantos: et mandavit

ei de omnibus, quæ volebat, et de inhabitantibus
Iudæam, et Ierusalem: 35 et ut mitteret ad eos
exercitum ad conterendam, et exstirpandam vir-
tutem Israel, et reliquias Ierusalem, et auferendam
memoriam eorum de loco: 36 et ut constitueret
habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eo-
rum, et sorte distribueret terram eorum.
37 Et rex assumpsit partem exercitus residui, et
exivit ab Antiochia civitate regni sui anno cente-
simo et quadragesimo septimo: et transfretavit Eu-
phratem flumen, et perambulabat superiores re-
giones.

Iudæorum mandat

cum dimidio exercitu proficiscitur

3. Iudas Ptolemæum, Nicanorem et Gorgiam fugat, 3, 38—4, 25

38 Et elegit Lysias Ptolemæum filium Dorymini,
et Nicanorem, et Gorgiam, viros potentes ex ami-
cis regis: 39 et misit cum eis quadraginta millia
virorum, et septem millia equitum ut venirent in
terram Iuda, et disperderent eam secundum ver-
bum regis. 40 Et processerunt cum universa vir-
tute sua, et venerunt, et applicuerunt Emmaum
in terra campestri. 41 Et audierunt mercatores re-
gionum nomen eorum: et acceperunt argentum, et
aurum multum valde, et pueros: et venerunt in
castra ut acciperent filios Israel in servos, et ad-
diti sunt ad eos exercitus Syriæ, et terræ alieni-
genarum.
42 Et vidit Iudas, et fratres eius, quia multipli-
cata sunt mala, et exercitus applicabant ad fines
eorum: et cognoverunt verba regis, quæ mandavit
populo facere in interitum, et consummationem:
43 et dixerunt unusquisque ad proximum suum:
Erigamus deiectionem populi nostri, et pugnemus
pro populo nostro, et sanctis nostris. 44 Et con-
gregatus est conventus ut essent parati in prœ-
lium: et ut orarent, et peterent misericordiam, et
miserationes.
45 Et Ierusalem non habitabatur, sed erat sicut de-
sertum: non erat qui ingrederetur et egre-
deretur de natis eius:

Duces Lysiæ Emmaum applicant

Iudæi invicem se mutuis exhortationibus exacuunt

et sanctum conculcabatur:
et filii alienigenarum erant in arce, ibi erat habitatio gentium:
et ablata est voluptas a Iacob, et defecit ibi tibia, et cithara.

in Maspha ieiunant et orant

46 Et congregati sunt, et venerunt in Maspha
contra Ierusalem: quia locus orationis erat in Maspha ante in Israel. 47 Et ieiunaverunt illa die, et
induerunt se ciliciis, et cinerem imposuerunt capiti
suo: et disciderunt vestimenta sua: 48 et expanderunt libros legis, de quibus scrutabantur gentes
similitudinem simulacrorum suorum: 49 et attulerunt ornamenta sacerdotalia, et primitias, et decimas: et suscitaverunt Nazaræos, qui impleverant
dies: 50 et clamaverunt voce magna in cælum,
dicentes: Quid faciemus istis, et quo eos ducemus?
51 et sancta tua conculcata sunt, et contaminata
sunt, et sacerdotes tui facti sunt in luctum, et in
humilitatem. 52 Et ecce Nationes convenerunt adversum nos ut nos disperdant: tu scis quæ cogitant in nos. 53 Quomodo poterimus subsistere
ante faciem eorum, nisi tu Deus adiuves nos?
54 Et tubis exclamaverunt voce magna.

castra ad Emmaum collocant

55 Et post hæc constituit Iudas duces populi, tribunos, et centuriones, et pentacontarchos, et decuriones. 56 Et dixit his, qui ædificabant domos,
et sponsabant uxores, et plantabant vineas, et formidolosis, ut redirent unusquisque in domum suam
secundum legem. 57 Et moverunt castra, et collocaverunt ad austrum Emmaum. 58 Et ait Iudas:
Accingimini, et estote filii potentes, et estote parati
in mane, ut pugnetis adversus Nationes has, quæ
convenerunt adversus nos disperdere nos, et sancta
nostra: 59 quoniam melius est nos mori in bello,
quam videre mala gentis nostræ, et sanctorum.
60 Sicut autem fuerit voluntas in cælo, sic fiat.

Iudas exercitum Gorgiæ declinat

4 1 Et assumpsit Gorgias quinque millia virorum, et mille equites electos: et moverunt castra nocte 2 ut applicarent ad castra Iudæorum,

(56) Dt 20, 5 s; Idc 7, 3.

et percuterent eos subito: et filii, qui erant ex arce,
erant illis duces. 3 Et audivit Iudas, et surrexit
ipse, et potentes percutere virtutem exercituum
regis, qui erant in Emmaum. 4 Adhuc enim di-
spersus erat exercitus a castris. 5 Et venit Gor-
gias in castra Iudæ noctu, et neminem invenit, et
quærebat eos in montibus: quoniam dixit: Fugiunt
hi a nobis.

6 Et cum dies factus esset, apparuit Iudas in
campo cum tribus millibus virorum tantum: qui
tegumenta, et gladios non habebant: 7 et viderunt
castra gentium valida, et loricatos, et equitatus in
circuitu eorum, et hi docti ad prœlium. 8 Et ait
Iudas viris, qui secum erant: Ne timueritis multi-
tudinem eorum, et impetum eorum ne formidetis.
9 Mementote qualiter salvi facti sunt patres nostri
in Mari Rubro, cum sequeretur eos Pharao cum
exercitu multo. 10 Et nunc clamemus in cælum:
et miserebitur nostri Dominus, et memor erit te-
stamenti patrum nostrorum, et conteret exercitum
istum ante faciem nostram hodie: 11 et scient om-
nes gentes quia est qui redimat, et liberet Israel.
12 Et elevaverunt alienigenæ oculos suos, et vide-
runt eos venientes ex adverso. 13 Et exierunt de
castris in prœlium, et tuba cecinerunt hi, qui erant
cum Iuda: 14 Et congressi sunt: et contritæ sunt
gentes, et fugerunt in campum. 15 Novissimi au-
tem omnes ceciderunt in gladio, et persecuti sunt
eos usque Gezeron, et usque in campos Idumææ,
et Azoti, et Iamniæ: et ceciderunt ex illis usque
ad tria millia virorum.

reliquum exercitum percutit et fugat

16 Et reversus est Iudas, et exercitus eius, se-
quens eum. 17 Dixitque ad populum: Non concu-
piscatis spolia: quia bellum contra nos est, 18 et
Gorgias et exercitus eius prope nos in monte:
sed state nunc contra inimicos nostros, et expu-
gnate eos, et sumetis postea spolia securi. 19 Et
adhuc loquente Iuda hæc, ecce apparuit pars quæ-
dam prospiciens de monte. 20 Et vidit Gorgias

exercitum Gorgiæ pavore percellit

(9) Ex 14, 9.

quod in fugam conversi sunt sui, et succenderunt
castra: fumus enim, qui videbatur, declarabat quod
factum est. 21 Quibus illi conspectis timuerunt
valde, aspicientes simul et Iudam, et exercitum
in campo paratum ad prœlium. 22 Et fugerunt om-
nes in campum alienigenarum:

cum suis Deum laudat

23 et Iudas reversus est ad spolia castrorum, et
acceperunt aurum multum, et argentum, et hya-
cinthum, et purpuram marinam, et opes magnas.
24 Et conversi, hymnum canebant, et benedicebant
Deum in cælum, quoniam bonus est, quoniam in
sæculum misericordia eius. 25 Et facta est salus
magna in Israel in die illa.

4. Lysiam ipsum superat, 4, 26—35

Lysias consternatus

26 Quicumque autem alienigenarum evaserunt,
venerunt, et nuntiaverunt Lysiæ universa, quæ
acciderant. 27 Quibus ille auditis consternatus ani-
mo deficiebat: quod non qualia voluit, talia conti-
gerunt in Israel, et qualia mandavit rex.

anno sequenti in Bethoron venit

28 Et sequenti anno congregavit Lysias virorum
electorum sexaginta millia, et equitum quinque mil-
lia, ut debellaret eos. 29 Et venerunt in Iudæam,
et castra posuerunt in Bethoron, et occurrit illis
Iudas cum decem millibus viris.

sed ab Iuda Deum invocante

30 Et viderunt exercitum fortem, et oravit, et
dixit: Benedictus es salvator Israel, qui contrivisti
impetum potentis in manu servi tui David, et tra-
didisti castra alienigenarum in manu Ionathæ filii
Saul, et armigeri eius. 31 Conclude exercitum
istum in manu populi tui Israel, et confundantur
in exercitu suo, et equitibus. 32 Da illis formidi-
nem, et tabefac audaciam virtutis eorum, et com-
moveantur contritione sua. 33 Deiice illos gladio
diligentium te: et collaudent te omnes, qui nove-
runt nomen tuum in hymnis.

fugatus est

34 Et commiserunt prœlium: et ceciderunt de ex-
ercitu Lysiæ quinque millia virorum. 35 Videns
autem Lysias fugam suorum, et Iudæorum auda-

(30) 1 Sm 17, 50. — 1 Sm 14, 13.

ciam, et quod parati sunt aut vivere, aut mori for-
titer, abiit Antiochiam, et elegit milites, ut multi-
plicati rursus venirent in Iudæam.

5. Templum purgat et civitatem munit, 4, 36–61

Cum exercitu profanationem plangit

36 Dixit autem Iudas, et fratres eius: Ecce con-
triti sunt inimici nostri: ascendamus nunc mun-
dare sancta, et renovare. 37 Et congregatus est
omnis exercitus, et ascenderunt in montem Sion.
38 Et viderunt sanctificationem desertam, et altare
profanatum, et portas exustas, et in atriis virgulta
nata sicut in saltu, vel in montibus, et pastophoria
diruta. 39 Et sciderunt vestimenta sua, et planxe-
runt planctu magno, et imposuerunt cinerem super
caput suum; 40 et ceciderunt in faciem super ter-
ram, et exclamaverunt tubis signorum, et clama-
verunt in cælum.

templum mundat

41 Tunc ordinavit Iudas viros ut pugnarent ad-
versus eos, qui erant in arce, donec emundarent
sancta. 42 Et elegit sacerdotes sine macula, vo-
luntatem habentes in lege Dei: 43 et mundave-
runt sancta, et tulerunt lapides contaminationis in
locum immundum. 44 Et cogitavit de altari holo-
caustorum, quod profanatum erat, quid de eo fa-
ceret. 45 Et incidit illis consilium bonum ut de-
struerent illud: ne forte illis esset in opprobrium,
quia contaminaverunt illud gentes, et demoliti sunt
illud. 46 Et reposuerunt lapides in monte domus
in loco apto, quoadusque veniret propheta, et re-
sponderet de eis. 47 Et acceperunt lapides inte-
gros secundum legem, et ædificaverunt altare no-
vum secundum illud, quod fuit prius: 48 et ædifi-
caverunt sancta, et quæ intra domum erant intrin-
secus: et ædem, et atria sanctificaverunt. 49 Et
fecerunt vasa sancta nova, et intulerunt candela-
brum, et altare incensorum, et mensam in tem-
plum. 50 Et incensum posuerunt super altare, et
accenderunt lucernas, quæ super candelabrum erant,
et lucebant in templo. 51 Et posuerunt super men-
sam panes, et appenderunt vela, et consummave-
runt omnia opera, quæ fecerant.

in altari novo sacrificium offert

52 Et ante matutinum surrexerunt quinta et vi-
gesima die mensis noni (hic est mensis Casleu)
centesimi quadragesimi octavi anni: 53 et obtule-
runt sacrificium secundum legem super altare ho-
locaustorum novum, quod fecerunt. 54 Secundum
tempus et secundum diem, in qua contaminave-
runt illud gentes, in ipsa renovatum est in canti-
cis, et citharis, et cinyris, et in cymbalis. 55 Et
cecidit omnis populus in faciem, et adoraverunt, et
benedixerunt in cælum eum, qui prosperavit eis.

sollemnitatem dedicationis celebrat

56 Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo,
et obtulerunt holocausta cum lætitia, et sacrificium
salutaris, et laudis. 57 Et ornaverunt faciem templi
coronis aureis, et scutulis: et dedicaverunt portas,
et pastophoria, et imposuerunt eis ianuas. 58 Et
facta est lætitia in populo magna valde, et aver-
sum est opprobrium gentium. 59 Et statuit Iudas,
et fratres eius, et universa ecclesia Israel ut agatur
dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno
in annum per dies octo a quinta et vigesima die
mensis Casleu, cum lætitia et gaudio.

civitatem munit

60 Et ædificaverunt in tempore illo montem Sion,
et per circuitum muros altos, et turres firmas, ne-
quando venirent gentes, et conculcarent eum sicut
antea fecerunt. 61 Et collocavit illic exercitum, ut
servarent eum, et munivit eum ad custodiendam
Bethsuram, ut haberet populus munitionem contra
faciem Idumææ.

6. Gentibus vicinis bellum infert, 5, 1—68

Expugnat hostes infensos

5 1 Et factum est, ut audierunt gentes in cir-
cuitu quia ædificatum est altare, et sanctuarium
sicut prius, iratæ sunt valde: 2 et cogitabant tol-
lere genus Iacob, qui erant inter eos, et cœperunt
occidere de populo, et persequi.

filios Esau

3 Et debellabat Iudas filios Esau in Idumæa, et
eos, qui erant in Acrabathane: quia circumsede-
bant Israelitas, et percussit eos plaga magna.

---

(59) Io 10, 22.

filios Bean

4 Et recordatus est malitiam filiorum Bean, qui
erant populo in laqueum, et in scandalum, insidi-
antes ei in via. 5 Et conclusi sunt ab eo in tur-
ribus, et applicuit ad eos, et anathematizavit eos,
et incendit turres eorum igni cum omnibus, qui
in eis erant.

filios Ammon

6 Et transivit ad filios Ammon, et invenit ma-
num fortem, et populum copiosum, et Timotheum
ducem ipsorum: 7 et commisit cum eis prœlia
multa, et contriti sunt in conspectu eorum, et per-
cussit eos: 8 et cepit Gazer civitatem, et filias
eius, et reversus est in Iudæam.

liberat Iudæos in Galaad et Galilæa obsessos

9 Et congregatæ sunt gentes, quæ sunt in Ga-
laad adversus Israelitas, qui erant in finibus eorum
ut tollerent eos: et fugerunt in Datheman muni-
tionem, 10 et miserunt litteras ad Iudam, et fra-
tres eius, dicentes: Congregatæ sunt adversum
nos gentes per circuitum, ut nos auferant: 11 et
parant venire, et occupare munitionem, in quam
confugimus: et Timotheus est dux exercitus eorum.
12 Nunc ergo veni, et eripe nos de manibus eorum,
quia cecidit multitudo de nobis. 13 Et omnes fra-
tres nostri, qui erant in locis Tubin, interfecti sunt:
et captivas duxerunt uxores eorum, et natos, et
spolia, et peremerunt illic fere mille viros. 14 Et
adhuc epistolæ legebantur, et ecce alii nuntii ve-
nerunt de Galilæa conscissis tunicis, nuntiantes se-
cundum verba hæc: 15 dicentes convenisse adver-
sum se a Ptolemaida, et Tyro, et Sidone: et re-
pleta est omnis Galilæa alienigenis, ut nos con-
sumant. 16 Ut audivit autem Iudas, et populus,
sermones istos, convenit ecclesia magna cogitare
quid facerent fratribus suis, qui in tribulatione
erant, et expugnabantur ab eis.

relinquens in Iudæa Iosephum et Azariam

17 Dixitque Iudas Simoni fratri suo: Elige tibi
viros, et vade, et libera fratres tuos in Galilæa:
ego autem, et frater meus Ionathas ibimus in Ga-
laaditim. 18 Et reliquit Iosephum filium Zachariæ,
et Azariam duces populi cum residuo exercitu in
Iudæa ad custodiam: 19 et præcepit illis, dicens:
Præestote populo huic: et nolite bellum commit-

tere adversum gentes, donec revertamur. 20 Et
partiti sunt Simoni viri tria millia, ut iret in Ga-
lilæam: Iudæ autem octo millia in Galaaditim.

Galilæos per Simonem

21 Et abiit Simon in Galilæam, et commisit prœlia
multa cum gentibus: et contritæ sunt gentes a fa-
cie eius, et persecutus est eos usque ad portam
22 Ptolemaidis: et ceciderunt de gentibus fere tria
millia virorum, et accepit spolia eorum, 23 et as-
sumpsit eos, qui erant in Galilæa, et in Arbatis
cum uxoribus, et natis, et omnibus, quæ erant illis,
et adduxit in Iudæam cum lætitia magna.

Galaaditas ipse cum Ionatha

24 Et Iudas Machabæus, et Ionathas frater eius
transierunt Iordanem, et abierunt viam trium die-
rum per desertum. 25 Et occurrerunt eis Nabu-
thæi, et susceperunt eos pacifice, et narraverunt
eis omnia, quæ acciderant fratribus eorum in Ga-
laaditide, 26 et quia multi ex eis comprehensi sunt
in Barasa, et Bosor, et in Alimis, et in Casphor,
et Mageth, et Carnaim: hæ omnes civitates muni-
tæ, et magnæ. 27 Sed et in ceteris civitatibus Ga-
laaditidis tenentur comprehensi, et in crastinum
constituerunt admovere exercitum civitatibus his,
et comprehendere, et tollere eos in una die. 28 Et
convertit Iudas, et exercitus eius, viam in deser-
tum Bosor repente, et occupavit civitatem: et oc-
cidit omnem masculum in ore gladii, et accepit
omnia spolia eorum, et succendit eam igni. 29 Et
surrexerunt inde nocte, et ibant usque ad muni-
tionem. 30 Et factum est diluculo, cum elevassent
oculos suos, ecce populus multus, cuius non erat
numerus, portantes scalas, et machinas ut com-
prehenderent munitionem, et expugnarent eos.
31 Et vidit Iudas, quia cœpit bellum, et clamor
belli ascendit ad cælum sicut tuba, et clamor ma-
gnus de civitate: 32 et dixit exercitui suo: Pu-
gnate hodie pro fratribus vestris. 33 Et venit tri-
bus ordinibus post eos, et exclamaverunt tubis, et
clamaverunt in oratione. 34 Et cognoverunt castra
Timothei quia Machabæus est, et refugerunt a facie
eius: et percusserunt eos plaga magna, et cecide-
runt ex eis in die illa fere octo millia virorum.

35 Et divertit Iudas in Maspha, et expugnavit, et
cepit eam: et occidit omnem masculum eius, et
sumpsit spolia eius, et succendit eam igni. 36 Inde
perrexit, et cepit Casbon, et Mageth, et Bosor, et
reliquas civitates Galaaditidis. 37 Post hæc autem
verba congregavit Timotheus exercitum alium, et
castra posuit contra Raphon trans torrentem. 38 Et
misit Iudas speculari exercitum: et renuntiaverunt
ei, dicentes: Quia convenerunt ad eum omnes
gentes, quæ in circuitu nostro sunt, exercitus mul-
tus nimis: 39 et Arabas conduxerunt in auxilium
sibi, et castra posuerunt trans torrentem, parati
ad te venire in prœlium. Et abiit Iudas obviam
illis. 40 Et ait Timotheus principibus exercitus sui:
Cum appropinquaverit Iudas, et exercitus eius ad
torrentem aquæ: si transierit ad nos prior, non
poterimus sustinere eum: quia potens poterit ad-
versum nos; 41 si vero timuerit transire, et po-
suerit castra extra flumen, transfretemus ad eos,
et poterimus adversus illum. 42 Ut autem appro-
pinquavit Iudas ad torrentem aquæ, statuit scribas
populi secus torrentem, et mandavit eis, dicens:
Neminem hominum reliqueritis: sed veniant omnes
in prœlium. 43 Et transfretavit ad illos prior, et
omnis populus post eum, et contritæ sunt omnes
gentes a facie eorum, et proiecerunt arma sua, et
fugerunt ad fanum, quod erat in Carnaim. 44 Et
occupavit ipsam civitatem, et fanum succendit igni
cum omnibus, qui erant in ipso: et oppressa est
Carnaim, et non potuit sustinere contra faciem
Iudæ. 45 Et congregavit Iudas universos Israelitas,
qui erant in Galaaditide, a minimo usque ad ma-
ximum, et uxores eorum, et natos, et exercitum
magnum valde ut venirent in terram Iuda.

46 Et venerunt usque Ephron: et hæc civitas — puniens urbem Ephron
magna in ingressu posita, munita valde, et non
erat declinare ab ea dextera vel sinistra, sed per
mediam iter erat. 47 Et incluserunt se qui erant
in civitate, et obstruxerunt portas lapidibus: et
misit ad eos Iudas verbis pacificis, 48 dicens: Trans-
eamus per terram vestram, ut eamus in terram

nostram: et nemo vobis nocebit: tantum pedibus
transibimus. Et nolebant eis aperire. 49 Et præ-
cepit Iudas prædicare in castris, ut applicarent unus-
quisque in quo erat loco. 50 Et applicuerunt se
viri virtutis: et oppugnavit civitatem illam tota die,
et tota nocte, et tradita est civitas in manu eius:
51 et peremerunt omnem masculum in ore gladii,
et eradicavit eam, et accepit spolia eius, et trans-
ivit per totam civitatem super interfectos.

in Iudæam revertitur

52 Et transgressi sunt Iordanem in campo magno,
contra faciem Bethsan. 53 Et erat Iudas congre-
gans extremos, et exhortabatur populum per totam
viam, donec venirent in terram Iuda: 54 et ascen-
derunt in montem Sion cum lætitia, et gaudio, et
obtulerunt holocausta, quod nemo ex eis cecidisset
donec reverterentur in pace.

in qua Iosephus et Azarias fugati fuerant

55 Et in diebus, quibus erat Iudas, et Ionathas
in terra Galaad, et Simon frater eius in Galilæa
contra faciem Ptolemaidis, 56 audivit Iosephus Za-
chariæ filius, et Azarias princeps virtutis, res bene
gestas, et prœlia quæ facta sunt, 57 et dixit: Fa-
ciamus et ipsi nobis nomen, et eamus pugnare ad-
versus gentes, quæ in circuitu nostro sunt. 58 Et
præcepit his, qui erant in exercitu suo, et abierunt
Iamniam. 59 Et exivit Gorgias de civitate, et viri
eius obviam illis in pugnam. 60 Et fugati sunt
Iosephus, et Azarias usque in fines Iudææ: et ce-
ciderunt illo die de populo Israel ad duo millia viri,
et facta est fuga magna in populo: 61 quia non
audierunt Iudam, et fratres eius, existimantes for-
titer se facturos. 62 Ipsi autem non erant de se-
mine virorum illorum, per quos salus facta est in
Israel. 63 Et viri Iuda magnificati sunt valde in
conspectu omnis Israel, et gentium omnium ubi
audiebatur nomen eorum. 64 Et convenerunt ad
eos fausta acclamantes.

percutit filios Esau ac Philisthiim

65 Et exivit Iudas, et fratres eius, et expugna-
bant filios Esau in terra, quæ ad austrum est, et
percussit Chebron et filias eius: et muros eius, et
turres succendit igni in circuitu. 66 Et movit ca-
stra ut iret in terram alienigenarum, et perambu-

labat Samariam. 67 In die illa ceciderunt sacerdo-
tes in bello, dum volunt fortiter facere, dum sine
consilio exeunt in prœlium. 68 Et declinavit Iudas
in Azotum in terram alienigenarum, et diruit aras
eorum, et sculptilia deorum ipsorum succendit igni:
et cepit spolia civitatum, et reversus est in terram
Iuda.

7. Epiphanes præ tristitia moritur, 6, 1—16

6 1 Et rex Antiochus perambulabat superiores — Tristis e Perside fugit
regiones, et audivit esse civitatem Elymaidem
in Perside nobilissimam, et copiosam in argento,
et auro, 2 templumque in ea locuples valde: et
illic velamina aurea, et loricæ, et scuta, quæ reli-
quit Alexander Philippi rex Macedo, qui regnavit
primus in Græcia. 3 Et venit, et quærebat capere
civitatem, et deprædari eam: et non potuit, quoniam
innotuit sermo his, qui erant in civitate: 4 et in-
surrexerunt in prœlium, et fugit inde, et abiit cum
tristitia magna, et reversus est in Babyloniam.
5 Et venit qui nuntiaret ei in Perside, quia fu- — tristis victorias Iudæorum audit
gata sunt castra, quæ erant in terra Iuda: 6 et
quia abiit Lysias cum virtute forti in primis, et
fugatus est a facie Iudæorum, et invaluerunt armis,
et viribus, et spoliis multis, quæ ceperunt de ca-
stris, quæ exciderunt: 7 et quia diruerunt abomi-
nationem, quam ædificaverat super altare, quod
erat in Ierusalem, et sanctificationem, sicut prius,
circumdederunt muris excelsis, sed et Bethsuram
civitatem suam.
8 Et factum est ut audivit rex sermones istos, — in morbum incidit
expavit, et commotus est valde: et decidit in lec-
tum, et incidit in languorem præ tristitia, quia non
factum est ei sicut cogitabat. 9 Et erat illic per
dies multos: quia renovata est in eo tristitia ma-
gna, et arbitratus est se mori.
10 Et vocavit omnes amicos suos, et dixit illis: — crimina sua agnoscit
Recessit somnus ab oculis meis, et concidi, et corrui
corde præ sollicitudine: 11 et dixi in corde meo:
In quantam tribulationem deveni, et in quos fluctus
tristitiæ, in qua nunc sum: qui iucundus eram, et

dilectus in potestate mea! 12 Nunc vero remini-
scor malorum, quæ feci in Ierusalem, unde et abs-
tuli omnia spolia aurea, et argentea, quæ erant in
ea, et misi auferre habitantes Iudæam sine causa.
13 Cognovi ergo quia propterea invenerunt me mala
ista: et ecce pereo tristitia magna in terra aliena.

Philippum administratorem regni constituit

14 Et vocavit Philippum, unum de amicis suis,
et præposuit eum super universum regnum suum:
15 et dedit ei diadema, et stolam suam, et anu-
lum, ut adduceret Antiochum filium suum, et nu-
triret eum, et regnaret.

moritur

16 Et mortuus est illic Antiochus rex anno cen-
tesimo quadragesimo nono.

II. Antiocho V. Eupatore regnante, 6, 17—63

Antiochus Eupator

17 Et cognovit Lysias, quoniam mortuus est rex,
et constituit regnare Antiochum filium eius, quem
nutrivit adolescentem: et vocavit nomen eius Eu-
pator.

a malevolis vocatus

18 Et hi, qui erant in arce, concluserant Israel
in circuitu sanctorum: et quærebant eis mala sem-
per, et firmamentum gentium. 19 Et cogitavit Iu-
das disperdere eos: et convocavit universum po-
pulum, ut obsiderent eos. 20 Et convenerunt si-
mul, et obsederunt eos anno centesimo quinqua-
gesimo, et fecerunt balistas, et machinas. 21 Et
exierunt quidam ex eis, qui obsidebantur: et ad-
iunxerunt se illis aliqui impii ex Israel, 22 et ab-
ierunt ad regem, et dixerunt: Quousque non facis
iudicium, et vindicas fratres nostros? 23 Nos de-
crevimus servire patri tuo, et ambulare in præ-
ceptis eius, et obsequi edictis eius: 24 et filii po-
puli nostri propter hoc alienabant se a nobis, et
quicumque inveniebantur ex nobis, interficiebantur,
et hereditates nostræ diripiebantur. 25 Et non ad
nos tantum extenderunt manum, sed et in omnes
fines nostros; 26 et ecce applicuerunt hodie ad
arcem Ierusalem occupare eam, et munitionem Beth-
suram munierunt: 27 et nisi præveneris eos ve-

locius, maiora, quam hæc, facient, et non poteris
obtinere eos.
28 Et iratus est rex, ut hæc audivit: et convo-
cavit omnes amicos suos, et principes exercitus
sui, et eos, qui super equites erant; 29 sed et de
regnis aliis, et de insulis maritimis venerunt ad
eum exercitus conductitii. 30 Et erat numerus ex-
ercitus eius, centum millia peditum, et viginti millia
equitum, et elephanti trigintaduo, docti ad prœlium.

cum elephantis ad Bethsuram venit

31 Et venerunt per Idumæam, et applicuerunt ad
Bethsuram, et pugnaverunt dies multos, et fece-
runt machinas et exierunt, et succenderunt eas
igni, et pugnaverunt viriliter. 32 Et recessit Iudas
ab arce, et movit castra ad Bethzacharam contra
castra regis. 33 Et surrexit rex ante lucem, et con-
citavit exercitus in impetum contra viam Bethza-
charam: et comparaverunt se exercitus in prœlium,
et tubis cecinerunt: 34 et elephantis ostenderunt
sanguinem uvæ et mori, ad acuendos eos in prœ-
lium: 35 et diviserunt bestias per legiones: et asti-
terunt singulis elephantis mille viri in loricis con-
catenatis, et galeæ æreæ in capitibus eorum: et
quingenti equites ordinati unicuique bestiæ electi
erant. 36 Hi ante tempus ubicumque erat bestia,
ibi erant: et quocumque ibat, ibant, et non disce-
debant ab ea. 37 Sed et turres ligneæ super eos
firmæ protegentes super singulas bestias: et super
eas machinæ: et super singulas viri virtutis tri-
ginta duo, qui pugnabant desuper: et Indus magi-
ster bestiæ. 38 Et residuum equitatum hinc et
inde statuit in duas partes, tubis exercitum com-
movere, et perurgere constipatos in legionibus eius.
39 Et ut refulsit sol in clypeos aureos, et æreos,
resplenduerunt montes ab eis, et resplenduerunt
sicut lampades ignis. 40 Et distincta est pars ex-
ercitus regis per montes excelsos, et alia per loca
humilia: et ibant caute et ordinate. 41 Et commo-
vebantur omnes inhabitantes terram a voce multi-
tudinis, et incessu turbæ, et collisione armorum:
erat enim exercitus magnus valde, et fortis. 42 Et
appropiavit Iudas, et exercitus eius in prœlium: et

audaciam Iudæorum videt

ceciderunt de exercitu regis sexcenti viri. 43 Et
vidit Eleazar filius Saura unam de bestiis loricatam
loricis regis: et erat eminens super ceteras bestias,
et visum est ei quod in ea esset rex: 44 et dedit
se ut liberaret populum suum, et acquireret sibi
nomen æternum. 45 Et cucurrit ad eam audacter
in medio legionis interficiens a dextris, et a sini-
stris, et cadebant ab eo huc atque illuc. 46 Et ivit
sub pedes elephantis, et supposuit se ei, et occidit
eum: et cecidit in terram super ipsum, et mortuus
est illic. 47 Et videntes virtutem regis, et impe-
tum exercitus eius, diverterunt se ab eis.

cum Bethsura paciscitur

48 Castra autem regis ascenderunt contra eos in
Ierusalem, et applicuerunt castra regis ad Iudæam,
et montem Sion. 49 Et fecit pacem cum his, qui
erant in Bethsura: et exierunt de civitate, quia
non erant eis ibi alimenta conclusis, quia sabbata
erant terræ. 50 Et comprehendit rex Bethsuram:
et constituit illic custodiam servare eam.

montem templi occupare nequit

51 Et convertit castra ad locum sanctificationis
dies multos: et statuit illic balistas, et machinas,
et ignis iacula, et tormenta ad lapides iactandos,
et spicula, et scorpios ad mittendas sagittas, et fun-
dibula. 52 Fecerunt autem et ipsi machinas ad-
versus machinas eorum, et pugnaverunt dies mul-
tos. 53 Escæ autem non erant in civitate, eo quod
septimus annus esset: et qui remanserant in Iudæa
de gentibus, consumpserant reliquias eorum, quæ
repositæ fuerant. 54 Et remanserunt in sanctis
viri pauci, quoniam obtinuerat eos fames: et di-
spersi sunt unusquisque in locum suum.

cum Iuda paciscitur

55 Et audivit Lysias quod Philippus, quem con-
stituerat rex Antiochus, cum adhuc viveret, ut nu-
triret Antiochum filium suum, et regnaret, 56 re-
versus esset a Perside, et Media, et exercitus qui
abierat cum ipso, et quia quærebat suscipere regni
negotia: 57 festinavit ire, et dicere ad regem, et
duces exercitus: Deficimus quotidie, et esca nobis
modica est, et locus, quem obsidemus, est munitus,
et incumbit nobis ordinare de regno. 58 Nunc ita-
que demus dextras hominibus istis, et faciamus

cum illis pacem, et cum omni gente eorum: 59 et
constituamus illis ut ambulent in legitimis suis sicut
prius: propter legitima enim ipsorum, quæ despe-
ximus, irati sunt, et fecerunt omnia hæc. 60 Et
placuit sermo in conspectu regis, et principum: et
misit ad eos pacem facere: et receperunt illam.
61 Et iuravit illis rex, et principes: et exierunt de
munitione.

pacem iuratam frangit

62 Et intravit rex montem Sion, et vidit muni-
tionem loci: et rupit citius iuramentum, quod iura-
vit: et mandavit destruere murum in gyro.

reverti-tur

63 Et discessit festinanter, et reversus est Antio-
chiam, et invenit Philippum dominantem civitati:
et pugnavit adversus eum, et occupavit civitatem.

III. Demetrio I. Sotere regnante, 7, 1—9, 22

1. Iudas Alcimo sacerdoti impio prævalet, 7, 1—25

Deme-trius Seleuci

7 1 Anno centesimo quinquagesimo primo exiit
Demetrius Seleuci filius ab urbe Roma, et
ascendit cum paucis viris in civitatem maritimam,
et regnavit illic. 2 Et factum est, ut ingressus
est domum regni patrum suorum, comprehendit
exercitus Antiochum, et Lysiam, ut adducerent eos
ad eum. 3 Et res ei innotuit: et ait: Nolite mihi
ostendere faciem eorum. 4 Et occidit eos exercitus.
Et sedit Demetrius super sedem regni sui:

ab Alci-mo irri-tatus

5 et venerunt ad eum viri iniqui et impii ex
Israel: et Alcimus dux eorum, qui volebat fieri sa-
cerdos. 6 Et accusaverunt populum apud regem,
dicentes: Perdidit Iudas, et fratres eius omnes
amicos tuos, et nos dispersit de terra nostra. 7 Nunc
ergo mitte virum, cui credis, ut eat, et videat exter-
minium omne, quod fecit nobis, et regionibus regis:
et puniat omnes amicos eius, et adiutores eorum.

Bacchi-dem et Alcimum sacerdo-tem mit-tit

8 Et elegit rex ex amicis suis Bacchidem, qui
dominabatur trans flumen magnum in regno, et
fidelem regi: et misit eum, 9 ut videret extermi-
nium, quod fecit Iudas: sed et Alcimum impium
constituit in sacerdotium, et mandavit ei facere ul-

tionem in filios Israel. 10 Et surrexerunt, et ve-
nerunt cum exercitu magno in terram Iuda: et mi-
serunt nuntios, et locuti sunt ad Iudam, et ad fra-
tres eius verbis pacificis in dolo. 11 Et non inten-
derunt sermonibus eorum: viderunt enim quia ve-
nerunt cum exercitu magno.

qui iuramentum violant

12 Et convenerunt ad Alcimum, et Bacchidem
congregatio scribarum requirere quæ iusta sunt:
13 et primi, Assidæi qui erant in filiis Israel, et
exquirebant ab eis pacem. 14 Dixerunt enim: Homo
sacerdos de semine Aaron venit, non decipiet nos:
15 et locutus est cum eis verba pacifica: et iuravit
illis, dicens: Non inferemus vobis malum, neque
amicis vestris. 16 Et crediderunt ei: Et compre-
hendit ex eis sexaginta viros, et occidit eos in una
die secundum verbum, quod scriptum est: 17 Car-
nes sanctorum tuorum, et sanguinem ipsorum ef-
fuderunt in circuitu Ierusalem, et non erat qui se-
peliret. 18 Et incubuit timor, et tremor in omnem
populum: quia dixerunt: Non est veritas, et iudi-
cium in eis: transgressi sunt enim constitutum, et
iusiurandum quod iuraverunt.

Bacchides ad regem revertitur

19 Et movit Bacchides castra ab Ierusalem, et
applicuit in Bethzecha: et misit, et comprehendit
multos ex eis, qui a se effugerant, et quosdam de
populo mactavit, et in puteum magnum proiecit.
20 Et commisit regionem Alcimo, et reliquit cum
eo auxilium in adiutorium ipsi. Et abiit Bacchides
ad regem:

Alcimus Iudam sustinere nequit

21 et satis agebat Alcimus pro principatu sacer-
dotii sui; 22 et convenerunt ad eum omnes, qui
perturbabant populum suum, et obtinuerunt terram
Iuda, et fecerunt plagam magnam in Israel. 23 Et
vidit Iudas omnia mala quæ fecit Alcimus, et qui
cum eo erant, filiis Israel, multo plus quam gentes;
24 et exiit in omnes fines Iudææ in circuitu, et fecit
vindictam in viros desertores, et cessaverunt ultra
exire in regionem. 25 Vidit autem Alcimus quod

(17) Ps 78, 1–3.

prævaluit Iudas, et qui cum eo erant: et cognovit
quia non potest sustinere eos, et regressus est ad
regem, et accusavit eos multis criminibus.

2. Nicanorem principem prosternit, 7, 26—50

Nicanor dolose agit

26 Et misit rex Nicanorem, unum ex principibus
suis nobilioribus: qui erat inimicitias exercens con-
tra Israel: et mandavit ei evertere populum. 27 Et
venit Nicanor in Ierusalem cum exercitu magno,
et misit ad Iudam et ad fratres eius verbis pacifi-
cis cum dolo, 28 dicens: Non sit pugna inter me
et vos: veniam cum viris paucis, ut videam facies
vestras cum pace. 29 Et venit ad Iudam, et salu-
taverunt se invicem pacifice: et hostes parati erant
rapere Iudam.

sed ab Iuda fugatur

30 Et innotuit sermo Iudæ quoniam cum dolo
venerat ad eum: et conterritus est ab eo, et am-
plius noluit videre faciem eius. 31 Et cognovit Ni-
canor quoniam denudatum est consilium eius: et
exivit obviam Iudæ in pugnam iuxta Capharsala-
ma. 32 Et ceciderunt de Nicanoris exercitu fere
quinque millia viri, et fugerunt in civitatem David.

contra templum loquitur

33 Et post hæc verba ascendit Nicanor in mon-
tem Sion: et exierunt de sacerdotibus populi sa-
lutare eum in pace, et demonstrare ei holocauto-
mata, quæ offerebantur pro rege. 34 Et irridens
sprevit eos, et polluit: et locutus est superbe, 35 et
iuravit cum ira, dicens: Nisi traditus fuerit Iudas,
et exercitus eius in manus meas, continuo cum
regressus fuero in pace, succendam domum istam.
Et exiit cum ira magna. 36 Et intraverunt sacer-
dotes, et steterunt ante faciem altaris et templi:
et flentes dixerunt: 37 Tu Domine elegisti domum
istam ad invocandum nomen tuum in ea, ut esset
domus orationis et obsecrationis populo tuo. 38 Fac
vindictam in homine isto, et exercitu eius, et ca-
dant in gladio: memento blasphemias eorum, et
ne dederis eis ut permaneant.

---

(26) 2 Mcc 15, 1.

in prœlio primus cadit

39 Et exiit Nicanor ab Ierusalem, et castra ap-
plicuit ad Bethoron: et occurrit illi exercitus Syriæ.
40 Et Iudas applicuit in Adarsa cum tribus millibus
viris: et oravit Iudas, et dixit: 41 Qui missi erant
a rege Sennacherib, Domine, quia blasphemaverunt
te, exiit angelus, et percussit ex eis centum octo-
gintaquinque millia: 42 sic contere exercitum istum
in conspectu nostro hodie: et sciant ceteri quia
male locutus est super sancta tua: et iudica illum
secundum malitiam illius. 43 Et commiserunt ex-
ercitus prœlium tertiadecima die mensis Adar: et
contrita sunt castra Nicanoris, et cecidit ipse pri-
mus in prœlio. 44 Ut autem vidit exercitus eius
quia cecidisset Nicanor, proiecerunt arma sua, et
fugerunt: 45 et persecuti sunt eos viam unius diei
ab Adazer usquequo veniatur in Gazara, et tubis
cecinerunt post eos cum significationibus: 46 et
exierunt de omnibus castellis Iudææ in circuitu,
et ventilabant eos cornibus, et convertebantur ite-
rum ad eos, et ceciderunt omnes gladio, et non
est relictus ex eis nec unus.

cuius caput et dextera in Ierusalem suspenditur

47 Et acceperunt spolia eorum in prædam: et
caput Nicanoris amputaverunt, et dexteram eius,
quam extenderat superbe, et attulerunt, et suspen-
derunt contra Ierusalem. 48 Et lætatus est popu-
lus valde, et egerunt diem illam in lætitia magna.
49 Et constituit agi omnibus annis diem istam ter-
tiadecima die mensis Adar.
50 Et siluit terra Iuda dies paucos.

3. Iudas cum Romanis paciscitur, 8, 1—32

Auditis potentia et amicitia et moribus Romanorum

8 1 Et audivit Iudas nomen Romanorum, quia
sunt potentes viribus, et acquiescunt ad omnia,
quæ postulantur ab eis: et quicumque accesserunt
ad eos, statuerunt cum eis amicitias, et quia sunt
potentes viribus. 2 Et audierunt prœlia eorum, et
virtutes bonas, quas fecerunt in Galatia, quia ob-
tinuerunt eos, et duxerunt sub tributum: 3 et

---

(41) 2 Rg 19, 35; Tob 1, 21; Sir 48, 24; Is 37, 36;
2 Mcc 8, 19.

quanta fecerunt in regione Hispaniæ, et quod in
potestatem redegerunt metalla argenti et auri, quæ
illic sunt, et possederunt omnem locum consilio
suo, et patientia: 4 locaque quæ longe erant valde
ab eis, et reges, qui supervenerant eis ab extremis
terræ, contriverunt, et percusserunt eos plaga ma-
gna: ceteri autem dant eis tributum omnibus annis;
5 et Philippum et Persen Ceteorum regem, et ce-
teros, qui adversum eos arma tulerant, contrive-
runt in bello, et obtinuerunt eos: 6 et Antiochum
magnum regem Asiæ, qui eis pugnam intulerat
habens centum viginti elephantos, et equitatum, et
currus, et exercitum magnum valde, contritum ab
eis; 7 et quia ceperunt eum vivum, et statuerunt
ei ut daret ipse, et qui regnarent post ipsum, tri-
butum magnum, et daret obsides, et constitutum,
8 et regionem Indorum, et Medos, et Lydos, de
optimis regionibus eorum: et acceptas eas ab eis,
dederunt Eumeni regi; 9 et quia qui erant apud
Helladam, voluerunt ire, et tollere eos: et innotuit
sermo his, 10 et miserunt ad eos ducem unum,
et pugnaverunt contra illos, et ceciderunt ex eis
multi, et captivas duxerunt uxores eorum, et filios,
et diripuerunt eos, et terram eorum possederunt,
et destruxerunt muros eorum, et in servitutem illos
redegerunt usque in hunc diem: 11 et residua re-
gna, et insulas, quæ aliquando restiterant illis, ex-
terminaverunt, et in potestatem redegerunt. 12 Cum
amicis autem suis, et qui in ipsis requiem habe-
bant, conservaverunt amicitiam, et obtinuerunt re-
gna, quæ erant proxima, et quæ erant longe: quia
quicumque audiebant nomen eorum, timebant eos;
13 quibus vero vellent auxilio esse ut regnarent,
regnabant: quos autem vellent, regno deturbabant:
et exaltati sunt valde. 14 Et in omnibus istis nemo
portabat diadema, nec induebatur purpura, ut ma-
gnificaretur in ea. 15 Et quia curiam fecerunt sibi,
et quotidie consulebant trecentos viginti consilium
agentes semper de multitudine, ut quæ digna sunt,
gerant: 16 et committunt uni homini magistratum
suum per singulos annos dominari universæ terræ

suæ, et omnes obœdiunt uni, et non est invidia,
neque zelus inter eos.

duos nuntios Romam misit

17 Et elegit Iudas Eupolemum, filium Ioannis,
filii Iacob, et Iasonem, filium Eleazari, et misit eos
Romam constituere cum illis amicitiam, et socie-
tatem: 18 et ut auferrent ab eis iugum Græco-
rum, *quia* viderunt quod in servitutem premerent
regnum Israel. 19 Et abierunt Romam viam mul-
tam valde, et introierunt curiam, et dixerunt: 20 Iu-
das Machabæus, et fratres eius, et populus Iudæo-
rum miserunt nos ad vos statuere vobiscum so-
cietatem, et pacem, et conscribere nos socios, et
amicos vestros. 21 Et placuit sermo in conspectu
eorum.

qui sequens rescriptum consecuti sunt

22 Et hoc rescriptum est, quod rescripserunt in
tabulis æreis, et miserunt in Ierusalem, ut esset
apud eos ibi memoriale pacis, et societatis. 23 BENE
SIT ROMANIS, et genti Iudæorum in mari, et in
terra in æternum: gladiusque et hostis procul sit
ab eis. 24 Quod si institerit bellum Romanis prius,
aut omnibus sociis eorum in omni dominatione
eorum: 25 auxilium feret gens Iudæorum, prout
tempus dictaverit, corde pleno: 26 et prœliantibus
non dabunt, neque subministrabunt triticum, arma,
pecuniam, naves, sicut placuit Romanis: et custo-
dient mandata eorum, nihil ab eis accipientes. 27 Si-
militer autem et si genti Iudæorum prius acciderit
bellum, adiuvabunt Romani ex animo, prout eis
tempus permiserit: 28 et adiuvantibus non dabitur
triticum, arma, pecunia, naves, sicut placuit Roma-
nis: et custodient mandata eorum absque dolo.
29 Secundum hæc verba constituerunt Romani po-
pulo Iudæorum. 30 Quod si post hæc verba hi
aut illi addere, aut demere ad hæc aliquid volue-
rint, facient ex proposito suo: et quæcumque ad-
diderint, vel dempserint, rata erunt. 31 Sed et de
malis, quæ Demetrius rex fecit in eos, scripsimus
ei, dicentes: Quare gravasti iugum tuum super
amicos nostros, et socios Iudæos? 32 Si ergo ite-
rum adierint nos, adversum te faciemus illis iudi-
cium, et pugnabimus tecum mari terraque.

4. Cum Bacchide fortiter pugnans moritur, 9, 1—22

Exercitui forti Bacchidis

9 1 Interea ut audivit Demetrius quia cecidit Ni-
canor, et exercitus eius in prœlio, apposuit
Bacchidem, et Alcimum rursum mittere in Iudæ-
am, et dextrum cornu cum illis. 2 Et abierunt
viam, quæ ducit in Galgala, et castra posuerunt
in Masaloth, quæ est in Arbellis: et occupaverunt
eam, et peremerunt animas hominum multas. 3 In
mense primo anni centesimi et quinquagesimi se-
cundi applicuerunt exercitum ad Ierusalem: 4 et
surrexerunt, et abierunt in Beream viginti millia
virorum, et duo millia equitum.

cum paucis fortissime resistit

5 Et Iudas posuerat castra in Laisa, et tria millia
viri electi cum eo: 6 et viderunt multitudinem
exercitus quia multi sunt, et timuerunt valde: et
multi subtraxerunt se de castris, et non remanse-
runt ex eis nisi octingenti viri. 7 Et vidit Iudas
quod defluxit exercitus suus, et bellum perurgebat
eum, et confractus est corde: quia non habebat
tempus congregandi eos, et dissolutus est. 8 Et
dixit his, qui residui erant: Surgamus, et eamus
ad adversarios nostros, si poterimus pugnare ad-
versus eos. 9 Et avertebant eum, dicentes: Non
poterimus, sed liberemus animas nostras modo, et
revertamur ad fratres nostros, et tunc pugnabimus
adversus eos: nos autem pauci sumus. 10 Et ait
Iudas: Absit istam rem facere ut fugiamus ab eis:
et si appropiavit tempus nostrum, moriamur in
virtute propter fratres nostros, et non inferamus
crimen gloriæ nostræ.

sed gloriosus cadit

11 Et movit exercitus de castris, et steterunt
illis obviam: et divisi sunt equites in duas partes,
et fundibularii, et sagittarii præibant exercitum, et
primi certaminis omnes potentes. 12 Bacchides
autem erat in dextro cornu, et proximavit legio
ex duabus partibus, et clamabant tubis: 13 excla-
maverunt autem et hi, qui erant ex parte Iudæ,
etiam ipsi, et commota est terra a voce exerci-
tuum: et commissum est prœlium a mane usque
ad vesperam. 14 Et vidit Iudas, quod firmior est

pars exercitus Bacchidis in dextris, et convenerunt cum ipso omnes constantes corde: 15 et contrita est dextera pars ab eis, et persecutus est eos usque ad montem Azoti. 16 Et qui in sinistro cornu erant, viderunt quod contritum est dextrum cornu, et secuti sunt post Iudam, et eos, qui cum ipso erant, a tergo: 17 et ingravatum est prœlium, et ceciderunt vulnerati multi ex his, et ex illis. 18 Et Iudas cecidit, et ceteri fugerunt.

sepelitur ac fletur

19 Et Ionathas, et Simon tulerunt Iudam fratrem suum, et sepelierunt eum in sepulcro patrum suorum in civitate Modin. 20 Et fleverunt eum omnis populus Israel planctu magno, et lugebant dies multos, 21 et dixerunt: Quomodo cecidit potens, qui salvum faciebat populum Israel!

magnus dux Israel

22 Et cetera verba bellorum Iudæ, et virtutum, quas fecit, et magnitudinis eius, non sunt descripta: multa enim erant valde.

PARS TERTIA

Ionathas dux, 9, 23—12, 52

I. Demetrio I. Sotere regnante, 9, 23—10, 50

1. Cum Bacchide pacem componit, 9, 23—73

Bacchide Iudæos cruciante

23 Et factum est: post obitum Iudæ emerserunt iniqui in omnibus finibus Israel, et exorti sunt omnes, qui operabantur iniquitatem. 24 In diebus illis facta est fames magna valde, et tradidit se Bacchidi omnis regio eorum cum ipsis. 25 Et elegit Bacchides viros impios, et constituit eos dominos regionis: 26 et exquirebant, et perscrutabantur amicos Iudæ, et adducebant eos ad Bacchidem, et vindicabat in illos, et illudebat. 27 Et facta est tribulatio magna in Israel, qualis non fuit ex die, qua non est visus propheta in Israel.

Ionathas princeps eligitur

28 Et congregati sunt omnes amici Iudæ, et dixerunt Ionathæ: 29 Ex quo frater tuus Iudas defunctus est, vir similis ei non est, qui exeat contra

inimicos nostros, Bacchidem, et eos, qui inimici
sunt gentis nostræ. 30 Nunc itaque te hodie ele-
gimus esse pro eo nobis in principem, et ducem
ad bellandum bellum nostrum. 31 Et suscepit Io-
nathas tempore illo principatum, et surrexit loco
Iudæ fratris sui.

et in desertum Thecuæ fugit

32 Et cognovit Bacchides, et quærebat eum oc-
cidere. 33 Et cognovit Ionathas, et Simon frater
eius, et omnes, qui cum eo erant: et fugerunt in
desertum Thecuæ, et consederunt ad aquam lacus
Asphar. 34 Et cognovit Bacchides, et die sabba-
torum venit ipse, et omnis exercitus eius trans
Iordanem.

filios Iambri, qui fratrem Ioannem occiderant, cædit

35 Et Ionathas misit fratrem suum ducem po-
puli, et rogavit Nabuthæos amicos suos, ut com-
modarent illis apparatum suum, qui erat copiosus.
36 Et exierunt filii Iambri ex Madaba, et compre-
henderunt Ioannem, et omnia, quæ habebat, et ab-
ierunt habentes ea. 37 Post hæc verba, renuntia-
tum est Ionathæ, et Simoni fratri eius, quia filii
Iambri faciunt nuptias magnas, et ducunt sponsam
ex Madaba filiam unius de magnis principibus Cha-
naan cum ambitione magna. 38 Et recordati sunt
sanguinis Ioannis fratris sui: et ascenderunt, et
absconderunt se sub tegumento montis. 39 Et ele-
vaverunt oculos suos, et viderunt: et ecce tumul-
tus, et apparatus multus: et sponsus processit, et
amici eius, et fratres eius obviam illis cum tym-
panis, et musicis, et armis multis. 40 Et surrexe-
runt ad eos ex insidiis, et occiderunt eos, et ceci-
derunt vulnerati multi, et residui fugerunt in mon-
tes: et acceperunt omnia spolia eorum: 41 et con-
versæ sunt nuptiæ in luctum, et vox musicorum
ipsorum in lamentum. 42 Et vindicaverunt vin-
dictam sanguinis fratris sui: et reversi sunt ad
ripam Iordanis.

mille viros Bacchidis interficit

43 Et audivit Bacchides, et venit die sabbatorum
usque ad oram Iordanis in virtute magna. 44 Et
dixit ad suos Ionathas: Surgamus, et pugnemus
contra inimicos nostros: non est enim hodie sicut

heri, et nudiustertius; 45 ecce enim bellum ex
adverso, aqua vero Iordanis hinc et inde, et ripæ,
et paludes, et saltus: et non est locus divertendi.
46 Nunc ergo clamate in cælum, ut liberemini de
manu inimicorum vestrorum. Et commissum est
bellum. 47 Et extendit Ionathas manum suam per-
cutere Bacchidem, et divertit ab eo retro: 48 et
dissiliit Ionathas, et qui cum eo erant in Iordanem,
et transnataverunt ad eos Iordanem. 49 Et ceci-
derunt de parte Bacchidis die illa mille viri:

qui civitates Iudææ munit

et reversi sunt in Ierusalem, 50 et ædificaverunt
civitates munitas in Iudæa, munitionem, quæ erat
in Iericho, et in Ammaum, et in Bethoron, et in
Bethel, et Thamnata, et Phara, et Thopo muris
excelsis, et portis, et seris. 51 Et posuit custo-
diam in eis, ut inimicitias exercerent in Israel:
52 et munivit civitatem Bethsuram, et Gazaram,
et arcem, et posuit in eis auxilia, et apparatum
escarum: 53 et accepit filios principum regionis
obsides, et posuit eos in arce in Ierusalem in cu-
stodiam.

et mortuo Alcimo sacrilego

54 Et anno centesimo quinquagesimo tertio, mense
secundo, præcepit Alcimus destrui muros domus
sanctæ interioris, et destrui opera prophetarum: et
cœpit destruere. 55 In tempore illo percussus est
Alcimus: et impedita sunt opera illius, et occlusum
est os eius, et dissolutus est paralysi, nec ultra
potuit loqui verbum, et mandare de domo sua.
56 Et mortuus est Alcimus in tempore illo cum
tormento magno.

ad regem revertitur

57 Et vidit Bacchides quoniam mortuus est Al-
cimus: et reversus est ad regem, et siluit terra
annis duobus.

Bacchides iterum ab iniquis vocatus

58 Et cogitaverunt omnes iniqui dicentes: Ecce
Ionathas, et qui cum eo sunt, in silentio habitant
confidenter: nunc ergo adducamus Bacchidem, et
comprehendet eos omnes una nocte. 59 Et abie-

(46) 2 Par 20, 3.

runt, et consilium ei dederunt. 60 Et surrexit ut
veniret cum exercitu multo: et misit occulte epi-
stolas sociis suis, qui erant in Iudæa, ut compre-
henderent Ionathan, et eos, qui cum eo erant:
sed non potuerunt, quia innotuit eis consilium
eorum.

ab Ionatha et Simone

61 Et apprehendit de viris regionis, qui principes
erant malitiæ, quinquaginta viros, et occidit eos:
62 et secessit Ionathas, et Simon, et qui cum eo
erant in Bethbessen, quæ est in deserto: et ex-
struxit diruta eius, et firmaverunt eam.

iuxta Bethbessen valde affligitur

63 Et cognovit Bacchides, et congregavit univer-
sam multitudinem suam: et his, qui de Iudæa erant,
denuntiavit. 64 Et venit, et castra posuit desuper
Bethbessen: et oppugnavit eam dies multos, et fe-
cit machinas. 65 Et reliquit Ionathas Simonem fra-
trem suum in civitate, et exiit in regionem, et ve-
nit cum numero, 66 et percussit Odaren, et fra-
tres eius, et filios Phaseron in tabernaculis ipso-
rum, et cœpit cædere, et crescere in virtutibus.
67 Simon vero, et qui cum ipso erant, exierunt de
civitate, et succenderunt machinas, 68 et pugna-
verunt contra Bacchidem, et contritus est ab eis:
et afflixerunt eum valde, quoniam consilium eius,
et congressus eius erat inanis.

multos iniquorum occidit

69 Et iratus contra viros iniquos, qui ei consi-
lium dederant ut veniret in regionem ipsorum,
multos ex eis occidit: ipse autem cogitavit cum
reliquis abire in regionem suam.

cum Ionatha paciscitur et revertitur

70 Et cognovit Ionathas: et misit ad eum legatos
componere pacem cum ipso, et reddere ei capti-
vitatem. 71 Et libenter accepit, et fecit secundum
verba eius, et iuravit se nihil facturum ei mali om-
nibus diebus vitæ eius. 72 Et reddidit ei captivi-
tatem, quam prius erat prædatus de terra Iuda:
et conversus abiit in terram suam, et non appo-
suit amplius venire in fines eius:

Ionathas populum iudicat

73 Et cessavit gladius ex Israel: et habitavit Io-
nathas in Machmas, et cœpit Ionathas ibi iudicare
populum, et exterminavit impios ex Israel.

2. Alexandro I. Balæ favet, 10, 1—50

Suppositicius Epiphanis contra Demetrium surgit

10 1 Et anno centesimo sexagesimo ascendit
Alexander Antiochi filius, qui cognominatus
est Nobilis: et occupavit Ptolemaidam: et recepe-
runt eum, et regnavit illic. 2 Et audivit Demetrius
rex, et congregavit exercitum copiosum valde, et
exivit obviam illi in prœlium.

quare rex Ionathæ plura concedit

3 Et misit Demetrius epistolam ad Ionathan ver-
bis pacificis, ut magnificaret eum. 4 Dixit enim:
Anticipemus facere pacem cum eo, priusquam fa-
ciat cum Alexandro adversum nos. 5 Recordabitur
enim omnium malorum, quæ fecimus in eum, et
in fratrem eius, et in gentem eius. 6 Et dedit ei
potestatem congregandi exercitum, et fabrificare
arma, et esse ipsum socium eius: et obsides, qui
erant in arce, iussit tradi ei.

quibus statim utitur

7 Et venit Ionathas in Ierusalem, et legit epi-
stolas in auditu omnis populi, et eorum, qui in
arce erant. 8 Et timuerunt timore magno, quo-
niam audierunt quod dedit ei rex potestatem con-
gregandi exercitum. 9 Et traditi sunt Ionathæ ob-
sides, et reddidit eos parentibus suis: 10 et habi-
tavit Ionathas in Ierusalem, et cœpit ædificare, et
innovare civitatem. 11 Et dixit facientibus opera
ut exstruerent muros, et montem Sion in circuitu
lapidibus quadratis ad munitionem: et ita fecerunt.
12 Et fugerunt alienigenæ, qui erant in munitioni-
bus, quas Bacchides ædificaverat: 13 et reliquit
unusquisque locum suum, et abiit in terram suam:
14 tantum in Bethsura remanserunt aliqui ex his,
qui reliquerant legem, et præcepta Dei; erat enim
hæc eis ad refugium.

Alexander Ionatham summum sacerdotem et amicum regis constituit

15 Et audivit Alexander rex promissa, quæ pro-
misit Demetrius Ionathæ: et narraverunt ei prœlia,
et virtutes, quas ipse fecit, et fratres eius, et la-
bores, quos laboraverunt. 16 Et ait: Numquid in-
veniemus aliquem virum talem? et nunc faciemus
eum amicum, et socium nostrum. 17 Et scripsit
epistolam, et misit ei secundum hæc verba, dicens:
18 REX Alexander fratri Ionathæ salutem. 19 Au-

divimus de te quod vir potens sis viribus, et aptus
es ut sis amicus noster: 20 et nunc constituimus
te hodie summum sacerdotem gentis tuæ, et ut
amicus voceris regis, (et misit ei purpuram, et
coronam auream) et quæ nostra sunt sentias no-
biscum, et conserves amicitias ad nos.

21 Et induit se Ionathas stola sancta septimo
mense, anno centesimo sexagesimo in die sollemni
scenopegiæ: et congregavit exercitum, et fecit arma
copiosa.

quæ hic accipit

22 Et audivit Demetrius verba ista, et contrista-
tus est nimis, et ait: 23 Quid hoc fecimus, quod
præoccupavit nos Alexander apprehendere amici-
tiam Iudæorum ad munimen sui? 24 Scribam et
ego illis verba deprecatoria, et dignitates, et dona:
ut sint mecum in adiutorium. 25 Et scripsit eis
in hæc verba: Rex Demetrius genti Iudæorum sa-
lutem: 26 Quoniam servastis ad nos pactum, et
mansistis in amicitia nostra, et non accessistis ad
inimicos nostros, audivimus, et gavisi sumus. 27 Et
nunc perseverate adhuc conservare ad nos fidem,
et retribuemus vobis bona pro his, quæ fecistis
nobiscum: 28 et remittemus vobis præstationes
multas, et dabimus vobis donationes. 29 Et nunc
absolvo vos, et omnes Iudæos a tributis, et pretia
salis indulgeo, et coronas remitto, et tertias semi-
nis: 30 et dimidiam partem fructus ligni, quod est
portionis meæ, relinquo vobis ex hodierno die, et
deinceps, ne accipiatur a terra Iuda, et a tribus
civitatibus, quæ additæ sunt illi ex Samaria, et Ga-
lilæa ex hodierna die et in totum tempus: 31 et
Ierusalem sit sancta, et libera cum finibus suis:
et decimæ, et tributa ipsius sint. 32 Remitto etiam
potestatem arcis, quæ est in Ierusalem: et do eam
summo sacerdoti, ut constituat in ea viros quos-
cumque ipse elegerit, qui custodiant eam. 33 Et
omnem animam Iudæorum, quæ captiva est a terra
Iuda in omni regno meo, relinquo liberam gratis,
ut omnes a tributis solvantur, etiam pecorum suo-
rum. 34 Et omnes dies sollemnes, et sabbata, et
neomeniæ, et dies decreti, et tres dies ante diem

Demetrius plurima et maxima pollicetur

sollemnem, et tres dies post diem sollemnem sint
omnes immunitatis et remissionis omnibus Iudæis,
qui sunt in regno meo: 35 et nemo habebit po-
testatem agere aliquid, et movere negotia adversus
aliquem illorum in omni causa. 36 Et ascribantur
ex Iudæis in exercitu regis ad tringinta millia vi-
rorum: et dabuntur illis copiæ ut oportet omnibus
exercitibus regis, et ex eis ordinabuntur qui sint
in munitionibus regis magni: 37 et ex his consti-
tuentur super negotia regni, quæ aguntur ex fide,
et principes sint ex eis, et ambulent in legibus
suis, sicut præcepit rex in terra Iuda. 38 Et tres
civitates, quæ additæ sunt Iudææ ex regione Sa-
mariæ, cum Iudæa reputentur: ut sint sub uno, et
non obœdiant alii potestati, nisi summi sacerdotis:
39 Ptolemaida, et confines eius, quas dedi donum
sanctis, qui sunt in Ierusalem ad necessarios sump-
tus sanctorum. 40 Et ego do singulis annis quin-
decim millia siclorum argenti de rationibus regis,
quæ me contingunt: 41 et omne, quod reliquum
fuerit, quod non reddiderant qui super negotia erant
annis prioribus, ex hoc dabunt in opera domus.
42 Et super hæc quinque millia siclorum argenti,
quæ accipiebant de sanctorum ratione per singulos
annos: et hæc ad sacerdotes pertineant, qui mini-
sterio funguntur. 43 Et quicumque confugerint in
templum, quod est Ierosolymis, et in omnibus fini-
bus eius, obnoxii regi in omni negotio dimittantur,
et universa, quæ sunt eis in regno meo, libera ha-
beant. 44 Et ad ædificanda vel restauranda opera
sanctorum, sumptus dabuntur de ratione regis:
45 et ad exstruendos muros Ierusalem, et commu-
niendos in circuitu, sumptus dabuntur de ratione
regis, et ad construendos muros in Iudæa.

at Ionathas Alexandro adhæret

46 Ut audivit autem Ionathas, et populus ser-
mones istos, non crediderunt eis, nec receperunt
eos: quia recordati sunt malitiæ magnæ, quam fe-
cerat in Israel, et tribulaverat eos valde. 47 Et
complacuit eis in Alexandrum, quia ipse fuerat eis

(46) Sup 7, 11.

princeps sermonum pacis, et ipsi auxilium ferebant
omnibus diebus.
48 Et congregavit rex Alexander exercitum ma-
gnum, et admovit castra contra Demetrium. 49 Et
commiserunt prœlium duo reges, et fugit exercitus
Demetrii, et insecutus est eum Alexander, et in-
cubuit super eos. 50 Et invaluit prœlium nimis,
donec occidit sol: et cecidit Demetrius in die illa.

qui Demetrium occidit

II. Alexandro I. Bala regnante, 10, 51—11, 18

1. Ionathas a rege valde honoratur, 10, 51—66

51 Et misit Alexander ad Ptolemæum regem Æ-
gypti legatos secundum hæc verba, dicens: 52 QUO-
NIAM regressus sum in regnum meum, et sedi in
sede patrum meorum, et obtinui principatum, et
contrivi Demetrium, et possedi regionem nostram,
53 et commisi pugnam cum eo, et contritus est
ipse, et castra eius a nobis, et sedimus in sede
regni eius: 54 et nunc statuamus adinvicem ami-
citiam: et da mihi filiam tuam uxorem, et ego ero
gener tuus, et dabo tibi dona, et ipsi digna te.
55 Et respondit rex Ptolemæus, dicens: FELIX dies,
in qua reversus es ad terram patrum tuorum, et se-
disti in sede regni eorum. 56 Et nunc faciam tibi
quod scripsisti: sed occurre mihi Ptolemaidam, ut vi-
deamus invicem nos, et spondeam tibi sicut dixisti.

Rex cum Ptolemæo VI. Philometore amicitiam iunxit

57 Et exivit Ptolemæus de Ægypto, ipse et Cleo-
patra filia eius, et venit Ptolemaidam anno cente-
simo sexagesimo secundo. 58 Et occurrit ei Alexan-
der rex, et dedit ei Cleopatram filiam suam: et fecit
nuptias eius Ptolemaidæ, sicut reges, in magna gloria.

et filiam eius Cleopatram duxit

59 Et scripsit rex Alexander Ionathæ, ut veniret
obviam sibi. 60 Et abiit cum gloria Ptolemaidam,
et occurrit ibi duobus regibus, et dedit illis argen-
tum multum, et aurum, et dona: et invenit gra-
tiam in conspectu eorum. 61 Et convenerunt ad-
versus eum viri pestilentes ex Israel, viri iniqui
interpellantes adversus eum: et non intendit ad
eos rex. 62 Et iussit spoliari Ionathan vestibus

qua occasione Ionathæ honores maximos tribuit

suis, et indui eum purpura: et ita fecerunt. Et
collocavit eum rex sedere secum. 63 Dixitque
principibus suis: Exite cum eo in medium civita-
tis, et prædicate, ut nemo adversus eum inter-
pellet de ullo negotio, nec quisquam ei molestus
sit de ulla ratione. 64 Et factum est, ut viderunt
qui interpellabant gloriam eius, quæ prædicabatur,
et opertum eum purpura, fugerunt omnes: 65 et
magnificavit eum rex, et scripsit eum inter primos
amicos, et posuit eum ducem, et participem prin-
cipatus. 66 Et reversus est Ionathas in Ierusalem
cum pace, et lætitia.

2. Exercitum Demetrii II. Nicatoris conterit, 10, 67—89

Demetrius contra Alexandrum surgit

67 In anno centesimo sexagesimoquinto venit De-
metrius filius Demetrii a Creta in terram patrum
suorum. 68 Et audivit Alexander rex, et contri-
status est valde, et reversus est Antiochiam.

Apollonius dux exercitus Ionatham ad pugnam invitat

69 Et constituit Demetrius rex Apollonium du-
cem, qui præerat Cœlesyriæ: et congregavit ex-
ercitum magnum, et accessit ad Iamniam: et misit
ad Ionathan summum sacerdotem, 70 dicens: Tu
solus resistis nobis: ego autem factus sum in de-
risum, et in opprobrium, propterea quia tu pote-
statem adversum nos exerces in montibus. 71 Nunc
ergo si confidis in virtutibus tuis, descende ad nos
in campum, et comparemus illic invicem: quia me-
cum est virtus bellorum. 72 Interroga, et disce
quis sum ego, et ceteri, qui auxilio sunt mihi, qui
et dicunt quia non potest stare pes vester ante
faciem nostram, quia bis in fugam conversi sunt
patres tui in terra sua: 73 et nunc quomodo pot-
eris sustinere equitatum et exercitum tantum in
campo, ubi non est lapis, neque saxum, neque lo-
cus fugiendi?

Ionathas Ioppen oppugnat

74 Ut audivit autem Ionathas sermones Apollo-
nii, motus est animo: et elegit decem millia viro-
rum, et exiit ab Ierusalem, et occurrit ei Simon
frater eius in adiutorium: 75 et applicuerunt castra
in Ioppen, et exclusit eum a civitate: quia custodia
Apollonii Ioppe erat, et oppugnavit eam. 76 Et

exterriti qui erant in civitate, aperuerunt ei, et ob-
tinuit Ionathas Ioppen.
77 Et audivit Apollonius, et admovit tria millia
equitum, et exercitum multum. 78 Et abiit Azo-
tum tamquam iter faciens, et statim exiit in cam-
pum, eo quod haberet multitudinem equitum, et
confideret in eis. Et insecutus est eum Ionathas
in Azotum, et commiserunt prœlium. 79 Et reli-
quit Apollonius in castris mille equites post eos
occulte. 80 Et cognovit Ionathas quoniam insidiæ
sunt post se, et circuierunt castra eius, et iecerunt
iacula in populum a mane usque ad vesperam.
81 Populus autem stabat, sicut præceperat Iona-
thas: et laboraverunt equi eorum. 82 Et eiecit Si-
mon exercitum suum, et commisit contra legionem,
equites enim fatigati erant: et contriti sunt ab eo,
et fugerunt. 83 Et qui dispersi sunt per campum,
fugerunt in Azotum, et intraverunt in Bethdagon
idolum suum, ut ibi se liberarent. 84 Et succendit
Ionathas Azotum, et civitates, quæ erant in cir-
cuitu eius, et accepit spolia eorum, et templum
Dagon: et omnes, qui fugerunt in illud, succendit
igni. 85 Et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his,
qui succensi sunt, fere octo millia virorum. 86 Et
movit inde Ionathas castra, et applicuit ea Ascalo-
nem: et exierunt de civitate obviam illi in magna
gloria. 87 Et reversus est Ionathas in Ierusalem
cum suis, habentibus spolia multa.

cum Simone hostes conterit

88 Et factum est: ut audivit Alexander rex ser-
mones istos, addidit adhuc glorificare Ionathan.
89 Et misit ei fibulam auream, sicut consuetudo est
dari cognatis regum. Et dedit ei Accaron, et omnes
fines eius in possessionem.

ab Alexandro magis honoratur

3. A Ptolemæo VI. Philometore bene tractatur, 11, 1—18

11 1 Et rex Ægypti congregavit exercitum, sicut
arena, quæ est circa oram maris, et naves
multas: et quærebat obtinere regnum Alexandri
dolo, et addere illud regno suo. 2 Et exiit in Sy-
riam verbis pacificis, et aperiebant ei civitates, et

Rex Ægypti regnum Asiæ obtinere quærens

occurrebant ei: quia mandaverat Alexander rex
exire ei obviam, eo quod socer suus esset. 3 Cum
autem introiret civitatem Ptolemæus, ponebat cu-
stodias militum in singulis civitatibus.

accusatoribus Ionathæ nihil respondet

4 Et ut appropiavit Azoto, ostenderunt ei tem-
plum Dagon succensum igni, et Azotum, et cetera
eius demolita, et corpora proiecta, et eorum, qui
cæsi erant in bello, tumulos quos fecerant secus
viam. 5 Et narraverunt regi quia hæc fecit Iona-
thas, ut invidiam facerent ei: et tacuit rex.

Ionatham benigne suscipit

6 Et occurrit Ionathas regi in Ioppen cum gloria,
et invicem se salutaverunt, et dormierunt illic.
7 Et abiit Ionathas cum rege usque ad fluvium, qui
vocatur Eleutherus: et reversus est in Ierusalem.

Cleopatram Demetrio II. dat

8 Rex autem Ptolemæus obtinuit dominium civi-
tatum usque Seleuciam maritimam, et cogitabat in
Alexandrum consilia mala. 9 Et misit legatos ad
Demetrium, dicens: VENI, componamus inter nos
pactum, et dabo tibi filiam meam, quam habet
Alexander, et regnabis in regno patris tui. 10 Pæ-
nitet enim me quod dederim illi filiam meam: quæ-
sivit enim me occidere. 11 Et vituperavit eum,
propterea quod concupierat regnum eius. 12 Et
abstulit filiam suam, et dedit eam Demetrio, et
alienavit se ab Alexandro, et manifestatæ sunt ini-
micitiæ eius.

duo diademata sibi imponit

13 Et intravit Ptolemæus Antiochiam, et im-
posuit duo diademata capiti suo, Ægypti, et
Asiæ.

cum Alexandro de vita decedit

14 Alexander autem rex erat in Cilicia illis tem-
poribus: quia rebellabant qui erant in locis illis.
15 Et audivit Alexander, et venit ad eum in bel-
lum: et produxit Ptolemæus rex exercitum, et oc-
currit ei in manu valida, et fugavit eum. 16 Et
fugit Alexander in Arabiam, ut ibi protegeretur:
rex autem Ptolemæus exaltatus est. 17 Et abstulit
Zabdiel Arabs caput Alexandri; et misit Ptolemæo.
18 Et rex Ptolemæus mortuus est in die tertia: et
qui erant in munitionibus, perierunt ab his, qui
erant intra castra.

III. Demetrio II. Nicatore regnante, 11, 19—53

1. Ionathas prius quidem exaltatur, 11, 19—37

19 Et regnavit Demetrius anno centesimo sexage-
simo septimo.
20 In diebus illis congregavit Ionathas eos, qui
erant in Iudæa, ut expugnarent arcem, quæ est in
Ierusalem: et fecerunt contra eam machinas mul-
tas. 21 Et abierunt quidam qui oderant gentem
suam viri iniqui ad regem Demetrium, et renun-
tiaverunt ei quod Ionathas obsideret arcem. 22 Et
ut audivit, iratus est: et statim venit ad Ptolemai-
dam, et scripsit Ionathæ ne obsideret arcem, sed
occurreret sibi ad colloquium festinato.

Demetrius iratus arcem obsidentem citat

23 Ut audivit autem Ionathas, iussit obsidere:
et elegit de senioribus Israel, et de sacerdotibus,
et dedit se periculo. 24 Et accepit aurum, et ar-
gentum, et vestem, et alia xenia multa, et abiit
ad regem Ptolemaidam, et invenit gratiam in con-
spectu eius. 25 Et interpellabant adversus eum
quidam iniqui ex gente sua. 26 Et fecit ei rex
sicut fecerant ei, qui ante eum fuerant: et exalta-
vit eum in conspectu omnium amicorum suorum,
27 et statuit ei principatum sacerdotii, et quæcum-
que alia habuit prius pretiosa, et fecit eum prin-
cipem amicorum.

sed cum muneribus venientem valde honorat

28 Et postulavit Ionathas a rege ut immunem fa-
ceret Iudæam, et tres toparchias, et Samariam, et
confines eius: et promisit ei talenta trecenta. 29 Et
consensit rex: et scripsit Ionathæ epistolas de his
omnibus, hunc modum continentes: 30 REX De-
metrius fratri Ionathæ salutem, et genti Iudæorum.
31 Exemplum epistolæ, quam scripsimus Lastheni
parenti nostro de vobis, misimus ad vos ut scire-
tis: 32 Rex Demetrius Lastheni parenti salutem.
33 Genti Iudæorum amicis nostris, et conservanti-
bus quæ iusta sunt apud nos, decrevimus benefa-
cere propter benignitatem ipsorum, quam erga nos
habent. 34 Statuimus ergo illis omnes fines Iudææ,
et tres civitates, Lydan, et Ramathan, quæ additæ

eique immunitatem postulatam concedit

sunt Iudææ ex Samaria, et omnes confines earum
sequestrari omnibus sacrificantibus in Ierosolymis
pro his, quæ ab eis prius accipiebat rex per sin-
gulos annos, et pro fructibus terræ, et pomorum.
35 Et alia, quæ ad nos pertinebant decimarum, et
tributorum ex hoc tempore remittimus eis: et
areas salinarum, et coronas, quæ nobis defereban-
tur, 36 omnia ipsis concedimus: et nihil horum ir-
ritum erit ex hoc, et in omne tempus. 37 Nunc
ergo curate facere horum exemplum, et detur Iona-
thæ, et ponatur in monte sancto, in loco celebri.

2. Postea tamen a rege ingrato vexatur. 11, 38—53

Patrio exercitu offenso

38 Et videns Demetrius rex quod siluit terra in
conspectu suo, et nihil ei resistit, dimisit totum
exercitum suum, unumquemque in locum suum,
excepto peregrino exercitu, quem contraxit ab in-
sulis gentium: et inimici erant ei omnes exercitus
patrum eius.

et Tryphone machinante

39 Tryphon autem erat quidam partium Alexan-
dri prius: et vidit quoniam omnis exercitus mur-
murabat contra Demetrium, et ivit ad Emalchuel
Arabem, qui nutriebat Antiochum filium Alexandri:
40 et assidebat ei, ut traderet eum ipsi, ut regnaret
loco patris sui: et enuntiavit ei quanta fecit De-
metrius, et inimicitias exercituum eius adversus
illum. Et mansit ibi diebus multis.

Ionathas liberationem arcis petit

41 Et misit Ionathas ad Demetrium regem, ut
eiiceret eos, qui in arce erant in Ierusalem, et qui
in præsidiis erant: quia impugnabant Israel. 42 Et
misit Demetrius ad Ionathan, dicens: Non hæc
tantum faciam tibi, et genti tuæ, sed gloria illu-
strabo te, et gentem tuam cum fuerit opportunum.
43 Nunc ergo recte feceris, si miseris in auxilium
mihi viros: quia discessit omnis exercitus meus.

rex per milites Ionathæ periculo vitæ liberatus

44 Et misit ei Ionathas tria millia virorum fortium
Antiochiam: et venerunt ad regem, et delectatus
est rex in adventu eorum. 45 Et convenerunt qui
erant de civitate, centum viginti millia virorum,
et volebant interficere regem. 46 Et fugit rex in

aulam: et occupaverunt qui erant de civitate, iti-
nera civitatis, et cœperunt pugnare. 47 Et vocavit
rex Iudæos in auxilium, et convenerunt omnes si-
mul ad eum, et dispersi sunt omnes per civitatem:
48 et occiderunt in illa die centum millia hominum,
et succenderunt civitatem, et ceperunt spolia multa
in die illa, et liberaverunt regem. 49 Et viderunt
qui erant de civitate, quod obtinuissent Iudæi civi-
tatem sicut volebant: et infirmati sunt mente sua,
et clamaverunt ad regem cum precibus, dicentes:
50 Da nobis dextras, et cessent Iudæi oppugnare
nos, et civitatem. 51 Et proiecerunt arma sua, et
fecerunt pacem, et glorificati sunt Iudæi in con-
spectu regis, et in conspectu omnium, qui erant in
regno eius, et nominati sunt in regno: et regressi
sunt in Ierusalem habentes spolia multa.

52 Et sedit Demetrius rex in sede regni sui: et
siluit terra in conspectu eius. 53 Et mentitus est
omnia quæcumque dixit, et abalienavit se a Iona-
tha, et non retribuit ei secundum beneficia, quæ
sibi tribuerat, et vexabat eum valde.

promissa non servat, sed Ionatham vexat

IV. Antiocho VI. Dionyso regnante, 11, 54—12, 52

1. A rege cum Simone honoratur, 11, 54—59

54 Post hæc autem reversus est Tryphon, et
Antiochus cum eo puer adolescens, et regnavit, et
imposuit sibi diadema. 55 Et congregati sunt ad
eum omnes exercitus, quos disperserat Demetrius,
et pugnaverunt contra eum: et fugit, et terga vertit.
56 Et accepit Tryphon bestias, et obtinuit Antio-
chiam:

Rex adolescens

57 et scripsit Antiochus adolescens Ionathæ, di-
cens: Constituo tibi sacerdotium, et constituo te
super quattuor civitates, ut sis de amicis regis.
58 Et misit illi vasa aurea in ministerium, et dedit
ei potestatem bibendi in auro, et esse in purpura,
et habere fibulam auream: 59 et Simonem fratrem
eius constituit ducem a terminis Tyri usque ad
fines Ægypti.

Ionatham et Simonem exaltat

2. Cum Simone hostes debellat, 11, 60—74

Ionathas Gazam obsidet

60 Et exiit Ionathas, et perambulabat trans flu-
men civitates: et congregatus est ad eum omnis
exercitus Syriæ in auxilium, et venit Ascalonem,
et occurrerunt ei honorifice de civitate. 61 Et abiit
inde Gazam: et concluserunt se qui erant Gazæ:
et obsedit eam, et succendit quæ erant in circuitu
civitatis, et prædatus est ea. 62 Et rogaverunt
Gazenses Ionathan, et dedit illis dexteram: et ac-
cepit filios eorum obsides, et misit illos in Ie-
rusalem: et perambulavit regionem usque Da-
mascum.

principibus Demetrii occurrit

63 Et audivit Ionathas quod prævaricati sunt
principes Demetrii in Cades, quæ est in Galilæa,
cum exercitu multo, volentes eum removere a ne-
gotio regni: 64 et occurrit illis: fratrem autem
suum Simonem reliquit intra provinciam.

Simon Bethsuram expugnat

65 Et applicuit Simon ad Bethsuram, et expugna-
bat eam diebus multis, et conclusit eos. 66 Et
postulaverunt ab eo dextras accipere, et dedit illis:
et eiecit eos inde, et cepit civitatem, et posuit in
ea præsidium.

Ionathas principes Demetrii fugat

67 Et Ionathas, et castra eius applicuerunt ad
aquam Genesar, et ante lucem vigilaverunt in
campo Asor. 68 Et ecce castra alienigenarum oc-
currebant in campo, et tendebant ei insidias in
montibus: ipse autem occurrit ex adverso. 69 In-
sidiæ vero exsurrexerunt de locis suis, et commi-
serunt prœlium. 70 Et fugerunt qui erant ex parte
Ionathæ omnes, et nemo relictus est ex eis, nisi
Mathathias filius Absolomi, et Iudas filius Calphi,
princeps militiæ exercitus. 71 Et scidit Ionathas
vestimenta sua, et posuit terram in capite suo, et
oravit. 72 Et reversus est Ionathas ad eos in prœ-
lium, et convertit eos in fugam, et pugnaverunt.
73 Et viderunt qui fugiebant partis illius, et reversi
sunt ad eum, et insequebantur cum eo omnes usque
Cades ad castra sua, et pervenerunt usque illuc.
74 Et ceciderunt de alienigenis in die illa tria millia
virorum: et reversus est Ionathas in Ierusalem.

3. Cum amicis fœdera renovat, 12, 1—23

12 1 Et vidit Ionathas quia tempus eum iuvat, Amici-
elegit viros, et misit eos Romam statuere, tiam re-
et renovare cum eis amicitiam: 2 et ad Spartia- novat
tas, et ad alia loca misit epistolas secundum eam-
dem formam:

3 et abierunt Romam, et intraverunt curiam, et cum Ro-
dixerunt: Ionathas summus sacerdos, et gens Iu- manis
dæorum miserunt nos, ut renovaremus amicitiam,
et societatem secundum pristinum. 4 Et dederunt
illis epistolas ad ipsos per loca, ut deducerent eos
in terram Iuda cum pace.

5 Et hoc est exemplum epistolarum, quas scripsit et cum
Ionathas Spartiatis: 6 IONATHAS summus sacer- Spartiatis
dos, et seniores gentis, et sacerdotes, et reliquus
populus Iudæorum Spartiatis fratribus salutem.
7 Iampridem missæ erant epistolæ ad Oniam sum-
mum sacerdotem ab Ario, qui regnabat apud vos,
quoniam estis fratres nostri, sicut rescriptum con-
tinet, quod subiectum est. 8 Et suscepit Onias
virum, qui missus fuerat, cum honore: et accepit
epistolas, in quibus significabatur de societate, et
amicitia. 9 Nos, cum nullo horum indigeremus,
habentes solacio sanctos libros, qui sunt in mani-
bus nostris, 10 maluimus mittere ad vos renovare
fraternitatem, et amicitiam, ne forte alieni efficia-
mur a vobis: multa enim tempora transierunt, ex
quo misistis ad nos. 11 Nos ergo in omni tempore
sine intermissione in diebus sollemnibus, et cete-
ris, quibus oportet, memores sumus vestri in sa-
crificiis, quæ offerimus, et in observationibus, sicut
fas est, et decet meminisse fratrum. 12 Lætamur
itaque de gloria vestra. 13 Nos autem circumde-
derunt multæ tribulationes, et multa prœlia, et im-
pugnaverunt nos reges, qui sunt in circuitu no-
stro. 14 Noluimus ergo vobis molesti esse, neque
ceteris sociis, et amicis nostris in his prœliis;
15 habuimus enim de cælo auxilium, et liberati su-
mus nos, et humiliati sunt inimici nostri. 16 Ele-
gimus itaque Numenium Antiochi filium, et Anti-

patrem Iasonis filium, et misimus ad Romanos re-
novare cum eis amicitiam, et societatem pristinam.
17 Mandavimus itaque eis ut veniant etiam ad vos,
et salutent vos: et reddant vobis epistolas nostras
de innovatione fraternitatis nostræ. 18 Et nunc
benefacietis respondentes nobis ad hæc.

quorum rex Arius I. Oniæ I. pontifici scripserat

19 Et hoc est rescriptum epistolarum, quod mi-
serat Oniæ: 20 Arius, rex Spartiatarum Oniæ sa-
cerdoti magno salutem. 21 Inventum est in scrip-
tura de Spartiatis, et Iudæis, quoniam sunt fratres,
et quod sunt de genere Abraham. 22 Et nunc ex
quo hæc cognovimus, benefacitis scribentes nobis
de pace vestra: 23 Sed et nos rescripsimus vo-
bis: Pecora nostra et possessiones nostræ, vestræ
sunt: et vestræ, nostræ: mandavimus itaque hæc
nuntiari vobis.

4. Populum suum protegit, 12, 24—38

Ionathas principes Demetrii fugat

24 Et audivit Ionathas quoniam regressi sunt
principes Demetrii cum exercitu multo supra quam
prius, pugnare adversus eum; 25 et exiit ab Ieru-
salem, et occurrit eis in Amathite regione: non
enim dederat eis spatium ut ingrederentur regio-
nem eius. 26 Et misit speculatores in castra eo-
rum: et reversi renuntiaverunt quod constituunt
supervenire illis nocte. 27 Cum occidisset autem
sol, præcepit Ionathas suis vigilare, et esse in ar-
mis paratos ad pugnam tota nocte, et posuit cu-
stodes per circuitum castrorum. 28 Et audierunt
adversarii quod paratus est Ionathas cum suis in
bello: et timuerunt, et formidaverunt in corde suo:
et accenderunt focos in castris suis. 29 Ionathas
autem, et qui cum eo erant, non cognoverunt us-
que mane: videbant autem luminaria ardentia,
30 et secutus est eos Ionathas, et non comprehendit
eos: transierant enim flumen Eleutherum.

et Arabas percutit

31 Et divertit Ionathas ad Arabas, qui vocantur
Zabadæi, et percussit eos, et accepit spolia eorum.
32 Et iunxit, et venit Damascum, et perambulabat
omnem regionem illam.

Simon Ioppen occupat

33 Simon autem exiit, et venit usque ad Ascalo-
nem, et ad proxima præsidia: et declinavit in Iop-
pen, et occupavit eam (34 audivit enim quod vel-
lent præsidium tradere partibus Demetrii) et po-
suit ibi custodes ut custodirent eam.

Ionathas terram munit

35 Et reversus est Ionathas, et convocavit se-
niores populi, et cogitavit cum eis ædificare præ-
sidia in Iudæa, 36 et ædificare muros in Ierusa-
lem, et exaltare altitudinem magnam inter medium
arcis et civitatis, ut separaret eam a civitate, ut
esset ipsa singulariter, et neque emant, neque ven-
dant. 37 Et convenerunt, ut ædificarent civitatem:
et cecidit murus, qui erat super torrentem ab ortu
solis, et reparavit eum, qui vocatur Caphetetha:
38 et Simon ædificavit Adiada in Sephela, et mu-
nivit eam, et imposuit portas, et seras.

5. A Tryphone comprehenditur, 12, 39—52

Tryphon Antiochum occisurus

39 Et cum cogitasset Tryphon regnare Asiæ, et
assumere diadema, et extendere manum in Antio-
chum regem: 40 timens ne forte non permitteret
eum Ionathas, sed pugnaret adversus eum, quære-
bat comprehendere eum, et occidere. Et exsur-
gens abiit in Bethsan.

cum Ionatha dolose agit

41 Et exivit Ionathas obviam illi cum quadraginta
millibus virorum electorum in prœlium, et venit
Bethsan. 42 Et vidit Tryphon quia venit Ionathas
cum exercitu multo ut extenderet in eum manus,
timuit; 43 et excepit eum cum honore, et com-
mendavit eum omnibus amicis suis, et dedit ei
munera: et præcepit exercitibus suis ut obœdirent
ei, sicut sibi. 44 Et dixit Ionathæ: Ut quid vexasti
universum populum, cum bellum nobis non sit?
45 Et nunc remitte eos in domos suas: elige autem
tibi viros paucos, qui tecum sint, et veni mecum
Ptolemaidam, et tradam eam tibi, et reliqua præ-
sidia, et exercitum, et universos præpositos nego-
tii, et conversus abibo: propterea enim veni.

eumque comprehendit

46 Et credidit ei, et fecit sicut dixit: et dimisit
exercitum, et abierunt in terram Iuda. 47 Retinuit
autem secum tria millia virorum: ex quibus re-

misit in Galilæam duo millia, mille autem vene-
runt cum eo. 48 Ut autem intravit Ptolemaidam
Ionathas, clauserunt portas civitatis Ptolemenses:
et comprehenderunt eum: et omnes, qui cum eo
intraverant, gladio interfecerunt.

qui ab Iudæis ut interfectus plangitur

49 Et misit Tryphon exercitum, et equites in Ga-
lilæam, et in campum magnum ut perderent omnes
socios Ionathæ. 50 At illi cum cognovissent quia
comprehensus est Ionathas, et periit, et omnes,
qui cum eo erant, hortati sunt semetipsos, et ex-
ierunt parati in prœlium. 51 Et videntes hi, qui
insecuti fuerant, quia pro anima res est illis, re-
versi sunt: 52 illi autem venerunt omnes cum
pace in terram Iuda. Et planxerunt Ionathan, et
eos, qui cum ipso fuerant, valde: et luxit Israel
luctu magno.

PARS QUARTA

Simon princeps, 12, 53—16, 22

I. Antiocho VI. Dionyso regnante, 12, 53—13, 30

1. Simon cum Tryphone doloso agit, 12, 53—13, 24

Gentibus insidiantibus

53 Et quæsierunt omnes gentes, quæ erant in cir-
cuitu eorum, conterere eos; dixerunt enim: 54 Non
habent principem, et adiuvantem: nunc ergo ex-
pugnemus illos, et tollamus de hominibus memo-
riam eorum.

et Tryphone exercitum congregante

13 1 Et audivit Simon quod congregavit Try-
phon exercitum copiosum ut veniret in ter-
ram Iuda, et attereret eam.

Simon dux electus

2 Videns quia in tremore populus est, et in ti-
more, ascendit Ierusalem, et congregavit populum:
3 et adhortans dixit: Vos scitis quanta ego, et fra-
tres mei, et domus patris mei fecimus pro legibus,
et pro sanctis prœlia, et angustias quales vidimus:
4 horum gratia perierunt fratres mei omnes propter
Israel, et relictus sum ego solus. 5 Et nunc non
mihi contingat parcere animæ meæ in omni tem-

pore tribulationis: non enim melior sum fratribus
meis. 6 Vindicabo itaque gentem meam, et sancta,
natos quoque nostros, et uxores: quia congregatæ
sunt universæ gentes conterere nos inimicitiæ gra-
tia. 7 Et accensus est spiritus populi simul ut au-
divit sermones istos: 8 et responderunt voce ma-
gna dicentes: Tu es dux noster loco Iudæ, et Io-
nathæ fratris tui: 9 pugna prœlium nostrum: et
omnia, quæcumque dixeris nobis, faciemus.

Ierusalem et Ioppen munit

10 Et congregans omnes viros bellatores, accele-
ravit consummare universos muros Ierusalem, et
munivit eam in gyro. 11 Et misit Ionathan filium
Absalomi et cum eo exercitum novum in Ioppen,
et eiectis his, qui erant in ea, remansit illic ipse.

Tryphoni pecuniam et filios Ionathæ mittit

12 Et movit Tryphon a Ptolemaida cum exercitu
multo, ut veniret in terram Iuda, et Ionathas cum
eo in custodia. 13 Simon autem applicuit in Addus
contra faciem campi. 14 Et ut cognovit Tryphon
quia surrexit Simon loco fratris sui Ionathæ: et
quia commissurus esset cum eo prœlium, misit ad
eum legatos, 15 dicens: Pro argento, quod debe-
bat frater tuus Ionathas in ratione regis, propter
negotia, quæ habuit, detinuimus eum. 16 Et nunc
mitte argenti talenta centum, et duos filios eius
obsides, ut non dimissus fugiat a nobis, et remit-
temus eum. 17 Et cognovit Simon quia cum dolo
loqueretur secum, iussit tamen dari argentum, et
pueros: ne inimicitiam magnam sumeret ad popu-
lum Israel, dicentem: 18 Quia non misit ei argen-
tum, et pueros, propterea periit. 19 Et misit pue-
ros, et centum talenta: et mentitus est, et non
dimisit Ionathan.

qui re infecta Ionatham filiosque occidit et revertitur

20 Et post hæc venit Tryphon intra regionem,
ut contereret eam: et gyraverunt per viam, quæ
ducit Ador: et Simon, et castra eius ambulabant
in omnem locum quocumque ibant. 21 Qui autem
in arce erant, miserunt ad Tryphonem legatos, ut
festinaret venire per desertum, et mitteret illis ali-
monias. 22 Et paravit Tryphon omnem equitatum,
ut veniret illa nocte: erat autem nix multa valde,
et non venit in Galaaditim. 23 Et cum appropin-

quasset Bascaman, occidit Ionathan, et filios eius
illic. 24 Et convertit Tryphon, et abiit in terram
suam.

2. In Modin sepulcrum Machabæorum erigit, 13, 25—30

Ionathas sepelitur et plangitur

25 Et misit Simon, et accepit ossa Ionathæ fra-
tris sui, et sepelivit ea in Modin civitate patrum
eius. 26 Et planxerunt eum omnis Israel planctu
magno, et luxerunt eum dies multos.

monumentum sepulcri ædificatur

27 Et ædificavit Simon super sepulcrum patris
sui et fratrum suorum ædificium altum visu, lapide
polito retro et ante: 28 Et statuit septem pyrami-
das, unam contra unam patri et matri, et quattuor
fratribus: 29 et his circumposuit columnas ma-
gnas: et super columnas arma, ad memoriam æter-
nam: et iuxta arma naves sculptas, quæ videren-
tur ab omnibus navigantibus mare. 30 Hoc est
sepulcrum, quod fecit in Modin, usque in hunc
diem.

II. Tryphone et Demetrio II. regnantibus, 13, 31—14, 49

1. Populo immunitatem ac libertatem obtinet, 13, 31—42

Tryphon Antiochum occidit et regnat

31 Tryphon autem cum iter faceret cum Antiocho
rege adolescente, dolo occidit eum. 32 Et regnavit
loco eius, et imposuit sibi diadema Asiæ, et fecit
plagam magnam in terra.

Simon terram munit

33 Et ædificavit Simon præsidia Iudææ, muniens
ea turribus excelsis, et muris magnis, et portis, et
seris: et posuit alimenta in munitionibus.

a Demetrio immunitatem et libertatem impetrat

34 Et elegit Simon viros, et misit ad Demetrium
regem ut faceret remissionem regioni: quia actus
omnes Tryphonis per direptionem fuerant gesti.
35 Et Demetrius rex ad verba ista respondit ei, et
scripsit epistolam talem: 36 REX Demetrius Si-
moni summo sacerdoti, et amico regum, et senio-
ribus, et genti Iudæorum salutem. 37 Coronam
auream, et bahem, quam misistis, suscepimus: et
parati sumus facere vobiscum pacem magnam, et

scribere præpositis regis remittere vobis quæ in-
dulsimus. 38 Quæcumque enim constituimus, vo-
bis constant. Munitiones, quas ædificastis, vobis
sint. 39 Remittimus quoque ignorantias, et peccata
usque in hodiernum diem, et coronam, quam de-
bebatis: et siquid aliud erat tributarium in Ierusa-
lem, iam non sit tributarium. 40 Et siqui ex vobis
apti sunt conscribi inter nostros, conscribantur, et
sit inter nos pax.

ut iugum gentium ablatum videatur

41 Anno centesimo septuagesimo ablatum est iu-
gum gentium ab Israel. 42 Et cœpit populus Israel
scribere in tabulis, et gestis publicis, anno primo
sub Simone summo sacerdote, magno duce, et
principe Iudæorum.

2. Populo securitatem et felicitatem affert, 13, 43—14, 15

Alienigenas e Gaza eicit

43 In diebus illis applicuit Simon ad Gazam, et
circumdedit eam castris, et fecit machinas, et ap-
plicuit ad civitatem, et percussit turrem unam, et
comprehendit eam. 44 Et eruperant qui erant intra
machinam in civitatem: et factus est motus magnus
in civitate. 45 Et ascenderunt qui erant in civitate
cum uxoribus, et filiis supra murum scissis tunicis
suis, et clamaverunt voce magna, postulantes a
Simone dextras sibi dari, 46 et dixerunt: Non no-
bis reddas secundum malitias nostras, sed secun-
dum misericordias tuas. 47 Et flexus Simon non
debellavit eos: eiecit tamen eos de civitate, et
mundavit ædes, in quibus fuerant simulacra, et
tunc intravit in eam cum hymnis benedicens Do-
minum: 48 et eiecta ab ea omni immunditia, col-
locavit in ea viros, qui legem facerent: et munivit
eam, et fecit sibi habitationem.

arcem mundat

49 Qui autem erant in arce Ierusalem, prohibe-
bantur egredi et ingredi regionem, et emere, ac
vendere: et esurierunt valde, et multi ex eis fame
perierunt, 50 et clamaverunt ad Simonem ut dex-
tras acciperent: et dedit illis: et eiecit eos inde,
et mundavit arcem a contaminationibus: 51 et in-
traverunt in eam tertia et vigesima die secundi

mensis, anno centesimo septuagesimo primo cum
laude, et ramis palmarum, et cinyris, et cymbalis,
et nablis, et hymnis, et canticis, quia contritus est
inimicus magnus ex Israel. 52 Et constituit ut om-
nibus annis agerentur dies hi cum lætitia.

montem templi munit

53 Et munivit montem templi, qui erat secus
arcem, et habitavit ibi ipse, et qui cum eo erant.

Ioannem ducem constituit

54 Et vidit Simon Ioannem filium suum, quod
fortis prœlii vir esset: et posuit eum ducem vir-
tutum universarum: et habitavit in Gazaris.

etiam capto Demetrio II et in custodia posito

14 1 Anno centesimo septuagesimo secundo con-
gregavit rex Demetrius exercitum suum, et
abiit in Mediam ad contrahenda sibi auxilia, ut
expugnaret Tryphonem. 2 Et audivit Arsaces rex
Persidis, et Mediæ, quia intravit Demetrius con-
fines suos, et misit unum de principibus suis ut
comprehenderet eum vivum, et adduceret eum ad
se. 3 Et abiit, et percussit castra Demetrii: et
comprehendit eum, et duxit eum ad Arsacem, et
posuit eum in custodiam.

Simon gloriosus

4 Et siluit omnis terra Iuda omnibus diebus Si-
monis, et quæsivit bona genti suæ:
et placuit illis potestas eius, et gloria eius
omnibus diebus.
5 Et cum omni gloria sua accepit Ioppen in por-
tum, et fecit introitum in insulis maris.
6 Et dilatavit fines gentis suæ, et obtinuit re-
gionem.
7 Et congregavit captivitatem multam, et domi-
natus est Gazaræ, et Bethsuræ, et arci:
et abstulit immunditias ex ea, et non erat
qui resisteret ei.

populum securum ac felicem servat

8 Et unusquisque colebat terram suam cum pace:
et terra Iuda dabat fructus suos, et ligna cam-
porum fructum suum.
9 Seniores in plateis sedebant omnes, et de bonis
terræ tractabant, et iuvenes induebant se
gloriam, et stolas belli.
10 Et civitatibus tribuebat alimonias, et consti-
tuebat eas ut essent vasa munitionis

quoadusque nominatum est nomen gloriæ eius
usque ad extremum terræ.
11 Fecit pacem super terram, et lætatus est Israel lætitia magna.
12 Et sedit unusquisque sub vite sua, et sub ficulnea sua: et non erat qui eos terreret.
13 Defecit impugnans eos super terram: reges contriti sunt in diebus illis.
14 Et confirmavit omnes humiles populi sui,
et legem exquisivit, et abstulit omnem iniquum et malum:
15 sancta glorificavit, et multiplicavit vasa sanctorum.

3. Cum Romanis et Spartiatis fœdera renovat, 14, 16—24[a]

16 Et auditum est Romæ quia defunctus esset
Ionathas: et usque in Spartiatas: et contristati sunt
valde. 17 Ut audierunt autem quod Simon frater
eius factus esset summus sacerdos loco eius, et
ipse obtineret omnem regionem, et civitates in ea;
18 scripserunt ad eum in tabulis æreis, ut renova-
rent amicitias, et societatem quam fecerant cum
Iuda, et cum Ionatha fratribus eius. 19 Et lectæ
sunt in conspectu ecclesiæ in Ierusalem.

Legati Simonis renovationem amicitiæ petunt

Et hoc exemplum epistolarum, quas Spartiatæ
miserunt: 20 SPARTIANORUM principes, et ci-
vitates, Simoni Sacerdoti magno, et senioribus, et
sacerdotibus, et reliquo populo Iudæorum, fratri-
bus, salutem. 21 Legati, qui missi sunt ad popu-
lum nostrum, nuntiaverunt nobis de vestra gloria,
et honore, ac lætitia: et gavisi sumus in introitu
eorum. 22 Et scripsimus quæ ab eis erant dicta
in conciliis populi, sic: Numenius Antiochi, et An-
tipater Iasonis filius, legati Iudæorum, venerunt ad
nos, renovantes nobiscum amicitiam pristinam.
23 Et placuit populo excipere viros gloriose, et
ponere exemplum sermonum eorum in segregatis
populi libris, ut sit ad memoriam populo Spartia-
tarum. Exemplum autem horum scripsimus Si-
moni magno sacerdoti.

exemplum litterarum Spartianorum

Romanis clypeus aureus mittitur

24 Post hæc autem misit Simon Numenium Ro-
mam, habentem clypeum aureum magnum, pondo
mnarum *mille*, ad statuendam cum eis societatem.

4. Dux et sacerdos in æternum constituitur, 14, 24b—49

Populus (non *Romanus* ut Vulgata sola habet)

Cum autem audisset populus Romanus 25 ser-
mones istos, dixerunt: Quam gratiarum actionem
reddemus Simoni, et filiis eius? 26 Restituit enim
ipse fratres suos, et expugnavit inimicos Israel ab
eis, et statuerunt ei libertatem, et descripserunt
in tabulis æreis, et posuerunt in titulis in monte
Sion.

merita Machabæorum et præsertim Simonis recensens

27 Et hoc est exemplum scripturæ: OCTAVA
decima die mensis Elul, anno centesimo septuage-
simo secundo, anno tertio sub Simone sacerdote
magno in Asaramel, 28 in conventu magno sacer-
dotum, et populi, et principum gentis, et seniorum
regionis, nota facta sunt hæc: Quoniam frequenter
facta sunt prœlia in regione nostra. 29 Simon au-
tem Mathathiæ filius ex filiis Iarib, et fratres eius
dederunt se periculo, et restiterunt adversariis gen-
tis suæ, ut starent sancta ipsorum, et lex: et gloria
magna glorificaverunt gentem suam. 30 Et con-
gregavit Ionathas gentem suam, et factus est illis
sacerdos magnus, et appositus est ad populum
suum. 31 Et voluerunt inimici eorum calcare, et
atterere regionem ipsorum, et extendere manus in
sancta eorum. 32 Tunc restitit Simon, et pugnavit
pro gente sua, et erogavit pecunias multas, et ar-
mavit viros virtutis gentis suæ, et dedit illis sti-
pendia: 33 et munivit civitates Iudææ, et Beth-
suram, quæ erat in finibus Iudææ, ubi erant arma
hostium antea: et posuit illic præsidium viros Iu-
dæos. 34 Et Ioppen munivit, quæ erat ad mare:
et Gazaram, quæ est in finibus Azoti, in qua ho-
stes antea habitabant, et collocavit illic Iudæos: et
quæcumque apta erant ad correptionem eorum,
posuit in eis. 35 Et vidit populus actum Simonis,
et gloriam, quam cogitabat facere genti suæ, et

posuerunt eum ducem suum, et principem sacer-
dotum, eo quod ipse fecerat hæc omnia, et iusti-
tiam, et fidem, quam conservavit genti suæ, et ex-
quisivit omni modo exaltare populum suum. 36 Et
in diebus eius prosperatum est in manibus eius,
ut tollerentur gentes de regione ipsorum, et qui
in civitate David erant in Ierusalem in arce, de
qua procedebant, et contaminabant omnia, quæ in
circuitu sanctorum sunt, et inferebant plagam ma-
gnam castitati: 37 et collocavit in ea viros Iudæos
ad tutamentum regionis, et civitatis, et exaltavit
muros Ierusalem. 38 Et rex Demetrius statuit illi
summum sacerdotium. 39 Secundum hæc fecit eum
amicum suum, et glorificavit eum gloria magna.
40 Audivit enim quod appellati sunt Iudæi a Ro-
manis amici, et socii, et fratres, et quia suscepe-
runt legatos Simonis gloriose: 41 et quia Iudæi,
et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem
suum, et summum sacerdotem in æternum, donec
surgat propheta fidelis: 42 et ut sit super eos
dux, et ut cura esset illi pro sanctis, et ut con-
stitueret præpositos super opera eorum, et super
regionem, et super arma, et super præsidia: 43 et
cura sit illi de sanctis: et ut audiatur ab omnibus,
et scribantur in nomine eius omnes conscriptiones
in regione: et ut operiatur purpura, et auro: 44 et
ne liceat ulli ex populo, et ex sacerdotibus irritum
facere aliquid horum, et contradicere his, quæ ab
eo dicuntur, aut convocare conventum in regione
sine ipso: et vestiri purpura, et uti fibula aurea;
45 qui autem fecerit extra hæc, aut irritum fecerit
aliquid horum, reus erit. 46 Et complacuit omni
populo statuere Simonem, et facere secundum verba
ista. 47 Et suscepit Simon, et placuit ei ut summo
sacerdotio fungeretur, et esset dux, et princeps
gentis Iudæorum, et sacerdotum, et præesset om-
nibus.

Simonem ducem et summum sacerdotem in æternum constituit

48 Et scripturam istam dixerunt ponere in ta-
bulis æreis, et ponere eas in peribolo sanctorum,
in loco celebri: 49 exemplum autem eorum ponere
in ærario, ut habeat Simon, et filii eius.

idque monumentis publicis tradit

III. Tryphone et Antiocho VII. Sidete regnantibus, 15, 1—16, 22

1. Ab Antiocho amico ius percussuræ numismatis accipit, 15, 1—14

Rex Simoni privilegia vetera confirmat et nova confert

15 1 Et misit rex Antiochus filius Demetrii epi-
stolas ab insulis maris Simoni sacerdoti, et
principi gentis Iudæorum, et universæ genti: 2 et
erant continentes hunc modum: REX Antiochus
Simoni sacerdoti magno, et genti Iudæorum salu-
tem. 3 Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt
regnum patrum nostrorum, volo autem vendicare
regnum, et restituere illud sicut erat antea: et elec-
tam feci multitudinem exercitus, et feci naves bel-
licas. 4 Volo autem procedere per regionem ut
ulciscar in eos, qui corruperunt regionem nostram,
et qui desolaverunt civitates multas in regno meo.
5 Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes, quas re-
miserunt tibi ante me omnes reges, et quæcumque
alia dona remiserunt tibi: 6 et permitto tibi facere
percussuram proprii numismatis in regione tua:
7 Ierusalem autem sanctam esse, et liberam: et
omnia arma, quæ fabricata sunt, et præsidia, quæ
construxisti, quæ tenes, maneant tibi. 8 Et omne
debitum regis: et quæ futura sunt regi, ex hoc,
et in totum tempus remittuntur tibi. 9 Cum au-
tem obtinuerimus regnum nostrum, glorificabimus
te, et gentem tuam, et templum gloria magna ita
ut manifestetur gloria vestra in universa terra.

Tryphonem fugat et vexat

10 Anno centesimo septuagesimo quarto exiit
Antiochus in terram patrum suorum, et convene-
runt ad eum omnes exercitus, ita ut pauci relicti
essent cum Tryphone. 11 Et insecutus est eum
Antiochus rex, et venit Doram fugiens per mari-
timam; 12 sciebat enim quod congregata sunt mala
in eum, et reliquit eum exercitus. 13 Et applicuit
Antiochus super Doram cum centum viginti milli-
bus virorum belligeratorum, et octo millibus equi-
tum: 14 et circuivit civitatem, et naves a mari
accesserunt: et vexabant civitatem a terra, et mari,
et neminem sinebant ingredi, vel egredi.

2. Litteras Romanorum suscipit, 15, 15—24

Quæ continuerint

15 Venit autem Numenius, et qui cum eo fue-
rant, ab urbe Roma, habentes epistolas regibus, et
regionibus scriptas, in quibus continebantur hæc:
16 LUCIUS consul Romanorum, Ptolemæo regi sa-
lutem. 17 Legati Iudæorum venerunt ad nos amici
nostri, renovantes pristinam amicitiam, et societa-
tem, missi a Simone principe Sacerdotum, et po-
pulo Iudæorum. 18 Attulerunt autem et clypeum
aureum mnarum mille. 19 Placuit itaque nobis scri-
bere regibus, et regionibus, ut non inferant illis
mala, neque impugnent eos, et civitates eorum, et
regiones eorum: et ut non ferant auxilium pugnan-
tibus adversus eos. 20 Visum autem est nobis ac-
cipere ab eis clypeum. 21 Siqui ergo pestilentes
refugerunt de regione ipsorum ad vos, tradite eos
Simoni principi sacerdotum, ut vindicet in eos se-
cundum legem suam.

et quibus missæ fuerint exponitur

22 Hæc eadem scripta sunt Demetrio regi, et
Attalo, et Ariarathi, et Arsaci, 23 et in omnes re-
giones: et Lampsaco, et Spartiatis, et in Delum,
et in Myndum, et in Sicyonem, et in Cariam, et
in Samum, et in Pamphyliam, et in Lyciam, et in
Alicarnassum, et in Coo, et in Siden, et in Ara-
don, et in Rhodum, et in Phaselidem, et in Gorty-
nam, et Gnidum, et Cyprum, et Cyrenen. 24 Ex-
emplum autem eorum scripserunt Simoni principi
sacerdotum, et populo Iudæorum.

3. Antiochum inimicum repellit ac devincit, 15, 25—16, 10

Rex Tryphonem obsidens

25 Antiochus autem rex applicuit castra in Do-
ram secundo, admovens ei semper manus, et ma-
chinas faciens: et conclusit Tryphonem, ne proce-
deret.

auxilium Simonis recusat

26 Et misit ad eum Simon duo millia virorum
electorum in auxilium, et argentum, et aurum, et
vasa copiosa: 27 et noluit ea accipere, sed rupit
omnia, quæ pactus est cum eo antea, et alienavit
se ab eo.

qui postulata regis

28 Et misit ad eum Athenobium unum de amicis
suis, ut tractaret cum ipso, dicens: Vos tenetis
Ioppen, et Gazaram, et arcem, quæ est in Ierusalem,
civitates regni mei: 29 fines earum desolastis,
et fecistis plagam magnam in terra, et dominati
estis per loca multa in regno meo. 30 Nunc
ergo tradite civitates, quas occupastis, et tributa
locorum, in quibus dominati estis extra fines Iudææ.
31 Sin autem, date pro illis quingenta talenta
argenti, et exterminii, quod exterminastis, et
tributorum civitatum alia talenta quingenta: sin
autem, veniemus, et expugnabimus vos. 32 Et venit
Athenobius amicus regis in Ierusalem, et vidit
gloriam Simonis, et claritatem in auro, et argento,
et apparatum copiosum: et obstupuit: et rettulit ei
verba regis.

digne ac serio negat

33 Et respondit ei Simon, et dixit ei: Neque
alienam terram sumpsimus, neque aliena detinemus:
sed hereditatem patrum nostrorum, quæ iniuste
ab inimicis nostris aliquo tempore possessa
est. 34 Nos vero tempus habentes, vindicamus
hereditatem patrum nostrorum. 35 Nam de Ioppe,
et Gazara quæ expostulas, ipsi faciebant in populo
plagam magnam, et in regione nostra: horum damus
talenta centum. Et non respondit ei Athenobius
verbum. 36 Reversus autem cum ira ad regem,
renuntiavit ei verba ista, et gloriam Simonis,
et universa, quæ vidit, et iratus est rex ira
magna.

rex Tryphonem fugientem persequitur

37 Tryphon autem fugit navi in Orthosiada.
38 Et constituit rex Cendebæum ducem maritimum,
et exercitum peditum et equitum dedit illi. 39 Et
mandavit illi movere castra contra faciem Iudææ:
et mandavit ei ædificare Gedorem, et obstruere
portas civitatis, et debellare populum. Rex autem
persequebatur Tryphonem.

dux eius Iudæam conculcat

40 Et pervenit Cendebæus Iamniam, et cœpit
irritare plebem, et conculcare Iudæam, et captivare
populum, et interficere, et ædificare Gedorem.
41 Et collocavit illic equites, et exercitum:

ut egressi perambularent viam Iudææ, sicut constituit ei rex.

16 [1] Et ascendit Ioannes de Gazaris, et nuntiavit Simoni patri suo quæ fecit Cendebæus in populo ipsorum. [2] Et vocavit Simon duos filios seniores, Iudam, et Ioannem, et ait illis: Ego, et fratres mei, et domus patris mei expugnavimus hostes Israel ab adolescentia usque in hunc diem: et prosperatum est in manibus nostris liberare Israel aliquoties. [3] Nunc autem senui, sed estote loco meo, et fratres mei, et egressi pugnate pro gente nostra: auxilium vero de cælo vobiscum sit. [4] Et elegit de regione viginti millia virorum belligeratorum, et equites; et profecti sunt ad Cendebæum: et dormierunt in Modin. — sed a filiis Simonis

[5] Et surrexerunt mane, et abierunt in campum: et ecce exercitus copiosus in obviam illis peditum, et equitum, et fluvius torrens erat inter medium ipsorum. [6] Et admovit castra contra faciem eorum ipse, et populus eius, et vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem, et transfretavit primus: et viderunt eum viri, et transierunt post eum. [7] Et divisit populum, et equites in medio peditum: erat autem equitatus adversariorum copiosus nimis. [8] Et exclamaverunt sacris tubis, et in fugam conversus est Cendebæus, et castra eius: et ceciderunt ex eis multi vulnerati: residui autem in munitionem fugerunt. [9] Tunc vulneratus est Iudas frater Ioannis: Ioannes autem insecutus est eos, donec venit Cedronem, quam ædificavit: [10] et fugerunt usque ad turres, quæ erant in agris Azoti, et succendit eas igni. Et ceciderunt ex illis duo millia virorum, et reversus est in Iudæam in pace. — in fugam conicitur

4. A Ptolemæo genero suo occiditur, 16, 11—22

[11] Et Ptolemæus filius Abobi constitutus erat dux in campo Iericho, et habebat argentum, et aurum multum; [12] erat enim gener summi sacerdotis. [13] Et exaltatum est cor eius, et volebat obtinere regionem, et cogitabat dolum adversus Simonem, et filios eius, ut tolleret eos. — Ptolemæus dominationem affectans

patrem duosque filios occidit

14 Simon autem, perambulans civitates, quæ erant
in regione Iudææ, et sollicitudinem gerens earum,
descendit in Iericho ipse, et Mathathias filius eius, et
Iudas, anno centesimo septuagesimo septimo, mense
undecimo: hic est mensis Sabath. 15 Et suscepit eos
filius Abobi in munitiunculam, quæ vocatur Doch,
cum dolo, quam ædificavit: et fecit eis convivium
magnum, et abscondit illic viros. 16 Et cum in-
ebriatus esset Simon, et filii eius, surrexit Ptole-
mæus cum suis, et sumpserunt arma sua, et in-
traverunt in convivium, et occiderunt eum, et duos
filios eius, et quosdam pueros eius. 17 Et fecit
deceptionem magnam in Israel, et reddidit mala
pro bonis.

et tyrannidem firmare vult

18 Et scripsit hæc Ptolemæus, et misit regi ut
mitteret ei exercitum in auxilium, et traderet ei
regionem, et civitates eorum, et tributa. 19 Et
misit alios in Gazaram tollere Ioannem: et tribunis
misit epistolas, ut venirent ad se, et daret eis ar-
gentum, et aurum, et dona. 20 Et alios misit oc-
cupare Ierusalem, et montem templi.

sed Ioannem perdere nequit

21 Et præcurrens quidam, nuntiavit Ioanni in
Gazara, quia periit pater eius, et fratres eius, et
quia misit te quoque interfici. 22 Ut audivit au-
tem, vehementer expavit: et comprehendit viros,
qui venerant perdere eum, et occidit eos: cognovit
enim quia quærebant eum perdere.

Conclusio, 16, 23 s

Res gestæ Ioannis alibi leguntur

23 Et cetera sermonum Ioannis, et bellorum eius,
et bonarum virtutum, quibus fortiter gessit, et
ædificii murorum, quos exstruxit, et rerum gesta-
rum eius: 24 ecce hæc scripta sunt in libro die-
rum sacerdotii eius, ex quo factus est princeps sa-
cerdotum post patrem suum.

LIBER SECUNDUS MACHABÆORUM

Prolegomena 1, 1—2, 33

1. Duæ epistolæ Hierosolymitanorum, 1, 1—2, 19

1 1 Fratribus, qui sunt per Ægyptum, Iudæis, Prior
salutem dicunt fratres, qui sunt in Ierosolymis, epistola
Iudæi, et qui in regione Iudææ, et pacem bonam.
2 Benefaciat vobis Deus, et meminerit testamenti
sui, quod locutus est ad Abraham, et Isaac, et Ia-
cob servorum suorum fidelium: 3 et det vobis
cor omnibus ut colatis eum, et faciatis eius volun-
tatem corde magno, et animo volenti. 4 Adaperiat
cor vestrum in lege sua, et in præceptis suis, et
faciat pacem. 5 Exaudiat orationes vestras, et re-
concilietur vobis, nec vos deserat in tempore malo.
6 Et nunc hic sumus orantes pro vobis. 7 Regnante
Demetrio, anno centesimo sexagesimo nono, nos
Iudæi scripsimus vobis in tribulatione, et impetu,
qui supervenit nobis in istis annis, ex quo recessit
Iason a sancta terra, et a regno. 8 Portam succen-
derunt, et effuderunt sanguinem innocentem: et
oravimus ad Dominum, et exauditi sumus, et ob-
tulimus sacrificium, et similaginem, et accendimus
lucernas, et proposuimus panes. 9 Et nunc fre- de sceno-
quentate dies scenopegiæ mensis Casleu. 10 Anno pegia
centesimo octogesimo octavo,

populus, qui est Ierosolymis, et in Iudæa, Sena- altera
tusque et Iudas, Aristobolo magistro Ptolemæi re- epistola
gis, qui est de genere christorum sacerdotum, et
his, qui in Ægypto sunt, Iudæis salutem, et sani-
tatem. 11 De magnis periculis a Deo liberati, ma- de morte
gnifice gratias agimus ipsi, utpote qui adversus Epipha-
talem regem dimicavimus. 12 Ipse enim ebullire nis

fecit de Perside eos, qui pugnaverunt contra nos,
et sanctam civitatem. 13 Nam cum in Perside esset
dux ipse, et cum ipso immensus exercitus, cecidit
in templo Naneæ, consilio deceptus sacerdotum
Naneæ. 14 Etenim cum ea habitaturus venit ad
locum Antiochus, et amici eius, et ut acciperet pe-
cunias multas dotis nomine. 15 Cumque propo-
suissent eas sacerdotes Naneæ, et ipse cum paucis
ingressus esset intra ambitum fani, clauserunt tem-
plum, 16 cum intrasset Antiochus: apertoque oc-
culto aditu templi, mittentes lapides percusserunt
ducem, et eos qui cum eo erant, et diviserunt
membratim, et capitibus amputatis foras proiece-
de igne altaris
runt. 17 Per omnia benedictus Deus, qui tradidit
impios. 18 Facturi igitur quinta et vigesima die
mensis Casleu purificationem templi, necessarium
duximus significare vobis: ut et vos quoque agatis
diem scenopegiæ, et diem ignis, qui datus est
quando Nehemias ædificato templo et altari obtulit
sacrificia. 19 Nam cum in Persidem ducerentur
patres nostri, sacerdotes, qui tunc cultores Dei
erant, acceptum ignem de altari occulte absconde-
runt in valle, ubi erat puteus altus, et siccus, et
in eo contutati sunt eum, ita ut omnibus ignotus
esset locus. 20 Cum autem præterissent anni multi,
et placuit Deo ut mitteretur Nehemias a rege Per-
sidis: nepotes sacerdotum illorum, qui absconderant,
misit ad requirendum ignem: et sicut narraverunt
nobis, non invenerunt ignem, sed aquam crassam.
21 Et iussit eos haurire, et afferre sibi: et sacrifi-
cia, quæ imposita erant, iussit sacerdos Nehemias
aspergi ipsa aqua, et ligna, et quæ erant super-
posita. 22 Utque hoc factum est, et tempus af-
fuit, quo sol refulsit, qui prius erat in nubilo, ac-
census est ignis magnus, ita ut omnes mirarentur.
23 Orationem autem faciebant omnes sacerdotes,
dum consummaretur sacrificium, Ionatha inchoante,
ceteris autem respondentibus. 24 Et Nehemiæ erat
oratio hunc habens modum: DOMINE Deus om-
nium creator, terribilis, et fortis, iustus, et mise-
ricors, qui solus es bonus rex, 25 solus præstans,

solus iustus, et omnipotens, et æternus, qui liberas
Israel de omni malo, qui fecisti patres electos, et
sanctificasti eos: 26 accipe sacrificium pro universo
populo tuo Israel, et custodi partem tuam, et sanc-
tifica. 27 Congrega dispersionem nostram, libera
eos, qui serviunt gentibus, et contemptos et ab-
ominatos respice: ut sciant gentes quia tu es Deus
noster. 28 Afflige opprimentes nos, et contume-
liam facientes in superbia. 29 Constitue populum
tuum in loco sancto tuo, sicut dixit Moyses. 30 Sa-
cerdotes autem psallebant hymnos, usquequo con-
sumptum esset sacrificium. 31 Cum autem con-
sumptum esset sacrificium, ex residua aqua Ne-
hemias iussit lapides maiores perfundi. 32 Quod
ut factum est, ex eis flamma accensa est: sed ex
lumine, quod refulsit ab altari, consumpta est. 33 Ut
vero manifestata est res, renuntiatum est regi Per-
sarum quod in loco, in quo ignem absconderant
hi, qui translati fuerant, sacerdotes, aqua apparuit,
de qua Nehemias, et qui cum eo erant, purifica-
verunt sacrificia. 34 Considerans autem rex, et
rem diligenter examinans, fecit ei templum, ut pro-
baret quod factum erat. 35 Et cum probasset, sa-
cerdotibus donavit multa bona, et alia atque alia
munera, et accipiens manu sua, tribuebat eis. 36 Ap-
pellavit autem Nehemias hunc locum Nephthar,
quod interpretatur Purificatio. Vocatur autem apud
plures Nephi.

2 1 Invenitur autem in descriptionibus Ieremiæ de tabernaculo, arca et altari absconsis
prophetæ, quod iussit eos ignem accipere qui
transmigrabant: ut significatum est, et ut manda-
vit transmigratis. 2 Et dedit illis legem ne obli-
viscerentur præcepta Domini, et ut non exerrarent
mentibus videntes simulacra aurea, et argentea,
et ornamenta eorum. 3 Et alia huiusmodi dicens,
hortabatur ne legem amoverent a corde suo. 4 Erat
autem in ipsa scriptura, quomodo tabernaculum, et
arcam iussit propheta divino responso ad se facto
comitari secum, usquequo exiit in montem, in quo

---

(29) Dt 30, 3. 5; Inf 2, 18. — (4) Dt 34, 1.

Moyses ascendit, et vidit Dei hereditatem. 5 Et
veniens ibi Ieremias invenit locum speluncæ: et
tabernaculum, et arcam, et altare incensi intulit
illuc, et ostium obstruxit. 6 Et accesserunt quidam
simul, qui sequebantur, ut notarent sibi locum: et
non potuerunt invenire. 7 Ut autem cognovit Ie-
remias, culpans illos, dixit: Quod ignotus erit locus,
donec congreget Deus congregationem populi, et
propitius fiat: 8 et tunc Dominus ostendet hæc,
et apparebit maiestas Domini, et nubes erit, sicut
et Moysi manifestabatur, et sicut cum Salomon
petiit ut locus sanctificaretur magno Deo, manife-
stabat hæc. 9 Magnifice etenim sapientiam tracta-
bat: et ut sapientiam habens, obtulit sacrificium
dedicationis, et consummationis templi. 10 Sicut
et Moyses orabat ad Dominum, et descendit ignis
de cælo, et consumpsit holocaustum, sic et Salo-
mon oravit, et descendit ignis de cælo, et con-
sumpsit holocaustum. 11 Et dixit Moyses, eo quod
non sit comestum quod erat pro peccato, consump-
tum est. 12 Similiter et Salomon octo diebus cele-
de bibliotheca sacra
bravit dedicationem. 13 Inferebantur autem in de-
scriptionibus, et commentariis Nehemiæ hæc ea-
dem: et ut construens bibliothecam congregavit de
regionibus libros, et Prophetarum, et David, et epi-
stolas Regum, et de donariis. 14 Similiter autem
et Iudas ea, quæ deciderant per bellum, quod no-
bis acciderat, congregavit omnia, et sunt apud nos.
15 Si ergo desideratis hæc, mittite qui perferant
de purificatione templi
vobis. 16 Acturi itaque purificationem scripsimus
vobis: bene ergo facietis, si egeritis hos dies.
17 Deus autem, qui liberavit populum suum, et red-
didit hereditatem omnibus, et regnum, et sacerdo-
tium, et sanctificationem, 18 sicut promisit in lege,
speramus quod cito nostri miserebitur, et con-
gregabit de sub cælo in locum sanctum. 19 Eri-
puit enim nos de magnis periculis, et locum pur-
gavit.

---

(8) 1 Rg 8, 14; 2 Par 6, 14. — (10) Lv 9, 23. — 2 Par 7, 1. — (11) Lv 10, 16 s. — (18) Dt 30, 3. 5.

2. Præfatio auctoris, 2, 20—33

Quinque libros Iasonis Cyrenæi breviat

20 De Iuda vero Machabæo, et fratribus eius, et
de templi magni purificatione, et de aræ dedica-
tione: 21 sed et de prœliis, quæ pertinent ad An-
tiochum Nobilem, et filium eius Eupatorem: 22 et
de illuminationibus, quæ de cælo factæ sunt ad
eos, qui pro Iudæis fortiter fecerunt, ita ut uni-
versam regionem, cum pauci essent, vindicarent,
et barbaram multitudinem fugarent, 23 et famosis-
simum in toto orbe templum recuperarent, et ci-
vitatem liberarent, et leges, quæ abolitæ erant, re-
stituerentur, Domino cum omni tranquillitate pro-
pitio facto illis. 24 Itemque ab Iasone Cyrenæo
quinque libris comprehensa tentavimus nos uno
volumine breviare. 25 Considerantes enim multi-
tudinem librorum, et difficultatem volentibus ag-
gredi narrationes historiarum propter multitudinem
rerum, 26 curavimus volentibus quidem legere, ut
esset animi oblectatio: studiosis vero, ut facilius
possint memoriæ commendare: omnibus autem le-
gentibus utilitas conferatur. 27 Et nobis quidem
ipsis, qui hoc opus breviandi causa suscepimus,
non facilem laborem, immo vero negotium plenum
vigiliarum, et sudoris assumpsimus. 28 Sicut hi,
qui præparant convivium, et quærunt aliorum vo-
luntati parere propter multorum gratiam, libenter
laborem sustinemus. 29 Veritatem quidem de sin-
gulis auctoribus concedentes, ipsi autem secundum
datam formam brevitati studentes. 30 Sicut enim
novæ domus architecto de universa structura cu-
randum est: ei vero, qui pingere curat, quæ apta
sunt ad ornatum, exquirenda sunt: ita æstiman-
dum est et in nobis. 31 Etenim intellectum colli-
gere, et ordinare sermonem, et curiosius partes
singulas quasque disquirere, historiæ congruit auc-
tori: 32 brevitatem vero dictionis sectari, et exse-
cutiones rerum vitare, brevianti concedendum est.
33 Hinc ergo narrationem incipiemus: de præfatione
tantum dixisse sufficiat; stultum etenim est ante hi-
storiam effluere, in ipsa autem historia succingi.

PARS PRIOR

Persecutiones Iudæorum, 3, 1—7, 42

I. Seleuco IV. Philopatore regnante, 3, 1—4, 6

1. Spoliatio templi tentatur, 3, 1—40

Seleucus prius sumptus sacrificiorum præstans

3 [1] Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni
pace, leges etiam adhuc optime custodirentur,
propter Oniæ pontificis pietatem, et animos odio
habentes mala, [2] fiebat ut et ipsi reges, et prin-
cipes locum summo honore dignum ducerent, et
templum maximis muneribus illustrarent: [3] ita ut
Seleucus Asiæ rex de redditibus suis præstaret om-
nes sumptus ad ministerium sacrificiorum perti-
nentes.

a Simone præposito templi irritatus

[4] Simon autem de tribu Beniamin præpositus
templi constitutus, contendebat, obsistente sibi prin-
cipe sacerdotum, iniquum aliquid in civitate moliri.
[5] Sed cum vincere Oniam non posset, venit ad
Apollonium Tharsææ filium, qui eo tempore erat
dux Cœlesyriæ, et Phœnicis: [6] et nuntiavit ei,
pecuniis innumerabilibus plenum esse ærarium Ie-
rosolymis, et communes copias immensas esse,
quæ non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse
autem possibile sub potestate regis cadere universa.

per Heliodorum thesauros templi auferre volebat

[7] Cumque rettulisset ad regem Apollonius de pe-
cuniis, quæ delatæ erant, ille accitum Heliodorum,
qui erat super negotia eius, misit cum mandatis,
ut prædictam pecuniam transportaret. [8] Statimque
Heliodorus iter est aggressus, specie quidem quasi
per Cœlesyriam, et Phœnicen civitates esset per-
agraturus, re vera autem regis propositum perfec-
turus. [9] Sed, cum venisset Ierosolymam, et be-
nigne a summo sacerdote in civitate esset excep-
tus, narravit de dato indicio pecuniarum: et, cuius
rei gratia adesset, aperuit: interrogabat autem, si
vere hæc ita essent. [10] Tunc summus sacerdos
ostendit deposita esse hæc, et victualia viduarum,
et pupillorum: [11] quædam vero esse Hircani To-

biæ viri valde eminentis, in his, quæ detulerat im-
pius Simon: universa autem argenti talenta esse
quadringenta, et auri ducenta; 12 decipi vero eos,
qui credidissent loco, et templo, quod per univer-
sum mundum honoratur, pro sui veneratione, et
sanctitate omnino impossibile esse. 13 At ille pro
his, quæ habebat in mandatis a rege, dicebat omni
genere regi ea esse deferenda. 14 Constituta au-
tem die intrabat de his Heliodorus ordinaturus.

omnibus Hierosolymitanis cælum obsecrantibus

Non modica vero per universam civitatem erat
trepidatio. 15 Sacerdotes autem ante altare cum
stolis sacerdotalibus iactaverunt se, et invocabant
de cælo eum, qui de depositis legem posuit, ut
his, qui deposuerant ea, salva custodiret. 16 Iam
vero qui videbat summi sacerdotis vultum, mente
vulnerabatur: facies enim, et color immutatus de-
clarabat internum animi dolorem. 17 Circumfusa
enim erat mæstitia quædam viro, et horror cor-
poris, per quem manifestus aspicientibus dolor
cordis eius efficiebatur. 18 Alii etiam gregatim de
domibus confluebant; publica supplicatione obse-
crantes, pro eo quod in contemptum locus esset
venturus. 19 Accinctæque mulieres ciliciis pectus,
per plateas confluebant: sed et virgines, quæ con-
clusæ erant, procurrebant ad Oniam, aliæ autem
ad muros, quædam vero per fenestras aspiciebant:
20 universæ autem protendentes manus in cælum,
deprecabantur: 21 erat enim misera commistæ mul-
titudinis, et magni sacerdotis in agone constituti
exspectatio. 22 Et hi quidem invocabant omnipo-
tentem Deum, ut credita sibi his, qui crediderant,
cum omni integritate conservarentur.

Heliodorus ab angelis crudeliter flagellatus

23 Heliodorus autem, quod decreverat, perficie-
bat eodem loco ipse cum satellitibus circa ærarium
præsens. 24 Sed spiritus omnipotentis Dei magnam
fecit suæ ostensionis evidentiam, ita ut omnes, qui
ausi fuerant parere ei, ruentes Dei virtute, in dis-
solutionem, et formidinem converterentur. 25 Ap-
paruit enim illis quidam equus terribilem habens
sessorem, optimis operimentis adornatus: isque cum
impetu Heliodoro priores calces elisit; qui autem

ei sedebat, videbatur arma habere aurea. 26 Alii
etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori, op-
timi gloria, speciosique amictu: qui circumsteterunt
eum, et ex utraque parte flagellabant, sine inter-
missione multis plagis verberantes. 27 Subito au-
tem Heliodorus concidit in terram, eumque multa
caligine circumfusum rapuerunt, atque in sella ge-
statoria positum eiecerunt. 28 Et is, qui cum multis
cursoribus, et satellitibus prædictum ingressus est
ærarium, portabatur nullo sibi auxilium ferente,
manifesta Dei cognita virtute: 29 et ille quidem
per divinam virtutem iacebat mutus, atque omni
spe et salute privatus. 30 Hi autem Dominum be-
nedicebant, quia magnificabat locum suum: et tem-
plum, quod paulo ante timore ac tumultu erat ple-
num, apparente omnipotente Domino, gaudio et
lætitia impletum est.

sed Onia pontifice intercedente servatus

31 Tunc vero ex amicis Heliodori quidam roga-
bant confestim Oniam, ut invocaret Altissimum,
ut vitam donaret ei, qui in supremo spiritu erat
constitutus. 32 Considerans autem summus sacer-
dos ne forte rex suspicaretur malitiam aliquam ex
Iudæis circa Heliodorum consummatam, obtulit pro
salute viri hostiam salutarem. 33 Cumque sum-
mus sacerdos exoraret, iidem iuvenes eisdem ve-
stibus amicti, astantes Heliodoro, dixerunt: Oniæ
sacerdoti gratias age: nam propter eum Dominus
tibi vitam donavit. 34 Tu autem a Deo flagellatus,
nuntia omnibus magnalia Dei, et potestatem. Et
his dictis, non comparuerunt.

magnalia Dei nuntiat

35 Heliodorus autem, hostia Deo oblata, et votis
magnis promissis ei, qui vivere illi concessit, et
Oniæ gratias agens, recepto exercitu, repedabat ad
regem. 36 Testabatur autem omnibus ea quæ sub
oculis suis viderat opera magni Dei. 37 Cum au-
tem rex interrogasset Heliodorum, quis esset ap-
tus adhuc semel Ierosolymam mitti, ait: 38 Si
quem habes hostem, aut regni tui insidiatorem,
mitte illuc, et flagellatum eum recipies, si tamen
evaserit: eo quod in loco sit vere Dei quædam
virtus. 39 Nam ipse, qui habet in cælis habitatio-

nem, visitator, et adiutor est loci illius, et venientes ad malefaciendum percutit, ac perdit. 40 Igitur de Heliodoro, et ærarii custodia ita res se habet.

2. Onias pontifex insidiarum accusatur, 4, 1—6

4 1 Simon autem prædictus pecuniarum, et patriæ delator, male loquebatur de Onia, tamquam ipse Heliodorum instigasset ad hæc, et ipse fuisset incentor malorum: 2 provisoremque civitatis, ac defensorem gentis suæ, et æmulatorem legis Dei audebat insidiatorem regni dicere. 3 Sed, cum inimicitiæ in tantum procederent, ut etiam per quosdam Simonis necessarios homicidia fierent: 4 considerans Onias periculum contentionis, et Apollonium insanire, utpote ducem Cœlesyriæ, et Phœnicis, ad augendam malitiam Simonis, ad regem se contulit, 5 non ut civium accusator, sed communem utilitatem apud semetipsum universæ multitudinis considerans. 6 Videbat enim sine regali providentia impossibile esse pacem rebus dari, nec Simonem posse cessare a stultitia sua.

Pius ab impio Simone accusatus ad regem se confert

II. Antiocho IV. Epiphane regnante, 4, 7—7, 42

1. Iason pontifex impius populum seducit, 4, 7—22

7 Sed post Seleuci vitæ excessum, cum suscepisset regnum Antiochus, qui Nobilis appellabatur, ambiebat Iason frater Oniæ summum sacerdotium: 8 adito rege, promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta, et ex redditibus aliis talenta octoginta, 9 super hæc promittebat et alia centum quinquaginta, si potestati eius concederetur gymnasium, et ephebiam sibi constituere, et eos, qui in Ierosolymis erant, Antiochenos scribere.

Oniam fratrem dignitate privat

10 Quod cum rex annuisset, et obtinuisset principatum, statim ad gentilem ritum contribules suos transferre cœpit. 11 Et amotis his, quæ humanitatis causa Iudæis a regibus fuerant constituta, per Ioannem patrem Eupolemi, qui apud Romanos de amicitia, et societate functus est legatione legitima, civium iura destituens, prava instituta sanciebat.

civitatem sanctam profanat

12 Etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium con-
stituere, et optimos quosque epheborum in lupa-
naribus ponere. 13 Erat autem hoc non initium,
sed incrementum quoddam, et profectus gentilis,
et alienigenæ conversationis, propter impii, et non
sacerdotis Iasonis nefarium, et inauditum scelus:
14 ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia
dediti essent, sed contempto templo, et sacrificiis
neglectis festinarent participes fieri palæstræ, et
præbitionis eius iniustæ, et in exercitiis disci. 15 Et
patrios quidem honores nihil habentes, Græcas
glorias optimas arbitrabantur: 16 quarum gratia
periculosa eos contentio habebat, et eorum insti-
tuta æmulabantur, ac per omnia his consimiles
esse cupiebant, quos hostes, et peremptores habue-
rant. 17 In leges enim divinas impie agere impune
non cedit: sed hoc tempus sequens declarabit.

in sacrificium Herculis pecuniam mittit

18 Cum autem quinquennalis agon Tyri celebra-
retur, et rex præsens esset, 19 misit Iason faci-
norosus ab Ierosolymis viros peccatores, portantes
argenti didrachmas trecentas in sacrificium Hercu-
lis, quas postulaverunt hi, qui asportaverant ne in
sacrificiis erogarentur, quia non oporteret, sed in
alios sumptus eas deputari. 20 Sed hæ oblatæ sunt
quidem ab eo, qui miserat, in sacrificium Hercu-
lis: propter præsentes autem datæ sunt in fabri-
cam navium triremium.

regem magnifice suscipit

21 Misso autem in Ægyptum Apollonio Mnesthei
filio propter primates Ptolemæi Philometoris regis,
cum cognovisset Antiochus alienum se a negotiis
regni effectum, propriis utilitatibus consulens, pro-
fectus inde venit Ioppen, et inde Ierosolymam.
22 Et magnifice ab Iasone, et civitate susceptus,
cum facularum luminibus, et laudibus ingressus
est: et inde in Phœnicen exercitum convertit.

2. Menelaus pontifex malitia eminet, 4, 23—50

Beniamita exsistens pontificatum occupat

23 Et post triennii tempus misit Iason Menelaum
supradicti Simonis fratrem portantem pecunias regi,
et de negotiis necessariis responsa perlaturum.
24 At ille commendatus regi, cum magnificasset

faciem potestatis eius, in semetipsum retorsit sum-
mum sacerdotium, superponens Iasoni talenta argenti
trecenta. 25 Acceptisque a rege mandatis, venit,
nihil quidem habens dignum sacerdotio: animos
vero crudelis tyranni, et feræ beluæ iram gerens.
26 Et Iason quidem, qui proprium fratrem capti-
vaverat, ipse deceptus profugus in Ammanitem ex-
pulsus est regionem.

27 Menelaus autem principatum quidem obtinuit:
de pecuniis vero regi promissis, nihil agebat, cum
exactionem faceret Sostratus, qui arci erat præpo-
situs, 28 nam ad hunc exactio vectigalium perti-
nebat: quam ob causam utrique ad regem sunt
evocati. 29 Et Menelaus amotus est a sacerdotio,
succedente Lysimacho fratre suo: Sostratus autem
prælatus est Cypriis.

a rege vocatus Lysimachum vicarium relinquit

30 Et cum hæc agerentur, contigit, Tharsenses,
et Mallotas seditionem movere, eo quod Antiochidi
regis concubinæ dono essent dati. 31 Festinanter
itaque rex venit sedare illos, relicto suffecto uno
ex comitibus suis Andronico.

et rege in Cilicia degente

32 Ratus autem Menelaus accepisse se tempus
opportunum, aurea quædam vasa e templo furatus
donavit Andronico, et alia vendiderat Tyri, et per
vicinas civitates. 33 Quod cum certissime cogno-
visset Onias, arguebat eum, ipse in loco tuto se
continens Antiochiæ secus Daphnem.

Oniam sacrilegia damnantem

34 Unde Menelaus accedens ad Andronicum, ro-
gabat ut Oniam interficeret. Qui cum venisset ad
Oniam, et datis dextris cum iureiurando (quamvis
esset ei suspectus) suasisset de asylo procedere,
statim eum peremit, non veritus iustitiam. 35 Ob
quam causam non solum Iudæi, sed aliæ quoque
nationes indignabantur, et moleste ferebant de nece
tanti viri iniusta.

per Andronicum vicarium regium occidit

36 Sed regressum regem de Ciliciæ locis adierunt
Iudæi apud Antiochiam, simul et Græci: conque-
rentes de iniqua nece Oniæ. 37 Contristatus itaque
animo Antiochus propter Oniam, et flexus ad mi-
sericordiam, lacrimas fudit, recordatus defuncti so-
brietatem, et modestiam; 38 accensisque animis

rex Andronicum quidem interficit

Andronicum purpura exutum, per totam civitatem
iubet circumduci: et in eodem loco, in quo in
Oniam impietatem commiserat, sacrilegum vita pri-
vari, Domino illi condignam retribuente pœnam.

sed Menelaum propter sacrilegia fratris accusatum

39 Multis autem sacrilegiis in templo a Lysimacho
commissis Menelai consilio, et divulgata fama, con-
gregata est multitudo adversum Lysimachum multo
iam auro exportato. 40 Turbis autem insurgenti-
bus, et animis ira repletis, Lysimachus armatis fere
tribus millibus iniquis manibus uti cœpit, duce
quodam tyranno, ætate pariter, et dementia pro-
vecto. 41 Sed, ut intellexerunt conatum Lysimachi,
alii lapides, alii fustes validos arripuere: quidam
vero cinerem in Lysimachum iecere. 42 Et multi
quidem vulnerati, quidam autem et prostrati, om-
nes vero in fugam conversi sunt: ipsum etiam
sacrilegum secus ærarium interfecerunt. 43 De his
ergo cœpit iudicium adversus Menelaum agitari.

criminibus absolvit

44 Et cum venisset rex Tyrum, ad ipsum nego-
tium detulerunt missi tres viri a senioribus. 45 Et
cum superaretur Menelaus, promisit Ptolemæo mul-
tas pecunias dare ad suadendum regi. 46 Itaque
Ptolemæus in quodam atrio positum quasi refri-
gerandi gratia regem adiit, et deduxit a sententia:
47 et Menelaum quidem universæ malitiæ reum
criminibus absolvit: miseros autem, qui, etiam si
apud Scythas causam dixissent, innocentes iudica-
rentur, hos morte damnavit. 48 Cito ergo iniu-
stam pœnam dederunt, qui pro civitate et populo,
et sacris vasis causam prosecuti sunt. 49 Quam-
obrem Tyrii quoque indignati, erga sepulturam eo-
rum liberalissimi exstiterunt.

qui in malitia crescit

50 Menelaus autem, propter eorum, qui in po-
tentia erant, avaritiam, permanebat in potestate,
crescens in malitia ad insidias civium.

3. Iason pontifex depositus in cives crudelis est, 5, 1—10

Epiphane Ægyptum debellante

5 1 Eodem tempore Antiochus secundam pro-
fectionem paravit in Ægyptum. 2 Contigit
autem per universam Ierosolymorum civitatem vi-

deri diebus quadraginta per aera equites discur-
rentes, auratas stolas habentes, et hastis, quasi
cohortes, armatos, 3 et cursus equorum per or-
dines digestos, et congressiones fieri cominus, et
scutorum motus, et galeatorum multitudinem gla-
diis districtis, et telorum iactus, et aureorum ar-
morum splendorem, omnisque generis loricarum.
4 Quapropter omnes rogabant in bonum monstra
converti.

5 Sed cum falsus rumor exisset, tamquam vita
excessisset Antiochus, assumptis Iason non minus
mille viris, repente aggressus est civitatem: et ci-
vibus ad murum convolantibus ad ultimum appre-
hensa civitate, Menelaus fugit in arcem: 6 Iason
vero non parcebat in cæde civibus suis, nec cogi-
tabat prosperitatem adversum cognatos malum esse
maximum, arbitrans hostium et non civium se tro-
phæa capturum.

Iason Ierusalem occupat quidem

7 Et principatum quidem non obtinuit, finem
vero insidiarum suarum confusionem accepit, et
profugus iterum abiit in Ammaniten. 8 Ad ulti-
mum, in exitium sui conclusus ab Areta Arabum
tyranno fugiens de civitate in civitatem, omnibus
odiosus, ut refuga legum et exsecrabilis, ut patriæ
et civium hostis, in Ægyptum extrusus est: 9 et
qui multos de patria sua expulerat, peregre periit,
Lacedæmonas profectus, quasi pro cognatione ibi
refugium habiturus: 10 et qui insepultos multos
abiecerat, ipse et illamentatus, et insepultus ab-
iicitur, sepultura neque peregrina usus, neque patrio
sepulcro participans.

sed profugus misere moritur

4. Epiphanes in Iudæos sævit, 5, 11—27

11 His itaque gestis, suspicatus est rex societa-
tem deserturos Iudæos: et ob hoc profectus ex
Ægypto efferatis animis, civitatem quidem armis
cepit. 12 Iussit autem militibus interficere, nec
parcere occursantibus, et per domos ascendentes
trucidare. 13 Fiebant ergo cædes iuvenum, ac se-
niorum, et mulierum, et natorum exterminia, vir-
ginumque et parvulorum neces. 14 Erant autem

Civitatem capit et habitatores trucidat

toto triduo octoginta millia interfecti, quadraginta
millia vincti, non minus autem venundati.

templum despoliat

15 Sed nec ista sufficiunt: ausus est etiam in-
trare templum universa terra sanctius, Menelao
ductore, qui legum, et patriæ fuit proditor: 16 et
scelestis manibus sumens sancta vasa, quæ ab aliis
regibus, et civitatibus erant posita ad ornatum loci,
et gloriam, contrectabat indigne, et contaminabat.
17 Ita alienatus mente Antiochus, non considerabat
quod propter peccata habitantium civitatem, modi-
cum Deus fuerat iratus: propter quod et accidit
circa locum despectio: 18 alioquin nisi contigisset
eos multis peccatis esse involutos, sicut Heliodo-
rus, qui missus est a Seleuco rege ad exspolian-
dum ærarium, etiam hic statim adveniens flagella-
tus, et repulsus utique fuisset ab audacia. 19 Ve-
rum non propter locum, gentem: sed propter gen-
tem, locum Deus elegit. 20 Ideoque et ipse locus
particeps factus est populi malorum, postea autem
fiet socius bonorum; et qui derelictus in ira Dei
omnipotentis est, iterum in magni Domini recon-
ciliatione cum summa gloria exaltabitur.

præfectos crudeles relinquit

21 Igitur Antiochus mille et octingentis ablatis
de templo talentis, velociter Antiochiam regressus
est, existimans se præ superbia terram ad navi-
gandum, pelagus vero ad iter agendum deductu-
rum propter mentis elationem. 22 Reliquit autem
et præpositos ad affligendam gentem: Ierosolymis
quidem Philippum genere Phrygem, moribus cru-
deliorem eo ipso, a quo constitutus est: 23 in Ga-
rizim autem Andronicum, et Menelaum, qui gravius
quam ceteri imminebant civibus.

per Apollonium iterum civitatem percutit

24 Cumque appositus esset contra Iudæos, misit
odiosum principem Apollonium cum exercitu vi-
ginti et duobus millibus, præcipiens ei omnes per-
fectæ ætatis interficere, mulieres, ac iuvenes ven-
dere. 25 Qui cum venisset Ierosolymam, pacem
simulans, quievit usque ad diem sanctum sabbati:
et tunc feriatis Iudæis arma capere suis præcepit.

---

(18) Sup 3, 25. 27.

26 Omnesque qui ad spectaculum processerant, trucidavit: et civitatem cum armatis discurrens, ingentem multitudinem peremit.
27 Iudas autem Machabæus, qui decimus fuerat, secesserat in desertum locum, ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat: et fæni cibo vescentes, demorabantur, ne participes essent coinquinationis.

Iudas Machabæus in deserto

5. Rex Iudæis leges gentium imponit, proprias interdicit, 6, 1—17

6 1 Sed non post multum temporis misit rex senem quendam Antiochenum, qui compelleret Iudæos ut se transferrent a patriis, et Dei legibus:
2 contaminare etiam quod in Ierosolymis erat templum, et cognominare Iovis Olympii: et in Garizim, prout erant hi, qui locum inhabitabant, Iovis
hospitalis. 3 Pessima autem et universis gravis
erat malorum incursio: 4 nam templum luxuria,
et comessationibus gentium erat plenum, et scortantium cum meretricibus: sacratisque ædibus mulieres se ultro ingerebant, intro ferentes ea, quæ
non licebat. 5 Altare etiam plenum erat illicitis,
quæ legibus prohibebantur.
6 Neque autem sabbata custodiebantur, neque dies sollemnes patrii servabantur, nec simpliciter
Iudæum se esse quisquam confitebatur. 7 Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: et, cum Liberi sacra celebrarentur, cogebantur hedera coronati Libero circuire.
8 Decretum autem exiit in proximas gentilium civitates, suggerentibus Ptolemæis, ut pari modo et ipsi adversus Iudæos agerent, ut sacrificarent:
9 eos autem, qui nollent transire ad instituta gentium, interficerent: erat ergo videre miseriam.
10 Duæ enim mulieres delatæ sunt natos suos circumcidisse: quas, infantibus ad ubera suspensis, cum publice per civitatem circumduxissent, per
muros præcipitaverunt. 11 Alii vero, ad proximas coeuntes speluncas, et latenter sabbati diem celebrantes, cum indicati essent Philippo, flammis suc-

Templa contaminat

idololatriam iubet

inobœdientes interficit

censi sunt, eo quod verebantur propter religionem
et observantiam, manu sibimet auxilium ferre.

Deo populum suum corripiente

12 Obsecro autem eos, qui hunc Librum lecturi
sunt, ne abhorrescant propter adversos casus, sed
reputent, ea, quæ acciderunt, non ad interitum, sed
ad correptionem esse generis nostri. 13 Etenim
multo tempore non sinere peccatoribus ex senten-
tia agere, sed statim ultiones adhibere, magni be-
neficii est indicium. 14 Non enim, sicut in aliis
nationibus, Dominus patienter exspectat, ut eas,
cum Iudicii dies advenerit, in plenitudine peccato-
rum puniat: 15 ita et in nobis statuit, ut, peccatis
nostris in finem devolutis, ita demum in nos vin-
dicet. 16 Propter quod numquam quidem a nobis
misericordiam suam amovet: corripiens vero in
adversis populum suum non derelinquit. 17 Sed
hæc nobis ad commonitionem legentium dicta sint
paucis. Iam autem veniendum est ad narrationem.

6. Eleazarus martyrio coronatur, 6, 18—31

Carnem porcinam non manducat

18 Igitur Eleazarus unus de primoribus scriba-
rum, vir ætate provectus, et vultu decorus, aperto
ore hians compellebatur carnem porcinam mandu-
care. 19 At ille gloriosissimam mortem magis quam
odibilem vitam complectens, voluntarie præibat ad
supplicium. 20 Intuens autem, quemadmodum opor-
teret accedere, patienter sustinens, destinavit non
admittere illicita propter vitæ amorem.

simulationem

21 Hi autem, qui astabant, iniqua miseratione
commoti, propter antiquam viri amicitiam, tollentes
eum secreto rogabant afferri carnes, quibus vesci
ei licebat, ut simularetur manducasse, sicut rex
imperaverat de sacrificii carnibus: 22 ut, hoc facto,
a morte liberaretur: et propter veterem viri ami-
citiam, hanc in eo faciebant humanitatem.

senectuti indignam et adolescentibus perniciosam refutat

23 At ille cogitare cœpit ætatis ac senectutis suæ
eminentiam dignam, et ingenitæ nobilitatis cani-
tiem, atque a puero optimæ conversationis actus:
et secundum sanctæ et a Deo conditæ legis con-
stituta, respondit cito, dicens, præmitti se velle in
infernum. 24 Non enim ætati nostræ dignum est,

inquit, fingere: ut multi adolescentium, arbitrantes
Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam
alienigenarum: 25 et ipsi propter meam simula-
tionem, et propter modicum corruptibilis vitæ tem-
pus decipiantur, et per hoc maculam, atque exse-
crationem meæ senectuti conquiram. 26 Nam, etsi
in præsenti tempore suppliciis hominum eripiar,
sed manum Omnipotentis nec vivus, nec defunctus
effugiam. 27 Quamobrem fortiter vita excedendo,
senectute quidem dignus apparebo: 28 adolescen-
tibus autem exemplum forte relinquam, si prompto
animo, ac fortiter pro gravissimis ac sanctissimis
legibus honesta morte perfungar.

exemplum virtutis et fortitudinis moritur

His dictis, confestim ad supplicium trahebatur.
29 Hi autem, qui eum ducebant, et paulo ante fue-
rant mitiores, in iram conversi sunt propter ser-
mones ab eo dictos, quos illi per arrogantiam pro-
latos arbitrabantur. 30 Sed, cum plagis perimere-
tur, ingemuit, et dixit: Domine, qui habes sanctam
scientiam, manifeste tu scis, quia, cum a morte
possem liberari, duros corporis sustineo dolores:
secundum animam vero propter timorem tuum
libenter hæc patior. 31 Et iste quidem hoc modo
vita decessit, non solum iuvenibus, sed et univer-
sæ genti memoriam mortis suæ ad exemplum vir-
tutis et fortitudinis derelinquens.

7. Epiphanes septem fratres matremque eorum trucidat 7, 1—42

Primum

7 1 Contigit autem et septem fratres una cum
matre sua apprehensos compelli a rege edere
contra fas carnes porcinas, flagris, et taureis cru-
ciatos. 2 Unus autem ex illis, qui erat primus, sic
ait: Quid quæris, et quid vis discere a nobis?
parati sumus mori, magis, quam patrias Dei leges
prævaricari. 3 Iratus itaque rex iussit sartagines,
et ollas æneas succendi: quibus statim succensis,
4 iussit, ei, qui prior fuerat locutus, amputari lin-
guam: et, cute capitis abstracta, summas quoque
manus et pedes ei præscindi, ceteris eius fratri-
bus, et matre inspicientibus. 5 Et, cum iam per

omnia inutilis factus esset, iussit ignem admoveri,
et adhuc spirantem torreri in sartagine: in qua
cum diu cruciaretur, ceteri una cum matre invicem
se hortabantur mori fortiter, 6 dicentes: Dominus
Deus aspiciet veritatem, et consolabitur in nobis,
quemadmodum in protestatione cantici declaravit
Moyses: Et in servis suis consolabitur.

secundum
7 Mortuo itaque illo primo, hoc modo, sequen-
tem deducebant ad illudendum: et, cute capitis eius
cum capillis abstracta, interrogabant, si manducaret
prius, quam toto corpore per membra singula pu-
niretur. 8 At ille, respondens patria voce, dixit:
Non faciam. Propter quod et iste, sequenti loco,
primi tormenta suscepit: 9 et in ultimo spiritu
constitutus, sic ait: Tu quidem scelestissime in
præsenti vita nos perdis: sed Rex mundi defunc-
tos nos pro suis legibus in æternæ vitæ resurrec-
tione suscitabit.

tertium
10 Post hunc tertius illuditur, et linguam postu-
latus cito protulit, et manus constanter extendit:
11 et cum fiducia ait: E cælo ista possideo, sed
propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam
ab ipso me ea recepturum spero: 12 ita ut rex,
et qui cum ipso erant, mirarentur adolescentis ani-
mum, quod tamquam nihilum duceret cruciatus.

quartum
13 Et hoc ita defuncto, quartum vexabunt simi-
liter torquentes. 14 Et, cum iam esset ad mortem,
sic ait: Potius est ab hominibus morti datos spem
exspectare a Deo, iterum ab ipso resuscitandos:
tibi enim resurrectio ad vitam non erit.

quintum
15 Et cum admovissent quintum, vexabant eum.
At ille, respiciens in eum, 16 dixit: Potestatem
inter homines habens, cum sis corruptibilis, facis
quod vis: noli autem putare genus nostrum a Deo
esse derelictum. 17 Tu autem patienter sustine, et
videbis magnam potestatem ipsius, qualiter te, et
semen tuum torquebit.

sextum
18 Post hunc ducebant sextum, et is, mori in-
cipiens, sic ait: Noli frustra errare: nos enim

---

(6) Dt 32, 36.

propter nosmetipsos hæc patimur, peccantes in
Deum nostrum, et digna admiratione facta sunt in
nobis: 19 tu autem ne existimes tibi impune fu-
turum, quod contra Deum pugnare tentaveris.

matre singulos et præsertim minimum adhortante

20 Supra modum autem mater mirabilis, et bo-
norum memoria digna, quæ pereuntes septem filios
sub unius diei tempore conspiciens, bono animo
ferebat propter spem, quam in Deum habebat:
21 singulos illorum hortabatur voce patria fortiter,
repleta sapientia: et, femineæ cogitationi masculi-
num animum inserens, 22 dixit ad eos: Nescio
qualiter in utero meo apparuistis: neque enim ego
spiritum et animam donavi vobis et vitam, et sin-
gulorum membra non ego ipsa compegi, 23 sed
enim mundi Creator, qui formavit hominis nativi-
tatem, quique omnium invenit originem, et spiri-
tum vobis iterum cum misericordia reddet et vi-
tam, sicut nunc vosmetipsos despicitis propter leges
eius. 24 Antiochus autem, contemni se arbitratus,
simul et exprobrantis voce despecta, cum adhuc
adolescentior superesset, non solum verbis horta-
batur, sed et cum iuramento affirmabat se divitem
et beatum facturum, et translatum a patriis legibus
amicum habiturum, et res necessarias ei præbitu-
rum. 25 Sed ad hæc cum adolescens nequaquam
inclinaretur, vocavit rex matrem, et suadebat ei
ut adolescenti fieret in salutem. 26 Cum autem
multis eam verbis esset hortatus, promisit suasu-
ram se filio suo. 27 Itaque inclinata ad illum, ir-
ridens crudelem tyrannum, ait patria voce: Fili mi,
miserere mei, quæ te in utero novem mensibus
portavi, et lac triennio dedi et alui, et in ætatem
istam perduxi. 28 Peto, nate, ut aspicias ad cælum
et terram, et ad omnia quæ in eis sunt: et intel-
ligas, quia ex nihilo fecit illa Deus, et hominum
genus: 29 ita fiet, ut non timeas carnificem istum,
sed dignus fratribus tuis effectus particeps, suscipe
mortem, ut in illa miseratione cum fratribus tuis
te recipiam.

septimum

30 Cum hæc illa adhuc diceret, ait adolescens:
Quem sustinetis? non obœdio præcepto regis, sed

præcepto legis, quæ data est nobis per Moysen.
31 Tu vero, qui inventor omnis malitiæ factus es
in Hebræos, non effugies manum Dei. 32 Nos enim
pro peccatis nostris hæc patimur. 33 Et si nobis
propter increpationem, et correptionem Dominus
Deus noster modicum iratus est: sed iterum re-
conciliabitur servis suis. 34 Tu autem, o sceleste,
et omnium hominum flagitiosissime, noli frustra
extolli vanis spebus in servos eius inflammatus;
35 nondum enim omnipotentis Dei, et omnia in-
spicientis, iudicium effugisti. 36 Nam fratres mei,
modico nunc dolore sustentato, sub testamento
æternæ vitæ effecti sunt: tu vero iudicio Dei iustas
superbiæ tuæ pœnas exsolves. 37 Ego autem, sicut
et fratres mei, animam, et corpus meum trado pro
patriis legibus: invocans Deum maturius genti no-
stræ propitium fieri, teque cum tormentis et ver-
beribus confiteri quod ipse est Deus solus. 38 In
me vero et in fratribus meis desinet omnipotentis
ira, quæ super omne genus nostrum iuste super-
ducta est. 39 Tunc rex accensus ira in hunc super
omnes crudelius desævit, indigne ferens se derisum.
40 Et hic itaque mundus obiit, per omnia in Do-
mino confidens.

matrem

41 Novissime autem post filios et mater con-
sumpta est. 42 Igitur de sacrificiis, et de nimiis
crudelitatibus satis dictum est.

PARS ALTERA

Victoriæ Iudæorum, 8, 1—15, 37

I. Antiocho IV. Epiphane regnante, 8, 1—10, 9

1. Iudas Nicanorem sociosque eius vincit, 8, 1—36

Auxilio Dei invocato gentibus invincibilis efficitur

8 1 Iudas vero Machabæus, et qui cum illo erant,
introibant latenter in castella: et convocantes
cognatos, et amicos, et eos, qui permanserunt in
Iudaismo, assumentes, eduxerunt ad se sex millia
virorum. 2 Et invocabant Dominum, ut respiceret
in populum, qui ab omnibus calcabatur: et mise-

reretur templo, quod contaminabatur ab impiis:
3 misereretur etiam exterminio civitatis, quæ esset
illico complananda, et vocem sanguinis ad se cla-
mantis audiret: 4 memoraretur quoque iniquissi-
mas mortes parvulorum innocentum, et blasphe-
mias nomini suo illatas, et indignaretur super his.
5 At Machabæus, congregata multitudine, intolera-
bilis gentibus efficiebatur: ira enim Domini in mi-
sericordiam conversa est. 6 Et superveniens ca-
stellis, et civitatibus improvisus, succendebat eas:
et opportuna loca occupans, non paucas hostium
strages dabat: 7 maxime autem noctibus ad hu-
iuscemodi excursus ferebatur, et fama virtutis eius
ubique diffundebatur.

Ptolemæus Nicanorem et Gorgiam mittit

8 Videns autem Philippus paulatim virum ad
profectum venire, ac frequentius res ei cedere
prospere, ad Ptolemæum ducem Cœlesyriæ, et
Phœnicis scripsit ut auxilium ferret regis negotiis.
9 At ille velociter misit Nicanorem Patrocli de pri-
moribus amicum, datis ei de permistis gentibus,
armatis non minus viginti millibus, ut universum
Iudæorum genus deleret, adiuncto ei et Gorgia viro
militari, et in bellicis rebus experientissimo. 10 Con-
stituit autem Nicanor, ut regi tributum, quod Ro-
manis erat dandum, duo millia talentorum de cap-
tivitate Iudæorum suppleret: 11 statimque ad ma-
ritimas civitates misit, convocans ad coemptionem
Iudaicorum mancipiorum, promittens se nonaginta
mancipia talento distracturum, non respiciens ad
vindictam, quæ eum ab Omnipotente esset conse-
cutura.

Iudas milites suos confortans

12 Iudas autem ubi comperit, indicavit his, qui
secum erant, Iudæis Nicanoris adventum. 13 Ex
quibus quidam formidantes, et non credentes Dei
iustitiæ, in fugam vertebantur: 14 alii vero si quid
eis supererat vendebant, simulque Dominum de-
precabantur ut eriperet eos ab impio Nicanore, qui
eos prius quam cominus veniret, vendiderat: 15 et
si non propter eos, propter testamentum tamen
quod erat ad patres eorum, et propter invocatio-
nem sancti et magnifici nominis eius super ipsos.

16 Convocatis autem Machabæus septem millibus,
qui cum ipso erant, rogabat ne hostibus reconci-
liarentur, neque metuerent inique venientium ad-
versum se hostium multitudinem, sed fortiter con-
tenderent, 17 ante oculos habentes contumeliam,
quæ loco sancto ab his iniuste esset illata, itemque
et ludibrio habitæ civitatis iniuriam, adhuc etiam
veterum instituta convulsa. 18 Nam illi quidem
armis confidunt, ait, simul et audacia: nos autem
in omnipotente Domino, qui potest et venientes
adversum nos, et universum mundum uno nutu
delere, confidimus. 19 Admonuit autem eos et de
auxiliis Dei, quæ facta sunt erga parentes: et quod
sub Sennacherib centum octoginta quinque millia
perierunt: 20 et de prœlio, quod eis adversus Ga-
latas fuit in Babylonia, ut omnes, ubi ad rem ven-
tum est, Macedonibus sociis hæsitantibus, ipsi sex
millia soli peremerunt centum viginti millia propter
auxilium illis datum de cælo, et beneficia pro his
plurima consecuti sunt. 21 His verbis constantes
effecti sunt, et pro legibus, et patria mori parati.
ita Nicanorem 22 Constituit itaque fratres suos duces utrique
ordini, Simonem, et Iosephum, et Ionathan, sub-
iectis unicuique millenis et quingentenis. 23 Ad hoc
etiam ab Esdra lecto illis sancto libro, et dato signo
adiutorii Dei, in prima acie ipse dux commisit cum
Nicanore. 24 Et facto sibi adiutore Omnipotente,
interfecerunt super novem millia hominum: maio-
rem autem partem exercitus Nicanoris vulneribus
debilem factam fugere compulerunt. 25 Pecuniis
vero eorum, qui ad emptionem ipsorum venerant,
sublatis, ipsos usquequaque persecuti sunt, 26 sed
reversi sunt hora conclusi: nam erat ante sabba-
tum: quam ob causam non perseveraverunt inse-
quentes. 27 Arma autem ipsorum, et spolia con-
gregantes, sabbatum agebant: benedicentes Domi-
num, qui liberavit eos in isto die, misericordiæ ini-
tium stillans in eos. 28 Post sabbatum vero de-

---

(19) 2 Rg 19, 35; Tob 1, 21; Sir 48, 24; Is 37, 36; 1 Mcc 7, 41.

bilibus, et orphanis, et viduis diviserunt spolia: et
residua ipsi cum suis habuere. 29 His itaque ge-
stis, et communiter ab omnibus facta obsecratione,
misericordem Dominum postulabant, ut in finem
servis suis reconciliaretur.

30 Et ex his, qui cum Timotheo, et Bacchide
erant contra se contendentes, super viginti millia
interfecerunt, et munitiones excelsas obtinuerunt:
et plures prædas diviserunt, æquam portionem de-
bilibus, pupillis, et viduis, sed et senioribus faci-
entes. 31 Et cum arma eorum diligenter collegis-
sent, omnia composuerunt in locis opportunis, re-
sidua vero spolia Ierosolymam detulerunt: 32 et
Philarchen, qui cum Timotheo erat, interfecerunt,
virum scelestum, qui in multis Iudæos afflixerat.
33 Et cum epinicia agerent Ierosolymis, eum, qui
sacras ianuas incenderat, id est, Callisthenem, cum
in quoddam domicilium refugisset, incenderunt, di-
gna ei mercede pro impietatibus suis reddita.

Timotheum et Bacchidem percutit

34 Facinorosissimus autem Nicanor, qui mille
negotiantes ad Iudæorum venditionem adduxerat,
35 humiliatus auxilio Domini ab his, quos nullos
existimaverat, deposita veste gloriæ, per mediter-
ranea fugiens, solus venit Antiochiam, summam
infelicitatem de interitu sui exercitus consecutus.
36 Et qui promiserat Romanis se tributum resti-
tuere de captivitate Ierosolymorum, prædicabat nunc
protectorem Deum habere Iudæos, et ob ipsum
invulnerabiles esse, eo quod sequerentur leges ab
ipso constitutas.

ut Nicanor Deum Iudæorum protectorem prædicaret

2. Epiphanes a Deo percussus moritur, 9, 1—29

9 1 Eodem tempore Antiochus inhoneste rever-
tebatur de Perside. 2 Intraverat enim in eam,
quæ dicitur Persepolis, et tentavit exspoliare tem-
plum, et civitatem opprimere: sed multitudine ad
arma concurrente, in fugam versi sunt: et ita con-
tigit ut Antiochus post fugam turpiter rediret.

De Perside fugiens

3 Et cum venisset circa Ecbatanam, recognovit
quæ erga Nicanorem, et Timotheum gesta sunt.
4 Elatus autem in ira, arbitrabatur se iniuriam il-

Iudæos perdere vult

lorum, qui se fugaverant, posse in Iudæos retor-
quere: ideoque iussit agitari currum suum, sine
intermissione agens iter, cælesti eum iudicio per-
urgente, eo quod ita superbe locutus est se ven-
turum Ierosolymam, et congeriem sepulcri Iudæo-
rum eam facturum.

sed a Deo percussus

5 Sed qui universa conspicit Dominus Deus Is-
rael, percussit eum insanabili, et invisibili plaga.
Ut enim finivit hunc ipsum sermonem, apprehen-
dit eum dolor dirus viscerum, et amara interno-
rum tormenta: 6 et quidem satis iuste, quippe
qui multis, et novis cruciatibus aliorum torserat
viscera, licet ille nullo modo a sua malitia cessaret.
7 Super hoc autem superbia repletus, ignem spi-
rans animo in Iudæos, et præcipiens accelerari ne-
gotium, contigit illum impetu euntem de curru ca-
dere, et gravi corporis collisione membra vexari.
8 Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris
imperare, supra humanum modum superbia reple-
tus, et montium altitudines in statera appendere,
nunc humiliatus ad terram in gestatorio portaba-
tur, manifestam Dei virtutem in semetipso conte-
stans: 9 ita ut de corpore impii vermes scaturi-
rent, ac viventis in doloribus carnes eius efflue-
rent, odore etiam illius et fetore exercitus grava-
retur. 10 Et qui paulo ante sidera cæli contingere
se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intole-
rantiam fetoris portare.

crimina sua agnoscit

11 Hinc igitur cœpit ex gravi superbia deductus
ad agnitionem sui venire, divina admonitus plaga,
per momenta singula doloribus suis augmenta ca-
pientibus. 12 Et cum nec ipse iam fetorem suum
ferre posset, ita ait: Iustum est subditum esse Deo,
et mortalem non paria Deo sentire. 13 Orabat
autem hic scelestus Dominum, a quo non esset mi-
sericordiam consecuturus. 14 Et civitatem, ad quam
festinans veniebat ut eam ad solum deduceret, ac
sepulcrum congestorum faceret, nunc optat liberam
reddere: 15 et Iudæos, quos nec sepultura quidem

---

(5) 2 Par 16, 9.

se dignos habiturum, sed avibus ac feris diripien-
dos traditurum, et cum parvulis exterminaturum
dixerat, æquales nunc Atheniensibus facturum pol-
licetur: 16 templum etiam sanctum, quod prius
exspoliaverat, optimis donis ornaturum, et sancta
vasa multiplicaturum, et pertinentes ad sacrificia
sumptus de redditibus suis præstaturum: 17 super
hæc, et Iudæum se futurum, et omnem locum terræ
perambulaturum, et prædicaturum Dei potestatem.
18 Sed non cessantibus doloribus (supervenerat *et ad*
enim in eum iustum Dei iudicium) desperans scrip- *Iudæos*
sit ad Iudæos in modum deprecationis epistolam *scribit*
hæc continentem: 19 OPTIMIS civibus Iudæis plu-
rimam salutem, et bene valere, et esse felices, rex
et princeps Antiochus. 20 Si bene valetis, et filii
vestri, et ex sententia vobis cuncta sunt, maximas
agimus gratias. 21 Et ego in infirmitate constitu-
tus, vestri autem memor benigne reversus de Per-
sidis locis, et infirmitate gravi apprehensus, neces-
sarium duxi pro communi utilitate curam habere:
22 non desperans memetipsum, sed spem multam
habens effugiendi infirmitatem. 23 Respiciens au-
tem quod et pater meus, quibus temporibus in locis
superioribus ducebat exercitum, ostendit qui post
se susciperet principatum: 24 ut si quid contra-
rium accideret, aut difficile nuntiaretur, scientes hi,
qui in regionibus erant, cui esset rerum summa
derelicta, non turbarentur. 25 Ad hæc, conside-
rans de proximo potentes quosque, et vicinos tem-
poribus insidiantes, et eventum exspectantes, de-
signavi filium meum Antiochum regem, quem sæpe
recurrens in superiora regna multis vestrum com-
mendabam: et scripsi ad eum quæ subiecta sunt.
26 Oro itaque vos, et peto memores beneficiorum
publice et privatim, ut unusquisque conservet fidem
ad me et ad filium meum. 27 Confido enim, eum
modeste et humane acturum, et sequentem propo-
situm meum, et communem vobis fore.
28 Igitur homicida, et blasphemus pessime per- *peregre*
cussus, et ut ipse alios tractaverat, peregre in mon- *moritur*
tibus miserabili obitu vita functus est. 29 Trans-

ferebat autem corpus Philippus collactaneus eius: qui, *metuens filium* Antiochi, ad Ptolemæum Philometorem in Ægyptum abiit.

3. Iudas civitatem ac templum purgat, 10, 1—9

Aras et delubra demolitur

10 [1] Machabæus autem, et qui cum eo erant, Domino se protegente, templum quidem, et civitatem recepit: [2] aras autem, quas alienigenæ per plateas exstruxerant, itemque delubra demolitus est;

in altari novo sacrificia offert

[3] et purgato templo, aliud altare fecerunt: et de ignitis lapidibus igne concepto sacrificia obtulerunt post biennium, et incensum, et lucernas, et panes propositionis posuerunt. [4] Quibus gestis, rogabant Dominum prostrati in terram, ne amplius talibus malis inciderent: sed et, si quando peccassent, ut ab ipso mitius corriperentur, et non barbaris, ac blasphemis hominibus traderentur. [5] Qua die autem templum ab alienigenis pollutum fuerat, contigit eadem die purificationem fieri, vigesima quinta mensis, qui fuit Casleu.

sollemnitatem dedicationis celebrat

[6] Et cum lætitia diebus octo egerunt in modum tabernaculorum, recordantes quod ante modicum temporis diem sollemnem tabernaculorum in montibus, et in speluncis more bestiarum egerant. [7] Propter quod Thyrsos, et ramos virides, et palmas præferebant ei, qui prosperavit mundari locum suum. [8] Et decreverunt communi præcepto, et decreto, universæ genti Iudæorum omnibus annis agere dies istos.

idque ante mortem regis

[9] Et Antiochi quidem, qui appellatus est Nobilis, vitæ excessus ita se habuit.

II. Antiocho V. Eupatore regnante, 10, 10—13, 26

1. Iudas ministros regis superat, 10, 10—11, 12

Mortuo Ptolemæo iusto devincit

[10] Nunc autem de Eupatore Antiochi impii filio, quæ gesta sunt narrabimus, breviantes mala, quæ in bellis gesta sunt. [11] Hic enim suscepto regno, constituit super negotia regni Lysiam quendam,

Phœnicis, et Syriæ militiæ principem. 12 Nam Pto-
lemæus, qui dicebatur Macer, iusti tenax erga Iu-
dæos esse constituit, et præcipue propter iniqui-
tatem, quæ facta erat in eos, et pacifice agere cum
eis. 13 Sed ob hoc accusatus ab amicis apud Eu-
patorem, cum frequenter proditor audiret, eo quod
Cyprum creditam sibi a Philometore deseruisset,
et ad Antiochum Nobilem translatus etiam ab eo
recessisset, veneno vitam finivit.

Gorgiam ducem locorum

14 Gorgias autem, cum esset dux locorum, as-
sumptis advenis frequenter Iudæos debellabat. 15 Iu-
dæi vero, qui tenebant opportunas munitiones, fu-
gatos ab Ierosolymis suscipiebant, et bellare ten-
tabant. 16 Hi vero, qui erant cum Machabæo,
per orationes Dominum rogantes ut esset sibi ad-
iutor, impetum fecerunt in munitiones Idumæo-
rum: 17 multaque vi insistentes, loca obtinue-
runt, occurrentes interemerunt, et omnes simul
non minus viginti millibus trucidaverunt. 18 Qui-
dam autem, cum confugissent in duas turres valde
munitas, omnem apparatum ad repugnandum ha-
bentes, 19 Machabæus ad eorum expugnationem,
relicto Simone, et Iosepho, itemque Zachæo: eisque
qui cum ipsis erant satis multis, ipse ad eas, quæ
amplius perurgebant, pugnas conversus est. 20 Hi
vero, qui cum Simone erant, cupiditate ducti, a
quibusdam, qui in turribus erant, suasi sunt pe-
cunia: et septuaginta millibus didrachmis acceptis,
dimiserunt quosdam effugere. 21 Cum autem Ma-
chabæo nuntiatum esset quod factum est, princi-
pibus populi congregatis, accusavit, quod pecunia
fratres vendidissent, adversariis eorum dimissis.
22 Hos igitur proditores factos interfecit, et con-
festim duas turres occupavit. 23 Armis autem ac
manibus omnia prospere agendo in duabus muni-
tionibus plus quam viginti millia peremit.

Timotheum iam prius superatum

24 At Timotheus, qui prius a Iudæis fuerat su-
peratus, convocato exercitu peregrinæ multitudinis,
et congregato equitatu Asiano, advenit quasi armis
Iudæam capturus. 25 Machabæus autem, et qui
cum ipso erant, appropinquante illo, deprecabantur

Dominum, caput terra aspergentes, lumbosque ci-
liciis præcincti, 26 ad altaris crepidinem provoluti,
ut sibi propitius, inimicis autem eorum esset ini-
micus, et adversariis adversaretur, sicut lex dicit.
27 Et ita post orationem, sumptis armis, longius
de civitate procedentes, et proximi hostibus effecti
resederunt. 28 Primo autem solis ortu utrique
commiserunt: isti quidem victoriæ, et prosperitatis
sponsorem cum virtute Dominum habentes: illi
autem ducem belli animum habebant. 29 Sed, cum
vehemens pugna esset, apparuerunt adversariis de
cælo viri quinque in equis, frenis aureis decori,
ducatum Iudæis præstantes: 30 ex quibus duo
Machabæum medium habentes, armis suis circum-
septum incolumem conservabant: in adversarios au-
tem tela, et fulmina iaciebant, ex quo et cæcitate
confusi, et repleti perturbatione cadebant. 31 In-
terfecti sunt autem viginti millia quingenti, et equi-
tes sexcenti. 32 Timotheus vero confugit in Ga-
zaram præsidium munitum, cui præerat Chæreas.
33 Machabæus autem, et qui cum eo erant, lætan-
tes obsederunt præsidium diebus quattuor. 34 At
hi, qui intus erant, loci firmitate confisi, supra mo-
dum maledicebant, et sermones nefandos iactabant.
35 Sed cum dies quinta illucesceret, viginti iuvenes
ex his, qui cum Machabæo erant, accensi animis
propter blasphemiam, viriliter accesserunt ad mu-
rum, et feroci animo incedentes ascendebant: 36 sed
et alii similiter ascendentes, turres, portasque suc-
cendere aggressi sunt, atque ipsos maledicos vivos
concremare. 37 Per continuum autem biduum præ-
sidio vastato, Timotheum occultantem se in quo-
dam repertum loco peremerunt: et fratrem illius
Chæream, et Apollophanem occiderunt. 38 Quibus
gestis, in hymnis et confessionibus benedicebant
Dominum, qui magna fecit in Israel, et victoriam
dedit illis.

apparentibus de cælo quinque viris

11

Lysiam procuratorem

1 Sed parvo post tempore, Lysias procura-
tor regis, et propinquus, ac negotiorum præ-
positus, graviter ferens de his, quæ acciderant,
2 congregatis octoginta millibus, et equitatu uni-

verso, veniebat adversus Iudæos, existimans se ci-
vitatem quidem captam gentibus habitaculum fac-
turum, 3 templum vero in pecuniæ quæstum, sicut
cetera delubra gentium, habiturum, et per singulos
annos venale sacerdotium: 4 nusquam recogitans
Dei potestatem, sed mente effrenatus in multitu-
dine peditum, et in millibus equitum, et in octo-
ginta elephantis confidebat. 5 Ingressus autem Iu-
dæam, et appropians Bethsuræ, quæ erat in an-
gusto loco, ab Ierosolyma intervallo quinque sta-
diorum, illud præsidium expugnabat. 6 Ut autem
Machabæus, et qui cum eo erant, cognoverunt ex-
pugnari præsidia, cum fletu et lacrimis rogabant
Dominum, et omnis turba simul, ut bonum ange-
lum mitteret ad salutem Israel. 7 Et ipse primus
Machabæus, sumptis armis, ceteros adhortatus est
simul secum periculum subire, et ferre auxilium
fratribus suis. 8 Cumque pariter prompto animo
procederent, Ierosolymis apparuit præcedens eos
eques in veste candida, armis aureis hastam vi-
brans. 9 Tunc omnes simul benedixerunt miseri-
cordem Dominum, et convaluerunt animis: non
solum homines, sed et bestias ferocissimas, et mu-
ros ferreos parati penetrare. 10 Ibant igitur prompti,
de cælo habentes adiutorem, et miserantem super
eos Dominum. 11 Leonum autem more impetu
irruentes in hostes, prostraverunt ex eis undecim
millia peditum, et equitum mille sexcentos: 12 uni-
versos autem in fugam verterunt, plures autem
ex eis vulnerati nudi evaserunt. Sed et ipse Ly-
sias turpiter fugiens evasit.

apparente equite

2. Eupator Iudæis concedit ut legibus suis utantur. 11, 13—38

Iudas precibus Lysiæ annuit

13 Et quia non insensatus erat, secum ipse re-
putans, factam erga se diminutionem, et intelligens
invictos esse Hebræos, omnipotentis Dei auxilio
innitentes, misit ad eos: 14 promisitque se con-
sensurum omnibus, quæ iusta sunt, et regem com-
pulsurum amicum fieri. 15 Annuit autem Macha-
bæus precibus Lysiæ, in omnibus utilitati consu-

lens: et quæcumque Machabæus scripsit Lysiæ de
Iudæis, ea rex concessit.

litteræ Lysiæ ad Iudæos

16 Nam erant scriptæ Iudæis epistolæ a Lysia
quidem hunc modum continentes: LYSIAS populo
Iudæorum salutem. 17 Ioannes, et Abesalom, qui
missi fuerant a vobis, tradentes scripta, postula-
bant ut ea, quæ per illos significabantur, implerem.
18 Quæcumque igitur regi potuerunt perferri, ex-
posui: et quæ res permittebat, concessit. 19 Si igi-
tur in negotiis fidem conservaveritis, et deinceps
bonorum vobis causa esse tentabo. 20 De ceteris
autem per singula verbo mandavi et istis, et his,
qui a me missi sunt, colloqui vobiscum. 21 Bene
valete. Anno centesimo quadragesimo octavo men-
sis Dioscori, die vigesima et quarta.

litteræ regis ad Lysiam

22 Regis autem epistola ista continebat: REX
Antiochus Lysiæ fratri salutem. 23 Patre nostro
inter deos translato, nos volentes eos, qui sunt in
regno nostro sine tumultu agere, et rebus suis
adhibere diligentiam, 24 audivimus Iudæos non con-
sensisse patri meo ut transferrentur ad ritum Græ-
corum, sed tenere velle suum institutum, ac prop-
terea postulare a nobis concedi sibi legitima sua.
25 Volentes igitur hanc quoque gentem quietam
esse, statuentes iudicavimus, templum restitui illis,
ut agerent secundum suorum maiorum consuetu-
dinem. 26 Bene igitur feceris, si miseris ad eos,
et dexteram dederis: ut cognita nostra voluntate,
bono animo sint, et utilitatibus propriis deserviant.

litteræ regis ad Iudæos

27 Ad Iudæos vero regis epistola talis erat: REX
Antiochus senatui Iudæorum, et ceteris Iudæis sa-
lutem. 28 Si valetis, sic estis ut volumus: sed et
ipsi bene valemus. 29 Adiit nos Menelaus, dicens
velle vos descendere ad vestros, qui sunt apud
nos. 30 His igitur, qui commeant usque ad diem
trigesimum mensis Xanthici, damus dextras secu-
ritatis, 31 ut Iudæi utantur cibis, et legibus suis,
sicut et prius: et nemo eorum ullo modo mole-
stiam patiatur de his, quæ per ignorantiam gesta
sunt. 32 Misimus autem et Menelaum, qui vos

alloquatur. 33 Valete. Anno centesimo quadrage-
simo octavo, Xanthici mensis quintadecima die.
34 Miserunt autem etiam Romani epistolam, ita
se habentem: QUINTUS Memmius, et Titus Ma-
nilius legati Romanorum, populo Iudæorum salu-
tem. 35 De his, quæ Lysias cognatus regis con-
cessit vobis, et nos concessimus. 36 De quibus
autem ad regem iudicavit referendum, confestim
aliquem mittite, diligentius inter vos conferentes,
ut decernamus, sicut congruit vobis: nos enim An-
tiochiam accedimus. 37 Ideoque festinate rescri-
bere, ut nos quoque sciamus cuius estis volunta-
tis. 38 Bene valete. Anno centesimo quadragesimo
octavo, quintadecima die mensis Xanthici.

litteræ Romanorum ad Iudæos

3. Iudas gentibus vicinis bellum infert, 12, 1—46

12 1 His factis pactionibus, Lysias pergebat ad
regem, Iudæi autem agriculturæ operam da-
bant. 2 Sed hi, qui resederant, Timotheus, et Apol-
lonius Gennæi filius, sed et Hieronymus, et De-
mophon super hos, et Nicanor Cypriarches, non
sinebant eos in silentio agere, et quiete.
3 Ioppitæ vero tale quoddam flagitium perpetra-
runt: rogaverunt Iudæos, cum quibus habitabant,
ascendere scaphas, quas paraverant, cum uxoribus,
et filiis, quasi nullis inimicitiis inter eos subiacen-
tibus. 4 Secundum commune itaque decretum ci-
vitatis, et ipsis acquiescentibus, pacisque causa nihil
suspectum habentibus: cum in altum processissent,
submerserunt non minus ducentos. 5 Quam cru-
delitatem Iudas in suæ gentis homines factam ut
cognovit, præcepit viris, qui erant cum ipso: et
invocato iusto iudice Deo, 6 venit adversus inter-
fectores fratrum, et portum quidem noctu succen-
dit, scaphas exussit, eos autem, qui ab igne refu-
gerant, gladio peremit. 7 Et cum hæc ita egisset,
discessit quasi iterum reversurus, et universos Iop-
pitas eradicaturus.
8 Sed cum cognovisset et eos, qui erant Iamniæ,
velle pari modo facere habitantibus secum Iudæis,
9 Iamnitis quoque nocte supervenit, et portum cum

Factis his pactionibus debellat

Ioppitas

Iamnitas

navibus succendit: ita ut lumen ignis appareret
Ierosolymis a stadiis ducentis quadraginta.

habitatores urbis Casphin

10 Inde cum iam abiissent novem stadiis, et iter
facerent ad Timotheum, commiserunt cum eo
Arabes quinque millia viri, et equites quingenti.
11 Cumque pugna valida fieret, et auxilio Dei pro-
spere cessisset, residui Arabes victi, petebant a
Iuda dextram sibi dari, promittentes se pascua
daturos, et in ceteris profuturos. 12 Iudas autem,
arbitratus vere in multis eos utiles, promisit pa-
cem: dextrisque acceptis, discessere ad tabernacula
sua. 13 Aggressus est autem et civitatem quan-
dam firmam pontibus murisque circumseptam, quæ
a turbis habitabatur gentium promiscuarum, cui
nomen Casphin. 14 Hi vero, qui intus erant, con-
fidentes in stabilitate murorum, et apparatu alimo-
niarum, remissius agebant, maledictis lacessentes
Iudam, et blasphemantes, ac loquentes quæ fas
non est. 15 Machabæus autem, invocato magno
mundi Principe, qui sine arietibus, et machinis
temporibus Iesu præcipitavit Iericho, irruit fero-
citer muris: 16 et capta civitate per Domini vo-
luntatem innumerabiles cædes fecit, ita ut adiacens
stagnum stadiorum duorum latitudinis, sanguine
interfectorum fluere videretur.

Timotheum in regione Tubianæorum

17 Inde discesserunt stadia septingenta quinqua-
ginta, et venerunt in Characa ad eos, qui dicuntur
Tubianæi, Iudæos: 18 et Timotheum quidem in
illis locis non comprehenderunt, nulloque negotio
perfecto regressus est, relicto in quodam loco fir-
missimo præsidio. 19 Dositheus autem, et Sosi-
pater, qui erant duces cum Machabæo, pereme-
runt a Timotheo relictos in præsidio, decem mil-
lia viros. 20 At Machabæus, ordinatis circum se
sex millibus, et constitutis per cohortes, adversus
Timotheum processit, habentem secum centum
viginti millia peditum, equitumque duo millia quin-
gentos. 21 Cognito autem Iudæ adventu, Timo-
theus præmisit mulieres, et filios, et reliquum ap-

---

(15) Ios 6, 20.

paratum, in præsidium, quod Carnion dicitur: erat
enim inexpugnabile, et accessu difficile propter lo-
corum angustias. 22 Cumque cohors Iudæ prima
apparuisset, timor hostibus incussus est, ex præ-
sentia Dei, qui universa conspicit, et in fugam
versi sunt alius ab alio, ita ut magis a suis deii-
cerentur, et gladiorum suorum ictibus debilitaren-
tur. 23 Iudas autem vehementer instabat puniens
profanos, et prostravit ex eis triginta millia viro-
rum. 24 Ipse vero Timotheus incidit in partes Do-
sithei, et Sosipatris: et multis precibus postulabat
ut vivus dimitteretur, eo quod multorum ex Iu-
dæis parentes haberet, ac fratres, quos morte eius
decipi eveniret. 25 Et cum fidem dedisset restitu-
turum se eos secundum constitutum, illæsum eum
dimiserunt propter fratrum salutem.

26 Iudas autem egressus est ad Carnion, inter- urbes
fectis vigintiquinque millibus. 27 Post horum fu- Carnion
gam, et necem, movit exercitum ad Ephron civi- et
tatem munitam, in qua multitudo diversarum gen- Ephron
tium habitabat: et robusti iuvenes pro muris con-
sistentes fortiter repugnabant: in hac autem ma-
chinæ multæ, et telorum erat apparatus. 28 Sed,
cum Omnipotentem invocassent, qui potestate sua
vires hostium confringit, ceperunt civitatem: et ex
eis, qui intus erant, vigintiquinque millia prostra-
verunt. 29 Inde ad civitatem Scytharum abierunt,
quæ ab Ierosolymis sexcentis stadiis aberat. 30 Con-
testantibus autem his, qui apud Scythopolitas erant,
Iudæis, quod benigne ab eis haberentur, etiam tem-
poribus infelicitatis quod modeste secum egerint:
31 gratias agentes eis, et exhortati etiam de cetero
erga genus suum benignos esse, venerunt Ieroso-
lymam die sollemni septimanarum instante.

32 Et post Pentecosten abierunt contra Gorgiam Gorgiam
præpositum Idumææ. 33 Exivit autem cum pedi- præposi-
tibus tribus millibus, et equitibus quadringentis. tum
34 Quibus congressis, contigit paucos ruere Iudæo- Idumææ
rum. 35 Dositheus vero quidam de Bacenoris eques,
vir fortis, Gorgiam tenebat: et, cum vellet illum
capere vivum, eques quidam de Thracibus irruit

in eum, humerumque eius amputavit: atque ita
Gorgias effugit in Maresa. 36 At illis, qui cum
Esdrin erant, diutius pugnantibus et fatigatis, in-
vocavit Iudas Dominum adiutorem, et ducem belli
fieri: 37 incipiens voce patria, et cum hymnis cla-
morem extollens, fugam Gorgiæ militibus incussit.

Iudas pro defunctis sacrificium offert

38 Iudas autem collecto exercitu venit in civita-
tem Odollam: et, cum septima dies superveniret,
secundum consuetudinem purificati, in eodem loco
sabbatum egerunt. 39 Et sequenti die venit cum
suis Iudas, ut corpora prostratorum tolleret, et
cum parentibus poneret in sepulcris paternis. 40 In-
venerunt autem sub tunicis interfectorum de do-
nariis idolorum, quæ apud Iamniam fuerunt, a qui-
bus lex prohibet Iudæos: omnibus ergo manife-
stum factum est, ob hanc causam eos corruisse.
41 Omnes itaque benedixerunt iustum iudicium
Domini, qui occulta fecerat manifesta. 42 Atque
ita ad preces conversi, rogaverunt ut id, quod fac-
tum erat, delictum oblivioni traderetur. At vero
fortissimus Iudas hortabatur populum conservare
se sine peccato, sub oculis videntes quæ facta sunt
pro peccatis eorum, qui prostrati sunt. 43 Et facta
collatione, duodecim millia drachmas argenti misit
Ierosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacri-
ficium, bene et religiose de resurrectione cogitans,
(44 nisi enim eos, qui ceciderant, resurrecturos spe-
raret, superfluum videretur, et vanum orare pro
mortuis) 45 et quia considerabat quod hi, qui cum
pietate dormitionem acceperant, optimam haberent
repositam gratiam. 46 Sancta ergo, et salubris est
cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis sol-
vantur.

4. Eupator victus cum Iudæis paciscitur, 13, 1—26

Rex cum Lysia venit

13 1 Anno centesimo quadragesimonono, cog-
novit Iudas Antiochum Eupatorem venire
cum multitudine adversus Iudæam, 2 et cum eo
Lysiam procuratorem, et præpositum negotiorum,

(40) Dt 7, 25.

secum habentem peditum centum decem millia, et
equitum quinque millia, et elephantos viginti duos,
currus cum falcibus trecentos.

Menelaum pontificem depositum necat

3 Commiscuit autem se illis et Menelaus: et cum
multa fallacia deprecabatur Antiochum, non pro
patriæ salute, sed sperans se constitui in princi-
patum. 4 Sed Rex regum suscitavit animos An-
tiochi in peccatorem: et suggerente Lysia hunc
esse causam omnium malorum, iussit (ut eis est
consuetudo) apprehensum in eodem loco necari.
5 Erat autem in eodem loco turris quinquaginta
cubitorum, aggestum undique habens cineris: hæc
prospectum habebat in præceps. 6 Inde in cine-
rem deiici iussit sacrilegum, omnibus eum pro-
pellentibus ad interitum. 7 Et tali lege prævarica-
torem legis contigit mori, nec terræ dari Mene-
laum. 8 Et quidem satis iuste: nam quia multa
erga aram Dei delicta commisit, cuius ignis, et cinis
erat sanctus: ipse in cineris morte damnatus est.

audaciam Iudæorum Deo confidentium gustat

9 Sed rex mente effrenatus veniebat, nequiorem
se patre suo Iudæis ostensurus. 10 Quibus Iudas
cognitis, præcepit populo ut die ac nocte Domi-
num invocarent, quo, sicut semper, et nunc ad-
iuvaret eos: 11 quippe qui lege, et patria, sanc-
toque templo privari vererentur: ac populum, qui
nuper paululum respirasset, ne sineret blasphe-
mis rursus nationibus subdi. 12 Omnibus itaque
simul id facientibus, et petentibus a Domino mi-
sericordiam cum fletu, et ieiuniis, per triduum
continuum prostratis, hortatus est eos Iudas ut se
præpararent. 13 Ipse vero cum senioribus cogita-
vit prius quam rex admoveret exercitum ad Iu-
dæam, et obtineret civitatem, exire, et Domini iu-
dicio committere exitum rei. 14 Dans itaque po-
testatem omnium Deo mundi creatori, et exhorta-
tus suos ut fortiter dimicarent, et usque ad mor-
tem pro legibus, templo, civitate, patria, et civi-
bus starent, circa Modin exercitum constituit. 15 Et
dato signo suis Dei victoriæ, iuvenibus fortissimis
electis, nocte aggressus aulam regiam, in castris
interfecit viros quattuor millia, et maximum ele-

phantorum cum his, qui superpositi fuerant: 16 summoque metu, ac perturbatione hostium castra replentes, rebus prospere gestis, abierunt. 17 Hoc autem factum est die illucescente, adiuvante eum Domini protectione.

cum Bethsura paciscitur

18 Sed rex, accepto gustu audaciæ Iudæorum, arte difficultatem locorum tentabat: 19 et Bethsuræ, quæ erat Iudæorum præsidium munitum, castra admovebat: sed fugabatur, impingebat, minorabatur. 20 His autem, qui intus erant, Iudas necessaria mittebat. 21 Enuntiavit autem mysteria hostibus Rhodocus quidam de Iudaico exercitu, qui requisitus comprehensus est, et conclusus. 22 Iterum rex sermonem habuit ad eos, qui erant in Bethsuris: dextram dedit: accepit: abiit. 23 Commisit cum Iuda, superatus est.

et cum Iuda duce

Ut autem cognovit rebellasse Philippum Antiochiæ, qui relictus erat super negotia, mente consternatus Iudæos deprecans, subditusque eis, iurat de omnibus, quibus iustum visum est: et reconciliatus obtulit sacrificium, honoravit templum, et munera posuit: 24 Machabæum amplexatus est, et fecit eum a Ptolemaide usque ad Gerrenos ducem et principem.

revertitur

25 Ut autem venit Ptolemaidam, graviter ferebant Ptolemenses amicitiæ conventionem, indignantes ne forte fœdus irrumperent. 26 Tunc ascendit Lysias tribunal, et exposuit rationem, et populum sedavit, regressusque est Antiochiam: et hoc modo regis profectio, et reditus processit.

III. Demetrio I. Sotere regnante, 14, 1—15, 37

1. Nicanoris et Iudæ amicitiæ, 14, 1—25

Demetrius Seleuci

14 1 Sed post triennii tempus cognovit Iudas, et qui cum eo erant, Demetrium Seleuci cum multitudine valida, et navibus, per portum Tripolis ascendisse ad loca opportuna, 2 et tenuisse regiones adversus Antiochum, et ducem eius Lysiam.

ab Alcimo ponti-

3 Alcimus autem quidam, qui summus sacerdos fuerat, sed voluntarie coinquinatus est temporibus

commistionis, considerans nullo modo sibi esse sa-
lutem, neque accessum ad altare, 4 venit ad re-
gem Demetrium centesimo quinquagesimo anno,
offerens ei coronam auream, et palmam, super hæc
et thallos, qui templi esse videbantur. Et ipsa
quidem die siluit. 5 Tempus autem opportunum
dementiæ suæ nactus, convocatus a Demetrio ad
consilium, et interrogatus quibus rebus et consiliis
Iudæi niterentur, 6 respondit: Ipsi, qui dicuntur
Assidæi Iudæorum, quibus præest Iudas Macha-
bæus, bella nutriunt, et seditiones movent, nec pa-
tiuntur regnum esse quietum. 7 Nam et ego de-
fraudatus parentum gloria (dico autem summo sa-
cerdotio) huc veni: 8 primo quidem utilitatibus
regis fidem servans, secundo autem etiam civibus
consulens: nam illorum pravitate universum genus
nostrum non minime vexatur. 9 Sed oro his sin-
gulis o rex cognitis, et regioni, et generi secun-
dum humanitatem tuam pervulgatam omnibus pro-
spice; 10 nam, quamdiu superest Iudas, impossi-
bile est, pacem esse negotiis. 11 Talibus autem
ab hoc dictis, et ceteri amici, hostiliter se haben-
tes adversus Iudam, inflammaverunt Demetrium.

fice deposito irritatus

12 Qui statim Nicanorem præpositum elephan-
torum ducem misit in Iudæam: 13 datis mandatis
ut ipsum quidem Iudam caperet: eos vero, qui
cum illo erant, dispergeret, et constitueret Alci-
mum maximi templi summum sacerdotem. 14 Tunc
gentes, quæ de Iudæa fugerant Iudam, gregatim
se Nicanori miscebant, miserias, et clades Iudæo-
rum prosperitates rerum suarum existimantes.
15 Audito itaque Iudæi Nicanoris adventu, et con-
ventu nationum, conspersi terra rogabant eum, qui
populum suum constituit, ut in æternum custodiret,
quique suam portionem signis evidentibus protegit.
16 Imperante autem duce, statim inde moverunt,
conveneruntque ad castellum Dessau. 17 Simon
vero frater Iudæ commiserat cum Nicanore: sed
conterritus est repentino adventu adversariorum.

Nicanorem in Iudæam mittit

18 Nicanor tamen, audiens virtutem comitum Iu-
dæ, et animi magnitudinem, quam pro patriæ cer-

qui Iudam ex

animo carum habet

taminibus habebant, sanguine iudicium facere me-
tuebat. 19 Quamobrem præmisit Posidonium, et
Theodotium, et Matthiam, ut darent dextras atque
acciperent. 20 Et cum diu de his consilium age-
retur, et ipse dux ad multitudinem rettulisset, om-
nium una fuit sententia amicitiis annuere. 21 Ita-
que *diem* constituerunt, qua secreto inter se age-
rent: et singulis sellæ prolatæ sunt, et positæ.
22 Præcepit autem Iudas armatos esse locis oppor-
tunis, ne forte ab hostibus repente mali aliquid
oriretur: et congruum colloquium fecerunt. 23 Mo-
rabatur autem Nicanor Ierosolymis, nihilque inique
agebat, gregesque turbarum, quæ congregatæ fue-
rant, dimisit. 24 Habebat autem Iudam semper
charum ex animo, et erat viro inclinatus. 25 Ro-
gavitque eum ducere uxorem, filiosque procreare.
Nuptias fecit: quiete egit, communiterque vivebant.

2. Nicanoris cum Iuda inimicitiæ, 14, 26—15, 5

Alcimo instigante ac rege iubente

26 Alcimus autem, videns caritatem illorum ad-
invicem, et conventiones, venit ad Demetrium, et
dicebat, Nicanorem rebus alienis assentire, Iudam-
que regni insidiatorem successorem sibi destinasse.
27 Itaque rex exasperatus, et pessimis huius cri-
minationibus irritatus, scripsit Nicanori, dicens,
graviter quidem se ferre de amicitiæ conventione,
iubere tamen Machabæum citius vinctum mittere
Antiochiam.

dolose agit

28 Quibus cognitis, Nicanor consternabatur, et
graviter ferebat, si ea, quæ convenerant, irrita fa-
ceret, nihil læsus a viro. 29 Sed, quia regi resi-
stere non poterat, opportunitatem observabat, qua
præceptum perficeret.

sed ab Iuda præventus

30 At Machabæus, videns secum austerius agere
Nicanorem, et consuetum occursum ferocius exhi-
bentem, intelligens non ex bono esse austeritatem
istam, paucis suorum congregatis, occultavit se a
Nicanore.

contra templum loquitur

31 Quod cum ille cognovit fortiter se a viro
præventum, venit ad maximum et sanctissimum
templum: et sacerdotibus solitas hostias offerenti-

bus, iussit sibi tradi virum. 32 Quibus cum iura-
mento dicentibus nescire se ubi esset qui quære-
batur, extendens manum ad templum, 33 iuravit,
dicens: Nisi Iudam mihi vinctum tradideritis, istud
Dei fanum in planitiem deducam, et altare effo-
diam, et templum hoc Libero patri consecrabo.
34 Et his dictis abiit. Sacerdotes autem protenden-
tes manus in cælum, invocabant eum, qui semper
propugnator esset gentis ipsorum, hæc dicentes:
35 Tu Domine universorum, qui nullius indiges,
voluisti templum habitationis tuæ fieri in nobis.
36 Et nunc sancte sanctorum omnium Domine, con-
serva in æternum impollutam domum istam, quæ
nuper mundata est.

Raziam patrem Iudæorum in mortem pellit

37 Razias autem quidam de senioribus ab Iero-
solymis delatus est Nicanori, vir amator civitatis,
et bene audiens: qui pro affectu pater Iudæorum
appellabatur. 38 Hic multis temporibus continen-
tiæ propositum tenuit in Iudaismo, corpusque et
animam tradere contentus pro perseverantia. 39 Vo-
lens autem Nicanor manifestare odium, quod ha-
bebat in Iudæos, misit milites quingentos, ut eum
comprehenderent; 40 putabat enim, si illum de-
cepisset, se cladem Iudæis maximam illaturum.
41 Turbis autem irruere in domum eius, et ianuam
disrumpere, atque ignem admovere cupientibus,
cum iam comprehenderetur, gladio se petiit; 42 eli-
gens nobiliter mori potius, quam subditus fieri
peccatoribus, et contra natales suos indignis iniu-
riis agi. 43 Sed, cum per festinationem non certo
ictu plagam dedisset, et turbæ intra ostia irrum-
perent, recurrens audacter ad murum, præcipitavit
semetipsum viriliter in turbas: 44 quibus velociter
locum dantibus casui eius, venit per mediam cer-
vicem: 45 et cum adhuc spiraret, accensus animo,
surrexit: et cum sanguis eius magno fluxu deflue-
ret, et gravissimis vulneribus esset saucius, cursu
turbam pertransiit: 46 et stans supra quandam
petram præruptam, et iam exsanguis effectus, com-
plexus intestina sua, utrisque manibus proiecit su-
per turbas, invocans dominatorem vitæ ac spiritus,

ut hæc illi iterum redderet: atque ita vita defunc-
tus est.

sabbatum violare vult

15 1 Nicanor autem, ut comperit Iudam esse
in locis Samariæ, cogitavit cum omni im-
petu die sabbati committere bellum. 2 Iudæis vero,
qui illum per necessitatem sequebantur, dicenti-
bus: Ne ita ferociter, et barbare feceris, sed ho-
norem tribue diei sanctificationis, et honora eum,
qui universa conspicit: 3 ille infelix interrogavit,
si est potens in cælo, qui imperavit agi diem sab-
batorum. 4 Et respondentibus illis, Est Dominus
vivus ipse in cælo potens, qui iussit agi septimam
diem. 5 At ille ait: Et ego potens sum super ter-
ram, qui impero sumi arma, et negotia regis im-
pleri. Tamen non obtinuit ut consilium perficeret.

3. Nicanoris interitus miserabilis, 15, 6—37

Iudas suos hortatur

6 Et Nicanor quidem cum summa superbia erec-
tus, cogitaverat commune trophæum statuere de
Iuda. 7 Machabæus autem semper confidebat cum
omni spe auxilium sibi a Deo affuturum. 8 Et hor-
tabatur suos ne formidarent ad adventum natio-
num, sed in mente haberent adiutoria sibi facta de
cælo, et nunc sperarent ab Omnipotente sibi affu-
turam victoriam. 9 Et allocutus eos de lege, et
prophetis, admonens etiam certamina, quæ fece-
rant prius, promptiores constituit eos: 10 et ita
animis eorum erectis simul ostendebat gentium fal-
laciam, et iuramentorum prævaricationem. 11 Sin-
gulos autem illorum armavit, non clypei, et hastæ
munitione, sed sermonibus optimis, et exhortatio-
nibus, exposito digno fide somnio, per quod uni-
versos lætificavit.

apparitione Oniæ et Ieremiæ recreatur

12 Erat autem huiuscemodi visus: Oniam, qui
fuerat summus sacerdos, virum bonum et beni-
gnum, verecundum visu, modestum moribus, et
eloquio decorum, et qui a puero in virtutibus ex-
ercitatus sit, manus protendentem, orare pro omni
populo Iudæorum: 13 Post hoc apparuisse et alium

(1) 1 Mcc 7, 26.

virum ætate, et gloria mirabilem, et magni decoris
habitudine circa illum: 14 Respondentem vero
Oniam dixisse: Hic est fratrum amator, et populi
Israel: hic est, qui multum orat pro populo, et
universa sancta civitate, Ieremias propheta Dei.
15 Extendisse autem Ieremiam dextram, et dedisse
Iudæ gladium aureum, dicentem: 16 Accipe sanc-
tum gladium munus a Deo, in quo deiicies adver-
sarios populi mei Israel.

17 Exhortati itaque Iudæ sermonibus bonis valde, præparatis omnibus
de quibus extolli posset impetus, et animi iuvenum
confortari, statuerunt dimicare et confligere forti-
ter: ut virtus de negotiis iudicaret, eo quod civitas
sancta, et templum periclitarentur. 18 Erat enim
pro uxoribus, et filiis, itemque pro fratribus, et
cognatis minor sollicitudo: maximus vero et pri-
mus pro sanctitate timor erat templi. 19 Sed et
eos, qui in civitate erant, non minima sollicitudo
habebat pro his, qui congressuri erant.

20 Et, cum iam omnes sperarent iudicium futu- Dominum invocat
rum, hostesque adessent, atque exercitus esset or-
dinatus, bestiæ, equitesque opportuno in loco com-
positi, 21 considerans Machabæus adventum mul-
titudinis, et apparatum varium armorum, et fero-
citatem bestiarum, extendens manus in cælum,
prodigia facientem Dominum invocavit, qui non
secundum armorum potentiam, sed prout ipsi pla-
cet, dat dignis victoriam. 22 Dixit autem invocans
hoc modo: Tu Domine, qui misisti angelum tuum
sub Ezechia rege Iuda, et interfecisti de castris
Sennacherib centum octogintaquinque millia: 23 et
nunc dominator cælorum mitte angelum tuum bo-
num ante nos in timore, et tremore magnitudinis
brachii tui, 24 ut metuant qui cum blasphemia
veniunt adversus sanctum populum tuum. Et hic
quidem ita peroravit.

25 Nicanor autem, et qui cum ipso erant, cum Nicanorem prosternit
tubis et canticis admovebant. 26 Iudas vero, et
qui cum eo erant, invocato Deo, per orationes con-

(22) Sup 8, 19.

gressi sunt: 27 manu quidem pugnantes, sed Do-
minum cordibus orantes, prostraverunt non minus
trigintaquinque millia, præsentia Dei magnifice de-
lectati. 28 Cumque cessassent, et cum gaudio red-
irent, cognoverunt Nicanorem ruisse cum armis
suis. 29 Facto itaque clamore, et perturbatione ex-
citata, patria voce omnipotentem Dominum bene-
dicebant.

cuius caput et manum in Ierusalem suspendit

30 Præcepit autem Iudas, qui per omnia corpore
et animo mori pro civibus paratus erat, caput Ni-
canoris, et manum cum humero abscissam, Iero-
solymam perferri. 31 Quo cum pervenisset, con-
vocatis contribulibus, et sacerdotibus ad altare, ac-
cersiit et eos, qui in arce erant. 32 Et ostenso
capite Nicanoris, et manu nefaria, quam extendens
contra domum sanctam omnipotentis Dei, magni-
fice gloriatus est. 33 Linguam etiam impii Nica-
noris præcisam iussit particulatim avibus dari: ma-
num autem dementis contra templum suspendi.
34 Omnes igitur cæli benedixerunt Dominum, di-
centes: Benedictus, qui locum suum incontamina-
tum servavit. 35 Suspendit autem Nicanoris caput
in summa arce, ut evidens esset, et manifestum
signum auxilii Dei. 36 Itaque omnes communi con-
silio decreverunt nullo modo diem istum absque
celebritate præterire: 37 habere autem celebrita-
tem tertiadecima die mensis Adar, quod dicitur
voce Syriaca, pridie Mardochæi diei.

Conclusio, 15, 38—40

Epilogus auctoris

38 Igitur his erga Nicanorem gestis, et ex illis
temporibus ab Hebræis civitate possessa, ego quo-
que in his faciam finem sermonis. 39 Et si qui-
dem bene, et ut historiæ competit, hoc et ipse ve-
lim: sin autem minus digne, concedendum est mihi.
40 Sicut enim vinum semper bibere, aut semper
aquam, contrarium est: alternis autem uti, delec-
tabile: ita legentibus si semper exactus sit sermo,
non erit gratus. Hic ergo erit consummatus.

Oratio Manassæ, necnon Libri duo, qui sub libri Tertii et Quarti Esdræ nomine circumferuntur, hoc in loco, extra scilicet seriem Canonicorum Librorum, quos sancta Tridentina Synodus suscepit, et pro Canonicis suscipiendos decrevit, sepositi sunt, ne prorsus interirent, quippe qui a nonnullis sanctis Patribus interdum citantur, et in aliquibus Bibliis Latinis tam manuscriptis quam impressis reperiuntur.

ORATIO MANASSÆ
REGIS IUDA
CUM CAPTUS TENERETUR IN BABYLONE

Deum omnipotentem ac misericordem invocat

Domine omnipotens Deus patrum nostrorum, Abraham, et Isaac, et Iacob, et seminis eorum iusti, qui fecisti cælum et terram cum omni ornatu eorum, qui ligasti mare verbo præcepti tui, qui conclusisti abyssum, et signasti eam terribili et laudabili nomine tuo: quem omnia pavent, et tremunt a vultu virtutis tuæ, quia importabilis est magnificentia gloriæ tuæ, et insustentabilis ira comminationis tuæ super peccatores: immensa vero et investigabilis misericordia promissionis tuæ: quoniam tu es Dominus, altissimus, benignus, longanimis, et multum misericors, et pænitens super malitias hominum. Tu Domine, secundum multitudinem bonitatis tuæ promisisti pænitentiam, et remissionem iis, qui peccaverunt tibi, et multitudine miserationum tuarum decrevisti pænitentiam peccatoribus, in salutem.

peccata sua confitetur

Tu igitur Domine Deus iustorum, non posuisti pænitentiam iustis, Abraham, et Isaac, et Iacob, iis qui tibi non peccaverunt: sed posuisti pænitentiam propter me peccatorem: quoniam peccavi super numerum arenæ maris: multiplicatæ sunt iniquitates meæ Domine, multiplicatæ sunt iniquitates meæ, et non sum dignus intueri et aspicere altitudinem cæli, præ multitudine iniquitatum mearum. Incurvatus sum multo vinculo ferreo, ut non possim attollere caput meum, et non est respiratio mihi: quia excitavi iracundiam tuam, et malum coram te feci: non feci voluntatem tuam, et mandata tua non custodivi: statui abominationes, et multiplicavi offensiones.

remissionem eorum petit

Et nunc flecto genu cordis mei, precans a te bonitatem. Peccavi Domine, peccavi, et iniquitates meas agnosco. Quare peto rogans te, remitte mihi Domine, remitte mihi, et ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum, iratus, reserves mala mihi, neque damnes me in infima terræ loca: quia tu es Deus, Deus, inquam, pænitentium: et in me ostendes omnem bonitatem tuam, quia indignum salvabis me secundum magnam misericordiam tuam, et laudabo te semper omnibus diebus vitæ meæ: quoniam te laudat omnis virtus cælorum, et tibi est gloria in sæcula sæculorum. Amen.

LIBER ESDRÆ TERTIUS

PARS PRIOR

Iudæi ante captivitatem, 1, 1—58

1. Iosias rex egregius, 1, 1—34 (cf. 2 Par 35, 1—36, 1)

1 [1] Et fecit Iosias Pascha in Ierosolymis Domino, Pascha magnificum celebrat
et immolavit Phase quarta decima luna primi
mensis: [2] statuens sacerdotes per vices dierum
stolis amictos in templo Domini. [3] Et dixit Le-
vitis sacris servis Israel, ut sanctificarent se Do-
mino in positione sanctæ arcæ Domini, in domo,
quam ædificavit Salomon filius David rex. [4] Non
erit vobis tollere super humeros eam. Et nunc
deservite Domino vestro, et curam agite gentis
illius Israel ex parte secundum pagos et tribus
vestras, [5] secundum scripturam David regis Israel,
et secundum magnificentiam Salomonis filii eius,
omnes in templo, et secundum particulam princi-
patus paternam vestram eorum, qui stant in con-
spectu fratrum filiorum Israel. [6] Immolate Pascha,
et sacrificia parate fratribus vestris, et facite se-
cundum præceptum Domini quod datum est Moysi.
[7] Et donavit Iosias in plebem, quæ inventa est,
ovium, agnorum, et hædorum, et caprarum tri-
ginta millia, vitulos tria millia. [8] Hæc de regalibus
data sunt secundum promissionem populo: et sa-
cerdotibus in Pascha, oves numero duo millia, ac
vituli centum. [9] Et Iechonias, et Semeias, et Na-
thanael fratres, et Hasabias, et Oziel, et Coraba
in Phase, oves quinque millia, vitulos quingentos.

10 Et hæc cum fierent eleganter, steterunt sacer-
dotes et Levitæ habentes azyma per tribus. 11 Et
secundum partes principatus patrum in conspectu
populi offerebant Domino, secundum ea quæ in
libro Moysi scripta sunt: 12 et assaverunt Phase
igni prout oportebat: et hostias coxerunt in emo-
lis, et in ollis cum benevolentia: 13 et attulerunt
omnibus qui erant ex plebe: et post hæc parave-
runt sibi et sacerdotibus: 14 Sacerdotes enim of-
ferebant adipes, usque dum finita esset hora: et
Levitæ paraverunt sibi, et fratribus suis, filiis Aa-
ron. 15 Et sacri cantores filii Asaph erant per or-
dinem secundum præceptum David, et Asaph, et
Zacharias, et Ieddimus, qui erat a rege. 16 Et
ostiarii per singulas ianuas, ita ut non prævarica-
retur unusquisque suam: fratres enim illorum pa-
raverunt illis. 17 Et consummata sunt quæ perti-
nebant ad sacrificium Domini. 18 In illa die ege-
runt Phase, et offerebant hostias super Domini
sacrificium, secundum præceptum regis Iosiæ. 19 Et
egerunt filii Israel, qui inventi sunt in tempore
illo, Phase: et diem festum azymorum per dies
septem: 20 et non est celebratum Phase tale in
Israel, a temporibus Samuelis prophetæ: 21 et om-
nes reges Israel non celebraverunt tale Pascha
quale egit Iosias, et Sacerdotes, et Levitæ, et Iu-
dæi, et omnis Israel, qui inventi sunt in commo-
ratione Ierosolymis. 22 Octavo decimo anno, re-
gnante Iosia celebratum est Phase.

Dominum timet

23 Et directa sunt opera Iosiæ in conspectu Do-
mini sui in corde pleno metuentis: 24 et quæ
circa illum quidem conscripta sunt, in pristinis tem-
poribus de eis, qui peccaverunt, quique irreligiosi
fuerunt in Dominum præ omni gente, et qui non
quæsierunt verba Domini super Israel.

contra Pharaonem pugnans in Mageddo vulnera-

25 Et post omnem actum hunc Iosiæ, ascendit
Pharao rex Ægypti, veniens in Charcamis ab iti-
nere super Euphratem, et exiit obviam illi Iosias.
26 Et misit rex Ægypti ad Iosiam, dicens: Quid
mihi et tibi est rex Iudæ? 27 Non sum missus
a Domino ut pugnem contra te: super Euphratem

enim bellum meum est, festinans descende.
28 Et non est reversus Iosias super currum: sed expugnare eum conabatur, non attendens verbum prophetæ ex ore Domini:
29 sed constituit ad eum bellum in campo Mageddo. Et descenderunt principes ad regem Iosiam.
30 Et dixit rex pueris suis, Amovete me a prœlio, infirmatus sum enim valde. Et statim amoverunt eum pueri ipsius de acie.
31 Et ascendit super currum secundarium suum: et perveniens Ierosolymam, vita functus est, et sepultus est in paterno sepulcro.
32 Et in tota Iudæa lugebant Iosiam: et qui præsidebant, cum uxoribus lamentabant eum usque in hunc diem. Et datum est hoc fieri semper in omne genus Israel.

tur et in Ierusalem moritur

33 Hæc autem præscripta sunt in libro historiarum regum Iudæ: et singula gesta actus Iosiæ, et eius gloria et intellectus eius in lege Domini: quæque gesta sunt ab eo, et quæ non scripta sunt in libro regum Israel et Iudæ:
34 Et assumentes, qui erant ex gente Iechoniam filium Iosiæ, constituerunt regem pro Iosia patre suo, cum esset annorum trigintatrium.

reliqua in historia regum Israel et Iuda

2. Ultimi reges mali, 1, 35—58 (cf. 2 Par 36, 2—21)

35 Et regnavit super Israel mensibus tribus. Et amovit eum rex Ægypti, ne regnaret in Ierosolymis:
36 et mulctavit gentem argenti talenta centum, et auri talentum unum.
37 Et constituit rex Ægypti Ioacim fratrem ipsius, regem Iudæ et Ierusalem:
38 et alligavit magistratus Ioaçim, et Zaracelem fratrem suum, et apprehendens reduxit in Ægyptum.

Iechonias vel potius Ioachaz in Ægyptum ducitur

39 Annorum erat Ioacim vigintiquinque, cum regnare cœpisset in terra Iuda et Ierusalem: et fecit malum in conspectu Domini.
40 Post hunc autem ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, et alligans eum in æreo vinculo, perduxit in Babyloniam:
41 et sacra vasa Domini accepit Nabuchodonosor, et tulit et consecravit in templo suo in Babylonia.
42 Nam de immunditia illius, et irreligiositate scrip-

Ioacim seu Eliacim

tum est in libro temporum regum. 43 Et regnavit
Ioachin filius eius pro eo.

Ioachin seu Iechonias

Cum autem constitutus esset rex, erat annorum
decem et octo. 44 Regnavit autem menses tres,
et dies decem in Ierusalem, et fecit malum in con-
spectu Domini: 45 et post annum mittens Nabu-
chodonosor, transmigravit eum in Babyloniam si-
mul cum sacris vasis Domini.

Sedecias

46 Et constituit Sedeciam regem Iuda, et Ieru-
salem, cum esset annorum viginti unius: regnavit
autem annis undecim. 47 Et fecit malum in con-
spectu Domini, et non est veritus a verbis, quæ
dicta sunt ab Ieremia propheta ex ore Domini:
48 et adiuratus a rege Nabuchodonosor, periurans
discessit: et indurata cervice sua, et corde suo,
transgressus est legitima Domini Dei Israel.

cum populo perverso

49 Et duces populi Domini multa inique gesse-
runt, et impie egerunt super omnes immunditias
gentium: et polluerunt templum Domini quod sanc-
tum erat in Ierosolymis. 50 Et misit Deus patrum
ipsorum per angelum suum revocare eos, propter
quod parceret illis, et tabernaculo suo. 51 Ipsi
vero subsannabant in angelis suis: et qua die lo-
cutus est Dominus, erant illudentes prophetis eius.

in Babyloniam ducuntur

52 Qui usque ad iracundiam concitatus est super
gentem suam propter irreligiositatem suam, et
præcepit ascendere reges Chaldæorum. 53 Hi oc-
ciderunt iuvenes eorum in gladio, in circuitu sancti
templi eorum, et non pepercerunt iuveni, et seni,
et virgini, et adolescenti: 54 sed omnes traditi
sunt in manus ipsorum: et omnia sacra vasa Do-
mini, et regales apothecas resumentes, tulerunt in
Babyloniam, 55 et incenderunt domum Domini,
et demolierunt muros Ierusalem: et turres eius
incenderunt igne, 56 et consummaverunt omnia
honorifica eius, et ad nihilum redegerunt, et reli-
quos a gladio duxerunt in Babylonem. 57 Et erant
servi illius usque dum regnarent Persæ in reple-
tione verbi Domini in ore Ieremiæ: 58 quousque
benigne ageret terra sabbata sua, omni tempore

desertionis suæ sabbatizavit in applicatione anno-
rum septuaginta septem.

PARS ALTERA

Iudæi post captivitatem, 2, 1—9, 56

1. Reditus eorum Zorobabel duce, 2, 1—7, 15

1. Acta regis Cyri, 2, 1—15 (cf. Esr 1, 1—11)

2 1 Regnante Cyro rege Persarum in consum- Reditionem captivorum permittit
matione verbi Domini in ore Ieremiæ, 2 sus-
citavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, et
prædicavit in toto regno suo simul per scripturam,
3 dicens: Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Me con-
stituit regem orbi terrarum Dominus Israel, Do-
minus excelsus, 4 et significavit mihi ædificare
domum sibi in Ierusalem, quæ est in Iudæa. 5 Si
quis est ex genere vestro, dominus ipsius ascendat
cum eo in Ierusalem. 6 Quotquot ergo circa loca
habitant, adiuvent eos qui sunt in loco ipso, in
auro et argento, 7 in dationibus cum equis et iu-
mentis, cumque aliis quæ secundum vota appo-
nuntur in ædem Domini quæ est in Ierusalem.
8 Et stantes principes tribuum, pagorum, et Iu- ac revertentibus vasa templi restituit
dææ ex tribu Beniamin, et Sacerdotes et Levitæ,
quos excitavit Dominus ascendere et ædificare do-
mum Domini quæ est in Ierusalem, et qui erant
in circuitu eorum, 9 adiuverunt in omni auro et
argento eius, et iumentis, et votis compluribus
multi quorum sensus excitatus est. 10 Et Cyrus
rex protulit vasa sacra Domini, quæ transtulit Na-
buchodonosor rex Babylonis ex Ierusalem, et con-
secravit ea idolo suo; 11 et proferens ea Cyrus
rex Persarum, tradidit Mithridato, qui erat super
thesauros ipsius. 12 Per hunc autem tradita sunt
Salmanasaro præsidi Iudææ. 13 Horum autem hic
numerus. Libatoria argentea duo millia quadrin-
genta, athiscæ argenteæ triginta: phialæ aureæ tri-
ginta, item argenteæ duo millia quadringentæ, et

alia vasa mille. 14 Omnia autem vasa aurea et ar-
gentea, quinque millia octingenta sexaginta. 15 Et
enumerata sunt Salmanasaro simul cum his qui
ex captivitate Babyloniæ venerant in Ierosolymam.

2. Acta regis Artaxerxis, 2, 16—31 (cf. Esr 4, 7—24)

Propter delationem

16 In Artaxerxis autem regis Persarum tempo-
ribus scripserunt ei de his qui habitabant in Iudæa
et Ierusalem, Balsamus, et Mithridatus, et Sabel-
lius, et Rathimus, Balthemus, Samelius scriba, et
reliqui habitantes in Samaria, et ceteris locis sub-
iectam epistolam regi Artaxerxi. 17 DOMINE,
pueri tui Rathimus ab accidentibus, et Sabellius
scriba, et reliqui curiæ tuæ iudices in Cœlesyria,
et Phœnice. 18 Et nunc notum sit domino regi,
quoniam Iudæi qui ascenderunt a vobis ad nos,
venientes in Ierusalem civitatem refugam et pes-
simam, ædificant furnos eius, et statuunt muros,
et templum suscitant. 19 Quod si civitas ista, et
muri consummati fuerint, non tantum tributa non
sustinebunt pendere, sed etiam regibus resistent.
20 Et quia id agitur circa templum, recte haberi
arbitrati sumus non despicere hoc ipsum: 21 sed
notum facere domino regi, ut si videbitur, rex,
quæratur in libris patrum tuorum, 22 et invenies
in admonitionibus scripta de his, et scies quoniam
civitas ista fuit refuga, et reges, et civitates con-
cutiens, 23 et Iudæi refugæ, et prœlia committen-
tes in ea ab æterno, ob quam causam civitas ista
deserta est. 24 Nunc ergo notum facimus, domine
rex, quoniam si civitas hæc ædificata fuerit, et
huius muri erecti fuerint, descensus tibi non erit
in Cœlesyriam, et Phœnicen:

ædificationem urbis prohibet

25 Tunc scripsit rex Rathimo, qui scribebat ac-
cidentia, et Balthemo, et Sabellio scribæ, et ceteris
constitutis, et habitantibus in Syria, et Phœnice,
ea quæ subiecta sunt. 26 LEGI epistolam quam
misistis mihi. Præcepi ergo inquiri, et inventum
est, quoniam civitas illa est ab ævo regibus resi-
stens, 27 et homines refugæ, et prœlia in ea effi-
cientes, et reges fortissimi erant in Ierusalem do-

minantes, et tributa exigentes a Cœlesyria, et
Phœnice. 28 Nunc ergo præcepi prohibere homi-
nes illos ædificare civitatem, et prohibere ne quid
ultra hæc fiant: 29 sed nec procedant in plurimum,
ex quo sunt malitiæ, ita ut regibus molestia im-
portetur.

30 Tunc recitatis his quæ a rege Artaxerxe scripta
fuerant, Rathimus, et Sabellius scriba, et qui cum
his constituti erant iungentes festinanter venerunt
in Ierusalem cum equitatu, et turba, et agmine:
31 cœperuntque ædificantes prohibere, et vacabant
ab ædificatione templi in Ierusalem, usque secundo
anno regni Darii regis Persarum.

quæ intermittitur

3. Acta regis Darii, 3, 1—5, 6

3 1 Rex Darius fecit cœnam magnam omnibus
vernaculis suis, et omnibus magistratibus Me-
diæ et Persidis, 2 et omnibus purpuratis, et præ-
toribus, et consulibus, et præfectis sub illo ab India
usque Æthiopiam, centum viginti septem provin-
ciis. 3 Et cum manducassent, et bibissent, et sa-
tiati reverterentur, tunc Darius rex ascendit in cu-
biculum suum, et dormivit, et expergefactus est.

Rege dormiente

4 Tunc illi tres iuvenes corporis custodes, qui
custodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri:
5 Dicamus unusquisque nostrum sermonem qui
præcellat: et cuiuscumque apparuerit sermo sa-
pientior alterius, dabit illi rex Darius dona magna,
6 purpura cooperiri, et in auro bibere, et super
aurum dormire, et currum aureo freno, et cydarim
byssinam, et torquem circa collum: 7 et secundo
loco sedebit a Dario propter sapientiam suam, et
cognatus Darii vocabitur. 8 Tunc scribentes singuli
suum verbum signaverunt, et posuerunt subtus
cervical Darii regis, 9 et dixerunt, Cum surrexe-
rit rex, dabimus illi scripta nostra: et quodcumque
iudicaverit rex e tribus, et magistratus Persidis,
quoniam verbum eius sapientius est, ipsi dabitur
victoria sicut scriptum est. 10 Unus scripsit: Forte
est vinum. 11 Alius scripsit: Fortior est rex.

tres custodes corporis eius rem fortiorem litteris consignant

12 Tertius scripsit: Fortiores sunt mulieres: super
omnia autem vincit veritas.

in consilio publico

13 Et cum surrexisset rex, acceperunt scripta
sua, et dederunt illi, et legit. 14 Et mittens vo-
cavit omnes magistratus Persarum, et Medos, et
purpuratos, et prætores, et præfectos: 15 et se-
derunt in concilio: et lecta sunt scripta coram
ipsis. 16 Et dixit, Vocate adolescentes, et ipsi in-
dicabunt verba sua. Et vocati sunt, et introierunt.
17 Et dixit illis, Indicate nobis de his quæ scripta
sunt.

primus fortitudinem vini

Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine vini,
18 et dixit, Viri, quam prævalet vinum omnibus
hominibus qui bibunt illud! seducit mentem. 19 Item-
que regis et orphani facit mentem vanam. Item
servi ac liberi, pauperis ac divitis, 20 et omnem
mentem convertit in securitatem et iucunditatem,
et non meminit omnem tristitiam et debitum, 21 et
omnia præcordia facit honesta, et non meminit re-
gem nec magistratum, et omnia per talenta loqui
facit. 22 Et non meminerunt, cum biberunt, ami-
citiam, nec fraternitatem: sed non multum post
sumunt gladios. 23 Et cum a vino merserint et
surrexerint, non meminerunt quæ gesserunt. 24 O
viri, num præcellit vinum? quis sic cogitat facere?
Et tacuit hoc dicto.

et secundus fortitudinem regis demonstrat

4 1 Et inchoavit sequens dicere, qui dixit de for-
titudine regis. 2 O viri, num præcellunt ho-
mines, qui terram et mare obtinent, et omnia quæ
in eis sunt? 3 Rex autem super omnia præcellit,
et dominatur eorum: et omne quodcumque dixerit
illis, faciunt. 4 Et si miserit illos ad bellatores,
vadunt, et demoliuntur montes, et muros, et turres.
5 Iugulantur, et iugulant, et regis verbum non præ-
tereunt, nam si vicerint, afferunt regi omnia quæ-
cumque prædati fuerint. 6 Similiter et alii omnes,
et quotquot non militant, nec pugnant, sed colunt
terram: rursum cum fuerint metentes, afferunt
tributa regi: 7 et ipse unus solus si dixerit occi-
dite, occidunt: dixerit remittite, remittunt: 8 di-
xerit percutite, percutiunt: dixerit exterminate, ex-

terminant: dixerit ædificate, ædificant: 9 dixerit
excidite, excidunt: dixerit plantate, plantant: 10 et
omnis plebs, et virtutes eum obaudiunt, et super
hoc ipse recumbit, et bibit, et dormit. 11 Hi au-
tem custodiunt in circuitu eum, et non possunt ire
singuli, et facere opera sua, sed in dicto obaudien-
tes sunt ei. 12 Viri, quomodo non præcellit rex
qui sic diffamatur? Et tacuit.

13 Tertius qui dixerat de mulieribus et veritate,
hic est Zorobabel, cœpit loqui. 14 Viri, non ma-
gnus rex, et multi homines, nec vinum præcellit.
Quis est ergo qui dominatur eorum? 15 Nonne mu-
lieres genuerunt regem, et omnem populum, qui
dominatur mari et terræ: 16 et ex illis nati sunt,
et ipsæ educaverunt eos qui plantaverunt vineas
ex quibus vinum fit? 17 Et ipsæ faciunt stolas
omnium hominum, et ipsæ faciunt gloriam homi-
nibus, et non possunt homines separari a mulieri-
bus. 18 Si congregaverint aurum et argentum, et
omnem rem speciosam et viderint mulierem unam
bono habitu et bona specie, 19 omnia hæc relin-
quentes in eam intendunt, et aperto ore conspi-
ciunt, et eam alliciunt magis quam aurum et argen-
tum, et omnem rem pretiosam. 20 Homo patrem
suum relinquit qui enutriit illum, et suam regio-
nem, et ad mulierem se coniungit. 21 Et cum
muliere remittit animam: et neque patrem memi-
nit, neque matrem, neque regionem. 22 Et hinc
oportet vos scire: quoniam mulieres dominantur
vestri. Nonne doletis? 23 Et accipit homo gla-
dium suum, et vadit in viam facere furta, et ho-
micidia, et mare navigare et flumina, 24 et leonem
videt, et in tenebris ingreditur: et cum furtum fe-
cerit, et fraudes et rapinas amabili suæ affert. 25 Et
iterum, diligit homo uxorem suam magis quam pa-
trem aut matrem. 26 Et multi dementes facti sunt
propter uxores suas: et servi facti sunt propter
illas: 27 et multi perierunt et iugulati sunt, et pec-
caverunt propter mulieres. 28 Et nunc credite mihi,
quia magnus est rex in potestate sua: quoniam
omnes regiones verentur tangere eum. 29 Vide-

tertius vero Zorobabel fortitudinem mulierum

bam tamen Apemen filiam Bezacis, mirifici concu-
binam regis, sedentem iuxta regem ad dexteram,
30 et auferentem diadema de capite eius, et impo-
nentem sibi, et palmis cædebat regem de sinistra
manu. 31 Et super hæc aperto ore intuebatur eam:
et si arriserit ei, ridet; nam si indignata ei fuerit,
blanditur, donec reconcilietur in gratiam. 32 O viri,
cur non sunt fortiores mulieres? Magna est terra,
et excelsum est cælum: quis ista agit?

ac præcipue veritatis comprobat

33 Et tunc rex, et purpurati intuebantur in alter-
utrum. Et inchoavit loqui de veritate. 34 O viri,
nonne fortes sunt mulieres? Magna est terra, et
excelsum est cælum: et velox cursus solis con-
vertit in gyro cælum in locum suum in una die.
35 Nonne magnificus est qui hæc facit, et veritas
magna, et fortior præ omnibus? 36 Omnis terra
veritatem invocat, cælum etiam ipsam benedicit,
et omnia opera moventur, et tremunt eam, et non
est cum ea quicquam iniquum. 37 Vinum iniquum,
iniquus rex, iniquæ mulieres, iniqui omnes filii ho-
minum, et iniqua illorum omnia opera, et non est
in ipsis veritas, et in sua iniquitate peribunt: 38 et
veritas manet, et invalescit in æternum, et vivit,
et obtinet in sæcula sæculorum. 39 Nec est apud
eam accipere personas, neque differentias: sed quæ
iusta sunt facit omnibus, iniustis ac malignis, et
omnes benignantur in operibus eius. 40 Et non
est in iudicio eius iniquum, sed fortitudo, et re-
gnum, et potestas et maiestas omnium ævorum.
Benedictus Deus veritatis.

omnibus applaudentibus

41 Et desiit loquendo. Et omnes populi clama-
verunt, et dixerunt, Magna est veritas, et præ-
valet.

Zorobabeli ædificationem urbis et templi ac restitutionem vasorum petenti

42 Tunc rex ait illi, Pete, si quid vis amplius,
quam quæ scripta sunt, et dabo tibi, secundum
quod inventus es sapientior proximis, et proximus
mihi sedebis, et cognatus meus vocaberis. 43 Tunc
ait regi, Memor esto voti tui, quod vovisti, ædifi-
care Ierusalem, in die qua regnum accepisti: 44 et
omnia vasa quæ accepta sunt ex Ierusalem, re-
mittere, quæ separavit Cyrus, quando mactavit Ba-

bylonium, et voluit remittere ea ibi. 45 Et tu vo-
visti ædificare templum quod incenderunt Idu-
mæi, quando exterminata est Iudæa a Chaldæis.
46 Et nunc hoc est quod postulo Domine, et quod
peto, hoc est maiestas quod a te postulo, ut facias
votum quod vovisti regi cæli ex ore tuo.

47 Tunc surgens Darius rex, osculatus est illum: Darius libertatem Iudæorum aliaque privilegia concedit
et scripsit epistolas ad omnes dispensatores, et
præfectos, et purpuratos, ut deducerent eum, et
eos qui cum illo erant, omnes ascendentes ædifi-
care Ierusalem. 48 Et omnibus præfectis, qui erant
in Syria, et Phœnice, et Libano scripsit epistolas,
ut traherent ligna cedrina a Libano in Ierusalem,
ut ædificarent cum eis civitatem. 49 Et scripsit
omnibus Iudæis qui ascendebant a regno in Iudæ-
am pro libertate, omnem potentem, et magistra-
tum, et præfectum non supervenire ad ianuas ip-
sorum, 50 et omnem regionem quam obtinuerant
immunem esse eis, et Idumæi relinquant castella
quæ obtinent Iudæorum, 51 et in structuram tem-
pli dare per singulos annos talenta viginti, usque
dum perædificaretur: 52 et super sacrarium holo-
cautomata ustulare quotidie, sicut habent præcep-
tum: alia talenta decem offerre per singulos annos,
53 et omnibus qui procedunt a Babylonia condere
civitatem: ut esset libertas tam ipsis quam filiis
eorum, et omnibus sacerdotibus qui præcedunt:
54 Scripsit autem et quantitatem, et sacram stolam
iussit dari, in qua deservirent; 55 et Levitis scrip-
sit dare præcepta, usque in diem qua consumma-
bitur domus, et Ierusalem exstruetur: 56 et om-
nibus custodientibus civitatem scripsit dari ei sor-
tes et stipendia. 57 Et dimisit omnia vasa quæ-
cumque separaverat Cyrus a Babylonia, et omnia
quæcumque dixit Cyrus, et ipse præcepit fieri, et
mitti Ierusalem.

58 Et cum processisset ille adolescens, elevans illis lætantibus ac Deo benedicentibus
faciem in Ierusalem, benedixit regem cæli, 59 et
dixit, Abs te est victoria, et abs te est sapientia
et claritas. Et ego servus tuus sum. 60 Benedic-
tus es qui dedisti mihi sapientiam, et tibi confite-

bor Domine Deus patrum nostrorum. 61 Et acce-
pit epistolas, et profectus est in Babyloniam. Et
venit, et nuntiavit fratribus suis omnibus qui fue-
runt in Babylonia: 62 et benedixerunt Deum pa-
trum suorum, quoniam dedit illis remissionem et
refrigerium, 63 ut ascenderent et ædificarent Ieru-
salem, et templum ubi nominatum est nomen eius
in ipso, et exsultaverunt cum musicis et lætitia
diebus septem.

eosque in Ierusalem deducit

5 1 Post hæc autem electi sunt, ut ascenderent
principes pagorum per domos, et tribus suas,
et uxores illorum, et filii et filiæ eorum, et servi
et ancillæ ipsorum, et pecora eorum. 2 Et Darius
rex misit una cum eis equites mille, donec dedu-
cerent eos in Ierusalem cum pace, et cum musicis
et cum tympanis et tibiis. 3 Et omnes fratres erant
ludentes, et fecit eos ascendere simul cum eis. 4 Et
hæc sunt nomina virorum, qui ascenderunt per
pagos suos in tribus, et in partem principatus ip-
sorum. 5 Sacerdotes: Filii Phinees, filii Aaron, Ie-
sus filius Iosedec, Ioacim filius Zorobabel filii Sa-
lathiel de domo David, ex progenie Phares, de tribu
Iuda, 6 qui locutus est sub Dario rege Persarum
sermones mirificos in secundo anno regni ipsius
mense Nisan primo.

4. Numerus, oblationes, habitatio reversorum, 5, 7—46
(cf. Esr 2, 1—70)

Numerus

7 Sunt autem hi, qui ascenderunt ex Iudæa de
captivitate transmigrationis, quos transmigravit Na-
buchodonosor rex Babyloniæ in Babylonem, et re-
versus est in Ierusalem. 8 Et requisivit partem
Iudææ unusquisque in civitatem suam, qui vene-
runt cum Zorobabel, et Iesu, Nehemias, Areores,
Elimeo, Emmanio, Mardocheo, Beelsuro, Mechpsa-
tochor, Olioro. Emonia unus de principibus eorum.

virorum populi

9 Et numerus a gentilibus eorum, ex præpositis
eorum filii Phares, duo millia centum septuaginta-
duo: 10 filii Ares, tria millia centum quinquaginta-
septem: 11 filii Phœmo, centum quadraginta duo:
in filiis Iesu et Ioabes, mille trecenti duo: 12 filii

Demu, duo millia quadringenti septuaginta: filii
Choraba, ducentiquinque: filii Banica, centum sexa-
gintaocto: 13 filii Bebech, quadringentitres: filii
Archad, quadringenti vigintiseptem: 14 filii Cham,
trigintaseptem: filii Zoroar, duo millia sexaginta-
septem: filii Adin, quadringenti sexaginta unus:
15 filii Aderectis, centum octo: filii Ciaso et Zelas,
centum septem: filii Azoroc, quadringenti triginta-
novem: 16 filii Iedarbone, centum triginta duo:
filii Ananiæ, centum triginta: filii Asoni, nonaginta:
17 filii Marsar, quadringenti viginti duo: filii Zaba-
rus, nonagintaquinque: filii Sepolemon, centum vi-
gintitres: 18 filii Nepopas, quinquagintaquinque:
filii Nechanatus, centum quinquagintaocto: filii Ce-
bethamus, centum trigintaduo: 19 filii Crearpatros,
qui Enocadies, et Modiæ, quadringenti vigintitres:
qui ex Gramas et Gabea, centum viginti unus:
20 qui ex Besselon, et Ceagge, sexagintaquinque:
qui ex Bastaro, centum vigintiduo: 21 Qui ex Be-
chenobes, quinquagintaquinque: filii Liptis, centum
quinquagintaquinque: filii Labonni, trecenti quin-
quagintaseptem: 22 filii Sichem, trecenti septua-
ginta: filii Suadon, et Cliomus, trecenti septuaginta-
octo: 23 filii Ericus, duo millia centum quadra-
gintaquinque: filii Anaas, trecenti septuaginta.
Sacerdotes: 24 Filii Ieddus, filii Euther, filii Elia- sacerdotum
sib, trecenti septuagintaduo: filii Emerus, ducenti
quinquagintaduo: 25 filii Phasurii, trecenti quin-
quagintaseptem: filii Caree, ducenti vigintiseptem.
26 Levitæ: Filii Iesu in Caduhel, et Bamis, et Levitarum
Serebias, et Edias, septuagintaquattuor; omnis nu-
merus a duodecimo anno, triginta millia quadrin-
genti sexagintaduo, 27 filii, et filiæ, et uxores, om-
nis computatio, quadraginta millia ducenti quadra-
gintaduo. 28 Filii sacerdotum, qui psallebant in
templo: filii Asaph, centum vigintiocto. 29 Ostiarii
vero: filii Esmenni, filii Azer, filii Amon, filii Ac-
cuba, Topa filii Tobi, omnes centum trigintanovem.
30 Sacerdotes servientes in templo: filii Sel, filii servorum templi
Gaspha, filii Tobloch, filii Cariæ, filii Su, filii Hellu,
filii Labana, filii Armacha, filii Accub, filii Utha, filii

Cetha, filii Aggab, filii Obai, filii Anani, filii Canna,
filii Geddu, 31 filii An, filii Radin, filii Desanon,
filii Nachoba, filii Caseba, filii Gaze, filii Ozui, filii
Sinone, filii Attre, filii Hasten, filii Asiana, filii Ma-
nei, filii Nasissim, filii Accusu, filii Agista, filii Azui,
filii Favon, filii Phasalon, 32 filii Meedda, filii Phusa,
filii Caree, filii Barcus, filii Saree, filii Coesi, filii
Nasith, filii Agisti, filii Pedon.

servorum Salomonis

33 Salomon filii eius, filii Asophot, filii Phasida,
filii Celi, filii Dedon, filii Gaddahel, filii Sephegi,
34 filii Aggia, filii Sachareth, filii Sabathen, filii
Caroneth, filii Malsith, filii Amæ, filii Sasus, filii
Addus, filii Suba, filii Eura, filii Rahotis, filii Phas-
phat, filii Malmon. 35 Omnes sacro servientes, et
pueri Salomonis, quadringenti octogintaduo.

filiorum originis dubiæ

36 Hi sunt filii qui ascenderunt a Thelmela, Tel-
harsa: principes eorum, Carmellam, et Careth:
37 et non poterant edicere civitates suas, et pro-
genies suas, quemadmodum sint ex Israel. Filii
Dalari, filii Tubal, filii Nechodaici, 38 ex sacerdo-
tibus, qui fungebantur sacerdotio: et non sunt in-
venti filii Obia, filii Achisos, filii Addin, qui acce-
pit uxorem ex filiabus Phargeleu: 39 et vocati
sunt nomine eius, et horum quæsita est generis
scriptura in pædatura, et non est inventa, et pro-
hibiti sunt sacerdotio fungi. 40 Et dixit illis Ne-
hemias et Astharas, Ne participentur sancta, donec
exsurgat pontifex doctus in ostensionem et veri-
tatem.

totius multitudinis

41 Omnis autem Israel erat exceptis servis et
ancillis, quadraginta duo millia trecenti quadraginta.
42 Servi horum et ancillæ, septem millia trecenti
triginta septem. Cantores et cantatrices, ducenti
sexagintaquinque. 43 Cameli, quadringenti triginta-
quinque. Equi septem millia trigintasex. Muli,
ducenta millia quadragintaquinque. Subiugalia, quin-
que millia vigintiquinque.

oblationes principum

44 Et de præpositis ipsis per pagos, dum veni-
rent in templum Dei, quod erat in Ierusalem, in-
novare et suscitare templum in loco suo, secun-
dum suam virtutem: 45 et dari in templum the-

saurum operum sacrum auri mnas duodecim millia,
et mnas argenti quinque millia, et stolas sacerdo-
tales centum.
46 Et habitaverunt Sacerdotes et Levitæ, et qui
exierant de plebe in Ierusalem et in regione, et
sacri cantores, et ostiarii, et omnis Israel in regio-
nibus suis.

habitatio reversorum

5. Exstructio altaris holocaustorum, 5, 47—53 (cf. Esr 3, 1—6)

47 Instante autem septimo mense, cumque essent
filii Israel unusquisque in suis rebus, convenerunt
unanimes in atrium, quod erat ante ianuam orien-
talem. 48 Et stantes Iesus filius Iosedec, et fratres
eius sacerdotes, et Zorobabel filius Salathiel, et
huius fratres, paraverunt altare, 49 ut offerrent
super illud holocautomata, secundum quæ in libro
Moysi hominis Dei scripta sunt. 50 Et convene-
runt ibi ex aliis nationibus terræ, et erexerunt sa-
crarium in loco suo omnes gentes terræ, et offere-
bant hostias, et holocautomata Domino matutina.
51 Et egerunt scenopegiam, et diem sollemnem,
sicut præceptum est in lege: et sacrificia quotidie,
sicut oportebat: 52 et post hæc oblationes insti-
tutas, et hostias sabbatorum, et neomeniarum, et
dierum sollemnium omnium sanctificatorum. 53 Et
quotquot vovebant Domino a neomenia septimi
mensis, cœperunt hostias offerre Deo, et templum
Domini nondum erat ædificatum.

Holocausta offeruntur et festa celebrantur

6. Ædificatio templi Dei inchoatur et impeditur, 5, 54—73 (cf. Esr 3, 7—4, 5)

54 Et dederunt pecuniam lapidariis et fabris, et
potum et pabula cum gaudio. 55 Et dederunt carra
Sidoniis, et Tyriis, ut transveherent illis de Libano
trabes cedrinas, et facerent rates in Ioppe portu,
secundum decretum quod scriptum erat eis a Cyro
rege Persarum.
56 Et in secundo anno venientes in templum Dei
in Ierusalem, mense secundo inchoavit Zorobabel
filius Salathiel, et Iosue filius Iosedec, et fratres

Ædificatio præparatur

fundamenta iaciuntur

ipsorum, et sacerdotes et Levitæ, et omnes qui
venerant de captivitate in Ierusalem: 57 et funda-
verunt templum Dei novilunio secundi mensis se-
cundi anni cum venissent in Iudæam et Ierusalem.
58 Et statuerunt Levitas a viginti annis, super opera
Domini: et stetit Iesus et filius eius, et fratres om-
nes Levitæ conspirantes, et exsecutores legis, fa-
cientes opera in domo Domini.

aliis lætantibus aliis flentibus

59 Et steterunt sacerdotes habentes stolas cum
tubis: et Levitæ filii Asaph, habentes cymbala,
60 collaudantes Dominum, et benedicentes secun-
dum David regem Israel. 61 Et cantabant canti-
cum Domino, quoniam dulcedo eius, et honor in
sæcula super omnem Israel. 62 Et omnis populus
tuba cecinerunt, et proclamaverunt voce magna,
collaudantes Dominum in suscitatione domus Do-
mini. 63 Et venerunt ex sacerdotibus et Levitis,
et præsidentibus secundum pagos senioribus, qui
viderant pristinam domum: 64 et ad huius ædifi-
cationem cum clamore et planctu magno, et multi
cum tubis et gaudio magno: 65 in tantum ut po-
pulus non audiret tubas propter planctum populi.
Turba enim erat tubis canens magnifice, ita ut
longe audiretur.

ædificatio usque ad Darium a Samaritanis impeditur

66 Et audierunt inimici tribus Iudæ, et Benia-
min, et venerunt scire quæ esset vox tubarum.
67 Et cognoverunt quoniam qui erant ex captivi-
tate, ædificant templum Domino Deo Israel. 68 Et
accedentes ad Zorobabel et Iesum, præpositos pa-
gorum, dixerunt eis, Ædificabimus una vobiscum:
69 Similiter enim audivimus Dominum vestrum,
et ipsi pariter incedimus a diebus Asbazareth regis
Assyriorum, qui transmigravit nos huc. 70 Et di-
xit illis Zorobabel, et Iesus, et principes pagorum
Israel, 71 Non est nobis et vobis ædificare domum
Dei nostri; nos enim soli ædificabimus Domino
Israel secundum ea quæ præcepit nobis Cyrus rex
Persarum. 72 Gentes autem terræ incumbentes
his qui sunt in Iudæa, et levantes opus ædificatio-
nis et insidias, et populos adducentes prohibebant
eos ædificare, 73 et aggressuras exercentes im-

pedierunt, ne consummaretur ædificium omni tempore vitæ Cyri regis, et protraxerunt structuram per biennium usque ad Darii regnum.

7. Ædificatio templi repetitur et absolvitur, 6, 1—7, 5 (cf. Esr 5, 1—6, 15)

6 1 In secundo autem anno regni Darii prophe- Aggæo et Zacharia exhortantibus repetitur
tavit Aggæus, et Zacharias filius Addin pro-
phetæ apud Iudæam et Ierusalem in nomine Dei
Israel super eos. 2 Tunc stans Zorobabel filius
Salathiel, et Iesus filius Iosedec, inchoaverunt ædi-
ficare domum Domini, quæ est in Ierusalem: 3 cum
adessent eis prophetæ Domini, et adiuvarent eos.
In ipso tempore venit ad illos Sisennes subre- dux regionis hanc rem ad Darium refert
gulus Syriæ, et Phœnicis, et Satrabuzanes, et so-
dales eius, 4 et dixerunt eis, Quo præcipiente
vobis domum hanc ædificatis, et tectum istud, et
alia omnia perficitis? et qui sunt structores qui
hæc ædificant? 5 Et habuerunt gratiam visitatione
facta super eos, qui erant ex captivitate a Domino
seniores Iudæorum. 6 Et non sunt impediti ædi-
ficare, donec significaretur Dario de omnibus istis,
et responsum acciperetur.
7 Exemplum epistolæ, quam miserunt Dario. epistolam sequentem scribens
SISENNES subregulus Syriæ, et Phœnicis, et Sa-
trabuzanes, et sodales eius in Syria, et Phœnice
præsides, regi Dario salutem. 8 Omnia nota sint
domino regi, quod cum venissemus in regionem Iu-
dææ, et introissemus in Ierusalem, invenimus ædifi-
cantes domum Dei magnam: 9 et templum ex lapi-
dibus politis, et magnis et pretiosis materiis in parie-
tibus, 10 et opera illa instanter fieri, et suffragare,
et prosperare in manibus eorum, et in omni gloria,
quam diligentissime perfici. 11 Tunc interrogavi-
mus seniores, dicentes, Quo permittente vobis
ædificatis domum istam, et opera hæc fundatis?
12 Ideo autem interrogavimus eos, ut notum face-
remus tibi homines et præpositos, et nominum
scripturam præpositorum postulavimus illos. 13 At
illi responderunt nobis, dicentes, Nos sumus servi
Domini, qui fecit cælum et terram, 14 et ædifica-

batur hæc domus ante annos istos multos a rege
Israel magno et fortissimo, et consummata est.
15 Et quoniam patres nostri exacerbantes erant et
peccaverunt in Deum Israel, tradidit eos in manus
Nabuchodonosor regis Babyloniæ, regis Chaldæo-
rum, 16 et domum istam demolientes incenderunt,
et populum captivum duxerunt in Babylonem. 17 In
primo anno regnante Cyro rege Babyloniæ, scrip-
sit Cyrus rex domum hanc ædificare, 18 et illa
sacra vasa aurea et argentea quæ extulerat Nabu-
chodonosor de domo quæ est in Ierusalem, et con-
secraverat ea in suo templo, rursus protulit ea
Cyrus rex de templo quod erat in Babylonia, et
tradita sunt Zorobabel, et Salmanasaro subregulo:
19 Et præceptum est eis ut offerrent hæc vasa, et
reponerent in templo quod erat in Ierusalem, et
ipsum templum Dei ædificare in loco suo. 20 Tunc
Salmanasarus subiecit fundamenta domus Domini,
quæ est in Ierusalem: et exinde usque nunc ædi-
ficatur, et non accepit consummationem. 21 Nunc
ergo si iudicatur a te o rex, perquiratur in rega-
libus bibliothecis Cyri regis, quæ sunt in Baby-
lonia: 22 et si inventum fuerit consilio Cyri regis
cœptam esse structuram domus Domini, quæ est
in Ierusalem, et iudicatur a Domino rege nostro,
scribat de his nobis.

Darius decretum Cyri in Ecbatanis invenit

23 Tunc Darius rex præcepit inquiri in biblio-
thecis: et inventus est in Ecbathanis oppido, quod
est in media regione locus unus, in quo scripta
erant ista: 24 ANNO primo regnante Cyro, rex
Cyrus præcepit domum Domini quæ est in Ieru-
salem ædificare, ubi incendebant igni assiduo, 25 cu-
ius altitudo sit cubitorum decem, et latitudo cubi-
torum sexaginta, quadratum lapidibus politis tribus,
et meniano ligneo eiusdem regionis, et meniano
uno novo, et impendia dari de domo Cyri regis:
26 et sacra vasa domus Domini tam aurea quam
argentea, quæ extulit Nabuchodonosor in domum
Domini, quæ est in Ierusalem, ubi erant posita, ut
ponantur illic: 27 et præcepit curam agere Sisen-
nem subregulum Syriæ, et Phœnicis, et Satrabu-

zanem, et sodales eius, et qui ordinati erant in
Syria et Phœnice præsides, ut abstinerent se ab
eodem loco.

ac proprio decreto ædificationem permittit et iuvat

28 Et ego quoque præcepi in totum ædificare:
et prospexi, ut adiuvent eos qui sunt ex captivi-
tate Iudæorum, donec consummetur templum ædis
Domini: 29 et a vexatione tributorum Cœlesyriæ
et Phœnicis, diligenter quantitatem dari his homi-
nibus ad sacrificium Domini, Zorobabel præfecto,
ad tauros, et arietes, et agnos, 30 similiter autem
et frumentum, et sal, et vinum, et oleum instanter
per singulos annos, prout sacerdotes qui sunt in
Ierusalem, dictaverunt consumi quotidie sine ulla
dilatione, 31 ut offerantur libationes summo Deo
pro rege et pueris eius, et orent pro ipsorum vita:
32 et denuntietur, ut quicumque transgressi fuerint
aliquid ex his quæ scripta sunt, aut spreverint, ac-
cipiatur lignum de suis propriis, et suspendantur,
et bona ipsorum regi ascribantur. 33 Propterea et
Dominus, cuius nomen invocatum est ibi, exter-
minet omnem regem et gentem, qui manum suam
extenderit prohibere, aut male tractare domum
Domini illam quæ est in Ierusalem. 34 Ego Darius
rex decrevi quam diligentissime secundum hæc fieri.

domus Dei completur

7 1 Tunc Sisennes subregulus Cœlesyriæ, et Phœ-
nicis, et Satrabuzanes, et sodales obsecuti his,
quæ a Dario rege erant decreta, 2 insistebant sa-
crosanctis operibus diligentissime, cooperantes cum
senioribus Iudæorum principibus Syriæ, 3 et pro-
sperata sunt sacrosancta opera prophetantibus Ag-
gæo et Zacharia prophetis. 4 Et consummaverunt
omnia per præceptum Domini Dei Israel, et ex
consilio Cyri, et Darii, et Artaxerxis regis Persa-
rum. 5 Et consummata est domus nostra usque
ad tertiam et vicesimam diem mensis Adar, sexto
anno Darii regis.

8. Dedicatio templi et celebratio paschatis, 7, 6—15 (cf. Esr 6, 16—22)

Dedicatio domus

6 Et fecerunt filii Israel et sacerdotes et Levitæ,
et ceteri qui erant ex captivitate, qui appositi sunt

secundum ea quæ scripta sunt in libro Moysi. 7 Et
obtulerunt in dedicationem templi Domini, tauros
centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, 8 et
hædos pro peccatis universi Israel, duodecim, se-
cundum numerum tribuum Israel. 9 Et steterunt
sacerdotes et Levitæ amicti stolis per tribus super
omnia opera Domini Dei Israel secundum librum
Moysi, et ostiarii per singulas ianuas.

sollemnitas azymorum

10 Et egerunt filii Israel cum his qui erant ex
captivitate, illud Phase quartadecima luna mensis
primi, quando sanctificati sunt sacerdotes et Levitæ.
11 Omnes filii captivitatis non sunt simul sanctifi-
cati, quia Levitæ omnes simul sanctificati sunt.
12 Et immolaverunt Phase universi filii captivitatis,
et fratribus suis sacerdotibus, et sibimetipsis. 13 Et
manducaverunt filii Israel, qui erant ex captivitate
omnes qui remanserant ab omnibus exsecrationibus
gentium terræ quærentes Dominum, 14 et cele-
braverunt diem festum azymorum septem diebus
epulantes in conspectu Domini, 15 quoniam con-
vertit consilium regis Assyriorum in eos, confor-
tare manus eorum ad opera Domini Dei Israel.

II. Reditus Iudæorum Esdra duce, 8, 1—9, 36

1. Generalis descriptio reditionis, 8, 1—8 (cf. Esr 7, 1—10)

Esdras cum comitibus

8 1 Et post hunc regnante Artaxerxe Persarum
rege, accessit Esdras filius Azariæ, filii Helciæ,
filii Solome, 2 filii Sadoc, filii Achitob, filii Ameri,
filii Azahel, filii Bocci, filii Abisue, filii Phinees,
filii Eleazari, filii Aaron primi sacerdotis: 3 hic
Esdras ascendit de Babylonia, cum esset scriba et
ingeniosus in lege Moysi, quæ data est a Domino
Deo Israel docere et facere. 4 Et dedit ei rex glo-
riam, quod invenisset gratiam in omni dignitate
et desiderio in conspectu eius. 5 Et ascenderunt
simul cum ipso ex filiis Israel, et sacerdotibus et
Levitis, et sacris cantoribus templi, et ostiariis, et
servis templi in Ierusalem.

6 Anno septimo regnante Artaxerxe, in quinto Ierosolymam venit
mense, hic annus septimus est regni, exeuntes
de Babylonia novilunio quinti mensis, 7 venerunt
Ierosolymam iuxta præceptum illius secundum pro-
speritatem itineris a Domino ipsorum datam eis.
8 In his enim Esdras magnam disciplinam obtine-
bat, ne prætermitteret quidquam eorum, quæ es-
sent ex lege Domini et præceptis, et docendo uni-
versum Israel omnem iustitiam et iudicium.

2. Edictum regis Artaxerxis, 8, 9—30 (cf. Esr 7, 11—28)

9 Accedentes autem, qui scribebant scripta Arta- Exemplar
xerxis regis tradiderunt scriptum quod obvenerat
ab Artaxerxe rege ad Esdram sacerdotem, et lec-
torem legis Domini, cuius exemplum subiectum est.
10 REX Artaxerxes Esdræ sacerdoti, et lectori epistolæ Artaxerxis
legis Domini salutem. 11 Humanior ego iudicans
in beneficiis, præcepi eis qui desiderant ex gente
Iudæorum sua sponte, et ex sacerdotibus et Le-
vitis, qui sunt in regno meo, comitari tecum in
Ierusalem. 12 Si qui ergo cupiunt ire tecum, con-
veniant, et proficiscantur sicut placuit mihi et sep-
tem amicis meis consiliariis, 13 ut visitent ea quæ
aguntur secundum Iudæam et Ierusalem, obser-
vantes sicut habes in lege Domini, 14 et ferant
munera Domino Deo Israel, quæ vovi ego et amici
Ierusalem, et omne aurum et argentum, quod in-
ventum fuerit in regione Babyloniæ Domino in
Ierusalem cum illo, 15 quod est donatum pro ipsa
gente in templum Domini eorum quod est in Ie-
rusalem: ut colligatur hoc aurum et argentum ad
tauros, et arietes, et agnos, et hædos, et quæ his
sunt congruentia, 16 ut offerant hostias Domino
super altare Domini ipsorum quod est in Ierusa-
lem. 17 Et omnia quæcumque volueris cum fra-
tribus tuis facere auro et argento, perfice pro vo-
luntate tua secundum præceptum Domini Dei tui:
18 et sacrosancta vasa, quæ data sunt tibi ad opera
domus Domini Dei tui, quæ est in Ierusalem:
19 et cetera quæcumque tibi subvenerint ad opera

templi Dei tui, dabis de regali gazophylacio: 20 cum
volueris cum fratribus tuis facere auro et argento,
perfice secundum voluntatem Domini. 21 Et ego
quidem rex Artaxerxes præcepi custodibus the-
saurorum Syriæ et Phœnicis, ut quæcumque scrip-
serit Esdras sacerdos, et lector legis Domini, dili-
genter detur ei usque ad argenti talenta centum,
similiter et auri: 22 et usque ad frumenti modios
centum, et vini amphoras centum, et alia quæcum-
que abundant sine taxatione. 23 Omnia secundum
legem Dei fiant Deo altissimo, ne forte exsurgat
ira in regno regis, et filii, et filiorum eius. 24 Vo-
bis autem dicitur, ut omnibus sacerdotibus et Le-
vitis, et sacris cantoribus, et servis templi, et scri-
bis templi huius, 25 nullum tributum, neque ulla
alia indictio irrogetur, nec habeat quisquam pote-
statem obiicere eis quicquam. 26 Tu autem Esdra
secundum sapientiam Dei constitue iudices et ar-
bitros in tota Syria, et Phœnice: et omnes qui
legem Dei tui non noverunt, doce: 27 ut quotquot
transgressi fuerint legem, diligenter plectantur sive
morte, sive cruciatu, sive etiam pecuniæ mulcta-
tione vel abductione.

gratiarum actio Esdræ

28 Et dixit Esdras scriba: Benedictus Deus pa-
trum nostrorum, qui dedit hanc voluntatem in cor
regis, clarificare domum suam, quæ est in Ierusa-
lem, 29 et me honorificavit in conspectu regis, et
consiliariorum, et amicorum, et purpuratorum eius.
30 Et ego constans animo factus sum secundum
opitulationem Domini Dei mei, et congregavi ex
Israel viros, ut simul ascenderent mecum.

3. Enumeratio comitum Esdræ, 8, 31—42 (cf. Esr 8, 1—14)

Principes familiarum et socii eorum

31 Et hi sunt præpositi secundum suas patrias,
et principatus portionales eorum qui mecum ascen-
derunt de Babylonia in regno Artaxerxis. 32 Et ex
filiis Phares, Gersomus: ex filiis Siemarith, Ame-
nus: filiorum David, Acchus filius Sceciliæ: 33 ex
filiis Phares, Zacharias, et cum eo reversi sunt viri
centum quinquaginta: 34 ex filiis ductoris Moabi-

lionis Zaræi, et cum ipso viri ducenti quinqua-
ginta: 35 ex filiis Zachues, Iechonias Zecholei, et
cum ipso viri ducenti quinquaginta: 36 ex filiis
Sala, Maasias Gotholiæ, et cum ipso viri septua-
ginta: 37 ex filiis Saphatiæ, Zarias Micheli, et
cum ipso viri octoginta: 38 ex filiis Iob, Abdias
Ieheli, et cum ipso viri ducenti duodecim: 39 ex
filiis Baniæ, Salimoth, filius Iosaphiæ, et cum ipso
viri centum sexaginta: 40 ex filiis Beer, Zacha-
rias Bebei, et cum ipso viri ducenti octo: 41 ex
filiis Ezead, Ioannes Eccetan, et cum ipso viri cen-
tum decem: 42 ex filiis Adonicam ipsis postremis,
et hæc sunt nomina eorum, Eliphalam filius Gebel,
et Semeias, et cum ipso viri septuaginta.

4. Præparationes reditionis, 8, 43—61
(cf. Esr 8, 15—30)

43 Et congregavi eos ad fluvium qui dicitur Thia, — Redeuntes ad Thia congregantur
et metati fuimus illic triduo, et recognovi eos.
44 Et ex filiis sacerdotum et Levitarum non inveni
illic. 45 Et misi ad Eleazarum, et Eccelon, et Mas-
man, et Maloban, et Enaathan, et Samea, et Iori-
bum, Nathan, Enuagam, Zachariam, et Mosolamum
ipsos ductores et peritos: 46 et dixi eis ut veni-
rent ad Loddeum, qui erat apud locum gazophy-
lacii. 47 Et mandavi eis ut dicerent Loddeo, et
fratribus eius, et illis qui erant in gazophylacio, ut
mitterent nobis eos qui sacerdotio fungerentur in
domo Domini Dei nostri: 48 et adduxerunt nobis
secundum manum validam Domini Dei nostri viros
peritos: ex filiis Moholi, filii Levi, filii Israel, Se-
bebian, et filios et fratres, qui erant decem et
octo: 49 Asbiam, et Amin ex filiis filiorum Cha-
nanæi, et filii eorum viri viginti. 50 Et ex his
qui templo serviebant, quos dedit David, et ipsi
principes ad operationem Levitis templo servien-
tium ducenti viginti. Omnia nomina significata
sunt in scripturis.
51 Et vovi illic ieiunium iuvenibus in conspectu — ieiunant et orant
Dei, ut quærerem ab eo bonum iter nobis, et qui
nobiscum erant, et filiis, et pecoribus propter in-

sidias. 52 Erubui enim petere a rege pedites et
equites in comitatu, tutelæ gratia contra adversa-
rios nostros. 53 Diximus enim regi, quoniam vir-
tus Domini erit cum eis qui inquirunt eum in omni
affectu. 54 Et iterum deprecati sumus Dominum
Deum nostrum secundum hæc: quem et propitium
habuimus, et compotes facti sumus Deo nostro.

custodes thesaurorum eliguntur

55 Et separavi ex plebis præpositis, et sacerdo-
tibus templi viros duodecim, et Sedebiam, et Asan-
nam, et cum eis ex fratribus eorum viros decem:
56 et appendi eis aurum et argentum et vasa sa-
cerdotalia domus Dei nostri, quæ donaverat rex,
et consiliarii eius, et principes, et omnis Israel.
57 Et cum appendissem, tradidi argenti talenta cen-
tum quinquaginta, et vasa argentea talentorum cen-
tum, et auri talenta centum, 58 et vasorum aureo-
rum septies viginti, et vasa ærea de bono æra-
mento splendentia, duodecim, auri speciem redden-
tia. 59 Et dixi eis: Et vos sancti estis Domino, et
vasa sunt sancta, et aurum, et argentum votum
est Domino Deo patrum nostrorum. 60 Vigilate
et custodite, donec tradatis ex plebis præpositis,
et sacerdotibus et Levitis, et principibus civitatum
Israel in Ierusalem, in pastophorio domus Dei no-
stri. 61 Et hi qui susceperunt sacerdotes et Levi-
tæ aurum et argentum et vasa, intulerunt in Ieru-
salem in templum Domini.

5. Iter et adventus in Palæstinam, 8, 62—68 (cf. Esr 8, 31—36)

Ierosolymis

62 Et promovimus a fluvio Thia, die duodeci-
ma mensis primi, usquequo introivimus in Ieru-
salem.

thesauri traduntur

63 Et cum factus fuisset tertius dies, quarta au-
tem die ponderatum aurum, et argentum traditum
est in domo Domini Dei nostri, Marimoth filio Iori
sacerdoti: 64 et cum ipso erat Eleazar filius Phi-
nees: et erant cum ipsis Iosadus filius Iesu, et Me-
dias, et Banni filius Levitæ ad numerum, et ad
pondus universa. 65 Et scriptum est pondus ipso-
rum eadem hora.

66 Qui autem venerunt ex captivitate, obtulerunt
sacrificium Domino Deo Israel, tauros duodecim
pro omni Israel, arietes octoginta sex, 67 agnos
septuagintaduos, hircos pro peccato duodecim, et
pro salute vaccas duodecim, omnia in sacrificium
Domini.

sacrificia offeruntur

68 Et relegerunt præcepta regis regalibus dispensatoribus, et subregulis Cœlesyriæ, et Phœnicis: et honorificaverunt gentem, et templum Domini.

edicta regis releguntur

6. Sanctificatio coniugiorum, 8, 69—9, 17 (cf. Esr 9, 1—10, 17)

Transgressio legis ab Esdra lugetur

69 Et consummatis his, accesserunt ad me præpositi, dicentes: Non segregaverunt genus Israel,
et principes, et sacerdotes, et Levitæ, 70 et alie-
nigenæ gentes et nationes terræ immunditias suas
a Chananæis, et Hethæis, et Pherezæis, et Iebuzæis, et Moabitis, et Ægyptiis, et Idumæis. 71 Con-
iuncti enim sunt filiabus eorum et ipsi, et filii eorum, et mistum est semen sanctum alienigenis gentibus terræ: et participes erant præpositi, et ma-
gistratus iniquitatis eius ab initio ipsius regni. 72 Et
mox ut audivi ista, conscidi vestimenta et sacram
tunicam: et lacerans capillos capitis, et barbam, sedi
dolens et mæstus. 73 Et convenerunt quotquot
tunc movebantur in verbo Domini Dei Israel, ad me lugentem super iniquitatem istam, et sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum.

et coram Domino deploratur

74 Et consurgens a ieiunio, conscissa habens ve-
stimenta et sacram tunicam, ingeniculans, et exten-
dens manus ad Dominum, 75 dicebam: Domine
confusus sum, et reveritus sum ante faciem tuam.
76 Peccata enim nostra multiplicata sunt super
capita nostra, et iniquitates nostræ exaltatæ sunt
usque ad cælum. 77 Quoniam a temporibus pa-
trum nostrorum sumus in magno peccato usque
ad diem hunc. 78 Et propter peccata nostra, et
patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus nostris, et cum sacerdotibus nostris, regibus terræ in gladium et captivitatem, et deprædationem cum
confusione usque in hodiernum diem. 79 Et nunc

quantum est hoc quod contigit nobis misericordia
abs te Domine Deus, et relinque nobis radicem,
et nomen in locum sanctificationis tuæ, 80 dete-
gere luminare nostrum in domo Domini Dei nostri,
dare nobis cibum in omni tempore servitutis no-
stræ. 81 Et cum serviremus, non fuimus derelicti
a Domino Deo nostro: sed constituit nos in gratia,
ponens nobis reges Persarum dare cibum, 82 et
clarificare templum Domini Dei nostri, et ædificare
deserta Sion, dare nobis stabilitatem in Iudæa, et
Ierusalem. 83 Et nunc quid dicimus Domine ha-
bentes hæc? Transgressi enim sumus præcepta
tua, quæ dedisti in manus puerorum tuorum pro-
phetarum, 84 dicens: Quoniam terra, in quam
introistis possidere hereditatem eius, terra polluta
est coinquinationibus alienigenarum terræ, et im-
munditiæ illorum repleverunt eam totam immun-
ditia sua. 85 Et nunc filias vestras non coniun-
getis filiis eorum, et filias eorum non accipietis
filiis vestris, 86 et non inquiretis pacem habere
cum illis omni tempore, ut invalescentes mandu-
cetis optima terræ, et hereditatem distribuatis filiis
vestris usque in ævum. 87 Et quæ contingunt no-
bis, omnia fiunt propter opera nostra maligna, et
magna peccata nostra. 88 Et dedisti nobis talem
radicem, et rursum reversi sumus transgredi legi-
tima tua, uti commisceremur immunditiæ alieni-
genarum gentium terræ huius. 89 Nonne irasceris
nobis perdere nos, quoadusque non relinquatur ra-
dix et nomen nostrum? 90 Domine Deus Israel
verax es. Derelicta est enim radix usque in ho-
diernum diem. 91 Ecce, nunc sumus in conspectu
tuo in iniquitatibus nostris. Non est enim adhuc
stare ante te in his.

electio uxorum alienigenarum decernitur

92 Et cum adorando confiteretur Esdras, flens,
humi prostratus ante templum, congregati sunt
ante eum ex Ierusalem turma magna valde, viri,
et mulieres, et iuvenes, et iuvenculæ. Fletus enim
erat magnus in ipsa multitudine. 93 Et cum cla-
masset, Iechonias Ieheli ex filiis Israel, dixit Esdræ:
Nos in Dominum peccavimus, quod collocavimus

nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gen-
tibus terræ. 94 Et nunc es super omnem Israel.
In his ergo sit iusiurandum a Domino expellere
omnes uxores nostras quæ ex alienigenis sunt cum
filiis earum. 95 Sicut tibi decretum est a maiori-
bus secundum legem Domini exsurgens explica.
96 Ad te enim spectat negotium, et nos tecum su-
mus: viriliter fac. 97 Et exsurgens Esdras adiu-
ravit principes sacerdotum et Levitas, et omnem
Israel facere secundum hæc, et iuraverunt.

9 1 Et exsurgens Esdras ab ante atrium templi,
abiit in pastophorium Ionathæ filii Nasabi, 2 et
hospitatus illic non gustavit panem, nec aquam
bibit super iniquitatem multitudinis. 3 Et facta est
prædicatio in omni Iudæa, et in Ierusalem omni-
bus qui erant ex captivitate in Ierusalem congre-
gati, 4 ut quicumque non occurrerit biduo, vel
triduo diei secundum iudicium assidentium senio-
rum, tollerentur facultates suæ, et ipse alienus iu-
dicaretur a multitudine captivitatis.
5 Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu atque
Iuda, et Beniamin in tribus diebus in Ierusalem: perficitur
hic mensis est nonus, dies mensis vicesimus. 6 Et
sedit omnis multitudo in area templi trementes,
propter hiemem præsentem. 7 Et exsurgens Es-
dras, dixit illis: Vos inique fecistis collocantes vo-
bis in matrimonium uxores alienigenas, ut adde-
retis ad peccata Israel. 8 Et nunc date confessio-
nem, et magnificentiam Domino Deo patrum no-
strorum: 9 et perficite voluntatem ipsius, et dis-
cedite a gentibus terræ, et ab uxoribus alienigenis.
10 Et clamavit omnis multitudo, et dixerunt voce
magna: Sicut dixisti, faciemus. 11 Sed quoniam
multitudo magna est, et tempus hibernum, et non
possumus insubsidiati stare: et hoc opus non est
nobis unius diei, neque bidui: multum enim in his
peccavimus: 12 stent præpositi multitudinis, et
omnes qui nobiscum inhabitant, et quotquot habent
uxores apud se alienigenas, 13 et assistant accepto
tempore ex omni loco presbyteri, et iudices usque-
quo solvant iram Domini negotii huius. 14 Iona-

thas autem filius Ezeli, et Ozias Thecam susceperunt secundum hæc: et Bosoramus, et Levis, et Sabbathæus simul cooperati sunt cum illis. 15 Et steterunt secundum hæc omnia universi qui erant ex captivitate. 16 Et elegit sibi viros Esdras sacerdos principes magnos de patribus eorum secundum nomina: et consederunt novilunio mensis decimi examinare negotium istud. 17 Et determinatum est de viris qui habebant uxores alienigenas, usque ad neomeniam primi mensis:

7. Enumeratio transgressorum, 9, 18—36 (cf. Esr 10, 18—44)

Sacerdotum

18 et inventi sunt ex sacerdotibus permisti qui habebant alienigenas uxores. 19 Ex filiis Iesu filii Iosedec, et fratribus eius: Maseas, et Eliozerus, et Ioribus, et Ioadeus, 20 et iniecerunt manus ut expellerent uxores suas: et ad litandum in exorationem, arietem pro ignorantia sua. 21 Et ex filiis Semmeri: Maseas et Esses et Ieelech, Azarias. 22 Et ex filiis Fosere: Limosias, Hismaenis, et Nathanee, Iussio, Reddus, et Thalsas.

Levitarum

23 Et ex Levitis: Iorabdus, et Semeis, et Colnis, et Calitas, et Facteas, et Colvas, et Elionas. 24 Et ex sacris cantoribus, Eliasib, Zaccarus. 25 Et ex ostiariis: Salumus, et Tolbanes.

reliquorum Israelitarum

26 Et ex Israel: ex filiis Foro, Ozi, et Remias, et Geddias, et Melchias, et Michelus, Eleazarus, et Iammebias, et Bannas. 27 Et ex filiis Iolaman: Chamas, et Zacharias, et Iezrelus, et Ioddius, et Erimoth, et Helias. 28 Et ex filiis Zathoim: Eliadas, et Liasumus, Zochias, et Larimoth, et Zabdis, et Tebedias. 29 Et ex filiis Zebes: Ioannes, et Amanias, et Zabdias, et Emeus. 30 Et ex filiis Banni: Olamus, et Maluchus, et Ieddeus, et Iasub, et Azabus, et Ierimoth. 31 Et ex filiis Addin: Naathus, et Moosias, et Caleus, et Raanas, Maaseas, Mathathias, et Beseel, et Bonnus, et Manasses. 32 Et ex filiis Nuæ: Noneas, et Aseas, et Melchias, et Sameas, et Simon, Beniamin, et Malchus, et Marras. 33 Et ex filiis Asom: Carianeus, Mathathias, et Ban-

nus, et Eliphalach, et Manasses, et Semei. 34 Et ex
filiis Banni: Ieremias, et Moadias, et Abramus, et
Iohel, et Baneas, et Pelias, et Ionas, et Marimoth,
et Eliasib, et Mathaneus, et Eliasis, et Orizas, et
Dielus, et Semedius, et Zambris, et Iosephus. 35 Et
ex filiis Nobei: Idelus, et Mathathias, et Sabadus,
et Zecheda, Sedmi, et Iessei, Baneas. 36 Omnes
isti coniunxerunt sibi uxores alienigenas, et dimi-
serunt eas cum filiis.

III. Lectio legis sub Nehemia præside, 9, 37—56 (cf. Neh 7, 73—8, 18)

Habitatio reversorum

37 Et inhabitaverunt sacerdotes et Levitæ: et qui
erant ex Israel in Ierusalem, et in tota una regione
novilunio mensis septimi. Et erant filii Israel in
commorationibus suis.

festum tubarum

38 Et congregata est omnis multitudo simul in
aream, quæ est ab oriente portæ sacræ: 39 et di-
xerunt Esdræ pontifici, et lectori, ut afferret legem
Moysi, quæ tradita est a Domino Deo Israel. 40 Et
attulit Esdras pontifex legem omni multitudini eo-
rum a viro usque ad mulierem, et omnibus sacer-
dotibus audire legem novilunio mensis septimi. 41 Et
legebat in area, quæ est ante sacram portam tem-
pli, a prima luce usque ad vesperam coram viris
et mulieribus. Et dederunt omnes sensum ad le-
gem. 42 Et stetit Esdras sacerdos, et lector legis
super ligneum tribunal quod fabricatum erat. 43 Et
steterunt ad eum Mathathias, et Samus, Ananias,
Azarias, Urias, Ezechias, et Balsamus ad dexteram:
44 et ad sinistram Faldeus, Misael, Malachias, Abu-
sthas, Sabus, Nabadias, et Zacharias. 45 Et as-
sumpsit Esdras librum coram omni multitudine:
præsidebat enim in gloria in conspectu omnium.
46 Et cum absolvisset legem, omnes erecti stete-
runt: et benedixit Esdras Dominum Deum altissi-
mum, Deum Sabaoth omnipotentem. 47 Et respon-
dit omnis populus, Amen. Et elevatis sursum ma-
nibus procidentes in terram, adoraverunt Dominum.
48 Iesus, et Banæus, et Sarebias, et Iaddimus, et

Accubus, et Sabbathæus, et Calithes, et Azarias,
et Ioradus, et Ananias, et Philias Levitæ, 49 qui
docebant legem Domini, et in multitudine legebant
legem Domini, et præferebant singuli eos, qui in-
telligebant lectionem. 50 Et dixit Atharathes Esdræ
pontifici, et lectori, et Levitis, qui docebant multi-
tudinem, 51 dicens: Dies hic sanctus est Domino.
Et omnes flebant, cum audissent legem. 52 Et di-
xit Esdras, Digressi ergo manducate pinguissima
quæque et bibite dulcissima quæque et mittite mu-
nera his qui non habent. 53 Sanctus enim est hic
dies Domini, et nolite mæsti esse. Dominus enim
clarificabit vos. 54 Et Levitæ denuntiabant in pu-
blico omnibus, dicentes: Dies hic sanctus est, no-
lite mæsti esse. 55 Et abierunt omnes manducare,
et bibere, et epulari, et dare munera his qui non
habebant, ut epularentur. Magnifice enim sunt ex-
altati verbis quibus edocti sunt.

festum tabernaculorum

56 Et congregati sunt universi in Ierusalem ce-
lebrare lætitiam, secundum testamentum Domini
Dei Israel.

LIBER ESDRÆ QUARTUS

Præmissa pro Iudæis, 1, 1—2, 48

1. Improbatio Iudæorum, 1, 1—2, 9

1 [1] Liber Esdræ prophetæ secundus, filii Sarei, Titulus libri
filii Azarei, filii Helciæ, filii Sadaniæ, filii Sa-
doch, filii Achitob, [2] filii Achiæ, filii Phinees, filii
Heli, filii Ameriæ, filii Asiel, filii Marimoth, filii
Arna, filii Oziæ, filii Borith, filii Abisei, filii Phi-
nees, filii Eleazar, [3] filii Aaron ex tribu Levi, qui
fuit captivus in regione Medorum, in regno Arta-
xerxis regis Persarum.

[4] Et factum est verbum Domini ad me, dicens, populus non obœdiens
[5] Vade, et nuntia populo meo facinora ipsorum,
et filiis eorum iniquitates, quas in me admiserunt,
ut nuntient filiis filiorum: [6] quia peccata parentum
ipsorum in illis creverunt. Obliti enim mei sacri-
ficaverunt diis alienis. [7] Nonne ego eduxi eos de
terra Ægypti de domo servitutis? Ipsi autem irrita-
verunt me, et consilia mea spreverunt. [8] Tu au-
tem excute comam capitis tui, et proiice omnia
mala super illos: quoniam non obœdierunt legi
meæ. Populus autem est indisciplinatus. [9] Us-
quequo eos sustinebo, quibus tanta beneficia con-
tuli? [10] Reges multos propter eos subverti. Pha-
raonem cum pueris suis, et omnem exercitum eius
percussi. [11] Omnes gentes a facie eorum perdidi,
et in oriente provinciarum duarum populos Tyri
et Sidonis dissipavi, et omnes adversarios eorum
interfeci. [12] Tu vero loquere ad eos, dicens: Hæc
dicit Dominus: [13] Nempe ego vos per mare trans-
meavi, et plateas vobis initio munitas exhibui, du-

cem vobis dedi Moysen, et Aaron sacerdotem:
14 lucem vobis per columnam ignis præstiti, et
magna mirabilia feci in vobis: vos autem mei ob-
liti estis, dicit Dominus. 15 Hæc dicit Dominus
omnipotens: Coturnix vobis in signo fuit, castra
vobis ad tutelam dedi, et illic murmurastis: 16 et
non triumphastis in nomine meo de perditione ini-
micorum vestrorum, sed adhuc nunc usque mur-
murastis. 17 Ubi sunt beneficia, quæ præstiti vo-
bis? Nonne in deserto cum esuriretis, proclama-
stis ad me, 18 dicentes, Ut quid nos in desertum
istud adduxisti interficere nos? melius nobis fuerat
servire Ægyptiis, quam mori in deserto hoc. 19 Ego
dolui gemitus vestros, et dedi vobis manna in
escam. Panem angelorum manducastis. 20 Nonne
cum sitiretis, petram excidi, et fluxerunt aquæ in
saturitate? propter æstus foliis arborum vos texi.
21 Divisi vobis terras pingues: Chananæos, et Phe-
rezæos, et Philisthæos a facie vestra proieci: quid
faciam vobis adhuc? dicit Dominus. 22 Hæc dicit
Dominus omnipotens: In deserto cum essetis in
flumine Amorrhæo sitientes, et blasphemantes no-
men meum, 23 non ignem vobis pro blasphemiis
dedi, sed mittens lignum in aquam, dulce feci flu-
men.

derelinquetur et proicietur

24 Quid tibi faciam Iacob? Noluisti obœdire Iuda.
Transferam me ad alias gentes, et dabo eis nomen
meum, ut custodiant legitima mea. 25 Quoniam
me dereliquistis, et ego vos derelinquam. Peten-
tibus vobis a me misericordiam, non miserebor.
26 Quando invocabitis me, ego non exaudiam vos.
Maculastis enim manus vestras sanguine, et pedes
vestri impigri sunt ad committenda homicidia. 27 Non
quasi me dereliquistis, sed vosipsos, dicit Dominus.
28 Hæc dicit Dominus omnipotens, Nonne ego vos
rogavi, ut pater filios, et ut mater filias, et ut nu-
trix parvulos suos, 29 ut essetis mihi in populum,
et ego vobis in Deum, et vos mihi in filios, et ego
vobis in patrem? 30 Ita vos collegi, ut gallina pul-
los suos sub alas suas. Modo autem quid faciam
vobis? Proiiciam vos a facie mea. 31 Oblationem

cum mihi attuleritis, avertam faciem meam a vo-
bis. Dies enim festos vestros, et neomenias et cir-
cumcisiones repudiavi. 32 Ego misi pueros meos
prophetas ad vos, quos acceptos interfecistis, et la-
niastis corpora eorum, quorum sanguinem exqui-
ram, dicit Dominus. 33 Hæc dicit Dominus omni-
potens, Domus vestra deserta est: Proiiciam vos
sicut ventus stipulam, 34 et filii procreationem non
facient: quoniam mandatum meum neglexerunt, et
quod malum est coram me, fecerunt.
35 Tradam domos vestras populo venienti, qui in gratiam gentium
me non audientes credunt: quibus signa non os-
tendi, facient quæ præcepi. 36 Prophetas non vi-
derunt, et memorabuntur iniquitatum eorum. 37 Te-
stor populi venientis gratiam, cuius parvuli exsul-
tant cum lætitia, me non videntes oculis carnali-
bus, sed spiritu credentes quæ dixi. 38 Et nunc
frater aspice, quæ gloria: et vide populum venien-
tem ab oriente, 39 quibus dabo ducatum Abra-
ham, Isaac, et Iacob, et Osee, et Amos, et Michææ,
et Ioel, et Abdiæ, et Ionæ, 40 et Nahum, et Ha-
bacuc, Sophoniæ, Aggæi, Zachariæ, et Malachiæ,
qui et angelus Domini vocatus est.
2 1 Hæc dicit Dominus: Ego eduxi populum istum in quas dispergentur
de servitute, quibus mandata dedi per pueros
meos prophetas, quos audire noluerunt, sed irrita
fecerunt mea consilia. 2 Mater quæ eos genera-
vit, dicit illis, Ite filii, quia ego vidua sum et de-
relicta. 3 Educavi vos cum lætitia, et amisi vos
cum luctu et tristitia, quoniam peccastis coram Do-
mino Deo vestro, et quod malum est coram eo,
fecistis. 4 Modo autem quid faciam vobis? Ego
vidua sum et derelicta: ite filii, et petite a Domino
misericordiam. 5 Ego autem te pater testem in-
voco super matrem filiorum, qui noluerunt testa-
mentum meum servare, 6 ut des eis confusionem,
et matrem eorum in direptionem, ne generatio eo-
rum fiat. 7 Dispergantur in gentes nomina eorum,
deleantur a terra: quoniam spreverunt sacramen-
tum meum. 8 Væ tibi Assur, qui abscondis ini-
quos penes te. Gens mala, memorare quid fece-

rim Sodomæ et Gomorrhæ, 9 quorum terra iacet
in piceis *glebis* et aggeribus cinerum; sic dabo eos,
qui me non audierunt, dicit Dominus omnipotens.

2. Consolatio Iudæorum, 2, 10—48

Iudæi regnum invenient

10 Hæc dicit Dominus ad Esdram, Nuntia populo
meo, quoniam dabo eis regnum Ierusalem, quod
daturus eram Israel. 11 Et sumam mihi gloriam
illorum, et dabo eis tabernacula æterna, quæ præ-
paraveram illis. 12 Lignum vitæ erit illis in odore
unguenti, et non laborabunt, neque fatigabuntur.
13 Ite, et accipietis. Rogate vobis dies paucos, ut
immorentur. Iam paratum est vobis regnum: vi-
gilate. 14 Testare cælum et terram. Contrivi enim
malum, et creavi bonum, quia vivo ego, dicit Do-
minus. 15 Mater amplectere filios tuos, educa illos
cum lætitia. Sicut columba confirma pedes eorum:
quoniam te elegi, dicit Dominus. 16 Et resuscitabo
mortuos de locis suis, et de monumentis educam
illos, quoniam cognovi nomen meum in Israel.
17 Noli timere mater filiorum: quoniam te elegi,
dicit Dominus. 18 Mittam tibi adiutorium pueros
meos Isaiam et Ieremiam, ad quorum consilium
sanctificavi, et paravi tibi arbores duodecim grava-
tas variis fructibus, 19 et totidem fontes fluentes
lac et mel: et montes immensos septem, habentes
rosam et lilium, in quibus gaudio implebo filios tuos.

si boni fuerint

20 Viduam iustifica, pupillo iudica, egenti da, or-
phanum tuere, nudum vesti, 21 confractum et de-
bilem cura, claudum irridere noli, tutare mancum,
et cæcum ad visionem claritatis meæ admitte. 22 Se-
nem et iuvenem intra muros tuos serva: 23 mor-
tuos ubi inveneris, signans commenda sepulcro, et
dabo tibi primam sessionem in resurrectione mea.

atque requiem

24 Pausa et quiesce populus meus, quia veniet
requies tua. 25 Nutrix bona nutri filios tuos, con-
firma pedes eorum. 26 Servos, quos tibi dedi, ne-
mo ex eis interiet: eos ego enim requiram de nu-
mero tuo. 27 Noli fatigari. Cum enim venerit
dies pressuræ et angustiæ, alii plorabunt: et tristes

erunt: tu autem hilaris et copiosa eris. 28 Zela-
bunt gentes, et nil adversus te poterunt, dicit Do-
minus. 29 Manus meæ tegent te, ne filii tui ge-
hennam videant. 30 Iucundare mater cum filiis
tuis, quia ego te eripiam, dicit Dominus. 31 Filios
tuos dormientes memorare, quoniam ego eos edu-
cam de lateribus terræ, et misericordiam cum illis
faciam: quoniam misericors sum, dicit Dominus
omnipotens. 32 Amplectere natos tuos usque dum
venio, et præstem illis misericordiam: quoniam ex-
uberant fontes mei, et gratia mea non deficiet.

33 Ego Esdras præceptum accepi a Domino in gentes
monte Oreb, ut irem ad Israel: ad quos cum ve- quoque
nirem, reprobaverunt me, et respuerunt mandatum salvabun-
Domini: 34 Ideoque vobis dico gentes, quæ audi- tur
tis, et intelligitis, Exspectate pastorem vestrum, re-
quiem æternitatis dabit vobis: quoniam in proximo
est ille, qui in fine sæculi adveniet. 35 Parati estote
ad præmia regni, quia lux perpetua lucebit vobis
per æternitatem temporis. 36 Fugite umbram sæ-
culi huius: accipite iucunditatem gloriæ vestræ.
Ego testor palam salvatorem meum. 37 Commen-
datum donum accipite et iucundamini, gratias agen-
tes ei qui vos ad cælestia regna vocavit. 38 Sur-
gite et state et videte numerum signatorum in con-
vivio Domini. 39 Qui se de umbra sæculi trans-
tulerunt, splendidas tunicas a Domino acceperunt.
40 Recipe Sion numerum tuum, et conclude can-
didatos tuos qui legem Domini compleverunt. 41 Fi-
liorum tuorum, quos optabas, plenus est numerus.
Roga imperium Domini ut sanctificetur populus
tuus qui vocatus est ab initio.

42 Ego Esdras vidi in monte Sion turbam ma- confiten-
gnam, quam numerare non potui, et omnes canticis tes filium
collaudabant Dominum. 43 Et in medio eorum erat Dei coro-
iuvenis statura celsus, eminentior omnibus illis, et nabuntur
singulis eorum capitibus imponebat coronas, et
magis exaltabatur: Ego autem miraculo tenebar.
44 Tunc interrogavi angelum, et dixi: Qui sunt hi,
Domine? 45 Qui respondens dixit mihi: Hi sunt
qui mortalem tunicam deposuerunt, et immortalem

sumpserunt, et confessi sunt nomen Dei: Modo
coronantur, et accipiunt palmas. 46 Et dixi angelo:
Ille iuvenis, quis est, qui eis coronas imponit, et
palmas in manus tradit? 47 Et respondens dixit
mihi: Ipse est filius Dei, quem in sæculo confessi
sunt: ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter
pro nomine Domini steterunt. 48 Tunc dixit mihi
angelus: Vade, annuntia populo meo, qualia et
quanta mirabilia Domini Dei vidisti.

Apocalypsis Esdræ, 3, 1—14, 47

I. Esdras verbis docetur, 3, 1—9, 26

1. De mensura miseriæ, 3, 1—5, 20

Lamentantis desertionem Sionis

3 1 Anno tricesimo ruinæ civitatis eram in Ba-
bylone, et conturbatus sum super cubiculo meo
recumbens, et cogitationes meæ ascendebant super
cor meum: 2 quoniam vidi desertionem Sion, et
abundantiam eorum qui habitabant in Babylone;
3 et ventilatus est spiritus meus valde, et cœpi
loqui ad Altissimum verba timorata, 4 et dixi: O
dominator Domine, tu dixisti ab initio, quando plan-
tasti terram, et hoc solus, et imperasti populo,
5 et dedisti Adam corpus mortuum: sed et ipsum
figmentum manuum tuarum erat, et insufflasti in
eum spiritum vitæ, et factus est vivens coram te:
6 et induxisti eum in paradiso, quem plantaverat
dextera tua, antequam terra adventaret. 7 Et huic
mandasti diligere viam tuam, et præterivit eam, et
statim instituisti in eo mortem, et in nationibus
eius, et natæ sunt gentes, et tribus, et populi, et
cognationes, quarum non est numerus. 8 Et am-
bulavit unaquæque gens in voluntate sua, et mira
agebant coram te, et spernebant præcepta tua.
9 Iterum autem in tempore induxisti diluvium su-
per inhabitantes sæculum, et perdidisti eos. 10 Et
factum est in unoquoque eorum, sicut Adæ mori,
sic his diluvium. 11 Dereliquisti autem unum ex
his Noe cum domo sua, et ex eo iusti omnes.

12 Et factum est cum cœpissent multiplicari, qui
habitabant super terram, et multiplicaverunt filios
et populos et gentes multas: et cœperunt iterato
impietatem facere plus quam priores. 13 Et factum
est cum iniquitatem facerent coram te, elegisti tibi
virum ex his cui nomen erat Abraham. 14 Et di-
lexisti eum, et demonstrasti ei soli voluntatem
tuam: 15 et disposuisti ei testamentum æternum,
et dixisti ei ut non umquam derelinqueres semen
eius. Et dedisti ei Isaac, et Isaac dedisti Iacob et
Esau. 16 Et segregasti tibi Iacob, Esau autem se-
parasti. Et factus est Iacob in multitudine magna.
17 Et factum est cum educeres semen eius ex
Ægypto, adduxisti super montem Sina. 18 Et in-
clinasti cælos, et statuisti terram, et commovisti
orbem, et tremere fecisti abyssos, et conturbasti
sæculum, 19 et transiit gloria tua portas quattuor
ignis et terræmotus, et spiritus, et gelu, ut dares
semini Iacob legem, et generationi Israel diligen-
tiam. 20 Et non abstulisti ab eis cor malignum, ut
faceret lex tua in eis fructum. 21 Cor enim ma-
lignum baiulans primus Adam transgressus et vic-
tus est, sed et omnes qui de eo nati sunt. 22 Et
facta est permanens infirmitas, et lex cum corde
populi, cum malignitate radicis: et discessit quod
bonum est, et mansit malignum. 23 Et transierunt
tempora, et finiti sunt anni: et suscitasti tibi ser-
vum nomine David, 24 et dixisti ei ædificare civi-
tatem nominis tui, et offerre tibi in eadem thus et
oblationes. 25 Et factum est hoc annis multis, et
deliquerunt qui habitabant civitatem, 26 in omni-
bus facientes sicut fecit Adam et omnes genera-
tiones eius; utebantur enim et ipsi corde maligno.
27 Et tradidisti civitatem tuam in manibus inimi-
corum tuorum. 28 Numquid meliora faciunt, qui et abun-
habitant Babylonem? Et propter hoc dominabitur dantiam
Sion? 29 Factum est cum venissem huc, et vidis- Babylo-
sem impietates, quarum non est numerus: et de- nis
linquentes multos vidit anima mea hoc tricesimo
anno, et excessit cor meum: 30 quoniam vidi quo-
modo sustines eos peccantes, et pepercisti impie

agentibus, et perdidisti populum tuum, et conser-
vasti inimicos tuos, et non significasti. 31 Nihil
memini quomodo debeat derelinqui via hæc. Num-
quid meliora facit Babylon quam Sion? 32 aut alia
gens cognovit te præter Israel? aut quæ tribus cre-
diderunt testamentis tuis, sicut Iacob? 33 Quarum
merces non comparuit, neque labor fructificavit.
Pertransiens enim pertransivi in gentibus, et vidi
abundantes eas, et non memorantes mandatorum
tuorum. 34 Nunc ergo pondera in statera nostras
iniquitates, et eorum qui habitant in sæculo: et non
invenietur nomen tuum, nisi in Israel. 35 Aut
quando non peccaverunt in conspectu tuo, qui ha-
bitant terram? aut quæ gens sic observavit man-
data tua? 36 Hos quidem per nomina invenies
servasse mandata tua, gentes autem non invenies.

curiositas retunditur

4 1 Et respondit ad me angelus, qui missus est
ad me, cui nomen Uriel, 2 et dixit mihi, Ex-
cedens excessit cor tuum in sæculo hoc, et com-
prehendere cogitas viam Altissimi. 3 Et dixi: Ita
Domine meus. Et respondit mihi, et dixit: Tres
vias missus sum ostendere tibi, et tres similitudi-
nes proponere coram te. 4 De quibus mihi si re-
nuntiaveris unam ex his, et ego tibi demonstrabo
viam, quam desideras videre, et docebo te, unde
sit cor malignum. 5 Et dixi: Loquere Domine
meus. Et dixit ad me: Vade pondera mihi ignis
pondus, aut mensura mihi flatum venti, aut revoca
mihi diem, quæ præteriit. 6 Et respondi, et dixi:
Quis natorum poterit facere, ut me interroges de
his? 7 Et dixit ad me: Si essem interrogans te,
dicens: Quantæ habitationes sunt in corde maris,
aut quantæ venæ sunt in principio abyssi, aut
quantæ venæ sunt super firmamentum, aut qui
sunt exitus paradisi: 8 diceres mihi fortassis, in
abyssum non descendi, neque in infernum adhuc,
neque in cælum umquam ascendi. 9 Nunc autem
non interrogavi te, nisi de igne, et vento, et die,
per quem transisti, et a quibus separari non pot-
es: et non respondisti mihi de eis. 10 Et dixit
mihi: Tu quæ tua sunt, tecum coadolescentia, non

potes cognoscere: 11 et quomodo poterit vas tuum
capere Altissimi viam, et iam exterius corrupto
sæculo intelligere corruptionem evidentem in facie
mea? 12 Et dixi illi: Melius erat nos non esse, quam
adhuc viventes vivere in impietatibus, et pati, et
non intelligere de qua re. 13 Et respondit ad me,
et dixit: Proficiscens profectus sum ad silvam ligno-
rum campi, et cogitaverunt cogitationem, 14 et di-
xerunt: Venite et eamus, et faciamus ad mare bel-
lum, ut recedat coram nobis, et faciamus nobis
alias silvas. 15 Et similiter fluctus maris et ipsi
cogitaverunt cogitationem, et dixerunt: Venite ascen-
dentes, debellemus silvas campi, ut et ibi consum-
memus nobismetipsis aliam regionem. 16 Et factus
est cogitatus silvæ in vanum, venit enim ignis, et
consumpsit eam. 17 Similiter et cogitatus fluctuum
maris; stetit enim arena, et prohibuit eos. 18 Si
enim esses iudex horum, quem inciperes iustifi-
care, aut quem condemnare? 19 Et respondi, et
dixi: Utique vanam cogitationem cogitaverunt; terra
enim data est silvæ, et mari locus portare fluctus
suos. 20 Et respondit ad me, et dixit: Bene tu iudi-
casti, et quare non iudicasti tibimetipsi? 21 Quem-
admodum enim terra silvæ data est, et mare fluc-
tibus suis: sic qui super terram inhabitant, quæ
sunt super terram intelligere solummodo possunt:
et qui super cælos, quæ super altitudinem cælorum.
22 Et respondi, et dixi: Deprecor te Domine, ut
mihi detur sensus intelligendi. 23 Non enim volui
interrogare de superioribus tuis, sed de his quæ
pertranseunt per nos quotidie: propter quid Israel
datus in opprobrium gentibus, quem dilexisti po-
pulum, datus est tribubus impiis, et lex patrum
nostrorum in interitum deducta est, et dispositio-
nes scriptæ nusquam sunt: 24 et pertransivimus
de sæculo, ut locustæ, et vita nostra stupor et
pavor, et nec digni sumus misericordiam consequi.
25 Sed quid faciet nomini suo quod invocatum est
super nos? et de his interrogavi. 26 Et respondit
ad me, et dixit: Si fueris plurimum scrutatus, fre-
quenter miraberis: quoniam festinans festinat sæ-

culum pertransire, 27 et non capit portare quæ in
futuris temporibus iustis repromissa sunt: quoniam
plenum iniustitia est sæculum hoc et infirmitati-
bus. 28 De quibus autem interrogas, dicam: se-
minatum enim est malum, et necdum venit de-
structio ipsius. 29 Si ergo non inversum fuerit
quod seminatum est, et discesserit locus ubi semi-
natum est malum, non veniet ubi seminatum est
bonum. 30 Quoniam gramen seminis mali semi-
natum est in corde Adam ab initio: et quantum
impietatis generavit usque nunc, et generat usque
cum veniat area? 31 Æstima autem apud te gra-
men mali seminis, quantum fructum impietatis ge-
neravit: 32 quando secatæ fuerint spicæ, quarum
non est numerus, quam magnam aream incipient
facere? 33 Et respondi, et dixi: Quomodo, et
quando hæc? Quare modici et mali anni nostri?
34 Et respondit ad me, et dixit mihi: Non festines
tu super Altissimum. Tu enim festinas inaniter
esse super ipsum; nam excessus tuus multus.
35 Nonne de his interrogaverunt animæ iustorum
in promptuariis suis, dicentes, Usquequo spero
sic? et quando veniet fructus areæ mercedis no-
stræ? 36 Et respondit ad ea Ieremiel archangelus,
et dixit: Quando impletus fuerit numerus semi-
num in vobis, quoniam in statera ponderavit sæ-
culum, 37 et mensura mensuravit tempora, et nu-
mero numeravit tempora, et non commovit, nec
excitavit usquedum impleatur prædicta mensura.

at videre concupiscenti monstrantur

38 Et respondi, et dixi: O dominator Domine,
sed et nos omnes pleni sumus impietate. 39 Et ne
forte propter nos non impleantur iustorum areæ,
propter peccata inhabitantium super terram. 40 Et
respondit ad me, et dixit: Vade, et interroga præ-
gnantem, si quando impleverit novem menses suos,
adhuc poterit matrix eius retinere partum in se-
metipsa? 41 Et dixi, Non potest Domine. Et dixit
ad me, In inferno promptuaria animarum matrici
assimilata sunt. 42 Quemadmodum enim illa fe-
stinat quæ parit effugere necessitatem partus: sic
et hæc festinat reddere ea quæ commendata sunt.

43 Ab initio tibi demonstrabitur de his quæ concu- mensura
piscis videre. 44 Et respondi, et dixi: Si inveni miseriæ
gratiam ante oculos tuos, et si possibile est, et si
idoneus sum, 45 demonstra mihi, si plusquam præ-
teritum sit habet venire, aut plura pertransierunt
supra quam futurum est. 46 Quid pertransivit,
scio: quid autem futurum sit, ignoro. 47 Et dixit
ad me: Sta super dexteram partem, et demon-
strabo tibi interpretationem similitudinis. 48 Et steti,
et vidi, et ecce fornax ardens transiit coram me;
et factum est, cum transiret flamma, vidi: et ecce
superavit fumus. 49 Post hæc transiit coram me
nubes plena aquæ, et immisit pluviam impetu mul-
tam: et cum transiisset impetus pluviæ, superave-
runt in ea guttæ. 50 Et dixit ad me: Cogita tibi:
sicut crescit pluvia amplius quam guttæ, et ignis
quam fumus: sic superabundavit quæ transivit men-
sura. Superaverunt autem guttæ, et fumus: 51 et et signa
oravi, et dixi, Putas vivo usque in diebus illis? finis
vel quid erit in diebus illis? 52 Respondit ad me,
et dixit, De signis, de quibus me interrogas, ex
parte possum tibi dicere: de vita autem tua non
sum missus dicere tibi, sed nescio.

5 1 De signis autem: ecce dies venient, in qui-
bus apprehendentur qui inhabitant terram in
censu multo: et abscondetur veritatis via: et ste-
rilis erit a fide regio: 2 et multiplicabitur iniu-
stitia super hanc quam ipse tu vides, et super
quam audisti olim: 3 et erit imposito vestigio
quam nunc vides regnare regionem, et videbunt
eam desertam. 4 Si autem tibi dederit Altissimus
vivere, videbis post tertiam tubam, et relucescet
subito sol noctu, et luna ter in die, 5 et de ligno
sanguis stillabit, et lapis dabit vocem suam, et po-
puli commovebuntur: 6 et regnabit, quem non
sperant qui inhabitant super terram, et volatilia
commigrationem facient: 7 et mare Sodomiticum
pisces reiiciet, et dabit vocem noctu, quam non
noverant multi, omnes autem audient vocem eius,
8 et chaos fiet per loca multa, et ignis frequenter
remittetur, et bestiæ agrestes transmigrabunt, et

mulieres menstruatæ parient monstra, 9 et in dul-
cibus aquis salsæ invenientur, et amici omnes se-
metipsos expugnabunt: et abscondetur tunc sensus,
et intellectus separabitur in promptuarium suum:
10 et quæretur a multis, et non invenietur: et mul-
tiplicabitur iniustitia, et incontinentia super terram.
11 Et interrogabit regio proximam suam, et dicet,
Numquid per te pertransiit iustitia iustum faciens?
Et hoc negabit. 12 Et erit in illo tempore, et spe-
rabunt homines, et non impetrabunt: laborabunt,
et non dirigentur viæ eorum. 13 Hæc signa dicere
tibi permissum est mihi: et si oraveris iterum et
ploraveris, sicut et nunc, et ieiunaveris septem
diebus, audies iterato horum maiora.

iussus dies septem ieiunat

14 Et evigilavi, et corpus meum horruit valde:
et anima mea laboravit, ut deficeret: 15 et tenuit
me qui venit angelus, qui loquebatur in me, et
confortavit me, et statuit me super pedes. 16 Et
factum est in nocte secunda, et venit ad me Sa-
lathiel dux populi, et dixit mihi, Ubi eras? et quare
vultus tuus tristis? 17 An nescis, quoniam tibi
creditus est Israel in regione transmigrationis eo-
rum? 18 Exsurge ergo, et gusta panem, et non
derelinquas nos, sicut pastor gregem suum in ma-
nibus luporum malignorum. 19 Et dixi ei, Vade
a me, et non appropies ad me. Et audivit, ut
dixi: et recessit a me. 20 Et ego ieiunavi diebus
septem ululans et plorans, sicut mihi mandavit
Uriel angelus.

2. De signis finis advenientis, 5, 21—6, 35

Dolens miseriam Israel

21 Et factum est post dies septem, et iterum
cogitationes cordis mei molestæ erant mihi valde,
22 et resumpsit anima mea spiritum intellectus: et
iterum cœpi loqui coram Altissimo sermones, 23 et
dixi, Dominator Domine ex omni silva terræ, et
omnibus arboribus eius, elegisti vineam unicam:
24 et ex omni terra orbis, elegisti tibi foveam unam:
et ex omnibus floribus orbis, elegisti tibi lilium
unum: 25 et ex omnibus abyssis maris, replesti
tibi rivum unum: et ex omnibus ædificatis civita-

tibus, sanctificasti tibimetipsi Sion: 26 et ex omni-
bus creatis volatilibus, nominasti tibi columbam
unam: et ex omnibus plasmatis pecoribus, provi-
disti tibi ovem unam: 27 et ex omnibus multipli-
catis populis, acquisivisti tibi populum unum: et
ab omnibus probatam legem donasti huic, quem
desiderasti populo. 28 Et nunc Domine, ut quid
tradidisti unum pluribus? Et præparasti super
unam radicem alias, et disperdidisti unicum tuum
in multis: 29 et conculcaverunt eum, qui contra-
dicebant sponsionibus tuis, quique tuis testamentis
non credebant. 30 Et si odiens odisti populum tu-
um, tuis manibus debet castigari.

obiurgatus discit ab angelo

31 Et factum est, cum locutus essem sermones,
et missus est angelus ad me, qui ante venerat ad
me præterita nocte, 32 et dixit mihi, Audi me, et
instruam te: et intende mihi, et adiiciam coram
te. 33 Et dixi, Loquere Domine meus. Et dixit
ad me, Valde tu in excessu mentis factus es pro
Israel: an plus dilexisti eum, quam qui eum fecit?
34 Et dixi ad eum, Non Domine, sed dolens locu-
tus sum. Torquent enim me renes mei per om-
nem horam, quærentem apprehendere semitam Al-
tissimi, et investigare partem iudicii eius. 35 Et
dixit ad me, Non potes. Et dixi, Quare Domine?
Ad quid nascebar, aut quare non fiebat matrix ma-
tris meæ mihi sepulcrum, ut non viderem laborem
Iacob, et defatigationem generis Israel? 36 Et dixit
ad me, Numera mihi quæ necdum venerant, et
collige mihi dispersas guttas, et revirida mihi aridos
flores, 37 et aperi mihi clausa promptuaria, et
produc mihi inclusos in eis flatus; demonstra mihi
vocis imaginem: et tunc ostendam tibi laborem
quem rogas videre. 38 Et dixi, Dominator Domine,
quis enim est qui potest hæc scire, nisi qui cum
hominibus habitationem non habet? 39 Ego autem
insipiens: et quomodo potero dicere de his, quibus
me interrogasti? 40 Et dixit ad me, Quomodo
non potes facere unum de his quæ dicta sunt: sic
non poteris invenire iudicium meum, aut in fine
caritatem, quam populo promisi. 41 Et dixi, Sed

ecce Domine tu prope es his qui in finem sunt:
et quid facient qui ante me fuerunt, aut nos, aut
hi qui post nos? 42 Et dixit ad me, Coronæ assi-
milabo iudicium meum. Sicut non novissimorum
tarditas, sic nec priorum velocitas. 43 Et respondi,
et dixi, Nec poteras facere eos qui facti sunt, et
qui sunt, et qui futuri sunt, in unum, ut celerius
iudicium tuum ostendas? 44 Et respondit ad me,
et dixit, Non potest festinare creatura super crea-
torem, nec sustinere sæculum eos qui in eo cre-
andi sunt, in unum. 45 Et dixi: Quo modo dixisti
servo tuo, quoniam vivificans vivificasti a te crea-
tam creaturam in unum, et sustinebat creatura:
poterit et nunc portare præsentes in unum. 46 Et
dixit ad me, Interroga matricem mulieris, et dices
ad eam, Et si paris, quare per tempus? Roga
ergo eam, ut det decem in unum. 47 Et dixi, Non
utique poterit: sed secundum tempus. 48 Et dixit
ad me, Et ego dedi matricem terræ his qui semi-
nati sunt super eam per tempus. 49 Quemadmo-
dum enim infans non parit ea, quæ senum sunt:
sic ego disposui a me creatum sæculum. 50 Et
interrogavi, et dixi, Cum iam dederis mihi viam,
loquar coram te: nam mater nostra, de qua dixisti
mihi, adhuc iuvenis est: iam senectuti appropin-
quat. 51 Et respondit ad me, et dixit, Interroga
eam quæ parit, et dicet tibi. 52 Dices enim ei,
Quare quos peperisti, nunc non sunt similes his
qui ante te, sed minores statura? 53 Et dicet tibi
et ipsa, Alii sunt qui in iuventute virtutis nati
sunt: et alii qui sub tempore senectutis, deficiente
matrice sunt nati. 54 Considera ergo et tu quo-
niam minori statura estis præ his qui ante vos:
55 et qui post vos, minori quam vos, quasi iam
senescentes creaturæ, et fortitudinem iuventutis
prætereuntes. Et dixi, Rogo Domine, si inveni
gratiam ante oculos tuos, demonstra servo tuo, per
quem visites creaturam tuam.

finis appropinquantis

6 1 Et dixit ad me, Initio terreni orbis et ante-
quam starent exitus sæculi, et antequam spi-
rarent conventiones ventorum, 2 et antequam so-

narent voces tonitruum, et antequam splenderent
nitores coruscationum, et antequam confirmarentur
fundamenta paradisi, 3 et antequam viderentur
decori flores, et antequam confirmarentur motæ
virtutes, et antequam colligerentur innumerabiles
militiæ angelorum, 4 et antequam extollerentur
altitudines aeris, et antequam nominarentur men-
suræ firmamentorum, et antequam æstuarent ca-
mini in Sion, 5 et antequam investigarentur præ-
sentes anni, et antequam abalienarentur eorum qui
nunc peccant adinventiones, et consignati essent,
qui fidem thesaurizaverunt: 6 tunc cogitavi, et
facta sunt per me solum, et non per alium: et finis
per me, et non per alium.

7 Et respondi, et dixi, Quæ erit separatio tem- signa
porum? aut quando prioris finis, et sequentis ini- ultima
tium? 8 Et dixit ad me, Ab Abraham usque ad
Isaac, quando nati sunt ab eo Iacob et Esau, ma-
nus Iacob tenebat ab initio calcaneum Esau, 9 finis
enim huius sæculi Esau, et principium sequentis
Iacob. 10 Hominis manus inter calcaneum et ma-
num. Aliud noli quærere Esdra. 11 Et respondi,
et dixi, O dominator Domine, si inveni gratiam
ante oculos tuos, 12 oro ut demonstres servo tuo
finem signorum tuorum, quorum partem mihi de-
monstrasti nocte præcedenti. 13 Et respondit, et
dixit ad me, Surge super pedes tuos, et audi vocem
plenissimam sonitus. 14 Et erit sicut commotio,
nec commovebitur locus, in quo stes super eum.
15 Ideo cum loquitur, tu non expaveas, quoniam
de fine verbum et fundamentum terræ intelligitur,
16 quoniam de ipsis sermo tremiscit et commove-
tur, scit enim quoniam finem eorum oportet com-
mutari. 17 Et factum est, cum audissem, surrexi
super pedes meos, et audivi: et ecce vox loquens,
et sonus eius sicut sonus aquarum multarum, 18 et
dixit, Ecce dies veniunt, et erit quando appropin-
quare incipiam, ut visitem habitantes in terra: 19 et
quando inquirere incipiam ab eis qui iniuste nocue-
runt iniustitia sua, et quando suppleta fuerit hu-
militas Sion. 20 Et cum supersignabitur sæculum

quod incipiet pertransire, hæc signa faciam, Libri
aperientur ante faciem firmamenti, et omnes vide-
bunt simul, 21 et anniculi infantes loquentur vo-
cibus suis, et prægnantes immaturos parient infan-
tes trium et quattuor mensium, et vivent, et sus-
citabuntur. 22 Et subito apparebunt seminata loca
non seminata, et plena promptuaria subito inveni-
entur vacua: 23 et tuba canet cum sono; quam
cum omnes audierint, subito expavescent. 24 Et
erit in illo tempore, debellabunt amici amicos ut
inimici, et expavescet terra cum his: et venæ fon-
tium stabunt, et non decurrent in horis tribus:
25 et erit, omnis qui derelictus fuerit ex omnibus
istis quibus prædixi tibi, ipse salvabitur, et videbit
salutare meum, et finem sæculi vestri. 26 Et vi-
debunt qui recepti sunt homines, qui mortem non
gustaverunt a nativitate sua, et mutabitur cor in-
habitantium, et convertetur in sensum alium. 27 De-
lebitur enim malum, et exstinguetur dolus. 28 Flo-
rebit autem fides, et vincetur corruptela, et osten-
detur veritas quæ sine fructu fuit diebus tantis.

iterum dies septem ieiunat

29 Et factum est, cum loqueretur mihi, et ecce
paulatim intuebar super eum ante quem stabam,
30 et dixit ad me hæc, Veni tibi ostendere tempus
venturæ noctis. 31 Si ergo iterum rogaveris, et
iterum ieiunaveris septem diebus, iterum tibi re-
nuntiabo horum maiora per diem quam audivi.
32 Audita est enim vox tua apud Altissimum. Vi-
dit enim fortis directionem tuam, et providit pudi-
citiam, quam a iuventute tua habuisti: 33 et prop-
ter hoc misit me demonstrare tibi hæc omnia, et
dicere tibi, Confide, et noli timere, 34 et noli fe-
stinare cum prioribus temporibus cogitare vana, ut
non properes a novissimis temporibus. 35 Et fac-
tum est post hæc, et flevi iterum: et similiter ie-
iunavi septem diebus, ut suppleam tres hebdoma-
das, quæ dictæ sunt mihi.

3. De adventu Domini, 6, 36—9, 26

Esdras lamentans

36 Et factum est in octava nocte, et cor meum
turbabatur iterato in me, et cœpi loqui coram Al-

tissimo. 37 Inflammabatur enim spiritus meus valde,
et anima mea anxiabatur. 38 Et dixi, O Domine,
loquens locutus es ab initio creaturæ in primo die
dicens, Fiat cælum et terra: et tuum verbum opus
perfectum. 39 Et erat tunc spiritus, et tenebræ
circumferebantur, et silentium, sonus vocis homi-
nis nondum erat abs te. 40 Tunc dixisti de the-
sauris tuis proferri lumen luminosum, quo appare-
ret opus tuum. 41 Et die secundo creasti spiritum
firmamenti, et imperasti ei ut divideret et divisio-
nem faceret inter aquas, ut pars quædam sursum
recederet, pars vero deorsum maneret. 42 Et tertia
die imperasti aquis congregari in septima parte
terræ: sex vero partes siccasti et conservasti, ut
ex his sint coram te ministrantia seminata a Deo,
et culta. 43 Verbum enim tuum processit, et opus
statim fiebat. 44 Processit enim subito fructus
multitudinis immensus, et concupiscentiæ gustus
multiformes, et flores colore immutabili, et odores
odoramenti investigabilis, et die tertia hæc facta
sunt. 45 Quarta autem die imperasti fieri solis
splendorem, lunæ lumen, stellarum dispositionem:
46 et imperasti eis, ut deservirent futuro plasmato
homini. 47 Quinto autem die dixisti septimæ parti,
ubi erat aqua congregata, ut procrearet animalia,
et volatilia, et pisces: et ita fiebat. 48 Aqua muta,
et sine anima quæ Dei nutu iubebantur, animalia
faciebat, ut ex hoc mirabilia tua nationes enarrent.
49 Et tunc conservasti duas animas: nomen uni
vocasti Henoch, et nomen secundæ vocasti Levia-
than, 50 et separasti ea ab alterutro. Non enim
poterat septima pars, ubi erat aqua congregata, ca-
pere ea. 51 Et dedisti Henoch unam partem, quæ
siccata est tertio die, ut habitet in ea ubi sunt
montes mille. 52 Leviathan autem dedisti septi-
mam partem humidam, et servasti eam, ut fiat in
devorationem quibus vis, et quando vis. 53 Sexto
autem die imperasti terræ, ut crearet coram te
iumenta, et bestias, et reptilia: 54 et super his
Adam, quem constituisti ducem super omnibus
factis quæ fecisti, et ex eo educimur nos omnes,

quemque elegisti populum. 55 Hæc autem omnia
dixi coram te Domine, quia propter nos creasti
sæculum. 56 Residuas autem gentes ab Adam natas
dixisti eas nil esse, et quoniam salivæ assimilatæ
sunt, et quasi stillicidium de vase similasti abun-
dantiam eorum. 57 Et nunc Domine, ecce, istæ
gentes quæ in nihilum deputatæ sunt, cœperunt
dominari nostri, et devorare: 58 nos autem popu-
lus tuus quem vocasti primogenitum unigenitum
æmulatorem tuum, traditi sumus in manibus eo-
rum: 59 et si propter nos creatum est sæculum,
quare non hereditatem possidemus cum sæculo?
Usquequo hæc?

ab angelo instruitur

7 1 Et factum est, cum finissem loqui verba hæc,
missus est ad me angelus qui missus fuerat
ad me primis noctibus, 2 et dixit ad me, Surge
Esdra, et audi sermones quos veni loqui ad te.
3 Et dixi, Loquere Deus meus. Et dixit ad me,
Mare positum est in spatioso loco, ut esset altum
et immensum: 4 erit autem ei introitus in angusto
loco positus, ut esset similis fluminibus. 5 Quis
enim volens voluerit ingredi mare, et videre eum,
vel dominari eius: si non transierit angustum, in
latitudinem quomodo venire poterit? 6 Item aliud:
Civitas est ædificata, et posita in loco campestri,
est autem plena omnium bonorum. 7 Introitus
eius angustus et in præcipiti positus, ut esset a
dextris quidem ignis, a sinistris aqua alta: 8 se-
mita autem est una sola inter eos posita, hoc est,
inter ignem et aquam, ut non capiat semita, nisi
solummodo vestigium hominis. 9 Si autem dabitur
civitas homini in hereditatem, si numquam ante-
positum periculum pertransierit, quomodo accipiet
hereditatem suam? 10 Et dixi, Sic Domine. Et
dixit ad me, Sic est: et Israel pars. 11 Propter
eos enim feci sæculum, et quando transgressus est
Adam constitutiones meas, iudicatum est quod fac-
tum est. 12 Et facti sunt introitus huius sæculi
angusti, et dolentes, et laboriosi: pauci autem et
mali, et periculorum pleni: et labore magnopere
fulti. 13 Nam maioris sæculi introitus spatiosi et

securi, et facientes immortalitatis fructum. 14 Si
ergo ingredientes non fuerunt ingressi qui vivunt,
angusta et vana hæc: non poterunt recipere quæ
sunt reposita. 15 Nunc ergo quare tu conturbaris,
cum sis corruptibilis? et quid moveris tu, cum sis
mortalis? 16 Et quare non accepisti in corde tuo
quod est futurum, sed quod in præsenti? 17 Re-
spondi et dixi, Dominator Domine, ecce disposuisti
lege tua, quoniam iusti hereditabunt hæc, impii au-
tem peribunt. 18 Iusti autem ferent angusta, spe-
rantes spatiosa; qui enim impie gesserunt, et an-
gusta passi sunt, et spatiosa non videbunt. 19 Et
dixit ad me, Non est iudex super Deum, neque
intelligens super Altissimum. 20 Pereunt enim
multi præsentes, quia negligitur quæ anteposita est
Dei lex. 21 Mandans enim mandavit Deus veni-
entibus, quando venerunt, quid facientes viverent,
et quid observantes non punirentur. 22 Hi autem
non sunt persuasi, et contradixerunt ei, et con-
stituerunt sibi cogitamen vanitatis, 23 et propo-
suerunt sibi circumventiones delictorum, et super-
dixerunt Altissimo non esse, et vias eius non cogno-
verunt, 24 et legem eius spreverunt, et sponsiones
eius abnegaverunt, et in legitimis eius fidem non
habuerunt, et opera eius non perfecerunt. 25 Prop-
ter hoc Esdra vacua vacuis, et plena plenis.

de adventu Iesu priore et altero

26 Ecce tempus veniet, et erit quando venient
signa quæ prædixi tibi, et apparebit sponsa, et
apparescens ostendetur quæ nunc subducitur terra:
27 et omnis qui liberatus est de prædictis malis,
ipse videbit mirabilia mea. 28 Revelabitur enim
filius meus IESUS cum his qui cum eo sunt, et
iucundabuntur qui relicti sunt in annis quadringentis.
29 Et erit post annos hos, et morietur filius meus
CHRISTUS, et omnes qui spiramentum habent
homines: 30 et convertetur sæculum in antiquum
silentium diebus septem, sicut in prioribus iudiciis,
ita ut nemo derelinquatur. 31 Et erit post dies
septem, et excitabitur quod nondum vigilat sæ-
culum, et morietur corruptum: 32 et terra red-
det quæ in ea dormiunt, et pulvis qui in eo silen-

tio habitant, et promptuaria reddent quæ eis com-
mendatæ sunt animæ. 33 Et revelabitur Altissi-
mus super sedem iudicii, et pertransibunt mise-
riæ, et longanimitas congregabitur. 34 Iudicium au-
tem solum remanebit, veritas stabit, et fides con-
valescet, 35 et opus subsequetur, et merces osten-
detur, et iustitiæ vigilabunt, et iniustitiæ non do-
minabuntur.

de certaminis

36 Et dixi, Primus Abraham propter Sodomitas
oravit, et Moyses pro patribus qui in deserto pec-
caverunt, 37 et qui post eum pro Israel in diebus
Achaz, et Samuelis, 38 et David pro confractione,
et Salomon pro eis qui venerunt in sanctificatio-
nem. 39 Et Elias pro his qui pluviam acceperunt,
et pro mortuo ut viveret, 40 et Ezechias pro po-
pulo in diebus Sennacherib, et multi pro multis.
41 Si ergo modo quando corruptibile increvit, et
iniustitia multiplicata est, et oraverunt iusti pro im-
piis: quare et nunc sic non erit? 42 Et respondit
ad me, et dixit, Præsens sæculum non est finis,
gloria in eo frequens manet: propter hoc orave-
runt pro invalidis. 43 Dies enim iudicii erit finis
temporis huius, et initium temporis futuræ immor-
talitatis, in quo transivit corruptela: 44 soluta est
intemperantia, abscissa est incredulitas: crevit au-
tem iustitia, orta est veritas. 45 Tunc enim nemo
poterit salvare eum qui periit, neque demergere
qui vicit. Et respondi, 46 et dixi, Hic est sermo
meus primus et novissimus, quoniam melius erat
non dare terram Adam, vel cum iam dedisset, co-
ercere eum ut non peccaret. 47 Quid enim prod-
est hominibus in præsenti vivere in tristitia, et
mortuos sperare punitionem? 48 O tu quid fecisti
Adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius
tuus casus, sed et noster qui ex te advenimus.
49 Quid enim prodest nobis, si promissum est no-
bis immortale tempus: nos autem mortalia opera
egimus? 50 Et quoniam prædicta est nobis per-
ennis spes, nos vero pessimi vani facti sumus.
51 Et quoniam reposita sunt nobis habitacula sani-
tatis et securitatis: nos vero male conversati su-

mus. 52 Et quoniam reposita est gloria Altissimi
protegere eos qui tarde conversati sunt: nos autem
pessimis viis ambulavimus. 53 Et quoniam osten-
detur paradisus, cuius fructus incorruptus perse-
verat, in quo est securitas et medela: 54 nos vero
non ingrediemur, in ingratis enim locis conversati
sumus. 55 Et quoniam super stellas fulgebunt fa-
cies eorum qui abstinentiam habuerunt: nostræ au-
tem facies super tenebras nigræ. 56 Non enim co-
gitavimus viventes quando iniquitatem faciebamus,
quod incipiemus post mortem pati. 57 Et respon- necessi-
dit, et dixit, Hoc est cogitamentum certaminis quod tate
certabit qui super terram natus est homo, 58 ut
si victus fuerit, patiatur quod dixisti: si autem vi-
cerit, recipiet quod dico: 59 quoniam hæc est vita
quam Moyses dixit cum viveret, ad populum, di-
cens, Elige tibi vitam, ut vivas. 60 Non credide-
runt autem ei, sed nec post eum prophetis: sed
nec mihi qui locutus sum ad eos, 61 quoniam non
esset tristitia in perditionem eorum, sicut futurum
est gaudium super eos, quibus persuasa est salus.
62 Et respondi, et dixi, Scio Domine, quoniam vo-
catus est Altissimus misericors in eo, quod mise-
reatur his qui nondum in sæculo advenerunt, 63 et
quod miseretur illis qui conversionem faciunt in
lege eius: 64 et longanimis est, quoniam longani-
mitatem præstat his qui peccaverunt quasi suis
operibus: 65 et munificus est, quoniam quidem
donare vult pro exigentiis: 66 et multæ miseri-
cordiæ, quoniam multiplicat magis misericordias his
qui præsentes sunt, et qui præterierunt, et qui fu-
turi sunt. 67 Si enim non multiplicaverit miseri-
cordias suas: non vivificabitur sæculum cum his
qui inhereditabunt in eo. 68 Et donat: quoniam si
non donaverit de bonitate sua, ut alleventur hi qui
iniquitatem fecerunt, de suis iniquitatibus non pot-
erit decies millesima pars vivificari hominum. 69 Et
iudex si non ignoverit his qui curati sunt verbo
eius, et deleverit multitudinem contentionum: non
fortassis derelinquerentur in innumerabili multitu-
dine, nisi pauci valde.

de paucitate salvandorum

8 1 Et respondit ad me, et dixit: Hoc sæculum
fecit Altissimus propter multos, futurum autem
propter paucos. 2 Dicam autem coram te simili-
tudinem Esdra. Quomodo autem interrogabis ter-
ram, et dicet tibi, quoniam dabit terram multam
magis unde fiat fictile, parvum autem pulverem
unde aurum fit: sic et actus præsentis sæculi.
3 Multi quidem creati sunt, pauci autem salvabun-
tur. 4 Et respondi, et dixi: Absorbe ergo anima
sensum, et devora quod sapit. 5 Convenisti enim
obaudire, et prophetare volens. Nec enim tibi da-
tum est spatium, nisi solummodo vivere. 6 O Do-
mine, si non permittes servo tuo, ut oremus coram
te, et des nobis semen cordi, et sensui culturam,
unde fructus fiat, unde vivere possit omnis corrup-
tus, qui portabit locum hominis? 7 Solus enim
es, et una plasmatio nos sumus manuum tuarum,
sicut locutus es: 8 et quomodo nunc in matrice
plasmatum est corpus, et præstas membra: con-
servatur in igne et aqua tua creatio: et novem men-
sibus patitur tua plasmatio tuam creaturam quæ in
ea creata est: 9 ipsum autem quod servat, et quod
servatur, utraque servabuntur: servataque quando-
que iterum reddit matrix, quæ in ea creverunt.
10 Imperasti enim ex ipsis membris, hoc est ma-
millis præbere lac fructui mamillarum, 11 ut nu-
triatur id quod plasmatum est usque in tempus
aliquod, et postea disponas eum tuæ misericordiæ.
12 Enutristi eum tua iustitia, et erudisti eum in
lege tua, et corripuisti eum tuo intellectu: 13 et
mortificabis eum, ut tuam creaturam: et vivificabis
eum, ut opus tuum. 14 Si ergo perdideris eum
qui tantis laboribus plasmatus est: tuo iussu facile
est ordinari, ut et id quod fiebat servaretur. 15 Et
nunc Domine dicam, de omni homine tu magis
scis: de populo autem tuo, ob quem doleo: 16 Et
de hereditate tua, propter quam lugeo: et propter
Israel, propter quem tristis sum: et de Iacob, prop-
ter quem doleo: 17 ideo incipiam orare coram te
pro me, et pro eis: quoniam video lapsus nostros
qui inhabitamus terram. 18 Sed audivi celeritatem

iudicis qui futurus est. 19 Ideo audi vocem meam
et intellige sermonem meum, et loquar coram te.
20 Initium verborum Esdræ priusquam assume- atque
retur: et dixi, Domine, qui inhabitas sæculum, cuius damnan-
oculi elevati in superna et aere: 21 et cuius thro- dorum
nus inæstimabilis, et gloria incomprehensibilis: cui
astat exercitus angelorum cum tremore, 22 quo-
rum servatio in vento et igni convertitur: cuius
verbum verum, et dicta perseverantia: 23 cuius
iussio fortis, et dispositio terribilis: cuius aspectus
arefacit abyssos, et indignatio tabescere facit mon-
tes, et veritas testificatur: 24 exaudi orationem
servi tui, et auribus percipe precationem figmenti
tui. 25 Dum enim vivo, loquar: et dum sapio, re-
spondebo: 26 nec respicias populi tui delicta, sed
qui tibi in veritate serviunt. 27 Nec intendas impia
gentium studia, sed qui tua testimonia cum dolo-
ribus custodierunt. 28 Nec cogites qui in conspectu
tuo false conversati sunt, sed memorare qui ex
voluntate tua timorem cognoverunt. 29 Neque vo-
lueris perdere, qui pecudum mores habuerunt: sed
respicias eos qui legem tuam splendide docuerunt.
30 Nec indigneris eis qui bestiis peiores iudicati
sunt: sed diligas eos qui semper in tua iustitia
confidunt, et gloria. 31 Quoniam nos et patres
nostri talibus morbis languemus: tu autem propter
nos peccatores misericors vocaberis. 32 Si enim
desideraveris ut nostri miserearis, tunc misericors
vocaberis, nobis autem non habentibus opera iu-
stitiæ. 33 Iusti enim, quibus sunt opera multa re-
posita, ex propriis operibus recipient mercedem.
34 Quid est enim homo, ut ei indigneris: aut ge-
nus corruptibile, ut ita amarus sis de ipso? 35 In
veritate enim nemo de genitis est qui non impie
gessit, et de confitentibus qui non deliquit. 36 In
hoc enim annuntiabitur iustitia tua, et bonitas tua
Domine, cum misertus fueris eis qui non habent
substantiam bonorum operum. 37 Et respondit ad multitu-
me, et dixit: Recte locutus es aliqua: et iuxta ser- dine
mones tuos, sic et fiet. 38 Quoniam non vere co-
gitabo super plasma eorum qui peccaverunt ante

mortem, ante iudicium, ante perditionem: 39 sed iucundabor super iustorum figmentum, et memorabor peregrinationis quoque, et salvationis et mercedis receptionis. 40 Quomodo ergo locutus sum, sic et est. 41 Sicut enim agricola serit super terram semina multa, et plantationes multitudinis plantat, sed non in tempore omnia quæ seminata sunt, salvantur, sed nec omnia quæ plantata sunt, radicabunt: sic et qui in sæculo seminati sunt, non omnes salvabuntur. 42 Et respondi, et dixi: Si inveni gratiam, loquar. 43 Quomodo semen agricolæ si non ascenderit aut non acceperit pluviam tuam in tempore, aut si corruptum fuerit multitudine pluviæ, 44 sic perit: et similiter homo qui manibus tuis plasmatus est, et tu ei imago nominatus: quoniam similatus es ei, propter quem omnia plasmasti, et similasti semini agricolæ. 45 Non irascaris super nos, sed parce populo tuo, et miserere hereditati tuæ. Tu autem creaturæ tuæ misereris. 46 Et respondit ad me, et dixit: Quæ sunt præsentia præsentibus, et quæ futura futuris? 47 Multum enim tibi restat, ut possis diligere meam creaturam super me: tibi autem frequenter et ipsi proximavi, iniustis autem numquam. 48 Sed et in hoc mirabilis es coram Altissimo, 49 quoniam humiliasti te sicut decet te, et non iudicasti te, ut inter iustos plurimum glorificeris. 50 Propter quod miseriæ multæ, et miserabiles efficientur eis qui habitant sæculum in novissimis: quia in multa superbia ambulaverunt. 51 Tu autem pro te intellige, et de similibus tuis inquire gloriam. 52 Vobis enim apertus est paradisus, plantata est arbor vitæ, præparatum est futurum tempus, præparata est abundantia, ædificata est civitas, probata est requies, perfecta est bonitas et perfecta sapientia. 53 Radix mali signata est a vobis: infirmitas, et tinea a vobis absconsa est: et in infernum fugit corruptio in oblivione. 54 Transierunt dolores, et ostensus est in fine thesaurus immortalitatis. 55 Noli ergo adiicere inquirendo de multitudine eorum qui pereunt. 56 Nam et ipsi accipientes libertatem,

spreverunt Altissimum, et legem eius contempse-
runt, et vias eius dereliquerunt. 57 Adhuc autem
iustos eius conculcaverunt, 58 et dixerunt in corde
suo non esse Deum: et quidem scientes quoniam
moriuntur. 59 Sicut enim vos suscipient quæ præ-
dicta sunt: sic eos sitis, et cruciatus, quæ præpa-
rata sunt; non enim voluit hominem disperdi. 60 Sed
et ipsi qui creati sunt, coinquinaverunt nomen eius
qui fecit eos: et ingrati fuerunt ei qui præparavit
eis vitam. 61 Quapropter iudicium meum modo ap-
propinquat. 62 Quæ non omnibus demonstravi, nisi
tibi, et tibi similibus paucis. Et respondi, et dixi:

63 Ecce nunc Domine demonstrasti mihi multi- *de tempore adventus alterius*
tudinem signorum, quæ incipies facere in novissi-
mis: sed non demonstrasti mihi quo tempore.

9 1 Et respondit ad me, et dixit, Metiens metire
tempus in semetipso: et erit cum videris,
quando transierit pars quædam signorum quæ præ-
dicta sunt, 2 tunc intelliges quoniam ipsum est
tempus in quo incipiet Altissimus visitare sæculum
quod ab eo factum est. 3 Et quando videbitur in
sæculo motio locorum, et populorum turbatio, 4 tunc
intelliges quoniam de his erat Altissimus locutus a
diebus qui fuerunt ante te ab initio. 5 Sicut enim
omne quod factum est in sæculo initium habet,
pariter et consummationem, et consummatio est
manifesta: 6 sic et Altissimi tempora initia habent
manifesta in prodigiis et virtutibus, et consumma-
tiones in actu et in signis.

7 Et erit, omnis qui salvus factus fuerit, et qui *de separatione bonorum et malorum*
poterit effugere per opera sua et per fidem in qua
credidistis, 8 relinquetur de prædictis periculis, et
videbit salutare meum in terra mea, et in finibus
meis, quoniam sanctificavi me a sæculo. 9 Et tunc
miserebuntur qui nunc abusi sunt vias meas: et
in tormentis commorabuntur hi qui eas proiece-
runt in contemptu. 10 Qui enim non cognoverunt
me, viventes beneficia consecuti: 11 et qui fasti-
dierunt legem meam, cum adhuc erant habentes
libertatem, 12 et cum adhuc esset eis apertus pæ-
nitentiæ locus, non intellexerunt, sed spreverunt:

hos oportet post mortem in cruciamento cogno-
scere. 13 Tu ergo noli adhuc curiosus esse, quo-
modo *impii* cruciabuntur: sed inquire quomodo
iusti salvabuntur, et quorum sæculum, et propter
quos sæculum, et quando. 14 Et respondi, et dixi,
15 Olim locutus sum, et nunc dico, et postea di-
cam: quoniam plures sunt qui pereunt, quam qui
salvabuntur: 16 sicut multiplicatur fluctus super
guttam. Et respondit ad me, et dixit, 17 Qualis
ager, talia et semina: et quales flores, tales et
tincturæ: et qualis operator, talis et creatio: et
qualis agricola, talis cultura: quoniam tempus erat
sæculi. 18 Et nunc cum essem parans eis his qui
nunc sunt; antequam fieret sæculum, in quo habi-
tarent: et nemo mihi contradixit. 19 Tunc enim
quisque, et nunc creatur in mundo hoc parato, et
messe indeficienti, et lege investigabili corrupti sunt
mores eorum. 20 Et consideravi sæculum, et ecce
erat periculum propter cogitationes quæ in eo ad-
venerunt. 21 Et vidi, et peperci ei valde: et ser-
vavi mihi acinum de botro, et plantationem de
tribu multa. 22 Pereat ergo multitudo quæ sine
causa nata est, et servetur acinus meus, et plan-
tatio mea: quia cum multo labore perfeci.

In floribus sedet

23 Tu autem si adhuc intromittas septem dies
alios, sed non ieiunabis in eis: 24 Ibis in campum
florum, ubi domus non est ædificata: et manduca-
bis solummodo de floribus campi, et carnem non
gustabis, et vinum non bibes, sed solummodo flo-
res: 25 deprecare Altissimum sine intermissione,
et veniam, et loquar tecum. 26 Et profectus sum,
sicut dixit mihi in campum, qui vocatur Ardath,
et sedi ibi in floribus. Et de herbis agri mandu-
cavi, et facta est esca earum mihi in saturitatem.

II. Esdras symbolis instruitur, 9, 27—13, 58

1. Symbolo mulieris transfiguratæ, 9, 27—10, 60

Orans Dominum

27 Et factum est post dies septem, et ego discum-
bebam supra fænum, et cor meum iterum turba-
batur sicut ante. 28 Et apertum est os meum, et

inchoavi dicere coram Altissimo, et dixi, 29 O Do-
mine, te nobis ostendens ostensus es patribus no-
stris in deserto, quod non calcatur, et infructuoso,
quando erant exeuntes de Ægypto: et dicens dixi-
sti, 30 Tu Israel audi me, et semen Iacob intende
sermonibus meis. 31 Ecce enim ego semino in
vobis legem meam, et faciet in vobis fructum, et
glorificabimini in eo per sæculum. 32 Nam patres
nostri accipientes legem, non servaverunt, et legi-
tima mea non custodierunt, et factus est fructus
legis non parens: nec enim poterat, quoniam tuus
erat. 33 Nam qui acceperunt, perierunt, non cu-
stodientes quod in eis seminatum fuerat. 34 Et
ecce, consuetudo est, ut, cum acceperit terra se-
men, vel navem mare, vel vas aliquod escam vel
potum: cum fuerit exterminatum id, in quo semi-
natum est, vel in quod missum est: 35 simul id
quod seminatum, vel missum est, vel quæ sus-
cepta sunt, exterminantur, et suscepta iam non
manent apud nos: sed nobis sic non factum est.
36 Nos quidem qui legem accepimus peccantes per-
ivimus, et cor nostrum quod suscepit eam: 37 nam
lex non periit, sed permansit in suo labore.

38 Et cum loquerer hæc in corde meo, respexi mulierem mortem filii sui lugentem
oculis meis, et vidi mulierem in dextera parte, et
ecce hæc lugebat, et plorabat cum voce magna, et
animo dolebat valde, et vestimenta eius discissa,
et cinis super caput eius. 39 Et dimisi cogitatus,
in quibus eram cogitans, et conversus sum ad eam,
et dixi ei, 40 Ut quid fles? et quid doles animo?
Et dixit ad me, 41 Dimitte me Domine meus, ut
defleam me, et adiiciam dolorem: quoniam valde
amaro sum animo, et humiliata sum valde. 42 Et
dixi ei, Quid passa es? dic mihi. Et dixit ad me,
43 Sterilis fui ego famula tua, et non peperi, ha-
bens maritum annis triginta. 44 Ego enim per sin-
gulas horas, et per singulos dies, et annos hos tri-
ginta deprecor Altissimum nocte ac die. 45 Et fac-
tum est, post triginta annos exaudivit me Deus
ancillam tuam, et vidit humilitatem meam, et at-
tendit tribulationi meæ, et dedit mihi filium: et

iucundata sum super eum valde ego, et vir meus,
et omnes cives mei, et honorificabamus valde For-
tem. 46 Et nutrivi eum cum labore multo. 47 Et
factum est cum crevisset, et venisset accipere uxo-
rem, feci diem epuli.

10 1 Et factum est, cum introisset filius meus
in thalamo suo, cecidit, et mortuus est: 2 et
evertimus omnes lumina, et surrexerunt omnes
cives mei ad consolandum me, et quievi usque in
alium diem usque nocte. 3 Et factum est, cum
omnes quievissent ut me consolarentur ut quiesce-
rem: et surrexi nocte, et fugi: et veni sicut vides
in hoc campo: 4 et cogito iam non reverti in ci-
vitatem, sed hic consistere: et neque manducare,
neque bibere, sed sine intermissione lugere, et ie-
iunare usque dum moriar.

iratus increpat

5 Et dereliqui sermones in quibus eram, et re-
spondi cum iracundia ad eam, et dixi, 6 Stulta
super omnes mulieres, non vides luctum nostrum,
et quæ nobis contingunt? 7 Quoniam Sion mater
nostra omni tristitia contristatur, et humilitate hu-
miliata est, et luget validissime. 8 Et nunc quo-
niam omnes lugemus, et tristes sumus: quoniam
omnes contristati sumus, tu autem contristaris in
uno filio? 9 Interroga enim terram, et dicet tibi:
quoniam hæc est, quæ debeat lugere casum tan-
torum super eam germinantium. 10 Et ex ipsa ab
initio omnes nati et alii venient: et ecce, pæne
omnes in perditionem ambulant, et exterminium
fit multitudo eorum. 11 Et quis ergo debet lugere
magis, nisi hæc quæ tam magnam multitudinem
perdidit, quam tu, quæ pro uno doles? Si autem
dicis mihi, 12 Quoniam non est planctus meus si-
milis terræ: quoniam fructum ventris mei perdidi,
quem cum mæroribus peperi, et cum doloribus
genui: 13 terra autem secundum viam terræ, abiit-
que in ea multitudo præsens, quo modo evenit:
et ego tibi dico, 14 sicut tu cum labore peperisti,
sic et terra dat fructum suum homini ab initio ei
qui fecit eam. 15 Nunc ergo retine apud temet-

ipsam dolorem tuum, et fortiter fer qui tibi con-
tigerunt casus. 16 Si enim iustificaveris terminum
Dei, et consilium suum recipies in tempore, et in
talibus collaudaberis; 17 ingredere ergo in civitatem
ad virum tuum. Et dixit ad me, 18 Non faciam,
neque ingrediar civitatem, sed hic moriar. 19 Et
apposui adhuc loqui ad eam, et dixi, 20 Noli fa-
cere hunc sermonem, sed consenti persuadenti.
Quot enim casus Sion? Consolare propter dolo-
rem Ierusalem. 21 Vides enim quoniam sanctifi-
catio nostra deserta effecta est, et altare nostrum
demolitum est, et templum nostrum destructum
est, 22 et psalterium nostrum humiliatum est, et
hymnus conticuit, et exsultatio nostra dissoluta est,
et lumen candelabri nostri exstinctum est, et arca
testamenti nostri direpta est, et sancta nostra con-
taminata sunt, et nomen quod invocatum est super
nos, pæne prophanatum est: et liberi nostri con-
tumeliam passi sunt, et sacerdotes nostri succensi
sunt, et Levitæ nostri in captivitatem abierunt, et
virgines nostræ coinquinatæ sunt, et mulieres no-
stræ vim passæ sunt, et iusti nostri rapti sunt, et
parvuli nostri perditi sunt, et iuvenes nostri ser-
vierunt, et fortes nostri invalidi facti sunt: 23 et
quod omnium maius, signaculum Sion, quoniam
resignata est de gloria sua; nam et tradita est in
manibus eorum qui nos oderunt. 24 Tu ergo ex-
cute tuam tristitiam multam, et depone abs te mul-
titudinem dolorum, ut tibi repropitietur Fortis, et
requiem faciet tibi Altissimus requietionem labo-
rum.

25 Et factum est, cum loquebar ad eam, facies
eius fulgebat subito et species, coruscus fiebat vi-
sus eius, ut essem pavens valde ad eam, et cogi-
tarem quid esset hoc. 26 Et ecce, subito emisit
sonitum vocis magnum timore plenum, ut com-
moveretur terra a mulieris sono. Et vidi: 27 et
ecce, amplius mulier non comparebat mihi, sed ci-
vitas ædificabatur, et locus demonstrabatur de fun-
damentis magnis: et timui, et clamavi voce magna,
et dixi, 28 Ubi est Uriel angelus, qui a principio

eam in civitatem transfiguratam stupet

venit ad me? quoniam ipse me fecit venire in
multitudine in excessu mentis huius, et factus est
finis meus in corruptionem, et oratio mea in im-
properium.

symbolum Sionis esse discit

29 Et cum essem loquens ego hæc, ecce venit
ad me, et vidit me. 30 Et ecce eram positus ut
mortuus, et intellectus meus alienatus erat, et te-
nuit dexteram meam, et confortavit me, et statuit
me super pedes meos, et dixit mihi, 31 Quid tibi
est? et quare conturbatus est intellectus tuus, et
sensus cordis tui? et quare conturbaris? Et dixi,
32 Quoniam dereliquisti me, et ego quidem feci
secundum sermones tuos, et exivi in campum: et
ecce vidi, et video quod non possum enarrare.
Et dixit ad me, 33 Sta ut vir, et commonebo te.
Et dixi, 34 Loquere Domine meus tu in me, noli
me derelinquere, ut non frustra moriar: 35 quo-
niam vidi quæ non sciebam, et audio quæ non
scio. 36 Aut numquid sensus meus fallitur, et
anima mea somniat? 37 Nunc ergo deprecor te,
ut demonstres servo tuo de excessu hoc. Et re-
spondit ad me, et dixit, 38 Audi me et doceam
te, et dicam tibi de quibus times: quoniam Altis-
simus revelavit tibi mysteria multa. 39 Vidit rec-
tam viam tuam, quoniam sine intermissione con-
tristabaris pro populo tuo, et valde lugebas propter
Sion. 40 Hic ergo intellectus visionis quæ tibi ap-
paruit ante paululum. 41 Quam vidisti lugentem,
inchoasti consolari eam. 42 Nunc autem iam spe-
ciem mulieris non vides, sed apparuit tibi civitas
ædificari: 43 et quoniam enarrabat tibi de casu
filii sui, hæc absolutio est. 44 Hæc mulier quam
vidisti, hæc est Sion: et quoniam dixit tibi quam
et nunc conspicies, ut civitatem ædificatam. 45 Et
quoniam dixit tibi, quia sterilis fuit triginta annis:
propter quod erant anni scilicet triginta, quando
non erat in ea adhuc oblatio oblata. 46 Et factum
est post annos triginta, ædificavit Salomon civita-
tem, et obtulit oblationes: tunc fuit quando peperit
sterilis filium. 47 Et quod tibi dixit, quoniam nu-
trivit eum cum labore, hoc erat, habitatio in Ieru-

salem. 48 Et quoniam dixit tibi, quod filius meus
veniens in suo thalamo mortuus esset, et contigis-
set ei casus, hoc erat, quæ facta est ruina Ieru-
salem. 49 Et ecce, vidisti similitudinem eius: et
quoniam filium lugeret, inchoasti consolari eam:
et de his quæ contigerunt, hæc erant tibi aperienda.
50 Et nunc videt Altissimus, quoniam ex animo
contristatus es, et quoniam ex toto corde pateris
pro ea, ostendit tibi claritatem gloriæ eius, et pul-
chritudinem decoris eius. 51 Propterea enim dixi
tibi ut maneres in campo ubi domus non est ædi-
ficata. 52 Sciebam enim ego, quoniam Altissimus
incipiebat tibi ostendere hæc: 53 propterea dixi
tibi ut venires in agrum ubi non est fundamentum
ædificii. 54 Nec enim poterat opus ædificii hominis
sustineri in loco, ubi incipiebatur Altissimi civitas
ostendi.

55 Tu ergo noli timere, neque expavescat cor
tuum: sed ingredere, et vide splendorem et magni-
tudinem ædificii, quantum capax est tibi visus ocu-
lorum videre: 56 et post hæc audies quantum capit
auditus aurium tuarum audire. 57 Tu enim beatus
es præ multis, et vocatus es apud Altissimum
sicut et pauci. 58 Nocte autem quæ in crastinum
futura est, manebis hic: 59 et ostendet tibi Altis-
simus eas visiones supremorum, quæ faciet Altis-
simus his qui habitant super terram a novissimis
diebus. 60 Et dormivi illam noctem et aliam, sicut
dixerat mihi.

in eodem loco manet

2. Symbolo aquilæ de mari ascendentis, 11, 1—12, 51

11 1 Et vidi somnium, et ecce ascendebat de
mari aquila, cui erant duodecim alæ penna-
rum et capita tria. 2 Et vidi, et ecce expandebat
alas suas in omnem terram, et omnes venti cæli
insufflabant in eam, et colligebantur. 3 Et vidi, et
de pennis eius nascebantur contrariæ pennæ, et
ipsæ fiebant in pennaculis minutis et modicis.
4 Nam capita eius erant quiescentia, et dimidium
caput erat maius aliorum capitum, sed ipsa quiesce-

Aquila capita tria, alas duodecim, contrarias pennas octo habet

bat cum eis. 5 Et vidi, et ecce aquila volavit in
pennis suis, et regnavit super terram, et super
eos qui habitant in ea. 6 Et vidi, quoniam sub-
iecta erant ei omnia sub cælo, et nemo illi con-
tradicebat, neque unus de creatura quæ est super
terram. 7 Et vidi, et ecce surrexit aquila super
ungues suos, et misit vocem pennis suis, dicens,
8 Nolite omnes simul vigilare, dormite unusquisque
in loco suo, et per tempus vigilate. 9 Capita au-
tem in novissimo serventur. 10 Et vidi, et ecce
vox non exibat de capitibus eius, sed de medietate
corporis eius. 11 Et numeravi contrarias pennas
eius, et ecce ipsæ erant octo.

duodecim alæ regnant et disparent

12 Et vidi, et ecce a dextera parte surrexit una
penna, et regnavit super omnem terram. 13 Et
factum est cum regnaret, venit ei finis, et non ap-
paruit locus eius: et sequens exsurrexit, et regna-
bat; ipsa multum tenuit tempus. 14 Et factum est
cum regnaret, et veniebat finis eius, ut non appa-
reret sicut prior. 15 Et ecce, vox emissa est illi,
dicens, 16 Audi tu quæ tanto tempore tenuisti ter-
ram. Hæc annuntio tibi antequam incipias non
apparere. 17 Nemo post te tenebit tempus tuum,
sed nec dimidium eius. 18 Et levavit se tertia, et
tenuit principatum sicut et priores: et non appa-
ruit et ipsa. 19 Et sic contingebat omnibus aliis
singulatim principatum gerere, et iterum nusquam
comparere.

duæ pennæ contrariæ regnant et disparent

20 Et vidi, et ecce in tempore sequentes pennæ
erigebantur a dextera parte, ut tenerent et ipsæ
principatum: et ex his erant quæ tenebant, sed
tamen statim non comparebant. 21 Nam et aliquæ
ex eis erigebantur, sed non tenebant principatum.
22 Et vidi post hæc, et ecce non comparuerunt
duodecim pennæ et duo pennacula: 23 et nihil su-
pererat in corpore aquilæ, nisi duo capita quiescen-
tia et sex pennacula.

duæ cum capite dextero manent

24 Et vidi, et ecce sex pennaculis divisæ sunt
duæ, et manserunt sub capite quod est ad dexte-
ram partem. Nam quattuor manserunt in loco suo.

duæ regnant et disparent

25 Et vidi, et ecce subalares cogitabant se eri-
gere et tenere principatus. 26 Et vidi, et ecce una
erecta est, sed statim non comparuit. 27 Et se-
cundæ velocius quam priores, non comparuerunt.
28 Et vidi, et ecce duæ quæ superaverunt apud
semetipsas cogitabant et ipsæ regnare;

duæ a capite medio comeduntur

29 et in eo cum cogitarent, ecce unum quiescen-
tium capitum quod erat medium, evigilabat, hoc
enim erat duorum capitum maius. 30 Et vidi quo-
niam completa sunt duo capita secum: 31 et ecce
conversum est caput cum his qui cum eo erant,
et comedit duas subalares quæ cogitabant regnare.

caput medium et sinistrum regnant et disparent

32 Hoc autem caput perconterruit omnem terram,
et dominabatur in ea his qui habitant terram cum
labore multo, et potentatum tenuit orbis terrarum
super omnes alas quæ fuerunt. 33 Et vidi post
hæc, et ecce medium caput subito non comparuit,
et hoc sicut alæ. 34 Superaverunt autem duo ca-
pita, quæ et ipsa similiter regnaverunt super ter-
ram, et super eos qui habitant in ea. 35 Et vidi,
et ecce devoravit caput a dextera parte illud quod
a læva.

leo aquilæ interitum nuntiat

36 Et audivi vocem dicentem mihi, Conspice
contra te, et considera quod vides. 37 Et vidi, et
ecce sicut leo concitatus de silva rugiens: et vidi
quoniam emittebat vocem hominis ad aquilam. Et
dixit, dicens, 38 Audi tu, et loquar ad te, et dicet
Altissimus tibi, 39 Nonne tu es qui superasti de
quattuor animalibus, quæ feceram regnare in sæ-
culo meo, et ut per eos veniret finis temporum
eorum? 40 Et quartus veniens devicit omnia ani-
malia quæ transierunt, et potentatu tenuit sæculum
cum tremore multo, et omnem orbem cum labore
pessimo, et inhabitavit tot temporibus orbem ter-
rarum cum dolo. 41 Et iudicasti terram non cum
veritate. 42 Tribulasti enim mansuetos, et læsisti
quiescentes, et dilexisti mendaces, et destruxisti
habitationes eorum qui fructificabant, et humiliasti
muros eorum qui te non nocuerunt. 43 Et ascendit
contumelia tua usque ad Altissimum, et superbia
tua ad Fortem. 44 Et respexit Altissimus superba

tempora, et ecce finita sunt, et scelera eius com-
pleta sunt. 45 Propterea non appareas tu aquila,
et alæ *tuæ* horribiles, et pennacula tua pessima,
et capita tua maligna, et ungues tui pessimi, et
omne corpus tuum vanum, 46 uti refrigeretur
omnis terra, et revertatur liberata de tua vi, et
speret iudicium et misericordiam eius qui fecit eam.

caput dexterum et duæ pennæ disparent

12 1 Et factum est, dum loqueretur leo verba
hæc ad aquilam: et vidi, 2 et ecce quod
superaverat caput, et non comparuerunt quattuor
alæ illæ quæ ad eum transierunt, et erectæ sunt
ut regnarent: et erat regnum eorum exile, et tu-
multu plenum. 3 Et vidi, et ecce ipsa non appa-
rebant, et omne corpus aquilæ incendebatur, et
expavescebat terra valde,

Esdras interpretationem visionis petit et accipit

et ego a tumultu et excessu mentis, et a magno
timore vigilavi, et dixi spiritui meo, 4 Ecce tu
præstitisti mihi hoc in eo, quod scrutaris vias Al-
tissimi. 5 Ecce adhuc fatigatus sum animo, et spi-
ritu meo invalidus sum valde, et nec modica est
in me virtus a multo timore, quam expavi nocte
hac. 6 Nunc ergo orabo Altissimum, ut me con-
fortet usque in finem. 7 Et dixi, Dominator Do-
mine, si inveni gratiam ante oculos tuos, et si iusti-
ficatus sum apud te præ multis, et si certe ascendit
deprecatio mea ante faciem tuam, 8 conforta me,
et ostende servo tuo mihi interpretationem et di-
stinctionem visus horribilis huius, ut plenissime
consoleris animam meam. 9 Dignum enim me ha-
buisti ostendere mihi temporum novissima.

aquila regnum Romanum

Et dixit ad me, 10 Hæc est interpretatio visionis
huius. 11 Aquilam quam vidisti ascendentem de
mari, hoc est regnum quod visum est in visione
Danieli fratri tuo. 12 Sed non est illi interpretatum
quoniam ego nunc tibi interpretor. 13 Ecce dies
veniunt, et exsurget regnum super terram, et erit
timor acrior omnium regnorum quæ fuerunt ante
eum.

alæ reges duodecim

14 Regnabunt autem in ea reges duodecim, unus
post unum. 15 Nam secundus incipiet regnare, et
ipse tenebit amplius tempus præ duodecim. 16 Hæc

est interpretatio duodecim alarum quas vidisti.
17 Et quam audisti vocem quæ locuta est, non de
capitibus eius exeuntem, sed de medio corporis
eius, 18 hæc est interpretatio, quoniam post tem-
pus regni illius nascentur contentiones non modicæ,
et periclitabitur ut cadat: et non cadet tunc, sed
iterum constituetur in suum initium.

19 Et quoniam vidisti subalares octo cohærentes
alis eius, 20 hæc est interpretatio: Exsurgent in
ipso octo reges, quorum erunt tempora levia, et
anni citati, et duo quidem ex ipsis perient. 21 Ap-
propinquante autem tempore medio quattuor ser-
vabuntur in tempore, cum incipiet appropinquare
tempus eius ut finiatur: duo vero in finem serva-
buntur.

pennæ contrariæ reges octo

22 Et quoniam vidisti tria capita quiescentia,
23 hæc est interpretatio: in novissimis eius susci-
tabit Altissimus tria regna, et revocabit in ea multa,
et dominabuntur terram, 24 et qui habitant in ea,
cum labore multo super omnes qui fuerunt ante
hos, propter hoc ipsi vocati sunt capita aquilæ.
25 Isti enim erunt qui recapitulabunt impietates
eius, et qui perficient novissima eius. 26 Et quo-
niam vidisti caput maius non apparens, hæc est
interpretatio eius, quoniam unus ex eis super lectum
suum morietur, et tamen cum tormentis. 27 Nam
duo qui perseveraverint, gladius eos comedet.
28 Unius enim gladius comedet qui cum eo: sed
tamen hic gladio in novissimis cadet. 29 Et quo-
niam vidisti duas subalares traiicientes super caput
quod est in dextera parte, 30 hæc est interpre-
tatio: Hi sunt quos conservavit Altissimus in finem
suum, hoc est regnum exile, et turbationis plenum.

capita reges tres

31 Sicut vidisti et leonem, quem vidisti de silva
evigilantem, et rugientem, et loquentem ad aqui-
lam, et arguentem eam, et iniustitias ipsius per
omnes sermones eius sicut audisti: 32 hic est ven-
tus quem servavit Altissimus in finem ad eos, et
impietates ipsorum: et arguet illos, et incutiet co-
ram ipsis discerptiones eorum. 33 Statuet enim
eos in iudicio vivos: et erit, cum arguerit eos, tunc

leo Messiam significat

corripiet eos. 34 Nam residuum populum meum
liberabit cum miseria, qui salvati sunt super fines
meos, et iucundabit eos quoadusque veniet finis
dies iudicii, de quo locutus sum tibi ab initio.

Esdras hæc scribere et abscondere debet

35 Hoc somnium quod vidisti, et hæ interpreta-
tiones. 36 Tu ergo solus dignus fuisti scire Altis-
simi secretum hoc. 37 Scribe ergo omnia ista in
libro quæ vidisti, et pone ea in loco abscondito:
38 et docebis ea sapientes de populo tuo, quorum
corda scis posse capere, et servare secreta hæc.
39 Tu autem adhuc sustine hic alios dies septem,
ut tibi ostendatur quidquid visum fuerit Altissimo
ostendere tibi. 40 Et profectus est a me.

in eodem loco manens populum consolatur

Et factum est, cum audisset omnis populus quo-
niam pertransierunt septem dies, et ego non fuis-
sem reversus in civitatem, et congregavit se omnis
a minimo usque ad maximum: et venit ad me,
et dixerunt mihi dicentes: 41 Quid peccavimus
tibi, et quid iniuste egimus in te, quoniam dere-
linquens nos sedisti in loco hoc? 42 Tu enim no-
bis superes solus ex omnibus populis, sicut botrus
de vinea, et sicut lucerna in loco obscuro, et sicut
portus et navis salvata a tempestate. 43 Aut non
sufficiunt nobis mala quæ contingunt? 44 Si ergo
tu nos dereliqueris, quanto nobis erat melius si esse-
mus succensi et nos cum incendio Sion? 45 Nec
enim nos sumus meliores eorum qui ibi mortui
sunt. Et ploraverunt voce magna. Et respondi ad
eos, et dixi: 46 Confide Israel, et noli tristari tu
domus Iacob. 47 Est enim memoria vestri coram
Altissimo, et Fortis non est oblitus vestri in ten-
tatione. 48 Ego enim non dereliqui vos, neque
excessi a vobis: sed veni in hunc locum ut depre-
carer pro desolatione Sion, ut quærerem misericor-
diam pro humilitate sanctificationis vestræ. 49 Et
nunc ite unusquisque vestrum in domum suam, et
ego veniam ad vos post dies istos. 50 Et profectus
est populus, sicut dixi ei, in civitatem: 51 ego au-
tem sedi in campo septem diebus, sicut mihi man-
davit: et manducabam de floribus solummodo agri,
de herbis facta est esca mihi in diebus illis.

3. Symbolo hominis cum nubibus cæli convolantis, 13, 1—58

13 [1] Et factum est post dies septem, et som- Vir de
niavi somnium nocte. [2] Et ecce de mari mari
ventus exsurgebat, ut conturbaret omnes fluctus ascen-
eius. [3] Et vidi, et ecce convalescebat ille homo dens
cum millibus cæli: et ubi vultum suum vertebat
ut consideraret, tremebant omnia quæ sub eo vi-
debantur: [4] et ubicumque exibat vox de ore eius,
ardescebant omnes qui audiebant voces eius sicut
quiescet terra quando senserit ignem.

[5] Et vidi post hæc, et ecce congregabatur mul- multitu-
titudo hominum, quorum non erat numerus de dinem ho-
quattuor ventis cæli, ut debellarent hominem qui stium spi-
ascenderat de mari. [6] Et vidi, et ecce sibimetipsi ritu oris
sculpserat montem magnum, et volavit super eum. sui suc-
[7] Ego autem quæsivi videre regionem vel locum cendit
unde sculptus esset mons, et non potui. [8] Et post
hæc vidi, et ecce omnes qui congregati sunt ad
eum, ut expugnarent eum, timebant valde, tamen
audebant pugnare. [9] Et ecce, ut vidit impetum
multitudinis venientis, non levavit manum suam,
neque frameam tenebat, neque aliquod vas bellico-
sum nisi solummodo ut vidi, [10] quoniam emisit
de ore suo sicut flatum ignis, et de labiis eius
spiritus flammæ, et de lingua eius emittebat scin-
tillas et tempestates, et commista sunt omnia si-
mul, hic flatus ignis, et spiritus flammæ, et multi-
tudo tempestatis: [11] et concidit super multitudi-
nem in impetu, quæ præparata erat pugnare, et
succendit omnes, ut subito nihil videretur de in-
numerabili multitudine, nisi solummodo pulvis, et
fumi odor: et vidi, et extimui.

[12] Et post hæc vidi ipsum hominem descenden- et multi-
tem de monte, et vocantem ad se multitudinem tudinem
aliam pacificam, [13] et accedebat ad eum vultus pacifico-
hominum multorum quorumdam gaudentium, quo- rum con-
rumdam tristantium: aliqui vero alligati, aliqui ad- gregat
ducentes ex eis, qui offerebantur.

Esdras interpretationem visionis petit

Et ægrotavi a multitudine pavoris, et experge-
factus sum, et dixi: 14 Tu ab initio demonstrasti
servo tuo mirabilia hæc, et dignum me habuisti
ut susciperes deprecationem meam: 15 et nunc
demonstra mihi adhuc interpretationem somnii hu-
ius. 16 Sicut enim existimo in sensu meo, væ qui
derelicti fuerunt in diebus illis: et multo plus væ
his qui non sunt derelicti. 17 Qui enim non sunt
derelicti, tristes erant. 18 Intelligo nunc quæ sunt
reposita in novissimis diebus, et occurrent eis, sed
et his qui derelicti sunt. 19 Propter hoc venerunt
enim in pericula magna, et necessitates multas,
sicut ostendunt somnia hæc. 20 Attamen facilius
est periclitantem venire in hunc, quam pertransire,
sicut nubem a sæculo, et nunc videre quæ contin-
gunt in novissimo.

et accipit

Et respondit ad me, et dixit: 21 Et visionis in-
terpretationem dicam tibi: et de quibus locutus es
adaperiam tibi. 22 Quoniam de his dixisti qui de-
relicti sunt: hæc est interpretatio. 23 Qui aufert
periculum illo tempore, hic se custodivit; qui in
periculo inciderunt, hi sunt qui habent opera et
fidem ad Fortissimum. 24 Scito ergo quoniam ma-
gis beatificati sunt qui derelicti, super eos qui
mortui sunt.

filius Dei

25 Hæ interpretationes visionis, quia vidisti vi-
rum ascendentem de corde maris, 26 ipse est quem
conservat Altissimus multis temporibus, qui per
semetipsum liberabit creaturam suam: et ipse dis-
ponet, qui derelicti sunt. 27 Et quoniam vidisti de
ore eius exire, ut spiritum, et ignem, et tempe-
statem: 28 et quoniam non tenebat frameam, ne-
que vas bellicosum: corrupit enim impetus eius
multitudinem, quæ venerat expugnare eum; hæc
est interpretatio. 29 Ecce dies veniunt, quando in-
cipiet Altissimus liberare eos qui super terram sunt:
30 et veniet in excessu mentis super eos qui in-
habitant terram. 31 Et alii alios cogitabunt debel-
lare: civitas civitatem, et locus locum, et gens ad-
versus gentem, et regnum adversus regnum. 32 Et

erit, cum fient hæc, et contingent signa quæ ante
ostendi tibi: et tunc revelabitur filius meus, quem
vidisti, ut virum ascendentem.
33 Et erit quando audierint omnes gentes vo- *gentes inimicas perdet*
cem eius: et derelinquet unusquisque in regione
sua bellum suum, quod habent ad alterutrum:
34 et colligetur in unum multitudo innumerabilis,
sicut volentes venire, et expugnare eum. 35 Ipse
autem stabit super cacumen montis Sion. 36 Sion
autem veniet, et ostendetur omnibus parata et ædi-
ficata, sicut vidisti montem sculpi sine manibus.
37 Ipse autem filius meus arguet quæ adinvene-
runt gentes, impietates eorum has quæ tempestati
appropinquaverunt propter mala cogitamenta eorum
et cruciamenta quibus incipient cruciari: 38 quæ
assimilatæ sunt flammæ, et perdet eos sine labore
per legem quæ igni assimilata est.
39 Et quoniam vidisti eum colligentem ad se aliam *et populum electum colliget*
multitudinem pacificam, 40 hæ sunt decem tribus,
quæ captivæ factæ sunt de terra sua in diebus
Osee regis, quem captivum duxit Salmanasar rex
Assyriorum: et transtulit eos trans flumen, et
translati sunt in terram aliam. 41 Ipsi autem sibi de-
derunt consilium hoc ut derelinquerent multitudinem
gentium, et proficiscerentur in ulteriorem regionem,
ubi numquam inhabitavit genus humanum: 42 vel
ibi observare legitima sua, quæ non fuerant ser-
vantes in regione sua. 43 Per introitus autem an-
gustos fluminis Euphraten introierunt. 44 Fecit
enim eis tunc Altissimus signa, et statuit venas flu-
minis usquequo transirent. 45 Per eam enim re-
gionem erat via multa itineris, anni unius et di-
midii: nam regio illa vocatur Arsareth. 46 Tunc
inhabitaverunt ibi usque in novissimo tempore: et
nunc iterum cum cœperint venire, 47 iterum Al-
tissimus statuet venas fluminis, ut possint transire:
propter hæc vidisti multitudinem cum pace. 48 Sed
et qui derelicti sunt de populo tuo, hi sunt qui
inveniuntur intra terminum meum. 49 Factum erit
ergo, quando incipiet perdere multitudinem earum,
quæ collectæ sunt gentes, proteget eos qui supe-

raverunt populum: 50 et tunc ostendet eis multa
plurima portenta.

tempore suo

51 Et dixi ego, Dominator Domine, hoc mihi
ostende, propter quod vidi virum ascendentem de
corde maris. Et dixit mihi: 52 Sicut non potes
hæc vel scrutari, vel scire quæ sunt in profundo
maris: sic non poterit quisque super terram videre
filium meum, vel eos qui cum eo sunt, nisi in
tempore diei.

Esdras ab Altissimo laudatur

53 Hæc est interpretatio somnii quod vidisti, et
propter quod illuminatus es hic solus. 54 Dereli-
quisti enim tuam, et circa meam vocasti legem, et
quæsisti. 55 Vitam enim tuam disposuisti in sa-
pientia, et sensum tuum vocasti matrem: 56 et
propter hoc ostendi tibi merces apud Altissimum;
erit enim post alios tres dies, ad te alia loquar, et
exponam tibi gravia et mirabilia.

et eum glorificat

57 Et profectus sum, et transii in campum, mul-
tum glorificans et laudans Altissimum de mirabili-
bus quæ per tempus faciebat: 58 et quoniam gu-
bernat ipsum, et quæ sunt in temporibus illata, et
sedi ibi tribus diebus.

III. Esdras præceptis perficitur, 14, 1—47

Domum suam disponat, populum suum admoneat, ad mortem se præparet

14 1 Et factum est tertio die, et ego sedebam
sub quercu. 2 Et ecce, vox exivit contra
me de rubo, et dixit: Esdra Esdra. Et dixi: Ecce
ego Domine. Et surrexi super pedes meos. Et
dixit ad me: 3 Revelans revelatus sum super ru-
bum, et locutus sum Moysi, quando populus meus
serviebat in Ægypto, 4 et misi eum, et eduxi po-
pulum meum de Ægypto, et adduxi eum super
montem Sina, et detinebam eum apud me diebus
multis: 5 et enarravi ei mirabilia multa, et ostendi
ei temporum secreta et finem: et præcepi ei, di-
cens: 6 Hæc in palam facies verba, et hæc abs-
condes. 7 Et nunc tibi dico: 8 Signa quæ demon-
stravi, et somnia quæ vidisti, et interpretationes
quas tu vidisti, in corde tuo repone ea: 9 tu enim
recipieris ab omnibus, converteris residuus cum
consilio meo et cum similibus tuis, usquequo finian-

tur tempora. 10 Quoniam sæculum perdidit iuven-
tutem suam, et tempora appropinquant senescere.
11 Duodecim enim partibus divisum est sæculum,
et transierunt eius decima et dimidium decimæ
partis: 12 supersunt autem eius post medium de-
cimæ partis. 13 Nunc ergo dispone domum tuam,
et corripe populum tuum, et consolare humiles
eorum, et renuntia iam corruptelæ, 14 et dimitte
abs te mortales cogitationes, et proiice abs te pon-
dera humana, et exue te iam infirmam naturam,
et repone in unam partem molestissima tibi cogi-
tamenta, et festina transmigrare a temporibus his:
15 quæ enim vidisti nunc contigisse mala, iterum
horum deteriora facient: 16 quantum enim invali-
dum fiet sæculum a senectute, tantum multiplica-
buntur super inhabitantes mala. 17 Prolongavit
enim se magis veritas, et appropinquavit menda-
cium. Iam enim festinat venire, quam vidisti vi-
sionem.

18 Et respondi, et dixi coram te Domine. 19 Ecce
enim ego abibo, sicut præcepisti mihi, et corripiam
præsentem populum. Qui autem iterum nati fue-
rint, quis commonebit? 20 Positum est ergo sæ-
culum in tenebris, et qui inhabitant in eo sine lu-
mine. 21 Quoniam lex tua incensa est, propter
quod nemo scit quæ a te facta sunt, vel quæ in-
cipient opera. 22 Si enim inveni in te gratiam,
immitte in me Spiritum sanctum, et scribam omne
quod factum est in sæculo ab initio, quæ erant in
lege tua scripta ut possint homines invenire se-
mitam, et qui voluerint vivere in novissimis, vi-
vant. 23 Et respondit ad me, et dixit: Vadens
congrega populum, et dices ad eos, ut non quæ-
rant te diebus quadraginta. 24 Tu autem præpara
tibi buxos multos, et accipe tecum Saream, Da-
briam, Salemiam, Echanum, et Asiel, quinque hos
qui parati sunt ad scribendum velociter. 25 Et ve-
nias huc, et ego accendam in corde tuo lucernam
intellectus, quæ non exstinguetur quoadusque finian-
tur quæ incipies scribere. 26 Et tunc perfectis
quædam palam facies, quædam sapientibus absconse

multos libros conscribendos curet

trades, in crastinum enim hac hora incipies scri-
bere.

populum admonet

27 Et profectus sum, sicut mihi præcepit, et con-
gregavi omnem populum, et dixi: 28 Audi Israel
verba hæc: 29 Peregrinati sunt patres nostri ab
initio in Ægypto, et liberati sunt inde: 30 et acce-
perunt legem vitæ, quam non custodierunt, quam
et vos post eos transgressi estis: 31 et data est
vobis terra in sortem, et terra Sion, et patres ve-
stri, et vos iniquitatem fecistis, et non servastis
vias quas præcepit vobis Altissimus: 32 et iustus
iudex cum sit, abstulit a vobis in tempore quod
donaverat. 33 Et nunc vos hic estis, et fratres
vestri introrsum vestrum sunt. 34 Si ergo impe-
raveritis sensui vestro, et erudieritis cor vestrum,
vivi conservati eritis, et post mortem misericor-
diam consequemini. 35 Iudicium enim post mortem
veniet, quando iterum reviviscemus: et tunc iusto-
rum nomina parebunt, et impiorum facta osten-
dentur. 36 Ad me igitur nemo accedat nunc, ne-
que requirat me usque dies quadraginta.

velociter scribentibus multos libros dictat

37 Et accepi quinque viros sicut mandavit mihi,
et profecti sumus in campum, et mansimus ibi.
38 Et factus sum in crastinum, et ecce vox vocavit
me dicens: Esdra aperi os tuum, et bibe quo te
potavero. 39 Et aperui os meum, et ecce calix
plenus porrigebatur mihi. Hoc erat plenum sicut
aqua: color autem eius ut ignis similis. 40 Et ac-
cepi, et bibi: et in eo cum bibissem, cor meum
cruciabatur intellectu, et in pectus meum increscе-
bat sapientia. Nam spiritus meus conservabatur
memoria. 41 Et apertum est os meum, et non est
clausum amplius. 42 Altissimus dedit intellectum
quinque viris, et scripserunt quæ dicebantur ex-
cessiones noctis, quas non sciebant. 43 Nocte au-
tem manducabant panem, ego autem per diem lo-
quebar, et per noctem non tacebam. 44 Scripti
sunt autem per quadraginta dies libri ducenti quat-
tuor.

alios omnibus,

45 Et factum est cum complevissent quadraginta
dies, locutus est Altissimus, dicens: Priora quæ

scripsisti, in palam pone, et legant digni et indigni: alios sapientibus tradit
46 novissimos autem septuaginta conservabis, ut
tradas eos sapientibus de populo tuo. 47 In his
enim est vena intellectus, et sapientiæ fons, et
scientiæ flumen. Et feci sic.

Addita contra gentes, 15, 1—16, 78

1. Contra gentes in specie, 15, 1—63

15 1 Ecce loquere in aures plebis meæ sermo- Contra Ægyptum
nes prophetiæ, quos immisero in os tuum,
dicit Dominus: 2 et fac ut in charta scribantur,
quoniam fideles et veri sunt. 3 Ne timeas a cogi-
tationibus adversum te, nec turbent te incredulita-
tes dicentium. 4 Quoniam omnis incredulus in in-
credulitate sua morietur. 5 Ecce ego induco, dicit
Dominus, super orbem terrarum mala, gladium, et
famem, et mortem, et interitum: 6 propter quod
superpolluit iniquitas omnem terram, et adimpleta
sunt opera nociva illorum. 7 Propterea dicit Do-
minus: 8 Iam non silebo de impietatibus eorum
quæ irreligiose agunt, nec sustinebo in his quæ
inique exercent: ecce sanguis innoxius et iustus
clamat ad me, et animæ iustorum clamant perse-
veranter. 9 Vindicans vindicabo illos, dicit Domi-
nus, et accipiam omnem sanguinem innoxium ex
illis ad me. 10 Ecce populus meus quasi grex ad
occisionem ducitur, iam non patiar illum habitare
in terra Ægypti: 11 sed educam eum in manu po-
tenti et brachio excelso, et percutiam plaga sicut
prius, et corrumpam omnem terram eius. 12 Lu-
gebit Ægyptus, et fundamenta eius plaga verberata,
et castigatione quas inducet ei Deus. 13 Lugebunt
cultores operantes terram, quoniam deficient se-
mina eorum ab uredine, et grandine, et a sidere
terribili. 14 Væ sæculo, et qui habitant in eo:
15 quia appropinquavit gladius et contritio eorum,
et exsurget gens contra gentem ad pugnam, et
romphæa in manibus eorum. 16 Erit enim incon-
stabilitio hominibus, et alii aliis invalescentes non
curabunt regem suum, et principes viæ gestorum

suorum in potentia sua. 17 Concupiscet enim homo
in civitatem ire, et non poterit. 18 Propter super-
biam enim eorum civitates turbabuntur, domus
exterentur, homines metuent. 19 Non miserebitur
homo proximum suum ad irritum faciendum do-
mos eorum in gladium ad diripiendas substantias
eorum propter famem panis et tribulationem mul-
tam.

contra Syros

20 Ecce, ego convoco, dicit Deus, omnes reges
terræ ad me verendum, qui sunt ab oriente, et
ab austro, et ab euro, et a Libano, ad converten-
dos in se, et reddere quæ dederunt illis: 21 sicut
faciunt usque hodie electis meis, sic faciam et red-
dam in sinu eorum. Hæc dicit Dominus Deus.
22 Non parcet dextera mea super peccatores, nec
cessabit romphæa super effundentes sanguinem in-
noxium super terram. 23 Exiit ignis ab ira eius
et devoravit fundamenta terræ, et peccatores quasi
stramen incensum. 24 Væ eis qui peccant, et non
observant mandata mea, dicit Dominus. 25 Non
parcam illis. Discedite filii a potestate. Nolite
contaminare sanctificationem meam, 26 quoniam
novit Dominus omnes qui delinquunt in illum;
propterea tradidit eos in mortem, et in occisionem.
27 Iam enim venerunt super orbem terrarum mala,
et manebitis in illis; non enim liberabit vos Deus,
propter quod peccastis in eum.

contra Assyrios

28 Ecce visio horribilis, et facies illius ab oriente.
29 Et exient nationes draconum Arabum in curri-
bus multis, et sicut flatus, eorum numerus feretur
super terram, ut iam timeant et trepident omnes
qui illos audient. 30 Carmonii insanientes in ira,
et exient ut apri de silva, et advenient de virtute
magna, et constabunt in pugnam cum illis, et va-
stabunt portionem terræ Assyriorum. 31 Et post
hæc supervalescent dracones nativitatis suæ me-
mores, et convertent se conspirantes in virtute
magna ad persequendos eos. 32 Isti turbabuntur
et silebunt in virtute illorum, et convertent pedes
suos in fugam, 33 et a territorio Assyriorum sub-
sessor obsidebit eos, et consumet unum ex illis,

et erit timor et tremor in exercitu illorum, et con-
tentio in reges ipsorum.
34 Ecce nubes ab oriente, et septentrione usque
ad meridianum, et facies earum horrida valde,
plena iræ et procellæ, 35 et collident se invicem,
et collident sidus copiosum super terram, et sidus
illorum, et erit sanguis a gladio usque ad ventrem,
36 et fimus hominis usque ad substramen cameli,
et erit timor et tremor multus super terram, 37 et
horrebunt qui videbunt iram illam, et tremor ap-
prehendet illos: et post hæc movebuntur nimbi
copiosi 38 a meridiano et septentrione, et portio
alia ab occidente: 39 et superinvalescent venti ab
oriente, et recludent eam, et nubem quam susci-
tavit in ira, et sidus ad faciendam exterritationem
ad orientalem ventum et occidentem violabitur:
40 et exaltabuntur nubes magnæ et validæ plenæ
iræ, et sidus, ut exterreant omnem terram, et in-
habitantes eam, et infundent super omnem locum
altum et eminentem sidus terribile, 41 ignem et
grandinem, et romphæas volantes, et aquas multas,
ut etiam impleantur omnes campi, et omnes rivi
plenitudine aquarum multarum. 42 Et demolientur
civitates, et muros, et montes, et colles, et ligna
silvarum, et fænum pratorum, et frumenta eorum.
43 Et transibunt constantes usque ad Babylonem,
et exterent eam: 44 convenient ad ipsam, et cir-
cuibunt eam, et effundent sidus, et omnem iram
super eam, et subibit pulvis et fumus usque in cæ-
lum, et omnes in circuitu lugebunt eam: 45 et qui
sub ea remanserint, servient his qui exterruerunt.
46 Et tu Asia concors in spem Babylonis, et
gloria personæ eius, 47 væ tibi misera propter
quod assimilasti ei, et ornasti filias tuas in forni-
catione, ad placendum et gloriandum in amatoribus
tuis, qui tecum cupierunt semper fornicari. 48 Odi-
bilem imitata es in omnibus operibus eius, et in
adinventionibus eius: propterea dicit Deus, 49 Im-
mittam tibi mala, viduitatem, paupertatem, et fa-
mem, et gladium, et pestem, ad devastandas do-
mos tuas a violatione, et morte, et gloria virtutis

contra Babylonem

contra Asiam

tuæ. 50 Sicut flos siccabitur, cum exsurget ardor
qui emissus est super te, 51 infirmaberis ut pau-
percula plagata et castigata a mulieribus, ut non
possint te suscipere potentes et amatores. 52 Num-
quid ego sic zelabor te, dicit Dominus, 53 nisi oc-
cidisses electos meos in omni tempore, exaltans
percussionem manuum, et dicens super mortem
eorum, cum inebriata esses, 54 Exorna speciem
vultus tui? 55 Merces fornicationis tuæ in sinu
tuo, propter hoc redditionem accipies. 56 Sicut fa-
cies electis meis, dicit Dominus, sic faciet tibi Deus,
et tradet te in malum. 57 Et nati tui fame inter-
ient: et tu rhomphæa cades, et civitates tuæ con-
terentur, et omnes tui in campo gladio cadent.
58 Et qui sunt in montibus, fame peribunt, et man-
ducabunt carnes suas, et sanguinem bibent a fame
panis et siti aquæ. 59 Infelix per maria venies,
et rursum accipies mala. 60 Et in transitu allident
civitatem occisam, et exterent aliquam portionem
terræ tuæ, et partem gloriæ tuæ exterminabunt,
rursum revertentes ad Babylonem subversam. 61 Et
demolita eris illis pro stipula, et ipsi erunt tibi
ignis: 62 et devorabunt te, et civitates tuas, ter-
ram tuam et montes tuos, omnes silvas tuas et
lignum fructiferum igni comburent. 63 Filios tuos
captivos ducent, et censum tuum in prædam ha-
bebunt, et gloriam faciei tuæ exterminabunt.

2. Contra gentes in genere, 16, 1—78

Gentes ab iniquitatibus suis non conversæ flagellabuntur

16 1 Væ tibi Babylon et Asia, væ tibi Ægypte
et Syria. 2 Præcingite vos saccis et ciliciis,
et plangite filios vestros, et dolete: quoniam ap-
propinquavit contritio vestra. 3 Immissus est vo-
bis gladius, et quis est qui avertat illum? 4 Im-
missus est in vobis ignis, et quis est qui exstinguat
illum? 5 Immissa sunt vobis mala, et quis est qui
repellat ea? 6 Numquid repellet aliquis leonem
esurientem in silva, aut exstinguet ignem in sti-
pula, mox quando cœperit ardere? 7 Numquid
repellet aliquis sagittam a sagittario forti missam?
8 Dominus fortis immittit mala, et quis est qui

repellat ea? [9] Exiit ignis ex iracundia eius, et
quis est qui exstinguat eum? [10] Coruscabit, et
quis non timebit? Tonabit, et quis non pavebit?
[11] Dominus comminabitur, et quis non funditus
conteretur a facie ipsius? [12] Terra tremuit et fun-
damenta eius, mare fluctuat de profundo, et fluctus
eius disturbabuntur, et pisces eius a facie Domini,
et a gloria virtutis eius: [13] quoniam fortis dextera
eius quæ arcum tendit: sagittæ eius acutæ quæ ab
ipso mittuntur, non deficient, cum cœperint mitti
in fines terræ. [14] Ecce mittuntur mala, et non
revertentur donec veniant super terram. [15] Ignis
succenditur, et non exstinguetur, donec consumat
fundamenta terræ. [16] Quemadmodum non redit
sagitta missa a valido sagittario, sic non reverten-
tur mala quæ missa fuerint in terram. [17] Væ
mihi, væ mihi: quis me liberabit in illis diebus?
[18] Initium dolorum et multi gemitus, initium famis
et multi interitus, initium bellorum et formidabunt
potestates, initium malorum et trepidabunt omnes.
[19] In his quid faciam, cum venerint mala? [20] Ecce
fames et plaga, et tribulatio, et angustia missa sunt
flagella in emendatione, [21] et in his omnibus se
non convertent ab iniquitatibus suis, neque flagel-
lorum memores erunt semper. [22] Ecce, erit an-
nonæ vilitas super terram, sic ut putent sibi esse
directam pacem, et tunc germinabunt mala super
terram, gladius, fames, et magna confusio. [23] A
fame enim plurimi qui inhabitant terram interient,
et gladius perdet ceteros qui superaverint a fame,
[24] et mortui sicut stercora proiicientur, et non erit
qui consoletur eos. Derelinquetur enim terra de-
serta, et civitates eius deiicientur. [25] Non dere-
linquetur qui colat terram, et qui seminet eam.
[26] Ligna dabunt fructus, et quis vindemiabit illa?
[27] Uva matura fiet, et quis calcabit illam? erit
enim locis magna desertio. [28] Cupiet enim homo
hominem videre, vel vocem eius audire. [29] Re-
linquentur enim de civitate decem, et duo de agro
qui absconderint se in densis nemoribus, et scis-
suris petrarum: [30] quemadmodum derelinquuntur

in oliveto et singulis arboribus tres aut quattuor
olivæ. 31 Aut sicut in vinea vindemiata racemi
relinquuntur ab his qui diligenter vineam scrutan-
tur: 32 sic relinquentur in diebus illis tres aut
quattuor ab scrutantibus domos eorum in romphæa.
33 Et relinquetur terra deserta, et agri eius inve-
terabunt, et viæ eius, et omnes semitæ eius ger-
minabunt spinas, eo quod non transient homines
per eam. 34 Lugebunt virgines non habentes spon-
sos, lugebunt mulieres non habentes viros, lu-
gebunt filiæ earum non habentes adiutorium:
35 sponsi earum in bello consumentur, et viri ea-
rum in fame exterentur.

in populo Dei iustitia regnabit

36 Audite vero ista, et cognoscite ea servi Do-
mini. 37 Ecce verbum Domini, excipite illud: ne diis
credatis de quibus dicit Dominus. 38 Ecce appropin-
quant mala, et non tardant. 39 Quemadmodum
prægnans cum parit in nono mense filium suum,
appropinquante hora partus eius ante horas duas vel
tres, dolores circumeunt ventrem eius, et prodeunte
infante de ventre non tardabunt uno puncto: 40 sic
non morabuntur mala ad prodeundum super terram,
et sæculum gemet, et dolores circumtenebunt illud.
41 Audite verbum, plebs mea: parate vos in pu-
gnam, et in malis sic estote, quasi advenæ terræ.
42 Qui vendit, quasi qui fugiat; et qui emit, quasi
qui perditurus. 43 Qui mercatur, quasi qui fruc-
tum non capiat: et qui ædificat, quasi non habita-
turus. 44 Qui seminat, quasi qui non metet: sic
et qui vineam putat, quasi non vindemiaturus.
45 Qui nubunt, sic quasi filios non facturi: et qui
non nubunt, sic quasi vidui. 46 Propter quod qui
laborant, sine causa laborant: 47 Fructus enim illo-
rum alienigenæ metent, et substantiam illorum ra-
pient, et domos evertent, et filios eorum captiva-
bunt, quia in captivitate et fame generant natos
suos. 48 Et qui negotiantur in rapina, quantum
diu exornant civitates et domos suas, et posses-
siones et personas suas, 49 tanto magis adzelabor
eos super peccata sua, dicit Dominus: 50 Quo-
modo zelatur fornicaria mulierem idoneam et bo-

nam valde, 51 sic zelabitur iustitia iniquitatem cum
exornat se, et accusat eam in facie, cum venerit
qui defendat exquirentem omne peccatum super
terram. 52 Propterea nolite similari ei, nec operi-
bus eius: 53 quoniam adhuc pusillum, et tolletur
iniquitas a terra, et iustitia regnabit in vos. 54 Non
dicat peccator se non peccasse: quoniam carbones
ignis comburet super caput eius, qui dicit: Non
peccavi coram Domino Deo et gloria ipsius.

55 Ecce Dominus cognoscet omnia opera homi- Deus omnia cognoscit
num, et adinventiones illorum, et cogitationes illo-
rum, et corda illorum. 56 Dixit enim: Fiat terra,
et facta est: fiat cælum, et factum est. 57 Et in
verbo illius stellæ fundatæ sunt, et novit nume-
rum stellarum. 58 Qui scrutatur abyssum, et the-
sauros illarum: qui mensus est mare, et con-
ceptum eius. 59 Qui conclusit mare in medio
aquarum, et suspendit terram super aquas verbo
suo. 60 Qui extendit cælum quasi cameram, su-
per aquas fundavit eum. 61 Qui posuit in deserto
fontes aquarum, et super verticem montium lacus
ad emittendum flumina ab eminenti petra, ut po-
taret terram. 62 Qui finxit hominem, et posuit
cor suum in medio corporis, et misit ei spiritum,
vitam et intellectum, 63 et spiramen Dei omnipo-
tentis qui fecit omnia, et scrutinat omnia absconsa
in absconsis terræ. 64 Hic novit adinventionem
vestram, et quæ cogitatis in cordibus vestris, peccan-
tes et volentes occultare peccata vestra. 65 Prop-
ter quod Dominus scrutinando scrutinavit omnia
opera vestra, et traducet vos omnes, 66 et vos
confusi eritis cum processerint peccata vestra co-
ram hominibus, et iniquitates erunt, quæ accusa-
tores stabunt in die illo. 67 Quid facietis? aut
quomodo abscondetis peccata vestra coram Deo et
angelis eius?

68 Ecce iudex Deus, timete eum. Desinite a et electos suos de tribulationibus liberabit
peccatis vestris, et obliviscamini iniquitates vestras
iam agere eas in sempiterno, et Deus educet vos,
et liberabit de omni tribulatione. 69 Ecce enim in-
cenditur ardor super vos turbæ copiosæ, et rapient

quosdam ex vobis, et cibabunt idolis occisos: 70 et
qui consenserint eis, erunt illis in derisum, et in
improperium, et in conculcationem. 71 Erit enim
locis locus, et in vicinas civitates exsurrectio multa
super timentes Dominum. 72 Erunt quasi insani
nemini parcentes, ad diripiendum et devastandum
adhuc timentes Dominum; 73 quia devastabunt et
diripient substantias, et de domibus suis eos eiicient.
74 Tunc parebit probatio electorum meorum, ut
aurum quod probatur ab igne. 75 Audite dilecti
mei, *dicit* Dominus: Ecce adsunt dies tribulationis,
et de his liberabo vos. 76 Ne timeatis, nec hæsi-
tetis, quoniam Deus dux vester est. 77 Et qui
servat mandata et præcepta mea, dicit Dominus
Deus ne præponderent vos peccata vestra, ne su-
perelevent se iniquitates vestræ. 78 Væ qui con-
stringuntur a peccatis suis, et obteguntur ab ini-
quitatibus suis, quemadmodum ager constringitur
a silva, et spinis tegitur semita eius per quam non
transit homo, et excluditur, et mittitur ad devora-
tionem ignis.

FINIS

Index